Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΟΣ

ἐκ τῶν καταλοίπων † ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΖΕΠΟΥ (1870 - 1946)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

I. Ἡ «Νομοθεσία τοῦ Σόλωνος» εἶναι τμῆμα τῶν καταλοίπων τοῦ Ἰωάννου Δ. Ζέπου, ὅστις, μέχρι τοῦ 1946, ὅτε ἀπεβίωσεν, εἶχε συμπληρώσει ἢ σχεδὸν συμπληρώσει ὀγκῶδες ἔργον ἀφιερωμένον εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν δικαίων. Τὸ ἔργον του αὐτὸ δὲν ἐπρόφθασε νὰ δημοσιεύσῃ ὁ ἀείμνηστος συγγραφεύς, καίτοι ἱκανὰ τμήματα αὐτοῦ ἦσαν ἕτοιμα πρὸς δημοσίευσιν ἤδη κατὰ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου του.

Ὁ σύρων τὰς γραμμὰς αὐτάς, ἐπιτελῶν καθῆκον υἱικῆς στοργῆς, ἀλλὰ καὶ πεπεισμένος περὶ τῆς σημασίας τῆς ἀδημοσιεύτου ἐργασίας, ἐδώρησε τὸ καταλειφθὲν δακτυλογραφημένον χειρόγραφον εἰς τὸ παρὰ τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀθηνῶν λειτουργοῦν Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου. Παραδίδει δὲ νῦν εἰς τὴν δημοσιότητα τμῆμα τῆς ὅλης ἐργασίας, ἐπιφυλασσόμενος νὰ δημοσιεύσῃ καὶ ἄλλα τμήματα εἰς τὸ μέλλον, εὐελπιστῶν, ὅτι ἡ ἐπὶ ἔτη μακρὰ σημειωθεῖσα καθυστέρησις τῆς δημοσιεύσεως οὐδαμῶς θέλει ἑρμηνευθῇ ὡς ἀμέλεια ἢ ἀσέβεια πρὸς τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς καὶ συγγραφέως.

Θερμὰς ἀπευθύνω καὶ ἐντεῦθεν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἐπετηρίδος», ἥτις εὐμενῶς ἀνεδέχθη, ὅπως ἡ κατάλοιπος ἐργασία δημοσιευθῇ τμηματικῶς ἐν τῇ Ἐπετηρίδι ταύτῃ. Εὐλαβῶς δὲ στρέφω τὴν μνήμην πρὸς τὸν ἀείμνηστον πατέρα, τοῦ ὁποίου ἡ παροῦσα δημοσίευσις ἔστω μακρυνὸν μὲν ἀλλὰ πάντοτε ἐγκάρδιον μνημόσυνον.

II. Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον τμῆμα, ὡς ἄλλως τε καὶ ὁλόκληρος ἡ καταλειφθεῖσα μακρὰ πραγματεία, φέρει προδήλως τὸν χαρακτῆρα ἔργου συλλεκτικοῦ. Ὁ σύγχρονος μελετητὴς τῶν ἀρχαίων δικαίων θὰ συνελάμβανεν ἴσως ἄλλως τὴν δομὴν τοῦ ἔργου, ἐχόμενος πιστῶς τῆς νεωτέρας ἐπιστημονικῆς, ἱστορικῆς καὶ ἀρχαιογνωστικῆς μεθόδου. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ὅμως συγγραφέως συστηματικὴ κατάταξις τοῦ πλουσιωτάτου ὑλικοῦ τῶν σῳζομένων πηγῶν συνιστᾷ, ὡς φρονοῦμεν, ἐν πάσῃ περιπτώσει σημαίνουσαν συμβολὴν εἰς τὴν ἀνερεύνησιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου, ἀξίαν προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν, ἀτυχῶς εὐαρίθμων, νεωτέρων παρ' ἡμῖν μελετητῶν τῆς ἱστορίας τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πέρα πάσης κριτικῆς, τόσον τὸ δημοσιευόμενον τμῆμα ὅσον καὶ τὸ ὅλον ἔργον χαρακτηρίζει ἡ ὁλονὲν περισσότερον σπανίζουσα βαθεῖα γνῶσις τῶν πηγῶν καὶ ἡ συμπαρομαρτοῦσα εὐχέρεια κινήσεως ἐν μέσῳ τοῦ οὐχὶ πάντοτε εὐπροσίτου, συχνότατα δὲ δυσδαμάστου ὑλικοῦ. Νοσταλγικὴ δ' οὕτως ἀναβλύζει ἡ σκέψις, ὅτι ἡ ἀμέσως προηγουμένη γενεὰ συνεκινεῖτο ἴσως περισσότερον ἢ ἡ σημερινή, ἐπεξεργαζομένη τὰ κείμενα τῆς κλασσικῆς ἐθνικῆς κληρονομίας.

Εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀπόκειται νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ προσόντα τῆς δημοσιευομένης ἐργασίας. Τὰ προσόντα ταῦτα, ἀναμφισβήτητα καθ' ἡμᾶς, τοποθετοῦν καὶ τὸ δημοσιευόμενον τμῆμα καὶ τὸ ὅλον ἔργον εἰς ἁρμόζουσαν ἀξίαν θέσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ βιβλιογραφίᾳ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην, ἡ δημοσίευσις συνιστᾷ χρήσιμον καὶ εὐπρόσδεκτον προσφοράν, διευκολύνουσαν τὸν νεώτερον μελετητὴν καὶ ἀνανεοῦσαν τὴν συναφῆ ἱστορικὴν ἔρευναν.

III. Ὁ Ἰωάννης Δ. Ζέπος ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τὴν 28 Μαΐου 1946. Εἶχε γεννηθῆ εἰς Πύλον τῆς Μεσσηνίας τὴν 4/16 Μαΐου 1870, διήνυσε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἰς Καλαμάταν καὶ ἐσπούδασε τὰ νομικὰ εἰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ ἐσταδιοδρόμησε εἰς τὴν δικηγορίαν καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην. Νεώτατος προέβη εἰς δημοσίευσιν τῶν «Βασιλικῶν» κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Heimbach καὶ τὰ συμπληρώματα τοῦ Zachariae von Lingenthal καὶ τῶν Ferrini καὶ Mercati, προσθέσας τὰς Νεαρὰς τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων καὶ πολλὰ ἄλλα βυζαντινὰ κείμενα, ὡς καὶ λίαν ἐκτενεῖς ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις μὲ μνείαν τῆς νομολογίας τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κ.ἄ. (5 τόμοι, 1896 - 1900, β' ἔκδ. 1910 - 1912). Ἀπὸ τοῦ 1901 - 1904 ἐκδίδει τὸ διὰ τὴν ἐποχήν του ὅλως ἀξιοσημείωτον περιοδικὸν «Νομικὴ Ἐπιθεώρησις», ὡς παράρτημα δὲ τοῦ Β' τόμου αὐτῆς δημοσιεύει κατὰ τὸ 1902 τὴν «Πεῖραν Εὐσταθίου τοῦ Ρωμαίου» καὶ τὰς «Νεαρὰς καὶ Χρυσόβουλλα» τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ἀμφότερα ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Zachariae von Lingenthal. Κατὰ τὸ 1926 εἶναι διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Δικαιοσύνη», ἔνθα κατὰ καιροὺς δημοσιεύει πλείονας μελέτας ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἢ τοῦ συγχρόνου ἑλληνικοῦ δικαίου. Κατὰ τὸ 1930 ἐκδίδει τὸν «Ἀστικὸν Κώδικα, καθὰ ἐν Ἑλλάδι πολιτεύεται», ἤτοι κωδικοποίησιν τοῦ τότε ἰσχύοντος δικαίου. Κατὰ τὸ 1931 ἐκδίδει μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ ἀδελφοῦ μου Δημ. Ἰ. Ζέπου συμπεπληρωμένον τὸ «Οἰκογενειακὸν Δίκαιον» τοῦ Π. Παπαρρηγοπούλου, μετὰ τοῦ γράφοντος δὲ τὸ Jus Graecoromanum εἰς ὀκτὼ τόμους (1931, ἀνατύπ. 1962). Εἶτα δὲ κατὰ τὸ 1934 καθίσταται συνιδρυτὴς τοῦ περιοδικοῦ «Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου», ἔνθα μέχρι τοῦ 1945 δημοσιεύει πολλὰς μελέτας ἐπὶ τοῦ ἰσχύοντος, ἀλλ' ἰδίως ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

IV. Αἱ τελευταῖαι αὗται μελέται ἦσαν ἀποσπάσματα τῆς μεγάλης ἐργασίας τὴν ὁποίαν συνέγραφεν ἀπὸ ἐτῶν καὶ τῆς ὁποίας τμῆμα εἶναι καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη «Νομοθεσία τοῦ Σόλωνος». Δύναμαι δὲ καὶ νῦν νὰ ἐπαναλάβω ὅσα ἔγραφον κατὰ τὸ 1946 ἐν τῇ ἀναλυτικῇ περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου του νεκρολογίᾳ, ἣν ἐδημοσίευσα εἰς τὸ «Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου», τόμ. ΙΓ', σελ. 1 - 7, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἐργασία του αὐτὴ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων δικαίων ἦτο τὸ τέρμα τῆς ἐπιστημονικῆς σταδιοδρομίας τοῦ Ἰωάννου Δ. Ζέπου, τῆς ρωμαντικῆς σταδιοδρομίας, τὴν ὁποίαν ἐπὶ δεκαετίας εἶχε θερμάνει ὁ φλογερὸς ἔρως τοῦ παλαιοῦ, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ἱστορικὸν καὶ τὸ ἀρχαῖον, πρὸς τὸ κλασσικὸν Ἑλληνικὸν καὶ πρὸς τὸ Βυζαντινὸν Δίκαιον. Διότι ὁ Ἰωάννης Δ. Ζέπος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἶχεν ἀγαπήσει τὸ ἑλληνικὸν παρελθόν, ἡ μελέτη τοῦ ὁποίου διὰ βίου τὸν ἔθελγε καὶ μέχρι τέλους τὸν εἷλκει μεθ' ὁρμῆς καὶ πάθους, ὁρμῆς καὶ πάθους, τὰ ὁποῖα συνώδευεν ἡ καταπλήσσουσα ἐργατικότης καὶ ἐπιμέλειά του, ἧς δεῖγμα ἀπόκειται καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη ἐργασία.

ΠΑΝ. Ι. ΖΕΠΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΟΣ

Ἡμετέρα πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὔποτ᾽ ὀλεῖται
αἶσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
Τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
Πάλλας Ἀθηναίη χεῖρας ὕπερθεν ἔχει·
. . . .
Ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους μὲ κελεύει,
ὡς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εὐνομίη δ᾽ εὔκοσμα καὶ ἄρτια πάντ᾽ ἀποφαίνει,
καὶ θ᾽ ἅμα τοῖς ἀδίκοισ᾽ ἀμφιτίθησι πέδας·
τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
αὐαίνει δ᾽ ἄτης ἄνθεα φυόμενα,
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ᾽ ἔργα
πραΰνει, παύει δ᾽ ἔργα διχοστασίης,
παύει δ᾽ ἀργαλέης ἔριδος χόλον, ἔστι δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῆς
πάντα κατ᾽ ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.
(Ἐξ ἐλεγείου τοῦ Σόλωνος)

Πρόκριμα. Ἡ ὠμὴ καὶ αἱματηρὰ νομοθεσία τοῦ Δράκοντος, καὶ αἱ τροποποιήσεις, ἃς ἐπέφερεν οὗτος εἰς τὸ πολίτευμα, δὲν ἱκανοποίησε τὸν Ἀθηναϊκὸν δῆμον, οὗ ἕνεκα προεκλήθησαν στάσεις εἰς αὐτόν, καθ᾽ ἃς οἱ μὲν κάτοικοι τῶν εὐφόρων γαιῶν *(οἱ Πεδιαῖοι)* ἐζήτουν νὰ ἐπανιδρυθῇ ἡ ὀλιγαρχία, οἱ τῶν παραλίων μερῶν *(οἱ Παράλιοι)* ἠξίουν μικτὸν πολίτευμα, οἱ δ᾽ ὀρεινοὶ *(οἱ Διάκριοι)* ἀπῄτουν πλῆρες δημοκρατικὸν πολίτευμα (α). Αἱ στάσεις αὗται ἐπεδεινώθησαν ἐπὶ Κύλωνος, κατεσίγησαν δὲ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἐπιμενίδου (β), διὰ νὰ ἐπαναρχίσουν

(α) Ἦν γὰρ τὸ μὲν Διακρίων γένος δημοκρατικώτατον, ὀλιγαρχικώτατον δὲ τὸ τῶν Πεδιέων· τρίτοι δ᾽ οἱ Πάραλοι μέσον τινὰ καὶ μεμιγμένον αἱρούμενοι πολιτείας τρόπον, ἐμποδὼν ἦσαν καὶ διεκώλυον τοὺς ἑτέρους κρατῆσαι (*Πλουτ. Σόλ. XIII*, *Ἡροδ. Α. 59*).

(β) Τότε δὲ τῆς τῶν πενήτων πρὸς τοὺς πλουσίους ἀνωμαλίας ὥσπερ ἀκμὴν λαβούσης παντάπασιν ἐπισφαλῶς ἡ πόλις διέκειτο καὶ μόνως ἂν ἐδόκει καταστῆναι καὶ παύσασθαι ταραττομένη τυραννίδος γενομένης. Ἅπας μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν ὑπόχρεως τῶν πλουσίων. Ἢ γὰρ ἐγεώργουν ἐκείνοις ἕκτα τῶν γινομένων τελοῦντες ἑκτημόριοι προσαγορευόμενοι καὶ θῆτες· ἢ χρέα λαμβάνοντες ἐπὶ τοῖς σώμασιν ἀγώγιμοι τοῖς δανείζουσιν ἦσαν, οἱ μὲν αὐτοῦ δουλεύσοντες, οἱ δ᾽ ἐπὶ τῇ ξένῃ πιπρασκόμενοι. Πολλοὶ δὲ καὶ παῖδας ἰδίους ἠναγκάζοντο πωλεῖν. (*Πλουτ. Σόλ. XIII*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σφοδρότεραι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ. Ὅθεν, κατεπείγουσα ἀνάγκη παρέστη τότε, ὅπως εὑρεθῇ τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ τὸν σάλον. Καὶ ὡς τοιοῦτον ὁμοφώνως ἐπελέγη ὁ Σόλων κατὰ τὸ 594 π.Χ. Οὗτος, Κοδρίδης τὴν καταγωγήν, ἐγεννήθη ἐν Σαλαμῖνι κατὰ τὸ ἔτος 638 π.Χ., λόγῳ δὲ τῆς ἐπισήμου καταγωγῆς του, ἔλαβε μόρφωσιν ἐξαιρετικήν, ὅταν δὲ ἠνδρώθη, μετῆλθε τὸν ἔμπορον, ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ νὰ ἐπουλώσῃ τὰς ἐξ ἐλευθεριότητος αὐτοῦ κατενεχθείσας εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας του πληγάς, βραδύτερον δέ, ὅτε ἀπέκτησεν ἰδιόκτητον πλοῖον, ὅπως ταξειδεύων, ἐμπορεύηται ἀνετώτερον καὶ ἐμπλουτίσῃ τὰς γνώσεις του, καὶ γνωρίσῃ ξένας χώρας καὶ μελετήσῃ τὰ ἤθη καὶ τὰς νομοθεσίας αὐτῶν. Ὁδεύων δὲ ἢ θαλασσοπορῶν ἐπεσκέφθη τὴν Φοινίκην, τὴν Λυδίαν, τὴν Βαβυλωνίαν καὶ Ἀσσυρίαν, τὴν Κρήτην, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Περσίαν, ἐξ ἧς, ἐχούσης συγκοινωνίαν μέχρι τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, πιθανῶς νὰ ἐπεσκέφθη καὶ τὰς ἀνθούσας τότε Ἰνδίας, ἔνθα ἴσως νὰ ἐμελέτησε καὶ τοὺς ἰσχύοντας ἐκεῖ θεσμούς. Εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ παρεχωρήθη θέσις ἀνωτάτου Ἄρχοντος, ἤτοι τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν, καὶ κυριαρχικῶς διοικεῖν τὴν χώραν. Καὶ παρέσχεν ἡ χώρα ὁμοθύμως τὰ δικαιώματα ταῦτα, διότι οὗτος μὲ σθένος, σύνεσιν καὶ καρτερικότητα ὑπεστήριξε καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Σαλαμῖνος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (γ). Ὁ Σόλων ἐχαρακτηρίζετο ὡς ὁ ἐπιφανέστερος τῶν ἑπτὰ σοφῶν (δ).

Ἡ Νομοθεσία τοῦ Σόλωνος. Ὁ Σόλων, ἀναλαβὼν τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ἔργον, ἐπελήφθη τούτου μετὰ σοφίας ἀξιοθαυμάστου. Οὕτως, ἠκύρωσεν ἐν ἀρχῇ πᾶσαν προγενεστέραν νομοθεσίαν, ἐξαιρέσει τῶν φονικῶν νόμων τοῦ Δράκοντος (ε), λόγῳ τοῦ ὅτι ἐθεωροῦντο οὗτοι ἱεροί, ἀπὸ μακρῶν χρόνων ἰσχύοντες (στ), ἔδωσεν ἱκανοποιητικὴν λύσιν εἰς τὰ προκαλοῦντα τὰς μεταξὺ πλουσίων καὶ ὀφειλετῶν στάσεις οἰκονομικὰ ζητήματα, καθώρισε μετὰ δικαιοσύνης τὰ τῶν Συνελεύσεων τοῦ

(γ) Διὰ τούτου ἐπιτευχθείσης τῆς ἀνακαταλήψεως τῆς Σαλαμῖνος, ἣν εἶχον προσαρτήσει ἑαυτοῖς οἱ Μεγαρεῖς. (*Πλουτ. Σόλ. VIII ἐπ*).

(δ) *Διογ. Λαερτ. Προοίμιον IX*.—Ὑπῆρξε φιλόσοφος, οὐ μόνον δὲ ὡς νομοθέτης, κατώρθωσε διὰ τῆς σοφῆς νομοθεσίας του νὰ καταπαύσῃ τὸν σάλον τῆς πατρίδος του, ἧς ἀπέβη ἀληθὴς λυτρωτής, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ποιημάτων του (ὧν τινα περιεσώθησαν) νὰ τονώσῃ τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀλληλεγγύην συναισθήματα τοῦ λαοῦ.— Σόλων ἦν ὁ τῶν ἑπτὰ σοφώτατος (*Πλάτων. Τίμαιος II. 20*).

(ε) Χρῆσθαι δὲ καὶ τῆς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷς περ ἐχρώμεθα καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις (*Νόμος τοῦ Σόλωνος*).

(στ) Ὑπάρχει μὲν γὰρ αὐτοῖς ἀρχαιοτάτοις εἶναι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἔπειτα τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ περὶ αὐτῶν, ὅπερ μέγιστον σημεῖον νόμων καλῶς κειμένων (*Ἀντιφῶντος, Περὶ τοῦ Χορευτοῦ 2*). Ἐντεῦθεν δικαιολογεῖται καὶ ὁ θεσμὸς τῶν *Ἐξηγητῶν*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δήμου καὶ τῆς Βουλῆς, τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἀρχόντων καὶ τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Δικαστηρίων, διῄρεσε τοὺς πολίτας εἰς τέσσαρας τάξεις, ἐπιβαλὼν ὡρισμένα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις εἰς ἑκάστην τούτων, καὶ τέλος κατέστρωσε πλήρη νομοθεσίαν, ἥτις θὰ διεῖπεν ἐν τῷ ἐφεξῆς τοὺς Ἀθηναίους. Ἡ χαρακτηριστικωτέρα καὶ μᾶλλον ἰδιότροπος τῶν διατάξεων τούτων, εἶναι ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν λαϊκὴν ἀγωγήν, ἣν παρέσχεν εἰς πάντα πολίτην ὅπως ἀσκῇ, οὐ μόνον ὅταν βλάπτωνται τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ ὅταν ζημιῶται πᾶς πολίτης, δογματίσας ὅτι πᾶσα βλάβη, ἥτις προσγίνεται πρὸς πάντα πολίτην, ἀποτελεῖ βλάβην πρὸς αὐτὴν τὴν πολιτείαν (ζ). Τοὺς νόμους τούτους ἐδημοσίευσεν εἰς πίνακας, στρεφομένους ἐπὶ ἰδίου ἄξονος, ἐνῷ τοὺς ἀφορῶντας εἰς τοὺς θρησκευτικοὺς νόμους ἐδημοσίευσεν εἰς πίνακας, κύρβεις ἀποκληθέντας (η). Οἱ νόμοι οὗτοι τῶν ἀξόνων καὶ τῶν κύρβεων, ἀντεγράφησαν βραδύτερον ἐπὶ χαλκῶν πινάκων καὶ ἐτοποθετήθησαν ἔξω τοῦ βουλευτηρίου (θ). Τέλος οἱ νόμοι οὗτοι ὑπέστησαν μεταρρυθμίσεις τινάς, ἰδίᾳ ἐπὶ Ἄρχοντος Κλεισθένους κατὰ τὸ 509 π.Χ. (ι) καὶ ἐπὶ Περικλέους κατὰ τὸ ἔτος 442 π.Χ. Πάντως ὅμως διετηρήθησαν καὶ μετὰ τὰς μεταρρυθμίσεις αὐτὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα Σολώνειος Νομοθεσία, καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰσεχώρησαν καὶ εἰς πλείστας ἄλλας ἑλληνικὰς χώρας. Ὁ Σόλων, ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς νομοθεσίας του ἀπεδήμησε τῶν Ἀθηνῶν (ια), ἀπεβίωσε δὲ κατὰ τὸ 559 π.Χ. Εἰς ἡμᾶς ἐλάχιστοι τῶν νό-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(ζ) Παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πεπονθότος. — Ἴδε κατωτέρω θέμα 16.

(η) Ἔνιοι δέ φασιν ἰδίως, ἐν οἷς ἱερὰ καὶ θυσίαι περιέχονται κύρβεις, ἄξονας δὲ τοὺς ἄλλους ὠνομάσθαι (*Πλουτ. Σόλ. XXV*).

(θ) Ἔστησαν δὲ τούτους ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείῳ καὶ ὤμοσαν χρήσασθαι πάντες (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. VII*). Κύρβεις δὲ τρίγωνοι σανίδες πυραμοειδεῖς, ἄξονες δὲ τετράγωνοι χαλκοῖ ἦσαν (*Πολυδ. Η. 128*). Ἦσαν ἐν χαλκαῖς στήλαις ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου (*Ἀνδοκίδ. Περὶ Μυστηρ. 95, κλπ.*).

(ι) Ὁ Κλεισθένης κατήργησε τὰς τέσσαρας Ἰωνικὰς ἀριστοκρατικὰς φυλὰς τῶν Ἀθηνῶν, ἀντικαταστήσας αὐτὰς διὰ δέκα γεωγραφικῶν τοιούτων, καὶ διαιρέσας ταύτας εἰς δέκα δήμους.— Ηὔξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν κυρίως πολιτῶν, ἐγγράψας ὡς τοιούτους πολλοὺς μετοίκους καὶ ξένους, ηὔξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν βουλευτῶν ἀπὸ 400 εἰς 500, ἤτοι 50 ἐξ ἑκάστης φυλῆς, καθώρισε τὰ ὁρκωτὰ δικαστήρια τῆς Ἡλιαίας εἰς δέκα, εἰσήγαγε τὸν περὶ ὀστρακισμοῦ νόμον, ἐκανόνισεν εἰς 50 τὰς φορολογικὰς μονάδας τῶν ναυκραριῶν, ἀνὰ πέντε ἐξ ἑκάστης φυλῆς, καὶ τέλος περιώρισε τὴν δύναμιν τῶν γενῶν, ἀφαιρέσας ἐξ αὐτῶν πᾶσαν πολιτικὴν καὶ ἀστικὴν δύναμιν, ἣν μετεβίβασεν εἰς τοὺς Δήμους, οἵτινες ἐν τῷ ἐφεξῆς ἐξεπροσώπουν τὴν πολιτείαν, καὶ εἰς οὓς μετεῖχον καὶ οἱ γεννῆται, οὐχὶ πλέον ὡς ἐκ τῆς γεννήσεως προερχόμενοι ἢ ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς λατρείας, ἀλλ' ὡς δημόται.

(ια) Ἐπειδὴ πλεῖστοι δ' ἦσαν οἱ πυνθανόμενοι καὶ ἀνακρίνοντες καὶ κελεύοντες αὐτόν, ὅπως ἕκαστον ἔχει καὶ πρὸς ἣν κεῖται διάνοιαν ἐπεκδιδάσκειν καὶ σαφηνίζειν· ὁρῶν, ὅτι ταῦτα καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μων τούτων περιῆλθον. Ἐν τῷ προκειμένῳ τίτλῳ δημοσιεύονται οἱ διασωθέντες καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν ρητόρων σημειούμενοι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὸ πράττειν ἄτοπον καὶ τὸ μὴ πράττειν ἐπίφθονον, ὅλως δὲ ταῖς ἀπορίαις ὑπεκστῆναι βουλόμενος καὶ διαφυγεῖν τὸ δυσάρεστον καὶ τὸ φιλαίτιον τῶν πολιτῶν· ἔργμασι γὰρ ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἁδεῖν χαλεπόν, ὡς αὐτὸς εἴρηκε· πρόσχημα τῆς πλάνης τὴν ναυκληρίαν ποιησάμενος ἐξέπλευσε δεκαετῆ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἀποδημίαν αἰτησάμενος. Ἤλπιζε γὰρ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς ἔσεσθαι συνήθεις (*Πλουτ. Σόλ. XXV*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΞΟΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΟΣ

1. *Ἠθικὰ παραγγέλματα.* Μηδὲν ἄγαν (α). Κριτὴς μὴ κάθησο· εἰ δὲ μή, τῷ ληφθέντι ἐχθρὸς ἔσῃ. Ἡδονὴν φεῦγε, ἥτις λύπην τίκτει. Φύλασσε τρόπου καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν. Σφραγίζου τοὺς μὲν λόγους σιγῇ, τὴν δὲ σιγὴν ἐν καιρῷ. Μὴ ψεύδου, ἀλλ' ἀλήθευε. Τὰ σπουδαῖα μελέτα. Τῶν γονέων μὴ λέγε δικαιότερα. Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ, οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ταχὺ ἀποδοκίμαζε. Ἄρχεσθαι μαθὼν ἄρχειν ἐπιστήσῃ. Εὐθύναν ἑτέρους ἀξιῶν διδόναι καὶ αὐτὸς ὕπεχε. Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα τοῖς πολίταις. Μὴ θρασύνου. Μὴ κακοῖς ὁμίλει. Χρῶ τοῖς θεοῖς. Φίλους εὐσέβει. Γονεῖς αἰδοῦ. Νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ. Ὃ ἂν ⟨μὴ⟩ ἴδῃς, μὴ λέγε. Εἰδὼς σίγα. Τοῖς σεαυτοῦ πρᾶος ἴσθι. Τὰ ἀφανῆ τοῖς φανεροῖς τεκμαίρου (β).

2. Τὸν τεθνηκότα μὴ κακῶς ἀγορεύειν.

3. Τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστασθαι.

4. Μὴ μνησικακεῖν, μήτε ἄδικον, μήτε δίκαιον λέγειν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

1. *Διογ. Λαερτ. Σόλων.* XVI. Τὸ ἴσον πόλεμον οὐ ποιεῖ. *Πλουτ. Σόλ. XIV* (α). *Ἰω. Στοβαίου I. σελ. 87. — Διογ. Λαερτ. Σόλων XII. — Δημοσθ. Ἀριστογείτ. Α. 24, σελ. 777 (β).*

2. Μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνηκότα, μήδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός. (*Νόμοι Σόλωνος*).—Μετὰ τὴν κηδείαν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ θανόντος παρεκάθηντο εἰς κοινὸν δεῖπνον, *περίδειπνον* καλούμενον. Ἀλλὰ δέον ποιεῖν αὐτοὺς τὸ *περίδειπνον*, ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ πολλὰ εἴωθε γίγνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί. (*Δημοσθ. Περὶ Στεφάνου 288, κ.λπ.*). Κατὰ τὸν ἰαμβικὸν στίχον· *«θνητὸς πεφυκώς, μὴ γέλα τεθνηκότα».* Παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει (ἐν τοῖς Ἠθικοῖς), ὁ Σόλων θεωρεῖ μακαρίους τοὺς ἐκτελέσαντας τὸ καθῆκον τῆς μοίρας, παρὰ δὲ τῷ Πλάτωνι (ἐν Νόμοις 7), νομίζοντες οὗτοι ἄξιοι ἐπαίνων, καὶ δὴ οἱ ἐναρέτως διαβιώσαντες. (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 128*). Ἐν τῷ ρωμ. δικαίῳ λαμβάνεται πρόνοια περὶ μὴ ἐξυβρίσεως τῶν θανόντων (ν. 6 Κ. 9.19 καὶ 60 νεαρ. Ἰουστινιανοῦ). — Καθ' ἡμᾶς ὁ νόμος 5060 τοῦ 1913 διὰ τοῦ ἄρθρ. 22 ἐπιβάλλει ποινὰς κατὰ τοῦ ἐξυβρίζοντος ἢ συκοφαντοῦντος νεκρὸν (ἴδε *Ἰω. Δ. Ζέπου* διατριβὴν ἐν «Βραδυνῇ» τόμ. 8, *τὰ δίκαια τῶν νεκρῶν*, ἴδε καὶ θέματα, 114, 287).

3. Τὸν πρὸς τοὺς πρεσβύτας σεβασμὸν υἱοθετεῖ καὶ τὸ Ρωμ. Δίκαιον ἐν ν. 6. Π. 50, 6, καὶ ν. I. Π. 50. 3, κ.λπ. Πρὸς δὲ *Νόμους Πλάτων. IX. Πλάτων. Πολιτεία III. 414, Κριτίας 114, Αἰσχύλου Πέρσαι 826, Ὁμήρ. Ἰλ. Β. 53, Ὀδ. Β. 14, κ.λπ.*

4. Μετὰ τὸ κατελθεῖν, τοὺς μετὰ τοῦ Θρασυβούλου φυλὴν καταλαβόντας καὶ νικήσαντας ἐν Πειραιεῖ τοὺς Τριάκοντα, ψηφίσασθαι ἔδοξε, μὴ μνησικακῆσαι ἀλλήλοις καθάπαξ τοὺς πολίτας (*Ἀριστοφ. Πλούτου, σχόλ.*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5. *Κοινωφελεῖς διατάξεις.* Σεισαχθείᾳ κουφίσεσθαι τοὺς χρεωφειλέτας.

---

5. Περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς λέξεως σεισάχθεια, ἐγείρονται ἱκαναὶ ἀμφισβητήσεις. Οὕτω κατά τινας, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσωσι τὰ χρέη των κτηματίαι, ἠναγκάζοντο νὰ παρέχωσιν εἰς τοὺς δανειστάς των τὰ 5/6 τῶν εἰσοδημάτων τῶν κτημάτων των καὶ νὰ κρατῶσι δι' ἑαυτοὺς τὸ 1/5, ἐντεῦθεν δ' ἐκαλοῦντο ἐκτήμοροι καὶ ὅτι διὰ τοῦ νόμου τοῦ Σόλωνος, κατηργήθησαν τὰ χρέη ταῦτα καὶ ἀποκατεστάθησαν οἱ ὀφειλέται εἰς ὅλα τὰ ἐπὶ τῶν κτημάτων των δίκαια. Κατ' ἄλλους, οἱ ἐκτήμοροι ἦσαν ἁπλοῖ πελάται (θῆτες), οἵτινες ἐκαλλιέργουν τὰς γαίας τῶν Εὐπατριδῶν ἀντὶ τοῦ 1/6 τῶν προϊόντων. Ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ Σόλωνος

« . . . . Γῆ μέλαινα, τῆς ἐγώ ποτε
ὅρους ἀνεῖλον πολλαχῇ πεπηγότας,
πρόσθεν δὲ δουλεύουσα, νῦν ἐλευθέρα.
Πολλοὺς δ' Ἀθήνας, πατρίδ' εἰς θεόκτιτον,
ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὑπὸ
χρειοῦς φυγόντας, γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
ἱέντας, ὡς ἂν πολλαχῇ πλανωμένους·
τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
ἔχοντας, ἤθη δεσποτῶν τρομευμένους,
ἐλευθέρους ἔθηκα» (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. XII*),

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

προκύπτει ὅτι, μετὰ τὸν νόμον τῆς σεισαχθείας, ἀφῃροῦντο οἱ ὅροι, ἤτοι τὰ ὁρόσημα, ἅτινα ἐτίθεντο ἐπὶ τῶν ὑποθηκευμένων κτημάτων, ὅτι οἱ Διάκριοι, ἤτοι οἱ μικροὶ ἰδιοκτῆται τῶν βορείων, ἀλλ' ἀφόρων γαιῶν, μὴ δυνάμενοι ν' ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς δαπάνας, ἠναγκάζοντο νὰ δανείζωνται παρὰ τῶν πλουσίων, οἵτινες, λόγῳ τοῦ ἀναπαλλοτριώτου καὶ ἀκατασχέτου τούτων, ἔθετον ὅρους ἐπὶ τῶν γαιῶν, καὶ εἰσέπραττον τὰ 5/6 τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν, ὅπερ ἠνάγκαζε τοὺς ἰδιοκτήτας τούτων νὰ ἐκπατρίζωνται ἢ νὰ καθίστανται δοῦλοι τῶν πλουσίων, ἢ νὰ προβαίνωσιν εἰς τὴν πώλησιν τῶν τέκνων των. Ἀλλ' ὁ Σόλων, ἐπιβαλὼν τὴν σεισάχθειαν, προέβη συγχρόνως εἰς τὴν δημοσίευσιν τριῶν εἰσέτι νόμων, ἤτοι 1) πρὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοῖς σώμασιν μηδένα δανείζειν, 2) μὴ ἐξεῖναι θυγατέρας πωλεῖν μήτε ἀδελφάς, πλὴν ἂν λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγενημένην, καὶ 3) ἑκατὸν δραχμὰς τὴν μνᾶν, πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὖσαν, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διατάξεων τούτων, πιθανολογεῖται ἡ ὑποστηριζομένη ὡς ἀνωτέρω πρώτη γνώμη. Τὴν ἄποψιν ταύτην ἀναφέρει καὶ ὁ Πλούταρχος (*Σόλων XV*), καίτοι τινὲς ἔγραψαν, ὧν ἐστὶ Ἀνδροτίων, οὐκ ἀποκοπὴ χρεῶν, ἀλλὰ τόκων μετριότητι κουφισθέντας ἀγαπῆσαι τοὺς πένητας, καὶ σεισάχθειαν ὀνομάσαι τὸ φιλανθρώπευμα τοῦτο καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων ἐπαύξησιν καὶ τοῦ νομίσματος τιμήν, ποιήσας ἑκατὸν δραχμὰς τὴν μνᾶν, ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὖσαν, ὥστ' ἀριθμῷ μὲν ἴσον, δυνάμει δ' ἔλαττον ἀποδιδόντων (Ἴδε καὶ *Ἰσοκράτ. Ἀεροπαγ. ς2*, καὶ *Πλαταϊκ. XIV*, *Ἡσιόδου Ἔργα καὶ Ἡμέραι σελ. 403*, *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 2, II*), περὶ τῆς δυσπραγίας τῶν ἀγροτῶν. — Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, κύριος γενόμενος τῶν πραγμάτων Σόλων. . . καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς ἐποίησε καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων, ἃς σεισάχθειαν καλοῦσιν (*Ἀθην. Πολ. 6 κ.λπ.*). Ἐπίσης καὶ ὁ Πλούταρχος (*Σόλων 15 κλπ.*), ἐντεῦθεν ἡ γνώμη αὕτη ἐμφανίζεται περισσότερον εὐλογοφανής. Ἡ ἄποψις δὲ αὕτη, ὅτι ἡ σεισάχθεια ἀπετέλει ἀποκο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6. Πρὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδένα δανείζειν.

7. Μὴ ἐξεῖναι θυγατέρας πωλεῖν, μήτε ἀδελφάς, πλὴν ἂν λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγενημένην.

8. *Θύματα πολέμου.* Τοὺς πηρωθέντας ἐν πολέμῳ δημοσίᾳ τρέφεσθαι.

9. Δημοσίᾳ ταφὰς ποιεῖσθαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ θανόντων.

πὴν χρεῶν, προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ὅρκου, ὃν ἔδιδον οἱ Ἡλιασταί, καὶ καθ᾽ ὅν, πλὴν ἄλλων ὠρκίζοντο, ὅτι, οὐ ψηφιοῦμαι... οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπὰς κ.λπ. (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 149*, ἴδε ἐντοσούτῳ *Ἀνδοκίδ. Περὶ Μυστηρ. 88*, καὶ *Δημοσθ. Περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν 88*). Συναφὴς πρὸς τὴν σεισάχθειαν εἶναι ἡ χρεωκοπία παρὰ τοῖς Αἰτωλεῖς (*Διοδώρ. Σικελ. Ἱστορ. Βιβλιοθ.*), ἐπίσης ἡ γενικὴ κατάργησις τῶν χρεῶν ἐν Ἐφέσῳ, γενομένη κατὰ τὰ ἔτη 87 καὶ 84 π.Χ., καθά, ὅσα δὲ ἱερὰ δεδάνειστai, πάντας τοὺς ὀφείλοντας καὶ χειρίζοντας ἀπολελύσθαι ἀπὸ ὀφειλημάτων κ.λπ. (*Dareste, inscr. jur. σελ. 24*), ὡσαύτως ἡ διαταχθεῖσα ἐν Μεγάροις ἐπιστροφὴ εἰς τοὺς ὀφειλέτας τῶν παρὰ τῶν δανειστῶν εἰσπραχθέντων τόκων, ἥτις ἐνέργεια ἐκλήθη παλιντοκία (*Πλουτ. Κεφαλαίων Καταγραφή. Ἑλληνικά, 24*), καὶ τέλος ἐν Λακεδαίμονι, οἱ δανεισταὶ (παρορμηθέντες ὑπὸ τοῦ Ἄγιδος) τὰ γραμματεῖα τούτων, ἃ κλάρια καλοῦσι, συνενέγκαντες εἰς ἀγοράν, καὶ πάντα συνθέντες εἰς ἓν συνέπρησαν (*Πλουτ. Ἄγις, 13*) ἴδε ἐντοσούτῳ *Ἰσοκρ. Παναθην. 259, κ.λπ.*) Ἐν τῷ ρωμ. δικαίῳ παρεμφερὴς διάταξις ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ Νουμᾶ, ὅστις διένειμεν εἰς τοὺς ἀπόρους τὰς αἰχμῇ κτηθείσας γαίας, ὡς ἀνάγκην τῆς ἀδικίας, ἀφαιρῶν τὴν ἀπορίαν καὶ τρέπων ἐπὶ τὴν γεωργίαν τὸν δῆμον ἅμα τῇ χώρᾳ συνεξημερούμενον (*Πλουτ. Νουμᾶς, XVI. 71*).

6. Ἄτοπον γὰρ στρατιώτην εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προϊόντα κίνδυνον, εἰ τύχοι, πρὸς δάνειον ὑπὸ τοῦ πιστεύσαντος ἀπάγεσθαι καὶ τῆς τῶν ἰδιωτῶν πλεονεξίας ἕνεκα κινδυνεύειν τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν (*Διοδώρ. Σικελ., Διογ. Λαερτ. Σόλωνος 1. 45, Πλουτ. Σόλ. 15. κ.λπ.*). — Καὶ κατὰ τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον, ἕνεκα τοῦ χρέους τὰ δίκαια οὐκ ἀνέχονται τοὺς ἐλευθέρους ἐξαναγκάζεσθαι ἵνα τοῖς πιστωταῖς δουλεύωσι (ν. 12 Κ. 4. 10).

7. Ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις τῶν θυγατέρων καὶ τῶν ἀδελφῶν, ἐκτός, ἐὰν συνελαμβάνοντο αἱ παρθένοι συνευρισκόμεναι μετ᾽ ἀνδρός (*Πλουτ. Σόλ. XXIII*). Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑταίρησις τούτων συνεπῆγε βαρείας ποινάς, ἴδε *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 21*. Ἐπίσης ἐν τῷ ρωμ. δικαίῳ τιμωρεῖται ἡ προαγωγεία καὶ ἡ ἑταίρησις. (ν. 43 Π. 23. 2, καὶ ν. 2 Π. 48, 5).

8. Τοῦτο δέ φησιν Ἡρακλείδης καὶ πρότερον ἐπὶ Θερσίππῳ πηρωθέντι τοῦ Σόλωνος ψηφισαμένου, μιμήσασθαι τὸν Πεισίστρατον (*Πλουτ. Σόλ. XXXI. 35*).

9. Πρὸς δέ, δημόσιος ρήτωρ καθ᾽ ἕκαστον ἔτος, ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐντεταλμένος ἐξεφώνει πανηγυρικὸν ὑπὲρ τῶν ἐνδόξως ἀποβιωσάντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος, συνηθέστατα δέ, *τὸν πατέρα τοῦ ἄριστα ἀποθανόντος λέγειν τὸν ἐπιτάφιον* (*Νόμος τοῦ Σόλωνος, Διον. Ἁλικαρν. Ε*). Καὶ μὴν πολλαχῇ κινδυνεύει καλὸν εἶναι τὸ ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκειν, καὶ γὰρ ταφῆς καλῆς τε καὶ μεγαλοπρεποῦς τυγχάνει, καὶ ἐὰν πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐπαίνου αὖ ἔτυχε, καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ, ὑπ᾽ ἀνδρῶν σοφῶν τε καὶ οὐκ εἰκῇ ἐπαινούντων, ἀλλ᾽ ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρεσκευασμένων, οἳ οὕτω καλῶς ἐπαινοῦσιν, ὥστε καὶ τὰ προσόντα καὶ τὰ μὴ περὶ ἑκάστου λέγοντες, κάλλιστά πως τοῖς ὀνόμασι ποικίλλοντες (*Πλάτ. Μενέξενος, 2*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

10. Τοὺς τῶν ἐν πολέμῳ τελευτησάντων παῖδάς τε καὶ γεννήτορας ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἂν οἱ τούτων μὴ ἀδικῶνται πατέρες τε καὶ μητέρες. Τοὺς δὲ παῖδας δημοσίᾳ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι, καὶ πανοπλίᾳ κεκοσμημένους ἐκπέμπεσθαι ἐπὶ τὰ σφέτερ' αὐτῶν καὶ καλεῖσθαι εἰς προεδρίαν.

11. *Ἀδύνατοι*. Τῶν ἄλλων ἕνεκα, τοῦτο γὰρ ἐστὶ δημοτικόν.

12. *Διπλᾶ ἐπιτηδεύματα*. Μὴ δύο τέχνας μετιέναι.

13. *Ἀργία*. Ὁ ἀργὸς ὑπεύθυνος ἔστω παντὶ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι.

---

10. Τὰ τέκνα τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων καὶ οἱ γονεῖς αὐτῶν τίθενται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Πολιτείας, τὰ δὲ τέκνα των διατρέφονται καὶ ἐκπαιδεύονται δημοσίᾳ δαπάνῃ, παρέχεται εἰς ταῦτα πανοπλία, καὶ εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις καταλαμβάνουν τὰς πρώτας θέσεις. Ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ (ἐν τοῖς Διονυσίοις) μελλόντων, ὥσπερ νῦν τῶν τραγῳδῶν γίγνεσθαι... προσελθὼν ὁ κῆρυξ καὶ παραστησάμενος τοὺς ὀρφανούς, ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετήν. ὅτι τούσδε τοὺς νεανίσκους, ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν πολέμῳ, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρεφε, νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ, ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 154*). Ἀνάλογος ν. 1. Κ. 12. 48.

11. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 117, 162.* — Οἱ ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον καθυστεροῦντες εἰς τὸ δημόσιον χρήματα, ἐπλήρωναν τὰ διπλάσια. Φαίνεται δὲ τὸ πέραν τῶν ὀφειλομένων εἰσπραττόμενον, διετίθετο ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων, *τῶν ἄλλων ἕνεκα*. — Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος κελεύει, τῶν ἄλλων ἕνεκα· τοῦτο γὰρ ἐστι δημοτικόν. . . τοῖς δ' ἐλευθέροις, κἂν τὰ μέγιστα ἀτυχῶσι, τοῦτό γ' ἔνεστι σῶσαι· εἰς χρήματα γὰρ τὴν δίκην περὶ τῶν πλείστων παρὰ τούτων προσήκει λαμβάνειν (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 51, 55, Δημοσθ. Τιμοκρ. 162 σελ. 750*). — Ἀδύνατοι, οἱ ἐντὸς τριῶν μνῶν κεκτημένοι τὸ σῶμα πεπηρωμένον, ἐλάμβανον δὲ οὗτοι δοκιμασθέντες ὑπὸ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας ἑκάστης, ὀβολόν, ὡς ψηφιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, ὡς δὲ Φιλόχορός φησι, ἐννέα δραχμὰς κατὰ μῆνα. Ἔστι δὲ καὶ λόγος ὡς Λυσίου περὶ τοῦ ἀδυνάτου, ἐν ᾧ ὡς ὀβολὸν λαμβάνοντος, μέμνηται. (*Ἁρποκρατίων, ἀδύνατοι*). Ἴδε καὶ λόγον 24 Λυσίου πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν περὶ τοῦ μὴ δίδοσθαι τῷ ἀδυνάτῳ ἀργύριον (*Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου 4*). Τοὺς ἀσθενεστέρους εἰθίσμεθα θεραπεύειν (*Ἰσοκρατ. Πανηγυρ. 53*).

12. Δὲν ἐπετρέπετο νὰ μετέρχηταί τις δύο ἐπαγγέλματα, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ τελειοποιηθῇ εἰς ἀμφότερα. — Ἐάν τις διχόθεν μισθοφορῇ ἐκ δύο τεχνῶν, δύο τέχνας πάλιν κωλύει, διὰ τὸ μηδεμίαν κατορθοῦν ἐν τῷ τὴν γνώμην μερίζεσθαι (*Οὐλπιανός*).

13. Τὰς ἀπορίας διὰ τὰς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακουργίας διὰ τὰς ἀπορίας (*Ἰσοκράτ. Ἀεροπαγ., ιζ, 148, Δημοσθ. Εὐβουλίδ. σελ. 1308*). — Τῆς δὲ ἀργίας ἐπὶ μὲν Δράκοντος ἀτιμία ἦν τὸ τίμημα· ἐπὶ δὲ Σόλωνος, εἰ τρὶς τις ἁλῷ, ἠτιμοῦτο (*Πολυδ. Η'. 42, Πλουτ. Σόλ. 37, Ἡροδότ. Β'. 177, Διοδ. Α' 77, κ.λπ.*). — Οἱ Ἕλληνες ἀποδίδοντες μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐργασίαν ἐδημιούργησαν καὶ τὴν Ἐργάνην Ἀθηνᾶν, ἐθέσπισαν ὅτι, ὁ ἀργὸς ὑπεύθυνος ἔστω παντὶ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι (ἤτοι παρέσχον δικαίωμα εἰς πάντα πολίτην νὰ καταγγέλῃ τὸν ἀργόν),

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

14. *Πόθεν ἔσχε.* Εἷς ἕκαστος, ἔτους ἑκάστου πρὸς τοὺς ἐπάρχους πόθεν ζῇ ἀποδείξειεν, καὶ τοῦτο μὴ ποιῶν ἢ μὴ ἀποδείξων, θανάτῳ ζημιούσθω.

15. *Συμμετοχὴ ἐν διχοστασίᾳ.* Ἐὰν διὰ διχοστασίαν καὶ διαφωνίαν ὁ δῆμος ἀποχωρήσῃ, καὶ δι' ὀργὴν ὁρμισθέντων θυμῶν ἑκατέρωθεν ὅπλοις μάχωνται, καὶ μὴ τότα εἰς οὐδέτερον μέρος ἑαυτὸν τιθῆται, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κοινοῦ πόλεως κακοῦ ἀφορίσας μονάζῃ, ἀναχωρήσει οἴκου, πατρίδος, καὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀποστερείσθω, καὶ ἄπολις ἔστω.

16. *Λαϊκὴ ἀγωγή.* Παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πεπονθότος.

καὶ τέλος ἔταξαν τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴν ἐπισκοπεῖν, καὶ τοὺς ἀργοὺς κολάζειν (*Πλουτ. Σολ. XXII*).

14. Νόμον τε Αἰγυπτίοισι τὸν δὲ Ἄμασίς ἐστι ὁ καταστήσας· ἀποδεικνύναι ἔτεος ἑκάστου τῷ Νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βιοῦται· μηδὲν ποιοῦντα, μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίαν ζόην, ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναίων λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον Ἀθηναίοις ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς ἀεὶ χρέονται, ἐόντι ἀμώμῳ νόμῳ (*Ἡροδ. Εὐτέρπη 177*). — Καὶ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἔταξαν ἐπισκοπεῖν, ὅθεν ἕκαστος ἔχει τὰ ἐπιτήδεια (*Πλουτ. Σολ. XXII*). Ἴδε καὶ ν. 4. Π. 50. 15 καὶ ν. 13 Π. 1. 18. — *Ἡροδοτ. Εὐτέρπη 2*.

15. Ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον. Βούλεται δ', ὡς ἔοικε, μὴ ἀπαθῶς μηδ' ἀναισθήτως ἔχειν πρὸς τὸ κοινόν, ἐν ἀσφαλεῖ θέμενον τὰ οἰκεῖα καὶ τῷ μὴ συναλγεῖν μηδὲ συννοσεῖν τῇ πατρίδι καλλωπιζόμενον, ἀλλ' αὐτόθεν τοῖς τὰ βελτίω καὶ δικαιότερα πράττουσι προσθέμενον συγκινδυνεύειν καὶ βοηθεῖν μᾶλλον ἢ περιμένειν ἀκινδύνως τὰ τῶν κρατούντων (*Πλουτ. Σόλ. XX*). — Διὰ τοῦ νόμου τούτου, καθ' ὄν, ἄτιμος ἔστω ὁ ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενος, ὁ Σόλων, κατὰ τὸν Γέλλιον (βιβλ. 2 κεφ. 12), ἀπέβλεψεν οὐχὶ εἰς τὴν αὔξησιν τῶν στασιαζόντων, ἀλλὰ εἰς τήν, διὰ συνδρομῆς πλειόνων, κατάπαυσιν αὐτῆς.

16. Ὅλα τὰ ἄτομα, τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν κοινωνίαν, ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν καὶ τὸ συμφέρον ὅπως καταστήσωσιν αὐτὴν σεβαστήν, καὶ ὅπως τὴν προστατεύσωσιν ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς καὶ κακουργίας. Διότι ὅταν ἡ κοινωνία ἀκμάζῃ, ἀκμάζουν ἀναμφισβητήτως καὶ τὰ ἄτομα. Ἐξαιρετικῶς δὲ ὅταν ἡ κακουργία ἐπέρχεται ἀπὸ τοὺς κυβερνῶντας τὴν Πολιτείαν, καθίσταται ἐπιτακτικωτέρα ἡ ὑποχρέωσις τοῦ πολίτου, τοῦ μέλους αὐτῆς, ὅπως καταγγείλῃ πᾶσαν παράβασιν αὐτῶν, διότι ἄλλως ἡ Πολιτεία κακῶς κυβερνωμένη, κινδυνεύει καὶ διόλλυται, καθάπερ πλοῖον καταδυόμενον (*Πλάτ. Πολιτ. 302*). — Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ παραβάσεων, τὸ δημόσιον συμφέρον ἀφορωσῶν, πᾶς πολίτης (ὁ βουλόμενος τῶν Ἀθηναίων), (οἷς ἔξεστιν) εἶχεν ὑποχρέωσιν ν' ἀσκήσῃ τὴν δημοσίαν δίκην, τὴν γραφήν, δι' ἧς νὰ καταμηνύσῃ πάντα ὁπωσδήποτε ζημιοῦντα τὸ δημόσιον συμφέρον, διότι, ὡς εἴρηται, ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ δημοσίου ἐξυπακούεται καὶ τὸ συμφέρον τοῦ πολίτου. Ἡ γραφὴ αὕτη ἐνησκεῖτο διὰ διαφόρων ἐνδίκων μέσων, διάφορον ἀποτέλεσμα, διάφορον ἐνέργειαν καὶ διάφορον δικαιοδοσίαν ἐχόντων, ἤτοι διὰ τῆς ἀπαγωγῆς, ἢ τῆς ἐνδείξεως, ἢ τῆς προβολῆς, ἢ δία τῆς εἰσαγγελίας, ἢ τῆς φάσεως, δι' ἧς παρείχετο εἰς τὸν φαίνοντα (τὸν μηνυτὴν) ποσοστὸν τῆς ἐπιβαλλομένης χρηματικῆς ποινῆς. Ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου ἐθεσπίσθησαν καὶ τραχεῖαι ποιναὶ κατὰ τῶν ψευδῶς καταμηνυόντων, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν ἠδύναντο ν' ἀποδείξωσι τὸ βάσιμον τῶν μηνύσεων των, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ γίνεται κατάχρησις τοῦ παρεχομένου εἰς τοὺς πολίτας δικαιώματος. Εἰς ταύτας καταλέγεται καὶ ἡ κατὰ τοῦ Σωκράτους

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀσκηθεῖσα περὶ ἀσεβείας γραφή. Αἱ πλεῖσται τῶν μηνύσεων τούτων καταλέγονται μεταξὺ τῶν τιμητῶν δικῶν, ἤτοι ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἦτο ἐκ τῶν προτέρων γνωστὴ ἡ ἐπιβαλλομένη ποινή, ἀλλὰ καθωρίζετο αὕτη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου μετὰ τὴν περὶ ἐνοχῆς ἐτυμηγορίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τιμήματος (ἤτοι τῆς ποινῆς), ὅπερ καθώριζεν ὁ μηνυτής, καὶ τοῦ ἀντιτιμήματος ἢ ὑποτιμήματος, ὅπερ ἀντεπρότεινεν ὁ κατηγορούμενος. Εἰς τὴν τιμητὴν δίκην ἠδύνατο ὁ ἐγκαλῶν νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιβολὴν οἱασδήποτε τῶν ἀναγνωριζομένων ποινῶν, ἐν αἷς καὶ τὸν διὰ κωνείου θάνατον, τὸν ὁποῖον ἐζήτησαν οἱ τοῦ Σωκράτους κατήγοροι, Μέλητος, Ἄνυτος καὶ Λύκων, καὶ ἐπέβαλε τὸ δικαστήριον, ἀπορρῖψαν τὴν ἀντιπρότασιν τοῦ Σωκράτους (τὸ ἀντιτίμημα) περὶ ἐπιβολῆς εἰς αὐτὸν χρηματικῆς ποινῆς δύο μνῶν. Ἀλλ' ὁ Σόλων, περαιτέρω βαίνων, ἐθέσπισεν ὅτι δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσιν ἔχει πᾶς πολίτης νὰ καταμηνύῃ τὸν ἀδικοπραγοῦντα, ὄχι μόνον ὅταν παραβλάπτηται τὸ δημόσιον συμφέρον, ἀλλὰ καὶ ὅταν βλάπτηται πᾶς πολίτης *παρὰ τοῦ δημοσίου ἢ παρ' ἰδιώτου* (καὶ μᾶλλον οἰόμενος δεῖν ἐπαρκεῖν τῇ τῶν πολλῶν ἀσθενείᾳ, παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πεπονθότος ἔδωκε), ἤτοι ἐπεξέτεινε τὴν προστασίαν καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος, εὐλόγως δέ, καὶ γὰρ πληγέντος ἑτέρου καὶ βιασθέντος ἢ βλαβέντος, ἐξῆν τῷ δυναμένῳ καὶ βουλομένῳ γράφεσθαι τὸν ἀδικοῦντα καὶ διώκειν, ὀρθῶς ἐθίζοντος τοῦ νομοθέτου τοὺς πολίτας, ὥσπερ ἑνὸς μέρους συναισθάνεσθαι καὶ συναλγεῖν ἀλλήλοις (*Πλουτ. Σόλ. XVIII*), καὶ διότι, ὡς ὁ ἴδιος Σόλων ἐδογμάτισε, ἐκείνη τῶν πόλεων κάλλιστα οἰκεῖται, ἐν ᾗ τῶν ἀδικουμένων οὐχ ἧττον οἱ μὴ ἀδικούμενοι προβάλλονται καὶ κολάζουσι τοὺς ἀδικοῦντας (*Πλουτ. αὐτ.*). Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν, ἤτοι τῆς προσβολῆς τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ὡς καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ τοιούτου, ὁ μηνυτὴς ἐὰν δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, κατεδικάζετο εἰς χρηματικὴν ποινήν, ἴσην πρὸς τὸ ἕκτον τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης, ἤτοι ὀβολὸν ἐπὶ τῇ δραχμῇ, ἐπωβελίαν καλούμενον. Τοῦ κανόνος τούτου, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω, ἐξῃροῦντο ὡρισμέναι γραφαί. *Οἱ Ρωμαῖοι*, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρίδωσι τὸν σπουδαῖον τοῦτον θεσμὸν τοῦ Ἀττικοῦ δικαίου, ἐντεῦθεν, ἀνεγνώρισαν μὲν τὴν δημοτικὴν ἀγωγήν, ὡς φυλάττουσαν τὸ τοῦ δήμου δίκαιον (Βασ. 60.32.5), καὶ υἱοθέτησαν τὴν ἀρχήν, ὅτι συμφέρει ταῖς πόλεσιν ὑπὸ πολλῶν διεκδικεῖσθαι (Βασ. 58.10.13), ἀλλ' ἕνεκα τῆς κρατούσης ἐν Ρώμῃ συγκεντρωτικῆς καὶ ἀπολυταρχικῆς ἀντιλήψεως περὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαίου, οὐ μόνον δὲν ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ἀσκήσεως ἀγωγῆς εἰς τὸν ἰδιώτην διὰ τὴν προσβολὴν δικαιωμάτων ἰδιώτου, ἀλλὰ καὶ περιωρίσθησαν αἰσθητῶς αἱ περιπτώσεις τῆς ἀσκήσεως τούτων, οὕτω ἐπέτρεψαν αὐτάς, ὅταν δόλῳ μετατίθενται τὰ ὅρια (Βασ. 60.31.3), ὅταν ἐκχύνηται ἢ ρίπτηταί τι εἰς δημόσιον πάροδον (Βασ. 60.3.1,5 καὶ 13), ὅταν φθείρηται ἔκθεμα τῆς ἀρχῆς (Βασ. 7.3.7), ὅταν παρανόμως ἀνοίγηται ἡ διαθήκη (Βασ. 35. 16. 23 καὶ 2), ὅταν ἐνεργῆταί τι ἐν δημοσίῳ τόπῳ (Βασ. 58.3.1 καὶ Βασ. 58.10.1), ἢ ἐν ποταμῷ ἢ ὄχθῃ αὐτοῦ, ἵνα χεῖρον πλευσθῇ ἢ ρεύσῃ (Βασ. 58.26.1 ἐπ.), ἢ ἐν ὑπονόμῳ, ἵνα μὴ χείρων γένηται (Βασ. 58.22.1), ἢ ἐν λίμνῃ (Βασ. 58.16), ἢ ἐπὶ ἐπαγγελίας πρὸς πόλιν ἐπὶ εὐσεβεῖ καὶ εὐλόγῳ αἰτίᾳ (Βασ. 54.13.1), καὶ εἰς ὀλίγας ἄλλας παρεμφερεῖς περιπτώσεις. Κατὰ τοὺς Ρωμαίους αἱ ἀγωγαὶ αὗται ἠσκοῦντο παρὰ τῶν ἐντίμων, τῶν συνηγορεῖν δυναμένων (Βασ. 60.32.8), δὲν ἠδύναντο ν' ἀσκηθῶσιν παρὰ τῶν γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων, εἰ μὴ ἐν πράγματι ἰδίῳ (Βασ. 60.32.10), ἐὰν δὲ ἠσκοῦντο παρὰ πολλῶν, ὁ Ἄρχων ἐπιλεγέσθω τὸν ἐπιτήδειον (Βασ. 60.32.6), καὶ ὅτι τέλος δὲν μετέβαινον οὔτε εἰς τοὺς κληρονόμους, οὔτε ἐδίδοντο κατ' αὐτῶν (Βασ. 60.32.11, 12). — Ἐκ δημοσιευθείσης διατριβῆς τοῦ Ἰωάννου Δ. Ζέπου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Α΄. Ἀστικά

17. Τὸν νόμον καθ' ὃν τρόπον θέσθαι.

18. *Ἐπιχειροτονία (ἔγκρισις).* Τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν.

19. *Διόρθωσις.* Τοῖς θεσμοθέταις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ

---

17. Τὸν κανόνα τοῦτον ἔταξεν ὁ Σόλων ὀρθῶς, διότι ὁ νόμος δέον νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰ ἤθη τοῦ τόπου καὶ ἁρμόδιος διὰ τὸν λαόν, δι' ὃν προορίζεται (*Δημοσθ. Λεπτίν. 93 σελ. 485*), καὶ νόμιμος καὶ δίκαιος καὶ συμφέρων (*Δημοσθ. Λεπτίν. ὑπόθ. σελ. 453*). — Δεῖ δὲ τὸν νόμον ἀκόλουθον ἦμεν τᾷ φύσει, δυνατὸν τοῖς πράγμασι, συμφέροντα τᾷ πολιτικᾷ κοινωνίᾳ· αἴτε γὰρ ἑνὸς τούτων αἴτε πληόνων, αἴτε πάντων ἀπολείπεται, ἤτοι οὐ νόμος ἢ οὐ τέληος νόμος ἐσεῖται. Ἀκόλουθος μὲν ὧν καὶ εἴη τᾷ φύσει, μιμεόμενος τὸ τᾶς φύσιος δίκαιον· τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ἀνάλογον καὶ τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστῳ κατὰ τὰν ἑκάστω ἀξίαν. Δυνατὸς δέ, αἰ ποτὶ τὼς νομοθετουμένως ἔχει τὰν συναρμογάν· πολλοὶ γὰρ τᾷ φύσει καὶ πρᾶτον ἀγαθὸν οὐχ ἱκανοὶ δέξασθαι, τὸ δὲ ποθ' αὐτὼς καὶ τὸ ἐνδεχόμενον. Συμφέρων δὲ τᾷ πολιτικᾷ κοινωνίᾳ, αἴκα μὴ μόναρχος ἢ καὶ ἰδιωφελὴς ὁ νόμος, κοινωφελὴς δὲ καὶ διὰ πάντων διατείνων (*Ἀνθ. Σταβαίου Περὶ πολιτ. 136*). — Ὁ Σόλων, κατὰ τὸν Πλούταρχον, προσήρμοσε τοὺς νόμους πρὸς τὰ πράγματα.

18. Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ ἐν τῷ δήμῳ, ἐπειδὰν εὔξηται ὁ κῆρυξ, ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν, δεύτερον δὲ τῶν κοινῶν, εἶτα οἳ κεῖνται τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα τῶν ἄλλων ἀρχῶν. ἡ δ' ἐπιχειροτονία ἔστω ἡ προτέρα, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί, ἡ δ' ὑστέρα, ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν· εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταὐτά. τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν· τοὺς δὲ προέδρους, οἳ ἂν τύχωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅ τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται· τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν ὀμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὅρκον. ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὀφείλειν τῶν μὲν πρυτάνεων ἕκαστον χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ, τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφειλέτω τετταράκοντα δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 20*).

19. *Αἰσχίν. Κτησιφ. 38 ἐπ.* — *Νόμος τοῦ Σόλωνος.* — Ἀλλὰ διαρρήδην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους, εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος ἑτέρῳ νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴ που εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως, κ.λπ. (*Αἰσχίν. Κτησιφ.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντες καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος ἑτέρῳ νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴ που εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως. Κἂν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν, ἀναγεγραφόντας ἐν σανίσιν ἐκτιθέναι κελεύει πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων... τὸν δ' ἐπιστάτην τῶν προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, καὶ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τοὺς δὲ καταλείπειν.

20. *Μεταβολὴ νόμου*. Πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος νομοθετεῖν, ἐκτιθέσθω πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων, γράψας τοὺς νόμους, οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκτεθέντων νόμων ψηφίσηται ὁ δῆμος, περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου λύῃ. διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς Προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὔ, ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον κύριον εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι, τῶν νόμων τῶν κειμένων μηδενί.

21. Ὁ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον, ἀναγράψας εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ἐκκλησία γένηται. Αἱρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογισομένους τῷ δήμῳ τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

38). — *Ἐπιστάτης*, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω, ὠνομάζετο ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως τοῦ Δήμου. — *Ἐπώνυμοι* ἀνδριάντες ἦσαν τῶν Ἡρώων, ὧν αἱ φυλαὶ ἐπώνυμοι ἦσαν, παρ' οἷς ὁ βουλόμενος νομοθετεῖν προετίθει, ἵνα πάντες Ἀθηναῖοι ἴδοιεν, πότερον ἀρέσκει, ἢ οὒ ἐν ἐπισήμῳ δὲ τόπῳ εἰστήκασι (*Δημοσθ. Λεπτ. ὑπόθεσις*).

20. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 33.* — Ἔδοξε τῷ δήμῳ, Τεισαμενὸς εἶπε, πολιτεύεσθαι Ἀθηναίους κατὰ τὰ πάτρια, νόμοις δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος, καὶ μέτροις καὶ σταθμοῖς, χρῆσθαι δὲ καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷσπερ ἐχρώμεθα ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. Ὁπόσων δ' ἂν προσδέῃ, οἵδε ᾑρημένοι νομοθέται ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀναγράφοντες ἐν σανίσιν ἐκτιθέντων πρὸς τοὺς ἐπωνύμους σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ, καὶ παραδιδόντων ταῖς ἀρχαῖς ἐν τῷδε τῷ μηνί. Τοὺς δὲ παραδιδομένους νόμους δοκιμασάτω πρότερον ἡ βουλὴ καὶ οἱ νομοθέται οἱ πεντακόσιοι, οὓς οἱ δημόται εἵλοντο, ἐπειδὰν ὀμωμόκωσιν. Ἐξεῖναι δὲ καὶ ἰδιώτῃ τῷ βουλομένῳ, εἰσιόντι εἰς τὴν βουλὴν συμβουλεύειν ὅ τι ἂν ἀγαθὸν ἔχῃ περὶ τῶν νόμων. Ἐπειδὰν δὲ τεθῶσιν οἱ νόμοι, ἐπιμελείσθω ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου τῶν νόμων, ὅπως ἂν αἱ ἀρχαὶ τοῖς κειμένοις νόμοις χρῶνται. Τοὺς δὲ κυρουμένους τῶν νόμων ἀναγράφειν εἰς τὸν τοῖχον, ἵνα περ πρότερον ἀνεγράφησαν, σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ (*Ἀνδοκ. Περὶ Μυστηρ. 83*). — Ἐν Λοκροῖς, ἐὰν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ καλὸς καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῇ ὁ τιθεὶς καὶ ἀπέρχεται, εἰ δὲ μή, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 139, σελ. 743*). — Ἴδε προηγουμένας σημειώσεις καὶ θέμα 406.

21. Νομοθέται δ' ἦσαν χίλιοι, οἷς ἐξῆν λῦσαι νόμον παλαιόν, ἀλλ' οὐ θεῖναι νέον· τοὺς γὰρ νέους ἐδοκίμαζεν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ τὰ δικαστήρια (*Πολυδ. Η', 101*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

22. Ἐὰν τὶς μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον, τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ.

22α. Μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, εἰ μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις.

23. Τὸν λέγοντά τινα νόμον καὶ μὴ ἀντεισφέροντα κολάζεσθαι.

23α. Ὃς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν, ἄτιμον εἶναι καὶ παῖδας καὶ τὰ ἐκείνου.

24. Ἐάν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται, θάνατος ζημία ἔστω.

25. *Μὴ ὀπισθενέργεια.* Τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατίᾳ, καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. Τοὺς δὲ μετ' Εὐκλείδην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους, κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται χρόνος ὅντινα δεῖ ἀρχεῖν. Ἐπιγράψαι δὲ τοῖς μὲν νῦν κειμένοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα ἡμερῶν. Τὸ δὲ λοιπόν, ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐτέθη.

26. *Ἄγραφοι νόμοι.* Ἀγράφῳ δὲ νόμῳ τὰς ἀρχὰς μὴ χρῆσθαι μηδὲ περὶ ἑνός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

22. Ὑπωμοσία δ' ἐστὶν ὅταν τις ἢ ψήφισμα ἢ νόμον γράφοντα γράψηται ὡς ἀνεπιτήδειον· τοῦτο γὰρ ὑπομόσασθαι λέγουσι· καὶ οὐκ ἦν μετὰ τὴν ὑπωμοσίαν τὸ γραφέν, πρὶν κριθῆναι κύριον (*Πολυδ. Η', 44*). Ἴδε θέμα 23.

22α. *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 86, Τιμοκρ. 59. — Ἀνδοκ. Περὶ Μυστηρ. 87.*

23. Ὁ συντελέσας εἰς τὴν κατάργησιν νόμου, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι θὰ προτείνῃ νέον τοιοῦτον, τιμωρεῖται. — Τὸν γράψαντα νόμον μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον τιμωρίᾳ, ὅμως δὲ ἐξεῖναι ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας (*Δημοσθ. Λεπτίν. 144*).

23α. *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 62.*

24. Καὶ θάνατον μὲν ὡρικέναι ζημίαν, ἐάν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται (*Δημοσθ. Ἀριστογείτ.*).

25. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 42 σελ. 713.* — Ἐδοκιμάσθησαν μὲν οὖν οἱ νόμοι, κατὰ τὸ ψήφισμα τουτί, τοὺς δὲ κυρωθέντας ἀνέγραψαν εἰς τὴν στοάν. Ἐπειδὴ δ' ἀνεγράφησαν, ἐθέμεθα νόμον, ᾧ πάντες χρῆσθε... *ὅπου οὖν* ἀγράφῳ νόμῳ οὐκ ἔξεστι χρήσασθαι, ἢ που ἀγράφῳ γε ψηφίσματι παντάπασιν οὐ δεῖ γε χρήσασθαι. Ἐπειδὴ τοίνυν ἑωρῶμεν ὅτι πολλοῖς τῶν πολιτῶν εἶεν συμφοραί, τοῖς μὲν κατὰ νόμους, τοῖς δὲ κατὰ ψηφίσματα τὰ πρότερον γενόμενα, τουτουσὶ τοὺς νόμους ἐθέμεθα (ἀγράφῳ νόμῳ τὰς ἀρχὰς μὴ χρῆσθαι μηδὲ περὶ ἑνός), αὐτῶν ἕνεκα τῶν νυνὶ ποιουμένων. (*Ἀνδοκ. Περὶ Μυστηρ. 86*).

26. Ὁ νόμος οὗτος ἀφεώρα τὰ ἀδικήματα, ὡς προκύπτει ἄλλως καὶ ἐκ τῆς σημειουμένης φράσεως τοῦ Ἀνδοκίδου ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσει. — Τὸν νόμον τοῦτον υἱοθέτησε καὶ τὸ ρωμ. δίκαιον, δογματίσαν ὅτι nulla poena sine lege. — Τὴν ἄποψιν ταύτην ὑποστηρίζει καὶ ὁ Ν. Σαρίπολος ἐν τῇ Ποινικῇ νομοθεσίᾳ αὐτοῦ, ἐντεῦθεν, δὲν δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἡ γνώμη τοῦ Δημοσθένους (πρὸς Λεπτίνην 118), καθ' ἥν, καὶ περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρινεῖν, οὐδὲ αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπόψεις τοῦ Ἀριστοτέλους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

27. *Ἔλλειψις νόμου*. Δικάσω περὶ ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ, καὶ περὶ ὧν μὲν νόμοι εἰσὶ κατὰ τοὺς νόμους ψηφιοῦμαι, περὶ ὧν δὲ μὴ εἰσι, γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ.

28. *Ἄξονες - Κύρβεις*. Κατεγράφησαν εἰς ξυλίνους ἄξονας ἐν πλαισίοις περιέχουσι στρεφομένους. Κύρβεις δέ, ἐν οἷς ἱερὰ καὶ θυσίαι περιέχονται.

29. *Ἐπιτήρησις τῶν νόμων*. Τὴν Ἄνω Βουλὴν ἐπίσκοπον πάντων καὶ φύλακα τῶν νόμων εἶναι.

30. *Ἰσχὺς νόμων Σόλωνος*. Ἰσχὺν δὲ τοῖς νόμοις πᾶσιν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτοὺς (Σόλων) ἔδωκε.

31. *Ψήφισμα*. Ψήφισμα δὲ μηδὲν μήτε βουλῆς μήτε δήμου νόμου κυριώτερον εἶναι.

32. Ἐπέτεια τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα.

33. Ἀπροβούλευτον ψήφισμα μὴ εἰσιέναι ἐν τῷ δήμῳ.

34. Μηδένα ψευδῆ ἐγγράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι.

---

27. Ἴδε προηγουμένην σημείωσιν καὶ ὅρκον δικαστῶν, ὃν ἔδιδον ἐν ἑκάστῃ δίκῃ (*Δημοσθ. Τιμοκρ.*).

28. Ἴδε σημειώσεις η' καὶ θ' τοῦ προοιμίου τοῦ παρόντος τίτλου.

29. Ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου, πλὴν τῆς δικαιοδοσίας ἣν εἶχε νὰ δικάζῃ τὰ φονικὰ ἀδικήματα, καὶ ὡρισμένα τῶν πολιτικῶν. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐπὶ πλέον ἦτο ἐπιφορτισμένος, ᾧ τὴν τῶν σωμάτων φυλακὴν ὁ δῆμος ἔδωκεν, ᾧ τὴν πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν πολλάκις ἐγκεχείρικεν, ὃ διαπεφύλαχθε τὸ σὸν σῶμα τοῦ βλασφημεῖν περὶ αὐτοῦ μέλλοντος πολλάκις, ὃ φυλάττει τὰς ἀπορρήτους θήκας, ἐν αἷς τὰ τῆς πόλεως σωτήρια κεῖται, κ.λπ. (*Δεινάρχ. Δημοσθέν. 9*).

30. *Πλουτ. Σόλ. 25.*

31. *Ἀνδοκ. Περὶ Μυστηρ. 87.* — Δὲν ἠδύνατο τὸ ψήφισμα τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς νὰ εἶναι ἰσχυρότερον τοῦ νόμου, διότι ὁ νόμος ἀποτελεῖ κοινὴν τῆς πολιτείας συνθήκην (ν. I. Π. 1.3, ν. 8. Κ.1.14). Οὐκ ἐᾷ ψήφισμ' ὁ νόμος κυριώτερον εἶναι νόμου (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 218, 87*). — Ἴδε ν. 1 Εἰσηγ. 1.2.

32. Δύο εἰδῶν βουλεύματα ὑπῆρχον, τὰ τῆς βουλῆς καὶ τὰ τοῦ δήμου.—Ὁ νόμος δ' ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα· ἰστέον δ' ὅτι τῶν προσταττομένων καὶ κυρουμένων ὑπὸ τῆς βουλῆς ψηφισμάτων, τὰ μὲν ἄχρι αὐτῆς ἵστατο τῆς βουλῆς· τὰ δὲ καὶ εἰς τὸν δῆμον ἐπέμπετο· ὅσα μὲν οὖν ἴδια τῆς βουλῆς ψηφίσματα ἦν, ταῦτ' ἦν ἐπέτεια, καὶ συνανῃρεῖτο τῇ βουλῇ μετὰ ἐνιαυτὸν παυομένῃ, ὅσα δὲ ἀπὸ τῆς βουλῆς ἔδει πρὸς τὸν δῆμον πεμφθῆναι καὶ τὸ κῦρος παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ταῦτ' οὐκ ἦν ἐπέτεια.—Τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐκδιδόμενα ἐκαλοῦντο ψηφίσματα ἢ προβουλεύματα, ὅσα δὲ ἐπέμποντο εἰς τὸν δῆμον (ἐκτιθέμενα πρὸ τῶν ἐπωνύμων ἡρώων), καὶ μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως αὐτῶν, ἐκαλοῦντο προγράμματα.

33. Ἀλλὰ διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκδιδόμενα ψηφίσματα, λέγει ὁ Πλούταρχος (*Σόλων XIX*), ἔτι δ' ὁρῶν τὸν δῆμον οἰδοῦντα καὶ θρασυνόμενον τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει... ἑκατὸν ἄνδρας (τῆς τῶν πεντακοσίων βουλῆς) ἐπιλεξάμενος, οὓς προβουλεύειν ἔταξε τοῦ δήμου καὶ μηδὲν ἐᾶν ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρεσθαι.

34. Ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν ὅλην ὁρᾷ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν· κελεύει γὰρ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

35. Μὴ καθελεῖν τὸ πινάκιον ἐν ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἦν.

36. *Πρόσωπα*. *Ἀθηναῖοι*. Μόνους Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ἐκ δυοῖν Ἀθηναίων γεγονότας.

37. *Ὄνομα*. Τοὺς γονέας θέσθαι τοὔνομα ἐξ ἀρχῆς, καὶ πάλιν ἐξαλεῖψαι, ἐὰν βούλωνται.

38. *Ταυτότης*. Ἐάν τε τινὰ φύσει γεγονότα (ἐν φρατρίᾳ) εἰσαγάγῃ τις, ἐάν τε ποιητόν, ἐπιτιθέναι πίστιν κατὰ τῶν ἱερῶν, ἦ μὴν ἐξ ἀστῆς εἰσάγειν καὶ γεγονότα ὀρθῶς, καὶ τὸν ὑπάρχοντα φύσει καὶ τὸν ποιητόν.

39. *Θυσίαι*. Τὸ ἱερεῖον μὴ μεῖον εἰσάγειν ὡρισμένου σταθμοῦ, αἶγα μὲν πεντήκοντα μνῶν, δύο δὲ πρόβατα τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ μνῶν.

μηδέποτε ψευδῆ γράμματα εἰς τὸ Μητρῷον εἰσάγειν, ἔνθα ἐστὶν ὅλα τὰ δημόσια γράμματα (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 50*).

35. Λέγουσι δέ, πρεσβείας Ἀθήναζε περὶ τούτων ἐκ Λακεδαίμονος ἀφιγμένης καὶ τοῦ Περικλέους νόμον τινὰ προβαλλομένου κωλύοντα καθελεῖν τὸ πινάκιον, ἐν ᾧ τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων ψήφισμα γεγραμμένον ἐτύγχανεν, εἰπεῖν Πολυάρκη τῶν πρέσβεων τινὰ «Σὺ δὲ μὴ καθέλῃς, ἀλλὰ στρέψον εἴσω τὸ πινάκιον· οὐ γὰρ ἔστι νόμος ὁ τοῦτο κωλύων» (*Πλουτ. Περικλ. XXX*).

36. Ἀκμάζων ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ πρὸ πάνυ πολλῶν χρόνων καὶ παῖδας ἔχων, ὥσπερ εἴρηται, γνησίους νόμον ἔγραψε μόνους Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ἐκ δυοῖν Ἀθηναίων γεγονότας (*Πλουτ. Περικλ. XXXVII*). — Ἀλλ' ἐπέπρωτο, νὰ στερηθῇ οὗτος τῶν υἱῶν του, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι, δόξαντες αὐτὸν νεμέσητά τε παθεῖν ἀνθρωπίνως τε δεῖσθαι συνεχώρησαν ἀπογράψασθαι τὸν νόθον (υἱόν του) εἰς τοὺς φράτορας ὄνομα θέμενον τὸ αὑτοῦ (*Πλουτ. Περικλ. αὐτόθι*).

37. Τοὺς γονέας ποιεῖ κυρίους οὐ μόνον θέσθαι τοὔνομα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ κἂν πάλιν ἐξαλεῖψαι βούλωνται ἀποκηρῦξαι (*Δημοσθ. Πρὸς Βοιωτ. περὶ τοῦ ὀνόματος 39*). — Τὸ ὄνομα ἐδίδετο δέκα ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετὸν (*Ἰσαίου - Μενεκλ. 36*).

38. Ἀπολλόδωρος εἰσήγαγεν εἰς τοὺς φράτορας θετὸν υἱὸν ἑαυτῷ Θράσυλλον τοῦτον, υἱὸν ὄντα τῆς τε ὁμομητρίας αὐτοῦ ἀδελφῆς καὶ Ἀρχεδάμου. Τοῦ δὲ Θρασύλλου ἤδη μὲν εἰς τοὺς γεννήτας καὶ φράτορας ἐγγεγραμμένου, οὔπω δ' εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ἐτελεύτησεν Ἀπολλόδωρος. Καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν ἐγγέγραπται μὲν ὁ Θράσυλλος εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ἡ δὲ θυγάτηρ, τοῦ θείου Ἀπολλοδώρου (ἐξ ἀδελφοῦ) ἀμφισβητεῖ ὡς πεπλασμένην εἶναι τὴν εἰς τοὺς φράτορας καὶ γεννήτας ποίησιν (*Ἰσαίου - Περὶ Ἀπολλοδώρου κλήρου, ὑπόθ.*). — Τοῦ νόμου δὴ οὕτως ἔχοντος καὶ τῶν φρατέρων τε καὶ γεννητῶν ἐκείνῳ οὐκ ἀπιστούντων ἐμέ τε οὐκ ἀγνοούντων ὅτι ἦν ἐξ ἀδελφῆς αὐτῷ γεγονώς, ἐγγράφουσί με εἰς τὸ κοινὸν γραμματεῖον ψηφισάμενοι πάντες, ἐπιθέντος ἐκείνου τὴν πίστιν καθ' ἱερῶν (*Ἰσαίου - Ἀπολλοδ. 17*).

39. Κατεγράφοντο οἱ παῖδες κατὰ τὴν Κουρεῶτιδα ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Ἀπατουρίων, διαρκούσης ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, ὧν ἡ πρώτη Δορπία καλεῖται, ἡ δευτέρα Ἀνάρρυσις, ἡ τρίτη Κουρεῶτις καὶ ἡ τετάρτη Ἐπίβδα (*Ἡσύχιος*). — Εἰς τοὺς φράτορας τούς τε κόρους καὶ τὰς κόρας εἰσῆγον, καὶ εἰς ἡλικίαν προελθόντων ἐν τῇ καλουμένῃ κουρεώτιδι ἡμέρᾳ ὑπὲρ μὲν τῶν ἀρρένων τὸ κούρειον ἔθυον, ὑπὲρ δὲ τῶν θηλειῶν τὴν γαμηλίαν (*Πολυδ. Η. 107*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

40. *Ἐνηλικίωσις*. Ἐγγράφεται δὲ εἰς τοὺς δημότας, ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγονώς, διαψηφιζόμενος ὑπὸ ὀμωμοκότων δημοτῶν, καὶ δοκιμαζόμενος.

41. *Ὅρκος ἐφήβων*. Οὐ καταισχυνῶ τὰ ἱερὰ ὅπλα, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτῳ ἂν στοιχήσω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὑπὲρ ὁσίων, καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. Καὶ τὴν πατρίδα οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω, ὅσης ἂν παραδέξωμαι. Καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κραινόντων, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι, καὶ ὅσους ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ἐμφρόνως. Καὶ ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων. Καὶ ἱερὰ πάτρια τιμήσω. Ἴστορες θεοὶ Ἄγραυλος, Ἐνυάλιος, Ἄρης, Ζεύς, Θαλλώ, Αὐξώ, Ἡγεμόνη.

42. *Ἀπομάκρυνσις τῶν Ἀθηνῶν*. Ἐξεῖναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, λαβόντι τὰ αὑτοῦ, ἀπιέναι ὅπῃ ἂν βούληται (α). Τὸν ἀπὸ τοῦ ἄστεος ἐν Πειραιεῖ μείναντα, τοῦτον τεθνάναι (β).

43. *Γυναῖκες*. Τὴν γυναῖκα ἐξιέναι μὴ ἱματίων τριῶν, μὴ πλέον ἔχουσαν, μηδὲ βρωτὸν ἢ ποτὸν πλείονος ἢ ὀβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχυαίου μείζονα. Μηδὲ νύκτωρ πορεύεσθαι πλὴν ἁμάξῃ κομιζομένην λύχνου προφαίνοντος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

40. Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐφήβους εἰσῆσαν ὀκτωκαίδεκα ἔτη γενόμενοι, δύο δὲ εἰς περιπόλους ἠριθμοῦντο· εἰκοστῷ δὲ ἐνεγράφοντο τῷ ληξιαρχικῷ γραμματείῳ, καὶ ὤμνυον ἐν Ἀγραύλου (*Πολυδ. Η. 105*).

41. *Πολυδ. Η. 105. — Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους 77.*

42. Ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι Ἀθηναίων βουλομένῳ, ἐπειδὰν δοκιμάσῃ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα, καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὑτοῦ, ἀπιέναι ὅπῃ ἂν βούληται, καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδὼν ἐστίν, οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν τε τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις, ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἐλθών, ἰέναι ἐκεῖσε ὅπῃ ἂν βούληται ἔχων τὰ αὑτοῦ (*Πλάτωνος Νόμοι*) (α). — Ὁ νόμος αὐτὸς ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος, διότι οἱ Πειραιεῖς ἦσαν στασιαστικώτεροι τῶν Ἀθηναίων, ἐφοβεῖτο δὲ μήπως οἱ Ἀθηναῖοι, κατερχόμενοι εἰς Πειραιᾶ, δημιουργοῦν ἐπαναστάσεις. *(Ἴδε καὶ Λυσίου Ἀπολογία περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου, 33, καὶ ἀπολογ. περὶ ἱεροσυλίας Καλλίου)* (β).

43. *Πλουτ. Σόλ. XXI. 30.* — Ὁ Σόλων κατέστησε εἰδικοὺς ἄρχοντας, *γυναικονόμους* ἢ *γυναικοκόσμους* καλουμένους, εἰς οὓς ἀνέθεσε τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γυναικῶν. — Γυναικονόμοι δὲ ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ κόσμου τῶν γυναικῶν. τὰς δὲ ἀκοσμούσας ἐζημίουν, καὶ τὰς ζημίας αὐτῶν γράφοντες ἐξετίθεσαν ἐπὶ τῆς πλατάνου τῆς ἐν Κεραμεικῷ (*Πολυδ. Η. 112*). — Εἶχον οὗτοι τὸ δικαίωμα νὰ καταμηνύωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀναιδῶς ἢ ἀμελῶς ἐνδεδυμένας. Ὅτι χιλίας ἐζημιοῦντο αἱ κατὰ τὰς ὁδοὺς ἀκοσμοῦσαι γυναῖκες, Ὑπερείδης ἐν τῷ κατ' Ἀρισταγόρᾳ β' εἴρηκεν. Κρώβυλος δὲ ὁ κωμικὸς φησι τοῦ Φιλιππίδου τὸν νόμον εἶναι, τὸν περὶ τούτων κείμενον (*Ὑπερείδου ἀπόσπασμα κατ' Ἀρισταγ. ἀπροστασίου, V, 14*). — Οἱ γυναικονόμοι ἐν ἀρχῇ ἦσαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

44. Τὴν γυναῖκα μὴ συναλλάσσειν, πλὴν ἄχρι μεδίμνου κριθῶν.

45. Ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπεῖναι γυναῖκα Ἐλευσίναδε, εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας.

46. Χιλίας ζημιοῦσθαι τὰς κατὰ τὰς ὁδοὺς ἀκοσμούσας γυναῖκας.

47. Τὰς ἑταίρας ἄνθινα φορεῖν.

48. Ὁ Σόλων πρῶτος κατέστησε χαμαιτυπεῖα καὶ ἑταίρας δημοσίας, ἵνα οἱ νέοι ἀρκούμενοι τῇ Ἀφροδίτῃ ταύτῃ, ἀφίστανται τῶν αἰσχυντηλῶν μεριμνῶν.

49. *Ξένοι.* Τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς Ἀθήνησι κατοικεῖν ἐθέλοντας, εἰς πολίτας ἐνταῦθα χρόνον ὀλίγον διατρίψαντας ἐγγράφεσθαι.

ἄρχοντες ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γυναικῶν, βραδύτερον ὅμως, φαίνεται, ὅτι, ἐγένοντο ὑπάλληλοι τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ὅτι παρεσχέθησαν αὐτοῖς εὐρύτατα ἀστυνομικὰ καθήκοντα. Οὕτω παρηκολούθουν αὐτάς, μεταβαινούσας εἰς ἑορτὰς καὶ συμπόσια, καὶ ἐδικαιοῦντο νὰ ζητῶσι παρὰ τῶν μαγείρων τῶν ἐν διαφόροις ἑορταῖς ὑπηρετούντων, τὰ ὀνόματα τῶν κεκλημένων, ὧν ὁ ἀριθμὸς (ἴδε κατωτέρω θέματα 543 καὶ 544) δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερβαίνῃ τοὺς τριάκοντα.

Παρὰ τοῖς Γυναικονόμοις δὲ τοὺς ἐν τοῖς γάμοις
διακονοῦντας ἀπογεγράφθαι πυθόμενος
πάντας μαγείρους κατὰ νόμον καινόν τινα,
ἵνα πυνθάνωνται τοὺς κεκλημένους ἐὰν
πλείους τις ὧν ἔξεστι ἑστιῶν τύχῃ
ἐλθών.

(Μένανδρος).

44. Ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ἐτηρήθη, διότι αἱ γυναῖκες βραδύτερον, οὐ μόνον ἠδύναντο νὰ συναλλαγῶσι διὰ μείζονα ποσά, ἀλλὰ καὶ διαχείρισιν εἶχον ἰδίαν, καὶ δάνεια συνωμολόγουν.

45. Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἀπηγορεύθη εἰς τὰς γυναῖκας νὰ μεταβαίνουν εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια ἐφ' ἁμάξης. — Τοῦτο δέ, ὅπως μὴ ἐλαττῶνται ὑπὸ τῶν πλουσίων, εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας· τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισθείσης, τῶν συκοφαντῶν φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκε.

46. Ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν 43.

47. Ὡς τὸν δραπέτην τὰ στίγματα, οὕτως τὴν μοιχαλίδα δείκνυσι τὰ ἀνθίσματα (*Κλήμης Ἀλεξανδρεύς*).

48. *Thesaurus Ottonis, Τόμ. IV. σελ. 438. — Νίκανδρος ἐν στ' Κολοφωνιακῶν* Σόλωνά φησι σώματα ἀγοράσαντα εὐπρεπῆ ἐπὶ στέγης στῆσαι διὰ τοὺς νέους, καὶ ἐκ τῶν περιγενομένων χρημάτων ἱδρύσασθαι Ἀφροδίτης πανδήμου ἱερόν. (*Ἁρποκρ. λ. Πάνδημος*).

49. Ἐν ἀρχῇ, ὁ Θησεύς, ἔτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ τὸ *Δεῦρ' ἴτε πάντες λεῴ*, κήρυγμα Θησέως γενέσθαι φασὶ πανδημίαν τινὰ καθιστάντος (*Πλουτ. Θησεὺς XXV*). — Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν εὐθὺς μετεδίδοσαν πολιτείας· ὕστερον δὲ οὐκέτι (*Θουκυδ. 1*).—Ἀλλ' ἵνα ὁ ἐν Ἀθήναις διατρίψας ξένος γίνῃ πολίτης, ἔδει νὰ πολιτογραφηθῇ. Οὕτω, κωμῳδεῖται ὁ Ἀρχέδημος, ὃς καίτοι χρονίσας ἐν Ἀθήναις, οὐκ ἠδυνήθη ἀναγραφῆναι εἰς τοὺς πολίτας (*Σχόλ. Ἀριστοφ.*).

Ακαδημία Αθηνών /Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

50. Τοὺς ξένους ἐν τῇ ἀγορᾷ μὴ ἐργάζεσθαι.

51. Τοὺς ξένους μὴ ἀδικεῖσθαι.

---

50. Οὐκ ἔξεστι ξένῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργάζεσθαι (*Δημοσθ. Εὐβουλίδ. 31, σελ. 1308*).

51. Τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὅ τε Σίννης καὶ Σκείρων, καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι καὶ νόμους τίθενται ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς τοῖς ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους κτῶνται βοηθούς. καὶ ταῖς πόλεσιν ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ὅπλα κτῶνται οἷς ἀμύνονται τοὺς ἀδικοῦντας (*Ξενοφ. Ἀπομνημ. 1. 14*).— *Ξενία*. Ἰδιάζουσα εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀρετὴ ἐθεωρεῖτο ἡ φιλοξενία. Οἱ ξένοι ἐθεωροῦντο ὡς προστατευόμενοι ὑπὸ τοῦ Διός, ὅστις καὶ ξένιος καὶ ἱκετήσιος ἐκαλεῖτο (*Ὁμήρου Ὀδ. Ξ. 57, 283, κλπ.*). — Ἐὰν δὲ ξένος ἐπιδημήσας ὀπώρας ἐπιθυμῇ φαγεῖν διαπορευόμενος τὰς ὁδούς, τῆς μὲν γενναίας ἁπτέσθω, ἐὰν βούληται, μεθ' ἑνὸς ἀκολούθου χωρὶς τιμῆς, ξένια δεχόμενος, τῆς δὲ ἀγροίκου λεγομένης καὶ τῶν τοιούτων, ὁ νόμος εἰργέτω μὴ κοινωνεῖν ἡμῖν τοὺς ξένους. (*Πλάτων. Νομ. Χ. σελ. 845*). — Λέγει τις νόμος Λευκανῶν, ἐὰν ἡλίου δύντος ἀφίκηται ξένος καὶ παρελθεῖν ἐθελήσῃ ἐς στέγην τινός, ὁ δὲ μὴ δέξηται τὸν ἄνδρα, ζημιοῦσθαι αὐτὸν καὶ ὑπέχειν δίκας τῆς κακοξενίας, ἐμοὶ δοκεῖν καὶ τῷ ἀφικομένῳ καὶ τῷ ξενίῳ Διί. (*Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Δ' 1*). — Εἰς τὰς οἰκίας τῶν εὐπόρων Ἀθηναίων περιελαμβάνετο ἴδιον διαμέρισμα, προωρισμένον διὰ τοὺς ξένους, ὑπὸ τὸ ὄνομα ξενών, ὅταν δὲ ἤρχισε μεγάλη συρροὴ εἰς τὰς Ἀθήνας ξένων καὶ συμμάχων, καὶ δὴ καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις, ἱδρύθησαν διάφορα καταλύματα δι' αὐτούς, *πανδοχεῖα, ἢ καταγώγια, ἢ καταλύσεις ἢ σκηνώματα* ἀποκληθέντα (*Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Δ. 9*), ἐν οἷς κατέλυον, καθάπερ οἱ τῶν ὀρνίθων διαπορευόμενοι (*Πλάτων. Νόμοι ΙΒ. VI, σελ. 952*) ἀπολαύοντες περιποιήσεων κατὰ λόγον τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἦλθον καὶ τῆς τάξεως, εἰς ἣν ἀνῆκον (*Πλάτων. Νόμοι, αὐτόθι*). — Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλας Ἑλληνικὰς χώρας, οἱ Σπαρτιᾶται ἦσαν ξένοισιν ἀπρόσμικτοι (*Ἡροδ. Α' 65*), ἀπηγορεύθη δὲ ἡ ἐν τῇ Σπάρτῃ ἡ διαμονὴ ξένων, ὅπως μὴ ραδιουργίας οἱ πολῖται ἀπὸ τῶν ξένων ἐμπίπλανται (*Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. ΙΔ'. 4. Πλουτ. Λυκούργ. XXVII. Θουκυδ. Β'. 39*). — Ἀπότοκος τῆς πρὸς τοὺς ξένους ἀγάπης καὶ βοηθείας ὑπῆρξεν ἡ δημιουργία τῆς *Προξενίας*, ἤτοι τῆς δημιουργηθείσης σχέσεως μεταξὺ δύο πολιτειῶν. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἡ προξενία ἦτο ἰδιωτική, ἤτοι πᾶς κάτοικος συνδεόμενος μετά τινος χώρας εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φιλοξενήσῃ τοὺς ἐξ αὐτῆς προερχομένους, ἐκαλεῖτο δὲ οὗτος ἐθελόξενος (*Πολυδ. Γ. 59, κλπ.*), βραδύτερον ὅμως κατέστη δημοσία, ὅταν πόλεως δημοσίᾳ προξενῇ τις ἐν ἄλλῃ πόλει, ὡς ὑποδοχῆς τε τῶν ἐκεῖθεν φροντίζειν, καὶ προσόδου τῆς πρὸς τὸν δῆμον καὶ ἕδρας ἐν τῷ θεάτρῳ (*Πολυδ. Γ. 59*). — Οἱ πρόξενοι οὗτοι, ἦσαν πολῖται εἴτε τῆς ἐκπροσωπούσης χώρας, ὅπερ συνηθέστερον (*Αἰσχίν. Κτησιφ. σελ. 647, κ.λπ.*), εἴτε τῆς ἐκπροσωπευομένης (*Ξενοφ. Ἑλλην. Ε. 4. 22. Παυσαν. ΙΙΙ. 8.3, κ.λπ.*). — Μεταξὺ τῶν καθηκόντων τούτων, ἦτο ἡ προστασία τῶν συμφερόντων τῆς ἐκπροσωπουμένης χώρας (*Ξενοφ. Ἑλλην. ΣΤ. 3, 4*), καὶ ἡ ἀνάμιξις τοῦ Προξένου εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ἀποβιοῦντος ξένου. Ἐγὼ δὲ προξενῶν τυγχάνω τῶν Ἡρακλεωτῶν, ἀξιῶ δή σε δεῖξαί μοι τὰ γράμματα, ἵν' εἰδῶ, εἴ τι καταλέλειπεν ἀργύριον· ἐξ ἀνάγκης γάρ μοί ἐστιν ἁπάντων Ἡρακλεωτῶν ἐπιμελεῖσθαι (*Δημοσθ. Καλλίππου, 5 σελ. 1237*). Οἱ πρόξενοι οὗτοι ἀπήλαυον ἰδιαιτέρων προνομίων, ἤτοι, ἀνεγνωρίζετο αὐτοῖς ἰσοπολιτεία, δικαίωμα ἐγκτήσεως, ἐπιγαμίας, ἀτέλεια καὶ ἀσυλία, δικαιώματα ἅτινα συνήθως διὰ συνθήκης ἀνεγνωρίζοντο εἰς τοὺς κατοίκους ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν, τῆς τε ἐκπροσωπουμένης καὶ τῆς ἐκπροσωπούσης (*Δημοσθ. Στεφ. 256. Δημοσθ. Λεπτιν. 475. Ξενοφ. Ἑλλην. Α. Ι. 20, Ε. 2. 19, κ.λπ.*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

52. Ὑποφαίνειν ὁδὸν πλανωμένοις καὶ κοινωνεῖν κατὰ τὸν βίον ὕδατος καὶ πυρός.

53. Τοὺς τῆς ξενίας γραφθέντας, ἐν τῷ οἰκήματι πρὸ τῆς κρίσεως μένειν, καὶ μὴ ἐξεῖναι ἐγγυητὰς καταστῆσαι. Κἂν μὲν ἁλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, πεπρᾶσθαι.

54. Τοὺς ἀποφυγόντας ξενίας, ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ πάλιν γράψασθαι δωροξενίας.

55. Μὴ ἐξεῖναι διαμαρτυρεῖν τοῖς ξένοις ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ἀπροστασίου.

56. Ἐὰν δὲ ξένος ἀστῇ συνοικῇ τέχνῃ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος, οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, πεπράσθω καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἑλόντος.

57. Ὡσαύτως, καὶ ἐὰν ξένη ἀστῷ συνοικῇ κατὰ ταὐτά. Καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ τῇ ἁλούσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς.

58. Μηδένα ξένον μυεῖν.

---

52. Ὁ γὰρ Βουζύγης Ἀθήνησιν ἀρᾶται καὶ τοῖς μὴ κοινωνοῦσι κατὰ τὸν βίον ὕδατος ἢ πυρός, ἢ μὴ ὑποφαίνουσιν ὁδὸν πλανωμένοις.

53. Οἱ ἰδιοποιούμενοι παρὰ τὸν νόμον τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου, ἠδύναντο παρὰ παντὸς πολίτου νὰ καταμηνυθῶσι διὰ τῆς γραφῆς ξενίας ἢ διὰ τῆς Εἰσαγγελίας, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καὶ ἐὰν οἱ μηνυόμενοι ἠμφισβήτουν τὴν γραφήν, ὡς βασιζομένην ἐπὶ ψευδῶν μαρτυριῶν, ἐπροφυλακίζοντο, μέχρι τῆς ἐκβάσεως τῆς περὶ ψευδομαρτυριῶν δίκης, μὴ δυνάμενοι ν᾽ ἀπαλλαγῶσι τῆς προφυλακίσεως καὶ ἐὰν παρεῖχον ἐγγυητάς. — Οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἁλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες, ἕως ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίσωνται, ἀλλὰ μένουσι καὶ οὐκ οἴονται δεῖν ἐγγυητὰς καταστήσαντες περιιέναι. Ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾤετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας δι᾽ ἐγγυητῶν καταστάσεως (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 131 σελ. 741*).

54. Ἐὰν ὁ μηνυθεὶς διὰ τῆς γραφῆς ξενίας ἀθωωθῇ, διότι τυχὸν ἐδωροδόκησε τὸν μηνυτὴν ἢ τοὺς μάρτυρας, ὑπεβάλλετο κατ᾽ αὐτοῦ ἡ γραφὴ δωροξενίας. Εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς (τοὺς θεσμοθέτας) ὧν παράστασις τίθεται, ξενίας καὶ δωροξενίας, ἄν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν ξενίαν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LIX*). Ἴδε *Ἁρποκρ. λ. δωροξενία*, καὶ *Ὑπερείδ. Ἀναξαγόρα, ἀπόσπ. 20*.

55. Οἱ ξένοι δὲν ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσουν ὡς μάρτυρες εἰς γραφὴν ἀπροστασίου κατὰ μετοίκου.

56. *Δημοσθ. Νεαίρας, 16 σελ. 1350*. — Ἴδε ἑπομένην σημείωσιν.

57. Ὁ νόμος οὐκ ἐᾷ τὴν ξένην τῷ ἀστῷ συνοικεῖν οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ, οὐδὲ παιδοποιεῖσθαι, τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ· ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, γραφὴν πεποίηκε κατ᾽ αὐτῶν εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, κατά τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης, κἂν ἁλῷ, πεπρᾶσθαι κελεύει (*Δημοσθ. Νεαίρας 17, σελ. 1350*).

58. Μέλλων οὖν ἐπὶ ταύτην ἀπιέναι, ἦλθε πρὸς Εὔμολπον, εἰς Ἐλευσῖνα, βουλόμενος μυη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

59. Τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις ἐλθεῖν ἐξεῖναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, καὶ θεσαμένους καὶ ἱκετεύσαντας εἰσιέναι.

60. *Μέτοικοι*. Μὴ γενέσθαι πολίτας, πλὴν τοὺς φεύγοντας ἀειφυγίᾳ τὴν ἑαυτῶν, ἢ πανεστίους Ἀθήναζε μετοικιζομένοις ἐπὶ τέχνῃ.

61. Τῶν μετοίκων ἕκαστον ἕνα τῶν ἀστῶν νέμειν προστάτην, καὶ δι' αὐτοῦ τὸ μετοίκιον τίθεσθαι κατ' ἔτος, καὶ τὰ ἄλλα διοικεῖσθαι.

62. Ἀπροστασίου δίκη.

θῆναι· ἦν δὲ οὐκ ἐξὸν ξένοις τότε μυεῖσθαι· ἐπειδὴ περ Θέσπιος Πυλίου γενόμενος παῖς, ἐμυεῖτο. (*Ἀπολλοδ. ΙΙ. 5, 12*).

59. Τῇ μοιχαλίδι οὐκ ἔξεστιν ἐλθεῖν εἰς οὐδὲν τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν, εἰς ὃ καὶ τὴν ξένην καὶ τὴν δούλην ἐλθεῖν ἐξουσίαν ἔδοσαν οἱ νόμοι καὶ θεασαμένην καὶ ἱκετεύσουσαν εἰσιέναι (*Δημοσθ. Νεαίρας 85, σελ. 1374*). — Οἱ δοῦλοι μάλιστα καταφεύγοντες εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Σεμνῶν Θεῶν (καὶ δὴ εἰς τὸ Θησεῖον) εἶχον ἀσυλίαν.

60. *Μέτοικοι*. Τοῦτο δὲ ποιῆσαι τὸν Σόλωνα, οὐχ οὕτως ἀπελαύνοντα τοὺς ἄλλους, ὡς κατακαλούμενον Ἀθήναζε τούτους ἐπὶ βεβαίῳ τῷ μεθέξειν τῆς πολιτείας· καὶ ἅμα πιστοὺς νομίζοντα, τοὺς μὲν ἀποβεβληκότας τὴν ἑαυτῶν διὰ τὴν ἀνάγκην, τοὺς δὲ ἀπολελοιπότας διὰ τὴν γνώμην (*Πλουτ. Σόλ. XXIV*). — Μέτοικος, ὁ μετοικήσας εἰς ἑτέραν πόλιν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ μὲν ξένου πλέον τι ἔχων, τοῦ δὲ πολίτου ἔλαττον (*Πλουτ. αὐτόθι*). — Ὁ τῶν μετοίκων ἀνὴρ δώδεκα δραχμὰς ἐτέλει μετοίκιον, ἡ δὲ γυνὴ ἕξ, καὶ ὅτι τοῦ υἱοῦ τελοῦντος, ἡ μήτηρ οὐκ ἐτέλει· μὴ τελοῦντος δ' ἐκείνου, αὐτὴ τελεῖ (*Ἰσαίου - Ἐλπαγόρου καὶ Δημοφάνους, Ἁρποκρ. λέξ. μετοίκιον*). — Οἱ μέτοικοι ὑπεχρεοῦντο νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὰς ἐκτάκτους συνεισφορὰς τοῦ δήμου (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 54, 61, σελ. 609, 612*), δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἰδίαν κτῆσιν, διὰ τοῦτο, οὐχ οἷός τε ἔσοιτο εἰσπράττειν ὅσα Πασίων ἐπὶ γῇ καὶ συνοικίαις δεδανεικὼς ἦν (*Δημοσθ. Φορμίων. σελ. 946, Ξενοφ. Περὶ προσόδ. ΙΙ. 6, κ.λπ.*), ἐκτὸς ἐὰν ἐτύγχανον τοῦ δικαίου ἰσοπολιτείας. — Ἡ ἐπιμέλεια τῶν μετοίκων καὶ ἡ προστασία αὐτῶν ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν ἄρχοντα Πολέμαρχον, ὅστις ἐπίσης ἦτο ἁρμόδιος νὰ ἐκδικάζῃ τὰς διαφορὰς τῶν κληρονόμων τῶν μετοίκων κατὰ τὸν νόμον, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων... περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν μήτε κλῆρον μήτε ἐπίκληρον (*Δημοσθ. Στεφάνου Β' 22 σελ. 1135*). Εἰς τούτους κυρίως ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία, διὰ τοῦτο δὲ ἰσηγορίαν ἐποιήσαμεν καὶ τοῖς μετοίκοις πρὸς τοὺς ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις μετοίκων διά τε τὸ πλῆθος τῶν τεχνῶν καὶ διὰ τὸ ναυτικὸν (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. 12, κ.λπ.*). Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ἐὰν μέτοικόν τις ἀποκτείνῃ φυγῆς μόνον καταδικάζεται, ἐὰν δὲ μέτοικος ἀστόν, θάνατος ἡ ζημία (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. 10*). — *Ἴδε Πλάτων. Πολιτεία Β' καὶ ν. 2 Π. 50. 11*).

61. Ἡρεῖτο γὰρ ἕκαστος τῶν μετοίκων ὃν ἤθελε τῶν πολιτῶν τινα προστάτην, τὸν ἐπιμελησόμενον καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐγγυητὴν ὄντα (*Ἐτυμολογικόν, λέξ. ἀπροστάσιον*).

62. Διὰ τῆς περὶ ἀπροστασίου γραφῆς κατεδιώκοντο οἱ μὴ ἔχοντες προστάτην μέτοικοι, οἱ ἰδιοποιούμενοι δικαιώματα πολίτου, καὶ οἱ μὴ καταβάλλοντες τὸ μετοίκιον (*Ἐτυμολογικόν, λέξ. ἀπροστάσιον*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

63. Ὁ νόμος οὐκ ἐᾷ τοὺς μετοίκους ἐξοικεῖν ἐν τῷ πολέμῳ.

64. *Δοῦλοι*. Ἀνικανότητες αὐτῶν. Οὐ πολίτης (α), οὐ μετέχει ἱερῶν (β), οὐδὲ παλαίστρᾳ (γ), οὐ δύναται ἐρᾶν ἐλευθέραν (δ), ὁ ἀργὸς οὐ τρέφεται (ε).

65. *Προστασία*. Οὐ τύπτεται (α), προστατεύεται ὑβριζόμενος, δύναται μεταβαλεῖν σκληρὸν κύριον (β).

66. Τελεῖ ὑπὸ κύριον. Τοῦ λυσαμένου ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδῷ λύτρα.

67. Ἐάν τις μὴ δόξῃ δικαίως εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι τινά, τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ.

68. *Ἀπελευθέρωσις*. Ὑπὸ τοῦ κυρίου ἢ ὑπὸ ξένου. Ἐξεῖναι τοῖς δούλοις

---

63. Οὐκ ἐᾷ τοὺς μετοίκους ἐξοικεῖν ἐν τῷ πολέμῳ (*Ὑπερείδ. Ἀθηνογ. XVI, 33*). — Βραδύτερον ὅμως ἐπετράπη. Οὕτω, ἐκ τῶν 25.000 μετοίκων τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, μέτοικοι ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσονες τρισχιλίων ὁπλιτῶν (*Θουκυδ. II. 31*) καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν ἐπλήρωσαν ναῦν ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοί καὶ οἱ μέτοικοι (*Θουκυδ. III. 16*), καὶ εἰς τὸ ἱππικόν, καὶ τοῦ ἱππικοῦ εὐνουστέρους ἂν ποιεῖσθαι (*Ξενοφ. Περὶ πόρων, II. 5*).

64. Τὸν φύσει δοῦλον γενόμενον μὴ μετέχειν τῆς πολιτείας (α). — Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 59 (β). — Δοῦλον μὴ γυμνάζεσθαι, μηδὲ ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις. Ὁπότε γὰρ οἱ νομοθέται τὸ καλὸν τὸ ἐκ τῶν γυμνασίων καταδόντες, ἀπεῖπον τοῖς δούλοις μὴ μετέχειν ἐν ταῖς παλαίστραις (*Αἰσχίν. Τιμοκρ. 138*) (γ). — Δοῦλον ἐλευθέρου παιδὸς μὴ ἐρᾶν, μητ' ἐπακολουθεῖν, ἢ τύπτεσθαι τῇ δημοσίᾳ μάστιγι πεντήκοντα πληγάς (Ἐλευθέρου παιδός, ἤτοι θυγατέρα ἐλευθέρου ἀνδρός). Οἱ νόμοι, ἃ τοῖς ἐλευθέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις ἀπεῖπον μὴ ποιεῖν (*Αἰσχίν. Τιμοκρ. 138*) (δ). — Μὴ ἐξεῖναι ἀργὸν τρέφειν οἰκέτην (*Δημοσθ. Μειδίου*) (ε).

65. Ἂν τις τύπτῃ τὸν ἀλλότριον δοῦλον, γραφὰς εἶναι αἰκίας κατὰ τοῦ τύπτοντος. Οὐ γὰρ ὅστις ὁ πάσχων ᾤετο δεῖν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὁποιόν τι τὸ γιγνόμενον· ἐπειδὴ δ' εὗρεν οὐκ ἐπιτήδειον, μήτε πρὸς δοῦλον μηθ' ὅλως ἐξεῖναι πράττειν ἐπέτρεψεν (*Δημοσθ. Μειδίου σελ. 529 ἑπ.*). — Τῶν δούλων δ' αὖ καὶ τῶν μετοίκων πλείστη ἐστὶν Ἀθήνησιν ἀκολασία, καὶ οὔτε πατάξαι ἔξεστιν αὐτόθι οὔτε ὑπεκστήσεταί σοι ὁ δοῦλος (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. 10*, *Ὑπερείδ. Κατὰ Μαντιθέου αἰκίας, ἀπόσπ. 120*) (α). — Τοῖς δούλοις ἐξεῖναι πρᾶσιν αἰτεῖσθαι καὶ δεσπότην μεταβάλλειν ἐπιεικέστερον (*Νόμος τοῦ Σόλωνος*). — Οἱ δοῦλοι τυραννούμενοι ὑπὸ τοῦ κυρίου των κατέφευγον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θησέως, ὡς εἰς ἄσυλον, καὶ ἐκεῖ ἐδικάζοντο μετὰ τοῦ κυρίου των, ὅστις ἐὰν ἀπεδεικνύετο ὅτι ἦτο σκληρὸς ὑπεχρεοῦτο νὰ τὸν πωλήσῃ εἰς ἄλλον (β).

66. Ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρεσβείαν εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ ῥύσασθαι αὐτούς, οὐκ ἠδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν προσχήματι πρεσβευτοῦ (*Δημοσθ. Περὶ παραπρεσβείας 413*).

67. Καί μοι λέγε τόν τε νόμον, ὃς κελεύει τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ ὃς ἂν δόξῃ μὴ δικαίως εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι (*Δημοσθ. Θεοκρίνου 21 σελ. 1328*). — Ἴδε ν. 24, 26 Π. 40. 12 καὶ ν. 14 Κ. 7. 16.

68. Ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ ἀφαιρεῖσθαι εἰς ἐλευθερίαν, καὶ κατεγγυῆσαι τὸν ἀγόμενον εἰς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἑαυτοὺς ἐλευθερῶσαι, ἀργύριον καταβάλλοντας τῷ δεσπότῃ (α). Μὴ οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ Θεάτρῳ (β).

69. Τοὺς ἀπελευθέρους μὴ ἀφίστασθαί τι ἀπὸ τῶν ἀπελευθερωσάντων, μήτε ἕτερον ἐπιγράφεσθαι προστάτην, καὶ ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν (α). Μηδενὶ ἐξεῖναι Ἀθηναίων, μηδὲ τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν, ἐλεύθερον σῶμα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ τῶν ἁλισκομένων, ἄνευ τῆς τοῦ προτέρου δεσπότου γνώμης (β).

70. Ἀποστασίου γραφὰς εἶναι κατὰ τῶν ἀπελευθερωθέντων, ἐὰν ἀφιστῶταί τι ἀπ' αὐτῶν, ἢ ἕτερον ἐπιγράφωνται προστάτην, καὶ ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιῶσι. Καὶ τοὺς μὲν ἁλόντας δούλους εἶναι, τοὺς δὲ νικήσαντας τελέως ἤδη ἐλευθέρους.

71. Ἐξεῖναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ ἀποστασίου διαμαρτυρεῖν τῷ βουλομένῳ, ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων.

72. *Πολιτογράφησις*. Μὴ ἐξεῖναι ποιήσασθαι Ἀθηναῖον, ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ἄξιον ᾖ γενέσθαι πολίτην. Ἔπειτ' ἐπειδὰν πεισθῇ

δουλείαν πρὸς τῷ Πολεμάρχῳ (*Δημοσθ. Νεαίρας 40 σελ. 1358*). — Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην πᾶς πολίτης ἠδύνατο νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν δικαζόμενον δοῦλον, παρέχων ἐγγύησιν εἰς τὸν Πολέμαρχον (α). — Μὴ οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ Θεάτρῳ, ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα. — Ὁ νόμος οὗτος ἐτέθη, ἵνα μὴ μειῶται ἡ ἀξία τοῦ πολίτου, διὰ τῆς παραχωρήσεως πρὸς δούλους τῆς ἰδιότητος τοῦ πολίτου (β).

69. Ὁ ἀπελευθερούμενος ὀφείλει νὰ παρέχῃ τὰς ὑπηρεσίας πρὸς τὸν ἀπελευθεροῦντα κύριον, δὲν δύναται δὲ νὰ προσλάβῃ ἄλλον ὡς προστάτην. Ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει των, περιήρχοντο εἰς τὴν τάξιν τῶν μετοίκων, ὑπεχρεοῦντο ἑπομένως νὰ καταβάλλουν εἰς τὸν τελώνην τὸ μετοίκιον, ἐκ δραχμῶν δώδεκα πρὸς δὲ καὶ τριῶν ὀβολῶν διὰ τὸν γραμματέα (*Ἁρποκρ., λέξ. μετοίκιον* (α). — Δὲν πωλεῖται δι' οἱανδήποτε αἰτίαν ὁ ἀπελευθερωθεὶς δοῦλος ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀπελευθερώσαντος τοῦτον κυρίου του (β).

70. Ἀποστασίου, δίκη τις ἐστὶ κατὰ τῶν ἀπελευθερωθέντων, ἐὰν ἀφιστῶνταί τι ἀπ' αὐτῶν, ἢ ἕτερον ἐπιγράφωνται Προστάτην, καὶ ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιῶσι, καὶ τοὺς μὲν ἁλόντας δεῖ δούλους εἶναι τοὺς δὲ νικήσαντας τελέως ἤδη ἐλευθέρους (Γραμματικοί).

71. Οἱ νόμοι κελεύουσι διαμαρτυρεῖν ἐν ταῖς γραφαῖς τοῦ ἀποστασίου τὸν βουλόμενον, ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων. Ἐν μὲν ταῖς τοῦ ἀποστασίου δίκαις οὐ κεκώλυνται διαμαρτυρεῖν οἱ ξένοι, ἐν δὲ ταῖς τοῦ Ἀπροστασίου κεκώλυνται (*Ὑπερείδ. Ἀναξαγόρα ἀπόσπασμ. 16*).

72. Οἱ ὑπὲρ τῆς Πολιτείας τῶν Ἀθηναίων ἐνεργῶς ἐργασθέντες ἠδύναντο νὰ πολιτογραφηθῶσι, ἀποφάσει τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, ἀποφαινομένης δι' ἑξακισχιλίων ψήφων. Οἱ οὑτωσὶ πολιτογραφηθέντες δὲν δύνανται νὰ γίνουν Ἄρχοντες ἢ νὰ καταλάβουν ἀξιώματα ἱερωσύνης. — Χαρίδημον ἐποιησάμεθα πολίτην, καὶ διὰ τῆς δωρειᾶς ταύτης μετεδώκαμεν αὐτῷ καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ νομίμων καὶ πάντων ὅσων περ αὐτοῖς μέτεστιν ἡμῖν (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 65, σελ. 641 καὶ Νεαίρας 89 σελ. 1375*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ δῆμος καὶ δῷ τὴν δωρεάν, οὐκ ἐᾷ κυρίαν γενέσθαι τὴν ποίησιν, ἐὰν μὴ τῇ ψήφῳ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν, ὑπερεξακισχίλιοι Ἀθηναίων, ψηφίσωνται κρύβδην ψηφιζόμενοι. Τοὺς δὲ Πρυτάνεις κελεύει τιθέναι τοὺς καδίσκους ὁ νόμος καὶ τὴν ψῆφον διδόναι προσιόντι τῷ δήμῳ, πρὶν τοὺς ξένους εἰσιέναι καὶ τὰ γέρρα ἀναιρεῖν... ὅσους γὰρ ἂν ποιήσηται ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων πολίτας, ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαρρήδην μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα Ἀρχόντων γενέσθαι, μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν· τοῖς δ᾽ ἐκ τούτων μετέδωκεν ἤδη ὁ δῆμος ἁπάντων, καὶ προσέθηκεν, ἐὰν ὦσιν ἐκ γυναικὸς ἀστῆς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον.

73. Ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων παρανόμων γραφὴν κατὰ τοῦ δημοποιήτου γράφειν, ὡς οὐκ ἄξιος ἐστὶ τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναῖος γέγονε.

74. Γενέσθαι ζήτησιν πάντων τῶν ἐγγεγραμμένων τοῖς ληξιαρχικοῖς γραμματείοις εἴτε γνήσιοι πολῖται εἰσίν, εἴτε μή. Τοὺς δὲ μὴ γεγονότας ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς, ἐξαλείφεσθαι. Διαψηφίζεσθαι δὲ περὶ πάντων τοὺς δημότας, καὶ τοὺς μὴ ἀποψηφισθέντας καὶ ἐμμείναντας τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν, ἐξαληλεῖφθαι καὶ εἶναι μετοίκους. Τοὺς δὲ βουλομένους ἔφεσιν εἰς δικαστὰς δεδόσθαι, κἂν μὲν ἁλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, πεπράσθαι. Ἐὰν δ᾽ ἀποφύγωσιν, εἶναι πολίτας.

75. Ἄτιμοι. Ἐκκηρύσσονται οἱ μεταποιοῦντες θεσμόν (α), ὁ μὴ τρέφων, ἢ ὁ

---

73. Ἔπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ὁ νόμος ἐποίησε κατ᾽ αὐτοῦ (τοῦ δημοποιήτου) τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων, καὶ ἔστιν εἰσελθόντα εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελέγξαι, ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναῖος γέγονεν. καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρεάν, λόγῳ ἐξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων γραφῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελεγχθῆναι συνέβη τὸν εἰληφότα τὴν δωρεὰν μὴ ἄξιον εἶναι αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο τὸ δικαστήριον (*Δημοσθ. Νεαίρας, 90 σελ. 1375*).

74. Ἐγένετο ἔλεγχος τῶν ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις (δημοτολογίοις) ἐγγεγραμμένων, ἐὰν δὲ ἀπεδεικνύετο ὅτι τὶς δὲν προήρχετο ἐξ ἀστοῦ καὶ ἀστῆς, διεγράφετο, καὶ ἐὰν μὲν ἀπεδέχετο οὗτος τὴν διαγραφὴν καθίστατο μέτοικος, ἐὰν δὲ ἐφεσίβαλλε τὴν ἀπόφασιν ταύτην καθίστατο δοῦλος, ἐὰν ἀπερρίπτετο ἡ ἔφεσίς του. — Εἴ τις ξένος ἔδοξεν εἶναι οὐ πολίτης, τοῦτον ἐν ταῖς διαψηφίσεσι τῶν δήμων ἀπεψηφίζοντο οἱ δημόται, καὶ ἐλέγετο ἀπεψηφισμένος (*Σουΐδα λεξ. ἀπεψηφίσατο*).

75. Ἡ ἀτιμία ἦτο προσομοία τῷ πολιτικῷ θανάτῳ. — Ἡ ποινὴ τῆς ἀτιμίας διεκρίνετο εἰς τρεῖς βαθμούς. — Οἱ τοῦ πρώτου βαθμοῦ ἄτιμοι, ἤτοι, οἱ *καθάπαξ*, ὑποβαλλόμενοι εἰς τελείαν ἀτιμίαν, δὲν ἠδύναντο νὰ λάβωσιν οἱανδήποτε πολιτικὴν ἢ ἱερατικὴν ἀρχήν, δὲν ἠδύναντο νὰ μετέχωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἢ τὴν βουλήν, ἀπείργοντο τῆς ἀγορᾶς, ἀπεκλείοντο τῶν δημοτελῶν καὶ θυσιῶν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀσκήσωσι δίκην ἢ γραφήν, ὅταν προσεβάλλοντο δικαιώματα τούτων, οὐδὲ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μάρτυρες, οὐδὲ νὰ στρατολογηθῶσιν, ἐθεωροῦντο ὡς πρόσωπα ἐκτὸς τοῦ νόμου, τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν καὶ ἡ περιουσία των ἐπίσης περιελαμβάνοντο εἰς τὴν ἀτιμίαν, τέλος ἡ περιουσία των ἐδημεύετο, ἐὰν ἦσαν ὀφειλέται τοῦ δημοσίου. — Τοῦ δευτέρου βαθμοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τύπτων γονεῖς (β), ὁ νοσφιζόμενος δημόσια χρήματα (γ), ὁ τὰ πατρῷα δαπανῶν (δ), ὁ ἄεργος (ε), ὁ συνοικῶν μοιχαλίδι (στ), ὁ ἐκδίδων ξένην γυναῖκα (ζ), ὁ τὰ ὅπλα ἀποβεβληκώς (η), ὁ μὴ μετέχων ἐν τοῖς τῆς πόλεως (θ), ὁ τὸν Ἄρχοντα ἢ τὸν ὑπὸ τῆς πόλεως τιμηθέντα ὑβρίζων (ι), ὁ ἑταιρήσας (ια), ὁ ψευδομάρτυς (ιβ), ὁ

ἄτιμοι ἦσαν οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου, ὧν διήρκει ἡ ἀτιμία μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους. — Εἰς τὸν τρίτον τέλος βαθμὸν τῆς ἀτιμίας ὑπεβάλλοντο πλὴν ἄλλων, ἰδίᾳ οἱ ἀσκήσαντες γραφὴν κατά τινος, καὶ μὴ λαβόντες τὸ πέμπτον τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν ὅτε ἐστεροῦντο τοῦ δικαιώματος νὰ ἀσκήσωσι γραφὴν καθ' οἱουδήποτε ἄλλου, ἐὰν δὲ ἐπρόκειτο περὶ γραφῆς εὐσεβείας, εἰς ἣν ἡττήθησαν, δὲν ἠδύναντο εἰς τὸ ἐφεξῆς νὰ ἐπισκέπτωνται τοὺς ναοὺς (*Ἀνδοκίδ. Περὶ μυστηρ. 71. Αἰσχίν. Τιμάρχου 28 ἐπ.*). — Ὃς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν, ἄτιμον εἶναι καὶ παῖδας καὶ τὰ ἐκείνου (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 62 σελ. 640*) (α). Ὁ τοὺς γονέας τύπτων ἢ μὴ τρέφων ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄτιμος ἔστω.—Ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκὼς ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νόμων εἴργεσθαι εἰσιὼν ὅποι μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἕνδεκα καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορείτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία ὅ τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ. (*Νόμοι τοῦ Σόλωνος ἐν Δημοσθ. Τιμοκρ. 105 σελ. 733, καὶ 103 σελ. 732, Ἀνδοκίδ. Περὶ μυστηρ. 74, κλπ.*). Κελεύει γὰρ τρέφειν τοὺς γονέας· γονεῖς δ' εἰσὶ μήτηρ καὶ πατὴρ καὶ πάππος καὶ τήθη καὶ τούτων μήτηρ καὶ πατήρ, ἐὰν ἔτι ζῶσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἀρχὴ τοῦ γένους ἐστί, καὶ τὰ ἐκείνων παραδίδοται τοῖς ἐγγόνοις (*Ἰσαίου - Κίρωνος κλήρου 32*). — Ταὐτὸν καὶ παρὰ Ρωμαίοις, ταῖς χρείαις τῶν γονέων τοὺς παῖδας βοηθεῖν δίκαιόν ἐστι (Κώδ. Ε. 25, ν. 5. Π. 25.3), γονεῖς δὲ θεωρητέοι μόνον ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Παύλου (β). — Οἱ μὲν ἀργύριον ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ, ὁπόσοι εὐθύνας ὦφλον ἄρξαντες ἀρχάς, ἢ ἐξούλας ἢ γραφὰς ἢ ἐπιβολὰς ὦφλον, ἢ ὠνὰς πριάμενοι ἐκ τοῦ δημοσίου μὴ κατέβαλον τὰ χρήματα, ἢ ἐγγύας ἐγγυησάμενοι πρὸς τὸ δημόσιον (*Ἀνδοκίδ. 73*) (γ). — Ὁ τὰ πατρῷα κατεδηδοκώς, ἢ ὧν κληρονόμος γένηται, ἄτιμος ἔστω (δ). — Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 13 (ε). — Ἐπειδὰν δ' ἕλῃ τὸν μοιχόν, μὴ ἐξέστω τῷ ἑλόντι συνοικεῖν τῇ γυναικί· ἐὰν δὲ συνοικῇ, ἄτιμος ἔστω (*Δημοσθ. Νεαίρας 87, σελ. 1374, κ.λπ.*). — Κατὰ τὸν ρωμ. νόμον, ἔγκλημα προαγωγείας διαπράττουσιν, ὅσοι τὴν συλληφθεῖσαν ἐν μοιχείᾳ σύζυγον διατηροῦσι (ν. 2 Κ. 9.9.).—Ὃς ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται (*Εὐαγγ. Ματθαίου 5, στίχ. 32 καὶ κεφ. 19 στιχ. 9*) (στ). — Ἴδε θέμα 88 (ζ). — Ὁ τὰς στρατείας μὴ ἐστρατευμένος, ἢ ὁ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκὼς (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 29, Ἀνδοκίδ. Περὶ μυστηρ. 74, Λυσίου - Θεομν. 1, κ.λπ.*) (η). — Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 15 (θ). — Ἐὰν θεσμοθέτην ἢ Ἄρχοντα ἐστεφανωμένον, ἢ τινα τούτων, οἷς ἂν ἡ πόλις τινὰ ἄδειαν ἢ στεφανηφορίαν ἢ τινα τιμὴν δῷ, ὑβρίσῃ τις ἢ πατάξῃ ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτιμος ἔστω καθάπαξ. (*Δημοσθ. Μειδίου 32, σελ. 524*) (ι). — Ἴδε κατωτέρω θέμα 311 (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 21*) (ια). — Ἡ τρὶς ψευδομαρτυριῶν ἢ τρὶς ψευδοκλητείας ὄφλοιεν (*Ἀνδοκίδ. 74, κ.λπ.*) (ιβ).—Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῷ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου, καί τινος πολιτῶν τρόπῳ, ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος ἔστω, καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου (*Δημοσθ. Μειδίου 113 σελ. 551, Ἀνδοκίδ. Περὶ μυστηρ. 74, κ.λπ.*) (ιγ). — Ἴδε θέμα κατωτέρω 477 (ιδ). — Διότι οὐδὲν δεινότερον τῆς συκοφαντίας, δι' ἧς πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος συνταράττεται καὶ διαφθείρεται (*Δημοσθ. Ἀριστογ. 19, 20, κ.λπ.*). — Ἴδε κατωτέρω θέμα 296 (ιε).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου διαφθείρων (ιγ), ὁ μὴ ἐξοφλῶν χρέος πρὸς τὸ δημόσιον (ιδ), ὁ συκοφάντης (ιε) καὶ ἄλλοι.

76. Ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν πρὶν ἢ Σόλωνα ἄρξαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου Πάγου, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν Ἐφετῶν, ἢ ἐκ Πρυτανείου καταδικασθέντες ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ ἢ σφαγαῖς, ἢ ἐπὶ τυραννίδι ἔφυγον, ὅτε ὁ θεσμὸς ἐφάνη ὅδε.

77. Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρὴ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις. τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ' ὅ τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. — Ἐάν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς ὀφλὼν ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται· ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὠφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία ἅπασα. ἐὰν δέ τις τῶν προέδρων δῷ τινὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν ἢ αὐτῷ τῷ ὠφληκότι ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτῖσαι, ἄτιμος ἔστω.

78. *Νομικὰ πρόσωπα.* Ἐὰν δὲ δῆμος, ἢ φράτορες, ἢ ἱερῶν ὀργίων, ἢ ναῦται, ἢ σύσσιτοι, ἢ ὁμόταφοι, ἢ θιασῶται, ἢ ἐπὶ λείαν οἰχόμενοι, ἢ εἰς ἐμπορίαν, ὅ τι ἂν τούτων διαθῶνται πρὸς ἀλλήλους κύριον εἶναι, ἐὰν μὴ ἀπαγορεύσῃ δημόσια γράμματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

79. *Μέτρα καὶ σταθμά.* Νόμους δὲ χρῆσθαι Σόλωνος καὶ μέτροις καὶ σταθμοῖς.

80. *Νόμισμα.* Ἑκατὸν δραχμὰς τὴν μνᾶν εἶναι, πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὖσαν.

---

76. Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐδόθη ἀμνηστεία εἰς τοὺς καταδικασθέντας πρὸ τοῦ Σόλωνος εἰς ἀτιμίαν διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα.

77. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 45 σελ. 715 καὶ 50 σελ. 716.* — Οἱ ἄτιμοι ἠδύναντο νὰ ἀποκατασταθῶσι, ἐὰν ἀποφασίσῃ τοῦτο ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου, δι' ἑξακισχιλίων ψήφων. Ἀλλ' ἐὰν ὁ κηρυχθεὶς ἄτιμος, ἢ ὁ ὀφειλέτης, ἢ τρίτος τις ὑπὲρ αὐτῶν, προσφύγῃ εἰς τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλὴν δι' ἱκεσίας, ὑπεβάλλοντο εἰς ποινάς, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Πρόεδρος, ὅστις ἐδέχθη τοιαύτην ἱκετήριον αἴτησιν. «Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων οὐδὲ τάξεως, ἂν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων» (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 46 σελ. 715*). — Ὁ νόμος ὅλως ἀπεῖπε μήτ' αὐτῷ μήτε ἄλλῳ μηδενὶ μήθ' ἱκετεύειν μήτε λέγειν περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δίκαια σιγῇ (*Δημοσθ. αὐτόθι*).

78. Ὁ νόμος οὗτος περιελήφθη βραδύτερον ἐν τῇ Δωδεκαδέλτῳ τῶν Ρωμαίων μετηνέχθη δὲ ἀκολούθως, ἑλληνικαῖς λέξεσιν ἐν ν. 4 Πανδ. 47. 22. — Ἴδε καὶ Κ. 4. 59 καὶ ν. 20 Π. 34, 5.

79. *Νόμος Σόλωνος.* — Ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν θέματος 20.

80. Καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων ἐπαύξησιν καὶ τοῦ νομίσματος τιμήν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

81. *Χρόνος*. Κατὰ σελήνην ἄγουσι τὸν ἐνιαυτὸν (α). Τὴν τριακάδα, ἕνην καὶ νέαν ἐκάλεσε. Ὁ Ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν, ἡ ἐσχάτη ὥρα ἔστω (β).

82. *Οἰκογενειακά*. *Γάμος*. Ἐπ' ἀρότῳ παίδων.

Ἑκατὸν γὰρ ἐποίησε δραχμῶν τὴν μνᾶν πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὖσαν· ὥστ' ἀριθμῷ μὲν ἴσον, δυνάμει δ' ἔλαττον ἀποδιδόντων ὠφελεῖσθαι μὲν τοὺς ἐκτίνοντας μεγάλα, μηδὲν δὲ βλάπτεσθαι τοὺς κομιζομένους (*Πλουτ. Σόλ. XV*).

81. Συνιδὼν δὲ τοῦ μηνὸς τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, οὔτε δυομένῳ τῷ ἡλίῳ πάντως οὔτ' ἀνίσχοντι συμφερομένην, ἀλλὰ πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ καταλαμβάνουσαν καὶ παρερχομένην τὸν ἥλιον, αὐτὴν μὲν ἔταξε ταύτην ἕνην καὶ νέαν καλεῖσθαι, τὸ μὲν πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς τῷ παυομένῳ μηνί, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προσήκειν ἡγούμενος· πρῶτος, ὡς ἔοικεν, ὀρθῶς ἀκούσας Ὁμήρου λέγοντος· «Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ' ἱσταμένοιο»· τὴν δ' ἐφεξῆς ἡμέραν νουμηνίαν ἐκάλεσε. Τὰς δ' ἀπ' εἰκάδος οὐ προστιθείς, ἀλλ' ἀφαιρῶν καὶ ἀναλύων, ὥσπερ τὰ φῶτα τῆς σελήνης ἑώρα, μέχρι τριακάδος ἠρίθμησε (*Πλουτ. Σόλ. XXV*). — Ἐντεῦθεν, Πρυτανεῖαι δ' ὁ τῶν ἡμερῶν ἀριθμός, δέκα ἐγένοντο κατ' ἐνιαυτόν, ὅ τι καὶ δέκα αἱ φυλαί, ἐκ πεντήκοντα ἑκάστη· ἐνιαυτὸν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σεληνιακὸν ἦγον. — Ἐπέβαλλε δὲ ἑκάστη φυλὴ τῶν δέκα, τριάκοντα πέντε ἡμέρας, καὶ ἐπερίττευον ἐκ τοῦ Σεληνιακοῦ ἡμέραι τέτταρες, ἃς ἐπεμέριζον ταῖς πρώταις λαχούσαις τέσσαρσι φυλαῖς· καὶ τῶν μὲν τεσσάρων πρώτων ἑκάστη εἶχε πρυτανείαν, ἀπαρτιζομένην εἰς τριάκοντα ἓξ ἡμέρας, αἱ δὲ λοιπαὶ ἓξ ἀνὰ τριάκοντα πέντε (*Σουΐδας*). — Τὸ σεληνιακὸν ἔτος εἶχε 354 ἡμέρας, ἤτοι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους ἀπῃτοῦντο ἕνδεκα ἡμέραι, αἵτινες κατὰ τριετίαν προστιθέμεναι ἀπετέλουν τὸν ἐμβόλιμον μῆνα ἐκ τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν. Τῶν 354 ἡμερῶν τὰς 4 ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας, ἐν αἷς ἄναρχος ἡ Ἀττικὴ ἦν, ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἄρχοντας (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. ὑπόθεσις*). — Ἀλλὰ κατ' ἄλλων γνώμην, ἐκτὸς τῶν 354 ἡμερῶν τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους, καθ' ἃς διῴκουν αἱ δέκα φυλαὶ (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. XLIII. 3*), ἐμεσολάβουν καὶ τέσσαρες εἰσέτι ἡμέραι, αἱ ἄπρακτοι, ἤτοι αἱ τῶν ἀρχαιρεσιῶν, ἐντεῦθεν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους ἀπῃτοῦντο 7 καὶ 1/2 ἡμέραι, αἵτινες κατὰ τετραετίαν προστιθέμεναι ἀπετέλουν τὸν ἐμβόλιμον μῆνα. Ἴδε *Ἡσιόδ. Ἔργα καὶ Ἡμέραι, 765 ἐπ., Ὁμήρου Ὀδ. Κ. 14, Μ. 325, Ξ. 162, κ.λπ.* — Ἐν τῷ ρωμ. δικαίῳ, ἔνθα ἴσχυε τὸ ἡλιακὸν ἡμερολόγιον ἴδε ν. 98 Π. 50. 16, ν. 101 Π. 50. 17, κ.λπ. (α). — Ἡ διὰ τὰς δικαστικὰς προθεσμίας ἡμέρα ἤρχιζε τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ ἐπερατοῦτο ἅμα τῇ δύσει αὐτοῦ. — Καὶ τριῶν ἡμερῶν αὐτῷ δοθεισῶν, τῇ πρώτῃ ἔπιε, καὶ οὐ προσέμεινε τῆς τρίτης ἡμέρας τὴν ἐσχάτην ὥραν παρατηρεῖν, ἡ ἐστὶν ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν (*Στοβαῖος*) (β).

82. *Γάμος*. Τὴν γὰρ παρθένον ὁ ἀνὴρ συναπτόμενος γυναῖκα, τουτέστι γόνιμον ποιεῖ· διὸ καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἡ συνάφεια ἡ κατὰ νόμον, ἐπ' ἀρότῳ παίδων, ἐλέγετο γενέσθαι (*Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης*). — Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτακτικὴ ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπόκτησις τέκνου ἄρρενος, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅπως διατηρήσῃ ἄσβεστον τὸ πῦρ τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως τελῇ τὰ ὑπὲρ τῶν προγόνων ἐπιβαλλόμενα μνημόσυνα, τὰ *νομιζόμενα*, οὕτω δέ, ἵνα μὴν ἐξερημῶται ὁ οἶκος (Ἀρχιάδῃ γὰρ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς ἦμεν γένει ἐγγυτάτω, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀξιοῦντες τῆς ἐκείνου οὐσίας κληρονομεῖν καὶ τὸ γένος μὴ περιϊδεῖν ἐξερημωθὲν (*Δημοσθ. Λεωχ. 11 σελ. 1083*). — Ἕνεκα τῶν λόγων τούτων, καὶ δὴ διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἀποκτήσεως ἄρρενος τέκνου ὑπὸ τοῦ εἰς γάμον συνερχομένου, ἐθεσπίσθησαν τὰ περὶ ἐπικλήρου, καὶ ἐδόθη μείζων ἐκτα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

83. Τὸν ἄνδρα μιᾶς γυναικὸς τυχεῖν (α). Γαμεῖν ἀστὴν μίαν (β).

84. Ἐξεῖναι γαμεῖν τὰς ἐκ πατέρων ἀδελφάς.

85. Ἐπὶ ξένης μὴ ἐκδίδοσθαι ἀστὴν οὖσαν.

ὡς εἰς τὰς διατάξεις περὶ υἱοθεσίας. (*Ἰσαίου περὶ Ἀπολλοδ. κλήρου, 66, Πλάτων. Νομ. ΣΤ. 773, κ.λπ.*). — Ἡ σύμβασις τοῦ γάμου συνωμολογεῖτο μεταξὺ τοῦ γαμβροῦ καὶ τοῦ πατρὸς ἢ ἀδελφοῦ ἢ κυρίου τῆς νύμφης, τοῦτο δ' ἀπετέλει τὴν *ἐγγύησιν* τοῦ γάμου, καὶ καθίστα αὐτὴν *ἐγγυητήν*. Ἡ ἐπίκληρος ἐπεδικάζετο διὰ διαδικασίας. Τὸν γάμον ἀπηκολούθει ἡ ἐγγραφὴ εἰς τοὺς φράτορας τοῦ συζύγου καὶ ἡ ἐγγραφὴ τῆς συζύγου εἰς τὸ φρατορικὸν γραμματεῖον, ἡ ἐγγραφὴ αὕτη ἐκαλεῖτο *γαμηλία* (καὶ γαμηλίαν ὑπὲρ αὐτῆς τοῖς φράτερσιν εἰσενεγκεῖν καὶ εἰσαγαγεῖν τὴν ἐκ ταύτης ἀποφανθεῖσαν θυγατέρα ὡς γνησίαν οὖσαν αὐτῷ, *Ἰσαίου - Πύρρου 79*) καὶ ἡ ἑστίασις φίλων καὶ συγγενῶν (ὅτε γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὴν ἐλάμβανε, γάμους εἱστίασε καὶ ἐκάλεσε τρεῖς αὐτοῦ φίλους μετὰ τῶν αὐτοῦ προσηκόντων *Ἰσαίου - Πύρρου 79, Κίρωνος 18, 20 κ.λπ.*). Ὁ ἄνευ ἐγγυήσεως γάμος ἐθεωρεῖτο ἄτακτος, καίτοι δὲν ἀπέκλειε τὰ τέκνα τῆς κληρονομίας, ἅτινα ὅμως δὲν ἐθεωροῦντο γνήσια (οὐ γὰρ ἐὰν εἴπῃ μητρὸς ὄνομα, γνήσιοί εἰσιν, ἀλλ' ἐὰν ἐπιδεικνύῃ ὡς ἀληθῆ λέγει, τοὺς συγγενεῖς παρεχόμενος τοὺς εἰδότας συνοικοῦσαν τῷ Εὐκτήμονι ⟨καὶ⟩ τοὺς δημότας καὶ φράτερας (*Ἰσαίου - Φιλοκτ. 64 κ.λπ.*).

83. Ἐν Ἀθήναις πρῶτος Κέκροψ μίαν ἐνὶ ἔζευξε (*Ἀθήναιος, ΙΓ*), καὶ πρῶτος μιᾷ γυναικὶ συνεζεύχθη, τῶν ἀνδρῶν, πρὸ τῶν χρόνων τούτων, μισγομένων ὡς ἔτυχε ταῖς γυναιξί. — Ἀλλ' ὕστερον, βουληθέντας Ἀθηναίους, διὰ τὸ λειπανδρεῖν, συναυξῆσαι τὸ πλῆθος, ψηφίσασθαι γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας (*Ἱερώνυμος*) (α). — Γάμου δὲ ὅρον εἶναι κόρῃ μὲν ἐκκαίδεκα ἐτῶν εἰς εἴκοσι, τὸν μακρότατον χρόνον ἀφωρισμένον, κόρῳ δὲ ἀπὸ τριάκοντα μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα (*Πλατων. Νόμ. ΣΤ. 785*). — Ἐπεὶ γὰρ ὥρισται τέλος τῆς γεννήσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν ἀνδράσι μὲν ὁ τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμὸς ἔσχατος πεντήκοντα δὲ γυναιξί. . . τὰς μὲν ἁρμόττει περὶ τὴν τῶν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἡλικίαν συζευγνύναι, τοὺς δὲ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἢ μικρὸν (*Ἀριστοτ. Πολιτ. VII, 14, σελ. 1334β*). — Ὁ γάμος ἐτελεῖτο συνήθως κατὰ τὸν μῆνα Γαμηλιῶνα (Ἰανουάριον), εὔλογον γὰρ ᾤοντο τότε σπείρειν, ὅτε καὶ ἡ γῆ ἀρδεύεται, ἐπιτήδειος γὰρ ὁ καιρὸς πρὸς καρποῦ γένεσιν (*Ὀλυμπ. εἰς Μετέωρα Ἀριστοτέλους*) (β).

84. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, οἵτινες ἐπέτρεπον τὸν γάμον μεταξὺ τῶν ὁμοπατρίων ἀδελφῶν, ἀπηγόρευον δὲ τὸν μεταξὺ ὁμομητρίων, ὁ Σόλων ὁμοπατρίους ἀφιεὶς ἄγεσθαι, τὰς ὁμομητρίους ἐκώλυσε (*Φίλων*). — Ἴδε σημείωσιν 131 Νομοθεσίας Σπάρτης.

85. Ἀπηγορεύετο ὁ γάμος μετὰ ξένης. — Πέπρακε γὰρ αὐτὴν (τὴν ἀδελφήν), οὐκ ἐκδέδωκε. τῶν γὰρ ὑμετέρων ἐχθρῶν ἑνί, Κερκυραίῳ τινὶ τῶν νῦν ἐχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ' αὐτῷ, ὅτε δεῦρο πρεσβεύοι, καὶ βουληθέντι λαβεῖν αὐτὴν (ἐξ οὗ δὲ τρόπου, παραλείψω) λαβὼν ἀργύριον δέδωκε· καὶ νῦν ἐστιν ἐν Κερκύρᾳ. ὃς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ ψησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 202 σελ. 763*). — Θυγατριδῆν Ἀριστογείτονος ἐν Λήμνῳ πυθόμενοι ταπεινὰ πράττειν ἀνδρὸς ἀποροῦσαν διὰ πενίαν κατήγαγον Ἀθήναζε καὶ συνοικίσαντες ἀνδρὶ τῶν εὖ γεγονότων τὸ Ποταμοῖ χωρίον εἰς φερνὴν ἐπέδωκαν (*Πλουτ. Ἀριστείδ. XXVII*). — Ἐὰν δὲ ξένος ἀστῇ συνοικῇ τέχνῃ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας Ἀθηναίων, ὁ βουλόμενος, οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, πεπράσθω καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἑλόντος. ἔστω δὲ καὶ ἐὰν ἡ ξένη τῷ ἀστῷ συνοικῇ κατὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

86. Ἐὰν δέ τις ἐκδιδῷ ξένην γυναῖκα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ὡς ἑαυτῷ προσήκουσαν, ἄτιμος ἔστω, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημοσία ἔστω, καὶ τοῦ ἑλόντος τὸ τρίτον μέρος. γραφέσθων δὲ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, οἷς ἔξεστι, καθάπερ τῆς ξενίας.

87. Τὴν γυναῖκα τοῦ Βασιλέως ἀστὴν εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμιγμένην ἑτέρῳ ἀνδρί, ἀλλὰ παρθένον γαμεῖν.

88. Τὸν βιασάμενον κόρην αὐτὴν γαμεῖν.

89. Χρῆσθαι δὲ δούλους συνουσίαις γυναικῶν.

90. Ἐ*πίκληρος*. Μὴ ἐξεῖναι ταῖς ἐπικλήροις ἔξω τῆς ἀγχιστείας γαμεῖν, ἀλλὰ προσῆκον εἶναι αὐταῖς μετὰ τῶν χρημάτων τῷ ἐγγύτατα γένους συνοικεῖν.

91. Ἐ*γγύησις*. Ἣν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ ἢ ἀδελ-

---

ταὐτά, καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ τῇ ἁλούσῃ ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς. (*Δημοσθ. Νεαίρας 16, σελ. 1350*).

86. Γράφεται ὁ Φράστωρ Στέφανον ταυτηνὶ γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, Ἀθηναῖον ὄντι ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἐγγυῆσαι ὡς αὐτῷ προσήκουσαν (*Δημοσθ. Νεαίρας, 52 σελ. 1362*).

87. Τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ (τοῦ βασιλέως) νόμον ἔθεντο ἀστὴν εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμιγμένην ἑτέρῳ ἀνδρί, ἀλλὰ παρθένον γαμεῖν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄρρητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τὰ νομιζόμενα γίγνηται τοῖς θεοῖς εὐσεβῶς καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομῆται. καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν ἐν Λίμναις, μαρτυρίαν ποιούμενος ὁ δῆμος ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ εὐσεβείας πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρακαταθήκην καταλείπων τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι τήν γε θεῷ γυναῖκα ὀφθησομένην καὶ ποιήσουσαν τὰ ἱερὰ τοιαύτην ἀξιοῦμεν εἶναι (*Δημοσθ. Νεαίρας 75 σελ. 1370*). — *Ὅρκος γεραρῶν*. Ἁγιστεύω καὶ εἰμὶ καθαρὰ καὶ ἁγνὴ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρευόντων καὶ ἀπ' ἀνδρὸς συνουσίας, καὶ τὰ θεοίνια καὶ τὰ ἰοβάκχεια γεραρῶ τῷ Διονύσῳ κατὰ τὰ πάτρια καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις (*Δημοσθ. Νεαίρας 78*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

88. Νόμος τὸν ἐξιόντα στρατηγὸν εἰς πόλεμον, εἰ ἔχει θυγατέρα, παρατίθεσθαι τῷ συστρατήγῳ αὐτήν, τὴν θυγατέρα λαβὼν ἐκεῖνος ἐβιάσατο. Ἐπανελθὼν ὁ στρατηγὸς κρίνει αὐτὸν ὡς δημοσίων ἀδικημάτων, ὁ δὲ ὡς βιασάμενος τὰς χιλίας διδόναι (*Συριανὸς εἰς Ἑρμογένην*).

89. Οἱ δοῦλοι ἠδύναντο νὰ συζῶσι μετὰ γυναικὸς ἄνευ νομίμου γάμου. — Συνῴκησε δὲ ἀνδρί, ἐπειδὴ ἀφείθη ἐλευθέρα (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησίβ. 55 σελ. 1156*).

90. Ἐπίκληρος ἐκαλεῖτο ἡ στερουμένη ἀρρένων ἀδελφῶν, ὑπεχρεοῦτο δὲ αὕτη νὰ συζευχθῇ μετὰ τοῦ ἐκ πατρὸς στενωτέρου συγγενοῦς της (*Ἰσαίου - Ἀρισταρχ., 4*). — Καὶ ἡ τυχὸν ὕπανδρος, καθισταμένη ἐπίκληρος διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός της, ἠδύνατο νὰ διαζευχθῇ τὸν σύζυγόν της καὶ νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον τὸν ἐγγύτερον συγγενῆ της, τὸ δικαίωμα τοῦτο παρείχετο καὶ εἰς τοὺς συνεζευγμένους ἄνδρας (*Δημοσθ. Εὐβουλ. 40, σελ. 1311, Ἰσαίου - Πύρρου 78*). — Ἐὰν συνέτρεχον πλείονες ἐπίκληροι διεμοιράζοντο τὴν περιουσίαν ἐξ ἴσου, καὶ ἑκάστη τούτων συνεζεύγνυτο ἀνὰ ἕνα συγγενῆ (ἀπέθανεν ἐν Σικελίᾳ ἄπαις ἀρρένων παίδων, θυγατέρας δὲ δύο καταλιπών, αἳ ἐγίγνοντο εἴς τε ἐμὲ καὶ τὸν Λέαγρον (*Ἀνδοκίδ. Περὶ μυστηρ. 118, κ.λπ.*).

91. Ἐ*γγύησις*. Αὕτη ἀπετέλει στοιχεῖον ἀπαραίτητον ὅπως καὶ ὁ γάμος εἶναι ἰσχυρός,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς ὁμοπάτωρ, ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. ἐὰν δὲ μηδεὶς ᾖ τούτων, ἐὰν μὲν ἐπίκληρός τις ᾖ, τὸν κύριον ἔχειν, ἐὰν δὲ μὴ ᾖ, ὅτῳ ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον κύριον εἶναι.

92. Τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλινομένην, μήλου κυδωνίου κατατραγεῖν, καὶ τρὶς ἑκάστου μηνὸς αὐτὸν ἐκείνῃ ἐντεύξεσθαι.

93. Τρὶς ἑκάστου μηνὸς ἐντυγχάνειν πάντως τῇ ἐπικλήρῳ τὸν λαβόντα.

94. Τὰς νύμφας ἰούσας ἐπὶ τὸν γάμον φρύγετρον φέρειν σημεῖον.

95. Κληροῦν δὲ τὸν ἄρχοντα κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ σκιροφοριῶνος. ἀνεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν.

καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ τέκνα γνήσια. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἠδύνατο νὰ ἐγγυηθῇ τὸν γάμον κόρης, ἢ ὁ πατήρ, ἢ ὁ ὁμοπάτριος ἀδελφὸς ἢ ὁ πατρικὸς πάππος. (*Δημοσθ. Στεφάν. Β'. 18, σελ. 1134*). — Γάμους ἑστιᾶν καὶ γαμηλίαν εἰσενεγκεῖν (*Ἰσαίου - Κίρων. 20*).

92. Ὁ Σόλων ἐκέλευε τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλίνεσθαι μήλου κυδωνίου κατατραγοῦσαν, αἰνιττόμενος (ὡς ἔοικεν), ὅτι δεῖ τὴν ἀπὸ στόματος καὶ φωνῆς χάριν εὐάρμοστον εἶναι καὶ ἡδεῖαν (*Πλουτ. Γαμικὰ Παραγγέλματα Ι έπ.*). — Συνήθως καὶ ἐν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς, τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων ἀποπνέουσι δυσοσμίαν, διὸ ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, λέγει, ὅτι δὲν μολύνει τὸν ἄνθρωπον τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα, ἀλλὰ τὸ ἐξερχόμενον ἐξ αὐτοῦ (κεφ. 15, 10). — Ἴδε ἑπομένην σημείωσιν.

93. Ἐὰν ὁ σύζυγος δὲν ἐξεπλήρου τὰς γαμικὰς ὑποχρεώσεις τουλάχιστον τρὶς τοῦ μηνός, ἡ σύζυγος ἠδύνατο ν' ἀσκήσῃ τὴν δίκην καρπώσεως ἢ κακώσεως (*Πλουτ. Σόλ. 20*). — Καὶ οὐκ ⟨ἂν⟩ εἰσήγγελες πρὸς τὸν ἄρχοντα κακοῦσθαι τὴν ἐπίκληρον ὑπὸ τοῦ εἰσποιήτου οὕτως ὑβριζομένην καὶ ἄκληρον τῶν ἑαυτῆς πατρῴων καθισταμένην, ἄλλως τε καὶ μόνων τούτων τῶν δικῶν ἀκινδύνων τοῖς διώκουσιν οὐσῶν καὶ ἐξὸν τῷ βουλομένῳ βοηθεῖν τοῖς ἐπικλήροις; οὔτε γὰρ ἐπιτίμιον ταῖς πρὸς τὸν ἄρχοντα εἰσαγγελίαις ἔπεστιν, οὐδὲ ἐὰν μηδεμίαν τῶν ψήφων οἱ εἰσαγγείλαντες μεταλάβωσιν, οὔτε πρυτανεῖα οὔτε παράστασις οὐδεμία τίθεται τῶν εἰσαγγελιῶν· ἀλλὰ τοῖς μὲν διώκουσιν ἀκινδύνως εἰσαγγέλλειν ἔξεστι, τῷ βουλομένῳ, τοῖς δ' ἁλισκομένοις ⟨αἱ⟩ ἔσχαται τιμωρίαι ἐπὶ ταῖς εἰσαγγελίαις ἔπεισιν (*Ἰσαίου - Πύρρου, 46*). — Ἤτοι αἱ δίκαι αὗται ἦσαν ἀπηλλαγμέναι πάσης δικαστικῆς δαπάνης, τῆς ὑποχρεώσεως ὅπως αἱ δίκαι αὗται μεταλάβωσι τὸ πέμπτον τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, καὶ τῶν περιορισμῶν τῆς κλεψύδρας.

94. Νόμος τοῦ Σόλωνος, Φρύγετρον, ᾧ τὰς κέγχρους ἔφρυγον (*Πολυδ. 10, 109*). — Τὸ φρύγετρον τοῦτο, μεταβαίνουσαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ συζύγου των, ἐκράτουν αἱ νύμφαι, εἰς ἔνδειξιν ὅτι ἐγνώριζον τὴν οἰκογενειακὴν οἰκονομίαν.

95. Ἡ διεκδίκησις ἐπικλήρου ἢ κληρονομίας ἐγένετο κατὰ πᾶσαν ἐποχήν, ἐξαιρέσει τοῦ μηνὸς Σκιροφοριῶνος (Αὐγούστου, τελευταίου μηνὸς τοῦ ἔτους), διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ πολιτεία ἦτο ἀπησχολημένη εἰς τὰς μεταβολὰς τῶν ἀρχῶν. Πάντως δὲν ἠδύναντο αἱ ἀμφισβητήσεις τῆς κληρονομίας καὶ τῆς ἐπικλήρου νὰ λυθοῦν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως. — Νόμος κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἁπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν μήτε κλῆρον μήτε ἐπίκληρον (*Δημοσθ. Στεφάνου Β'. 22 σελ. 1135*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

96. Τὴν ἐπίκληρον, ἂν ὁ κρατῶν καὶ κύριος γεγονὼς κατὰ τὸν νόμον αὐτὸς μὴ δυνατὸς ᾖ πλησιάζειν, ὑπὸ τῶν ἔγγιστα τοῦ ἀνδρὸς ὀπυίεσθαι.

97. Ἐάν τις μὴ δυνάμενος συνεῖναι, χρημάτων δ' ἕνεκα λαμβάνων ἐπίκληρον, καὶ τῷ νόμῳ καταβιαζόμενος τὴν φύσιν, φιλοπλουτίας καὶ ὕβρεως δίκην δοῦναι.

98. Ἐὰν δὲ ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐπικλήρου, προσκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν Ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν. Προκαταβολὰς δὲ εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. Ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος ἐπιδικάσηται, ἀτελὴς ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. Ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταῦτα ᾧ προθεσμία μήπω ἐξῆκε. Τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ Ἄρχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.

99. *Προίξ*. Ἱμάτια τρία, καὶ σκεύη μικροῦ νομίσματος ἄξια, ἕτερον δὲ μηδὲν ἐπιφέρεσθαι τὴν γαμουμένην τὰς φερνάς.

---

96. Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην, ἐὰν ὁ σύζυγος τῆς ἐπικλήρου ἦτο ἀνίκανος νὰ συνέρχηται μετὰ τῆς συζύγου του, ἢ νὰ τεκνοποιήσῃ μετ' αὐτῆς, ἠδύνατο αὕτη νὰ συνέρχηται μετὰ τοῦ πλησιεστέρου συγγενοῦς τοῦ συζύγου της. — Ἄτοπος δὲ καὶ γελοῖος δοκεῖ ὁ νόμος οὗτος. ... Εὖ δ' ἔχει καὶ τὸ μὴ πᾶσιν, ἀλλὰ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνδρὸς ᾧ βούλεται διαλέγεσθαι τὴν ἐπίκληρον, ὅπως οἰκεῖον ᾖ καὶ μετέχον τοῦ γένους τὸ τικτόμενον. (*Πλουτ. Σόλ. XX*). — Ἴδε *Δευτερονόμιον 25. 5.*

97. *Πλουτ. Σόλων XX.* Ἀντιθέτους πρὸς τὴν φύσιν ὀνομάζει τοὺς γάμους, τοὺς συναπτομένους οὐχὶ πρὸς ἀπόκτησιν τέκνων, ἀλλὰ χάριν τοῦ πλούτου. — Ἴδε ν. 1 § 3 Π. 1. 1. καὶ ἐν Βασ. 2.1.1.

98. Ἐὰν ἐπεδικάσθη κληρονομία ἢ κλῆρος ὑπέρ τινος, ὁ ἀμφισβητῶν τινὰ ἐκ τούτων, δύναται νὰ ἐναγάγῃ ἐνώπιον τοῦ Ἄρχοντος, τὸν ὑπὲρ οὗ ἐγένετο ἡ προσκύρωσις, κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν λοιπῶν δικῶν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ προκαταβάλῃ τὴν παρακαταβολήν, ἧς ἄνευ καθίσταται ἀπαράδεκτος ἡ δίκη. Τὴν ἀγωγὴν αὐτὴν δύναται νὰ ἀσκήσῃ καὶ κατὰ τοῦ κληρονόμου τοῦ ὑπὲρ οὗ ἐγένετο ἡ προσκύρωσις, ἐφ' ὅσον δὲν παρῆλθεν ἡ νόμιμος προθεσμία. Ὁ Ἄρχων θὰ δικάσῃ καθ' ὃν τρόπον ἐπεδίκασε τὴν ἀρχικὴν ἀγωγήν, τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ πρώτη ἐπιδίκασις. — Παρακαταβολὴ ἦν ἐπὶ μὲν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ἀμφισβητημάτων τὸ πέμπτον, ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν τὸ δέκατον (*Πολυδ. Η. 39*). —

99. Οὐ γὰρ ἐβούλετο μισθοφόρον οὐδ' ὤνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι γίνεσθαι τοῦ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμὸν (*Πλουτ. Σόλ. XX*). — Ὁ περιορισμὸς οὗτος τῆς προικὸς πιθανὸν νὰ ἀφεώρα τὸν προικῷον ἱματισμόν, πάντως ὅμως ἦτο συμβουλευτικὸς καὶ οὐχὶ ἐπιτακτικός, οὐδέποτε ἴσχυσε, οὔτε ἠδύνατο νὰ ἰσχύσῃ, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀνεκούφιζε τὰ ἐκ τοῦ γάμου βάρη, καὶ ἀφ' ἑτέρου καθίστα τὴν σύζυγον ἴσην πρὸς τὸν σύζυγον. Ἀναφέρεται μάλιστα, ὅτι ἡ ὕπαρξις προικὸς ἀπετέλει διακριτικὴν κατάστασιν μεταξὺ προικιζομένης συζύγου καὶ ἀπροίκου παλλακῆς, καὶ ἐνίοτε ἡ ἀνυπαρξία προικὸς ἠδύνατο νὰ παράσχῃ τεκμήριον περὶ μὴ νομιμότητος τοῦ γάμου (*Ἰσαίου-Περὶ Πύρρου κλήρου, 8, 39, κ.λπ., Δημοσθ. Πρὸς Βοιωτὸν περὶ προικός*). — Κατὰ ταῦτα ὁ ἐμφανιζόμενος περιορισμὸς τοῦ Σόλωνος δὲν ἐσκόπει νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν σύστασιν προικός, ὡς ἄλλως προκύπτει ἔκ τε τῆς ἀκολούθου διατάξεως, δι' ἧς, οἱ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

100. *Θῆσσα ἐπίκληρος.* Τῶν ἐπικλήρων ὅσαι θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γένους, ἐκδιδότω ἐπιδοὺς ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος πεντακοσίας δραχμάς, ὁ δ' ἱππεὺς τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα, πρὸς οἷς αὐτῆς. ἐὰν δὲ πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, τῇ ἐπικλήρῳ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον, ἐὰν δ' αἱ γυναῖκες πλείους ὦσι, μὴ ἐπάναγκες εἶναι πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι τῷ γένει, ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα δεῖ ἐκδιδόναι ἢ αὐτὸν ἔχειν. ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἐγγυτάτω γένους ἢ μὴ ἐκδῷ, ὁ ἄρχων ἐπαναγκαζέτω ἢ αὐτὸν ἔχειν ἢ ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ ἐπαναγκάσῃ ὁ ἄρχων, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἥρᾳ. ἀπογραφέτω δὲ τὸν μὴ ποιοῦντα ταῦτα ὁ βουλόμενος πρὸς τὸν ἄρχοντα.

101. Τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα γίνεσθαι εἰς τὸν ἐγγυήσαντα, εἴ τι ἔπαθεν ἡ γυνὴ πρὶν γενέσθαι παῖδας αὐτῇ.

ἀποκρούοντες νὰ συζευχθῶσι θῆσσαν ἐπίκληρον συγγενεῖς, ὤφειλον νὰ προικίσωσιν αὐτήν, καὶ ἐκ χωρίων τῶν ῥητόρων, καθ' ἃ ἡ μὴ σύστασις προικὸς δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιβόλῳ τὸ κῦρος τοῦ γάμου τῆς ἀπροίκου (*Ἰσαίου - Μενεκλ. 5, Δημοσθ. - Βοιωτοῦ 11.20*). — Ἐκεῖνος γὰρ ὅτ' ἦν ἐν τῇ ἡλικίᾳ, παρὸν μετὰ πολλῶν χρημάτων γῆμαι ἄλλην, τὴν ἐμὴν μητέρα ἔλαβεν οὐδὲν ἐπιφερομένην, κ.λπ. (*Λυσίου - Ἀριστοφαν. 14, 15*).

Πάντων δ' ὅσ' ἔστ' ἔμψυχα
καὶ γνώμην ἔχει
γυναῖκες ἐσμεν
ἀθλιώτατον φυτόν·
ἃς πρῶτα μὲν δεῖ
χρημάτων ὑπερβολῇ
πόσιν πρίασθαι δεσπότην τε
σώματος λαβεῖν (Εὐριπίδ. Μήδεια, 230).

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον, ἐξηναγκάζοντο οἱ ἀρνούμενοι γονεῖς νὰ συστήσωσι προῖκα εἰς τὰς θυγατέρας των (ν. 19. Π. 23. 2). — Συνήθως οἱ σύζυγοι παρεῖχον ἀσφάλειαν εἰς τοὺς συστήσαντας τὴν προῖκα, *ἀποτίμημα* καλουμένην (εἰώθασι δὲ τότε, αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὥσπερ ἐνέχυρόν τι τῆς προικὸς ἄξιον, *Ἁρποκρ. Προίξ, Δημοσθ. Ὀνήτορ. Α. 20 σελ. 866*). — Ἴδε καὶ *Πλάτων. Νόμοι* ΣΤ'.

100. *Δημοσθ. Μακάρτ. 54, σελ. 1067.* — Τὴν ὀρφανήν, τὴν στερουμένην περιουσίας (θῆσσαν) ὀφείλει ἐπίσης νὰ συζευχθῇ ὁ ἐγγύτερος συγγενής της, ἢ ἄλλως νὰ προικίσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ὁριζομένου ποσοῦ, ἐὰν ἡ θῆσσα ἔχει πλείονας συγγενεῖς, ἕκαστος τούτων συμμέτρως συνεισφέρει διὰ τὴν προῖκά της, ἐὰν ὑπάρχωσι πλείονες ὀρφαναί, ὁ ἐγγύτερος συγγενὴς ὀφείλει νὰ νυμφευθῇ ἢ νὰ προικίσῃ μίαν μόνην. Τιμωροῦνται οἱ ἀρνούμενοι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν παροῦσαν διάταξιν, καὶ δύνανται νὰ καταμηνυθῶσι παρὰ παντὸς πολίτου.

101. Ἐὰν ἡ γυνὴ ἀποθάνῃ ἄτεκνος, ἡ προὶξ ἐπιστρέφει εἰς τὸν συστήσαντα τὴν προῖκα.— Εἶτα παρ' ὅτου ἐκομίσατο τὴν προῖκα οὗτος, ἐπειδὴ τετελευτηκὼς ἦν (*Ἰσαίου - Πύρρου, 78, Ἰσαίου - Κίρωνος 8, κ.λπ.*). — Καὶ ταῦτα εἰδὼς τὸν ἅπαντα χρόνον ἄτοκον οὖσαν αὐτήν, καὶ τῆς ὁμολογηθείσης προικὸς ἐκ τῶν νόμων γιγνομένης εἰς αὐτόν, εἴ τι ἔπαθεν ἡ γυνὴ πρὶν γενέσθαι παῖδας αὐτῇ (*Ἰσαίου - Πύρρου, 36*). — Αἱ περὶ προικὸς δίκαι ἦσαν ἔμμηνοι (*Πολυδ. Η. 63, 101*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

102. Ἐὰν ἀπολίπῃ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα ἢ ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐκπέμψῃ τὴν γυναῖκα, οὐκ ἔξεστι πράξασθαι τῷ δόντι ὃ μὴ προικὶ τιμήσας ἔδωκεν.

103. Ἐὰν ἀποπέμπῃ τὴν γυναῖκα, ἀποδιδόναι τὴν προῖκα, ἐὰν δὲ μὴ ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς τοκοφορεῖν, καὶ σίτου εἰς Ὠδεῖον εἶναι δικάσασθαι ὑπὲρ τῆς γυναικὸς τῷ κυρίῳ.

104. Μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ζώσης, καὶ προῖκα ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν προῖκα χρέως αὐτῇ, ἀλλὰ μετέχειν τῶν παίδων τὴν μητέρα.

105. Ἐὰν ἐξ ἐπικλήρου τις γένηται, καὶ ἅμα ἡβήσῃ ἐπὶ διετές, κρατεῖν τῶν χρημάτων, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί.

106. *Διαζύγιον*. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἀποπέμπῃ τὴν γυναῖκα ἀποδιδόναι τὴν προῖκα.

---

102. Ὁ διαζευγνύμενος τὴν σύζυγόν του ἀπέδιδε τὴν προῖκα αὐτῆς, ἄλλως τῇ κατέβαλλε λόγῳ τόκου ἐννέα ὀβολοὺς κατὰ μῆνα, καὶ τῇ παρεῖχε διατροφὴν μέχρις ἀποπληρωμῆς τῆς προικός. — Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐκπέμψῃ τὴν γυναῖκα, οὐκ ἔξεστι πράξασθαι τῷ δόντι ὃ μὴ ἐν προικὶ τιμήσας ἔδωκε (*Ἰσαίου - Πύρρου, 35*). — Ἐὰν κατέλιπεν ἐνήλικα τέκνα, αὕτη περιήρχετο εἰς αὐτὰ (*Δημοσθ. Βοιωτ. Β. 50, 60, σελ. 1023, 1026, κ.λπ.*). — Ἴδε ν. 69 II. 23. 3.

103. Ἴδε προηγουμένας σημειώσεις. — *Ἰσαίου - Πύρρου 78*.

104. Ἡ μήτηρ συμβιοῦσα μετὰ τῶν τέκνων της ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου, δὲν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τόκον τῆς προικός της. — Διὰ τί γὰρ ἐγώ, Φαίνιππε, μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ζώσης καὶ προῖκα ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν προῖκα χρέως αὐτῇ οὐδὲ παρακρούομαι τοὺς δικαστάς, ἀλλ' ἐῶ μετέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἄν τε τὴν Φαινίππου ἄν τε τὴν ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσία; ὅτι οἱ νόμοι ταῦτα κελεύουσι (*Δημοσθ. Φαινίππου 27, σελ. 1047*).

105. *Δημοσθ. Στεφάν. Β. 20. Ἰσαίου - Κίρων. 31.*—Ὁ υἱὸς τῆς ἐπικλήρου, δύο ἔτη μετὰ τὴν ἥβην αὐτοῦ, λαμβάνει τὴν ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας τῆς μητρός του, συγχρόνως δὲ ὀφείλει νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς διατροφῆς της. — *Ἐπιδιετὲς ἡβῆσαι*. Δίδυμός φησιν ἀντὶ τοῦ ἐὰν ις' ἐτῶν γένωνται· τὸ γὰρ ἡβῆσαι μέχρι ιδ' ἐστιν. ἀλλ' οἱ ἔφηβοι παρ' Ἀθηναίοις ὀκτωκαιδεκαετεῖς γίνονται, καὶ μένουσιν ἐν τοῖς ἐφήβοις ἔτη β' ἔπειτα τῷ ληξιαρχικῷ ἐγγράφονται γραμματείῳ, καθά φησιν Ὑπερείδης ἐν τῷ πρὸς Χάρητα ἐπιτροπικῷ. (*Ἁρποκρ., λ. ἐπιδιετὲς ἡβῆσαι*). — Ἐπεὶ δὲ ἐνεγράφην ἐγὼ καὶ ὁ νόμος ἀπέδωκε τὴν κομιδὴν τῶν καταλειφθέντων τῇ μητρί, ὃς κελεύει κυρίους εἶναι τῆς ἐπικλήρου καὶ τῆς οὐσίας ἁπάσης τοὺς παῖδας, ἐπειδὰν ἐπὶ διετὲς ἡβῶσιν (*Ὑπερείδ. πρὸς Χάρητα, ἐπιτροπικός, ἀπόσπ. 192*).

106. *Ἰσαίου - Πύρρου 35*. Ἴδε ἀνωτέρω σημειώσεις 102 καὶ 103. — Τὸ διαζύγιον, ἐὰν μὲν ἐγένετο κοινῇ συναινέσει τῶν συζύγων, δὲν ἀπῃτεῖτο διαδικασία τις, ἀλλ' ἡ σύζυγος ἀπέστρεφεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ἢ τὸν πρὸς προστασίαν ὑποχρεούμενον συγγενῆ αὐτῆς (*Δημοσθ. Νεαίρας 1362*) ἐὰν δὲ ὁ ἀνὴρ ἐξεδίωκε τὴν σύζυγον, ἡ πρᾶξίς του αὕτη ἐκαλεῖτο *ἀπόπεμψις* (*Δημοσθ. Νεαίρας 59 σελ. 1365*), ἐὰν τέλος ἡ σύζυγος κατέλειπε τὸν ἄνδρα, ἡ πρᾶξις αὕτη ἐκαλεῖτο *ἀπόλειψις* (*Δημοσθ. Ὀνήτορ. 4, σελ. 865, κ.λπ.*). — Ἡ ἀπόπεμψις τοῦ ἀνδρὸς ἐγένετο ἐνώπιον μαρτύρων (πολλοὺς παρακαλέσας ἐξέπεμψε τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, *Λυσίου, Ἀλκιβιάδ. Α. 28*), ἡ δὲ τῆς γυναικὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

107. Τὴν γυναῖκα τὴν ἀπολείπουσαν, τὸ τῆς ἀπολείψεως γράμμα παρὰ τῷ Ἄρχοντι θέσθαι, μὴ δι' ἑτέρων, ἀλλ' αὐτὴν παροῦσαν.

108. *Νόθοι*. Νόθον εἶναι τὸν μὴ ἐξ ἀστῆς γεγονότα.

109. Μηδὲ νόθῳ, μηδὲ νόθῃ, εἶναι ἀγχιστείαν μήθ' ἱερῶν μήθ' ὁσίων, ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.

110. *Υἱοθεσία*. Ὅταν τις ὢν ἄπαις κύριος τῶν ἑαυτοῦ ποιήσηται υἱόν, τοῦτον κύριον εἶναι.

κατὰ τὸν κατωτέρω νόμον, ἐνώπιον τοῦ Ἄρχοντος). Ἐὰν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις περὶ τὴν ἀπόπεμψιν ἢ τὴν ἀπόλειψιν, ἠσκεῖτο ἡ δίκη περὶ ἀπολείψεως ἢ ἀποπέμψεως).—Ἐὰν διεζεύγνυντο οἱ σύζυγοι, ἐπεστρέφετο ἡ προίξ, καθὰ ἀνωτέρω εἴρηται, ἢ παρείχετο τόκος ἐννέα ὀβολῶν κατὰ μῆνα (ἀντιστοίχων πρὸς 18 %), καὶ διατροφὴ μέχρι τῆς ἀποπληρωμῆς τῆς προικός. Ἡ διατροφὴ ἐζητεῖτο διὰ τῆς δίκης σίτου, ἥτις ἐδικάζετο εἰς τὸ Ὠδεῖον ὑπὸ τοῦ πρώτου Ἄρχοντος (*Σουΐδα*).

107. Ἡ σύζυγος ὤφειλε νὰ ἐγχειρίζῃ αὐτοπροσώπως τὴν περὶ ἀπολείψεως αἴτησιν. — Εὔτακτος δ' οὖσα καὶ φίλανδρος Ἱππαρέτη, λυπουμένη δ' ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Ἀλκιβιάδου) περὶ τὸν γάμον, ἑτέραις ξέναις καὶ ἀσταῖς συνόντος, ἐκ τῆς οἰκίας ἀπιοῦσα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν ᾤχετο. Τοῦ δ' Ἀλκιβιάδου μὴ φροντίζοντος, ἀλλὰ τρυφῶντος, ἔδει τὸ τῆς ἀπολείψεως γράμμα παρὰ τῷ ἄρχοντι θέσθαι μὴ δι' ἑτέρων, ἀλλ' αὐτὴν παροῦσαν. Ὡς οὖν παρῆν τοῦτο πράξουσα κατὰ τὸν νόμον, ἐπεξελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ συναρπάσας αὐτὴν ἀπῆλθε δι' ἀγορᾶς οἴκαδε κομίζων, μηδενὸς ἐναντιωθῆναι μηδ' ἀφελέσθαι τολμήσαντος... Αὕτη μὲν οὖν οὐ παντελῶς ἔδοξεν ἡ βία παράνομος οὐδὲ ἀπάνθρωπος εἶναι· καὶ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ διὰ τοῦτο προάγειν τὴν ἀπολείπουσαν εἰς τὸ δημόσιον αὐτήν, ὅπως ἐγγένηται τῷ ἀνδρὶ συμβῆναι καὶ κατασχεῖν (*Πλουτ. Ἀλκιβ. 8/195*).

108. Ὁ νόμος οὗτος ἐτέθη ἐπὶ Ἄρχοντος Εὐκλείδου. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, διορθώσαντα τὸν νόμον τοῦ Περικλέους, καθ' ὃν οἱ μὴ ἐξ ἀμφοτέρων ἀστῶν γονέων τεχθέντες δὲν ἦσαν γνήσιοι, νόθος ἐστὶ μόνον ὃς ἂν μὴ ἐξ ἀστῆς γένηται (*Ἀθήν. ΙΓ. 577*).

109. *Ἰσαίου - Φιλοκτήμονος 47.* — Οἱ νόθοι ἐξεπαιδεύοντο εἰς τὸ Κυνόσαργες γυμνάσιον (*Πλουτ. Θεμιστ. 1, Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 691· κατὰ Νεαίρας 18, κ.λπ.*).

110. *Ἰσαίου - Φιλοκτ. 13, 25, 45.* — Ὁ ἄτεκνος ἠδύνατο νὰ υἱοθετήσῃ τινὰ καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ κληρονόμον του. — Διὰ τοῦτο τὸν νόμον ἔθηκεν οὕτως, ὁρῶν μόνην ταύτην καταφυγὴν οὖσαν τῆς ἐρημίας καὶ παραψυχὴν τοῦ βίου τοῖς ἄπαισι τῶν ἀνθρώπων, τὸ ἐξεῖναι ποιήσασθαι ὅντινα ἂν βούλωνται (*Ἰσαίου-Μενεκλέους 13, 17*).—Ὅτι ἐποιήσατ' ἂν ὅστις αὐτὸν ἔμελλε ζῶντα θεραπεύσειν καὶ τελευτήσαντα θάψειν (*Ἰσαίου, αὐτόθ. 25*). — Ἤγαγέ με ἐπὶ τοὺς βωμοὺς εἰς τοὺς γεννήτας τε καὶ φράτερας. ἔστι δ' αὐτοῖς νόμος ὁ αὐτός, ἐάν τέ τινα φύσει γεγονότα εἰσάγῃ τις ἐάν τε ποιητόν, ἐπιτιθέναι πίστιν κατὰ τῶν ἱερῶν ἦ μὴν ἐξ ἀστῆς εἰσάγειν καὶ γεγονότα ὀρθῶς καὶ τὸν ὑπάρχοντα φύσει καὶ τὸν ποιητόν· ποιήσαντος δὲ τοῦ εἰσάγοντος ταῦτα μηδὲν ἧττον διαψηφίζεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους, κἂν δόξῃ, τότ' εἰς τὸ κοινὸν γραμματεῖον ἐγγράφειν, πρότερον δὲ μὴ (*Ἰσαίου - Ἀπολλοδώρ. 15, κ.λπ.*). — Ἡ υἱοθεσία ἠδύνατο νὰ γίνῃ καὶ διὰ διαθήκης, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν εἶχεν ὁ υἱοθετῶν γνήσια τέκνα, ἢ ἐὰν τὰ τέκνα εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

111. Τὸν ζῶντα ποιεῖσθαι παῖδα.

112. Τῷ ποιηθέντι οὐκ ἐξεῖναι ἐπανιέναι, ἐὰν μὴ υἱὸν καταλίπῃ γνήσιον.

113. Τοῖς ποιηθεῖσι οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησαμένου.

114. *Πατρικὴ ἐξουσία.* Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν πίστιν δοῦναι, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν δικάζηται τῷ κληρονόμῳ.

ταῦτα θὰ ἀπέθνησκον πρὶν ἔλθωσιν εἰς νόμιμον ἡλικίαν (*Δημοσθ. Στεφάνου Β΄. 13*).— Υἱοθετοῦντο καὶ θυγατέρες (*Ἰσαίου - Ἁγνίου, 8*). — Ἡ υἱοθεσία ἐχώρει καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοθετοῦντος (*Δημοσθ. Μακάρτ. καὶ Δημοσθ. Λεωχάρ.*).

111. Μόνον οἱ ζῶντες υἱοθετοῦντο. — Οὐ γὰρ ζῶν, φησίν, ὁ Λεωκράτης ἐποιήσατο παῖδα τὸν Λεωχάρην, καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπ' ἀποστερήσει τῆς οὐσίας παρὰ τοὺς νόμους ἡ εἰσποίησις γίνεται (*Δημοσθ. Λεωχάρ. 1080, ὑπόθ.*). — *Υἱοθεσία.* Ἐτελεῖτο αὕτη τριχῶς, ἤτοι, α) *ἐν ζωῇ*, γενομένης ἁπλῇ δηλώσει τοῦ υἱοθετοῦντος (*Ἰσαίου Μενεκλ. 13*), θρησκευτικῇ μυσταγωγίᾳ, ἐπίσης διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ υἱοθετουμένου εἰς τὴν φρατρίαν (*Ἰσαίου - Ἀπολλ. 1*), τῆς ὁρκίσεως τοῦ υἱοθετοῦντος ὅτι ὁ θετὸς υἱὸς ἦτο ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναῖος, καὶ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ φρατορικὸν μητρῷον (*Δημοσθ. Βοιωτ. Α. 39*), β) *διὰ διαθήκης*, ἐπεχούσης θέσιν ἐγκαταστάσεως κληρονόμου, καὶ γινομένης ἐνώπιον συγγενῶν (*Ἰσαίου - Ἀστυφ. 8, Δημοσθ. Μακαρτ.* 11), καὶ καθ' ἣν, ὁ θετὸς υἱὸς εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ νυμφευθῇ τὴν τυχὸν ὑπάρχουσαν θυγατέρα τοῦ υἱοθετοῦντος (*Ἰσαίου - Πύρρου 42, 68 κ.λπ.*), ἡ υἱοθεσία αὕτη ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ μερικὴ (*Ἰσαίου - Δικαιογ. 6*), καὶ γ) *μετὰ θάνατον*, ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἄρχοντος (*Ἰσαίου Ἀπολλ. 31 κ.λπ.*). — Ἔδει ἀμφότεροι νὰ εἶναι Ἀθηναῖοι, νὰ μὴν εἶχον κηρυχθῇ ἄτιμοι καὶ νὰ μὴν ἦσαν ὀφειλέται τοῦ Δημοσίου. Δὲν ἀπῃτεῖτο διαφορὰ ἡλικίας ἢ κοινωνικῆς καταστάσεως. Ὁ θετὸς ἔδει νὰ μὴν εἶναι μονογενής. Ἡ υἱοθεσία ἠδύνατο ν' ἀνακληθῇ. Ὁ θετὸς υἱὸς ὑπεισήρχετο εἰς πάντα τὰ δίκαια τῆς θετῆς οἰκογενείας. Ὁ θετὸς πατὴρ ἔδει νὰ μὴν ἔχῃ ἄρρενα τέκνα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

112. Ὁ θετὸς υἱὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυσικὴν οἰκογένειάν του, ἐὰν δὲν καταλίπῃ νόμιμον υἱὸν εἰς τὸν υἱοθετήσαντα.— Ὁ γὰρ νόμος οὐκ ἐᾷ ἐπανιέναι, ἐὰν μὴ υἱὸν καταλίπῃ γνήσιον (*Ἰσαίου - Φιλοκτημ. 44*).

113. Οἱ υἱοθετηθέντες, ἐὰν δὲν καταλείψωσιν υἱὸν εἰς τὸν υἱοθετήσαντα, δὲν δύνανται νὰ διαθέσωσι περιουσίαν αὐτῶν, ἀλλ' αὕτη περιέρχεται εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ υἱοθετήσαντος. — Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, φησίν, ὅτε Σόλων εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξεῖναι αὐτοῖς διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσι. τοῖς δὲ ποιηθεῖσιν οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησαμένου (*Δημοσθ. Λεωχάρ. 68, σελ. 1100*).

114. Ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἔληγεν ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ 19 ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ ἀνηλίκου, ἀφ' ἧς οὗτος ἐθεωρεῖτο ἀνήκων τῇ πόλει. Ἐὰν κατηγορήσῃ τις τὸν ἀποθανόντα πατέρα, ὁ υἱὸς ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ τὴν τιμιότητα αὐτοῦ. — Ὅτι δὲ ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦναι, ἥνπερ ὁ νόμος κελεύει, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν δικάζηται τῷ κληρονό-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

114α. Τοὺς γονέας ποιεῖ κυρίους, οὐ μόνον θέσθαι τοὔνομα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ κἂν πάλιν ἐξαλεῖψαι βούλωνται καὶ ἀποκηρῦξαι.

115. Τοὺς γονεῖς τιμᾶν. Ἐάν τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην ἐπιτιθέναι καὶ οὐκ ἐᾶν τοῦτον ἄρχειν.

116. Ὁ τοὺς γονέας τύπτων, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν καὶ τὰ ἐπιτήδεια, ἄτιμος ἔστω.

117. Ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκώς... εἰσιὼν ὅποι μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἕνδεκα καὶ εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορείτω δὲ ὁ βουλόμενος, οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία, ὅ τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.

118. Υἱῷ τρέφειν τὸν πατέρα, μὴ διδαξάμενον τέχνην ἐπάναγκες μὴ εἶναι.

μῳ, μὴ δοκεῖν μοι μήτε ὁμολογῆσαι τὸν πατέρα τούτῳ ἀποδώσειν τὸ ἀργύριον (*Δημοσθ. Κάλλιπ. 17 σελ. 1241*).

114α. *Δημοσθ. Βοιωτ. ὀνόμ. 39.*

115. Ὁ μὴ σεβόμενος τοὺς γονεῖς του, εἰσήγετο εἰς δίκην, καὶ ἐπεκλείετο πάσης δημοσίας ὑπηρεσίας. — Οὐκ οἶσθ', ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδιδόντας, ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἐᾷ ἄρχειν τοῦτον, ὡς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως τούτου θύοντος, οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος καὶ νὴ Δία ἐάν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμῇ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. (*Ξενοφ. Ἀπομνημ. II, 2, 13*).

116. Οὐ τοίνυν ἐκ τούτου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τῆς κακώσεως νόμου δῆλόν ἐστιν. Εἰ γὰρ ἔζη μὲν ὁ πάππος, ἐνδεὴς δὲ ἦν τῶν ἐπιτηδείων, οὐκ ἂν οὗτος ὑπόδικος ἦν τῆς κακώσεως, ἀλλὰ ἡμεῖς. Κελεύει γὰρ τρέφειν τοὺς γονέας· γονεῖς δ' εἰσὶ μήτηρ καὶ πατὴρ καὶ πάππος καὶ τήθη καὶ τούτων μήτηρ καὶ πατήρ, ἐὰν ἔτι ζῶσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἀρχὴ τοῦ γένους εἰσί, καὶ τὰ ἐκείνων παραδίδοται τοῖς ἐγγόνοις· διόπερ ἀνάγκη τρέφειν αὐτούς ἐστι, κἂν μηδὲν καταλίπωσι (*Ἰσαίου - Κίρωνος, 32*).

117. Ὁ καταδικασθεὶς ὡς κακοποιήσας τοὺς γονεῖς του, ἐὰν συλληφθῇ εἰσερχόμενος εἰς ἀπηγορευμένον μέρος, δεσμεύεται ὑπὸ τῶν Ἕνδεκα, καὶ προσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς Ἡλιαίας, ἔνθα δύναται νὰ τὸν κατηγορήσῃ πᾶς πολίτης, ἐκ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο. Ἐὰν δὲ ἀποδειχθῇ ἀληθὴς ἡ κατηγορία καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ἢ σωματικὴν ποινήν, ἐὰν δὲ καταδικασθῇ εἰς χρηματικὴν ποινήν, φυλακίζεται μέχρις οὗ πληρώσῃ αὐτήν. Ἕνδεκα ἐκαλοῦντο οἱ ἐκ τῶν δέκα φυλῶν ἐκλεγόμενοι, οἷς προσθετέον καὶ τὸν Γραμματέα, καὶ οἵτινες ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ ἐπιτηροῦν τὰς φυλακὰς ἢ νὰ ὁδηγοῦν τοὺς καταδίκους εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως. (Τὸν νόμον ἴδε ἀνωτέρω εἰς σημείωσιν 75β).

118. *Πλουτ. Σόλ. 22.* — Ἐπαινέσαι δ' ἄν τις καὶ τὸν Ἀθήνησι νομοθέτην, ὃς τὸν μὴ διδάξαντα τέχνην, ἐκώλυε πρὸς τοῦ παιδὸς τρέφεσθαι (*Γαληνός*). Ἐν τῷ ρωμ. δικ. ὁ υἱὸς εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ διατρέφῃ τὸν πατέρα (*ν. Π. 25. 3 καὶ ν. 1 Κ. 5. 25*), κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ὁ πατὴρ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

119. Μηδὲ τοῖς ἐξ ἑταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας τρέφειν.

120. Τοὺς παῖδας διδάσκεσθαι πρῶτον νεῖν τε καὶ γράμματα, καὶ τοὺς μὲν ὑποδεέστερον πράττοντας ἐπὶ τὰς γεωργίας καὶ τὰς ἐμπορίας καὶ τὴν τέχνην. Τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κεκτημένους, περί τε μουσικὴν καὶ ἱππικὴν καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ κυνηγέσια καὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβειν.

121. *Ἐπιτροπεία.* Ἐπίτροπον τῶν ὀρφανῶν μητρὶ μὴ συνοικήσειν.

δὲν ὑποχρεοῦται νὰ διαθρέψῃ τὸν υἱὸν ἐὰν οὗτος τὸν κατήγγειλε διὰ πρᾶξιν τινὰ (*Πανδ. 5 ἐδ. 11 Πανδ. αὐτόθι*). — Κατὰ τοὺς θείους κανόνας οἱ υἱοὶ ὑποχρεοῦνται νὰ διατρέφωσι τοὺς γονεῖς, καίτοι οὗτοι δὲν ἐδίδαξαν αὐτοὺς τέχνην τινά.

119. Ὁ γὰρ ἐν γάμῳ παρορῶν τὸ καλὸν οὐ τέκνων ἕνεκα δῆλός ἐστιν, ἀλλ' ἡδονῆς ἀγαγόμενος γυναῖκα· τόν τε μισθὸν ἀπέχει καὶ παρρησίαν αὐτῷ πρὸς τοὺς γενομένους οὐκ ἀπολέλοιπεν, οἷς αὐτὸ τὸ γενέσθαι πεποίηκεν ὄνειδος (*Πλουτ. Σόλ. XXII*). — Ἐν τῷ ρωμ. δικαίῳ ὁ υἱὸς τῆς ἑταίρας ὤφειλε νὰ διατρέφῃ καὶ αὐτὴν καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς (*ν. 5 Π. 25. 3*), διότι κατὰ τὸν Συνέσιον, τοῖς γὰρ οὕτω γεγονόσιν ἀποδέδεικται μὲν ἡ μήτηρ, ὁ δὲ λοιπὸς τοῦ πατρὸς ἀμφισβητήσιμος.

120. Οἱ γονεῖς ὤφειλον νὰ διδάσκουν εἰς τὰ τέκνα των τὴν κολυμβητικὴν καὶ τὰ γράμματα, κατὰ λόγον δὲ τῆς καταστάσεώς των, οἱ μὲν πτωχοὶ τὴν γεωργίαν ἢ τὸ ἐμπόριον, οἱ δὲ πλούσιοι τὰς καλὰς τέχνας, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν μουσικὴν καὶ τὰ γυμνάσια. — Ἅπαντες μὲν οὖν ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἄγειν διατριβὰς οὐχ οἷόν τ' ἦν, ἀνωμάλως τὰ περὶ τὸν βίον ἔχοντας· ὡς δὲ πρὸς τὴν οὐσίαν ἥρμοττεν, οὕτως ἑκάστοις προσετέταττον. Τοὺς μὲν γὰρ ὑποδεέστερον πράττοντας ἐπὶ τὰς γεωργίας καὶ τὰς ἐμπορίας ἔτρεπον, εἰδότες τῆς ἀπορίας μὲν διὰ τὰς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακουργίας διὰ τὰς ἀπορίας· ἀναιροῦντες οὖν τὴν ἀρχὴν τῶν κακῶν ἀπαλλάξειν ᾤοντο καὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων τῶν μετ' ἐκείνην γιγνομένων. τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κεκτημένους περί τε τὴν ἱππικὴν καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ κυνηγέσια καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἠνάγκασαν διατρίβειν, ὁρῶντες ἐκ τούτων τοὺς μὲν διαφέροντας γιγνομένους, τοὺς δὲ τῶν πλείστων κακῶν ἀπεχομένους (*Ἰσοκράτ. Ἀρεοπαγιτικὸς 44, σελ. 148*).

121. Ὁ κηδεμὼν δὲν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ τὴν μητέρα τῶν ὀρφανῶν.— Δημοσθένης γὰρ οὑμὸς πατήρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, κατέλιπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων, ἐμὲ δ' ἑπτ' ἐτῶν ὄντα καὶ τὴν ἀδελφὴν πέντε, ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα πεντήκοντα μνᾶς εἰς τὸν οἶκον εἰσενηνεγμένην. βουλευσάμενος δὲ περὶ ἡμῶν, ὅτ' ἔμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτα ἐνεχείρισεν Ἀφόβῳ τε τούτῳ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμωνος υἱεῖ. . . Δημοφῶντι δὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν καὶ δύο τάλαντα εὐθὺς ἔδωκεν ἔχειν, αὐτῷ δὲ τούτῳ τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν καὶ προῖκα ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τῇ οἰκίᾳ καὶ σκεύεσι χρῆσθαι τοῖς ἐμοῖς. . . μὴ γήμαντος δ' αὐτοῦ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν ὁ μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκα ὀφείλειν ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς, ἐγὼ δ' ἐπὶ δραχμῇ μόνον τίθημι (*Δημοσθ. Ἀφόβου Α. 4, 17, σελ. 814, 818 Ἴδε ν. 1 Κ. 5. 49*).—*Ἐπιτροπεία.* Ἐπίτροποι ἦσαν τριῶν εἰδῶν, ἤτοι, α) οἱ διοριζόμενοι διὰ διαθήκης τοῦ πατρός, β) οἱ ἐλλείψει διορισμοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς καλούμενοι ἐγγύτεροι συγγενεῖς, ὧν ἡ ἐκλογὴ ἐπεκυροῦτο ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος, καὶ γ) οἱ ἐλλείψει ἐγγυτέρων συγγενῶν διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος. Οἱ ἐπίτροποι ἐτέλουν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Ἄρχοντος, ἀλλὰ καὶ πᾶς πολίτης ἐδικαιοῦτο νὰ καταγγείλῃ πάντα ἐπίτροπον, ὀλιγωροῦντα ἢ κακομεταχειριζόμε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

122. Τῶν ὀρφανῶν κληρονομήσων ἐπίτροπος μὴ ἔστω.

123. Τὸν ἐπίτροπον τὸν οἶκον μισθοῦν.

124. Ἐὰν πέντε ἔτη παρέλθῃ, καὶ μὴ δικάσωνται, μηκέτι εἶναι τοῖς ὀρφανοῖς δίκην περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων.

125. *Ἀπαγόρευσις*. Υἱῷ τὸν πατέρα ὑπὸ νόσων ἢ γήρως διατιθέμενον αἰσχρῶς, ἐξεῖναι παρανοίας γράφεσθαι. Παρανοίας δὲ ἑλόντι τὸν πατέρα ἐξεῖναι καὶ δῆσαι.

νον τὸν ὀρφανὸν ἢ διὰ τῆς κακώσεως γραφῆς ἢ διὰ τῆς γραφῆς ἐπιτροπῆς (*Πολυδ. Η.*). Ἡ ἐπιτροπεία ἔπαυεν ἅμα τῇ συμπληρώσῃ τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ ὀρφανοῦ.

122. *Ἰσαίου - Δικαιογ. 10.* — Μὴ ἐπιτροπεύειν, εἰς ὃν ἡ οὐσία ἔρχεται, τῶν ὀρφανῶν τελευτησάντων. — Ἀντιθέτως τὸ ρωμ. δίκ. ν. 1 καὶ 5 Π. 26. 4. — Μέσην λύσιν ἀκολουθεῖ ὁ Χαρώνδας (ἴδε νομοθεσίαν αὐτοῦ ἀνωτέρω).

123. Ἐὰν ἡ περιουσία τοῦ ὀρφανοῦ ἀπετελεῖτο ἐκ χρημάτων, ὁ ἐπίτροπος ὤφειλε νὰ διαχειρίζηται ταῦτα ἐπιμελῶς, νὰ ἐκδανείζῃ ταῦτα ἐπὶ ὑποθήκῃ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς ναυτοδάνεια, ἐπιβλεπόμενος ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος διὰ πᾶσαν ἐνέργειαν αὐτοῦ, ἢ καὶ γνωμοδοτοῦντος (τοσαῦται πραγματεῖαι καὶ λόγοι καὶ παρὰ τῷ ἄρχοντι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐγένονθ' ὑπὲρ τῶν ἐμῶν (*Δημοσθ. Ὀνήτορ. Α. 6, σελ. 865*). — Ἀλλ' ἐὰν ἡ περιουσία ἀπετελεῖτο ἐξ ἀκινήτων, ὁ ἐπίτροπος ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκμισθώνῃ αὐτά, μεσολαβοῦντος τοῦ Ἄρχοντος, διὰ δημοπρασίας, εἰς τοὺς παρέχοντας ἀνάλογον ἐγγύησιν (Οἱ μισθούμενοι τοὺς τῶν ὀρφανῶν οἴκους παρὰ τοῦ Ἄρχοντος, ἐνέχυρα τῆς μισθώσεως παρείχοντο. Ἔδει δὲ τὸν Ἄρχοντα πέμπειν τινὰς ἀποτιμησομένους τὰ ἐνέχυρα· καὶ ἐλέγοντο τὰ μὲν ἐνέχυρα ἀποτιμήματα, οἱ δὲ ἀποτιμησάμενοι ἀποτιμηταὶ (*Σουΐδας*). — Πᾶς πολίτης ἠδύνατο νὰ μηνύσῃ τὸν ἐπίτροπον, ἐὰν ἀνωμάλως ἢ δολίως ἐνήργησε τὴν μίσθωσιν, διὰ τῆς φάσεως. Ἴδε *Δημοσθ. Ἀφόβου Α. 58, σελ. 832, Ἰσαίου - Δικαιογέν. 11, 35, Ἀγνίου, 42, Μενεκλ. 9, ἀπόσπ. 29, κ.λπ.*

124. *Λυσίου - Διογείτονος.* — Ἅμα δ' ἂν ἡβήσῃ τις τῶν ὀρφανῶν, ἐὰν ἡγῆται κακῶς ἐπιτροπευθῆναι, μέχρι πέντε ἐτῶν ἐξηκούσης τῆς ἐπιτροπῆς, ἔστω δίκην λαχεῖν ἐπιτροπίας (*Δημοσθ. Ναυσιμάχου*). — Ἐὰν δ' ἀπέθνησκεν ὁ ἐπίτροπος πρὸ τῶν πέντε ἐτῶν, ὁ ὀρφανὸς ἠδύνατο ν' ἀσκήσῃ κατὰ τῶν κληρονόμων του τὴν δίκην βλάβης. — Ἡ περὶ λογοδοσίας δίκη τοῦ ὀρφανοῦ (γραφὴ ἐπιτροπῆς) ἦτο ἰδιωτική.

125. Ἐὰν ὁ πατὴρ ὑπὸ γήρως ἢ νόσου παρανοήσῃ, ὁ νόμος οὐκ ἐᾷ τοῦτον τὰ ἑαυτοῦ δοῦναι (*Ὑπερείδ. Ἀθηνογ. 8, 1, κ.λπ. Ἰσαίου - Φιλοκτ. 21*, ἢ φαρμάκων ἢ γυναικὶ πειθόμενος, *Δημοσθ. Στεφ. 11, 14, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 35, 56, κ.λπ.*). — Πρὸς τοῦτο ἠσκεῖτο ἡ γραφὴ παρανοίας, δι' ἧς ἐτίθετο φραγμὸς εἰς τὸν πρεσβύτην πρὸς σύνταξιν διαθήκης, ἢ πρὸς υἱοθεσίαν, ἢ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἐνέργειαν, ἐμβάλλουσαν εἰς κίνδυνον τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Ὁ Ἰοφῶν ἤσκησε τὴν περὶ παρανοίας γραφὴν κατὰ τοῦ πατρός του Σοφοκλέους, τοῦ μεγάλου ἕλληνος τραγῳδοῦ, ζητήσας ἀπὸ τὸ φρατορικὸν δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσήχθη ἡ δίκη, νὰ κηρυχθῇ ὁ πατήρ του Σοφοκλῆς εἰς κατάστασιν ἀπαγορεύσεως λόγῳ γήρατος. Κληθέντος τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὅπως διατυπώσῃ τὰς ἀντιρρήσεις του ἐπὶ τῆς γραφῆς τοῦ υἱοῦ, ἠρκέσθη οὗτος πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἀβασίμου αὐτῆς, νὰ ἀναγνώσῃ ἐνώπιον τοῦ φρατορικοῦ δικαστηρίου, τὴν πρό τινος, εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν, συντελεσθεῖσαν τραγῳδίαν του «ὁ Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ». Ἡ ἀνά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

126. Τοὺς Ἀρεοπαγίτας κολάζειν τοὺς ἀσώτους.

127. *Ἐπιμέλεια Ἄρχοντος.* Ὁ Ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν οἴκων τῶν ἐξερημουμένων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀνδρῶν τῶν τεθνηκότων φάσκουσαι κυεῖν. τούτων ἐπιμελείσθω καὶ μὴ ἐάτω ὑβρίζειν μηδένα περὶ τούτους. ἐὰν δέ τις ὑβρίζῃ ἢ ποιῇ τι παράνομον, κύριος ἔστω ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. ἐὰν δὲ μείζονος ζημίας δοκῇ ἄξιος εἶναι, προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τίμημα ἐπιγραψάμενος, ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτῷ, εἰσαγαγέτω εἰς τὴν ἡλιαίαν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ τοῦ ἁλόντος ὅ τι χρὴ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι.

128. *Κληρονομικά.* Ἐν τῷ γένει τοῦ τεθνηκότος ἔδει τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον καταμένειν.

129. *Ἐξ ἀδιαθέτου.* Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλίπῃ θηλείας σὺν ταύτῃσι. Ἐὰν δὲ μή, τούς δε κυρίους εἶναι τῶν χρημάτων. Ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμοπάτορες, καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ πατρὸς μοῖ-

---

γνωσις αὐτῆς ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα ν' ἀπορριφθῇ ἡ περὶ παρανοίας γραφή, καὶ νὰ δοθῇ εὐκαιρία εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τὸ πυκνότατον ἀκροατήριον ν' ἀποθεώσῃ τοῦτον καὶ νὰ τὸν προπέμψῃ, ὥσπερ ἐκ θεάτρου μετὰ κρότου καὶ βοῆς (*Ἀριστοτ. Ρητορικ. Γ'. 15*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

126. Ὅτι δὲ τοὺς ἀσώτους τὸ παλαιὸν ἀνεκαλοῦντο οἱ Ἀρεοπαγῖται, καὶ ἐκόλαζον, ἱστόρησε Φανόδημος καὶ Φιλόχορος, ἄλλοι τε πλείους (*Ἀθήναιος Δ.*).

127. *Δημοσθ. Μακάρτ. 75 σελ. 1076.* — Ἐπιμελεῖται δὲ ὁ Ἄρχων καὶ τῶν γυναικῶν, αἳ ἂν φῶσιν ἐπ' ἀνδρὸς τελευτῇ κύειν. Ἔστι δ' ἐπώνυμος οὗτος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὁ χρόνος ἀριθμεῖται (*Πολυδ. Η. 89*). — Πρόπεμπα, ἤτοι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν.

128. Εὐδοκίμησε δὲ (ὁ Σόλων) κἀν τῷ περὶ διαθηκῶν νόμῳ· πρότερον γὰρ οὐκ ἐξῆν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τοῦ τεθνηκότος ἔδει τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον καταμένειν (*Πλουτ. Σόλ. XXI*). — Ἴδε θέμα 135.

129. *Ἰσαίου - Ἀπολλοδ. 22, Ἁγνίου 1, 11.* — Κατὰ τὴν προκειμένην διάταξιν, ἡ περιουσία, τοῦ ἄνευ ἀρρένων τέκνων ἀποβιοῦντος πατρός, περιήρχετο εἰς τὰς θυγατέρας του, ἐπικλήρους καθισταμένας, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ νυμφευθῶσι τοὺς ἐγγυτέρους συγγενεῖς των. — Ἐὰν ὁ ἀποβιώσας κατέλιπεν υἱούς, ἡ περιουσία περιήρχετο εἰς αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα τῶν τυχὸν προαποβιωσάντων υἱῶν, κατὰ ρίζας κληρονομούντων, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐὰν συντρέχωσι καὶ θυγατέρες τοῦ θανόντος, οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὑπεχρεοῦντο νὰ προικίσωσιν αὐτάς, ἐπιπροίκους καθισταμένας, κατὰ λόγον τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν ἀντοχῆς (*Δημοσθ. Βοιωτ. Β'. 19, σελ. 1014, κ.λπ.*). — Ἐὰν δὲν κατέλιπεν οὔτε υἱούς, οὔτε θυγατέρας, ἡ περιουσία περιέρχεται εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς ἀδελφόπαιδας κατὰ ρίζας κληρονομοῦντας. Ἐὰν δὲν συντρέχουν τοιοῦτοι καλοῦνται αἱ ὁμοπάτριαι ἀδελφαὶ καὶ οἱ ἐκ τούτων παῖδες. Ἐλλείψει τούτων ἐκαλοῦντο ἐν τρίτῳ γένει οἱ ἀνεψιοὶ (ἤτοι ἐξάδελφοι) καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν (ἤτοι μέχρι τοῦ πέμπτου βαθμοῦ). Ἐλλείψει δὲ καὶ τούτων, ἡ περιουσία περιέρχεται εἰς τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ θανόντος συγγενεῖς του, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν πατρικῶν κληρονόμων. Ἐλλείψει δὲ καὶ τούτων, περιέρχετο εἰς τὸν ἐφεξῆς ἐγγύτερον πατρικὸν συγγενῆ (*Ἰσαίου - Ἁγνίου, 1, 2, Ἰσαίου - Ἀπολλοδ. 22*), χηρωστὴν καλούμενον. — Ὁ

αν λαγχάνειν. Ἐὰν μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες ἐξ αὐτῶν, κατὰ ταὐτὰ λαγχάνειν. Κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας, καὶ τοὺς ἐξ ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσιν, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρῳ. Ἐὰν δὲ μὴ ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρις ἀνεψιαδῶν παίδων, τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ ταὐτὰ κυρίους εἶναι. Ἐὰν δὲ μὴ ἑτέρωθεν ᾖν ἐντὸς τούτων, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτω κύριον εἶναι.

130. Τοῖς νόθοις μέχρι πέντε μνῶν καταλιμπάνειν.

131. Γνησίας μὲν οὔσης θυγατρός, νόθου δὲ υἱοῦ, μὴ κληρονομεῖν τὸν νόθον τὰ πατρῷα.

132. Ἅπαντας τοὺς γνησίους υἱοὺς ἰσομοίρους εἶναι τῶν πατρῴων.

133. Τοῦ μέρους ἕκαστον λαγχάνειν.

134. Ἐὰν ποιησαμένῳ παῖδες ἐπιγένωνται, τὸ μέρος ἑκάτερον ἔχειν τῆς οὐσίας καὶ κληρονομεῖν ὁμοίως ἀμφοτέρους.

πατήρ: Ὅπως καὶ ἐν Κρήτῃ, οὕτω καὶ ἐν Ἀθήναις φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ δὲν ἐκληρονόμει τὸν θνήσκοντα υἱὸν (περὶ τούτου ὑπάρχει ἀμφισβήτησις), ἐνῷ ἐξ ἀντιθέτου ἠδύνατο νὰ κληρονομήσῃ ὁ θεῖος ἐὰν συνεζεύγνυτο τὴν ἐπίκληρον θυγατέρα τοῦ θανόντος. Ἐὰν ὁ ἀποβιώσας κατέλιπε ἐγγονὴν ἐξ υἱοῦ, καὶ ἐγγονὸν ἐπίσης ἐξ ἑτέρου υἱοῦ, ἀμφότεροι ἐκληρονόμουν κατ' ἰσομοιρίαν, χωρὶς νὰ ὑφίσταται ἀποκλεισμὸς τῆς ἐγγονῆς, διότι ὁ πατὴρ αὐτῆς ἀπέκτησε δικαίωμα κληρονομίας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, ἐνῷ ἐξ ἀντιθέτου δὲν ἐκαλοῦντο εἰς τὴν κληρονομίαν οὔτε ὁ ἐκ θυγατρὸς προερχόμενος ἐγγονός, οὔτε ἡ ἐξ αὐτῆς ἐγγονή. — *Ἀγχιστεῖς* ἐκαλοῦντο οἱ ἐγγύτεροι ἐξ αἵματος συγγενεῖς, καὶ εἰς τὴν διαδοχὴν καλούμενοι, *συγγενεῖς* δὲ οἱ ἐκ πλαγίου μὲν ἀλλ' εἰς τὸ αὐτὸ γένος ἀνήκοντες, οἵτινες ἐλλείψει ἀγχιστέων ἐκαλοῦντο εἰς τὴν κληρονομίαν, *ἀνεψιαδοῦς* ὁ υἱὸς τοῦ πρώτου ἐξαδέλφου, *θυγατριδοῦς* ὁ υἱὸς τῆς πρώτης ἐξαδέλφης, *ἀνεψιοὶ* ἐνίοτε ἐκαλοῦντο οἱ ἐξάδελφοι, καὶ *χηρωσταὶ* οἱ ἀπώτεροι συγγενεῖς, οἵτινες ἐκαλοῦντο ἐλλείψει ἐγγυτέρων (*Ὁμήρ. Ἰλ. Ε. 158, Ἡσιόδου Θεογόν. 607*). — Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον συγγενεῖς, ἢ ἐὰν ὁ ἀποθανὼν δὲν κατέλιπε διαθήκην, νόμῳ τῷ ἄρχοντι τῶν οἴκων, ὅπως ἂν μὴ ἐξερημῶνται, προστάττει (*Ἰσαίου - Ἀπολλοδ. 31*).

130. Τὸ ἀργύριον δὲ τοῖς νόθοις διὰ χειρὸς ἐδίδοσαν, ἐπειδὴ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς κληρονομεῖν (*Σουΐδας*). — Νοθεῖα τὰ τοῖς νόθοις διδόμενα ἐκ τῶν πατρῴων οὕτω καλεῖται· ἦν δὲ μέχρι χιλίων δραχμῶν (*Σουΐδας*).—Καὶ τοῦτο, διότι, νόθῳ δέ, μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστείαν, μήτε ἱερῶν, μήθ' ὁσίων ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος (*Δημοσθ. Μακάρτ. 51, σελ. 1067*).

131. Ὁ νόθος δὲν κληρονομεῖ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει γνησία θυγάτηρ. Τῶν δὲ πατρῴων οὐδ' ἀκαρεὶ μέτεστί σοι, νόθος γὰρ εἶ κ' οὐ γνήσιος (*Ἀριστοφ. — Ἴδε καὶ Ἁρποκρ. λ. Νοθεία*).

132. Ἅπαντας τοὺς γνησίους ἰσομοίρους εἶναι τῶν πατρῴων (*Ἰσαίου - Φιλοκτ. 25*).

133. *Ἰσαίου - Ἁγνίου 23, Δικαιογ. 6.* Ἴδε προηγουμένην σημείωσιν.—Ἐπὶ πλειόνων κληρονόμων, διαφοροτρόπως συντρεχόντων, ἕκαστος ἐλάμβανε τὸ ἀνῆκον αὐτῷ, οὕτω οἱ κατὰ ῥίζας κληρονομοῦντες δὲν ἐλάμβανον ὅσα οἱ κατὰ κεφαλάς.

134. Ἐὰν μετὰ τὴν υἱοθεσίαν ἀποκτήσῃ ὁ θετὸς πατὴρ ἴδια γνήσια τέκνα, ταῦτα συγκληρονομοῦν ἐξ ἴσου μετὰ τῶν θετῶν. — Καὶ διαρρήδην ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, ἐὰν ποιησα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

135. *'Εκ διαθήκης*. 'Εξεῖναι διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ τις τὰ αὑτοῦ, ἂν θηλείας γνησίας καταλίπῃ, ἐπὶ ταύταις (α). Τὰ νομικὰ πρόσωπα διατίθενται (β). Αἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἀνήλικοι δὲν διατίθενται (γ).

136. Τὰς μὲν ὑπὲρ τῶν πατρῴων ἐκδοθείσας καὶ συνοικούσας ἀνδράσι γυναῖ-

---

μένῳ παῖδες ἐπιγένωνται τὸ μέρος ἑκάτερον ἔχειν τῆς οὐσίας καὶ κληρονομεῖν ὁμοίως ἀμφοτέρους, εἰ μὴ γένοιτο αὐτῷ παιδίον ἐκ τῆς γυναικός, τοῦτον κληρονομεῖν τῶν ἑαυτοῦ (*'Ισαίου - Φιλοκτ. 63*).

135. 'Ο ἔχων μόνον θυγατέρας καὶ ὄχι υἱοὺς ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του ᾧτινι βούλεται, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ νυμφεύωνται αὐτάς. — Καὶ τῷ μὲν πατρὶ αὐτῆς, εἰ παῖδες ἄρρενες μὴ ἐγένοντο, οὐκ ἂν ἐξῆν ἄνευ ταύτης διαθέσθαι· κελεύει γὰρ ὁ νόμος σὺν ταύταις κύριον εἶναι δοῦναι, ἐάν τῳ βούληται, τὰ ἑαυτοῦ (*'Ισαίου - 'Αρισταρχ. 13*). — "Ιδε *ν. 1 Π. 35. 2, ν. 30 Π. 28.2* καὶ *1 Νεαρὰν 'Ιουστινιανοῦ* (α'). — "Ιδε ἀνωτέρω θέμα 78 (β'). — Οἱ ἐνήλικες ἠδύναντο νὰ διαθέσουν τὴν περιουσίαν των, οἱ ἀνήλικοι καὶ αἱ γυναῖκες ἐστεροῦντο τοῦ δικαιώματος τούτου. (*'Ισαίου - 'Αριστάρχ. 10*). — *Διαθήκη*. 'Η διαθήκη συνετάσσετο ἐν ἐγγράφῳ συνήθως δὲ ἐσφραγισμένη καὶ παρουσίᾳ μαρτύρων παρεδίδετο εἰς φίλον ἢ ἄρχοντα, δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι μυστική, ἢ νὰ γίνῃ ἐνώπιον ξένων (τὴν διαθήκην κατέθετο παρὰ τῷ κηδεστῇ Χαιρέᾳ, τῷ τὴν ἑτέραν αὐτοῦ ἀδελφὴν ἔχοντι, *'Ισαίου - Φιλοκτ. 7, 27, κ.λ.π.*), ἠδύνατο νὰ ἀνακληθῇ (ἐβουλήθη ταύτας τὰς διαθήκας ἀνελεῖν καὶ προσέταξε Ποσειδίππῳ τὴν ἀρχὴν εἰσαγαγεῖν, *'Ισαίου - Κλεωνύμ. 14, 18, 21, κ.λπ.*), ἢ καὶ νὰ συμπληρωθῶσι (γράψαι δ' ἐξῆν εἰς ἕτερον εἴ τι ἐβούλετο, καὶ μηδὲ τοῦθ' ἡμῖν ἀμφισβητήσιμον ἐᾶν. Εἰ τοίνυν καὶ τοῦτο συγχωρήσαιμεν, ὡς ἐκεῖνος ἐπανορθῶσαι τὰς διαθήκας ἐβούλετο κ.λπ., *'Ισαίου - Κλεωνύμ. 25, κ.λπ.*) ἢ καὶ ν' ἀνακληθῇ ἀγράφως (διομολογησάμενος ὁ Εὐκτήμων... ὡς οὐκέτ' αὐτῷ κέοιτο ἡ διαθήκη.... ἀποδίδονται ἀγρὸν κ.λπ., *'Ισαίου - Φιλοκτ. 33*). — 'Εξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ ᾧ ἄν τις βούληται, ἐὰν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι, οὐχ ἵν' ἀποστερήσῃ τοὺς ἐγγυτάτω γένει τῆς ἀγχιστείας, ἀλλ' ἵν' εἰς τὸ μέσον καταθεὶς τὴν ὠφέλειαν ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλήλους εὖ (*Δημοσθ. Λεπτίν. 102 σελ. 488*). — *'Υποχρεώσεις κληρονόμων*. Οἱ κληρονόμοι ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐνταφιάσουν τὸν νεκρὸν κατὰ λόγον πρὸς τὴν προσωπικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν αὐτοῦ, νὰ τελοῦν τὰ καθωρισμένα μνημόσυνα, νομιζόμενα καλούμενα, (καὶ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς τοὺς πατρῴους οὗτος βαδιεῖται, καὶ τελευτήσαντι αὐτῷ καὶ τοῖς ἐκείνου προγόνοις τὰ νομιζόμενα ποιήσει.... ἀλλὰ πρῶτον μὲν συγγενεῖς παρακαλέσας, ἔπειτα δὲ φράτερας καὶ δημότας, ἔπειτα τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ὅσους δύναιτο πλείστους. *'Ισαίου - 'Αστυφίλ. 7 - 8*). — 'Εὰν παρέλειπον νὰ ἐκτελέσουν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, κατεδιώκοντο διὰ τῆς γραφῆς κακώσεως γονέων. 'Υπεχρεοῦντο ἐπίσης οἱ κληρονόμοι νὰ ἐξοφλήσουν τὰ χρέη τοῦ θανόντος, ἐφ' ὅσον ἐπήρκει ἡ καταλειφθεῖσα περιουσία του καὶ ἡ ὑποθηκευμένη τοιαύτη (*Δημοσθ. Ναυσιμ. 12 ἐπ. σελ. 988*, πρὸς *Σπουδίαν, 10 σελ. 1030*, πρὸς *Κάλλιππον 14. σελ. 1240, κ.λπ.*), ἐὰν δὲ ὁ ἀποθανὼν ἦτο ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας, οἱ κληρονόμοι ὑπέκειντο εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας μέχρι τῆς ἀποτίσεως τοῦ χρέους (*Δημοσθ. 'Ανδροτ. 33, σελ. 603*), ἐπίσης ὑπέκειντο εἰς ἀτιμίαν καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος (*Λυσίου - 'Αγοράτ. 1 ἐπ.*) (γ').

136. 'Ο πατὴρ τῶν προικισθεισῶν θυγατέρων, ἐφ' ὅσον δὲν συνέτρεχον υἱοὶ αὐτοῦ, ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς ἐγγυτέρους συγγενεῖς. — "Ιδε *'Αριστοφ. Σφῆκας 583*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κας, ἂν ὁ πατὴρ αὐτῶν τελευτήσας μὴ καταλίπῃ αὐταῖς γνησίους ἀδελφούς, τοῖς ἐγγύτατα γένους ἐπιδίκους εἶναι.

137. Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο ὥστε μήτε ἀπειπεῖν μήτ' ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῄει τὴν ἀρχήν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν ἢ γήρως ἢ φαρμάκων ἢ νόσου ἕνεκεν, ἢ γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων του παρανοῶν, ἢ ὑπ' ἀνάγκης, ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθείς.

138. Ὅ τι ἂν γνησίων ὄντων υἱῶν, ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ υἱεῖς πρὶν ἐπὶ διετὲς ἡβᾶν, τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην κυρίαν εἶναι.

139. Τοῖς ποιηθεῖσι μὴ ἐξεῖναι διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησαμένου.

139α. *Ἀποκήρυξις.* Τοὺς γονέας κυρίους εἶναι ἀποκηρῦξαι.

---

137. *Δημοσθ. Στεφάν. Β' 14 σελ. 1133, Ὀλυμπιοδ. 56, Ἰσαίου - Μενεκλ. 1, 13, 19, Ἰσαίου - Νικοστρ. 14, Ἰσαίου - Φιλοκτήμ. 9.*— Οὐδ' ἂν ἄπαις τις ᾖ, κύριός ἐστι τὰ αὑτοῦ διαθέσθαι, ἐὰν μὴ εὖ φρονῇ· νοσοῦντα δὲ ἢ φαρμακῶντα ἢ γυναικὶ πειθόμενον ἢ ὑπὸ γήρως ἢ ὑπὸ μανιῶν ἢ ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς καταληφθέντα ἄκυρον κελεύουσιν εἶναι οἱ νόμοι (*Δημοσθ. αὐτόθι, Ἰσαίου-Κλεωνύμ. 19, 43, κ.λπ.*). — Οὐ μὴν ἀνέδην γε πάλιν οὐδ' ἁπλῶς τὰς δόσεις ἐφῆκεν, ἀλλ' εἰ μὴ νόσων ἕνεκεν ἢ φαρμάκων ἢ δεσμῶν ἢ ἀνάγκῃ κατασχεθεὶς ἢ γυναικὶ πειθόμενος· εὖ πάνυ καὶ προσηκόντως τὸ πεισθῆναι παρὰ τὸ βέλτιστον οὐδὲν ἡγούμενος τοῦ βιασθῆναι διαφέρειν, ἀλλ' εἰς ταὐτὸ τὴν ἀπάτην τῇ ἀνάγκῃ καὶ τῷ πόνῳ τὴν ἡδονὴν θέμενος, ὡς οὐχ ἧττον ἐκστῆσαι λογισμὸν ἀνθρώπου δυναμένων (*Πλουτ. Σόλ. XXI*).

138. Ἡ ὑπὲρ τρίτων διαθήκη τοῦ ἔχοντος τέκνα πατρός, ἰσχυροποιεῖται, ἐὰν ταῦτα ἀποθάνωσι μέχρι δύο ἐτῶν μετὰ τὴν ἥβην, ἤτοι ἐὰν ἀποθάνωσι πρὸ τοῦ δεκάτου ἑβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἐπίσης ἠδύνατο νὰ γράψῃ ὁ πατὴρ ἐν τῇ διαθήκῃ, εἰ μὴ γένοιτο αὐτῷ παιδίον ἐκ τῆς γυναικός, τοῦτον κληρονομεῖν τῶν ἑαυτοῦ (*Ἰσαίου - Φιλοκτ. 7, κ.λπ.*). — Ἴδε *τ. 1 Εἰσηγ. 2. 13 καὶ τ. 1 Π. 28. 3.* — Ὁμοίως κατωτέρω θέμα 179.

139. — Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 113.

139α. — Ἀποκήρυξις (ἀπείπασθαι) καλεῖται τὸ δικαίωμα τοῦ πατρὸς ν' ἀποκηρύξῃ τὸ τέκνον του (*Ἡροδότου 1. 59, Εὐριπίδ. Ἄλκηστ. 737*). — Ὁ ἀποκήρυκτος διαφέρει τοῦ ἐκποιήτου (τοῦ εἰς υἱοθεσίαν διδομένου), ὅτι ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ ἁμαρτήματι ἐκβάλλεται, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ φύσει πατρὸς εἰς ἕτερον οἶκον δίδοται πρὸς θέσιν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνῆκε μόνον εἰς τὸν πατέρα, ὅστις κύριος εἶναι οὐ μόνον θέσθαι τὸ ὄνομα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ κἂν πάλιν βούληται ἐξαλεῖψαι κἀποκηρῦξαι (*Δημοσθ. Βοιωτόν, περὶ τοῦ ὀνόματος 39*). — Ἡ ἀπόφασις τοῦ πατρός, ἔδει νὰ τύχῃ δικαστικῆς κυρώσεως (*Ἰσαίου - Ἀπολλοδ. 30, Πλάτων. Νόμοι XI. 928, Λουκιαν., Ἀποκηρύττ. 8*), καὶ νὰ γίνῃ γνωστὴ εἰς τὸ κοινὸν διὰ κήρυκος (*Πλάτων. — Νόμοι XI.928*). — Ἡ ἀποκήρυξις ἐρρήγνυε πάντα δεσμὸν μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ πάσης τῆς οἰκογενείας, ἐστέρει δὲ τὸν ἀποκηρυττόμενον τῆς τε ἀγχιστείας καὶ τῆς κληρονομίας (*Διονυσ. Ἁλικαρν. 11. 26*), οὐχ ἧττον ἠδύνατο νὰ ἀνακληθῇ ὑστέρως (*Λουκιαν. Ἀποκηρυττ. 9,* ἴδε ἐντοσούτῳ αὐτ. 10). — Ἐὰν ὁ ἀπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

140. *Ἐξαίρετον.* Ἐξαίρετον δ' ἡμῖν γενομένην τὴν οἰκίαν.

141. *Ἀγωγὴ κλήρου.* Κληροῦν δὲ κλῆρον καὶ ἐπίκληρον, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ Σκιροφοριῶνος, ἐπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν.

142. Ἐὰν δ' ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐπικλήρου, προσκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν· παρακαταβολὰς δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος ἐπιδικάσηται, ἀτελὴς ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταὐτά, ᾧ ἡ προθεσμία μήπω ἐξήκῃ· τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ ἔχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.

κηρυττόμενος ἦτο ἀνήλικος, ὁ Ἄρχων ἐφρόντιζε περὶ τοῦ διορισμοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ. — Ἐν τῷ ρωμ. δικ. ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι δὲν ἀναγνωρίζεται αὕτη (*ν. 8. Κ. 8. 46/47, ἐν Βασ. 31.2.8*).

140. *Δημοσθ. Πρὸς Βοιωτὸν περὶ προικός, 60, σελ. 1026.* — *Πρωτοτόκια.* Δὲν ἀνεγνωρίζοντο ὑπὸ τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος. Εἰς τὸν πρωτότοκον ἐξαιρετικῶς παρείχετο τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ πρῶτος τὸν κλῆρον αὐτοῦ (*Δημοσθ. Φορμίων. 11 σελ. 947*), νὰ συνεχίζῃ τὰς παραδόσεις τοῦ οἴκου, καὶ νὰ μετέχῃ ὡρισμένων τιμῶν, παρασχεθεισῶν εἰς τὸν πατέρα.

141. Ἴδε θέμα 95.

142. *Δημοσθ. Πρὸς Μάκαρτ. 16 σελ. 1054/1055.* — Ἀμφισβήτησις μέν, ὅστις ἀμφισβητεῖ κλήρου κατὰ γένος ὡς οὐκ ὄντος υἱοῦ τῷ τεθνεῶτι, παρακαταβολὴ δέ, ὅστις ἀντιλέγοι ὡς αὐτὸς δικαιότερος ὢν ἔχειν τὸν κλῆρον ἐξ ἀγχιστείας ἢ διαθηκῶν· παρακατέβαλλε δὲ τῆς οὐσίας τὸ δέκατον, ὡς προσεισοίσων ἐὰν ἡττηθῇ. διαμαρτυρία δέ, ὅστις διαμαρτυροῖτο μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον ὡς ὄντος υἱοῦ. ἐπίσκηψις δέ, εἴ τις τὴν διαμαρτυρίαν ὡς ψευδῆ αἰτιῷτο (*Πολυδ. Η. 32, 33*).— Προσεκαλέσαντο τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄρχοντα εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, φάσκοντες τὸν νόμον κελεύειν παρὰ τοῦ ἐπιδεδικασμένου καὶ ἔχοντος τὸν κλῆρον προσκαλεῖσθαι, *ἐάν τις βούληται ἀμφισβητεῖν* .... ἢ παρακαταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ διαθήκας, οὐκ ἐτόλμησε παρακαταβαλεῖν (*Δημοσθ. Μακαρτ. 5, 7, σελ. 1051, 1052, Ἰσαίου - Νικοστρ. 10*). — *Διαδικασία.* Οἱ οἰκεῖοι κληρονόμοι κατελάμβανον τὴν κληρονομίαν ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ κληρονομουμένου (οἱ γνήσιοι παῖδες ἀνεπίδικα ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρῷα, *Ἰσαίου - Πύρρου 59*, καὶ τὰ τῶν πάππων παραδίδονται τοῖς ἐγγόνοις, *Ἰσαίου - Κίρωνος 32*), ἡ ἐγκατάστασις τούτων ἐκαλεῖτο *ἐμβατεία*, ἐὰν οἱ ἀναγκαῖοι οὗτοι κληρονόμοι παρημποδίζοντο παρὰ τρίτου ἠσκεῖτο ἡ περὶ *ἐξούλης δίκη*, ἢ ἡ περὶ *κακώσεως εἰσαγγελία* (*Ἰσαίου - Πύρρου 62*), ταὐτὸν καὶ διὰ τὴν ἐπίκληρον (*Ἰσαίου - Πύρρου 46 ἐπ.*), δι' ἧς, οὐδὲν ἐπιτίμιον ἔπεστιν, οὐδὲ ἐὰν μηδεμίαν τῶν ψήφων οἱ εἰσαγγείλαντες μεταλάβωσιν, οὔτε πρυτανεῖα, οὔτε παράστασις οὐδεμία τίθεται (*Ἰσαίου - Πύρρου 47*). — Ἐξ ἀντιθέτου οἱ λοιποὶ κληρονόμοι, καὶ οἱ ἐξ υἱοθεσίας προερχόμενοι, ὤφειλον νὰ ζητήσουν τὴν ἐπιδικασίαν τῆς κληρονομίας διὰ τοῦ Ἄρχοντος, κατὰ πᾶσαν ἐποχήν, πλὴν τοῦ μηνὸς Σκιροφοριῶνος (ἴδε προηγούμενον θέμα), ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐκαλεῖτο *λαγχάνειν τοῦ κλήρου* (*Δημοσθ. Στεφάν. Β. 23 σελ. 1136*). — Μεθὸ ὁ Ἄρχων (ἢ ὁ Πολέμαρχος, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ξένου ἢ μετοίκου, *Δημοσθ. ἀνωτέρω*) κατὰ τὴν κυρίαν ἐκκλησίαν ἐκάλει διὰ τοῦ κήρυκος, εἴ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρακαταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου, καὶ ἐὰν μὲν οὐδεὶς ἐνεφανίζετο διὰ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν κληρονομίαν, ἐπεδίκαζε ταύτην εἰς τὸν αἰτήσαντα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

143. Πέντε ἐτῶν δικάσασθαι τοῦ κλήρου, ἐπειδὰν τελευτήσῃ ὁ κληρονόμος.

144. Ὁ τὰ πατρῷα κατεδηδοκώς, ἢ ὧν ἂν κληρονόμος γένηται, ἄτιμος ἔσται.

145. *Ἄταφοι νεκροί.* Ὃς ἂν ἀτάφῳ περιτύχῃ σώματι ἀνθρώπου, πάντως ἐπιβάλλειν αὐτῷ γῆν, θάπτειν δὲ πρὸς δυσμὰς βλέποντας.

146. Τοὺς δ' ἀπογιγνομένους ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῆται, ἐπαγγελλέτω ὁ δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον, τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἀπογένηται ἕκαστος αὐτῶν. ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρήματ' ἔχουσιν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ χρήματα τῷ ἀποθανόντι, τοῖς προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος ἐπαγγέλλειν. ἐὰν δὲ τοῦ δημάρχου ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, ὁ μὲν δήμαρχος ἀπομισθωσάτω ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθᾶραι τὸν δῆμον αὐθημερόν, ὅπως ἂν δύνωνται ὀλιγίστου. ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ὅ τι δ' ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πραξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων· ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ, αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. Τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας τὰς μισθώσεις τῶν τεμενῶν τῶν

ἐὰν δὲ ἐνεφανίζοντο ἀμφισβητήσεις παρ' ἑνὸς ἢ πλειόνων προσώπων, ἀνεκρίνετο ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος βάσει τῶν ὑποβληθεισῶν προτάσεων, ἀντιγραφῶν κλειομένων (*Δημοσθ. Ὀλυμπιοδ. 21, 30 ἐπ. σελ. 1173, 1175*) καὶ παρεπέμπετο εἰς τὴν συνήθη διαδικασίαν τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἡλιαίας, ὑποχρεουμένου ἐν μιᾷ συνεδριάσει νὰ ἐκδικάσῃ πάσας τὰς ἀμφισβητήσεις. Ἐὰν ἐκ τῶν πλειόνων διαδίκων δὲν ἐνεφανίζετο εἷς, ἡ δίκη ἐπροχώρει διὰ τοὺς ἐμφανισθέντας, ἀλλ' ἐὰν ἦτο ὁ ἀντίδικος μόνον εἷς, καὶ δὲν ἐνεφανίζετο κατὰ τὴν δίκην, ἐπεδικάζετο αὐτῷ ἡ κληρονομία (διέγραφεν ὁ ἄρχων κατὰ τὸν νόμον τὴν ἀμφισβήτησιν, *Δημοσθ. Ὀλυμπιοδ. 26 σελ. 1174*). — Ὁ ἐρήμην δικασθείς, ἠδύνατο νὰ ἀσκήσῃ νέαν δίκην πρὸς ἀμφισβήτησιν τῆς κληρονομίας, ἐὰν ἦτο ἀπὼν λόγῳ ἀποδημίας (δημοσίᾳ ἀπεῖναι στρατευόμενον, *Δημοσθ. Ὀλυμπιοδ. 25 σελ. 1174*), ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔδει νὰ καταβάλῃ τὴν παρακαταβολὴν καὶ νὰ κλητεύσῃ τὸν ἀντίδικον (*Δημοσθ. Μακαρτ. 15 σελ. 1054*). — Ἀλλ' ἠδύνατο νὰ μὴν ἐδικάζετο ἡ δίκη *εὐθυδικίᾳ*, ἀλλὰ νὰ ὑποβληθῶσιν ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις διὰ *διαμαρτυρίας*, μὴ εἶναι τὸν κλῆρον ἐπίδικον, ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἀνεστέλλετο ἡ πρόοδος τῆς δίκης (τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος ἀποκλείει εἰσαγωγῆς ἕκαστα τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, *Δημοσθ. Λεωχάρ. 59 σελ. 1098*).

143. Ἐὰν παρήρχετο ἄπρακτος ἡ πενταετὴς προθεσμία, ἐκαλοῦντο οἱ λοιποὶ συγγενεῖς ἐκ τῶν ἐγγυτέρων. (*Ἰσαίου - Πύρρου, 58*).

144. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 75.

145. Ἴδε βιβλ. Α' τίτλ. β' θέμα 4. — Ὁ ἐνταφιασμὸς ἐθεωρεῖτο ἱερὸς (*Αἰλιανοῦ Ποικ. Ἱστ. Ε. 14*), καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς ἀναξίους γονεῖς. Ἡ παραμέλησις τοῦ ἐνταφιασμοῦ ἐθεωρεῖτο βαρὺ ἔγκλημα (*Δημοσθ. Ἀριστογ. Α' 54, σελ. 787 κ.λπ.*). — Ἡ μὴ ταφὴ ἐθεωρεῖτο ὡς κατάρα· Κακὸς κακῶς ἄθαπτος ἐκπέσοι χθονὸς (*Σοφοκλ. Αἴας*).

146. *Δημοσθ. Μακάρτ. 57, σελ. 1069.* — Παρ' ἡμῖν ἐπίσης θεωρεῖται ὁ ἐνταφιασμὸς ἱερὸν καθῆκον, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ὑποχρεῶνται οἱ Δῆμοι (νῦν καὶ αἱ Κοινότητες) ὅπως θάπτωσιν ἰδίαις δαπάναις τοὺς μὴ ἔχοντας οἰκείους καὶ συγγενεῖς (*Διάτ. τῆς 11 Σεπτ. 1836*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων, ἀτίμους εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ γένος καὶ κληρονόμους τοὺς τούτων, ἕως ἂν ἀποδῶσι.

147. *Ταφὴ αὐτοκτονοῦντος.* Ἐάν τις αὑτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν ἀποκόπτειν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν.

148. *Τάφοι.* Ἐπ' ἀλλότρια μνήματα μὴ βαδίζειν χωρὶς ἐκκομιδῆς.

149. Τάφον μὴ ἐξαλείφειν, μηδ' ἀλλότριον νέκυν φέροιεν.

150. *Διατυπώσεις πένθιμοι.* Τὸν ἀποθανόντα προτίσεσθαι ἔνδον, ὅπως ἂν

---

147. *Αἰσχίν. Κτησιφῶντος, 244.* — Τὸ δὲ ἀποθνήσκειν φεύγοντα πενίαν ἢ ἔρωτα, ἤ τι λυπηρόν, οὐκ ἀνδρείου, ἀλλὰ μᾶλλον δειλοῦ. Μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα, καὶ οὐχ ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων κακὸν (*Ἀριστοτ. Ἠθικὰ — Νικομάχ. Γ. 11, σελ. 1116α, Αἰσχίν. Κτησιφ. 636, 637, κ.λπ.*).

148. *Τάφος.* — Οἱ δ' αὖ ἐκείνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας *(Πλάτων. Μίνως, V. σελ. 315)*, βραδύτερον ὅμως οἱ νεκροὶ ἐνεταφιάζοντο ἐκτὸς τῆς πόλεως, συνήθως εἰς τὰς παρὰ τὰς πύλας αὐτῆς ὁδούς. — Οἱ ἀγρόται ἐνεταφιάζοντο συνήθως ἐντὸς τῶν κτημάτων των *(Δημοσθ. Εὐεργ. καὶ Μνησιβ. 65 σελ. 1159)*, οἱ ἐν πολέμῳ πεσόντες, ἐκηδεύοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ ἔξω τοῦ Κεραμεικοῦ *(Θουκυδ. Β. 34, Παυσαν. Α. 29)*, καὶ οἱ κεραυνόπληκτοι, οἵτινες, θεωρούμενοι ὡς ἱεροί, ἐνεταφιάζοντο ἐν τῷ χώρῳ ἔνθα ἐπλήγησαν *(Εὐριπ. Ἱκετ. 935)*, ἐν ᾧ οἱ δι' ὡρισμένα ἐγκλήματα θανατούμενοι ἐστεροῦντο τῆς ταφῆς *(Πλουτ. Θεμιστ. 22, Θουκυδ. Ι. 134)*. — Οἱ τάφοι ἦσαν οἰκογενειακοὶ καὶ κοινοὶ ἅπασι τοῖς ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας προερχομένοις *(Δημοσθ. Μακάρτ. 79 σελ. 1077)*, ὅσοι περ τοῦ γένους κοινωνοῦσι, ἐντεῦθεν δὲ ἡ ταφή τινος ἐν τῷ οἰκογενειακῷ τάφῳ, ἀπετέλει ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἰσχυρὸν τεκμήριον περὶ τοῦ δεσμοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν οἰκογένειαν *(Δημοσθ. Εὐβουλ. 28, σελ. 1307)*. — Ἦτο ἐπιβεβλημένη ἡ διατήρησις τῶν οἰκογενειακῶν τάφων ἐν καλῇ καταστάσει, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐκλεγῶσι μεταξὺ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, οἱ παραμελοῦντες τοὺς οἰκογενειακοὺς τάφους των *(Ξενοφ. Ἀπομνημ. ΙΙ. 2, 13)*. — Κατὰ διάταξιν τοῦ Σόλωνος, ἀπηγορεύετο ἡ ἀνέγερσις πολυτελῶν μνημάτων, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη συνήθως δὲν ἐτηρεῖτο *(Λυσίου — Διογεῖτ. 21, Δημοσθ. Στεφάν. Α'. 79, σελ. 1125)*. — Ἐν ἀρχῇ ἡ σύζυγος μὴ ἀποσχιζομένη τοῦ οἴκου αὐτῆς διὰ τοῦ γάμου, θνήσκουσα, ἐθάπτετο εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τοῦ πατρός της τάφον, βραδύτερον ὅμως, κατὰ τὸν Θεόφραστον (περὶ Περιεργείας) ἐθάπτετο εἰς τὸν τάφον τοῦ συζύγου της, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἐδηλοῦτο τὸ ὄνομα τῶν γονέων της. Τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ἤδη ἐγεννήθη, προκειμένου περὶ συζύγου, ἀποθνησκούσης ἀτέκνου, οὕτω, ἀναφέρεται πατὴρ τοιαύτης, ὅστις ἠξίωσεν, ὅτι λυομένου τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου, ἔδει ἡ ἄτεκνος θυγάτηρ νὰ ταφῇ εἰς τὸν ἰδικόν του οἰκογενειακὸν τάφον, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον Tzani τῆς Ἰταλίας, ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν τοῦ πατρός, δεχθὲν ὅτι διὰ τοῦ γάμου τίκτεται ἰδιάζουσα σχέσις μεταξὺ τῶν συζύγων, καθ' ἣν ἀναπτύσσονται δεσμοὶ στοργῆς καὶ προσωπικαὶ σχέσεις, ἐμπνεόμεναι ὑπὸ ὑψηλῶν ἠθικῶν ἰδεῶν, δικαιώματος καὶ καθήκοντος πίστεως καὶ βίου κοινοῦ (Νομικὴ Ἐπιθεώρ. Ζέπου Α. σελ. 539).

149. Ἴδε προηγουμένην σημείωσιν. — Κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον ἡ παραβίασις τάφου ἐπιφέρει ἀτιμίαν *(ν. 1 Π. 47. 12)*. — *Ἴδε καὶ Βασ. 60. 23 καὶ 59. 1.*

150. *Δημοσθ. Μακάρτ. 62.* — Ὁ νεκρὸς ἐξετίθετο εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, ἐνετα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βούληται. ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθανόντα τῇ ὑστεραίᾳ, ᾗ ἂν προθῶνται, πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας πρόσθεν, ὅταν ἐκφέρωνται, τὰς δὲ γυναῖκας ὄπισθεν. γυναῖκα δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος μηδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι, ὅταν εἰς τὰ σήματα ἄγηται, ἐντὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν γεγονυῖαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσι· μηδ' εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος εἰσιέναι, ἐπειδὰν ἐξενεχθῇ ὁ νέκυς, γυναῖκα μηδεμίαν πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσι, καὶ πρὸς τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν τὰς αὐτὰς ταύτας.

151. Ἐξιέναι ἱματίων τριῶν μὴ ἐχούσας κελεύει. Μηδὲ βρωτὸν ἢ πότον πλείονος ἢ ὀβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχιαίνου μείζονα. Μηδὲ νύκτωρ πορεύεσθαι πλὴν ἁμάξῃ κομιζομένην, λύχνου προφαίνοντος. Ἀμυχὰς δὲ κοπτομένην καὶ τὰ θρηνεῖν πεποιημένα καὶ τὸ κωλύειν ἄλλον ἐν ταφαῖς ἑτέρων ἀφεῖλε.

152. Μὴ συντιθέναι πλέον ἱματίων τριῶν.

153. *Θυσίαι πρὸς νεκρόν.* Μὴ ἐναγίζειν βοῦν.

154. Τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς ἐν Ἀκροπόλει, ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος φέρειν χοίνικα κριθῶν, καὶ πυρῶν ἑτέραν, καὶ ὀβολόν.

155. *Μνημόσυνα.* Τοὺς παῖδας ἢ τοὺς κληρονόμους, ἐπειδὰν ἀποθάνωσιν οἱ γονεῖς, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι, παρασκευάζειν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

φιάζετο δὲ τὴν ἑπομένην πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὴν ἐκφορὰν προηγοῦντο οἱ ἄνδρες τῶν γυναικῶν, ἐκ τούτων δέ, μόνον αἱ στενώτεραι συγγενεῖς, καὶ αἱ ὑπερεξηκοντούτιδες, ἠδύναντο νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νεκροῦ, καὶ νὰ συνοδεύουσι τὴν κηδείαν αὐτοῦ.

151. *Ἴδε Κικέρωνος περὶ νόμων, βιβλ. 2, κεφ. 23.* — *Ἴδε καὶ ν. 3 Κ. 3. 44, Αἰνειάδ. Βιργιλίου βιβλ. 4 στίχ. 672.* — Οὔτε δὲ κόσμια, οὔτε δὲ τοιοῦτο δεῖ συνθάπτειν, ὅπερ οἱ ἁπλούστεροι ποιοῦσι. *(ν. 14 § 5 Π. 11. 7 ἐν Βασ. 59.1.10).*

152. Ὑπῆρχε συνήθεια ὅπως μετὰ τῶν νεκρῶν θάπτωνται καὶ πάντα τὰ ἱμάτια τοῦ θανόντος, διὰ τοῦ νόμου τούτου τοῦ Σόλωνος ἀπηγορεύθη τοῦτο.

153. Ἐπίσης ὁ νόμος οὗτος κατήργησε τὴν συνήθειαν ὅπως, καὶ ἅμα τῇ κηδεύσει, καὶ κατὰ τὰ ὕστερον τελούμενα μνημόσυνα (ἐναγίσματα, κτερίσματα, προθέσεις, ἐκφοραί, ἔνατα τριακάδες, γενέσια, νεκύσια, *(Πολυδ. Γ'. 102)*, θυσιάζηται βοῦς.

154. Τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐν Ἀκροπόλει ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος φέρειν χοίνικα κριθῶν καὶ πυρῶν ἑτέραν καὶ ὀβολόν, καὶ ὅτῳ ἂν παιδάριον γένηται, τὸ αὐτὸ τοῦτο *(Ἀριστοτ. Οἰκον. Β. 4 σελ. 1347α).*

155. *Ἰσαίου — Φιλοκτήμ. 10, Μενεκλ. 36.* — Οἱ δὲ νόμοι καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι, παρασκευάζουσιν; *(Δημοσθ. Τιμοκρ. 107, σελ. 733).* — Καὶ νὴ Δία, ἐάν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμῇ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν Ἀρχόντων δοκιμασίαις *(Ξενοφ. Ἀπομνημον. Β. β, 13).*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

156. Κατοιχομένας χοὰς (ἐναγίσματα) ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐν ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις.

157. *Ἐμπράγματα. Μέγεθος ἰδιοκτησίας.* Μὴ κτᾶσθαι γῆν, ὁπόσην ἂν βούληταί τις.

158. *Γειτονικὰ δίκαια.* Ὅπου μέν ἐστι δημόσιον φρέαρ ἐντὸς ἱππικοῦ, χρῆσθαι τούτῳ... ὅπου δὲ πλεῖον ἀπεῖχε, ζητεῖν ὕδωρ ἴδιον.

159. Ἐάν τις φρέαρ παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ ὀρύττῃ, ὀργυιὰν ἀπολιπεῖν.

160. Ἐὰν δὲ ὀρύξαντες ὀργυιῶν δέκα βάθος παρ' ἑαυτοῖς μὴ εὕρωσιν ὕδωρ, τότε λαμβάνειν παρὰ τοῦ γείτονος, ἑξάχουν ὑδρίαν δὶς ἑκάστης ἡμέρας.

161. Πυρὰν καὶ τύμβον νέον τῷ ἀλλοτρίῳ οἴκῳ μὴ παραβάλλειν ἐγγυτέρω τῶν ἑξήκοντα ποδῶν.

162. Ἐάν τις τάφρον ἢ βόθρον παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ ὀρύττῃ, ὅσον τὸ βάθος αὐτοῦ ᾖ, τοσοῦτον ἀπολείπειν.

163. Ἐάν τις αἱμασιὰν παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ ὀρύττῃ, τὸν ὅρον μὴ παραβαί-

---

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

156. Ἴδε *Δημοσθ. Μάκαρτ. 67 ἐπ. σελ. 1072.* — *Κικέρων. NATUR. βιβλ. 3, κεφ. 16.* — Τὰ μνημόσυνα ταῦτα ἐγένοντο ὅπως ἐξευμενίζωνται αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων δι' ἱερουργιῶν καθ' ὡρισμένας ἡμέρας. — Ἴδε καὶ *Βιργιλ. Αἰνειάδα στιχ. 213.*

157. Διότι μὲν οὖν ἔχει τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἡ τῆς οὐσίας ὁμαλότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες, οἷον καὶ Σόλων ἐνομοθέτησε, καὶ παρ' ἄλλοις ἐστὶ νόμος, ὃς κωλύει κτᾶσθαι γῆν, ὁπόσην ἂν βούληταί τις.....ἡ γὰρ τῆς τοιαύτης κτήσεως, αὐτάρκεια πρὸς ἀγαθὴν ζωὴν οὐκ ἄπειρός ἐστιν, ὥσπερ Σόλων φησὶ ποιήσας, *πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.* — Κεῖται γὰρ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις· οὐδὲν γὰρ ὄργανον ἄπειρον οὐδεμιᾶς ἐστὶ τέχνης, οὔτε πλήθει οὔτε μεγέθει, ὁ δὲ πλοῦτος ὀργάνων πλῆθός ἐστιν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν *(Ἀριστοτ. Πολιτ. Ι. 8, σελ. 1256β).*

158. Ὁ Σόλων ἔγραψε τὸν νόμον τοῦτον, ἐπεὶ δὲ πρὸς ὕδωρ, οὔτε ποταμοῖς ἐστιν ἀεννάοις, οὔτε λίμναις τισὶν οὔτε ἀφθόνοις πηγαῖς ἡ χώρα διαρκής, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι φρέασι ποιητοῖς ἐχρῶντο. — Τὸ δ' ἱππικὸν διάστημα τεσσάρων ἦν σταδίων *(Πλουτ. Σόλ. XXIII).*

159. Ἐτάχθη τοῦτο ἵνα μὴ βλάπτηται ὁ γείτων, ἐὰν τυχὸν προϋπῆρχε φρέαρ αὐτοῦ.

160. *Πλουτ. Σόλ. XXIII.* — Ἑξάχουν, ἤτοι περιλαμβάνουσαν ἓξ χόας. — Κατὰ τὸ ρωμ. δ. *(ν. 1 § 23 Π. 39. 3)* θεωρεῖται ὡς οἱονεὶ δουλεία ἡ χρῆσις γειτονικοῦ ὕδατος, γενομένη ἀπὸ μακροῦ χρόνου, ἄνευ συμβάσεως, ἢ λάθρα ἢ βία νομεῖς.

161. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐτέθη ἕνεκα τοῦ φόβου πυρκαϊᾶς. — Ἡ διάταξις αὕτη περιελήφθη καὶ εἰς τὴν Δωδεκάδελτον.

162. *Πλουτ. Σόλ. XXIII. 19.* — Ἤτοι ἐὰν σκάψῃ τις τάφρον ἢ λάκκον πλησίον γειτονικοῦ κτήματος, ὑποχρεοῦται νὰ ἀφίνῃ ἀπόστασιν, ἴσην πρὸς τὸ βάθος τοῦ λάκκου ἢ τῆς τάφρου.

163. Ὁ νόμος οὗτος τοῦ Σόλωνος μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν Δωδεκάδελτον. Περιλαμβάνεται ἐν *ν. 13 Π. 10. 1, Βασ. 58.9.13.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[...]ειν. Ἐὰν δὲ τειχίον, πόδα ἀπολείπειν, ἐὰν δὲ οἴκημα δύο πόδας, καὶ ἐὰν φρέαρ, [ὀ]ργυιάν.

164. Εἰ δέ τις ἐν ἀγρῷ βούλοιτο κτίσαι τόξου βολὴν ἀπὸ τοῦ ἀγρογείτονος [ἀ]πεχέτω ὀργυιάν.

165. Ἐλαίαν δὲ καὶ συκῆν ἐννέα πόδας ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου φυτεύειν, τὰ δὲ [ἄ]λλα δένδρα πέντε πόδας.

166. Στοιχάδας.

167. Μελισσῶν σμήνη καθιστάμενον, ἀπέχειν τῶν ὑφ' ἑτέρου πρότερον ἱδρυμένων πόδας τριακοσίους.

168. *Ἐκρίζωσις ἐλαίας.* Ἐάν τις ἐλάαν Ἀθήνησιν ἐξορύττῃ, ἐὰν μὴ εἰς ἱερὸν Ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτικόν, ἢ ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν ἐλάαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, ἢ ἐπὶ ἀποθανόντα δέῃ χρήσασθαι, ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλάας ἑκάστης. τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου τῆς θεοῦ εἶναι. ὀφειλέτω δὲ καὶ τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι ἑκατὸν δραχμὰς καθ' ἑκάστην ἐλάαν. τὰς δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι. πρυτανεῖα δὲ τιθέτω ὁ διώκων τοῦ αὐτοῦ μέρους. ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῇ, ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες, πρὸς οὓς ἂν ᾖ ἡ δίκη, τοῖς πράκτορσιν ὃ τῷ δημοσίῳ γίγνεται· ὃ δὲ τῇ θεῷ γίγνεται, τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐγγράφωσιν, αὐτοὶ ὀφειλόντων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

164. Αἱ γειτονικαὶ ἀγροτικαὶ οἰκίαι δέον νὰ ἀπέχουν μίαν ὀργυιάν.

165. Ὥρισε δὲ καὶ φυτειῶν μέτρα μάλ' ἐμπείρως, τοὺς μὲν ἄλλο τι φυτεύοντας ἐν ἀγρῷ, πέντε πόδας ἀπέχειν τοῦ γείτονος κελεύσας, τοὺς δὲ συκῆν ἢ ἐλαίαν ἐννέα. Πορρωτέρω γὰρ ἐξικνεῖται ταῦτα ταῖς ῥίζαις· καὶ οὐ πᾶσι γειτνιᾷ τοῖς φυτοῖς ἀσινῶς, ἀλλὰ καὶ τροφὴν παραιρεῖται καὶ βλάπτουσιν ἐνίοις ἀπορροὴν ἀφίησι *(Πλουτ. Σόλ. XXIII. 15)*.

166. Σόλων δὲ καὶ στοιχάδας τινὰς ἐλάας ἐκάλεσε, ταῖς μορίαις ἀντιτιθείς, ἴσως τὰς κατὰ στόχον πεφυτευμένας (Πολυδ. Ε. 36).

167. *Πλουτ. Σόλ. XXIII. 20.* — Ἴδε *ν. 5 § 2 Π. 41. 1 καὶ ν. 14 Εἰσηγ. 2. 1.*

168. Ἦτο ἀπηγορευμένη ἡ ἐκρίζωσις ἐλαίας, καὶ αὐτὴ ἡ εἰς πατρικὸν κτῆμα εὑρισκομένη. Ἐξαιρετικῶς ἐπετρέπετο ἡ ἐκρίζωσις δύο ἐλαιῶν ἐτησίως ἐκ τοῦ ἰδίου κτήματος, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθῶσι δι' ἀτομικάς του ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐπλήρωνε πρόστιμον ἑκατὸν δραχμῶν δι' ἑκάστην ἐλαίαν, οὗ προστίμου τὸ δέκατον ἐδίδετο εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Πᾶσα παράβασις κατηγγέλλετο εἰς τοὺς Ἄρχοντας, ὑποχρεουμένου τοῦ καταγγέλλοντος νὰ καταθέσῃ δικαστικὸν παράβολον, πρυτανείαν καλουμένην, ἥτις περιήρχετο εἰς τοὺς δικάζοντας τὴν παράβασιν. Ἡ πρυτανεία αὕτη ἦτο δραχμαὶ τρεῖς ἐὰν ἡ βλάβη ἦτο δραχμαὶ 100 - 1.000, τριάκοντα δὲ δραχμαὶ μέχρι 10.000. Πράκτορες ἐκαλοῦντο οἱ εἰσπράκτορες τῶν προστίμων. — Ἴδε *Δημοσθ. Μακάρτ. 71, σελ. 1074.* — Τὸ ρωμ. δ. ἀπαγορεύει τὴν ἐκκοπὴν δένδρων. Κατὰ τοῦ παραβάτου ἠσκεῖτο ὁ Ἀκουΐλιος νόμος. Περὶ δένδρων ἴδε *ν. Π. 47. 7, ἐν Βασ. 60. 16.* — Ἴδε καὶ *ν. 1 Κ. 11. 78.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

169. *Διεκδίκησις*. Τὸν ἀμφισβητοῦντα χωρίου, δικάζεσθαι τὸ ἔχοντι αὐτὸ καρποῦ, εἰ δὲ οἰκίας ἐνοικίου.

170. *Χρῆσις*. Ἡρῷον ἢ τύμβον μὴ χρήσει λαμβάνειν.

171. *Ὑποθήκη*. Ὅρους ἐφεστάναι χωρίων.

172. Εἰς ἅ τις ἀπετίμησε, μὴ εἶναι δίκας, οὔτ' αὐτοῖς, οὔτε κληρονόμοις.

173. *Ἐνοχικὰ-Συμβάσεις*. Ὅσα ἄν τις ἑκὼν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ ἐναντίον μαρτύρων, ταῦτα κύρια εἶναι.

174. Μὴ συντίθεσθαι παρὰ τὸν νόμον.

---

169. Ἐὰν ἠμφισβητεῖτο ἡ κυριότης κτήματός τινος, ἐπὶ μὲν ἀγροῦ ἠσκεῖτο ἡ περὶ καρποῦ δίκη, ἐπὶ δὲ οἰκίας ἡ περὶ ἐνοικίου. Μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δικῶν τούτων, ἠσκεῖτο ἡ *δίκη οὐσίας*, ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεως ὁ καταδικασθεὶς δὲν ἀπέδιδε τὸ κτῆμα, ἠσκεῖτο τρίτη ἀγωγή, ἡ *περὶ ἐξούλης* (ἐξώσεως), δι' ἧς ἀπεκαθίστατο ἡ παράδοσις τοῦ ἀμφισβητηθέντος κτήματος. — Κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα (λεξ. οὐσίας δίκη), οἱ δικαζόμενοι περὶ χωρίων ἢ οἰκιῶν πρὸς τοὺς ἔχοντας οὐσίας ἐδικάζοντο τὴν δευτέραν δίκην· ἡ δὲ προτέρα ἦν τῶν μὲν οἰκιῶν ἐνοικίου, τῶν δὲ χωρίων καρποῦ, τρίτη δὲ ἐπὶ τούτοις ἐξούλης. καὶ ἐξῆν τοῖς ἑλοῦσι (ἡττηθεῖσι) κρατεῖν τῶν κτημάτων καὶ εἰ τὴν δίκην τὴν τοῦ καρποῦ ἢ τοῦ ἐνοικίου καὶ εἰ τὴν δευτέραν ἡττηθεῖεν τὴν τῆς οὐσίας· εἰ δὲ καὶ ἐξούλης ἁλοῖεν (ἡττηθῶσι), οὐκέτι ἐξῆν ἐπικρατεῖν, ἀλλ' ἐξίστασθαι ἔδει ἤδη τῶν κτημάτων τοῖς καταδικασαμένοις. ταῦτα δὲ ἔστι μὲν καὶ παρ' ἄλλοις ῥήτορσιν, ἀκριβέστατα δὲ εἴρηται Ἰσαίῳ ἔν τε τῷ πρὸς Τιμωνίδην περὶ χωρίου καὶ ἐν τῷ πρὸς Δωρόθεον ἐξούλης. διείλεκται δὲ περὶ τῆς δίκης καὶ Θεόφραστος ἐν ιη' περὶ νόμων. — Τὸ τῆς ἐξούλης τίμημα εἶναι δημόσιον (*Ἁρποκρατίων*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

170. Κατὰ τὸν Κικέρωνα (*Νόμοι, ΙΙ, 23*) καὶ ἡ διάταξις αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν Σόλωνα. — Ἐπὶ τῶν τάφων οὐ συμβάλλεται χρονία νομὴ (*ν. 4 Π. 11. 8, Βασ. 59. 2. 4*). — Ἴδε καὶ *ν. 6 Κ. 3. 44*.

171. Ὅροι ἐκαλοῦντο πίνακες ἢ στῆλαι ἐντιθέμεναι ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ εἰς τὰ ὑποθηκευόμενα κτήματα ἢ οἰκίας, εἰς τοὺς πίνακας τούτους ἀνεγράφετο τὸ ποσὸν τοῦ χρέους, τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ, καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπωνύμου ἄρχοντος (*Ἁρποκρατ. λέξ. ὅρος, Πολυδ. Γ'. 85, καὶ Θ'. 9*). Ὅροι ἐτίθεντο ἐπίσης εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ μισθοῦντος ἀκίνητα ὀρφανῶν ἀνηλίκων, καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων ἐπίσης. — Ἴδε *Ἰσαίου — Φιλοκτ. 41, Δημοσθ. Σπουδ. 1029, καὶ Δημοσθ. Ὀνήτορ. Β'. 877*.

172. Τὰ ὑποθηκευόμενα κτήματα, ἐφ' ὧν ἐτέθησαν ὅροι, δὲν ἠδύναντο νὰ ζητηθοῦν οὔτε ἀπὸ τὸν συνάψαντα ἐπ' αὐτῶν χρέος ὀφειλέτην, οὔτε ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του, ἐφ' ὅσον δὲν ἐξωφλεῖτο τὸ χρέος. — Ἄστικτον ἐκαλεῖτο τὸ ἐλεύθερον ὑποθήκης κτῆμα.

173. Πᾶσα συμφωνία, συνομολογουμένη ἐνώπιον μαρτύρων, καὶ μὴ ἀντιτιθεμένη εἰς τὸν νόμον, εἶναι ἰσχυρά. — ...ἥκει πρὸς ὑμᾶς παραβεβηκὼς ...ἕτερον δὲ (ἐνν. νόμον) κελεύοντα, κυρίας εἶναι τὰ πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας, ἃς ἂν ἐναντίον ποιήσωνται μαρτύρων (*Δημοσθ. Φαινίππ. 1042, κ.λπ., Ὑπερείδ. Ἀθηνογένους 15*).

174. Καὶ εἴπου ἐναντίος νόμος εὐδοκιμοῦντι, ἢ καὶ αὐτὸς αὐτῷ· οἷον ἐνίοτε, ὁ μὲν κελεύει κύρια εἶναι, ἅττ' ἂν συνθῶνται, ὁ δέ, ἀπαγορεύει μὴ συντίθεσθαι παρὰ τὸν νόμον (*Ἀριστοτέλης*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

175. Τὰ σύμβολα κύρια εἶναι, ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ κυρωθῇ.

176. Προσυπογράφειν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ δήμου τοὔνομα.

177. Παιδὶ μὴ ἐξεῖναι συμβάλλειν, μηδὲ γυναικί, πέρα μεδίμνου κριθῶν.

178. *Διαιτησία.* Ἐάν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι καὶ βούλονται διαιτητὴν ἑλέσθαι ὁντινοῦν, ἐξέστω αὐτοῖς αἱρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται. Ἐπειδὰν δ' ἕλωνται κατὰ κοινὸν μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι, καὶ μηκέτι μεταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταὐτὰ ἐγκλήματα, ἀλλ' ἔστω τὰ κριθέντα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου κύρια.

179. *Δωρεά.* Ὧ βούλεταί τις τὰ αὑτοῦ, εἰ μὴ παῖδες ὦσιν αὐτῷ δοῦναι ἐξεῖναι.

180. Τὰς δωρεὰς ἃς ὁ δῆμος ἔδωκε κυρίας εἶναι. Τοὺς δὲ Ἄρχοντας κρίνεσθαι, ἵνα εἰ μὲν ἄξιοι, ἔχωσιν, εἰ δὲ ἀναξίως ἔχειν δοκεῖεν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶσι.

---

175. Ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους· ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ἡμῶν κυρωθῇ, ὡς νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπαναν εχθῇ (*Δημοσθ. Ἁλοννήσ. 9*).

176. Προσπαραγράψουσι νὴ Δία τὸν ἐκ Πλαγγόνος, ἂν σὲ ἐγγράφωσιν, ἂν δ' ἐμέ, τῆς ἐμῆς μητρὸς τοὔνομα. καί τίς ἤκουσε πώποτε, ἢ κατὰ ποῖον νόμον προσπαραγράφοιτ' ἂν τοῦτο τὸ παράγραμμα ἢ ἄλλο τι πλὴν ὁ πατὴρ καὶ ὁ δῆμος; (*Δημοσθ. Βοιωτ. περὶ τοῦ ὀνόματος, 9*).

177. Ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν 44.

178. Πάλαι (ἤτοι πιθανῶς πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ῥητόρων) οὐδεμία δίκη πρὶν ἐπὶ διαιτητὰς ἐλθεῖν εἰσήγετο (*Πολυδ. Η'. 126*), φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ῥητόρων, οἱ ἁρμόδιοι ἄρχοντες, πρὸς οὓς εἰσήγετο δίκη τις, συνίστων εἰς τοὺς διαφερομένους νὰ ἀναθέσωσι τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς των εἰς διαιτητάς, πάντως ὅμως πᾶς διάδικος εἶχε τὸ δικαίωμα πρὶν ἢ εἰσαγάγῃ τὴν δίκην του εἰς τακτικοὺς δικαστάς, νὰ ζητήσῃ τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς του διὰ διαιτητῶν. Οἱ διαιτηταὶ οὗτοι ἦσαν ἁρμόδιοι νὰ λύσωσι μόνον τὰς ἰδιωτικὰς διαφοράς, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ἐγκληματικὰς (*Δημοσθ. Ἀνδροτίωνος 25, σελ. 601*). — Ἡ προσφυγὴ εἰς διαιτητὰς εἶχε τὸ πλεονέκτημα, ὅτι δὲν ἦτο δαπανηρά, διότι ἕκαστος τῶν ἰδιωτικῶν διαιτητῶν ἐλάμβανεν μίαν δραχμὴν ὡς ἀποζημίωσιν, *παράστασιν* καλουμένην, ἐνῷ διὰ τοὺς δημοσίους διαιτητάς, καὶ διὰ τὰ δικαστήρια ἀπῃτοῦντο μείζονες δαπάναι. Οἱ ἰδιωτικοὶ διαιτηταί, τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἐξελέγοντο ὑπὸ τῶν διαδίκων, οἵτινες, δι' ἐγγράφου (*ἐπιτροπὴν κατὰ συνθήκας*) (*Δημοσθ. Φορμίων. 912*), καθώριζον τὴν ἔκτασιν τῆς δικαιοδοσίας τῶν διαιτητῶν, ἐνίοτε περιοριστικῶς (*διαίταν ἐπὶ ῥητοῖς, Ἰσοκρ. Καλλ. σελ. 373*), καὶ συνωμολόγουν τὸ ἐκκλητὸν ἢ μὴ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν (*Δημοσθ. Ἀπατούρ. 897*). — Αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν τούτων ἐθεωροῦντο ἀνέκκλητοι (*Δημοσθ. Μειδ. 542*), ἐφ' ὅσον δὲν συνωμολογήθη ἀντιθετος ῥήτρα. — Ἴδε *ν. 39 Π. 4. 8. ν. 76 Π. 17, 2* καὶ *ν. 2. Κ. 2. 55.*

179. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 138. — *Ἰσαίου — Μενεκλ. 13.*

180. Πᾶς πολίτης ἠδύνατο ἐν τοσούτῳ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ κῦρος τῆς δωρεᾶς, ἐὰν ὁ πρὸς ὃν αὕτη ἦτο ἀνάξιος αὐτῆς, οἱ δὲ ἄρχοντες ἠδύναντο ν' ἀκυρώσωσιν αὐτὴν ἐὰν ἀπεδεικνύετο ὅτι ἡ ἀμφισβήτησις ἦτο ὀρθή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

181. *Ἐπαγγελία.* Ἐάν τις ἐναντίον τῶν πολιτῶν ὁμολογήσας τι παραβῇ, τοῦτον ἔνοχον εἶναι τῷ ἀδικεῖν.

182. *Δάνειον.* Ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδένα δανείζειν.

183. *Ὑπερημερία.* Εἴ τις ἐκπροθεσμήσειε καὶ καταβάλοι τὰς δίκας, ἐξεῖναι ἅπτεσθαι αὐτοῦ τῶν κτημάτων.

184. Ἐάν τις τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ μὴ ἐκτίσας τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἐξαλειφθῇ, εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀγραφίου, καὶ οὐ κατὰ τοῦ ὀφείλοντος καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου, ἀλλ' ἔνδειξιν κελεύει καὶ ἄλλας τιμωρίας κατ' αὐτοῦ εἶναι.

185. *Ἐγγύησις.* Τὰς ἐγγύας ἐπετείους εἶναι.

186. Εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλε. τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι τῶν δεσμῶν. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώσιμα μισθουμένων καὶ ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δ' ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ὄφλῃ, τοῦ ὑστέρου ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐνάτης, ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.

187. *Ζημίαι δούλου.* Τὰς ζημίας ἃς ἂν ἐργάσωνται οἱ οἰκέται καὶ τὰ ἀδικήματα διαλύειν τὸν δεσπότην παρ' ᾧ ἂν ἐργάσωνται οἱ οἰκέται

188. *Βλάβη.* Ἐὰν μέν τις ἑκὼν βλάψῃ διπλοῦν, ἂν δ' ἄκων ἁπλοῦν τὸ βλάβος ἐκτίνειν.

---

181. Τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῶν ἀδικούντων, πᾶς ὅστις ὁμολογήσῃ ἐνώπιον τῶν πολιτῶν, καὶ ἀρνηθῇ ὕστερον. — Ἴδε καὶ θέματα 254, 255.

182. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 6.

183. Λαβὼν δ' ὑπερήμερον, καὶ ἔχων, οὐδέποτε ἡψάμην πώποτε τῶν τούτου· ἰδοὺ γοῦν τοῦ νόμου διδόντος εἴ τις ἐκπροθεσμήσειε καὶ καταβάλοι τὰς δίκας, ἐξεῖναι ἅπτεσθαι αὐτοῦ τῶν κτημάτων· καίτοι ἐκέλευον οἱ νόμοι τῶν ἐνεχύρων λαμβάνεσθαι.

184. Ἴδε θέμα 520.

185. *Δημοσθ. Ἀπατούρ. 27, σελ. 901.* — Αἱ παρεχόμεναι ἐγγυήσεις ἴσχυον δι' ἓν ἔτος μόνον, ἐφ' ὅσον δὲν ἀνενεοῦντο.

186. Ἴδε θέμα 525β.

187.

188. Ἂν μὲν ἑκὼν βλάψῃ, διπλοῦν, ἂν δ' ἄκων, ἁπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

189. *Βλάβη ζώου.* Κύνα δακόντα κλοιῷ τετραπήχει δεδεμένον παραδοθήσεσθαι.

190. *Ἐλαττώματα κεκρυμμένα.* Ὅταν τις πωλῇ ἀνδράποδον προλέγειν ἐάν τι ἔχῃ ἀρρώστημα, εἰ δὲ μή, ἀναγωγὴ τούτου ἐστίν.

191. *Διαχείρισις ἀλλοτρίων.* Περὶ ὧν καθυφῆκέ τις, αὐτὸν ὁμοίως ὀφλισκάνειν, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἔχῃ.

192. *Τόκοι.* Μὴ λαμβάνειν πολλούς (α). Ἡ μὴ ἀποδιδομένη προὶξ ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς τοκοφορεῖν (β).

193. Τὸ ἀργύριον στάσιμον εἶναι ἐφ' ὁπόσω ἂν βούληται ὁ δανείζων.

194. *Ἄφεσις - Ἀθῴωσις.* Ὧν ἂν ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ τις μηκέτι τὰς δίκας εἶναι. Παραγράφεσθαι δὲ ἂν τις πάλιν δικάζηται.

195. *Προστασία ζώων.* Ζῷα μὴ σίνεσθαι.

εἰκότως, ὁ μὲν γὰρ παθὼν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιος τυγχάνειν, τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργήν, ἂν θ' ἑκὼν ἂν τ' ἄκων, ἔταξ' ὁ νόμος (*Δημοσθ. Μειδ. 43 σελ. 527*). — Ἴδε *ν. 1. § 2 Π. 48, 19. Δευτερονόμ. 25. 2.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

189. Ἔθος ἦν τὰς αὐλείους θύρας τηρεῖσθαι ὑπὸ κυνῶν (*Ὁμήρου Ἰλ. Χ*). — Πρὸς ἀσφάλειαν δὲ τῶν πολιτῶν ἐδένοντο μὲ τετράπηχυν περιτραχήλιον. — Ἐν τῇ Δωδεκαδέλτῳ γίνεται μνεία βλάβης ἐκ παντὸς τετραπόδου. — Ἴδε καὶ *ν. Π. 9. 1 ἐν Βασ. 60. 2. 1 ἐπ.* — Ἀλλ' ἔνθα μὴ τετράποδον, ἀλλ' ἕτερον ζημιώσει ζῷον, οὐτιλία ἁρμόζει (*Βασ. 60. 2. 4*).

190. Ὅταν τις πωλῇ ἀνδράποδον προλέγειν ἐάν τι ἔχῃ ἀρρώστημα, εἰ δὲ μή, ἀναγωγὴ τούτου ἐστίν. κ.λπ. (*Ὑπερείδ. Ἀθηνογένη 15*).

191. Ὁ διαχειριζόμενος ξένην περιουσίαν, ὀφείλει νὰ καταβάλῃ οἵαν ἐπιμέλειαν καὶ διὰ τὰ ἴδια.

192. α) Ὁ τόκος ἐποίκιλλε μεταξὺ 10 - 30 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, καθωρίζετο δὲ ὡς ἑξῆς, *ἐπὶ πέντε ὀβολοῖς* ἤτοι 10%, *ἐπὶ δραχμῇ* ἤτοι 12%, *ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς* ἤτοι 16%, *ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς* ἤτοι 18%, *ἐπὶ δυσὶ δραχμαῖς* ἤτοι 24%, *ἐπὶ τρισὶ δραχμαῖς* ἤτοι 36%. — β) Ἡ γυνὴ διαζευγνυμένη τὸν ἄνδρα, ἠδύνατο νὰ ἀσκήσῃ τὴν δίκην τροφῆς καὶ σίτου. (*Σουΐδα Λεξ. λέξ. Σίτου τροφῆς καὶ σίτου δίκη, Δημοσθ. Νεαίρας 52, σελ. 1362*).

193. Τὸ ἀργύριον στάσιμον εἶναι, ἐφ' ὁπόσῳ ἂν βούληται ὁ δανείζων· Τὸ στάσιμον τοῦτό ἐστιν, ὦ βέλτιστε, οὐ ζυγῷ ἱστάναι, ἀλλὰ τόκον πράττεσθαι ὁπόσον ἂν βούληται. (*Λυσίου — Θεομν. 18*).

194. Ἐὰν συνεβιβάσθη τις, ἐναγόμενος δύναται νὰ ὑποβάλῃ ἔνστασιν περὶ ἀπαραδέκτου τῆς δίκης. (*Δημοσθ. Πανταίν. 19 σελ. 972, πρὸς Ναυσίμαχ. 5*).

195. Τῶν τοίνυν Ἀθήνησι νομοθετῶν Τριπτόλεμον παλαιότατον παρειλήφαμεν, περὶ οὗ Ἕρμιππος ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν νομοθετῶν γράφει ταῦτα· φασὶ δὲ καὶ Τριπτόλεμον Ἀθηναίοις νομοθετῆσαι, καὶ τῶν νόμων αὐτοῦ τρεῖς ἔτι Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος λέγει διαμένειν Ἐλευσῖνι, τοὺς δε· γονεῖς τιμᾶν, θεοὺς καρποῖς ἀγάλλειν, ζῷα μὴ σίνεσθαι (βλάπτειν).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

196. Τῷ κομίσαντι λύκον πέντε δραχμὰς διδόναι, λυκιδέα δὲ μίαν.

197. Βοῦν ἀρότην μὴ θύειν.

198. Μὴ σφάζειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον.

199. *Προστασία μετάλλων.* Ἐάν τις ἐξείργῃ τινὰ τῆς ἐργασίας τῶν μετάλλων, ἂν ὑφάψῃ τις, ἂν ὅπλα ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέμνῃ τῶν μέτρων ἐκτός, μεταλλικὰς δίκας εἶναι.

200. *Παραγραφή.* Ἐὰν μὴ πέντε ἐτῶν δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι δίκην.

201. *Συμβάσεις ἀλλοδαπῆς.* Ὑπὲρ μὲν τῶν γενομένων ὅμως συμβολαίων Ἀθήνησι, μηδ' εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον παραγράφεσθαι.

202. *Ἐμπορικὰ - Ὑποχρεώσεις ἐμπόρων.* Ἀψευδεῖν κατὰ τὴν ἀγοράν.

---

196. Λύκον δὲ τῷ κομίσαντι, πέντε δραχμὰς ἔδωκε, λυκιδέα δὲ μίαν, ὧν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος τὸ μὲν βοὸς εἶναι, τὸ δὲ προβάτου τιμήν... Ἀρχαῖον δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πολεμεῖν τοῖς λύκοις, βελτίονα νέμειν ἢ γεωργεῖν χώραν ἔχουσι (*Πλουτ. Σόλ. XXIII. 20*). — Ἴδε *ν. 1 Εἰσ. 4. 9,* περὶ βλάβης ἐξ ἀγρίων ζώων, καὶ *ν. 1 Ι0 Π. 9. 1* καὶ *ν. μόν. Κ. 11. 45,* ἴδε καὶ *Βιργιλ. Γεβργ. στίχ. 130.*

197. Νόμος καὶ οὗτος Ἀττικός, βοῦν ἀρότην, καὶ ὑπὸ ζυγὸν πονήσαντα σὺν ἀρότρῳ, ἢ καὶ σὺν τῇ ἁμάξῃ, μηδὲν τούτων θύειν (*Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ.*).

198. Ἦν δὲ καὶ παλαιὸς νόμος τῆς ἐπιγονῆς ἕνεκα τῶν θρεμμάτων μὴ σφάττειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον (*Ἀνδροτίων, παρ' Ἀθηναίῳ Α'.*).

199. Ὁ νόμος οὗτος σκοπὸν εἶχε νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἐργαζομένους εἰς αὐτά, ἐξ ὧν εἰσεπράττοντο 40 τάλαντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἅτινα διετίθεντο ὑπὲρ τοῦ στόλου. — Ἐντεῦθεν ἐπροστατεύθησαν ταῦτα διὰ τῆς *ἀγράφου μετάλλου δίκης*. — Ἴδε *Σουΐδα Λεξ. λέξ. Ἀγράφου μετάλλου δίκη.*

200. Ἴδε κατωτέρω θέμα 229. — Ἐὰν μὴ πέντ' ἐτῶν δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι δίκην. Οὐκοῦν ἐλάχομεν, φαῖεν ἄν. καὶ διελύσασθέ γε, ὥστ' οὐκ εἰσὶν αὖθις ὑμῖν δίκαι. εἰ δεινὸν γ' ἂν εἴη, εἰ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικημάτων οὐ δίδωσιν ἔξω πέντ' ἐτῶν τὰς δίκας τοῖς ὀρφανοῖς ὁ νόμος κατὰ τῶν οὐκ ἀφειμένων ἐπιτρόπων, πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἡμᾶς, περὶ ὧν αὐτοὺς ἀφήκατε, εἰκοστῷ νῦν ἔτει δίκην τελέσαισθ' ὑμεῖς (*Δημοσθ. Ναυσίμ. 18*). — Ὑποστηρίζεται ἐν τοσούτῳ ὅτι ἡ παραγραφὴ αὕτη ἀφορᾷ τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα, καὶ οὐχὶ τὰ δημόσια.

201. Συμβόλαια καταρτισθέντα ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἢ ἀφορῶντα ἀπηγορευμένην ἐμπορίαν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον δίκης. — Καὶ τοῦτο ἐστὶ παραγραφή, καὶ ἐπ' ἐκείνῃ τῇ δίκῃ, περὶ ἧς οὐδὲν ὥρισται παρὰ τοῖς νόμοις, οὐδὲ ἔνεστιν αὐτὴν ὁ εἰσάξων, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας δίκας· τῶν γὰρ ἄλλων δικῶν προστέτακται ἑκάστῳ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἰσάγειν τινά· παραγράφεσθαι οὖν ἐφεῖται καὶ τοῖς τοιοῦτόν τι ἐγκαλουμένοις, περὶ οὗ οὐ νενομοθέτηται (*Σουΐδα Λεξ. λέξ. Παραγραφή*).

202. *Ὑπερείδ. Ἀθηνογένη 14.* — Δυοῖν τούτων ἐπιμελεῖσθαι δεῖν τοὺς Ἀγορανόμους, τῆς τε ἐν τῇ ἀγορᾷ εὐκοσμίας καὶ τοῦ ἀψευδεῖν μὴ μόνον τοὺς πιπράσκοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὠνουμένους (*Θεόφραστος*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

203. Τοὺς ἰχθυοπώλας μὴ ἀποδοῦναι τοὺς ἰχθύας ἐλάττονος ἧς εἶπον τιμῆς, ἢ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγεσθαι.

204. Τοὺς ἰχθυοπώλας μὴ ραίνειν τοὺς ἰχθῦς σαπρούς.

205. Δακτυλιογλύφῳ μὴ ἐξεῖναι σφραγῖδα φυλάττειν τοῦ πραθέντος δακτυλίου.

206. *Ἀπαγορεύσεις.* Τοὺς ξένους ἐν τῇ ἀγορᾷ μὴ ἐργάζεσθαι.

207. Τοὺς ἄνδρας μὴ μυροπωλεῖν.

208. Ἀθήνηθεν μὴ ἐξάγειν ἄλλοσε που σῦκα.

209. Μὴ ἐξάγειν ξύλα καὶ πίτταν.

210. Ἔλαιον μόνον ἐξάγειν, ἄλλα δὲ μή. Καὶ κατὰ τῶν ἐξαγόντων ἀρὰς τὸν ἄρχοντα ποιεῖσθαι προσέταξεν ἢ ἐκτίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχμὰς εἰς τὸ δημόσιον.

211. *Προστασία σιταρκείας.* Μηδένα τῶν ἐν τῇ πόλει πλείω σῖτον πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι.

---

203. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη σκοπὸν εἶχε νὰ ἀποφεύγηται ἡ πώλησις βεβλαμμένων ἰχθύων ἐπὶ μικροτέρᾳ τιμῇ.

204. Διὰ νὰ μὴ ἐξαπατῶνται οἱ ἀγορασταὶ ὅτι εἶναι πρόσφατοι *(Ξέναρχος).*

205. Πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης καταχρήσεως. — Ἴδε *ν. 6 Π. 10. 4.*

206. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἀφεώρα τοὺς διερχομένους τῶν Ἀθηνῶν ἐμπόρους, ἢ προσωρινῶς διαμένοντας, οὐχὶ καὶ τοὺς μονίμως κατοικοῦντας. — Ἡμεῖς δ' ὁμολογοῦμεν καὶ ταινίας πωλεῖν καὶ ζῆν οὐχ ὅντινα τρόπον βουλόμεθα. καὶ εἴ σοί ἐστι τοῦτο σημεῖον, ὦ Εὐβουλίδη, τοῦ μὴ Ἀθηναίους εἶναι ἡμᾶς, ἐγώ σοι τούτου ὅλως τοὐναντίον ἐπιδείξω, ὅτι οὐκ ἔξεστι ξένῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργάζεσθαι (*Δημοσθ. Εὐβουλ. 31, σελ. 1308*).

207. Ὡς μὴ ἀνδρικὴν τὴν τέχνην ταύτην. — (*Ἀθήναιος βιβλ. Γ'.*).

208. Οὐδ' ἐξάγεσθαι τῆς Ἀττικῆς τὰς ὑπ' αὐτῶν γιγνομένας ἰσχάδας, ἵνα μόνοι ἀπολαύοιεν οἱ κατοικοῦντες τὰ γινόμενα. (*Σχόλιον εἰς Ἀριστοφ. Πλοῦτον*). — Οὐκ ἂν οὖν τις ἡγήσαιτο παντελῶς ἀπιθάνους τοὺς λέγοντας, ὅτι καὶ σύκων ἐξαγωγὴ τὸ παλαιὸν ἀπείρητο καὶ τὸ φαίνειν ἐνδεικνύμενον τοὺς ἐξάγοντας κληθῆναι συκοφαντεῖν (*Πλουτ. Σόλ.* XXIV. 25.).

209. Καὶ ξύλα καὶ κηρὸν καὶ πίσσαν, ὡς ἀπαραίτητα ταῦτα διὰ τὴν ναυπηγικήν.

210. *Πλουτ. Σόλ.* XXIV. 15 Ἴδε καὶ *ν. 1 Κ. 4. 41.* — Οὐκ ἔστι δὲ ἐξαγωγὴ ἐλαίου ἐξ Ἀθηνῶν, εἰμὴ τοῖς νικῶσι· φασὶν οὖν τὴν ὑδρίαν πλήρη ἐλαίου κεκομικέναι ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἄργος τὸν Θειαῖον νικήσαντα· τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῖς τὰ Παναθήναια νενικηκόσι, δίδοται ὑδρία ἐλαίου πλήρης (*Πινδάρου Νεμέα Α. σχόλ.*).

211. Σιτοφύλακες, ἀρχή τις ἦν Ἀθήνησιν, ἥτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σῖτος δικαίως πραθήσεται, καὶ τὰ ἄλφιτα καὶ οἱ ἄρτοι· ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν πεντεκαίδεκα, νῦν δὲ εἴκοσιν μὲν εἰς ἄστυ, πεντεκαίδεκα δ' εἰς Πειραιᾶ. — Οὗτοι, κληρωτοί, ἐπεμελοῦντο πρῶτον μὲν ὅπως ὁ ἐν ἀγορᾷ σῖτος ἀργὸς ὤνιος ἔσται δικαίως, ἔπειθ' ὅπως οἵ τε μυλωθροὶ πρὸς τὰς τιμὰς τῶν κριθῶν τὰ ἄλφιτα πωλήσουσιν καὶ οἱ ἀρτοπῶλαι πρὸς τὰς τιμὰς τῶν πυρῶν τοὺς ἄρτους καὶ τὸν σταθμὸν ἄγοντας ὅσον ἂν οὗτοι τάξωσιν· ὁ γὰρ νόμος τούτους κελεύει τάττειν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. LI, 3*). — Ἴδε κατωτέρω θέμα 217.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

212. Ἐάν τις Ἀθηναίων ἐμπόρων ἢ ναυκλήρων ἄλλοθί που σιτηγήσῃ ἢ Ἀθήναζε, κατὰ τούτου φάσεις εἶναι.

213. Τὸν φαίνοντά τινα ἐμπόρων ἢ ναυκλήρων Ἀθηναίων, ὡς ἑτερωσέ ποι καὶ μὴ Ἀθήναζε σεσιτηγηκότα, τὰ ἡμίσεα τῶν φανθέντων λαβεῖν.

214. Ἀργύριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐκδοῦναι Ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν Ἀθήνησι μετοικούντων μηδενί, μηδὲ ὧν οὗτοι κύριοί εἰσιν εἰς ναῦν ἥτις ἂν μὴ μέλλῃ ἄξειν σῖτον Ἀθήναζε, καὶ τἄλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἑκάστου αὐτῶν. ἐάν δέ τις ἐκδῷ παρὰ ταῦτα, εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς ἐπιμελητάς, καθὰ περὶ τῆς νεὼς καὶ τοῦ σίτου εἴρηται, κατὰ ταῦτα. καὶ δίκη αὐτῷ μὴ ἔστω περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἂν ἐκδῷ ἄλλοσέ ποι ἢ Ἀθήναζε· μηδὲ ἀρχὴ εἰσαγέτω περὶ τούτου μηδεμία.

215. Μὴ φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δείξειν ἐν τοῖς δικασταῖς τὰ γεγενημένα, περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν· ἐάν δέ τις παρ᾽ αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἶναι καὶ ἀπαγωγήν.

216. Ἐάν τις τινὰ φήνας ἢ γραψάμενος γραφάς, μὴ ἐπεξίῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἀποτίνειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ φαίνειν, μηδὲ γράφεσθαι, μήδ᾽ ἀπάγειν, μήδ᾽ ἐφηγεῖσθαι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

212. Φάσεις δὲ ἦν, τὸ φαίνειν τοὺς περὶ τὸ ἐμπόριον κακουργοῦντας (*Πολυδεύκης*). — Ἠσκεῖτο δὲ ἡ φάσις κατὰ παντὸς ἐμπόρου ἢ πλοιάρχου, μεταφέροντος σῖτον εἰς ἄλλο μέρος πλὴν τῶν Ἀθηνῶν.

213. Ὁ καταμηνύσας τὸν εἰς ἄλλο μέρος τῶν Ἀθηνῶν μετακομίσαντα σῖτον, λαμβάνει τὸ ἥμισυ τοῦ σίτου. Ἴδε *Δημοσθ. Θεοκρίνου*. — Ἴδε κατωτέρω θέματα 215 καὶ 216.

214. Οὐδεὶς τῶν Ἀθηναίων ἢ μετοίκων δύναται ἐκδοῦναι χρήματα εἰς πλοῖον μεταφέρον σῖτον ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ παραβάτης ἐγκαλεῖται πρὸ τῶν Ἐπιμελητῶν διὰ τῆς φάσεως καὶ ἀπογραφῆς, στερεῖται δὲ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀσκήσῃ ἀγωγὴν διὰ τὸ δάνειον τοῦτο. — Ἴστε γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν νόμον ὡς χαλεπὸς ἐστιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ ἢ Ἀθήναζε, ἢ χρήματα δανείσῃ εἰς ἄλλο τι ἐμπόριον ἢ τὸ Ἀθηναίων, οἷαι ζημίαι περὶ τούτων εἰσίν, ὡς μεγάλαι καὶ δειναὶ (*Δημοσθ. Λάκριτ. 50, σελ. 941*).

215. Ἀλλ᾽ ἐὰν ὁ μηνύσας ἔμπορον ἢ πλοίαρχον δὲν προσκομίσῃ τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις, καταδιώκεται διὰ τῶν ἀγωγῶν ἐνδείξεως καὶ ἀπαγωγῆς. — Ὅτι δ᾽ οὐ ταῖς χιλίαις μόνον ἔνοχός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀπαγωγῇ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα κελεύει πάσχειν ὁ νόμος οὑτοσὶ τὸν συκοφαντοῦντα τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ναυκλήρους, ῥᾳδίως ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου γνώσεσθε. Βουλόμενος γὰρ ὁ τὸν νόμον τιθείς, μήτε τοὺς ἀδικοῦντας τῶν ἐμπόρων ἀθῴους εἶναι μήτε τοὺς ἄλλους πράγματ᾽ ἔχειν, ἁπλῶς ἀπεῖπε τοὺς τοιούτους τῶν ἀνθρώπων μὴ φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δείξειν ἐν ὑμῖν γεγενημένα περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν· ἐὰν δέ τις παρ᾽ αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἶναι καὶ ἀπαγωγὴν (*Δημοσθ. Θεοκρίν. 10 σελ. 1325*). — Ἴδε κατωτέρω θέμα 295.

216. Ἐὰν ὁ μηνυτὴς παραιτηθῇ τῆς μηνύσεως, ἢ ἐάν, ἐξακολουθήσας τὴν δίκην, δὲν λά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

217. *Αἰσχροκέρδεια.* Οἱ σιτοπῶλαι ὥσπερ οἱ πολέμιοι, ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν, ἀναρπάζουσι τὸν σῖτον καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν. . . ἂν μὲν θάνατον αὐτῶν καταγνῶτε, κοσμιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς λοιπούς. . . ἐλεοῦντες οὕτω τοὺς πολίτας, οἳ διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπέθνησκον.

218. *Προστασία ἐμπόρων.* Τὸν ἄριστον ὄντα τῶν ἑαυτοῦ συντέχνων σίτησιν ἐν Πρυτανείῳ λαμβάνειν καὶ Προεδρίαν.

219. Ἔνοχον εἶναι τῇ κατηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἢ τῶν πολιτῶν ἢ τῶν πολιτίδων ὀνειδίζοντά τινι.

220. *Ναυτικά.* Τοὺς ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας πλεῖν εἰς ὅ τι ἂν συνθῶνται ἐμπόριον, εἰ δὲ μὴ ζημιοῦσθαι.

βῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, καταδικάζεται εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν, καὶ καθίσταται ἀνίκανος νὰ ἀσκήσῃ ἐφεξῆς δημοσίαν ἀγωγὴν καθ' οἱουδήτινος. — Ἐὰν ἐπεξιὼν τις μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἀποτίνειν, κἂν μὴ ἀπεξίῃ γ' ὦ Θεοκρίνη, χιλίας ἑτέρας, ἵνα μήτε συκοφαντῇ μηδεὶς μήτ' ἄδειαν ἔχων ἐργολαβῇ καὶ καθυφιῇ τὰ τῆς πόλεως (*Δημοσθ. Θεοκρ. 6, σελ. 1323*).

217. Προστατεύουσα ἡ πολιτεία τοὺς πολίτας, οἵτινες ἐπεβάλλοντο εἰς θυσίας, ἐπέβαλεν αὐστηρὰς ποινὰς κατὰ τῶν αἰσχροκερδῶν, οὓς ἐχθροὺς αὐτῆς ἐχαρακτήρισεν· οὕτω ἀπηγόρευσε τὴν ἀγορὰν σίτου πέραν ὡρισμένης ποσότητος (*μηδένα τῶν ἐν τῇ πόλει πλείω σῖτον πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι*) (νόμος Σόλωνος), καὶ τὴν πώλησιν αὐτοῦ ἐπὶ κέρδει, *μείζονι τοῦ ὀβολοῦ κατὰ μέδιμνον.* — Κατὰ τῶν παραβαινόντων τὰς ἀπαγορευτικὰς ταύτας διατάξεις ἐπεβάλλετο ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, (*ἂν μὲν θάνατον αὐτῶν καταγνῶτε, κοσμιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς λοιπούς....... χρὴ δὲ κολάζειν αὐτοὺς καὶ παραδείγματος ἕνεκα τῶν μελλόντων ἔσεσθαι*) (*Λυσίου, Κατὰ σιτοπωλῶν 19, Δημοσθ. Θεοκρίνου*). — Καὶ ἐπεβάλλετο ἡ αὐστηρὰ ποινὴ τοῦ θανάτου, διότι, οὗτοι, *τότε γὰρ πλεῖστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ τινος ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει τίμιον τὸν σῖτον πωλῶσιν· οὕτω δὲ ἄσμενοι τὰς συμφορὰς τὰς ὑμετέρας ὁρῶσι..........καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας ἐληλύθασιν, ὥστε ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν, ἐν οἷσπερ οἱ πολέμιοι· ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμενοι, ἀναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν* (*Λυσίου, αὐτόθι*). — Διὰ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἐμπορίου σίτου ἐκληροῦντο εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς Πειραιᾶ ἀνὰ 5 ἀγορανόμοι, ἀνὰ 5 σιτοφύλακες καὶ ἀνὰ 5 μετρονόμοι, πρὸς δὲ ἐκληροῦντο δέκα ἐπιμεληταὶ ἐμπορίου, *οἷς προστέτακται τῶν τ' ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ σιτικὸν ἐμπόριον τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστυ κομίζειν* (*Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολιτ. 51*). — Κατὰ τῶν παραβατῶν εἶχεν καθορισθῇ βαρύταται ποιναί. — (*Διατριβὴ Ἰω. Δ. Ζέπου ἐν Δικαιοσύνῃ Α'. (1923) σελ. 79 ἐπ.*). — *Λυσίου, Κατὰ σιτοπωλῶν 14 ἐπ.*

218. Ἡ σίτησις εἰς τὸ πρυτανεῖον ἀπετέλει ἐξαιρετικὴν τιμήν, ἥτις παρείχετο καὶ εἰς τὸν ἄριστον τῶν συντεχνιτῶν ὡς ἀμοιβὴ πρὸς τόνωσιν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ συναισθήματος.

219. Καίτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον παρὰ τὰ ψηφίσματα τὰ περὶ τὴν ἀγορὰν διέβαλλεν ἡμᾶς Εὐβουλίδης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους, οἳ κελεύουσιν ἔνοχον εἶναι τῇ κατηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν κ.λπ. (*Δημοσθ. Εὐβουλίδ. 30, σελ. 1308*).

220. *Δημοσθ. Διονυσοδ. 10, σελ. 1286.* — Οἱ πλοίαρχοι ὀφείλουν νὰ μεταφέρουν τοὺς ἐπιβάτας των εἰς τὸ συμφωνηθὲν μέρος, ἄλλως τιμωροῦνται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

221. Ἐάν τις τῶν πορθμέων τῶν εἰς Σαλαμῖνα πορθμευόντων, ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι.

222. Ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἰσχὺν εἶχεν ὁ νόμος Ροδίων.

Β΄. Ποινικά

223. *Ποινικά.* Σόλων ἀνεῖλε τοὺς Δράκοντος νόμους πλὴν τῶν φονικῶν.

224. *Βλάβη.* Βλάβη ἴσην τιμωρίαν εἶναι. Ἂν μέν τις ἑκὼν βλάψῃ διπλοῦν, ἂν δ' ἄκων ἁπλοῦν τὸ βλάβος ἐκτίνειν.

225. *Ἄψυχα.* Τὰ ἄψυχα, ἐὰν τινὰ ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ ὑπερορίζειν.

226. *Ζῷα.* Κύνα δακόντα κλοιῷ τετραπήχει δεδεμένον παραδοθήσεσθαι.

227. *Ἀκούσια ἁμαρτήματα.* Τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων οὐκ εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν.

228. *Αὐτόφωρα.* Τῶν κακούργων τοὺς ὁμολογοῦντας ἄνευ κρίσεως κολάζειν.

229. *Παραγραφή.* Τοῖς ἀδικουμένοις τὰ πέντε ἔτη εἶναι εἰσπράττεσθαι.

---

221. *Αἰσχίν. Κτησιφ. 158.* — Δὲν ἠδύνατο νὰ πλοιαρχεύσῃ ἐφεξῆς ὁ πλοίαρχος, τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον ἀνετράπη, καὶ ἐὰν τοῦτο συνέβη ἀκουσίως του.

222.

223. Ἴδε σημείωσιν ε΄. τοῦ ἀνωτέρω προκρίματος. — Ἑρμηνείαν τῶν φονικῶν νόμων τοῦ Δράκοντος ἔδιδον οἱ ἐξηγηταί (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 68 - 71*).

224. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 188.

225. Καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα καὶ τὰ ἀγνώμονα, ἐάν τῳ ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν κ.λπ. (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 244*). — Τὸ ἐπὶ πρυτανείῳ δικάζει δὲ περὶ τῶν ἀποκτεινάντων, κἂν ὦσιν ἀφανεῖς· καὶ περὶ τῶν ἀψύχων τῶν ἐμπεσόντων καὶ ἀποκτεινάντων. προειστήκεσαν δὲ τούτου τοῦ δικαστηρίου φυλοβασιλεῖς, οὓς ἔδει τὸ ἐμπεσὸν ἄψυχον ὑπερορίσαι (*Πολυδ. Η 120. Αἰσχίν. Κτησιφ. 244*).

226. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 189.

227. Τὰ ἀκούσια ἁμαρτήματα δὲν δικάζονται.

228. Τίς γὰρ ἢ τῶν λωποδυτῶν ἢ τῶν κλεπτῶν ἢ τῶν μοιχῶν ἢ τῶν ἀνδροφόνων, ἢ τῶν τὰ μέγιστα μὲν ἀδικούντων, λάθρᾳ δὲ τοῦτο πραττόντων, δώσει δίκην; καὶ γὰρ τούτων οἱ μὲν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλόντες, ἐὰν ὁμολογῶσι, παραχρῆμα θανάτῳ ζημιοῦνται, οἱ δὲ λαθόντες καὶ ἔξαρνοι γιγνόμενοι κρίνονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, εὑρίσκεται δὲ ἡ ἀλήθεια ἐκ τῶν εἰκότων. (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 91*).

229. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 200. — Δοκεῖ γάρ μοι, καὶ ὁ Σόλων οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα θεῖναι αὐτόν, ἢ τοῦ μὴ συκοφαντεῖσθαι ὑμᾶς· τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις ἱκανὰ τὰ πέντε ἔτη ἡγήσατο εἶναι εἰσπράξασθαι· κατὰ δὲ τῶν ψευδομένων, τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἔλεγχον ἔσεσθαι. Καὶ ἅμα ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγνω ὄν, τούς τε συμβάλλοντας καὶ τοὺς μάρτυρας ἀεὶ ζῆν, τὸν νόμον ἀντὶ τούτου ἔθηκεν, ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς εἰρημένοις (*Δημοσθένης*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

230. *Ἠθικὸς αὐτουργός.* Τὸν βουλεύσαντα ἐν τῷ αὐτῷ ἐνέχεσθαι καὶ τὸν τῇ χειρὶ ἐργασάμενον.

231. *Ἠθικὴ ζημία.* Οὐχ ἡ πληγὴ παρίστησι τὴν ὕβριν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία, δι' ἣν καὶ μεγίστης τυγχάνειν τιμωρίας.

232. *Ἔρευνα κατ' οἶκον.* Φορέσαντα γυμνὸν χιτωνίσκον, ἔχοντα ἄζωστον, εἰσιέναι εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπὶ τῷ ἐρευνῆσαι.

233. *Ποιναί.* Ζημία (α), φυγὴ (β), ἀτιμία (γ), θάνατος (δ), δεσμὰ (ε), στήλη (στ), παρατιλμὸς ἢ ραφανίδωσις (ζ), ἐξοστρακισμὸς (η), ποδοκάκκη (θ), ξύλον (ι), πρόστιμα (ια), κρημνός, βάραθρον (ιβ), ἡ δήμευσις (ιγ), τὸ κώνειον (ιδ), ὁ ἀποτυμπανισμός (ιε), ὁ τροχὸς (ιστ), ὁ βρόχος καὶ ἡ στραγγάλη (ιζ), καὶ αἱ ἰδιότυποι ποιναὶ τῶν μοιχῶν.

234. *Μία μόνη ποινή.* Μηδὲν τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον ἢ ἕν, ὁπότερον

---

230. Ὥσπερ ὁ Λαοδάμας κατηγορῶν ἔφη Καλλιστράτου τὸν βουλεύσαντα τοῦ πράξαντος μᾶλλον ἀδικεῖν· οὐ γὰρ ἂν πραχθῆναι μὴ βουλεύσαντος (*Ἀριστοτ. Ρητορ. Α'. 7, σελ. 1364α*).

231. *Δημοσθ. Μειδίου σελ. 537.* — Ὁ νόμος οὗτος περιελήφθη καὶ ἐν τῷ ρωμ. δικ. *ν. 16 Π. 48. 19.*

232. Ἔθος ἦν τοὺς εἰσιόντας εἰς οἰκίαν τινὸς ἐπὶ τῷ ἐρευνῆσαι, γυμνοὺς εἰσιέναι, ἵνα μή τι ὑπὸ τὰ ἱμάτια κρύψαντες λάθωσιν, ἢ ἵνα μή τι ὑπὸ ἔχθρας λάβωσιν ὑποβαλόντες τὸ ζητούμενον, καὶ ζημίας αἴτιοι τούτῳ γένωνται (*Σχόλιον εἰς Ἀριστοφάνην*).

233. *Πολυδ. Η'. 70 ἑπ.* — (α) *Πλάτ. Νόμοι Η. 847, κ.λπ.* — Ἀποτίνειν δεκάβοιον. Καὶ ἐν τῇ παρὰ Δηλίας θεωρίᾳ τὸν κήρυκα κηρύττειν, φασίν, ὁπότε δωρεάν τινι ἐδίδετο, ὅτι δοθήσονται αὐτῷ τοσοῦτοι βόες, καὶ δίδοσθαι καθ' ἕκαστον βοῦν δύο δραχμὰς Ἀττικὰς (*Πολυδ. Θ. 73*). Καὶ ἑκατόμβοιον (*Πλουτ. Σόλων*). (β) *Ὀδύσσ. Κ. 117, Αἰσχύλ. Ἀγαμέμν. 1412 κ.λπ.* — (γ) Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 75. — (δ) *Θουκυδ. Γ'. 37.* — (ε) *Δημοσθ. Τιμοκρ. 151.* — (στ) *Πολυδ. Η. 73.* — (ζ) Ἡ διὰ ροπάλου τιμωρία τῶν μοιχῶν, καὶ μάδημα τῶν τριχῶν (*σχόλ. εἰς Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 168.* — Ἴδε κατωτέρω θέμα 300. — (η) Κλεισθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὸ δεῖν ἐξοστρακίζεσθαι πρῶτος εἰσηγησάμενος, αὐτὸς ἔτυχε τῆς καταδίκης πρῶτος (*Αἰλιανοῦ*), ἔσχατος δὲ ὁ Ὑπέρβολος. — (θ) Ποδοκάκκη (*Λυσίου — Θεομν. 16*), ξύλον, εἰς ὃ ἐν εἱρκτῇ τοὺς πόδας ἐμβάλλοντες συνέχουσι· ἐν εἱρκτῇ τε καὶ ποδοκάκκῃ στρεβλούμενοι καὶ ταλαιπωρούμενοι Ἔμενον (*Σουΐδας, ποδοκάκκη*), πέντε γὰρ ὀπὰς ἔχει δι' ὧν οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες καὶ ὁ τράχηλος ἐμβάλλονται (αὐτόθι). — Δεδέσθαι ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἡμέρας δέκα τὸν πόδα, ἐὰν μὴ προτιμήσῃ ἡ Ἡλιαία. — (ι) Ξύλῳ δῆσαι (*Ἀριστοφ. Ἱππ. 367*). — (ια) Χρηματικὴ ποινὴ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένη (*Πολυδεύκης*). — (ιβ) Χάσμα τι φρεατῶδες, ἔχον ἄγκιστρα (*Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 431, Πλάτων. Γοργ. 526, Λυκοῦργ. Λεωκρ. 221, Ξενοφ. Ἑλλην. Α. 7. 21*). — (ιγ) *Λυσίου — Νικομάχ. 22, Ἀριστοφ. Ἱππ. 1370*), ταύτην ἐπηκολούθει ἀπογραφὴ (*Ἀνδοκίδ. Μυστήρ. 13*). — (ιδ) *Πλάτων. Φαίδων 65 - 6.* — (ιε) Θάνατος διὰ τυμπάνου, ὅπερ ἐστὶ ξύλον, ὥσπερ ρόπαλον. — (ιστ) *Ἰσαίου — Φαρμακ. 20.* — (ιζ) *Πλουτ. — Ἆγις Κ.*

234. (α) Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν τὰ δεινότατα ἡμᾶς ἀδικούντων ἐν ἑκάστῳ τίμημα ὑπάρχειν διὰ τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην λέγει, ὡς χρὴ μηδὲν τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον ἢ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι· ἀμφότερα δὲ μὴ ἐξέστω (α). *Διάρκεια δίκης*. Μὴ πλείω εἶναι τριταίας τὴν κρίσιν (β).

235. *Σύλληψις - ἐκτέλεσις*. Μηδενὸς τοῖς Διονυσίοις ἐπιλαμβάνεσθαι.

236. *Ἀδικήματα κατὰ τῆς Πολιτείας. Προδότης*. Τὸν τῆς αὐτοῦ πατρίδος προδότην, τῆς Ἀθηναίων χώρας μὴ ἐπιβαίνειν, εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς ἔνοχον εἶναι, οἷς περ ἄν τις τῶν φευγόντων ἐξ Ἀρείου Πάγου κατίῃ.

237. Ἐάν τις φρούριόν τι προὔδωκεν ἢ ναῦν, ἢ στρατόπεδον, θανάτῳ ζημιοῦσθαι.

238. Ἐάν τις ἢ πόλιν προδιδῷ ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ, κριθέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνωσθῇ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀττικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημόσια εἶναι.

239. Ἐάν τις ἐχθροὺς παρορμήσῃ ἠδὲ πολίτην αὐτοῖς παραδῷ, θανάτῳ ζημιοῦσθαι.

240. Τοὺς αὐτομολοῦντας θανάτῳ ζημιοῦσθαι. Ἄτιμος δ' ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου Ἀθηναίων, καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ τὸ γένος.

ἕν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι· ἀμφότερα δὲ μὴ ἐξέστω. (*Δημοσθ. Λεπτίν. 455*). — (β) Πᾶσα δίκη δὲν ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ πέραν τῶν τριῶν ἡμερῶν. — Τριταία παρὰ Σόλωνι (*Ἡσύχιος*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

235. Περὶ τὰ μυστήρια ἀδικεῖν Εὐάνδρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος τοῦ Θεσπιέως, προβαλλομένου (αὐτὸν) Μενίππου, Καρός τινος ἀνθρώπου. ἔστι δ' ὁ αὐτὸς νόμος τῷδε τῷ περὶ τῶν Διονυσίων ὁ περὶ τῶν μυστηρίων, κἀκεῖνος ὕστερος τοῦδ' ἐτέθη. τί οὖν ποιήσαντος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατεχειροτονήσατε τοῦ Εὐάνδρου; τοῦτ' ἀκούσατε, ὅτι δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων πρότερον λαβεῖν αὐτὴν, ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦντος ἐπελάβετο. κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ἄλλο προσῆν, εἰσελθόντα δ' εἰς τὸ δικαστήριον ἐβούλεσθε μὲν θανάτῳ κολάσαι κ.λπ. (*Δημοσθ. Μειδίου 175*).

236. Ο προδότης τῆς πατρίδος του δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικήν, ἄλλως τιμωρεῖται ὡς οἱ καταδικασμένοι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅταν ἐπανέρχωνται. — Ἢ τὸ γράψαι Ταυρομένην Ἀθηναῖον εἶναι, τοὺς μὲν αὐτῷ πολίτας καταδουλωσάμενον, τῆς δ' Εὐβοίας ὅλης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Καλλίου προδότην Φιλίππῳ γεγεννημένον, ὃν οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι τῆς Ἀθηναίων χώρας ἐπιβαίνειν, εἰ δὲ μή, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχον εἶναι κελεύουσιν, οἷς περ ἄν τις τῶν φευγόντων ἐξ Ἀρείου Πάγου κατίῃ (*Δεινάρχου — Δημοσθ. 44*). — Ἀποβεβληκότος ὅπλα (*Λυσίου — Θεομνηστ. 1*).

237. *Λυσίου — Φίλωνος, 26*.

238. Καὶ ψηφίζεται ὁ δῆμος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, κἂν δόξῃ προδότης ὤν, ἐν τῇ χώρᾳ μὴ τεθάφθαι, τά τε ὀστᾶ αὐτοῦ ἀνορύξαι, καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὀστᾶ τοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος (*Λυκούργ. Λεωκράτ. 113*).

239. Ο νόμος οὗτος τοῦ Σόλωνος, μετηνέχθη εἰς τὴν Δωδεκάδελτον, καὶ ἐκεῖθεν εἰς *ν. 3 καὶ 4 Π. 48. 4*.

240. Πυθώνακτος Ζελείτης ἄτιμος καὶ πολέμιος τοῦ δήμου Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

241. Εἴ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, θάνατον ζημίαν εἶναι.

242. Ὅς ἂν ἄρξῃ ἐν τῇ πόλει τῆς δημοκρατίας καταλυθείσης, νηποινεὶ τεθνάναι, καὶ τὸν ἀποκτείναντα ὅσιον εἶναι καὶ τὰ χρήματα ἔχειν τοῦ ἀποθανόντος.

243. Ἐάν τις δημοκρατίαν καταλύῃ τὴν Ἀθήνησιν, ἢ ἀρχήν τινα ἄρχῃ καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας, πολέμιος ἔστω Ἀθηναίων καὶ νηποινεὶ τεθνάτω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ δημόσια ἔστω, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον· ὁ δὲ ἀποκτείνας τὸν ταῦτα ποιήσαντα καὶ ὁ συμβουλεύσας ὅσιος ἔστω καὶ εὐαγής. ὀμόσαι δ' Ἀθηναίους ἅπαντας καθ' ἱερῶν τελείων, κατὰ φυλὰς καὶ κατὰ δήμους, ἀποκτενεῖν τὸν ταῦτα ποιήσαντα.

244. Ὅς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τοῦ τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν, ἄτιμον εἶναι καὶ παῖδας ἀτίμους καὶ τὰ ἐκείνου.

245. Χίλια τάλαντα κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ καὶ μὴ ἀναλοῦν. Ἢν δέ τις εἴπῃ ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα εἰς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι νηΐτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν εἶναι.

αὐτὸς καὶ γένος. εἶθ' ἡ αἰτία γέγραπται, δι' ἣν τοῦτ' ἐγένετο· ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ Μήδων εἰς Πελοπόννησον ἤγαγεν..... ἐκεῖνοι (ἐνν. οἱ Ἀθηναῖοι) Ζελείτην τινά, Ἄρθμιον, δοῦλον βασιλέως (ἡ γὰρ Ζέλειά ἐστι τῆς Ἀσίας), ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους (*Δημοσθ. Φιλίππου Γ', 43*).

241. Τὸ δὲ μεσοτύραννον ἐν τῷ Ποπλικόλᾳ σφοδρότερον. Εἰ γάρ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, ὁ μὲν Σόλων ἁλόντι τὴν δίκην ἐπιτίθησιν, ὁ δὲ καὶ πρὸ τῆς κρίσεως ἀνελεῖν δίδωσι (*Πλουτ. Σόλωνος καὶ Ποπλικόλα σύγκρισις, 11. 10*).

242. Ὁ δὲ νόμος τί κελεύει, ὃς ἐν τῇ στήλῃ ἔμπροσθέν ἐστι τοῦ βουλευτηρίου; «ὃς ἂν ἄρξῃ ἐν τῇ πόλει τῆς δημοκρατίας καταλυθείσης νηποινεὶ τεθνάναι, καὶ τὸν ἀποκτείναντα ὅσιον εἶναι καὶ τὰ χρήματα ἔχειν τοῦ ἀποθανόντος». ἄλλο τι οὖν, ὦ Ἐπίχαρες, ἢ νῦν ὁ ἀποκτείνας σε καθαρὸς τὰς χεῖρας ἔσται, κατά γε τὸν Σόλωνος νόμον; (*Ἀνδοκίδ. Περὶ μυστηρ. 95*).

243. *Ὅρκος Βουλευτῶν*. «Κτενῶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψήφῳ καὶ τῇ ἐμαυτοῦ χειρί, ἂν δυνατὸς ὦ, ὃς ἂν καταλύσῃ τὴν δημοκρατίαν τὴν Ἀθήνησι, καὶ ἐάν τις ἄρξῃ τιν' ἀρχὴν καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας τὸ λοιπόν, καὶ ἐάν τις τυραννεῖν ἐπαναστῇ ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ· καὶ ἐάν τις ἄλλος ἀποκτείνῃ, ὅσιον αὐτὸν νομιῶ εἶναι καὶ πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡς πολέμιον κτείναντα τὸν Ἀθηναίων, καὶ τὰ κτήματα τοῦ ἀποθανόντος πάντα ἀποδόμενος ἀποδώσω τὰ ἡμίσεα τῷ ἀποκτείναντι, καὶ οὐκ ἀποστερήσω οὐδέν. ἐὰν δέ τις κτείνων τινὰ τούτων ἀποθάνῃ ἢ ἐπιχειρῶν, εὖ ποιήσω αὐτόν τε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου καθάπερ Ἁρμόδιόν τε καὶ Ἀριστογείτονα καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. ὁπόσοι δὲ ὅρκοι ὀμώμονται Ἀθήνησιν ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἢ ἄλλοθί που ἐναντίοι τῷ Δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, λύω καὶ ἀφίημι.» — Τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ ὁ ὅρκος ἔγιναν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων. — Ἴδε καὶ *Λυκούργ. Λεωκράτους 124 - 5, Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 96.*

244. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 23α.

245. Εὐπορήσαντος τοῦ δήμου Ἀθηναίων μετὰ τὸν πόλεμον Αἰγινητῶν καὶ Λακεδαι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

246. Θανάτῳ ζημιοῦσθαι, εἴ τις ἐπιχειροίη μεταποιεῖν τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά.

247. *Ἀδικήματα κατὰ τῆς θρησκείας*. Τὸν ἁλόντα θακεύοντα ἐν τῷ τεμένει

μονίων, καὶ εἰσρεύσαντος πολλοῦ χρήματος ἐν Ἀθήναις, ἀπεφασίσθη ὅπως χίλια τάλαντα νὰ φυλαχθοῦν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, διὰ νὰ χρησιμεύσουν δι' ἐνδεχομένην ἐχθρικὴν ναυτικὴν εἰσβολήν, πρὸς τοῦτο δὲ ὥρισαν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ἐναντίον παντὸς ὅστις ἤθελε προτείνῃ τὴν χρησιμοποίησιν τούτων ἄλλως. — Οὗτοι (πρέσβεις ἡμῶν) ἡμῖν εἰρήνην ἐποίησαν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔτη τριάκοντα... αὕτη γὰρ ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τὸ Ἀθηναίων ὑψηλὸν ἦρε καὶ κατέστησεν ἰσχυρὸν οὕτως ὥστε πρῶτον μὲν ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν εἰρήνην λαβόντες ἀνηνέγκαμεν χίλια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ νόμῳ κατεκλήσαμεν ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ (*Ἀνδοκίδ. Εἰρήν. Λακεδαιμ. 6*).

246. Τὰ θεωρικὰ χρήματα προωρίζοντο διὰ θρησκευτικὰς τελετάς, θεατρικὰς παραστάσεις, ἑορτάς, ἀγῶνας, πανηγύρεις καὶ ἄλλα. — Ἰστέον δὲ ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα τὰ δημόσια, θεωρικά, ἐποίησεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Περικλῆς δι' αἰτίαν τοιαύτην· ἐπειδὴ πολλῶν θεωμένων καὶ στασιαζόντων διὰ τὸν τόπον, καὶ ξένων καὶ πολιτῶν, καὶ λοιπὸν τῶν πλουσίων ἀγοραζόντων τοὺς τόπους, βουλόμενος ἀρέσαι τῷ δήμῳ καὶ τοῖς πένησι, ἵνα ἔχωσι καὶ αὐτοὶ πόθεν ὠνεῖσθαι τόπους, ἔγραψε τὰ προσοδευόμενα χρήματα τῇ πόλει γενέσθαι πᾶσι θεωρικὰ τοῖς πολίταις. — Πρὸς τοῦτο ἔταξεν ὅπως ἕκαστος πολίτης λαμβάνει ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου δύο ὀβολοὺς καθ' ἡμέραν, διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ θεατρικοῦ τόπου. — Εἶτα ἐπιχειρήσαντος Ἀπολλοδώρου τινός, πάλιν αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικά, βουλόμενος Εὔβουλος, δημαγωγὸς ὤν, πλείονα εὔνοιαν ἐπισπάσασθαι τοῦ δήμου πρὸς ἑαυτόν, ἔγραψε νόμον τὸν κελεύοντα, θανάτῳ ζημιοῦσθαι, εἴ τις ἐπιχειροίη τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ (*Οὐλπιανοῦ καὶ Λιβανίου εἰς τὸν α΄ Ὀλυνθιακόν*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

247. α) Ἴδε θέμα 537. — Πεισίστρατος οἰκοδομεῖ τὸν ἐν Πυθίῳ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τῶν δὲ Ἀθηναίων περιϊόντων, μισούντων αὐτόν, οὐδὲν ἐχόντων ποιεῖν, ἐνίους προσουρεῖν τῷ περιφράγματι, καὶ πλησίον ἀφοδεύειν τῆς οἰκοδομῆς, ὥστε διοχλεῖσθαι τοὺς ἐργαζομένους. Ἔγραψεν οὖν ὁ Πεισίστρατος, ὡς ἄν τις ἁλῷ θακεύων ἐν τῷ τεμένει, ἑαυτὸν αἰτιάσεται. Τῶν δ' οὐ παυομένων, ἀλλὰ καταγελώντων τοῦ πράγματος, καὶ πλειόνων ταῦτα ποιούντων, φύλακας κατέστησε· ληφθέντος δὲ τινὸς οὐ τῶν πολιτῶν ἀλλὰ τῶν μετοίκων, ἐκέλευσε δήσαντας αὐτὸν μαστιγοῦν κηρύσσοντας· ἀποθανεῖται ὅς κατηγορεῖ τοῦ γράμματος (Ἡσύχιος). — β) Ἡ γραφὴ ἀσεβείας ἠσκεῖτο, εἴτε κατὰ τοῦ παραβιάζοντος τὴν δημοσίαν λατρείαν, εἴτε κατὰ τοῦ εἰσάγοντος νέους θεούς. Αἱ περιπτώσεις τῶν παραβάσεων τούτων εἶναι λίαν ἐκτεταμέναι, οὕτω ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, περιλαμβάνεται ἡ ἱεροσυλία, ἡ διατάραξις θυσιῶν καὶ ἑορτῶν, ἡ καταστροφὴ ἀγαλμάτων τῶν θεῶν καὶ πολλαὶ ἄλλαι (*Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 110, κ.λπ.*), ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, περιλαμβάνονται ἐπίσης πολλαὶ ἐνέργειαι, οὕτως ἠσκήθη ἡ γραφὴ κατὰ τοῦ Πρωταγόρα, εἰπόντος, *περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι οὔθ' ὡς εἰσίν, οὔθ' ὡς οὐκ εἰσὶν* (*Διογ. Λαέρτ. Θ΄. 51*), κατὰ τοῦ Ἀναξαγόρα (*Διογ. Λαέρτ. Β΄. 8*), κατὰ τοῦ Σωκράτους ἐκ τῶν σκωμμάτων τοῦ Ἀριστοφάνους, κατὰ τῆς Ἀσπασίας καὶ ἄλλων. Ἡ γραφὴ αὕτη, δυναμένη νὰ ἀσκηθῇ παρὰ παντὸς εἰσήγετο εἰς τὸν Ἄρχοντα — Βασιλέα, καὶ ἐδικάζετο εἴτε ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἡλιαίας. — Περικλέα ποτέ φασι παραινέσαι ὑμῖν περὶ τῶν ἀσεβούντων, μὴ μόνον χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις νόμοις περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγράφοις (*Λυσίου—Ἀνδοκ. 10*). Διοκλῆς......συνεβούλευσε, ἄκριτον παραχρῆμα ἀποκτεῖναι τὸν ἠσεβηκότα (*Λυσίου — Ἀνδοκ. 54*). — γ) *Λυσίου — Καλλίου ἀπολογία.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ Ἀπόλλωνος, ἑαυτὸν αἰτιάσασθαι, καὶ θνήσκειν (α). Ἀσεβείας γραφὴ (β). Ἱεροσυλίας γραφὴ (γ).

248. *Ἀδικήματα κατὰ τῶν Ἀρχῶν.* Ἐάν τις, οὔτε βουλῆς, οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτόν, ᾤχετο πρεσβεύων, θάνατος ἡ ζημία αὐτοῦ.

249. Ἐάν τις Θεσμοθέτην ἢ Ἄρχοντα ἐστεφανωμένον, ἤ τινα τούτων, οἷς ἡ πόλις τινὰ ἄδειαν ἢ στεφανοφορίαν ἤ τινα τιμὴν δῷ, ὑβρίσῃ τις ἢ πατάξῃ ἢ κακὸν εἴπῃ, ἄτιμος ἔστω καθάπαξ.

250. Ἐάν τις ἀρχὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ ζημιοῦσθαι.

251. Ἐάν τις ὀφείλων ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ, θάνατον ζημίαν εἶναι.

252. Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῷ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου ἢ ἰδίᾳ τινὸς τῶν πολιτῶν, τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος εἶναι καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.

253. Μὴ ὑποδέχεσθαι τῶν φευγόντων οὐδένα, ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι τὸν ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας. Ἀποτίνειν δεκάβοιον.

254. Ἐάν τις ὑποσχόμενός τι, τὸν δῆμον ἐξαπατήσῃ, εἰσαγγελίαν εἶναι περὶ αὐτοῦ. Κἂν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιοῦν.

255. Ταὐτὸν ἐὰν ἐξαπατήσῃ ἢ τὴν βουλὴν ἢ τὸ δικαστήριον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

256. *Ἀδικήματα κατὰ τῆς ζωῆς.* Τὸν ἐκ προνοίας ἀποκτείναντα θανάτῳ ζημιοῦσθαι.

---

248. Τηνικαῦτα ὁ δεινὸς καὶ σοφὸς οὕτω καὶ εὔφωνος, οὔτε βουλῆς, οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτόν, ᾤχετο πρεσβεύων ἐς Φίλιππον, οὐθ' ὅτι τῶν τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει, ὑπολογισάμενος (*Δημοσθ. Περὶ παραπρεσβ.*).

249. Ὅτι τοὺς νόμους ἤδη ὁ τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει καὶ τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέφανον καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα· ὁ γὰρ θεσμοθέτης οὐδενὸς ἀνθρώπων ἔστ' ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πόλεως (*Δημοσθ. Μειδ. 32 σελ. 524*).

250. Οἱ δὲ μετὰ Κτησικλέους τοῦ ἄρχοντος, ἀπαγγείλαντός τινος ὡς ἐγὼ λοιδοροῖμι, τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος, ἐάν τις ἀρχὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ, παρὰ τὸν νόμον ζημιῶσαι ἠξίωσαν. ἐπιβαλόντες δὲ τὸ ἀργύριον (*Λυσίου — ὑπὲρ στρατιώτ. 6 καὶ 9*).

251. *Δημοσθ. Λεπτίνην.*

252. Ἴδε θέμα 298. — Ὁ μὲν νόμος οὗτος ἐστί, μὴ ἐξεῖναι δῶρα διδόναι, μήτε λαμβάνειν ἐπὶ διαφορᾷ· οὐκοῦν πρὸς ἀμφότερα χρήσιμος ἡ ἀνάγνωσις τοῦ νόμου· διότι θανάτου τῆς ζημίας ὡρισμένης κατὰ τῶν διαφθειρόντων (*Οὐλπ. ἐπὶ Μειδίου*).

253. Σὺ οὖν ἐὰν σωφρονῇς, οὐδένα τῶν φευγόντων ἐάσεις εἰς τὴν ναῦν ἀναβαίνειν· οὐ γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι (*Δημοσθ. Καλλικλ.*).

254. *Δεινάρχ. Φιλοκλ. 4.*

255. *Δεινάρχ. Ἀριστογ. 12.*

256. Ἔπειτα τίμησίν μοι ἐποίησαν, ἀνταποθανεῖν τοῦ νόμου κειμένου τὸν ἀποκτείναν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

257. Τοὺς Θεσμοθέτας τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγοντας θανάτῳ ζημιοῦν.

258. Ἐὰν δέ τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ ἄθλων, καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς Ἐφέτας.

259. *Σύλληψις.* Τὸν ἀνδροφόνον δ' ὁρᾷ περιϊόντα ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατὰ τὴν ἀγοράν, ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμωτήριον... ἐὰν μὲν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιωθήσεται, ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ ἀπαγαγών, χιλίας προσοφλήσει.

260. *Τίς μηνύει;* Προειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιοῦ, συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψιῶν παῖδας, καὶ γαμβρούς, καὶ ἀνεψιούς, καὶ πενθερούς, καὶ ἀνεψιαδοῦς καὶ φράτορας.

261. *Ἀνδροληψία.* Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ τούτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν, ἢ τοὺς ἀποκτείναντας εἰδῶσι. Τὴν δὲ ἀνδροληψίαν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δέ μή.

262. *Ἄμυνα.* Καὶ ἐὰν φέροντα ἢ ἄγοντα βίᾳ ἀδίκως εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τα (*Ἀντιφῶντος — Ἡρῴδου, 10*). — Ἀλλ' ἐνίοτε οἱ ξενικοὶ νόμοι τοὺς ἐκ προνοίας ἀποκτείναντας θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ καὶ δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων ζημιοῦσι (*Δημοσθ. Μειδίου, 43*).

257. Οἱ θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγοντας κύριοι θανάτῳ ζημιῶσαί εἰσι, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐκκλησίας πέρυσι πάντες ἑωρᾶτε ὑπ' ἐκείνων ἀπαχθέντα. ὡς τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 37*).

258. *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 37, σελ. 632.* — Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Δράκοντος. Κατὰ τοῦτον δὲν ἠδύνατο νὰ φονευθῇ ὁ ἀνδροφόνος, ὅταν εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὰ σύνορα τῆς χώρας, εἰς τοὺς ἀγῶνας ἢ τοὺς Ἀμφικτυονικοὺς ναούς.

259. *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 80, σελ. 647.* — Ὁ ἐμφανιζόμενος εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνδροφόνος, ἠδύνατο νὰ καταμηνυθῇ παρὰ τρίτου καὶ νὰ φυλακισθῇ, ἀλλ' ἐὰν ἡ μήνυσις ἀπεδεικνύετο ψευδής, ὁ μηνυτὴς κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν. Ἴδε *Δημοσθ. Ἀριστοκρ.*

260. *Δημοσθ. Μακάρτ. 57, σελ. 1068.* — Οὐκ ἠδύνατο Ἀνδροτίων φόνου κατηγορίαν κατὰ τοῦ Διοδώρου ποιήσασθαι, μὴ ἐκ τοῦ πεφονευμένου συγγενής· αὐτοῖς γὰρ μόνοις ἐπιτρέπουσιν οἱ νόμοι (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. σχόλ.*). — Ἴδε κατωτέρω θέμα 317.

261. Ἐὰν Ἀθηναῖος ἐφονεύετο εἰς ξένον τόπον, οἱ συγγενεῖς του ἠδύναντο νὰ συλλάβωσι τρεῖς ἄνδρας τῆς πόλεως ἐκείνης, ἵνα ἐξαναγκασθοῦν οἱ λοιποὶ νὰ παραδώσωσι τὸν φονέα, τοῦτο ἐκαλεῖτο ἀνδροληψία. Ἀνδροληψία, ἐγκλήματος εἶδος. Ἐὰν ἔξω τῆς Ἀττικῆς ἀνὴρ Ἀθηναῖος τελευτήσῃ, καὶ μὴ ἐκδιδῶσιν οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ὄντες τὸν δοκοῦντα ἐν τῇ αἰτίᾳ εἶναι, ἐφεῖτο ἐκ τοῦ νόμου τρεῖς τῶν ἐκείνου πολιτῶν ἄγειν εἰς Ἀθήνας, δίκην ὑφέξοντας τοῦ φόνου (*Ἡσυχίου, Πολυδεύκ. Η. 50*).

262. Ὁ ἀμυνόμενος φονεύων δὲν τιμωρεῖται. Δίκην δ' ἐπαγόντων τινῶν αὐτῷ φόνου, παρανέγνω νόμον Ραδαμάνθυος, λέγοντος, ὡς ἂν ἀμύνηται, τῶν χειρῶν ἀδίκων ἄρξαντι, ἀθῷον εἶναι (*Ἀπολλόδωρος*). — Τῷ δέ, ἀμυνόμενος γράψαι δηλοῖ τῷ πάσχοντι διδοὺς τὴν ἐξουσίαν,

263. *Συνέπειαι φόνου.* Ἐπειδάν τις ἀπογραφῇ φόνου δίκην, εἴργεσθαι τῶν νομίμων.

264. Ἐκτὸς ἰώρου εἶναι τοὺς ἀνδροφόνους.

265. Τοὺς δ' ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ ἀπάγειν, ὡς ἐν τῷ ἄξονι ἀγορεύει, λυμαίνεσθαι δὲ μή, μηδὲ ἀποινᾶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν ὅσον ἂν καταβλάψῃ. εἰσφέρειν δὲ τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι, τῷ βουλομένῳ. τὴν δ' ἡλιαίαν διαγιγνώσκειν.

266. *Ἀκούσιος φόνος.* Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὁδῷ καθελὼν ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσας, ἢ ἐπὶ δάμαρτι ἢ ἐπὶ μητρὶ ἢ ἐπ' ἀδελφῇ ἢ ἐπὶ θυγατρί, ἢ ἐπὶ παλλακῇ, ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ, τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν κτείναντα.

267. Ἐάν τίς τινα τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα, πέρα ὅρων ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ, τὰ ἴσα ὀφείλειν ὅσα περ ἂν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δράσῃ.

268. Τὸν ἐργασάμενον φόνον φεύγειν ὅλον ἐνιαυτὸν μὴ ψαύοντα τῆς πατρίδος.

οὐκ ἄλλῳ τινί. ὁ μὲν δὴ νόμος εὐθὺς ἀμυνομένῳ δέδωκεν ἀποκτεινύναι (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 60, σελ. 639*).

263. Εἴργοντο δὲ ἱερῶν καὶ ἀγορᾶς οἱ ἐν κατηγορίᾳ φόνου ἄχρι κρίσεως· καὶ τοῦτο προαγόρευσις ἐκαλεῖτο (*Πολυδεύκ. Η. 66*).

264. Οἱ ἀνθρωποκτόνοι δὲν ἠδύναντο νὰ μείνουν ἐντὸς τῆς πόλεως. — Ἴωρος· ὁ θυρωρὸς (ὁ φρουρὸς τῶν ὁρίων τῆς πόλεως), ὁ φύλαξ. καὶ παροιμία· οὐδ' ἐντὸς ἰώρου. Καὶ νόμος ὁ παρ' Ἀθηναίοις, ἐκτὸς ἰώρου ἐκέλευεν εἶναι τοὺς ἀνδροφόνους (*Σουΐδας*).

265. *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 28, σελ. 629.* — Ὁ ἐπὶ φόνῳ καταδικασθεὶς ξένος, τιμωρεῖται μὲ θάνατον, συλλαμβάνεται καὶ φυλακίζεται κατὰ τοὺς νόμους. Ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κακομεταχείρισις αὐτοῦ, ἢ ἡ εἴσπραξις χρημάτων παρὰ τούτου, οἱ τυχὸν παραβαίνοντες ταῦτα καταδικάζονται εἰς τὸ διπλοῦν. Πᾶς τις δύναται νὰ καταγγείλῃ τὴν παράβασιν ταύτην εἰς τοὺς Ἄρχοντας, ἵνα δικασθῶσιν εἰς τὴν Ἡλιαίαν. — Ταῦτα δέ ἐστι τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι, γνώριμον οἶδ' ὅτι πᾶσι μὴ μαστιγοῦν, μὴ δεῖν, μὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν λέγει, τὸ δὲ μηδ' ἀποινᾶν μὴ χρήματα πράττεσθαι· τὰ γὰρ χρήματα ἄποινα ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 33, σελ. 630*).

266. Ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ Δράκοντος, (ἣν ἴδε ἀνωτέρω εἰς θεσμοὺς Δράκοντος, θέμα 7, ἔνθα καὶ ἑρμηνεία). — *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 53, σελ. 637.* — Ἴδε κατωτέρω θέμα 319γ.

267. *Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 44, σελ. 634.* — Ὁ καταδιώκων πέραν τῶν ὁρίων τὸν ἐπὶ ἀκουσίῳ φόνῳ κατηγορούμενον, οὗτινος ἡ περιουσία δὲν ἐδημεύθη, τιμωρεῖται ὡσεὶ ἐκακοποίει πολίτην.

268. Ἔθος ἦν παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸν ἀκούσιον φόνον ἐργασάμενον φεύγειν ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ παραγίνεσθαι εἴς τινος ἀνδρὸς πλουσίου, καὶ καθίζειν ἐπὶ τῆς ἑστίας, συγκεκαλυμμένον καθαρσίων δεόμενον (*Σχόλ. Διδύμου Ἰλιαδ. Ω, σχόλ. εἰς Εὐριπ. Ἱππόλυτον*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

269. Τὸν ἁλόντα ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ ἐν ἐνιαυτῷ ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδόν, καὶ φεύγειν, ἕως ἂν αἰδέσηταί τινα τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. Ἥκειν δὲ καὶ θῦσαι, καὶ καθαρθῆναι.

270. *Αἴδεσις*. Ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέῃ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ ἢ ἀδελφὸς ἢ υἱεῖς, πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν. ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δ' ἄκων, γνῶσι δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἄκοντα κτεῖναι, αἰδεσάσθων οἱ φράτερες, ἐὰν θέλωσι, δέκα· τούτοις δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων. καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷδε τῷ θεσμῷ ἐνεχέσθων.

271. Ἐάν τις ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ πεφευγώς, μήπω τῶν ἐκβαλλόντων αὐτὸν ἠδεσμένων, αἰτίαν ἔχῃ ἑτέρου φόνου ἑκουσίου, τοῦτον ἐν πλοίῳ προσπλεύσαντα, ἐν Φρεαττοῖ λέγειν τῆς γῆς οὐχ ἁπτόμενον. Τοὺς δὲ δικαστὰς δικάζειν ἐν τῇ γῇ. Κἂν μὲν ἁλῷ, τὴν ἐπὶ τοῖς ἑκουσίοις φόνοις δίκην διδόναι, ἐὰν δ' ἀποφύγῃ, ταύτης μὲν ἀθῷον εἶναι, τὴν δὲ ἐπὶ τῷ προτέρῳ φόνῳ φυγὴν ὑπέχειν.

272. *Τραῦμα ἐκ προνοίας*. Ἂν μέν τις ἀνδρὸς σῶμα τρώσῃ ἐκ προνοίας, κεφαλὴν ἢ πρόσωπον, ἢ χεῖρας ἢ πόδας, αὐτὸς μὲν φεύξεται τὴν τοῦ ἀδικηθέντος πόλιν, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημεύεσθαι. Καὶ ἐὰν μὲν κατίῃ, ἐνδειχθεὶς θανάτῳ ζημιωθήσεται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

269. Ἐπειθ' οἱ φονικοὶ (ἐνν. νόμοι)... τοὺς δ' ἀκουσίως (ἐνν. ἀποκτιννύντας) αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν (*Δημοσθ. Μειδ. 44, σ. 528*).

270. *Δημοσθ. Μακάρτ. 57, σελ. 1069*. — Διὰ τοῦ νόμου τούτου παρεσχέθη τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς στενοτέρους συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος ἐφ' ὅσον εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ καταμηνύουν τὸν δράστην, νὰ συμβιβάζωνται μετ' αὐτοῦ διὰ χρημάτων, ἅτινα ὠνομάζοντο ὑποφόνια ἢ ἄποινα. Ὑποφόνια τὰ ἐπὶ φόνῳ διδόμενα χρήματα τοῖς οἰκείοις τοῦ φονευθέντος ὑπὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ὅτι ἀνῄρηκεν, ἐπὶ τῷ μὴ ἐπεξέρχεσθαι μηδὲ γενέσθαι τὴν τοῦ φόνου δίκην (*Θεόφραστος 16*). Ἄποινα λύτρα, ἃ δίδωσί τις ὑπὲρ φόνου ἢ σώματος (*Σουΐδας*). — Ἡ αἴδεσις προσομοιάζει μὲ τὸ ἔθιμον τῶν Λακώνων, τὸ ψυχικόν.

271. Τὸ Φρεαττοῖ δικαστήριον, ἐν τούτῳ ἐκρίνετο εἴ τις τῶν φευγόντων ἐπ' ἀκουσίου φόνου αἰτίᾳ, δευτέραν αἰτίαν ἑκουσίου προσλάβοι. ἦν δ' ἐπὶ θαλάττῃ τὸ δικαστήριον, καὶ τὸν ἐν αἰτίᾳ προσπλεύσαντα, τῆς γῆς οὐ προσαπτόμενον ἀπὸ τῆς νεὼς ἐχρῆν ἀπολογεῖσθαι, μήτε ἀποβάθραν, μήτ' ἄγκυραν εἰς τὴν γῆν βαλλόμενον (*Πολυδ. Η. 120*). — Ἤτοι τὸ δικαστήριον τοῦτο, συνιστώμενον εἰς Πειραιᾶ, ἐδίκαζε τὸν δι' ἀκούσιον φόνον ἐν ἐξορίᾳ εὑρισκόμενον, ὑποπίπτοντα ὑστέρως καὶ εἰς ἑκούσιον φόνον. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ κατηγορούμενος ἐδικάζετο ἐπὶ τοῦ πλοίου, διὰ νὰ μὴ μολύνῃ τὴν γῆν.

272. *Λυσίου* — *Ἀνδοκίδ. 15*. Ὅσοι ἐπιβουλεύσαντες ἀποκτεῖναί τινας ἔτρωσαν, ἀποκτεῖναι δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν, περὶ τῶν τοιούτων τὰς τιμωρίας οὕτω μεγάλας κατεστήσαντο, ἡγούμενοι, ὑπὲρ ὧν ἐβούλευσαν καὶ προὐνοήθησαν, ὑπὲρ τούτων προσήκειν αὐτοῖς δίκην δοῦναι (*Λυσίου πρὸς Σίμωνα, 42*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

273. Εἴ τίς τινος ὀφθαλμὸν ἐξέλῃ, ἐξορυττέσθω τῷ αὐτῷ ἀμφοτέρῳ.

274. *Αἰκία.* Ἂν τις τύπτῃ τινά, ἄρχων χειρῶν ἀδίκων, αἰκίας δίκην εἶναι.

275. Ἂν τις τύπτῃ τὸν ἀλλότριον δοῦλον, γραφὰς εἶναι αἰκίας κατὰ τοῦ τύπτοντος.

275α. *Κάκωσις.* Αὕτη ἐγένετο κατὰ τῶν γονέων (α), ἢ κατὰ τῶν συζύγων (β), ἢ κατὰ τῶν ἐπικλήρων (γ), καὶ ἢ κατὰ τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν (δ). ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκὼς ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένων αὐτῷ τῶν νόμων εἴργεσθαι εἰσιὼν ὅποι μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἕνδεκα καὶ εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορείτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία ὅ τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτίσῃ.

276. *Αὐτόχειρος ποινή.* Ἐάν τις αὑτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο διαπράξασαν ἀποκόπτειν, καὶ χωρὶς τοῦ σώματος θάπτειν.

277. *Ἀδικήματα κατὰ τῆς περιουσίας.* Τὸν βίᾳ ὁτιοῦν ἀφελόντα, διπλοῦν ἐκτίνειν τῷ ἰδιώτῃ, καὶ τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ προστιμᾶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

273. Καὶ τὸ ἀγαπητὸν τοῖς μὲν μόνον, τοῖς δὲ μετὰ ἄλλων· διὸ καὶ οὐ ἴση ζημία ἐάν τις τὸν ἑτερόφθαλμον τυφλώσῃ, καὶ τὸν δύο ἔχοντα· ἀγαπητὸν γὰρ ἀφῄρηται (*Ἀριστοτέλης*).

274. Αἰκίας: εἶδος δίκης ἐστὶν ἰδιωτικῆς ἐπὶ πληγαῖς λαγχανομένης, ἧς τὸ τίμημα ἐν τοῖς νόμοις οὐκ ἔστιν ὡρισμένον, ἀλλ' ὁ μὲν κατήγορος τίμημα ἐπιγράφεται ὁπόσου δοκεῖ ἄξιον εἶναι τὸ ἀδίκημα, οἱ δὲ δικασταὶ ἐπικρίνουσιν (*Ἁρποκρατ., λέξ. αἰκία*). — Ἡ δ' αἰκία, τοῦτ' ἔστιν, ὃς ἂν ἄρξῃ πρότερος χειρῶν ἀδίκων (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 7, σελ. 1140.* — Ἐὰν ἐκ τῆς αἰκίας τέθνηκεν ὁ ἄνθρωπος, χώρα τῇ περὶ φόνου (*Ἀντιφ. Τετρ. Γ. α*).

275. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 65.

275α. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 105.*— α) Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 116 καὶ 118. — *Ἀριστοφ. Ὀρνιθ. στ. 757,* 1356. — Καὶ ποιεῖν μνημόσυνα αὐτοῖς (ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 155). — β) Κάκωσιν ὑφίσταντο αἱ γυναῖκες, αἱ κακομεταχειριζόμεναι ὑπὸ τῶν συζύγων των, ἢ ὅταν οὗτοι εἶχον σχέσεις πρὸς ἄλλας γυναῖκας (Ἱππαρέτη τοῦ Ἀλκιβιάδου, λυπουμένη δ' ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸν γάμον ἑταίραις ξέναις καὶ ἀσταῖς συνόντος, *Πλουτ. Ἀλκιβιάδ. 8*) ἢ ἠσέλγαινον, ἢ παρημέλουν τὰ συζυγικὰ καθήκοντα (ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 93).— γ) Ἡ μέντοι κλῆρον οὐκ ἔχουσα πατρῷον θῆσσα καλεῖται, ἣν ὁ ἀγχιστεὺς ἐκδίδωσιν, ἂν ἑτέρᾳ συνοικῇ, ἢ πάντως γαμεῖ (*Πολυδ. Γ'. 33*). Ταὐτόν, ἐὰν ὁ σύζυγος εἶναι ἀνίκανος (ὁρῶντες γὰρ ᾧ βούλεται τὴν ἐπίκληρον συνοῦσαν ἢ προήσονται τὸν γάμον ἢ μετ' αἰσχύνης καθέξουσι φιλοπλουτίας καὶ ὕβρεως δίκην διδόντες, *Πλουτ. Σόλων XX*). — Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 97.—δ). Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 127, ἴδε καὶ *Ἰσαῖον περὶ τοῦ Ἁγνίου κλήρου,* ἔνθα ἀπολογία περὶ κακώσεως. — Ἴδε καὶ θέμ. 321 (ιβ).

276. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 147. — *Αἰσχίν. Κτησιφ. 244.*

277. Τὸν βιασθέντα δημοσίας δεῖσθαι βοηθείας (*Δημοσθ. Μειδ*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

278. *Κλοπή.* Εἰ μέν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτοι, ἀπαγωγὴν πρὸς τοὺς Ἕνδεκα εἶναι. Εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι, καὶ τρῶσαι διώκοντα, καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς Ἕνδεκα, εἰ βούλοιτο, τῷ δὲ ἁλόντι ὧν αἱ ἀπαγωγαὶ εἰσιν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἔκτισιν εἶναι τῶν κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν. Καὶ εἴ τις γ' ἐκ Λυκείου ἢ ἐξ Ἀκαδημίας, ἢ ἐκ Κυνοσάργους, ἱμάτιον, ἢ ληκύθιον, ἢ ἄλλο τι φαυλότατον, ἢ τῶν σκευῶν τι, τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιτο, ἢ ἐκ τῶν βαλανείων, ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμάς, καὶ τούτοις θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

279. Κλέπτοντα σῦκα κολάζεσθαι.

280. Τοὺς βόλιτον ὑφελομένους κολάζεσθαι.

281. Ὃ μὴ κατέθηκέ τις, μὴ ἀναιρεῖσθαι, εἰ δὲ μὴ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

282. *Αὐτόφωρα.* Ἐάν τις φανερὸς γένηται βαλαντιοτομῶν, τούτῳ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

283. Ἐάν τις φανερὸς γένηται τοιχωρυχῶν, τούτῳ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

284. Ἐάν τις φανερὸς γένηται ἀνδραποδιζόμενος, τούτῳ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

285. *Ἐπιστροφὴ κλαπέντος.* Ὅ,τι ἄν τις ἀπολέσῃ, ἐὰν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

278. Ἐν νυκτὶ μείζονα τὴν τιμωρίαν ἔδειξε, ἐπειδήπερ μεῖζον ἐστὶ τὸ ἔγκλημα τῆς νυκτός· ἐν γὰρ ἡμέρᾳ, δύναταί τις καὶ βοηθοὺς καλέσαι ἑαυτῷ· ἐν δὲ νυκτί, οὐκέτι.........Ἐν τῷ βαλανείῳ, καὶ ἐν τοῖς οὕτω κοινοῖς οὖσιν, ὥσπερ τὸ βαλανεῖον, ῥᾴδιον τῷ βουλομένῳ κακουργεῖν. οὐδὲν γὰρ ἰσχυρὸν ἔχουσι πρὸς τὴν φυλακὴν οἱ τεθέντες (*Ἀριστοτέλης.* — Ἴδε καὶ *Λυσίου — Θεομνήστου 17*). — Ἐν τῷ ρωμ. δικ. ἐπίσης ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς ἡ κλοπή, ἴδε *ν. 7 Π. 13. 1,* καὶ *ν. 4 Π. 9. 2, ν. 9 Π. 48. 8, κ.λπ.* — Ἴδε καὶ θέμ. 1 τῶν ἀνωτέρω θεσμῶν τοῦ Δράκοντος, καὶ Πλάτων. *Νόμον ΙΑ'.*

279. Τὸ γὰρ παλαιὸν τίμια παρ' Ἀθηναίοις ἦν τὰ σῦκα, καὶ εἴ τις διεβλήθη κλέπτων σῦκα ἐκολάζετο *(Σουΐδας).*

280. Βόλιτον, ἤτοι κόπρον βοῶν.

281. Ο ἀφαιρῶν πρᾶγμα, ὅπερ δὲν τῷ ἀνήκει, τιμωρεῖται μὲ θάνατον. — Ὁ μὴ κατέθηκέ τις, οὐκ ἀναιρήσεται· κἂν ὁ μὴ κατέθηκεν, ἀνέληται, εἰσὶ κολάσεις οὐχ οἷαι παρ' ἑτέροις, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μεῖζον. (*Διογέν. Λαέρτ. εἰς Σόλωνα*). — Βίβλιος ἀνὴρ ἐν ὁδῷ περιτυχών, οὐδὲν ὧν μὴ κατέθετο ἀναιρεῖται· οὐ γὰρ ἡγεῖται τὸ τοιοῦτον εὕρημα, ἀλλ' ἀδίκημα (*Αἰλιανοῦ Δ', 1*).

282. Τὰ βαλάντια ταῖς ζώναις ἀπηωρημένα φέρουσιν ἄνθρωποι *(Ἀριστοφ. Βάτραχοι).*

283. Τοιχωρυχῶν, ὁ σκάπτων τοίχους οἰκοδομῶν ἵνα εἰσέλθῃ εἰς αὐτὰς καὶ κλέψῃ.

284. Ἀνδραποδιζόμενος, ἤτοι ὁ πωλῶν ἑαυτὸν ὡς δοῦλον.

285. Ὁ Σόλων ἐτροποποίησε τὸν νόμον τοῦ Δράκοντος, δι' οὗ ἐπεβάλλετο ποινὴ τοῦ θανάτου. Κατὰ τοῦτον, ὁ ἐπιστρέφων τὸ κλαπέν, κατεδικάζετο εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ διπλασίου τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος, ἀλλ' ἐὰν ἡ κλοπὴ διεπράχθη διὰ προτροπῆς τινος, ἐπεβάλλετο ποινὴ εἰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πλασίαν καταδικάζειν, ἐὰν δὲ μή, τὴν δεκαπλασίαν, πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ τὸν πόδα πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία. προστιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ᾖ.

286. *Κλεπταποδόχος.* Τοὺς τὰ ἀπολλύμενα τοῖς κλέπταις συνειδότας, τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι.

287. *Ἀδικήματα κατὰ τῆς τιμῆς. Ἐξύβρισις.* Ζῶντα δὲ κακῶς λέγειν ἐκώλυσε πρὸς ἱεροῖς καὶ δικαστηρίοις καὶ ἀρχείοις καὶ θεωρίας οὔσης ἀγώνων· ἢ τρεῖς δραχμὰς τῷ ἰδιώτῃ, δύο δ' ἄλλας ἀποτίνειν εἰς τὸ δημόσιον ἔταξε (α). — Τὸν τεθνηκότα μὴ κακῶς ἀγορεύειν (β).

288. Ἀνδροφόνον μὴ λέγειν.

289. Ἐάν τις ὑβρίσῃ εἴς τινα, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκα ἢ ἄνδρα, τῶν ἐλευθέρων ἢ τῶν δούλων, ἢ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινά, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων οἷς ἔξεστιν, οἱ δὲ θεσμοθέται εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν τριάκοντα ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ᾖ ἡ γραφή, ἐὰν μή τι δημόσιον κωλύῃ, εἰ δὲ μή, ὅταν ᾖ πρῶτον οἷόν τε. ὅτου δ' ἂν καταγνῷ ἡ ἡλιαία, τιμάτω περὶ αὐτοῦ παραχρῆμα, ὅτου ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ὅσοι δ' ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἀποτισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ τῆς ὕβρεως, δεδέσθω, ἐὰν ἐλεύθερον ὑβρίσῃ μέχρις ἂν ἐκτίσῃ.

290. Ἐάν δέ τις φάσκῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀσπίδα, ὑπόδικον εἶναι.

τὸν προτρέψαντα ἴση πρὸς τὸ δεκαπλάσιον τῆς ἀξίας, πρὸς δὲ ἐδένετο οὗτος εἰς τὴν ποδοκάκκην ἐπὶ πενθήμερον. Τὴν ποινὴν ταύτην ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ πᾶς πολίτης. — Δεθέντα δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι ἐν αἰσχύνῃ ἤδη ζῆν τὸν ἄλλον βίον (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 105, σελ. 733*).

286. Ἐάν τις κλεμμίδιον ὁτιοῦν ὑποδέχηται, γινώσκων, τὴν αὐτὴν ὑπεχέτω δίκην τῷ κλέψαντι (*Πλάτων*).

287. α) Τὸ γὰρ μηδαμοῦ κρατεῖν ὀργῆς ἀπαίδευτον καὶ ἀκόλαστον· τὸ δὲ πανταχοῦ χαλεπόν, ἐνίοις δὲ καὶ ἀδύνατον· δεῖ δὲ πρὸς τὸ δυνατὸν γράφεσθαι τὸν νόμον, εἰ βούλεται χρησίμως ὀλίγους, ἀλλὰ μὴ πολλοὺς ἀχρήστως κολάζειν (*Πλουτ. Σόλων XXI*). — β) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 2. — Ἴδε *ν. 7 § 8 Π. 47. 10* καὶ *ν. 9 Εἰσηγ. 4. 4.*

288. Οὐκ ἔστι τῶν ἀπορρήτων, ἐάν τις εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι· τὸν γὰρ νόμον οὐ ταῦτ' ἀπαγορεύειν, ἀλλ' ἀνδροφόνον οὐκ ἐᾶν λέγειν. ἐγὼ δὲ οἶμαι ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων διαφέρεσθαι, ἀλλὰ τῆς τούτων διανοίας, καὶ πάντας εἰδέναι ὅτι, ὅσοι [ἀπεκτόνασί τινας, καὶ ἀνδροφόνοι τῶν αὐτῶν εἰσι, καὶ ὅσοι] ἀνδροφόνοι εἰσί, καὶ ἀπεκτόνασί τινα *πολὺ γὰρ ἂν ἔργον ἦν τῷ νομοθέτῃ ἅπαντα τὰ ὀνόματα γράφειν, ὅσα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει· ἀλλὰ περὶ ἑνὸς εἰπὼν περὶ πάντων ἐδήλωσεν.* (*Λυσίου — Θεομν. 6/7*).

289. *Δημοσθ. Μειδίου 47, σελ. 529. — Αἰσχίν. Τιμοκρ. 16.* — Ἴδε *Πανδ. 47. 16*, καὶ *ν. 4. Κ. 9. 35.*

290. Διότι ἐθεωρεῖτο ἀτιμωτικὴ ἡ πρᾶξις τοῦ ῥιψάσπιδος. (*Λυσίου - Θεομν. Α' 12*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

291. Τοὺς λέγοντάς τι τῶν ἀπορρήτων, πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν.

292. *Ἀπόδειξις ἀληθείας*. Τὸν λέγοντα κακῶς, ἐὰν μὴ ἀποφαίνῃ ὡς ἐστὶν ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ζημιοῦσθαι.

293. *Ψευδὴς καταμήνυσις*. Εἰ μὲν τ' ἀληθῆ μηνύσειέ τις εἶναι τὴν ἄδειαν, εἰ δὲ τὰ ψευδῆ τεθνάναι.

294. Τοὺς ἀπάγοντας εἰς τὸ δεσμωτήριόν τινας ἐπὶ δίκῃ κλοπῆς, χιλίας διδόναι δραχμὰς τοὺς ἁλόντας.

295. *Συκοφαντία*. Μὴ φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δείξειν ἐν τοῖς δικασταῖς τὰ γεγενημένα, περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν· ἐὰν δέ τις παρ' αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἶναι καὶ ἀπαγωγήν.

296. Ἐάν τίς τινα φήνας ἢ γραψάμενος γραφάς, μὴ ἐπεξίῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἀποτίνειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ φαίνειν, μηδὲ γράφεσθαι, μηδ' ἀφηγεῖσθαι.

297. Καὶ σύκων ἐξαγωγὴ τὸ παλαιὸν ἀπείρητο καὶ τὸ φαίνειν ἐνδεικνύμενον τοὺς ἐξάγοντας κληθῆναι συκοφάντας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

291. Ὥστε καὶ περὶ τῆς κακηγορίας νόμον ἔθεσαν, ὃς κελεύει τοὺς λέγοντάς τι τῶν ἀπορρήτων πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν (*Ἰσοκρατ. Λοχίτου 3, σελ. 396*).

292. Ὅτι ὁ νομοθέτης οὐδεμίαν συγγνώμην ὀργῇ δίδωσιν, ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέγοντα, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύῃ ἀληθῆ (*Λυσίου — Θεομνήστου, 20, καὶ Θεομνήστου Β΄. 11*).

294. Ὁ μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀποδείξῃ τὴν κατηγορίαν τῆς κλοπῆς καταδικάζεται εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν. — Ἐὰν πολλὰς ὁδοὺς δῷ διὰ τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς ἠδικηκότας, οἷον τῆς κλοπῆς. ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις· ἄπαγε· ἐν χιλίαις δ' ὁ κίνδυνος. ἀσθενέστερος εἶ· τοῖς ἄρχουσιν ἐφηγοῦ· τοῦτο ποιήσουσιν ἐκεῖνοι. φοβεῖ καὶ τοῦτο· γράφου, καταμέμφει σεαυτὸν καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν ἔχοις χιλίας ἐκτῖσαι· δικάζου κλοπῆς πρὸς διαιτητήν, καὶ οὐ κινδυνεύσεις. (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 26, σελ. 601*). — (Ἀλλ' ἐὰν ἐδικάζοντο ὑπὸ διαιτητῶν, οἱ στερούμενοι ἀποδείξεων, δὲν κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον).

295. Ἴδε θέμα 215 καὶ 406. — Διότι οὐδὲν δεινότερον τῆς συκοφαντίας, δι' ἧς πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος συνταράττεται καὶ διαφθείρεται (*Δημοσθ. Ἀριστογ. Α. 19*). Σόλωνα μὲν γάρ... προστάτην ἠξίωσαν τῆς πόλεως εἶναι, περὶ δὲ τῶν συκοφαντῶν χαλεπωτέρους ἢ περὶ τῶν ἄλλων τοὺς νόμους ἔθεσαν. τοῖς μὲν γὰρ μεγίστοις τῶν ἀδικημάτων ἐν ἑνὶ τῶν δικαστηρίων τὴν κρίσιν ἐποίησαν, κατὰ δὲ τούτων γραφὰς μὲν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, εἰσαγγελίας δ' εἰς τὴν βουλήν, προβολὰς δ' ἐν τῷ δήμῳ, νομίζοντες τοὺς ταύτῃ τῇ τέχνῃ χρωμένους ἁπάσας ὑπερβάλλειν τὰς πονηρίας. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους πειρᾶσθαί γε λανθάνειν κακουργοῦντας, τούτους δ' ἐν ἅπασιν ἐπιδείκνυσθαι τὴν αὑτῶν ὠμότητα καὶ μισανθρωπίαν καὶ φιλαπεχθημοσύνην (*Ἰσοκρ. Ἀντίδ. ΚΗ΄ 314*). — Ἴδε ἰδίᾳ *Αἰσχίν. Παραπρεσβ. 145 καὶ 177*.

296. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 216.

297. *Πλουτ. Σόλων, XXIV*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

298. *Δωροδοκία.* Τοὺς δωροδοκοῦντας ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι ἢ δεκαπλοῦν τοῦ ἐξ ἀρχῆς λήμματος ἐκτίνειν.

299. Ἐάν τις συνιστῆται ἢ συνδεκάζῃ τὴν Ἡλιαίαν, ἢ τῶν δικαστηρίων τι τῶν Ἀθήνησιν, ἢ τὴν βουλὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα διδούς, ἢ δεχόμενος, ἢ ἑταιρίαν συνιστῇ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὢν λαμβάνῃ τὰ χρήματα ἐπὶ ταῖς δίκαις, ἢ ἰδίαις, ἢ δημοσίαις, τούτων εἶναι τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας.

300. *Ἀδικήματα κατὰ τῶν ἠθῶν. Μοιχεία.* Ἐάν τις μοιχὸν λάβῃ ἐν ἔργῳ, ἄρθρα ἐν ἄρθροις ἔχοντα, ὅ τι ἂν βούληται χρῆσθαι.

301. Ἐάν τις ἀδίκως εἵρξῃ ὡς μοιχόν, γράφεσθαι πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας

---

298. Ἴδε θέμα 252. — *Δειvάρχ. Ἀριστογ. 17, Δημοσθ. 47.* — Ἀλλ' οἱ νόμοι περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀδικημάτων τῶν εἰς ἀργυρίου λόγον ἀνηκόντων διπλῆν τὴν βλάβην ὀφλεῖν κελεύουσι, περὶ δὲ τῶν δωροδοκούντων δύο μόνον τιμήματα πεποιήκασιν, ἢ θάνατον, ἵνα ταύτης τυχὼν τῆς ζημίας ὁ λαβὼν παράδειγμα γένηται τοῖς ἄλλοις. ἢ δεκαπλοῦν τοῦ ἐξ ἀρχῆς λήμματος τὸ τίμημα τῶν δώρων, ἵνα μὴ λυσιτελήσῃ τοῖς τοῦτο τολμῶσι ποιεῖν (*Δειvάρχ. Δημοσθέν. 60, Λυσίου — Δωροδοκίας*).

299. Οἱ Θεσμοθέται ὑπεχρεοῦντο νὰ εἰσάγουν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν πεντακοσίων, ἢ τῆς συνελεύσεως τοῦ λαοῦ, τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα ἔθετον εἰς κίνδυνον τὴν πολιτείαν. — Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἄνυτόν φησι καταδεῖξαι τὸ δεκάζειν τὰ δικαστήρια (*Ἁρποκρατ., λέξ. Δεκάζων*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

300. Ο νόμος τοῦ Δράκοντος ἐπέβαλλε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου εἰς πάντα μοιχόν, ἀλλ' ὁ Σόλων, προσέθηκεν ὅτι τότε μόνον θανατοῦται ἐὰν συλληφθῇ οὗτος, *ἐν ἔργῳ ἄρθρα ἐν ἄρθροις ἔχοντα*, καὶ τοῦτο, διότι ἐνδεχομένως ὁ θεωρούμενος ὡς μοιχός, νὰ ἦτο ἀνίκανος (πῶς γὰρ ἂν εὐνοῦχος μοιχεύσειεν ὁ μὴ χρῆσθαι δυνάμενος, μηδὲ τὸ γένος ἀμφίβολον ποιῶν, *Ἑρμογέν.*), εἰ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν Ἑρμογένη, μηδὲν διαφέρει πρὸς τὸ εἶναι αὐτὸν μοιχόν, εἴτε δυνατὸν χρήσασθαι, εἴτε μή· τὴν γὰρ προαίρεσιν ἐξετάζειν δεῖ. — Κατὰ τὸν Λυσίαν, διαρρήδην εἴρηται τούτου μὴ καταγινώσκειν φόνον, ὃς ἂν ἐπὶ δάμαρτι τῇ ἑαυτοῦ μοιχὸν λαβὼν ταύτην τὴν τιμωρίαν ποιήσεται. καὶ οὕτω σφόδρα ὁ νομοθέτης ἐπὶ ταῖς γαμεταῖς γυναιξὶ δίκαια ταῦτα ἡγήσατο εἶναι, ὥστε καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ταῖς ἐλάττονος ἀξίαις τὴν αὐτὴν δίκην ἐπέθηκε. καίτοι δῆλον ὅτι, εἴ τινα εἶχε ταύτης μείζονα τιμωρίαν ἐπὶ ταῖς γαμεταῖς ἐποίησεν ἂν (*Λυσίου — Ἐρατοσθ. 30, 36, κατ' Ἀγοράτου 66*). Ἔθος ἦν τὸν ἁλόντα μοιχείας παρατίλλεσθαι, ἵνα δοὺς ἀργύριον ποινῆς λυθῇ. Παρατίλλεται οὖν, διασείεται, τὰς τρίχας τοῦ πρωκτοῦ τίλλεται· αὕτη ὥριστο δίκη τοῖς μοιχοῖς πένησιν, ἀποραφανίδωσις καὶ παρατιλμός. οἱ γὰρ πλούσιοι χρήματα παρέχοντες ἀπελύοντο. Παρατίλλεται οὖν φησὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι χρήμασι λυτροῦσθαι τὴν πυγήν, δημοσίᾳ γὰρ ταῦτα ἔπασχον (*Σχόλ. Ἀριστοφ. Πλοῦτος*). — Ἴδε καὶ *Λυσίαν — Ἐρατοσθ. 24 ἐπ. ἔνθα* ἑρμηνεία τοῦ νόμου τούτου. — Καὶ *ν. 23. Π. 48. 5* καὶ *Κ. 9. 13.*

301. Ο φυλακισθεὶς ἐπὶ μοιχείᾳ, δύναται, ἀναφερόμενος εἰς τοὺς Θεσμοθέτας, ὅτι συκοφαντεῖται, νὰ ἀποφυλακισθῇ ἐὰν παράσχῃ ἐγγύησιν μέχρις ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, καὶ νὰ ἀθῳωθῇ, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἐὰν ἀποδείξῃ ὅτι ἐσυκοφαντήθη. Ἀλλ' ἐὰν ἀπεδεικνύετο ἡ ἐνοχή του, κατεδικάζετο εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἢ φυλάκισιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀδίκως εἱρχθῆναι, κἂν μὲν ἕλῃ τὸν εἵρξαντα καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβουλεῦσθαι, ἀθῷον, εἶναι αὐτόν, καὶ τοὺς ἐγγυητὰς ἀπηλλάχθαι τῆς ἐγγύης. Ἐὰν δὲ δόξῃ μοιχὸς εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν τοὺς ἐγγυητὰς τῷ ἁλόντι. Ἐπὶ δὲ τοῦ δικαστηρίου ἄνευ ἐγχειριδίου χρῆσθαι, ὅ τι ἂν βουληθῇ ὡς μοιχῷ ὄντι.

302. Τὴν γυναῖκα ἐφ' ᾗ ἂν ἁλῷ μοιχός, μὴ ἐξεῖναι κοσμεῖσθαι, ἐὰν δὲ κοσμῆται, τὸν ἐντυχόντα καταρρηγνύναι τὰ ἱμάτια, καὶ τὸν κόσμον ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τύπτειν, εἰργόμενον θανάτου, καὶ τοῦ ἀνάπηρον ποιῆσαι.

303. Ἐπειδὰν δὲ ἕλῃ τὸν μοιχόν, μὴ ἐξέστω τῷ μοιχῷ συνοικεῖν τῇ γυναικί, ἐὰν δὲ συνοικῇ ἄτιμος ἔστω. Μηδὲ τῇ γυναικὶ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ᾗ ἂν μοιχὸς ἁλῷ, ἐὰν δὲ εἰσίῃ νηποινεὶ πασχέτω ὅ τι ἂν πάσχῃ, πλὴν θανάτου.

304. Μὴ ἐπὶ ταύταις μοιχὸν λαβεῖν, ὁπόσαι ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου κάθωνται, ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶσί τι ἀποπεφασμένως. Ὅσαι δὲ πεφασμένως πωλοῦνται καὶ οἰκῆος καὶ βλάβης τὴν δούλην εἶναι ὀφείλειν.

305. *Βιασμός*. Ἐὰν ἁρπάσῃ τις ἐλευθέραν γυναῖκα, καὶ βιάσηται, ζημίαν ἑκατὸν δραχμὰς διδόσαι.

306. Τὸν βιασάμενον κόρην χιλίας διδόναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

302. Ὁ δὲ Σόλων ὁ τῶν νομοθετῶν ἐνδοξότατος γέγραφεν ἀρχαίως καὶ σεμνῶς περὶ τῆς τῶν γυναικῶν εὐκοσμίας. Τὴν γὰρ γυναῖκα ἐφ' ᾗ ἂν ἁλῷ μοιχὸς οὐκ ἐᾷ κοσμεῖσθαι, οὐδὲ εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσιέναι, ἵνα μὴ τὰς ἀναμαρτήτους τῶν γυναικῶν ἀναμειγνυμένη διαφθείρῃ· ἐὰν δ' εἰσίῃ ἢ κοσμῆται, τὸν ἐντυχόντα κελεύει καταρρηγνύναι τὰ ἱμάτια καὶ τὸν κόσμον ἀφαιρεῖσθαι καὶ τύπτειν, εἰργόμενον θανάτου καὶ τοῦ ἀνάπηρον ποιῆσαι, ἀτιμῶν τὴν τοιαύτην γυναῖκα καὶ τὸν βίον ἀβίωτον αὐτῇ παρασκευάζων (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 183*).

303. *Δημοσθ. Νεαίρ. 87, σελ. 1374.* — Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται (*Εὐαγγ. Ματθ. κεφ. 5 στιχ. 32, καὶ κεφ. 19 στιχ. 9*). Ἴδε ρωμ. δικ. *ν. 13 Κ. 6.35 καὶ ν. 2 Κ. 9. 9, κ.λπ*).

304. Ὁ ἐκ καταστήματος πορνείας λαμβάνων γυναῖκα, ἢ ἐκ τῶν προσφερομένων δημοσίᾳ τοιούτων, δὲν θεωρεῖται μοιχός. Τὸ μὲν πεφασμένως ἐστὶ φανερῶς πωλεῖσθαι καὶ βαδίζειν, τὸ δὲ οἰκῆος θεράποντος *(Λυσίας)*.

305. Μὴ σπανίζοντος τότε τοῦ νομίσματος ἐν τῇ πόλει, μεγάλας ἐποίει τὰς ἀργυρικὰς ζημίας τὸ δυσπόριστον (*Πλουτ. Σόλων, 23*). — Βίνειν, παρὰ Σόλωνι τὸ βίᾳ μίγνυσθαι· τὸ δὲ κατὰ νόμον ὀπυίειν (Ἡσύχιος).

306. Νόμος τὸν ἐξιόντα στρατηγὸν εἰς πόλεμον, εἰ ἔχει θυγατέρα, παρατίθεσθαι τῷ συστρατηγῷ, τὴν θυγατέρα λαβὼν ἐκεῖνος ἐβιάσατο. Ἐπανελθὼν ὁ στρατηγὸς κρίνει αὐτὸν ὡς δημοσίων ἀδικημάτων, ὁ δὲ ὡς βιασάμενος τὰς χιλίας διδόναι (*Συριανὸς εἰς Ἑρμογένην*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

307. Ἐάν τις γυναῖκα αἰσχύνῃ βίᾳ, διπλῆν τὴν βλάβην ὀφείλειν.

308. *Προαγωγεία.* - *Ἑταίρησις.* Ἐάν τις ἐλεύθερον παῖδα ἢ γυναῖκα προαγάγῃ, τὸν προαγωγὸν γράφεσθαι, κἂν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιοῦσθαι.

309. Ἐάν τινα ἐκμισθώσῃ ἑταιρεῖν πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ἢ θεῖος ἢ ἐπίτροπος, ἢ ὅλως τῶν κυρίων τις, κατ' αὐτοῦ μὲν τοῦ παιδὸς γραφὴν ἑταιρήσεως οὐκ εἶναι, κατὰ δὲ τοῦ μισθώσαντος καὶ τοῦ μισθωσαμένου, τοῦ μὲν ὅτι ἐξεμίσθωσε, τοῦ δὲ ὅτι ἐμισθώσατο, ἴσα τὰ ἐπιτίμια ἑκατέρῳ εἶναι. Καὶ μὴ ἐπάναγκες εἶναι τῷ παιδὶ ἡβήσαντι, τρέφειν τὸν πατέρα, μηδὲ οἴκησιν παρέχειν, ὃς ἂν ἐκμισθωθῇ ἑταιρεῖν, ἀποθανόντα δὲ θαπτέτω, καὶ τ' ἄλλα ποιείτω τὰ νομιζόμενα.

310. Ἄν τις Ἀθηναῖος ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, μηδὲ ἱερωσύνην ἱεράσασθαι, μηδὲ συνδικῆσαι τῷ δήμῳ, μηδὲ ἀρχὴν ἀρχέτω μηδεμίαν, μήτε ἔνδημον μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτήν, μήτε χειροτονητήν, μηδ' ἐπὶ κηρυκείαν ἀποστελλέσθω, μηδὲ γνώμην λεγέτω, μήδ' εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσίτω, μήδ' ἐν ταῖς κοιναῖς στεφανηφορίαις στεφανούσθω, μηδ' ἐντὸς τῶν τῆς ἀγορᾶς περιραντηρίων πορευέσθω. Ἐὰν δὲ τις ταῦτα ποιῇ, καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἑταιρεῖν θανάτῳ ζημιούσθω.

311. *Ψευδομαρτυρία.* Ὁ μαρτυρήσας τὰ ψευδῆ ὑπόδικος ἔστω τῶν ψευδομαρτυριῶν, καὶ ὁ προβαλλόμενος τῶν κακοτεχνιῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

307. Ὁ μοιχὸς ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον, ὁ δὲ βιάσας γυναῖκα, μὲ διπλῆν μόνον ποινήν, ἤτοι φυλάκισιν καὶ πρόστιμον, διότι ἡ προσβληθεῖσα διατηρεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἀρετήν της. — Μόνους γοῦν τοὺς μοιχοὺς νομίζουσι πολλαὶ τῶν πόλεων νηποινεὶ ἀποκτείνειν, δῆλον ὅτι διὰ ταῦτα ὅτι λυμαντῆρας αὐτοὺς νομίζουσι τῆς τῶν γυναικῶν φιλίας πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶναι. Ἐπεὶ ὅταν γε ἀφροδισιασθῇ κατὰ συμφοράν τινα γυνή, οὐδὲν ἧττον τούτου ἕνεκεν τιμῶσιν αὐτὰς οἱ ἄνδρες, ἐάνπερ ἡ φιλία δοκῇ αὐτοῖς ἀκήρατος διαμένειν (*Ξενοφ. Ἱέρων III, 3*). Ἴδε καὶ *Λυσίου — Ἐρατοσθένους φόνου 32*.

308. Ἐν ἀρχῇ ὁ Σόλων ὥρισε, κἂν τις προαγωγεύῃ, ζημίαν εἴκοσι δραχμῶν ἔταξε (*Πλουτ. Σόλων, 23*), βραδύτερον ὅμως λόγῳ τῶν πολλῶν καταχρήσεων, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 184 καὶ 14, Λυσίου — Ἐρατοσθ. 32*).

309. *Αἰσχίν. Τιμάρχου, 87, 163, 164.* — Ἡ ποινὴ ἐπεβάλλετο κατὰ τοῦ μισθωσαμένου καὶ κατὰ τοῦ μισθωτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τοῦ μισθωθέντος παιδός.

310. *Αἰσχίν. Τιμάρχου 21, 187 ἐπ.*

311. *Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 74. — Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 1 σελ. 1139.* Καλῶς μοὶ δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἱ ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδιδόντες ταῖς δίκαις τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἵν' εἴ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας παρασχόμενος, ἢ προκλήσεις μὴ γενομένας ἢ μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλέον γένηται, ἀλλ' ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδικηθεὶς καὶ εἰσελθὼν εἰς ὑμᾶς καὶ ἐπιδείξας περὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

312. *Διαφθορὰ νομίσματος.* Ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι.

313. *Ὁπλοφορία.* Ὅστις ἐν ἄστει σιδηροφοροίη μηδὲν δέον ἢ ὅπλα ἐξενέγκοι εἰς τὸ δημόσιον, τιμᾶσθαι.

314. *Ἀχαριστία.* Ἐξεῖναι ἀχαριστίας δικάζεσθαι κατὰ τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀντευποιούντων.

315. *Τίς μηνύει.* Πᾶς πολίτης Ἀθηναῖος, ἢ ἰσοτελής, ἐνῆλιξ, ἠδύνατο νὰ ἀσκήσῃ τὴν ποινικὴν δίκην (α). Ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἀπελεύθερος παρίστατο διὰ τοῦ κυρίου (β), ὁ ξένος διὰ τοῦ προξένου του, ἢ διὰ τοῦ ἰδιοξένου αὐτοῦ, ὁ μέτοικος διὰ τοῦ προστάτου του, αἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἀνήλικοι διὰ τοῦ κυρίου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου των, καὶ τὰ σωματεῖα διὰ τῶν ἐπιμελητῶν των.

316. Παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πεπονθότος.

τοῦ πράγματος τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρά τε τούτων δίκην λάβῃ καὶ τὸν προβαλόμενον ὑπόδικον ἔχῃ τῶν κακοτεχνιῶν (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 1, σελ. 1139*). — Κακοτεχνιῶν ὄνομα δίκης, ἣν οἱ ἑλόντες τὰς ψευδομαρτυριῶν κατὰ τοῦ παρασχομένου αὐτοὺς ἐδίδοσαν (*Πολυδεύκους*).

312. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 212, σελ. 765.* — Ἐπερωτήσας δὲ εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἕνεκα τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἡγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. δεῖν δὴ τοὺς δικαστὰς πολλῷ μᾶλλον, εἴ τις ὃ τῆς πόλεώς ἐστι νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖνο ὃ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν. προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μεῖζον εἶναι τἀδίκημα τὸ τοὺς νόμους διεφθείρειν ἢ τὸ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σῴζονται καὶ οὐδ' ὁτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσι, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες οὐδένες πώποτ' ἐσώθησαν. (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 213 - 4, σελ. 766*). Ἴδε καὶ ρωμ. δικ. *ν. 8 Π. 48. 10* καὶ *ν. 1. Κ. 9. 24.*

313. Καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι· ἐν τοῖς πρώτοις δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο (*Θουκυδ. Α'. 6*). — Ὅρα δ' ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι τὰ ὅπλα ἐφόρουν οἱ παλαιοὶ καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἦν ἐνόπλους ὄντας βουλεύεσθαι· μικροῦ γὰρ ἂν μέγα συνέβη κακόν, τοῦ Ἀχιλλέως χρησαμένου τῷ ξίφει, διὸ καὶ ἐκωλύθη παρὰ τοῖς ὕστερον ἢ ἁπλῶς ὅποι τύχῃ ὁπλοφορία διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς κακὰ (*Εὐσταθίου εἰς Ἰλιάδα*).

314. Καὶ μὴν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι διδόασι κατὰ τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀντευποιούντων (*Λουκιανός*).

315. α) Δικάσειν γὰρ ὀμωμόκατε ὑμεῖς οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ. (*Δημοσθ. Στεφάν. Ψευδομ. 50*). — β) *Δημοσθ. Μακάρτ. σελ. 1054.*

316. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 16.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

317. *Ἀνίκανοι εἰς τὸ μηνύειν.* Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι οὐδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνυόντων, ἐάν τις κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν (α). Ἀνίκανοι ἐπίσης εἶναι, οἱ ἀσκήσαντες φάσιν κατά τινος καὶ παραιτηθέντες αὐτῆς ἢ ἀπολέσαντες ταύτην (β), οἱ ἡταιρηκότες (γ).

318. *Οὐδεὶς ἀνήκουστος.* Τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

319. *Ποινικὰ δικαστήρια.* Ὁ Ἄρειος Πάγος, δικάζων τὸν ἐκ προμελέτης φόνον καὶ τραῦμα, πυρκαϊᾶς καὶ φαρμακείας (α), οἱ Ἐφέται (β), οἵτινες ἐδίκαζον εἴτε εἰς τὸ ἐν Παλλαδίῳ δικαστήριον τὰ ἀκούσια ἀδικήματα (γ) εἴτε εἰς τὸ ἐν Δελφινίῳ, τοὺς ἐκ δεδικαιολογημένης αἰτίας φόνους (δ), εἴτε εἰς τὸ ἐν Πρυτανείῳ τὰ ἄψυχα ὄργανα φόνου (ε), εἴτε εἰς τὸ ἐν Φρεαττοῖ, τοὺς διαπράξαντας ἀκούσιον φόνον, ἀλλὰ βραδύτερον ἐνεργήσαντας ἑκούσιον τοιοῦτον (στ), εἴτε εἰς τὸ τῆς Ἡλιαίας (ζ).

---

317. α) Δὲν ἐγκαλεῖται ὁ φονεύς, εἰσερχόμενος εἰς μέρος ἀπηγορευμένον. — β) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 216. — γ) Μήτε λέγειν μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς ἡταιρηκόσι (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 30 σελ. 602*). — Ἴδε καὶ ἀνωτέρω θέμα 260.

318. Ἴδε κατωτέρω θέμα 329.

319. α) Δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 22, σελ. 627*). Οἱ Ἀρεοπαγῖται ἐν νυκτὶ καὶ σκότει δικάζουσιν, ὡς μὴ ἐς τοὺς λέγοντας, ἀλλ' εἰς τὰ λεγόμενα ἀποβλέποιεν (*Λουκιαν. Ἑρμότιμ.*). — β) Δοκοῦσι δ' ὀνομάσθαι, ὅτι πρότερον τοῦ βασιλέως τοὺς ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ κρινομένους ἐξετάζοντος ὁ Δράκων τοῖς ἐφέταις παρέδωκε τὴν κρίσιν, ἐφέσιμον ἀπὸ τοῦ βασιλέως πεποιηκώς (*Πολυδ. Η. 125*). Ἦσαν οὗτοι 51, ἀριστίνδην αἱρεθέντες, ὑπὲρ τὰ 50 ἔτη γεγονότες, καὶ ἄριστα βεβιωκέναι ὑπόληψιν ἔχοντες (*Σουΐδας*, ἴδε ἀνωτέρω θέμα 270, *Δημοσθ. Μακάρτ. 57 σελ. 1069, κ.λπ.*). — γ) Ἐν ᾧ δικάζουσιν ἀκουσίου φόνου καὶ βουλεύσεως (ἤτοι προτροπῆς) (*Ἁρποκρατ. λ. ἐπὶ Παλλαδίῳ*), τὸν βουλεύσαντα ἐν τῷ αὐτῷ ἐνέχεσθαι καὶ τὸν τῇ χειρὶ ἐργασάμενον (*Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 94, Ἀντιφῶντ. Τετραλ. Γ' β.*). Τὸν ἁλόντα ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ ἔν τισιν εἰρημένοις χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδὸν καὶ φεύγειν, ἕως ἂν αἰδέσηταί τινα τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 72, σελ. 643*), ἤτοι, πρὸς θρησκευτικὸν ἱλασμὸν (*Ὁμήρου Ἰλ. Ψ. 85*), ἤτοι ἐπεβάλλετο εἰς τὸν ἀκούσιον φονέα ὑπερορία, μέχρις οὗ λάβῃ χώραν αἴδεσις (ἴδε ἀνωτέρω θέμα 269 καὶ 270), ἡ ὑπερορία αὕτη πιθανῶς ἦτο ἐνιαυσία (*Πλάτων. Νόμοι 865, Ε, καὶ 866 Γ, καὶ 869 Ε, Ἀντιφῶντ. Τετραλ. Β 10*). Δήμευσις δὲν ἐπεβάλλετο εἰς τὸν ἀκούσιον φονέα (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 38, 39*). — δ) Εἴτε λόγῳ ἀμύνης (ἴδε ἀνωτέρω θέμα 262, *Ἀντιφῶντ. Τετραλ. Γ. 2, Πολυδ. Η. 119, Πανσαν. Α. 28*), εἴτε λόγῳ μοιχείας (ἴδε ἀνωτέρω θέμα 266), εἴτε λόγῳ κλοπῆς καὶ λωποδυσίας (*Δημοσθ. Τιμοκράτ. 204, σελ. 763*, ἴδε καὶ θέμα 278), εἴτε ἐπὶ ἐνεργείας καταλύσεως τοῦ δήμου (ἴδε ἀνωτέρω θέμα 243, *Ἀνδοκιδ. Μυστηρ. 95*), εἴτε λόγῳ φόνου ἐπ' αὐτοφώρῳ (ἐντὸς τόπου, ἐξ οὗ εἴργετο), διότι ἄλλως ἐτιμωρεῖτο ὡς φονεὺς (ἴδε θέμα 258), ὡς ἐπίσης ἐτιμωρεῖτο ὡς φονεὺς ὁ μὴ δυνάμενος ν' ἀποδείξῃ τὴν νομιμότητα τῆς ἐνεργείας του, *ἐὰν μὴ ἀποδεικνύῃ ἀληθῆ* (*Λυσίου - Θεο-*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

320. *Ἄσκησις τῆς δικαιοσύνης.* Ἐν ἀρχῇ κύριοί τε ἦσαν οἱ ἐννέα Ἄρχοντες, ὥστε τὰς δίκας αὐτοτελεῖς ποιεῖσθαι. Ὕστερον δὲ Σόλωνος αὐτοῖς νομοθετήσαντος, οὐδὲν ἕτερον αὐτοῖς ἐτελεῖτο, ἢ μόνον ἀνακρίνειν τοὺς ἀντιδίκους.

321. *Ἔνδικα μέσα.* Τοιαῦτα ἦσαν, ἡ δοκιμασία (α), ἡ εὐθύνη (β), ἡ προβολὴ (γ),

---

μνήστ. Β΄ ΙΙ, Ἐρατοσθ. 99).— ε) Ἐὰν λίθος ἢ ξύλον ἢ σίδηρος ἤ τι τοιοῦτον ἐμπεσὸν πατάξῃ, καὶ *τὸν μὲν βαλόντα ἀγνοῇ τις*, αὐτὸ δ᾽ εἰδῇ καὶ ἔχῃ τὸ τὸν φόνον εἰργασμένον, τούτοις ἐνταῦθα λαγχάνεται (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 76, σελ. 645*), *Πολυδεύκ. Η. 120*, *Αἰσχίν. Κτησιφ. 233*). — στ) Ἐάν τις ἐπ᾽ ἀκουσίῳ φόνῳ πεφευγώς, μήπω τῶν ἐκβαλόντων αὐτὸν ἠδεσμένων, αἰτίαν ἔχῃ ἑτέρου φόνου ἑκουσίου (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 77 σελ. 645*). Οὗτοι, μήτ᾽ ἀποβάθραν, μήτ᾽ ἄγκυραν εἰς τὴν γῆν βαλλόμενον (*Πολυδ. Η. 120*). — ζ) Τὰ δικαστήρια ταῦτα κατηργήθηκαν ἐπὶ τῆς τυραννίας τῶν Τριάκοντα, ἐπὶ δὲ Εὐκλείδου, ὡρίσθη ὅτι ἐκ τῶν δικαστηρίων τούτων διετηρήθησαν τὸ ἐν Παλλαδίῳ καὶ τὸ ἐν Δελφινίῳ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδίκαζον οἱ Ἡλιασταὶ (ἴδε ἐν τοσούτῳ *Δημοσθ. κατ᾽ Ἀριστοκρ. 38 σελ. 632*).

320. *Σουΐδα, λέξ. Ἄρχων.*

321. α) *Δοκιμασία.* Αὕτη τοῖς ἄρχουσιν ἐπηγγέλλετο, καὶ τοῖς κληρωτοῖς καὶ τοῖς αἱρετοῖς εἴτ᾽ ἐπιτήδειοί εἰσιν ἄρχειν εἴτε καὶ μή, καὶ τοῖς δημαγωγοῖς, εἰ ἑταιρηκότες εἶεν ἢ τὰ πατρῷα κατεδηδοκότες ἢ τοὺς γονέας κεκακωκότες ἢ ἄλλως κακῶς βεβιωκότες· ἀτίμους γὰρ αὐτοὺς ἐχρῆν εἶναι καὶ μὴ λέγειν. (*Πολυδ. Η. 44, Δεινάρχ. Ἀριστογείτ. Δ΄ κ.λπ.*). Εἰς δοκιμασίαν ὑπεβάλλοντο καὶ οἱ Ἐννέα Ἄρχοντες ὑπὸ τῆς Βουλῆς. — β) *Εὐθύνη ἢ εὔθυνα.* Αὕτη κατὰ τῶν ἀρξάντων ἢ πρεσβευσάντων ἦν μὲν περὶ χρημάτων πρὸς τοὺς εὐθύνους καὶ λογιστὰς (οἱ δ᾽ ἦσαν δέκα), ἦν δὲ περὶ ἀδικημάτων πρὸς τοὺς δικαστάς, ἡ δ᾽ εὔθυνα χρόνον εἶχεν ὡρισμένον, μεθ᾽ ὃν οὐκέτ᾽ ἐξῆν ἐγκαλεῖν. (*Πολυδ. Η. 45, Αἰσχίν. Κτησιφ. 17, κ.λπ.*). Ἐὰν ὁ ὑπεύθυνος δὲν ἔδιδε λόγον ἐντὸς 30 ἡμερῶν, κατεδιώκετο διὰ τῆς γραφῆς ἀλογίου (*Πολυδ. Η. 54*), ἡ περιουσία του ἦτο ὑπεύθυνος εἰς τὴν πόλιν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ἀττικῆς, δὲν ἠδύνατο καθ᾽ οἱονδήποτε τρόπον ν᾽ ἀπαλλοτριώσῃ τὴν περιουσίαν του, καὶ ἐστερεῖτο τῶν τιμῶν ἢ ἀμοιβῶν τῆς πόλεως (*Δημοσθ. Μειδίου 87, σελ. 542, κ.λ.π.*).— γ) *Προβολή.* Αὕτη ἦν κλῆσις εἰς δίκην κατὰ τῶν κακόνως πρὸς τὸν δῆμον διακειμένων (*Πολυδ. Η. 46*). — Ἠσκεῖτο ἐπὶ παραπόνων κατὰ καταχρήσεως τῶν Ἀρχόντων, κατὰ τῶν συκοφαντῶν (*Ξενοφ. Ἑλληνικ. Α. 35, Λυσίου — Ἀγοράτ. 47*), κατὰ τῶν περὶ τὰ ἱερὰ ἀσεβούντων (*Δημοσθ. Μειδίου 9 σελ. 517 ἐπ. 175 σελ. 571*), κατὰ τῶν νοσφιστῶν δημοσίας περιουσίας (*Δημοσθ. Μειδ. 173, σελ. 570*). Ἡ προβολὴ ὑπεβάλλετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ, ἥτις εἰσῆγε τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς εἰς τὰ δικαστήρια. — δ) *Φάσις.* Φάσεις ἐκαλοῦντο πᾶσαι αἱ μηνύσεις τῶν λανθανόντων ἀδικημάτων, ἐν αἷς τῶν περὶ τὰ μέταλλα ἀδικούντων, τῶν περὶ τὸ ἐμπόριον κακουργούντων ἢ περὶ τὰ τέλη, ἢ τῶν δημοσίων τι νενοσφισμένων, ἢ τῶν συκοφαντούντων, ἢ περὶ τοὺς ὀρφανοὺς ἐξαμαρτανόντων. Ἐφαίνετο δὲ πρὸς τὸν Ἄρχοντα, ἐδίδοσαν δ᾽ ἐν γραμματείῳ γράψαντες τὴν φάσιν, τά θ᾽ ἑαυτῶν καὶ τοῦ κρινομένου ὄνομα προσγράψαντες καὶ τίμημα ἐπιγραψάμενοι. Ἐὰν ἀφεώρα εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἢ ἐξαγωγὴν ἐμπορίου ἐπεδίδετο εἰς τοὺς ἐπιμελητὰς (*Δημοσθ. Θεοκρίν. 5, σελ. 1323*), ἐὰν ἀφεώρα εἰς κατάχρησιν δημοσίων χρημάτων εἰς τοὺς συνδίκους (*Λυσίου - Ἀριστ. χρημ. 32, Μαντιθ. 7, κ.λπ.*), ἐὰν μέταλλα εἰς τοὺς θεσμοθέτας, ἐὰν ὀρφανοὺς εἰς τὸν Ἄρχοντα (*Δημοσθ. - Λάκριτ. 48, σελ. 940*

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(γ), ἡ φάσις (δ), ἡ ἔνδειξις (ε), ἡ ἐπαγωγὴ (στ). ἡ ἐφήγησις (ζ), τὸ ἀνδρολήψιον (η), ἡ εἰσαγγελία (θ), ἡ ἀγραφίου (ι), ἡ ἀλογίου (ια), καὶ διάφοροι γραφαί (ιβ).

κλπ.). — Αἱ φάσεις ἦσαν τιμηταὶ (*Πολυδ. Η. 48*), τὸ δὲ τίμημα περιήρχετο εἰς τὸ δημόσιον, ἐὰν ἡ βλάβη ἐγένετο εἰς αὐτό, ἐὰν ἡ βλάβη ἐγένετο εἴς τε τὸ δημόσιον καὶ εἰς ἰδιώτας, περιήρχετο ἐξ ἡμισείας εἰς ἑκάτερον (*Δημοσθ. Θεοκρίνου 13, σελ. 1325*), ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἰδιώτης ἐζημιοῦτο τὸν ἐπωβελίαν καὶ τὰ πρυτανεῖα, ἐὰν δὲ ἡ φάσις ἀφεώρα δημοσίαν ὑπόθεσιν, ὑπεχρεοῦτο οὗτος, ἐὰν δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον τῶν ψήφων, εἰς τὴν καταβολὴν τῆς παραστάσεως καὶ χιλίων δραχμῶν (δ).—*Ἔνδειξις.* Αὕτη ἢ πρὸς τὸν ἄρχοντα ὁμολογουμένου ἀδικήματος μήνυσις, οὐ κρίσεως ἀλλὰ τιμωρίας δεομένου. ὁ δ' ἐνδεικνύμενος ἐν γραμματείῳ πρὸς τὸν ἄρχοντα τὴν ἔνδειξιν ἀποφέρει, ἵν' ὑπεύθυνος ᾖ τῆς ψευδοῦς ἐνδείξεως. καὶ αὕτη μὲν γίνεται περὶ τῶν οὐ παρόντων (*Πολυδ. Η. 49*). — Ἤτοι εἶναι μήνυσις κατὰ τῶν ἀσκούντων καθήκοντα, ἢ κατεχόντων ἀρχάς, παρὰ τὸν νόμον, τοιοῦτοι δὲ ἦσαν, οἱ ὀφειλέται πρὸς τὸ δημόσιον, οἱ λάθρα ἐπιστρέφοντες ἐξόριστοι, καὶ ἰδίᾳ οἱ ἐπὶ ἀσεβείᾳ καταδικασθέντες καὶ ἐπισκεπτόμενοι ἱεροὺς τόπους, οἱ ἐπὶ παραπρεσβείᾳ κατηγορούμενοι (*Ἰσοκράτ. Καλλιμ. 11*), οἱ χορηγοῦντες ἐφόδια τοῖς πολεμίοις (*Ἀριστοφ. Ἱππ. 278, Ἀνδοκίδ. Περὶ τῆς ἑαυτοῦ καθόδου 14*), ὁ Ἐπιστάτης, ὅστις ἠρνεῖτο νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν ζήτημά τι πρὸς ἐπιψήφισιν. Ἡ ἔνδειξις κατετίθετο εἰς τὸν ἁρμόδιον Ἄρχοντα, ἢ εἰς τοὺς Ἕνδεκα, ἵνα εἰσαγάγουν τὴν δίκην νομίμως. — *Ἴδε Λυσίου — Ἀγοράτου ἐνδείξεως* (ε). — *Ἀπαγωγή.* Ὅταν τις ὃν ἔστιν ἐνδειχθῆναι μὴ παρόντα, τοῦτον παρόντα ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβὼν ἀπαγάγῃ (*Πολυδ. Η. 49*). Αὕτη εἰσήγετο εἰς τινα τῶν Ἀρχόντων ἢ τῶν Ἕνδεκα (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 25, σελ. 601*) καὶ ἐὰν μὲν τὸ ἀδίκημα ἦτο αὐτόφωρον ἢ ὡμολογημένον, ἐδικάζετο ὁ μηνυόμενος παρευθύς, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει παρεπέμπετο ἡ ἐκδίκασις εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 113, σελ. 735, Ἀριστοκρ. 32, σελ. 630*). Ἐὰν ἡ μήνυσις ἀπεδεικνύετο ψευδής, ὁ μηνυτὴς ὑπεβάλλετο εἰς ζημίαν χιλίων δραχμῶν (στ).— *Ἐφήγησις.* Ἐφηγεῖσθαι δὲ ἐστιν, ὅταν τις δι' ἀσθένειαν ἀπαγαγεῖν οὐ θαρρῶν ἐπάγῃ τὸν ἄρχοντα ἐπ' οἰκίαν οὗ τις τούτων ἀποκρύπτεται (*Πολυδ. Η. 50*). — Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ μηνυτής, καὶ ἐὰν δὲν ἀπεδεικνύετο βάσιμος ἡ μήνυσις, δὲν ὑπεβάλλετο εἰς χρηματικὴν ζημίαν. Ἡ ἀπαγωγὴ καὶ ἡ ἐφήγησις ἠσκοῦντο ἐπὶ κλοπῆς, φόνου, κακώσεως γονέων καὶ ἄλλων, ὧν ἡ ποινὴ ἦτο προσδιωρισμένη (ζ). — *Ἀνδροληψία.* Ἴδε θέμα 261. Οἱ τριήραρχοι καὶ οἱ διοικηταὶ πλοίων διωρίζοντο ἵνα συλλαμβάνωσι τοὺς ὁμήρους, καὶ νὰ κρατῶσι τούτους ἐν τῇ φυλακῇ μέχρις ὅτου δοθῇ ἱκανοποίησις εἰς τοὺς συγγενεῖς. Ἡ περιουσία τῶν συλλαμβανομένων ἐδημεύετο. — Ὁ δὲ ἀδίκως ἀνδροληψίᾳ κεχρημένος οὐκ ἀνεύθυνος ἦν (*Πολυδ. ἀνωτέρω*) (η). — *Εἰσαγγελία.* Τέτακται ἐπὶ τῶν ἀγράφων δημοσίων ἀδικημάτων. κατὰ τὸν νόμον τὸν εἰσαγγελτικόν, ὃς κεῖται, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶ νόμοι, ἀδικῶν δέ τις ἁλίσκεται ἢ ἄρχων ἢ ῥήτωρ, εἰς τὴν βουλὴν εἰσαγγελία δίδοται κατ' αὐτοῦ, κἂν μὲν μέτρια ἀδικεῖν δοκῇ, ἡ βουλὴ ποιεῖται ζημίας ἐπιβολήν, ἂν δὲ μείζω παραδίδωσι δικαστηρίῳ· τὸ δὲ τίμημα, ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ἐγίνοντο δὲ εἰσαγγελίαι καὶ κατὰ τῶν καταλυόντων τὸν δῆμον ῥητόρων, ἢ μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ λεγόντων, ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄνευ τοῦ πεμφθῆναι ἀπελθόντων, ἢ προδόντων φρούριον ἢ στρατιὰν ἢ ναῦς (*Πολυδ. Η. 51 ἐπ.*). Ἡ εἰσαγγελία εἰσήγετο εἰς τὴν βουλήν, δυναμένην ν' ἀπορρίψῃ αὐτὴν (*Λυσίου — Νικομ. 5*), ἢ νὰ δικάσῃ αὐτήν, ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἐτιμωρεῖτο διὰ ζημίας μέχρι πεντακοσίων δραχμῶν, ἢ διὰ τῶν ἀρχόντων νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν εἰς τὴν Ἡλιαίαν, ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἦτο σπουδαῖον (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 61, σελ. 720*). — Τοὺς μὲν ἄλλας γραφὰς γραψαμένους χιλίας δραχμὰς ὀφλισκάνειν, εἰ τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πέμπτου τῶν ψήφων μὴ μεταλάβοιεν, καὶ προσατιμοῦσθαι, τοὺς δὲ εἰσαγγέλλοντας μὴ ἀτιμοῦσθαι μέν, ὀφλεῖν δὲ τὰς χιλίας· ἔοικε δὲ τοῦτο διὰ τοὺς ραδίως εἰσαγγέλλοντας ὕστερον προσγεγράφθαι (*Θεοφράστου, ἴδε ἐντοσούτῳ Ὑπερείδ. Λυκόφρ. VII καὶ IX*). — Τιμοκράτης εἶπεν, ὁπόσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ κατάγνωσις αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι εἰσάγειν τοὺς ἕνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μή τι δημοσίᾳ κωλύσῃ, ἐὰν δὲ μή, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ᾖ. κατηγορεῖν δ' Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ, ὅ τι ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ ***(Δημοσθ. Τιμοκρ. 63, σελ. 720)*** (θ).—*Ἀγραφίου*. Κατηγοροῦνται οἵτινες ἂν ἑαυτοὺς ἐκ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐξαλείφωσιν (*Πολυδ. Η. 54*), ἤτοι, οἱ ἐξαλείφοντες ἐκ τῶν σανίδων τὸ ὄνομα αὐτῶν, ὡς δημοσίων ὀφειλετῶν, πρὶν πληρώσωσι. Αὕτη ὑπήγετο εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν θεσμοθετῶν (ι). —*Ἀλογίου*. Δίκη ἦν κατὰ τῶν οὐκ ἀποδιδόντων λογισμοὺς ὧν ἂν διαχειρίσωσιν (*Πολυδ. Η. 54*) εἰσήγετο αὕτη εἰς τοὺς Λογιστὰς (ια). — *Γραφαί*. Τούτων αἱ σπουδαιότεραι ἦσαν, αἱ φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς, φαρμάκων, μοιχείας, ὕβρεως, ἱεροσυλίας, ἀσεβείας, προδοσίας, δώρων, δεκασμοῦ (δώρων κατὰ τοῦ διδόντος καὶ δεκασμοῦ κατὰ τοῦ λαμβάνοντος) (*Αἰσχίν. Τιμαρχ. 12*), λιποστρατίου, λιποταξίου, ἀστρατείας (*Λυσίου — Ἀλκιβ. 521, 571*), λιποναυτίου, ἀναυμαχίου (*Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 10, 22*), τοῦ ῥῖψαι τὴν ἀσπίδα (*Λυσίου — Θεομν. 1 ἐπ.*), ἀγαμίου (καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις ὀψιγαμίου, κακογαμίου), ἀργίας (*Δημοσθ. Εὐβουλ. 1308, Ἰσοκρ. Ἀρεοπ. 17*), ἑταιρήσεως, ψευδεγγραφῆς, ψευδοκλητείας (*Δημοσθ. Νικοστρ. 1252*), ξενίας, δωροξενίας, παρανόμων (*Δημοσθ. Τιμ. 710*), παραπρεσβείας (*Αἰσχίν. Παραπρ. 28, 52*), καὶ ἄλλαι, ἃς ἴδε εἰς *Τζιβανοπούλου Λεξικὸν σελ. 1041*. — *Ἐνέργεια τούτων*. Ταύτας τὰς δίκας ἢ ὅσαι τοιαῦται —ἐκαλοῦντο γὰρ αἱ γραφαὶ καὶ δίκαι, οὐ μέντοι καὶ αἱ δίκαι γραφαί— ἐξῆν τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι, καὶ ἐπὶ μὲν πασῶν τούτων ὁ μὴ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων προσωφλίσκανε χιλίας· ὁ δὲ τῆς ἀσεβείας γραψάμενος καὶ οὐχ ἑλὼν ἐθανατοῦτο. καὶ τῆς μὲν ὕβρεως τὸ τίμημα οὐκ ἦν τοῦ παθόντος ἀλλὰ δημόσιον, δώρων δὲ κατὰ τοῦ ἐπὶ δώροις δικάσαντος ἦν ἡ γραφή, δεκασμοῦ δὲ κατὰ τοῦ διαφθείραντος· καὶ ὁ μὲν δεκάζεσθαι ὁ δὲ δεκάζειν ἐλέγετο. τῆς δὲ ἀργίας ἐπὶ μὲν Δράκοντος ἀτιμία ἦν τὸ τίμημα· ἐπὶ δὲ Σόλωνος, εἴ τρίς τις ἁλῴη, ἠτιμοῦτο. καὶ λιποναυτίου μὲν ἐκρίνετο ὁ τὴν ναῦν ἐκλιπών, ὥσπερ ὁ τὴν τάξιν λιποταξίου, ἀναυμαχίου δὲ ὁ τὴν ναῦν μὲν μὴ λιπών, μὴ μέντοι ναυμαχήσας. ἑταιρήσεως δ' ἦν γραφὴ καὶ δοκιμασία καὶ ἐπαγγελία (*Πολυδ. 41 ἐπ.*)· καὶ ταῦτα τῆς κατὰ τῶν ἑταιρηκότων κατηγορίας τὰ ὀνόματα. ψευδεγγραφῆς δ' ἦν δίκη κατὰ τῶν ὡς ὀφείλοντάς τινας ἐνδειξαμένων, εἰ ψευδῶς σεσυκοφαντηκότες ἁλῷεν. κατὰ δὲ τούτου ἦν καὶ ἐπιβουλεύσεως γραφή, ψευδοκλητείας δὲ κατὰ τῶν οὐ δικαίως κεκλητευκότων. δωροξενίας δέ, εἴ τις ξενίας κρινόμενος δῶρα δοὺς ἀποφύγοι. παρανόμων δέ, εἴ τις ψήφισμα γράψαι ἢ νόμον παράνομον· ὑπομοσάμενος γάρ τις τὸ γραφέν, οὗ ἡ κατηγορία ὑπωμοσία ἐκαλεῖτο, διήλεγχεν ὅτι ἔστι παράνομον ἢ ἄδικον ἢ ἀσύμφορον (*Πολυδ. Η. 40 - 44*). — *Κακώσεως*. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 127 καὶ 274α. Αἱ περὶ κακώσεως δίκαι ὑπήγοντο εἰς τὸν ἐπώνυμον ἄρχοντα, ἢ εἰς τὸν πολέμαρχον, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ξένων ἢ μετοίκων. Πᾶς Ἀθηναῖος ἠδύνατο νὰ εἶναι κατήγορος ἐν αὐτῇ, ὁ μηνυτὴς δὲν ὑπέκειτο εἰς τοὺς περιορισμοὺς τῆς κλεψύδρας, οὔτε ὑπεβάλλετο εἰς ἀποζημιώσεις. Ὁ ἀγὼν ἦτο πάντοτε τιμητός, ἀπέκειτο δὲ εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ὁρίσῃ τὴν ποινήν, ὁ ἄρχων ἠδύνατο νὰ εἰσαγάγῃ τὴν δίκην εἰς τὴν Ἡλιαίαν. — Οἱ ἐπὶ κακώσει γονέων δίκη ἐπήγετο ἀτιμίαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δήμευσιν (*Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 74, Ξενοφ. Ἀπομνημον. Β'. 2, 13*) (ιβ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

322. *Ἀγὼν τιμητός.* Αἱ ἐν τοῖς ποινικοῖς καὶ ἐνίοτε ἐν τοῖς πολιτικοῖς δικαστηρίοις ἐκδικαζόμεναι δίκαι, διεκρίνοντο εἰς τιμητοὺς καὶ ἀτιμήτους ἀγῶνας. Καὶ ἀτίμητος μὲν ἐκαλεῖτο ἡ δίκη, ὅταν ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἰς τὸν κατηγορούμενον ἦτο ὡρισμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῆς *ἐνδείξεως*, ἐπὶ τῆς *ἀπαγωγῆς* καὶ τῆς *ἐφηγήσεως*, τιμητὴ δ' ἐκαλεῖτο ἡ δίκη, ὅταν ἡ ποινὴ καθωρίζετο ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, μετὰ τὴν περὶ ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου ἀπόφασίν του, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς, ἤτοι τοῦ τιμήματος, ἣν ἐζήτει, καὶ τοῦ ἀντιτιμήματος ἢ ὑποτιμήματος, ὅπερ ἀντεπρότεινεν ὁ κατηγορούμενος. Ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων ἀπεφαίνετο τὸ δικαστήριον, δεχόμενον τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν προτάσεων. Ἐὰν ἡ καταδίκη ἐγένετο εἰς χρήματα, ἐπὶ μὲν *δημοσίας γραφῆς*, παρείχετο εἰς τὸν κατηγορούμενον προθεσμία καταβολῆς (μέχρις ἐννάτης πρυτανείας), μεθ' ἥν, ἐδιπλασιάζετο ἡ ποινή, ἠτιμοῦτο ὁ καθυστερῶν καὶ ἐδημεύετο ἡ περιουσία αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ *ἰδιωτικῆς γραφῆς*, παρείχετο εἰς τὸν μηνυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ κατάσχῃ τὴν περιουσίαν τοῦ κατηγορουμένου, καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν περιουσίαν του διὰ τῆς περὶ *ἐξούλης δίκης*. Περιπτώσεις τιμητῆς δίκης ἀναφέρονται ἐπὶ γραφῶν κακώσεων, ἀσεβείας, ἐπιτροπῆς καὶ ἐξαιρέσεως δούλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Γ'. Δικονομικά

323. *Δικασταί.* Πάντας Ἀθηναίους λαχεῖν εἰς τὰ δικαστήρια.

324. Ἐξεῖναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ καταδέχεσθαι τοὺς ἐκφυλλοφορηθέντας.

325. *Κληροῦνται.* Τοὺς δικαστὰς ἀποκληροῦν εἰς τὸ δικάζεσθαι.

---

322. Ἐπὶ τῆς τιμητῆς δίκης, ὁ μηνυτὴς ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιβολὴν εἰς τὸν κατηγορούμενον τῆς ποινῆς τοῦ προστίμου, τῆς φυλακίσεως, τοῦ θανάτου διὰ κωνείου (ὡς ἐγένετο διὰ τὸν Σωκράτη), τοῦ βαράθρου, τοῦ ἀποτυμπανισμοῦ, τοῦ τροχοῦ, τῆς δημεύσεως κ.λπ. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 289, καὶ 285. — Τὸ τίμημα ἠδύνατο νὰ προσυμφωνηθῇ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς συμβάσεσι (*Δημοσθ. Διονυσοδ. 27, 45*) *κ.λπ.* — Τὸ ποσὸν τοῦ εἰς χρήματα τιμήματος, καθώριζεν ὁ μηνυτὴς ἀπεριορίστως, ἀλλὰ τὰ δικαστήρια συνήθως ἐμετρίαζον τοῦτο, καὶ δὴ ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἰδιωτικῆς διαφορᾶς.

323. Ἐδίκαζον δ' οἱ ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη ἐκ τῶν ἐπιτίμων καὶ μὴ ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ (*Πολυδ. Η. 122*).

324. Ἐκφυλλοφορηθέντες ἐκαλοῦντο οἱ βουλευταί, οἵτινες ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τὴν Βουλὴν διὰ γενικῆς ἀποφάσεως αὐτῆς.

325. Οἱ μέλλοντες νὰ δικάσωσι δικασταὶ ἐξελέγοντο κλήρῳ. — Ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι βουλομένων εἰς τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεσθ' ἡμῖν· διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἶτ' ἀπεκληρώθητε· ταῦτα δὲ οἱ νόμοι λέγουσιν (*Δημοσθ. Ἀριστογ. Α'. 27, σελ. 778*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

326. *Ἅπαξ τῆς ἡμέρας*. Τοὺς δικαστὰς μὴ δικάζειν δὶς ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

327. *Ὅρκος δικαστῶν*. Δικάσω περὶ ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ, καὶ περὶ ὧν μὲν νόμοι εἰσὶ κατὰ τοὺς νόμους ψηφιοῦμαι, περὶ δὲ ὧν μὴ εἰσί, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ.

328. *Ὅρκος Ἡλιαστῶν*. Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν· οὐδ' ἐάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, ἢ λέγῃ ἢ ἐπιψηφίζῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπὰς οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῶν Ἀθηναίων οὐδὲ οἰκιῶν· οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω, οὐδ' ὧν θάνατος κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλον οὐδένα ἐάσω· οὐδ' ἀρχὴν καταστήσω, ὥστ' ἄρχειν ὑπεύθυνον ὄντα ἑτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ τοῦ ἱερομνήμονος καὶ ὅσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος καὶ πρεσβείας καὶ συνέδρων· οὐδὲ δὶς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ· οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλος ἐμοὶ οὔτ' ἄλλη εἰδότος ἐμοῦ, οὔτε τέχνῃ, οὔτε μηχανῇ οὐδεμιᾷ. καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη. καὶ ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ οὗ ἂν ἡ δίωξις ᾖ. ἐπομνύωαι Δία, Ποσειδῶ, Δήμητρα, καὶ ἐπαρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοι, εὐορκοῦντι δὲ πολλὰ κἀγαθὰ εἶναι. Καὶ οὐ μνησικακήσω, οὐδ' ἄλλῳ πείσομαι, ψηφιοῦμαι δὲ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

329. Ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

---

326. Ὑμεῖς μέν γε τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινά, ἐάν τις ἢ διχόθεν μισθοφορῇ ἢ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐκκλησιάζῃ ἢ δικάζῃ ἢ ἄλλο τι ποιῇ ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 123, σελ. 739*). — Οἱ δικασταὶ ἐλάμβανον τρεῖς ὀβολοὺς δι' ἑκάστην ὑπόθεσιν. — *Ἀριθμὸς δικαστῶν*. Ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑπῆρχον ἐν ὅλῳ 6.000 δικασταί, οἵτινες ἐπειδὴ ὠμνύοντο ἐκαλοῦντο ὀμωμοκότες, ἐκ τούτων ἐκληροῦντο δι' ἕκαστον δικαστήριον 500, ἐνίοτε δὲ 1.000 ἢ 400 ἢ 200, οἷς προσθετέον καὶ τὴν τοῦ εἰσαγωγέως ἄρχοντος.

327. Διατὶ αὐτοὺς καλεῖ ἀνωμότους; καθὸ εἰσίοντες οἱ δικασταὶ περὶ ἐκείνου ὤμνυσαν, περὶ οὗ ἡ κρίσις ἦν, οὐ μέντοι περὶ τῶν ἤδη κριθέντων (*Δημοσθ. Τιμοκρ.*).

328. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 149, Αἰσχίν. Κτησιφ. 233.*

329. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 318. — Ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι. τοῦτο δ' ἐστίν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδέν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει, καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι (*Δημοσθ. Στεφάν, Α, 1*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

330. *Διαδικασία. Κλῆσις.* Τὸν τῆς προσκλήσεως κλητῆρα ἐπιγράψασθαι.

331. *Προανάκρισις.* Τοὺς Ἄρχοντας ἀνακρίνειν τοῖς συντείνουσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ τοὺς συντείνοντας εἰς τὸν ἀγῶνα ἀποκρίνειν.

332. *Ὅρκος - πρόδικος.* Τὸν μέλλοντα κατηγορεῖν, ὄμνυσθαι ὑπὲρ τοῦ ἐπελθεῖν, εἰ πάντα ἕτοιμα ἔχει τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα ἢ ἀπόμνυσθαι.

333. *Εἰσαγωγὴ δίκης.* Τοὺς Ἄρχοντας καλεῖν εἰς τὸ δικαστήριον τοὺς συντείνοντας εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον.

334. *Μὴ ἐμφάνισις.* Διαγράφειν τὸν Ἄρχοντα τὴν τοῦ ἀμφισβητοῦντος, καὶ τῆς δίκης ἕνεκα ἀπόντων, ἀμφισβήτησιν.

---

330. Κλητὴρ λέγεται ὁ καλῶν εἰς τὸ δικαστήριον πάντας. σημαίνει δὲ ἡ λέξις καὶ τὸν μάρτυρα (*Σουΐδας, Ἁρποκρατ.*). Ἡ κλῆσις ἐγένετο ἢ διὰ τακτικῶν κλητήρων τοῦ δικαστηρίου, ὧν τὸ ὄνομα ἐτίθετο εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς κλήσεως, ἢ διὰ τοῦ ἐνάγοντος, ἐνώπιον δύο μαρτύρων, οἵτινες ἐκαλοῦντο μάρτυρες. Ἐὰν ἡ δίκη ἐστρέφετο κατὰ γυναικός, τὸ ἔγγραφον ἀπηυθύνετο κατὰ τοῦ κυρίου αὐτῆς. Τῆς οἰκίας παντὸς θεωρουμένης ὡς ἀσύλου, ἡ ἐπίδοσις τοῦ δικογράφου ἐγένετο ἐκτὸς αὐτῆς, καλουμένου πρὸς τοῦτο τοῦ ἀντιδίκου. Ἐὰν ἐπεγράφοντο ψευδεῖς κλητῆρες, ὁ διάδικος ἢ οἱ κλητῆρες κατεδιώκοντο διὰ τῆς γραφῆς ψευδοκλητείας (*Δημοσθ. Νικοστρ. 15, σελ. 1251*), ἥτις ἐνίοτε ἐπέσυρε θανατικὴν ποινήν, ἐν τιμητῷ ἀγῶνι (*Δημοσθ. Νικοστρ. 17*), ἢ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας (*Ἀνδοκίδ. 33*) ἢ καὶ τὴν δίκην βλάβης (*Δημοσθ. πρὸς Ἄφοβον ὑπὲρ φάνου, 15, σελ. 849*), ἢ τὴν δίκην συκοφαντίας ἢ κακοτεχνιῶν.

331. Οἱ διάδικοι ἐξεταζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος ὤφειλον νὰ ἀπαντήσωσι. — Ἔτι τοίνυν καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐπιδείξω ἔργω ὑμῖν ταῦτα μεμαρτυρηκότας. Ὅτε γὰρ αἱ ἀνακρίσεις ἦσαν πρὸς τῷ ἄρχοντι καὶ οὗτοι παρακατέβαλον ὡς ὑπὲρ γνησίων τῶνδ' Εὐκτήμονος ὄντων, ἐρωτώμενοι ὑφ' ἡμῶν τίς εἴη αὐτῶν μήτηρ καὶ ὅτου θυγάτηρ, οὐκ εἶχον ἀποδεῖξαι, διαμαρτυρομένων ἡμῶν καὶ τοῦ ἄρχοντος κελεύοντος ἀποκρίνεσθαι κατὰ τὸν νόμον (*Ἰσαῖος — Φιλοκτημ. 12*).

332. Ὁ ἐνάγων ἢ ὁ κατήγορος ὡρκίζοντο ὅτι θὰ ἐξακολουθήσουν τὴν δίκην, ὅταν ἑτοιμασθῶσιν αἱ ἀποδείξεις των. — Ἐάν τις δικάζηται παρὰ τοὺς ὅρκους, ἐξεῖναι τῷ φεύγοντι παραγράψασθαι, τοὺς δὲ ἄρχοντας περὶ τούτου πρῶτον εἰσάγειν, λέγειν δὲ πρότερον τὸν παραγραψάμενον· ὁπότερος δ' ἂν ἡττηθῇ τὸν ἐπωβελίαν ὀφείλειν. (*Ἰσοκρ. πρὸς Καλλίμ. 1*). Ὁ νόμος οὗτος εἰσήχθη μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Τριάκοντα, ἐσκόπει δὲ τὴν παραγραφὴν τῶν πρὸ τῆς ἀμνηστείας γενομένων πράξεων.

333. Ὁ ἐνάγων ἢ μηνυτής, ἐὰν δὲν εἶχον πλήρεις τὰς ἀποδείξεις των, ἐζήτουν ἀναβολήν, ἥτις παρεχωρεῖτο δι' ἐγγράφου καλουμένου *ὑπωμοσία*. Ἐὰν εἰσήγετο ἡ δίκη, ἕτοιμος οὖσα, χωρὶς νὰ προβληθῇ ἔνστασίς τις, ἡ δίκη ὠνομάζετο *εὐθυδικία*, ὅτε ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ὤμνυον, ὁ μὲν ἀληθῆ κατηγορήσειν, ὁ δὲ τ' ἀληθῆ ἀπολογήσειν, ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐκαλεῖτο *ἀντωμοσία*, ἡ δὲ δίκη ἐκαλεῖτο *εἰσαγώγιμος*. Ὁ ὅρκος τῶν διαδίκων ἐγράφετο ἐπὶ πίνακος, καὶ ἐτίθετο μετὰ τῶν λοιπῶν ἀποδεικτικῶν μέσων εἰς τὸν *ἐχῖνον*, μεθ' ὃ ἐκληροῦντο οἱ δικασταί, καὶ προσδιωρίζετο ἡ ἡμέρα τῆς δίκης, ἥτις ἐκαλεῖτο *κυρία ἡμέρα*.

334. Ἐπειδὴ καὶ ἡ σὴ διεγράφη ἀμφισβήτησις, δόξαντος σοῦ ἕνεκα τῆς δίκης ἀπεῖναι, καὶ οὐ δημοσίᾳ ...καὶ συνεβεβήκει, ὡς φόμεθα ἡμεῖς, αὕτη καλλίστη ἀναβολὴ δημοσίᾳ τούτου ἀποδημοῦντος στρατευομένου (*Δημοσθ. Ὀλυμπιοδ. 24, σελ. 1174*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

335. *Ἀπολογία*. Ἀπολογητέον.

336. *Δύναμις καταθέσεως διαδίκων*. Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.

337. *Ἔνστασις ἀπαραδέκτου*. Παραγράφεσθαι πρὸς τὸν ἀντίδικον, τὴν δίκην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι.

338. *Ἔνστασις ἐξοφλήσεως*. Παραγράφεσθαι περὶ ὧν ἄν τις ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας πάλιν δικάζηται.

339. *Ἔνστασις ἀναρμοδιότητος*. Τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς.

340. *Ἔνστασις μὴ νομίμου*. Ὑπὲρ μὲν τῶν μὴ γενομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι, μήδ' εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, παραγράφεσθαι.

341. *Δικαστικὰ ἔξοδα - Πρυτανεῖα*. Πρυτανείων δὲ τιθέτω ὁ διώκων καὶ ὁ διωκόμενος, εἰ δὲ μὴ διεγράφετο ἡ δίκη.

---

335. Οἱ διάδικοι ὑπερήσπιζον τὰ δίκαιά του μόνοι. Ἠδύναντο ἐντοσούτῳ νὰ προσλάβωσι συνήγορον ἕνεκα δεδικαιολογημένης αἰτίας. — Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπερ ἡγοῦμαι προσήκειν δεηθῆναι, νέον τε ὄντα καὶ ἀπείρως ἔχοντα τοῦ λέγειν, συνήγορόν με κελεῦσαι καλέσαι τῷ ἀγῶνι τούτῳ Ἀπολλόδωρον (*Δημοσθ. Νεαίρ. 14, σελ. 1349*).

336. *Ἰσαίου — Φιλοκτ. 12.*—Ἀπόκριναι, ὦ ἀγαθέ, καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι (*Σωκράτης πρὸν Μέλιτον, Πλάτων. Ἀπολογία Σωκράτ.*). — Μάρτυρες μέν εἰσιν οὗτοι, οἷς μηδὲν μέτεστι τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστὶν (*Δημοσθ. Βοιωτοῦ περὶ προικ. 58, σελ. 1025*). — Λόγῳ συμφέροντος ἀποκλείονται οἱ μάρτυρες.

337. Παραγραφὴ δ' ἦν ἡ αὐτὴ καὶ διαμαρτυρία, ὅταν τις μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι λέγῃ τὴν δίκην ἢ ὡς κεκριμένος ἢ διαίτης γεγενημένης ἢ ὡς ἀφειμένος, ἢ ὡς τῶν χρόνων ἐξηκόντων ἐν οἷς ἔδει κρίνεσθαι... οἷον οὐκ εἰσαγγελίας ἀλλὰ παρανόμων, οὐ δημοσία ἀλλ' ἰδία, ἢ ὡς οὐ παρὰ τούτοις κρίνεσθαι δέον, οἷον οὐκ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἀλλ' ἐπὶ Παλλαδίῳ. ἄγραπτος δὲ δίκη ἐκαλεῖτο ἡ ὑπὸ τῆς παραγραφῆς ἀναιρεθεῖσα καὶ διαγραφεῖσα (*Πολυδ. Η. 57*).

338. Ἴδε καὶ θέμα 194. — Τὴν γὰρ δίκην, ἐν ᾗ ταῦτα ἐμαρτυρήθη, παρεγράψατο Φορμίων πρὸς ἐμὲ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι ὡς ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτὸν (*Δημοσθ. Στέφαν. ψευδομ. 41, σελ. 1113*).

339. Ἤτοι προὐβάλλετο ἔνστασις ἀναρμοδιότητος. Πολλάκις γὰρ οἱ ἀντίδικοι παρεγράφοντο· οὐ πρὸς διαιτητήν με κρίνεσθαι δεῖ, ἀλλὰ πρὸς Ἄρχοντα ἢ Θεσμοθέτην (*Οὐλπιανός, Δημοσθ. Πανταίν. 33, σελ. 976*).

340. Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 201.

341. Δικαστικὰ ἔξοδα, πρυτανεῖα λεγόμενα, κατεβάλλοντο μόνον εἰς τὰς ἰδιωτικὰς δίκας, οὐχὶ καὶ εἰς τὰς δημοσίας. — Τὰ μὲν πρυτανεῖα ὡρισμένα, ὅ τι ἔδει καταβαλεῖν πρὸ τῆς δίκης τὸν διώκοντα καὶ τὸν διωκόμενον· εἰ δὲ μή, διέγραφον τὴν δίκην οἱ εἰσαγωγεῖς. ὁ δ' ἡττηθεὶς ἀπεδίδου τὸ παρ' ἀμφοτέρων δοθέν, ἐλάμβανον δ' αὐτὸ οἱ δικασταί. καὶ οἱ μὲν καὶ ἀπὸ ἑκατὸν δραχμῶν ἄχρι χιλίων δικαζόμενοι τρεῖς δραχμὰς κατετίθεντο, οἱ δὲ ἀπὸ χιλίων μέχρι μυρίων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

342. *Διαμαρτυρία.* Ἐξεῖναι τοῖς ἀντιδίκοις ἂν βούλωνται, διαμαρτυρεῖν.

343. *Ἐρημοδικία.* Τοὺς ἐμπρόθεσμον δίκην ἔχοντας, εἶτα μὴ ἀπαντῶντας εἰς τὴν κυρίαν, ἐρήμην ἁλίσκεσθαι, τὸ δὲ τίμημα εἶναι χιλίας δραχμάς.

344. Τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν ἐξεῖναι.

345. *Ἀπόδειξις - Ὁμολογία.* Τὰ ὡμολογημένα ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου κύρια εἶναι.

346. *Μάρτυρες.* Μὴ μαρτυρεῖν τοὺς ἀτίμους.

τριάκοντα. οἱ δὲ οἴονται πρυτανεῖα εἶναι τὸ ἐπιδέκατον τοῦ τιμήματος, κατατίθεσθαι δ' αὐτὸ τοὺς γραψαμένους ἐπὶ μισθαποδοσίᾳ τῶν δικαστῶν (*Πολυδ. Η. 38*).—*Παρακαταβολὴ* δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ἀμφισβητημάτων τὸ πέμπτον, ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν τὸ δέκατον (*Πολυδ. Η. 39*).— *Ἐπωβελία* δ' ἦν τὸ ἕκτον τοῦ τιμήματος [μέρος], ὃ ὤφειλεν [[ὁ μὴ ἑλών, προσώφειλεν]] ὁ αἱρεθείς· ὠνόμασται δὲ ὅτι ὀβολὸς ἦν τὸ ἕκτον τῆς δραχμῆς (*Πολυδ. Η .39*). — (Ἡ ἐπωβελία παρείχετο εἰς τὸν δικαιούμενον διάδικον εἴς τι τὰς ἰδιωτικὰς δίκας καὶ εἰς τὰς φάσεις, ἐφ' ὅσον ὁ διώκων δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον τῶν ψήφων (*Δημοσθ. Ἀφόβου 384, καὶ Μνησικλ. Εὐεργ. 1158*). — Ἡ δὲ *παράστασις* δραχμὴ ἦν, ἣν ὁ διώκων παρὰ διαιτητῇ προσεισέφερεν (*Πολυδ. Η. 38*). — Ἡ παρακαταβολὴ παρείχετο συνήθως εἰς τὰς κληρονομικὰς δίκας, καὶ εἰς τὰς δίκας τὰς καλουμένας *ἐνεπίσκημμα* (μεσεγγύησις), δι' ὧν ἐζητεῖτο παρὰ τοῦ δημοσίου ὑπὸ πιστωτοῦ, ὅπως λάβῃ τὰ ὀφειλόμενα αὐτῷ ἐκ τῆς δημευθείσης περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου του, ἤτοι, «ὅστις ἀντιλέγοι ὡς αὐτὸς δικαιότερος ὢν ἔχειν τὸν κλῆρον ἐξ ἀγχιστείας ἢ διαθηκῶν· παρακατέβαλλε δὲ τῆς οὐσίας τὸ δέκατον, ὡς προσεισοίσων ἐὰν ἡττηθῇ» (*Πολυδ. Η. 32*).

342. Τρόπος τις ἦν παραγραφῆς ἡ διαμαρτυρία· πρὸ γὰρ τοῦ εἰσαχθῆναι τὴν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον, ἐξῆν τῷ βουλομένῳ διαμαρτυρῆσαι ὡς εἰσαγώγιμος ἐστὶν ἡ δίκη, ἢ οὐκ εἰσαγώγιμος· διαφέρει δὲ τῆς παραγραφῆς τῷ τὴν διαμαρτυρίαν γίνεσθαι οὐ μόνον ὑπὸ τῶν φευγόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν διωκόντων· καὶ πρότερόν γε τῷ διώκοντι ἦν προβάλλεσθαί τινα μαρτυροῦντα εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, καὶ περὶ τούτου πρότερον ἐγίνετο ἡ κρίσις πρὸς αὐτὸν τὸν διαμαρτυρήσαντα, οὐ πρὸς τὸν ἐξ ἀρχῆς δικαζόμενον. Εἰ δὲ μὴ προὐβάλλετο μάρτυρα ὁ διώκων, τότε ἐξῆν τῷ φεύγοντι προσαγαγεῖν τινα μαρτυροῦντα μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, καὶ πάλιν πρὸς τὸν διαμαρτυρήσαντα ὁ ἀγὼν ἐγίνετο (Γραμματικοί).

343. Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐνεφανίζετο κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ἡμέραν τῆς δίκης, κατεδικάζετο ἐρήμην, ἤτοι, ἐξ ἐρήμης καταδικασθῆναι, ἢ ἐρήμην ὀφλισκάνειν, κατεδικάζετο δὲ εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.

344. Ἀντιλαχεῖν δὲ δίκην ἐξῆν, ὁπότε τις μὴ παρὼν ἐν δικαστηρίῳ κατακηρυχθεὶς καὶ μὴ ὑπακούων ἐρήμην ὄφλοι. ἀντιλαχεῖν δὲ δύο ἐντὸς μηνῶν ὑπῆρχεν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο σχοίη, τὸ ἐγγεγραμμένον ὦφλε καὶ ἄτιμος ἦν (*Πολυδ. Η. 61*). — (Ἡ δίκη αὕτη εἶναι ἰσοδύναμος μὲ τὴν παρ' ἡμῖν ἀνακοπήν). — *Ἐν διαιτηταῖς.* Ὁπόταν τις παρὰ διαιτηταῖς παραγραψάμενος, καὶ ὑπομοσάμενος νόσον ἢ ἀποδημίαν, εἰς τὴν κυρίαν μὴ ἀπαντήσας ἐρήμην ὄφλῃ, ἐξῆν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν, καὶ ἡ ἐρήμη ἐλύετο (*Πολυδ. Η. 60*).

345. *Ἰσαίου — Δικαιογ. 1.*

346. Ἀνίκανοι πρὸς τὸ μαρτυρεῖν ἦσαν καὶ οἱ δοῦλοι. — Ἠρόμην αὐτὸν πρὸς τῷ διαιτητῇ εἰ ἔτι δοῦλος εἴη ὁ Αἰσχρίων, καὶ ἠξίουν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ δέρματι τὸν ἔλεγχον διδόναι. ἀποκριναμένου δέ μοι τούτου ὅτι ἐλεύθερος εἴη, τῆς μὲν ἐξαιτήσεως ἐπέσχον, μαρτυρίαν δ' αὐτὸν ἠξίουν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

347. Μὴ ἐξεῖναι διαμαρτυρεῖν τοῖς ξένοις ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ ἀπροστασίου. Ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ ἀποστασίου διαμαρτυρεῖν τῷ βουλομένῳ, ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων.

348. Μὴ μαρτυρεῖν αὐτὸν αὐτῷ, οὔτε ἐπὶ ταῖς γραφαῖς, οὔτε ἐπὶ ταῖς δίκαις, οὔτ' ἐν ταῖς εὐθύναις.

349. *Συγγενοῦς*. Μὴ ἐπάναγκες εἶναι οἰκείου καταμαρτυρῆσαι ἂν τἀληθῆ.

350. *Αἱ μαρτυρίαι ἔγγραφοι*. Μαρτυρεῖν ἐν τῷ γραμματείῳ.

351. *Ὅρκισις μαρτύρων*. Τοὺς μάρτυρας ὅρκον διομόσασθαι (α). τρεῖς θεοὺς ὀμνύναι, ἱκέσιον, καθάρσιον, Ἐξακεστήριον (β).

352. Ἃ ἂν εἰδῇ τις, καὶ οἷς ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα.

ἐμβαλέσθαι τοῦ Αἰσχρίωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος (*Δημοσθ. Τιμόθ. 55, σελ. 1200*). — Οἱ δοῦλοι ἐξεταζόμενοι ὑπεβάλλοντο εἰς βάσανον.

347. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 55. — Οἱ νόμοι κελεύουσι διαμαρτυρεῖν ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ ἀποστασίου τὸν βουλόμενον ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων· μήποτ' οὖν ἐν μὲν ταῖς τοῦ ἀποστασίου δίκαις κεκώλυνται διαμαρτυρεῖν οἱ ξένοι, ἐν δὲ ταῖς τοῦ ἀπροστασίου οὐ κεκώλυνται (*Ὑπερείδ. Ἀριστογ. 16*).

348. Δὲν ἠδύνατό τις νὰ μαρτυρήσῃ δι' ἑαυτόν. — Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνεσθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή. (*Δημοσθ. Στεφάνου Β 10 σελ. 1131*).

349. Οὐ μέντοι οὐδὲ τούτου γ' ἔφασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν τἀληθῆ· οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς εἶναι (*Δημοσθ. Τιμόθ. 38, σελ. 1195*). — Δεινὸν μὲν γάρ ἐστιν εἰ καὶ καθ' ὅτου τις οὖν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖ, πολλῷ δὲ δεινότερον καὶ πλείονος ὀργῆς ἄξιον, *εἰ κατὰ τῶν συγγενῶν*· οὐ γὰρ τοὺς γεγραμμένους νόμους ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα ἀναιρεῖ (*Δημοσθ. Στεφάν. Α. 53, σελ. 1117*). — Τοῦτο εἶναι εὔλογον, διότι ὁ καταμαρτυρῶν συγγενής, ἐνεργεῖ συνήθως μὲ ἐμπάθειαν.

350. Ἐνθυμεῖσθε ὅτι διὰ ταῦτα ὁ νόμος μαρτυρεῖν ἐν γραμματείῳ κελεύει, ἵνα μήτ' ἀφελεῖν ἐξῇ μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις μηδέν. τότ' οὖν αὐτὸν ἔδει ταῦτ' ἀπαλείφειν κελεύειν, ἃ νῦν οὔ φησι μεμαρτυρηκέναι, οὐ νῦν ἐνόντων ἀναισχυντεῖν. ἔπειτα καὶ τόδε σκοπεῖτε, εἰ ἐάσαιτ' ἂν ἐναντίον ὑμῶν ἐμὲ προσγράψαι τε λαβόντα τὸ γραμματεῖον. οὐ δήπου. οὔκουν οὐδὲ τοῦτον ἀφαιρεῖν τῶν γεγραμμένων ἐᾶν προσήκει (*Δημοσθ. Στεφάνου Α. 44, σελ. 1115*).

351. α) Τοῦτο δὲ δέον σε διομόσασθαι ὅρκον τὸν μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον, ἐξώλειαν σαυτῷ καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ τῇ σῇ ἐπαρώμενον, ἦ μὴν μὴ ἄλλα κατηγορήσειν ἐμοῦ ἢ εἰς αὐτὸν τὸν φόνον, ὡς ἔκτεινα... ἀνώμοτος μὲν αὐτὸς ἐμοῦ κατηγορεῖς, ἀνώμοτοι δὲ οἱ μάρτυρες καταμαρτυροῦσι, δέον αὐτοὺς τὸν αὐτὸν ὅρκον σοὶ διομοσαμένους καὶ ἁπτομένους τῶν σφαγίων καταμαρτυρεῖν ἐμοῦ (*Ἀντιφῶντος — περὶ Ἡρώδου φόνου, 11*). — β) Τρεῖς θεοί, παρὰ Σόλωνι, ἐν τοῖς Ἄξοσι ὅρκῳ τέτακται (*Ἡσύχιος*). Ἱκέσιος ὁ Ζεύς, Καθάρσιος ὁ Ἀπόλλων καὶ Ἐξκεστήριος ὁ Ἀσκληπιός, ὡς θεραπευτικός. — Τὸν ὅρκον τοῦτον ἔδιδε ἡ μὴ δυναμένη νὰ παρασταθῇ ὡς μάρτυς ἐν δικαστηρίῳ μήτηρ ἢ συγγενὴς (*Δημοσθ. Ἀφόβου 26, σελ. 852, κ.λπ.*).

352. Μαρτυρία δὲ καλεῖται, ὅταν τις αὐτὸς ἰδὼν μαρτυρῇ, ἐκμαρτυρία δέ, ὅταν τις παρὰ τοῦ ἰδόντος ἀκούσας λέγῃ (*Πολυδ. Η. 36*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

353. *Ἐκμαρτύρια.* Ἀκοὴν εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεῶτος, ἐκμαρτυρίαν δὲ ὑπερορίου καὶ ἀδυνάτου.

354. *Λιπομαρτύριον.* Τιθέναι τῷ τὴν μαρτυρίαν λιπόντι τὴν δραχμὴν τοῦ λειπομαρτυρίου.

355. *Ἄρνησις μαρτυρίας.* Τὸν ἐκκλητευθέντα ἢ μαρτυρεῖν, ἢ ἐξομόσασθαι, ἢ χιλίας δραχμὰς ἀποτεῖσαι τῷ δημοσίῳ.

356. *Ψευδομαρτυρία.* Ἔστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν ὁ μαρτυρήσας αὐτοῦ τούτου, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον, καὶ ὁ προβαλλόμενος κατὰ ταὐτά.

---

353. Ἀκοὴν δ' οὐκ ἐῶσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶτος. τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων, ἐκμαρτυρίαν γεγραμμένην ἐν τῷ γραμματείῳ... ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, μεμαρτύρηκεν ἀκοὴν τὰ ψευδῆ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον. καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται (*Δημοσθ. Στεφάν. Β. 7,8 σελ. 1130*). — Παρὰ δὲ τῶν ἀσθενούντων ἢ τῶν ἀποδημεῖν μελλόντων ὅταν τις ἐκμαρτυρίαν ποιῆται, τοὺς ἐπιεικεστάτους τῶν πολιτῶν καὶ τοὺς ἡμῖν γνωριμωτάτους ἕκαστος ἡμῶν παρακαλεῖ μάλιστα, καὶ οὐ μεθ' ἑνὸς οὐδὲ μετὰ δυοῖν, ἀλλ' ὡς ἂν μετὰ πλείστων δυνώμεθα τὰς ἐκμαρτυρίας πάντες ποιούμεθα, ἵνα τῷ τε ἐκμαρτυρήσαντι μὴ ἐξῇ ὕστερον ἐξάρνῳ γενέσθαι τὴν μαρτυρίαν (*Ἰσαίου — Πύρρου, 20*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

354. Λιπομαρτυρίου δὲ κατὰ τῶν ἰδόντων μὲν καὶ μαρτυρήσειν ὁμολογησάντων, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τὴν μαρτυρίαν ἐκλιπόντων, τὸν δ' οὐ βουλόμενον μαρτυρεῖν ἐκλήτευον, ἀνάγκην τοῦ μαρτυρῆσαι προστιθέντες· ἔδει δὲ αὐτὸν ἢ μαρτυρεῖν, ἢ ἐξομόσασθαι ὡς οὐκ εἰδείη ἢ μὴ παρείη ἢ χιλίας ἀποτίνειν. κλητεύεσθαι μὲν οὖν ἐστι τὸ καλεῖσθαι εἰς μαρτυρίαν, ἐκκλητεύεσθαι δὲ τὸ δίκην ὀφείλειν ἐπὶ τῷ τὰς χιλίας καταβαλεῖν (*Πολυδ. Η. 36*). — Ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν, προσκληθεὶς ἀπὸ τῆς οἰκίας (οὐ γὰρ ἦν φανερός) ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν πεισθεὶς ὑπὸ τουτουί. τιθέντος δέ μου τὴν δραχμὴν τοῦ λιπομαρτυρίου κατὰ τὸν νόμον (*Δημοσθ. Τιμοθ. 19, σελ. 1190*).

355. Ἐπειδὴ ἐν δικαστηρίῳ ἐσμέν, γέγραφα μαρτυρίαν τῷ Μισγόλᾳ... ἐὰν δὲ προαιρῆται ἐκκλητευθῆναι μᾶλλον ἢ τἀληθῆ μαρτυρεῖν, ὑμεῖς τὸ ὅλον πρᾶγμα συνίδετε. Εἰ γὰρ ὁ μὲν πράξας αἰσχυνεῖται καὶ προαιρήσεται χιλίας μᾶλλον δραχμὰς ἀποτεῖσαι τῷ δημοσίῳ, ὥστε μὴ δεῖξαι τὸ πρόσωπον τὸ ἑαυτοῦ ὑμῖν... Ἐὰν δ' ἄρα ὑπακούσῃ μέν, τράπηται δὲ ἐπὶ τὸ ἀναιδέστατον, ἐπὶ τὸ ἐξόμνυσθαι τὰς ἀληθείας (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 45-47*). — Διὰ τῆς *κλητεύσεως*, ὁ μάρτυς προεξετάζετο εἰς τὴν ἀνάκρισιν, ἐὰν δὲ δὲν ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸ ἀκροατήριον κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον δραχμῆς. Διὰ τῆς *ἐκκλητεύσεως*, ἐκαλοῦντο οἱ γνωρίζοντες μὲν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀρνούμενοι νὰ καταθέσουν περὶ αὐτῶν, προσεκαλοῦντο κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἔνθα ὤφειλον ἢ νὰ μαρτυρήσωσιν ἢ νὰ ἀρνηθῶσι ὅτι δὲν ἐγνώριζόν τι, ἐὰν δὲν προσήρχοντο κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.

356. Σκέψασθε τοίνυν τουτονὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει ὑποδίκους εἶναι τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον (*Δημοσθ. Στεφάν. Β'. 10, σελ. 1132*). — Ὁ ψευδομάρτυς κατεδιώκετο διὰ τῆς δίκης ψευδομαρτυριῶν, ἐν ᾗ ἐζητεῖτο καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ζημίας τοῦ βλαβέντος. Ἡ δίκη αὕτη ἐκαλεῖτο καὶ *ἐπίσκηψις*, καὶ ἐπισκήπτεσθαι τῇ μαρτυρίᾳ (*Δημοσθ. Ἀφοβ. φανοῦ, 41, σελ. 856, καὶ 7, σελ. 846, Ἰσαίου — Πύρρου 3, 11, 14, κ.λπ.*). — Ὁ ἀγὼν ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἠδύνατο νὰ εἶναι τιμητὸς (*Δημοσθ. Ἀφοβ. σελ. 849,*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

357. *Ἀνάδικοι δίκαι.* Εἰ ἑάλωσαν πάντες οἱ μάρτυρες ψευδομαρτυριῶν.

358. *Ἔφεσις.* Περὶ ἐκείνων ὅσα αἱ ἀρχαὶ κρίνουσιν, εἰς τὸ δικαστήριον ἐφέσεις εἶναι τοῖς βουλομένοις.

359. Ἀπὸ τῶν κληρωτῶν διαιτητῶν εἰς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον.

360. *Δικαστικαὶ ἀποφάσεις - Ἰσοψηφία.* Τὸν φεύγοντα νικᾶν ἴσαις ψήφοις (α). *Καδίσκοι.* Τοὺς καδίσκους τιθέναι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀμφισβητούντων (β).

361. *Κῆρυξ.* Τὸν κήρυκα κυρύττειν. Τῶν ψήφων ἡ τετρυπημένη ὅτῳ δοκεῖ ἀδικῆσαι ὁ δεῖνα, ἡ δὲ πλήρης ὅτῳ μή.

---

859). — Ὁ παραπείσας τινὰ εἰς ψευδομαρτυρίαν κατεδιώκετο διὰ τῆς *δίκης κακοτεχνιῶν* (*Δημοσθ. Τιμόθ. 56, σελ. 1201*).

357. *Ἀνάδικος κρίσις.* Εἰ ἑάλωσαν πάντες οἱ μάρτυρες ψευδομαρτυριῶν, ἢ οἱ ὑπερημίσεις, ἐκρίνετο ἄνωθεν ἡ δίκη. Οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν ἀγώνων ἐγίγνοντο ἀνάδικοι αἱ κρίσεις, ἀλλ' ὡς φησὶ Θεόφραστος ἐν Ζ'. νόμων, ἐπὶ μόνης ξενίας, καὶ ψευδομαρτυριῶν καὶ κλήρων (*σχόλ. εἰς Πλάτων. Νόμους Γ'. 530, Πολυδ. Η'. 23, Ἁρποκρατ. ἀναδικάσασθαι, Ἰσαίου — Ἀγνίου 46, Δικαιογ. 16*). — Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Τριάκοντα τυράννων, ἠκυρώθησαν ὅλαι αἱ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις, «ὁπόσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα ἔστων» (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 56, σελ. 718*). — Ἐπίσης ἀνάδικος δίκη ἐχώρει ἐπὶ ἐρημοδικίας, ὅτε ὁ καταδικασθεὶς ἰσχυρίζετο ὅτι κακῶς ἐδικάσθη ἐρήμην, ὅτε τὸ ἔγγραφον τῆς ζητουμένης ἀκυρότητος, ἐκαλεῖτο, *ἐρήμην ἀντιλαχεῖν*. — Ἀντιλαχεῖν δὲ δίκην ἐξῆν, ὁπότε τις μὴ παρὼν ἐν δικαστηρίῳ κατακηρυχθεὶς καὶ μὴ ὑπακούων ἐρήμην ὄφλοι. ἀντιλαχεῖν δὲ δύο ἐντὸς μηνῶν ὑπῆρχεν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο σχοίη, τὸ ἐγγεγραμμένον ὦφλε καὶ ἄτιμος ἦν (*Πολυδ. Η. 61*).

358. Ἔφεσις δέ ἐστιν, ὅταν τις ἀπὸ διαιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστὴν ἐφῇ, ἢ ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομάζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἔκκλητοι δίκαι ἐκαλοῦντο. τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ νῦν παράβολον καλοῦσι (*Πολυδ. Η. 62*). — Αἱ ἀπὸ τῶν διαιτητῶν (*Δημοσθ. Ἀφόβ. ὑπὲρ φαν. 58, σελ. 862, πρὸς Βοιωτ. προικ. 16, 17, σελ. 1013*), αἱ κατὰ τοῦ ἀρνησιδικοῦντος ἄρχοντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου (*Ἀντιφῶντος — Χορευτ.*). — Ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἡλιαίας, κυριάρχου δικαστηρίου, δὲν ἐχώρει ἔφεσις, κατὰ τὸν κανόνα, «οὐκ ἐᾷ περὶ ὧν ἅπαξ γνῷ δικαστήριον πάλιν χρηματίζειν» (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 55, σελ. 717*). — Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὔθυνα ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι... Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 54 - 56, σελ. 717 - 8*).

359. Ἴδε προηγουμένην σημείωσιν. — Ὁ γὰρ διαιτητὴς τὸ ἐπιεικὲς ὁρᾷ, ὁ δὲ δικαστὴς τὸν νόμον· καὶ τούτου ἕνεκα διαιτητὴς εὑρέθη (*Ἀριστοτ. Ρητορ. Α. 13.1474b 20. 22*).

360. Ὁ κατηγορούμενος ἀθροῦται ἐν ἰσοψηφίᾳ.

361. Ψήφους δ' εἶχον χαλκᾶς δύο, τετρυπημένην καὶ ἀτρύπητον, καὶ κάδον, ᾧ κημὸς ἐπέκειτο, δι' οὗ καθίετο ἡ ψῆφος. αὖθις δὲ δύο ἀμφορεῖς, ὁ μὲν χαλκοῦς ὁ δὲ ξύλινος, ὁ μὲν κύριος ὁ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

362. *Καθορισμὸς ποινῆς.* Τοὺς δικαστὰς προτιμᾶν τὴν τιμωρίαν, τὸν φεύγοντα ἀντιτιμῆσαι αὐτῷ, ὅτι τοῦδε εἰμὶ ἄξιος, λοιπὸν παρὰ τῷ δικαστῇ εἶναι τὴν κρίσιν τοῦ ἀνασχέσθαι, ἢ οὔ.

363. *Αἰτιολογικόν.* Τοὺς κρίνοντας γράφειν τὰ κεφάλαια ἕκαστον.

364. *Κῦρος ἀποφάσεων.* Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι... Ὁπόσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.

365. *Δεδικασμένον.* Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο, ἢ εὔθυνα, ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι.

δ' ἄκυρος· τῷ δὲ χαλκῷ ἐπῆν ἐπίθημα μιᾷ ψήφῳ χώραν ἔχον... οὐ ὕστερον μυστικῶς δικάζοντες ἦσαν ἐκ τῶν ὑπωπτευκότων. τὸ δὲ δικαστήριον περιεσχοινίζετο, τοῦ μὲν βασιλέως παραγγείλαντος, τῶν δὲ θεσμοθετῶν πληρούντων τὸ δικαστήριον. τὸ δὲ περισχοίνισμα ἀπὸ πεντήκοντα ποδῶν ἐγίνετο· καὶ οἱ ὑπηρέται ὑφειστήκεισαν, ὅπως μηδεὶς ἀνεπόπτευτος προσίῃ. (*Πολυδ. Η. 123*).— Ὁ κῆρυξ περιφερόμενος, ἔχων δύο κάδους εἰς χεῖρας συνήθροιζε τὰς ψήφους, καλῶν, ἐξεφώνει, ὅτῳ δοκεῖ ἀδικεῖν ἀράτω τὴν χεῖρα, ᾗ ὅτῳ δοκεῖ μὴ ἀδικεῖν ἀράτω τὴν χεῖρα (*Λυσίου - Ἁρποκρ. 10, Ἐργοκλ. 14*) ἢ ὁ μὴ εὐψηφοφορικῶς ἐγερθεὶς βαλλέτω.

362. Ἐπὶ γὰρ τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐκ τῶν νόμων ὥριστο τὸ τίμημα, ἐπὶ δὲ τοῖς δημοσίοις ὁ κατήγορος ἐτιμᾶτο (*Οὐλπ. εἰς Δημοσθ. Μειδίου*). — Ὁ κατήγορος τίμημα ἐπιγράφεται, ὁπόσου δοκεῖ ἄξιον εἶναι τὸ ἀδίκημα, οἱ δὲ δικασταὶ ἐπικρίνουσιν (*Ἁρποκρατ.*). — Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ τιμήματος λαμβάνονται ψῆφον οἱ δικασταί, δεομένων ἡμῶν συγχωρῆσαι, οὐκ ἤθελον· ἀλλὰ πεντεκαίδεκα ταλάντων ἐτιμᾶτο, ἀλλ' οἱ δικασταὶ ἐτίμησαν ταλάντου (*Δημοσθ. Νεαίρ. 8, σελ. 1348*). Καὶ τιμωμένων τῶν δικαστῶν τί χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι, πέντε καὶ εἴκοσιν ἔφη δραχμὰς ἀποτίσειν· Εὐβουλίδης μὲν γὰρ ἑκατὸν φησιν ὁμολογῆσαι· θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, «ἕνεκα μέν», εἶπε, «τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως». Καὶ οἳ θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν (*Διογ. Λαερτ. Σωκράτη, 42*).

363. Ὅτι οὓς ἡ πόλις νομίζει θεούς, Σωκράτης οὐ νομίζει· ὅτι ἕτερα καινὰ δαιμόνια εἰσφέρει, ὅτι τοὺς νέους διαφθείρει (*Πλάτων. Ἀπολογ. Σωκράτους*).— Δικάσειν γὰρ ὀμωμόκατε ὑμεῖς οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ (*Δημοσθ. Στέφ. ψευδομ. Α. 50, σελ. 1116*).

364. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 56.* — Τὰς μὲν δίκας, ὦ ἄνδρες, καὶ τὰς διαίτας ἐποιήσατε κυρίας εἶναι, ὁπόσαι ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει ἐγένοντο, ὅπως μήτε χρεῶν ἀποκοπαὶ εἶεν, μήτε δίκαι ἀνάδικοι γίγνοιντο, ἀλλὰ τῶν ἰδίων συμβολαίων αἱ πράξεις εἶεν· τῶν δὲ δημοσίων ἐφ' ὁπόσοις ἢ γραφαὶ εἰσιν ἢ φάσεις ἢ ἐνδείξεις ἢ ἀπαγωγαί, τούτων ἕνεκα τοῖς νόμοις ἐψηφίσασθε χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος (*Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 88*).

365. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 54.* — Τὸ δεδικασμένον ἀντὶ ἀληθείας παραλαμβάνεται. Οἱ νόμοι δ' οὐκ ἐῶσι δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν περὶ τῶν αὐτῶν οὔτε δίκας οὔτ' εὐθύνας οὔτε διαδικασίαν οὔτε ἄλλο τοιοῦτ' οὐδὲν εἶναι (*Δημοσθ. Λεπτίν. 147, σελ. 502*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

366. *Διαιτησία.* Τὸν διαιτητὴν ὀμόσαντα διαιτᾶν.

367. Τὸν διαιτητὴν μένειν ἄχρι τῆς ἑσπέρας, μὴ φανέντος δὲ τοῦ φεύγοντος, καταδικάζειν τὴν καταδίκην.

368. Ὁ Ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν ἡ ἐσχάτη ὥρα ἔστω.

369. *Ἐμπορικαὶ δίκαι.* Τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῖς ναυκλήροις καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε, καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων, περὶ ὧν ἂν ὦσι συγγραφαί. Ἐάν δέ τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐνθένδε ποι πλέοντες, ἢ ἑτέρωθεν δεῦρο, δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅ τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα δικάζηται, παραγράφεσθαι ἐξεῖναι.

370. *Ἔμμηνοι δίκαι.* Ἐκαλοῦντο αἱ δικαζόμενοι ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς εἰσα-

---

(366) Ἴδε θέμα 178. — Κατὰ τοὺς νόμους γὰρ ἐπέτρεψα καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν ἀρχήν· οὗτος δὲ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον διαιτητὴν ἔπεισεν ἀνώμοτον διαιτῆσαι, ἐμοῦ διαμαρτυρομένου κατὰ τοὺς νόμους ὀμόσαντα διαιτᾶν (*Δημοσθ. Καλλιπ. 30, σελ. 1244*). — Οἱ διαιτηταὶ διακρίνονται εἰς δημοσίους καὶ ἰδιωτικούς. Οἱ δημόσιοι ἔδει νὰ εἶναι ὑπερπεντηκοντούτεις (*Πολυδ. Η. 126*), ἐξελέγοντο ἐξ ἑκάστης φυλῆς (*Δημοσθ. Εὐεργ. 12*) δι' ἓν ἔτος (*Δημοσθ. Μειδ. 86*) ὡρκίζοντο δι' ἑκάστην ὑπόθεσιν (*Ἰσαίου — Δικαιογ. 54*) καὶ ἐδίκαζον εἰς διάφορα μέρη, καὶ ἐπληρώνοντο ὑπὸ τῶν διαδίκων ἀνὰ μίαν δραχμήν, καλουμένην παράστασιν. — Πάλαι δ' οὐδεμία δίκη πρὶν ἐπὶ διαιτητὰς ἐλθεῖν εἰσήγετο (*Πολυδ. Η. 126*), βραδύτερον ὅμως ὁ διάδικος εἶχε τὸ δικαίωμα ἢ νὰ ἀναθέσῃ τὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεώς του εἰς διαιτητὴν ἢ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν δίκην εἰς δικαστήριον (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 26*). — Οἱ ἰδιωτικοὶ ἐκαλοῦντο καὶ διαλλακταὶ (*Ἰσαίου — Δικαιογ. 51*), οὗτοι ἐὰν τοῖς ἐδίδετο ἐντολὴ ὑπὸ ὅρους (δίαιτα ἐπὶ ῥητοῖς, *Ἰσοκρ. Καλλ. 11*, ἢ ἐπιτροπὴ κατὰ συνθήκας, *Δημοσθ. Φορμ. 18*), ἐδίκαζον συμφώνως πρὸς αὐτούς. Ἡ ἀπόφασίς των ἦτο ἀνέκκλητος (*Δημοσθ. Μειδ. 87*), ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχον ἐπιφυλάξεις περὶ τούτου (*Δημοσθ. Ἀπατούρ. 15*), καὶ ἐθεωρεῖτο ἰσοδύναμος πρὸς τὴν δικαστικὴν (*Δημοσθ. Καλλιπ. 16*).

367. Ὁ διαιτητὴς οὐ κατεδιῄτα, ἀλλ' ἀπιὼν ᾤχετο ἀποδιαιτήσας τούτου τὴν δίαιταν, ἑσπέρας ἤδη οὔσης (*Δημοσθ. Τιμόθ. 19 σελ. 1190*).

368. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 81.

369. *Δημοσθ. Ἀπατούρ. 1.* σελ. 892— Τοῖς μὲν ἐμπόροις, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ἐάν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἢ ἐνθένδε ποι πλέοντες ἢ ἑτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι δεσμὸν ἔταξε τοὐπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅτι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῇ μηδένα τῶν ἐμπόρων εἰκῇ. τοῖς δὲ περὶ τῶν μὴ γενομένων συμβολαίων εἰς κρίσιν καθισταμένοις, ἐπὶ τὴν παραγραφὴν καταφεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος, ἵνα μηδεὶς συκοφαντῆται, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ὦσιν (*Δημοσθ. Ἀπατούρ. 1 σελ. 892*). — Ναυτοδίκαι Ἄρχοντες τοῖς ναυκλήροις δικάζοντες καὶ τοῖς περὶ τὸ ἐμπόριον ἐργαζομένοις (*Σουΐδας*). — Αἱ ἐμπορικαὶ δίκαι ἦσαν ἔμμηνοι (*Ἀριστοτ. Πολ. Ἀθην. LII. καὶ LIX. 5*).

370. α) *Δημοσθ. Ἀπατούρ. 23.* — β) *Πλυδεύκ. Η. 101.* — γ) *Δημοσθ. Πανταίν. 36.* — δ) *Πολυδ. Η. 101.* — ε) Αἱ δὲ λήξεις τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἔμμηνοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ βοη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γωγῆς των. Τοιαῦται ἦσαν, αἱ ἐμπορικαί (α), αἱ περὶ προικός (β), αἱ μεταλλικαὶ (γ), καὶ αἱ ἐρανιστικαί (δ). Αἱ ἐμπορικαὶ ἐδικάζοντο κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας (ε).

371. *Δικαιοστάσιον*. Ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ οὐκ εἰσὶ δίκαι.

372. Ἐν πομπῇ Διονύσου ἐν Πειραιεῖ, καὶ Θαργηλίων, μὴ ἐξεῖναι μήτε ἐνεχυράσαι, μήτε λαμβάνειν ἕτερον ἑτέρου, μηδὲ τῶν ὑπερημέρων ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ἐὰν δέ τις τούτων τι παραβαίνῃ, ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ αὐτοῦ ἔστωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου ὡς ἀδικοῦντος, καθὰ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων γέγραπται (α). Μηδενὸς τοῖς μυστηρίοις ἐπιλαμβάνεσθαι (β). Ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις λύεσθαι τοὺς δεσμώτας (γ).

373. *Ἐκτέλεσις*. Ὁ καταδικαζόμενος εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἐλάμβανε προθεσμίαν πρὸς καταβολήν. Ἂν ὁ καταδικασθεὶς δὲν ἐπλήρωνεν ἐμπροθέσμως, καθίστατο ὑπερήμερος (α), ὁ δὲ δικαιούμενος λαμβάνειν ἐδικαιοῦτο, τῇ συμβολῇ δημοσίων ἀρχῶν (β), νὰ προβῇ εἰς κατάσχεσιν τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου του *(ἐνέχυρα λαβεῖν)* (γ), ἢ ἐὰν δὲν ἦτο ἐπαρκὴς αὕτη, νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν αὐτοῦ, ἥτις πρᾶξις ἐκαλεῖτο *ἐμβατεία* (δ) καὶ ἐὰν εὕρισκεν ἀντίστασιν εἰς τοῦτο, νὰ ἀσκήσῃ τὴν *δίκην ἐξούλης* (ε), ἥτις ἐπέφερεν ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ἐπιβολὴν προστίμου ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος (στ). Ἐὰν ἐπεδικάσθη εἴς τινα ἀμφισβητούμενον ἀκίνητον, ἠσκεῖτο μετὰ τὴν ἐμβατείαν *ἡ δίκη καρποῦ καὶ ἡ δίκη οὐσίας*. *Συντηρητικὴ προσωποκράτησις*. Ἐπεβάλλετο κατὰ τοῦ ἐναγομένου ξένου.

δρομιῶνος μέχρι τοῦ μουνυχιῶνος, ἵνα παραχρῆμα τῶν δικαίων τυχόντες ἀνάγωνται (*Δημοσθ. Ἀπατούρ. 23, σελ. 900*).

371. Ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἃ ὤφειλον πράξασθαι (*Λυσίου — Δημοσθ. ἀδικημ. 3, καὶ Δημοσθ. Στεφάνου Α/4, σελ. 1102*).

372. *Δημοσθ. Μειδ. 10, σελ. 518.*—α) Τὰ Λήναια ἑωρτάζοντο πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου κατὰ τὸν μῆνα Ληναιῶνα, τὰ δὲ ἐν ἄστει κατὰ τὸν μῆνα Ἐλαφηβολιῶνος. (*Θουκυδ. Β'., Ἡσύχιος*). Θαργηλιὼν ὁ ἑνδέκατος μήν, μεταξὺ Μαΐου καὶ Ἰουνίου. — β) Ἴδε θέμα 235. — γ) Κατὰ πέντε ἔτη ἤγετο τὰ Παναθήναια, τότε δ' ἐξῆν ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ τοὺς δεσμώτας διὰ τὴν πανήγυριν (*Οὐλπ. εἰς Δημοσθ. Μειδίου*). Τοὺς δεσμώτας τοῖς Θεσμοφορίοις λύεσθαι· ὑποπτεύσας τις ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, τὸν οἰκέτην ἔδησε, καὶ δήσας, ἀπεδήμησεν. ἐπιστάντων τῶν Θεσμοφορίων ἔλυσε τὸν οἰκέτην ἡ γυνή. Ἐξάγειν δεσμωτηρίου δίδωσιν, οὓς μετέχειν ἱερῶν, καὶ σπονδῶν, εὐαγές, οὐ τοὺς ἀκαθάρτους καὶ ἐναγεῖς, καὶ τῶν περιρραντηρίων ἀπελαυνομένους.

373. α) *Δημοσθ. Μειδ. 11.* — β) *Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 35.* — γ) *Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 53 - 5.* — δ) *Δημοσθ. Ὀνήτορ. 2.* — ε) *Δημοσθ. Ὀνήτορ. ὑπόθεσις, καὶ Μειδ. 44.* — Ἴδε καὶ θέμ. 169 καὶ 322. — στ) *Ἁρποκρατ. καὶ Σουΐδα λέξ. ἐξούλης.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

374. *Δικαστήρια.* Ἐξαιρέσει τῶν ἀνωτέρω ἐν θέματι 319 ὁριζομένων, ἐλειτούργουν τὰ ἀκόλουθα· ἡ Ἡλιαία (α), ὁ Ἄρχων Βασιλεύς (β), ὁ Ἐπώνυμος Ἄρχων (γ), ὁ Πολέμαρχος (δ), οἱ Θεσμοθέται (ε), οἱ Ἕνδεκα (στ), οἱ Ναυτοδίκαι (ζ), οἱ δημόσιοι διαιτηταί (η), οἱ Τεσσαράκοντα (θ), οἱ Εἰσαγωγεῖς (ι), καὶ τὸ Ὠδεῖον (ια).

---

374. α) Τὸ μέγιστον δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις (*Ἁρποκρατ.*), τὸ ὁποῖον ἀπετελεῖτο ἐξ ἑξακισχιλίων δικαστῶν, ἐτησίως κληρουμένων ἐκ τῶν δέκα φυλῶν, καὶ ὀμνυόντων (*Πολυδ. Η. 121, 123*), ἐκ τούτων ἐκληροῦντο 500 καὶ ὁ εἰσαγωγεὺς δι' ἕκαστον δικαστήριον, ἢ 201, ἢ 401 ἢ πλειόνων, ὡς ἐπὶ εἰσαγγελίας (*Πολυδ. Η. 123*). — Ἕκαστος τούτων ἐλάμβανε πινάκιον, ἐν ᾧ ἐδηλοῦτο τὸ δικάσον δικαστήριον καὶ αἱ δικάσιμοι ἡμέραι (*Πολυδ. Η. 57*), ὧν ἐξῃροῦντο αἱ ἑορταὶ (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. 8*) καὶ αἱ ἀποφράδες ἡμέραι (*Πλάτων. Νομ. σελ. 519*). Ἐκληροῦντο ἐκ τῶν δέκα φυλῶν κατὰ νέαν κλήρωσιν, γενομένην καθ' ἑκάστην δικάσιμον (*Δημοσθ. Ἀριστογ. 27*), καὶ ἐλάμβανον λόγῳ ἀποζημιώσεως τριώβολον δι' ἑκάστην δίκην (*Ἀριστοτ. Πολιτ. Β. 9, 3*). — β) Γραφαὶ δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν ἀσεβείας, κἄν τις ἱερωσύνης ἀμφισβητῇ πρός τινα. διαδικάζει δὲ καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὰς ἀμφισβητήσεις τὰς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν ἁπάσας οὗτος (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LVII*). — γ) Δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται κακώσεως, παρανοίας, εἰς διαιτητῶν αἵρεσιν, ἐπιτροπῆς ὀρφανῶν, ἐπιτρόπων καταστάσεις, κλήρων καὶ ἐπικλήρων ἐπιδικασίαι, ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν γυναικῶν αἳ ἂν φῶσιν ἀπ' ἀνδρὸς τελευτῇ κύειν, καὶ τοὺς οἴκους ἐκμισθοῖ τῶν ὀρφανῶν (*Πολυδ. Η. 89, Δημοσθ. Μακάρτ. 75 καὶ Λάκριτ. 48,* Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 127). — δ) Δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται μετοίκων ἰσοτελῶν προξένων· καὶ διανέμει τὸ λαχόν, ἑκάστῃ φυλῇ μέρος, τὸ μὲν διαιτηταῖς παραδιδούς, εἰσάγων δὲ δίκας ἀποστασίου, ἀπροστασίου, κλήρων μετοίκων (*Πολυδ. Η. 91, Δημοσθ. Λάκριτ. 48, Ζηνόθ. 29, Νεαιρ. 40*), ἤτοι, ὅσα τοῖς πολίταις ὁ Ἄρχων, τοῖς μετοίκοις ὁ Πολέμαρχος (*Ἁρποκρατ.*). — ε) Προγράφουσι πότε δεῖ δικάζειν τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς εἰσαγγελίας εἰσαγγέλλουσιν εἰς τὸν δῆμον καὶ τὰς χειροτονίας, καὶ τὰς προβολὰς εἰσάγουσι καὶ τὰς τῶν παρανόμων γραφάς, καὶ εἴ τις μὴ ἐπιτήδειον νόμον γράψειεν, καὶ στρατηγοῖς εὐθύνας. γίνονται δὲ πρὸς αὐτοὺς γραφαὶ ξενίας, δωροξενίας, δώρων, συκοφαντίας, ψευδοκλητείας, ψευδεγγραφῆς, βουλεύσεως, ἀγραφίου, μοιχείας. εἰσάγουσι δὲ καὶ δοκιμασίας ταῖς ἀρχαῖς, καὶ τοὺς ἀπεψηφισμένους, καὶ τὰς ἐκ τῆς βουλῆς καταγνώσεις, καὶ δίκας ἐμπορικὰς καὶ μεταλλικάς, καὶ ἐὰν δοῦλος κακῶς ἀγορεύῃ τὸν ἐλεύθερον, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐπικληροῦσι τὰ δικαστήρια τά τε ἴδια καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰ σύμβολα τὰ πρὸς τὰς πόλεις κυροῦσι, καὶ δίκας ἀπὸ συμβόλων εἰσάγουσι, καὶ τὰς τῶν ψευδομαρτυριῶν τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου (*Πολυδ. Η. 87 ἑπ., Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LIX*). — στ) Ἐπεμελοῦντο δὲ τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ ἀπῆγον κλέπτας ἀνδραποδιστὰς λωποδύτας, εἰ μὲν ὁμολογοῖεν, θανατώσοντες, εἰ δὲ μή, εἰσάξοντες εἰς τὰ δικαστήρια (*Πολυδ. Η. 102, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LII, Δημοσθ. Τιμοκρ. 113, Λυσίου — Θεομν. Α. 10, Ἀντιφῶντος — Ἡρώδ. 9, 17*). — ζ) Οἱ τὰς τῆς ξενίας δίκας εἰσάγοντες (*Πολυδ. Η. 126*). — η) Ἐκ τῶν ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότων ἐκληροῦντο, καὶ ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς αἱ δίαιται (*Πολυδ. Η. 126, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LV, LIII,* ἴδε ἀνωτέρω θέμα 366). — θ) Πρότερον μὲν ἦσαν τριάκοντα, οἳ περιιόντες κατὰ δήμους τὰ μέχρι δραχμῶν δέκα ἐδίκαζον, τὰ δὲ ὑπὲρ ταῦτα διαιτηταῖς παρεδίδοσαν· μετὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα ὀλιγαρχίαν, μίσει τοῦ ἀριθμοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

375. *Ἔνδικα μέσα.* Πλὴν τῶν ποινικῶν (θέμα 321) ὑπῆρχον· 1) Ἡ δίκη (α), 2) αἱ γραφαί (β), 3) ἡ ἀντίδοσις (γ). *Διάκρισις γραφῶν καὶ δικῶν.* Ἐκαλοῦντο γὰρ αἱ γραφαὶ καὶ δίκαι, οὐ μέντοι καὶ αἱ δέκα γραφαί (δ), καὶ τοῦτο διότι ἔστιν ὅτε, ἀντὶ τῆς γραφῆς ἠσκεῖτο δίκη (ε). Αἱ ἀφορῶσαι ἀμφισβήτησιν δίκαι ἀπηυθύνοντο *πρός τινα*, αἱ δὲ ἀφορῶσαι παράβασιν νόμου καὶ ἀξιόποινοι, ἀπηυθύνοντο *κατά τινος* (στ).

τοῦ τριάκοντα τεσσαράκοντα ἐγένοντο (*Πολυδ. 100, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LVI, LIII, LII*), τέτταρας ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. LIII*). — Οὗτοι ἐδίκαζον (ὡς εἰρηνοδίκαι) τὰς δίκας αἰκίας καὶ βιαίων (*Δημοσθ. Πανταίν. 33, κ.λπ.*). — ι) Οἱ τὰς ἐμμήνους δίκας εἰσάγοντες· ἦσαν δὲ προικός, ἐρανικαί, ἐμπορικαὶ (*Πολυδ. Η. 101*), δυοῖν φυλαῖν ἕκαστος. εἰσὶ δ' ἔμμηνοι προικός, ἐάν τις ὀφείλων μὴ ἀποδῷ, κἄν τις ἐπὶ δραχμῇ δανεισάμενος ἀποστερῇ, κἄν τις ἐν ἀγορᾷ βουλόμενος ἐργάζεσθαι δανείσηται παρά τινος ἀφορμήν· ἔτι δ' αἰκείας καὶ ἐρανικαὶ καὶ κοινωνικαὶ καὶ ἀνδραπόδων καὶ ὑποζυγίων καὶ τριηραρχικαὶ καὶ τραπεζιτικαί. οὗτοι μὲν οὖν ταύτας δικάζουσιν ἐμμήνους εἰσάγοντες, οἱ δ' ἀποδέκται τοῖς τελώναις καὶ κατὰ τῶν τελωνῶν, τὰ μὲν μέχρι δέκα δραχμῶν ὄντες κύριοι, τὰ δ' ἄλλ' εἰς τὸ δικαστήριον εἰσάγοντες ἔμμηνα (*Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολ. LII*). — ια) Τὰς δὲ ἐπὶ τῷ σίτῳ δίκας ἐν Ὠδείῳ ἐδίκαζον· σῖτος δ' ἐστὶν αἱ ὀφειλόμεναι τροφαί (*Πολυδ. Η. 33, Σουΐδα, λ. Ὠδεῖον*).

375. α) Καὶ ἰδιωτικὰ μὲν δικῶν ὀνόματα *αἰκίας* (*Δημοσθ. Εὐεργ. 7, 40, Κόνων. 12, Ἀνδροτ. 25, Ἰσοκρ. Λοχίτ. 19, Ἁρποκρατ. λέξ. αἰκία*), *κακηγορίας* ἢ *κακολογίας* (ἴδε θέμ. 274, *Δημοσθ. Μειδ. 92, Λεπτίν. 104, Βοιωτ. προικ. 47, Λυσίου — Θεομν., Πλουτ. Σόλων 21, Ἰσοκρ. Λοχίτ. 3*), *βλάβης* (*Δημοσθ. Μειδ. 43, Φορμίων. 20, πρὸς Ἄφοβον, ψευδομ. 20*), *παρακαταθήκης* (*Δημοσθ. Φορμίων. παραγραφ. 5, Ἀφόβου Β. 15, Πολυδ. ΣΤ. 154, Ἰσοκρ. πρὸς Εὐθυν. 3*), *ἀποπομπῆς* ἢ *ἀποπέμψεως* (*Δημοσθ. Νεαίρ. 51, 59, Ὀνήτορ. Α. 8, Πλουτ. Ἀλκιβ. 8, Λυσίου — Ἀλκιβ. 28*), *κακώσεως* (ἴδε ἀνωτέρω θέμα 274α), *κλοπῆς* (ἴδε θέμα 278, *Δημοσθ. Τιμοκρ. 105, 113, Ἀριστοφ. Νεφέλ. 407, Πλάτων. Νομ. ΙΒ. 954, Δημοσθ. Ἀνδροτ. 26*), *χρέως* (*Δημοσθ. Τιμόθεον*), *συμβολαίων* (*Θουκυδ. ε. 23, 37, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 661, Πολυδ. ΣΤ. 153, Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ. ε. 4, Δημοσθ. Φορμίων. 20, 14, Διονυσοδ. ὑποθ.*), *συνθηκῶν παραβάσεως* (ἴδε ἀνωτέρω συμβολαίων, καὶ *Ἰσοκράτ. Τραπεζιτικόν*), *μισθώσεως οἴκου* (*Διογ. Λαερτ. Πρωταγόρας Θ. 8*), *ἐπιτροπῆς* (*Δημοσθ. Ἀφόβ. Α. 19, 60, Ὀνήτορ. Α. 6*), *ἀχαριστίας* (*Πολυδ. Ε. 141*), *σίτου* (*Δημοσθ. Νεαίρ. 52, Ἀφόβ. Α. 15, Ἀφόβ. Β. 11, πρὸς Ἄφοβ. 33, πρὸς Βοιωτ. 9, Ἁρποκρατ. λεξ. σῖτος*), *καρποῦ* (*Ἁρποκρατ. λεξ. καρποῦ δίκη καὶ οὐσίας δίκη*), *ἐνοικίου*, *ἀδικίου*, *φορᾶς* ἢ *φωρᾶς ἀφανοῦς* (φορὰ ἐκαλεῖτο ἡ μηνιαία καταβολὴ τῶν ἐρανιστῶν, πιθανῶς ἰσοδύναμος τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ, φωρᾶς ἤτοι κλοπῆς νυκτερινῆς), *μεθημερινῆς* (πιθανῶς ἀγωγὴ τοῦ κυρίου κατὰ τοῦ οἰκέτου, ἀρνουμένου νὰ καταβάλῃ τὸ εἰσπραχθὲν ἐνοίκιον, ἢ φωρᾶς, κλοπῆς ἡμερησίας), *λιπομαρτυρίου* (ἤτοι βλάβης ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τοῦ μάρτυρος), *ἐρανιστικῶν ἀμφισβητήσεως* (ὅστις ἀμφισβητοῖ κλήρου κατὰ γένος ὡς οὐκ ὄντος υἱοῦ τῷ τεθνεῶτι, *Πολυδ. Η. 32*), *παρακαταβολῆς* (ὅταν ἀντιλέγοι τις ὡς αὐτὸς δικαιότερος ὢν ἔχειν τὸν κλῆρον ἐξ ἀγχιστείας ἢ διαθηκῶν· παρακατέβαλλε δὲ τῆς οὐσίας τὸ δέκατον, ὡς προσεισοίσων ἐὰν ἡττηθῇ, *Πολυδ. Η. 32*), *διαμαρτυρίας* (ὅστις διαμαρτυροῖτο μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

376. *Δικαστηριακαὶ ἐνέργειαι.* Προωμοσία (α), ἀντωμοσία (β), διωμοσία (γ), ἐξωμοσία (δ), ἀπωμοσία (ε), ὑπωμοσία (στ), παραγραφή (ζ), ἀντιγραφή (η), ἀντιλαχεῖν (θ), ἐξούλης δίκη (ι), μὴ οὖσα δίκη (ια), ἐπίσκηψις. ἐνεπισκήψασθαι (ιβ), πρόσκλησις (ιγ), ἔφεσις (ιδ), δίκαι ἀπὸ συμβόλων (ιε), ἐμπορικαί (στ) καὶ αἱ ἐν θέματι 321 ἀναφερόμεναι.

ὡς ὄντος υἱοῦ, *Πολυδ. Η. 32*), *ἐπίσκηψις* (εἴ τις τὴν διαμαρτυρίαν ὡς ψευδῆ αἰτῷντο, *Πολυδ. Η. 32*), *ἀντιγραφῆς* (ἐπὶ τῶν κατὰ γένος ἀμφισβητούντων, *Πολυδ. Η. 33*), *εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν* (ἡ παραστατικὴ ἀγωγή) (Ὁπότε τις ἐγγυήσαιτο ἢ αὐτόν τινα ἢ τὰ χρήματα, *Πολυδ. Η. 33, Ἰσαίου — Φιλοκτ. 31*), *βεβαιώσεως δίκη* (ὁπότ' ἄν τις πριάμενος οἰκίαν ἢ χωρίον ἀμφισβητοῦντός τινος ἀνάγῃ ἐπὶ τὸν πρατῆρα· τὸν δὲ προσήκει βεβαιοῦν, ἢ μὴ βεβαιοῦντα ὑπεύθυνον εἶναι τῆς βεβαιώσεως. εἰ δ' ὁ ἀνάγων ἐπὶ τὸν πρατῆρα ἡττηθείη, τὸ μὲν ἀμφισβητηθὲν τοῦ κρατήσαντος ἐγίνετο, ὁ δ' ἡττηθεὶς τὴν τιμὴν παρὰ τοῦ συκοφαντήσαντος ἐκομίζετο, *Πολυδ. Η. 34*), *ἀποστασίου δίκη* (κατὰ τῶν ἀφισταμένων ἀπελευθέρων, *Πολυδ. Η. 35*), *ἀπροστασίου* (κατὰ τῶν οὐ νεμόντων προστάτην μετοίκων. ἀλλ' αὕτη μὲν δημοσία, ὥσπερ καὶ ἡ τῆς ἐπιτροπῆς· ἐξῆν γὰρ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι τὸν ἐπίτροπον ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων ὀρφανῶν, *Πολυδ. Η. 35*), *κακοτεχνίου δίκη* (ὅταν μάρτυς καλεῖται μαρτυρεῖν, ἢ ἐξομόσασθαι ὡς οὐκ εἰδείη ἢ μὴ παρείη, *Πολυδ. Η. 37*). Ἴδε καὶ *Τζιβανοπούλου Λεξικὸν σελ. 1045*. — β) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 321. — γ) Πᾶς εὔπορος πολίτης καλούμενος εἰς λειτουργίαν τινά, λχ. χορηγίας ἢ τριηραρχίας κ.λπ. ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταβάλῃ ὡρισμένον ποσόν, ἠδύνατο νὰ ὑποδείξῃ ἕτερον πολίτην, πλέον εὔπορον αὐτοῦ, ὅστις ἀντὶ τούτου ἀναλάβῃ τὴν ὁρισθεῖσαν ποσότητα. Πρὸς τοῦτο, ἐὰν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις παρὰ τοῦ καθ' οὗ ἡ ἐνέργεια αὕτη, *ἀντίδοσις* καλουμένη, τὰ δικαστήρια ἠρεύνουν τὰς ἑκατέρωθεν προτάσεις, ἐξετίμων τὰς περιουσίας ἀμφοτέρων τούτων, ἐν τῷ μεταξὺ οὐδέτερος τούτων ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του, τελοῦσαν ὑπὸ μεσεγγύησιν (*Δημοσθ. Μειδ. 79*). Εἶτα ὡρκίζοντο ἀμφότεροι περὶ τοῦ μεγέθους τῆς περιουσίας των, τὸ δὲ δικαστήριον, βάσει τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων, ἐξέδιδε τὴν ἀπόφασίν του. Κατὰ ταύτην, ἐὰν ἡ δίκη ἀπέβαινε κατὰ τοῦ ἐναχθέντος, οὗτος ἢ ἀνελάμβανε τὴν χορηγίαν, ἢ πληρώνων, ἀντήλλασσε τὴν περιουσίαν του μὲ τὴν τοῦ ἀντιδίκου του, τοῦτο δὲ ἐκαλεῖτο *ἀντίδοσις*. (*Δημοσθ. Φαίν. 4 καὶ 8. Ἰσοκράτ. Ἀντίδοσις 101 ἐπ., Λυσίου — Ὑπὲρ ἀδυνάτ. σ. 475*). — δ) (*Πολυδ. Η. 41*). — ε) *Δημοσθ. Ἀνδροτ., Λυσίου — Ἐρατοσθ. 2 καὶ 16 κ.λπ.* — στ) *Ἰσαίου — Ἀγν. 288, Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην* 452.

376. α) *Προωμοσία.* Ὁ ὅρκος ὃν ἔδιδον κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δίκης ὁ ἐνάγων εἰς τὸν Ἄρχοντα, ὅτι ἀληθῆ λέγει (*Πολυδ. Η. 55*). — β) *Ἀντωμοσία.* Ὅρκος ὃν ὁ κατηγορούμενος ἀντομνύει, ἦ μὴν μὴ ἀδικεῖν (*Πολυδ. 55, Διογ. Λαερτ. 11. 40, Πλάτων. Ἀπολ. Σωκρ. 3*). — γ) *Διωμοσία.* Ὁ παρ' ἑκατέρου ὅρκος (*Πολυδ. Η. 55*). — δ) *Ἐξωμοσία.* Ὅταν τις ἢ πρεσβευτὴς αἱρεθεὶς ἢ ἐπ' ἄλλην τινὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἀρρωστεῖν ἢ ἀδυνατεῖν φάσκων ἐξομνύηται αὐτὸς ἢ δι' ἑτέρου. ἐξώμνυντο, δὲ καὶ οἱ κληθέντες μάρτυρες, εἰ φάσκοιεν μηδὲν ἐπίστασθαι τούτων ἐφ' ἃ ἐκαλοῦντο (*Πολυδ. Η. 55*). — ε) *Ἀπωμοσία.* Ἐγίνετο παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων πρὸς τοὺς ἐξομνυμένους ἐπὶ προφάσει ἀρρωστίας ἢ ἀπουσίας. συνισταμένης δὲ περὶ τούτου δίκης, τὸ παρὰ τοῦ κρίνοντος ἔργον ἀπωμοσία ἐκαλεῖτο (*Πολυδ. Η. 56*). — στ) *Ὑπωμοσία.* Ὅταν τις ἢ ψήφισμα ἢ νόμον γραφέντα γράψηται ὡς ἀνεπιτήδειον· τοῦτο γὰρ ὑπομόσασθαι λέγουσιν, καὶ οὐκ ἦν μετὰ τὴν ὑπωμοσίαν τὸ γραφέν, πρὶν κριθῆναι κύριον (*Πολυδ. Η. 56*). — ζ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δ.' Δημόσιον δίκαιον

377. *Πολίτης.* Πολίτης ἐστὶν ὁ μετέχων κρίσεως καὶ ἀρχῆς.

Παραγραφή. Ἦν ἡ αὐτὴ καὶ διαμαρτυρία, ὅταν τις μὴ εἰσαγώγιμον λέγῃ εἶναι τὴν δίκην ἢ ὡς κεκριμένος ἢ διαίτης γεγενημένης ἢ ὡς ἀφειμένος, ἢ ὡς τῶν χρόνων ἐξηκόντων ἐν οἷς ἔδει κρίνεσθαι.... οἷον οὐκ εἰσαγγελίας ἀλλὰ παρανόμων, οὐ δημοσίᾳ ἀλλ' ἰδίᾳ, ἢ ὡς οὐ παρὰ τούτοις κρίνεσθαι δέον, οἷον οὐκ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἀλλ' ἐπὶ Παλλαδίῳ. ἄγραπτος δὲ δίκη ἐκαλεῖτο ἡ ὑπὸ τῆς παραγραφῆς ἀναιρεθεῖσα καὶ διαγραφεῖσα *Πολυδ. Η. 57.* — η) *Ἀντιγραφὴ* δέ, ὅταν τις κρινόμενος ἀντικατηγορῇ. καὶ ἡ παραγραφὴ δὲ ἀντιγραφῇ ἔοικεν· διὸ καὶ προεισέρχεται. ὁ δ' ἀντιγραψάμενος μὴ κρατήσας τὴν ἐπωβελίαν προσωφλίσκανεν. τίθενται δὲ τὸ τῆς ἀντιγραφῆς ὄνομα καὶ κατὰ τῶν ἀπαντώντων πρὸς τὰς γραφάς, καὶ ἔστι πρὸς τὴν γραφὴν τὸ τοῦ φεύγοντος γράμμα ἀντιγραφή, οἷον τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε Στέφανος, γράψας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ (*Πολυδ. Η. 58*). — θ) *Ἀντιλαχεῖν.* Δίκην ἐξῆν, ὁπότε τις μὴ παρὼν ἐν δικαστηρίῳ κατακηρυχθεὶς καὶ μὴ ὑπακούων ἐρήμην ὄφλοι. ἀντιλαχεῖν δὲ δύο ἐντὸς μηνῶν ὑπῆρχεν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο σχοίη, τὸ ἐγγεγραμμένον ὦφλε καὶ ἄτιμος ἦν (*Πολυδ. Η. 61*). — ι) *Ἐξούλης δίκη.* Ὅταν τις τὸν ἐκ δημοσίου πριάμενον μὴ ἐᾷ καρποῦσθαι ἃ ἐπρίατο, ἢ τὸν νικήσαντα ἃ ἐνίκησεν, ἀλλ' ἢ ἔχοντα ἐκβάλλῃ ἢ σχεῖν κωλύσῃ, ἢ αὐτὸς ὁ ὀφλὼν ἢ ἄλλος ὑπὲρ αὐτοῦ. καὶ μὴν καὶ εἰ ὁ μὲν ἐωνημένος ἀμφισβητεῖ κτήματος, ὁ δὲ ὡς ὑποθήκην ἔχων, ἐξούλης ἡ δίκη (*Πολυδ. Η. 59*). — ια) *Μὴ οὖσα δίκη.* Ὁπόταν τις παρὰ διαιτηταῖς παραγραψάμενος, καὶ ὑπομοσάμενος νόσον ἢ ἀποδημίαν, εἰς τὴν κυρίαν μὴ ἀπαντήσας ἐρήμην ὄφλῃ, ἐξῆν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν, καὶ ἡ ἐρήμη ἐλύετο, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐλθεῖν ἐπὶ διαιτητήν. εἰ δὲ μὴ ἕλοι τὴν μὴ οὖσαν, ὀμόσας μὲν ἑκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν, κύρια τὰ διαιτηθέντα ἐγίνετο. ὅθεν ἐγγυητὰς καθίστασαν τοῦ ἐκτίσματος (*Πολυδ. Η. 60*). — ιβ) *Ἐνεπισκήψασθαι.* Ὁπότε τις ἐν τοῖς δημευθεῖσιν ἑαυτῷ τι ὀφείλεσθαι ἢ προσήκειν λέγοι· καὶ τὸ πρᾶγμα ἐνεπίσκημμα ἐκαλεῖτο (*Πολυδ. Η. 61*). — ιγ) *Πρόσκλησις.* Ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἀμφισβητούντων κλήρου ἢ ἐπικλήρου· ὁ γὰρ ἀμφισβητῶν προσκαλεῖται τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα· εἰ δὲ μὴ προσκαλέσαιτο, ἀτελὴς ἡ δίκη. αὗται δὲ ἐλέγοντο ἀπρόσκλητοι δίκαι. *Πρόκλησις.* Ἐστὶ λύσις τῆς δίκης ἐπί τινι ὡρισμένῳ ὅρκῳ ἢ μαρτυρίᾳ, ἢ βασάνῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ (*Πολυδ. Η. 62*). — ιδ) *Ἔφεσις.* Ὅταν τις ἀπὸ διαιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστὴν ἐφῇ, ἢ ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομάζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἔκκλητοι δίκαι ἐκαλοῦντο. τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοφάνης λέγει (*Πολυδ. Η. 62 ἐπ*). — ιε.) *Δίκαι ἀπὸ συμβόλων.* Ὅτε οἱ σύμμαχοι ἐδικάζοντο (*Πολυδ. Η. 63, 88*), πιθανῶς δίκαι τοιαῦται νὰ ἐγένοντο μεταξὺ Ἀθηναίου καὶ συμμάχου (*Ξενοφ. Πολιτ. Ἀθην. Α. 16*). Τοιαύτη δίκη μεταξὺ δύο συμμάχων ἀναφέρεται εἰς λόγον τοῦ Ἀντιφῶντος περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου. (ἴδε *Δημοσθ. Ἁλοννήσου 78, Θουκυδ. Α. 77, Σουΐδα, Ἁρποκρατ. λέξ. σύμβολα*). Συνήθως παρείχετο τὸ δικαίωμα εἰς σύμμαχον πόλιν, καὶ βάσει συμβόλου (συνθήκης), ὅπως ἡ ἔφεσις κατ' ἀποφάσεως τῶν δικαστηρίων ἐκδικάζεται εἰς ἄλλην πόλιν ὡρισμένην (*Θουκυδ. Α. 34, 78, 140, Ε'. 41, Ζ'. 18*). — ιστ) *Ἐμπορικαί.* Αἱ τῶν ἐμπόρων ἢ περὶ τὸ ἐμπόριον (*Πολυδ. Η. 63*).

377. *Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ'. 1, 4.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

378. *Ἰσότης*. Τοῖς πολίταις τὰ ἴσα εἶναι. Κοινὴν εἶναι τὴν Πολιτείαν, καὶ τοὺς Ἄρχοντας ἐξ Ἀθηναίων πάντων αἱρεῖσθαι.

379. *Οὐδεὶς ἀτελής*. Ἀτελῆ δὲ μηδένα εἶναι τριηραρχίας πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων (α). Ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ᾽ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος καὶ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων (β).

380. Τῶν εἰς πόλεμον πασῶν εἰσφορῶν μηδένα εἶναι ἀτελῆ.

381. *Ἐκλογαί*. Τὸν δῆμον, Ἀρχόντων καταστάσεως κύριον εἶναι.

382. Τῶν ἀρχῶν αἱ μὲν κληρωταὶ αἱ δὲ χειροτονηταὶ αἱ ἄλλαι αἱρεταί.

383. Κυάμοις τὰς ἀρχὰς αἱρεῖσθαι.

384. Ἐπὶ τῷ δυοῖν πινακίοιν τὸν ἕνα κληροῦσθαι, θάνατος ζημία.

---

378. Ἔτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος, ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις· καὶ τό, *δεῦρ᾽ ἴτε πάντες λεώ*, κήρυγμα Θησέως γενέσθαι φασί, πανδημίαν τινὰ καθιστάντος (*Πλουτ. Θησεύς*).

379. α) *Δημοσθ. Λεπτίν. 27. Ἴδε ν. 1. Π. 1. 3 καὶ ν. 3 Κ. 1. 14 καὶ ν. 1, 2 Κ. 10. 42 καὶ ν. 1 ἐπ. Π. 50. 5.* — β) Μηδένα μήτε τῶν πολιτῶν μήτε τῶν ἰσοτελῶν μήτε τῶν ξένων εἶναι ἀτελῆ, μὴ διῃρῆσθαι δὲ ὅτου ἀτελῆ, χορηγίας ἢ τίνος ἄλλου τέλους, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἀτελῆ μηδένα πλὴν τῶν ἀφ᾽ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, καὶ ἐν μὲν τῷ μηδένα πάντας περιλαμβάνειν τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ τῷ τῶν ξένων μὴ διορίζειν τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν, ἀφαιρεῖται καὶ Λεύκωνα τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὴν δωρειὰν ἣν ὑμεῖς ἔδοτ᾽ αὐτοῖς. (*Δημοσθ. Λεπτίν. 29 σελ. 466*).

380. *Δημοσθ. Λεπτίν.* — Τινὲς τὴν ἐμπορίαν προύφασίζοντο, τὴν εἰσφορὰν βουλόμενοι ἀποφυγεῖν· ἀζήμιοι γὰρ οὗτοι διεφυλάττοντο, ὡς τὴν πόλιν ὠφελοῦντες πλεῖστα, διὰ τῆς αὐτῶν ἐμπορίας· διὸ καὶ ὁ συκοφάντης λέγει, ὅτι ὅταν γένηταί τις καιρὸς πολέμου καὶ εἰσφορᾶς, ἔμπορον ἐμαυτὸν ἀποκαλῶ (*Εἰς Ἀριστοφ. σχόλιον Εὐφρονίου*).

381. Καθ᾽ ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀποκληροῦν *φυλὴν* ἐπὶ τὸ βῆμα, ἥτις προεδρεύσει. Καὶ τί προσέταξεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον; καθῆσθαι τοὺς φυλέτας βοηθοῦντας τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 33*). — Ἐπειδὰν δ᾽ ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχειροτονημένους καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπονται οὓς αἱ φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἱροῦνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, (τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι). (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 30*). — Κοινὴν εἶναι τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐξ Ἀθηναίων πάντων αἱρεῖσθαι (Ψήφισμα τοῦ Ἀριστείδου. Ἴδε *Πλουτ. Ἀριστείδ. XXII*).

382. Διάφοροι παρ᾽ Ἀθηναίοις ὑπῆρχον ἀρχαί, ὧν αἱ μὲν κληρωταί, αἱ δὲ χειροτονηταί, αἱ δὲ αἱρεταί. καὶ κληρωταὶ μὲν αἱ κατὰ κλῆρον γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν δικαστῶν, χειροτονηταὶ δὲ αἱ κατὰ χειροτονίαν τοῦ δήμου γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν στρατηγῶν, αἱρεταὶ δὲ αἱ κατὰ αἵρεσιν, ὡς αἱ τῶν χορηγῶν. τούτων μία ἦν τῶν κληρωτῶν ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. ὑπόθεσις, σελ. 588*).

383. Διεκλήρουν τὰς ἀρχὰς κυάμῳ, καὶ ὁ τὸν λευκὸν λαβὼν ἐλάγχανεν (*Ἡσύχιος*).

384. Ὁ γράφων τὸ ὄνομά του εἰς δύο ψηφοδέλτια ἐτιμωρεῖτο θανάτῳ. — Τί δέ, ἂν ἄρα (δεῖ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

385. *Διαίρεσις εἰς τάξεις*. Τρία ἦν τὰ ἔθνη πάλαι, εὐπατρίδαι, γεώμοροι, δημιουργοί (α). Εἶτα Σόλων διεῖλεν εἰς τέσσαρα τμήματα, πεντακοσιομεδίμνων (β), ἱππέων (γ), ζευγιτῶν (δ) καὶ θητῶν (ε).

386. *Εὐπατρίδαι*. Τοὺς εὐπατρίδας γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ παρέχειν Ἄρχοντας, καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι, καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς.

387. *Εὔποροι*. Τοὺς εὐπόρους τὰς ἀρχὰς ἁπάσας ἄρχειν.

388. *Θῆτες*. Τοὺς θῆτας μὴ ἄρχειν οὐδεμίαν ἀρχήν (α), ἀλλὰ συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν (β).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

α΄. Ἐκκλησία

389. *Πολιτεύματα — Μεταβολαί*. *Πρώτη* μὲν γὰρ ἐγένετο μετάστασις τῶν ἐξ ἀρχῆς, Ἴωνος καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνοικησάντων· τότε γὰρ πρῶτον εἰς τὰς τέτταρας συνενεμήθησαν φυλάς, καὶ τοὺς φυλοβασιλέας κατέστησαν. *δευτέρα* δὲ καὶ *πρώτη* μετὰ ταύτην, ἔχουσα πολιτείας τάξιν, ἡ ἐπὶ Θησέως (1314) γενομένη, μικρὸν παρεγκλίνουσα τῆς βασιλικῆς. μετὰ δὲ ταύτην ἡ ἐπὶ Δράκοντος (624), ἐν ᾗ καὶ νόμους ἀνέ-

---

γὰρ ἅπανθ' ἡμᾶς ἐξετάσαι) ἅτερος ἡμῶν πείσας τὸν ἕτερον, ἐὰν λάχῃ, παραδοῦναι αὐτῷ τὴν ἀρχὴν οὕτω κληρῶται; τὸ δυοῖν πινακίοιν τὸν ἕνα κληροῦσθαι τί ἄλλο ἐστίν; εἶτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν ὁ νόμος λέγει, τοῦθ' ἡμῖν ἀδεῶς ἐξέσται πράττειν; (*Δημοσθ. Βοιωτ. ὀνόμ. 12 σελ. 998*).

385. α) Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐγένετο ὑπὸ Θησέως (*Πολυδ. Η. 111*). — Ὅτε μέντοι τέτταρες ἦσαν αἱ *φυλαί*, εἰς τρία μέρη ἑκάστη διῄρητο, καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐκαλεῖτο *τριττὺς* καὶ *ἔθνος* καὶ *φρατρία*. ἑκάστου δὲ ἔθνους γένη τριάκοντα ἐξ ἀνδρῶν τοσούτων, ἃ ἐκαλεῖτο *τριακάδες*. καὶ οἱ μετέχοντες τοῦ γένους *γεννῆται* καὶ *ὁμογάλακτες*, γένει μὲν οὐ προσήκοντες, ἐκ δὲ τῆς συνόδου οὕτω προσαγορευόμενοι (*Πολυδ. αὐτόθι*). — β) Τοὺς μὲν ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιοῦντας, πρώτους ἔταξε καὶ *Πεντακοσιομεδίμνους* προσηγόρευσε (*Πλουτ. Σόλ. XVIII*), οὗτοι ἀνήλισκον δ' εἰς τὸ δημόσιον τάλαντον (*Πολυδ. Η. 130, Ἀριστοτ. Πολ. Ἀθην. VII, κ.λπ.*). — γ) Δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν δυναμένους ἢ μέτρα ποιεῖν τριακόσια. καὶ τούτους *ἱππάδα* τελοῦντας ἐκάλουν (*Πλουτ. Σόλ. XVIII, Ἀριστοτ. Πολ. Ἀθην. VII*), ἀνάλισκον δὲ ἡμιτάλαντον (*Πολυδ. Η. 130*). — δ) *Ζευγῖται* δ' οἱ τοῦ τρίτου τιμήματος ὠνομάσθησαν, οἷς μέτρον ἦν συναμφοτέρων διακοσίων (*Πλουτ. Σολ. XVIII, Ἀριστ. Πολ. Ἀθ. VII*), ἀνάλισκον δὲ μνᾶς δέκα (*Πολυδ. Η. 130*). — ε) Θῆτες, Ἴδε κατωτέρω θέμα 388).

386. Εὐπατρίδαι ἐκαλοῦντο οἱ αὐτὸ τὸ ἄστυ οἰκοῦντες καὶ μετέχοντες βασιλικοῦ γένους, τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιμέλειαν ποιούμενοι (*Πλουτ. Σόλων*), ἐκαλοῦντο καὶ φυλοβασιλεῖς, συνεδρεύοντες ἐν τῷ βασιλείῳ τῷ παρὰ τὸ βουκολεῖον (*Πολυδ. Η. 111*).

387. Ὁ Σόλων τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ Βουλὴν κατέστησε τὸ πολίτευμα *ὀλιγαρχικόν*, τὰς δὲ αἱρετὰς ἀρχὰς *ἀριστοκρατικόν*, καὶ τὰ δικαστήρια *δημοκρατικόν*, διὰ τὴν σύμμιξιν ταύτην μέμφονταί τινες αὐτῷ (*Ἀριστοτ. Πολιτ. Β. 9, 2, σελ. 1273β*).

388. α) *Πλουτ. Σόλων XVIII, Ἀριστοτ. Πολ. Ἀθην. VII, Πολυδ. Η. 130*. — β) Ἴδε ἀνωτέρω (α) σημείωσιν.

389. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. XLI*. — β) Ἴδε ἀνωτέρω τίτλον Α΄. θέμα 11.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γραψαν πρῶτον. *τρίτη* δ' ἡ μετὰ τὴν στάσιν ἡ ἐπὶ Σόλωνος (594), ἀφ' ἧς ἀρχὴ δημοκρατίας ἐγένετο. *τετάρτη* δ' ἡ ἐπὶ Πεισιστράτου (559) τυραννίς. *πέμπτη* δ' ἡ μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἡ Κλεισθένους (509), δημοτικωτέρα τῆς Σόλωνος. *ἕκτη* δ' ἡ μετὰ τὰ Μηδικά (480), τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς ἐπιστατούσης. *ἑβδόμη* δὲ καὶ μετὰ ταύτην, ἣν Ἀριστείδης (470) μὲν ὑπέδειξεν, Ἐφιάλτης δ' ἐπετέλεσεν καταλύσας τὴν Ἀρεοπαγῖτιν βουλήν· ἐν ᾗ πλεῖστα συνέβη τὴν πόλιν διὰ τοὺς δημαγωγοὺς ἁμαρτάνειν διὰ τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχήν. *ὀγδόη* δ' ἡ τῶν τετρακοσίων κατάστασις, καὶ μετὰ ταύτην, *ἐνάτη* δέ, δημοκρατία πάλιν (444). *δεκάτη* δ' ἡ τῶν τριάκοντα (404) καὶ ἡ τῶν δέκα τυραννίς. *ἑνδεκάτη* δ' ἡ μετὰ τὴν ἀπὸ Φυλῆς καὶ ἐκ Πειραιέως κάθοδον (403), ἀφ' ἧς διαγεγένηται μέχρι τῆς νῦν ἀεὶ προσεπιλαμβάνουσα τῷ πλήθει τὴν ἐξουσίαν. ἁπάντων γὰρ αὐτὸς αὑτὸν πεποίηκεν ὁ δῆμος κύριον, καὶ πάντα διοικεῖται ψηφίσμασιν καὶ δικαστηρίοις, ἐν οἷς ὁ δῆμός ἐστιν ὁ κρατῶν. καὶ γὰρ αἱ τῆς βουλῆς κρίσεις εἰς τὸν δῆμον ἐληλύθασιν (α).— Ἔχει δὲ ἡ νῦν κατάστασις τῆς Πολιτείας τόνδε τὸν τρόπον (β).

390. *Ἐκκλησία.* Πάντες οἱ Δῆμοι τῆς Ἀττικῆς, μετεῖχον τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀθηνῶν. Συνήρχοντο εἰς τὴν Πνύκα ἢ ἀλλαχοῦ (α), τετράκις τῆς Πρυτανείας ἑκάστης Βουλῆς, προσκλήσει τῶν Πρυτάνεων (β), ἢ τῶν στρατηγῶν (γ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

391. *Πρόσκλησις πολιτῶν.* Διὰ κήρυκος. Ληξίαρχοι δὲ τοὺς μὴ ἐκκλησιάζοντας ἐζημίουν, καὶ τοὺς ἐκκλησιάζοντας ἐξήταζον (α). *Μετέχοντες.* Μετεῖχον τῶν Ἀθηναίων πολιτῶν οἱ τριάκοντα ἐτῶν ἐξ ἀμφοτέρων ἀστῶν γεγονότες (β), οἱ ποιητοὶ καὶ οἱ ἰσοτελεῖς (γ), εἴργοντο δὲ οἱ ἄτιμοι καὶ οἱ ξένοι.

392. *Ἐκκλησιαστικόν.* Μισθοφοροῦσι ὁ δῆμος ταῖς μὲν ἄλλαις ἐκκλησίαις δραχμήν, τῇ δὲ κυρίᾳ ἐννέα ὀβολούς.

---

390. α) Ἐν Πνυκί (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 34, 204*), ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ (*Δημοσθ. Μειδ. ὑπόθ. Πολυδ. Η. 132, Θουκυδ. Η. 93*), συνήρχοντο πάντες οἱ δῆμοι. — β) Οἱ Πρυτάνεις τὴν βουλὴν συνάγουσιν ὁσημέραι, πλὴν ἄν τις ἄφετος ᾖ, τὸν δὲ δῆμον τετράκις ἑκάστης πρυτανείας (*Πολυδ. Η. 95*). — γ) Ἡ τῶν στρατηγῶν (*Θουκ. Β. 59*).

391. α) Ἡ πρόσκλησις ἐγένετο πρὸ πέντε ἡμερῶν (*Αἰσχίν. Παραπρεσβ. 20*) διὰ προγράμματος (*Δημοσθ. Ἀριστογ. Α. 9*). — Οἱ μὴ ἐκκλησιαζόμενοι ἐτιμωροῦντο (*Πολυδ. Η. 104, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 22*). — β) *Ἀριστοφ. Νεφέλ. σχόλ.* — Ἐν τοσούτῳ μετέχεν ὁ Ἀλκιβιάδης εἰκοσαετὴς ἐπίσης ὁ Γλαύκων (*Ξενοφ. Οἰκον. Γ. 6, 1*), καὶ Δημοσθένης εἰκοσαοκταετὴς (*Πλουτ. Δημοσθ. 6*). — γ) Ἀλλὰ τούτοις ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαρρήδην μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν (*Δημοσθ. Νεαίρ. 92*). — Εἶναι πιθανὸν νὰ ἀπεκλείοντο τῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ ὑπερεξηκοντούτεις (*Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ. 1*).

392. *Ἀριστοφ. Ἐκκλησ. 248, 315, 404, Βάτραχ. 375,* — Ἀγύρριος ὀβολὸν ἐπόρισεν, μετὰ δὲ τοῦτον Ἡρακλείδης ὁ Κλαζομένιος ὁ βασιλεὺς ἐπικαλούμενος διώβολον, πάλιν δ' Ἀγύρριος τριώβολον (*Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. XLI*). — Τοιοῦτο δὲν ἐλάμβανον οἱ εὔποροι, οἵτινες ὠνομάζοντο *οἰκόσιτοι ἐκκλησιασταί.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

393. *Σύγκλητοι ἔκτακτοι.* Χρηματίζουσι δὲ ἐνίοτε καὶ ἄνευ προχειροτονίας. Προσέρχονται δὲ καὶ οἱ κήρυκες καὶ οἱ πρέσβεις τοῖς Πρυτάνεσι πρῶτον, καὶ οἱ τὰς ἐπιστολὰς φέροντες τούτοις ἀποδιδόασι.

394. *Καθαρμός, εὐχαί.* Ἐπειδὰν τὸ καθάρσιον περιενεχθῇ, καί ὁ κῆρυξ τὰς πατρίους εὐχὰς εὔξηται (α). Πρῶτον καθ' ἑκάστην δημοσίᾳ ἀρὰς ποιούμενοι κατὰ τῶν πονηρῶν, εἴ τις δῶρα λαμβάνων, μετὰ ταῦτα λέγει καὶ γινώσκει περὶ τῶν πραγμάτων (β).

395. *Τακτικὴ Συνέλευσις - Ἀντικείμενον.* Συνάγουσι τὸν δῆμον τετράκις τῆς πρυτανείας ἑκάστης. Προγράφουσι δὲ οἱ βουλευταὶ καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὲρ ὧν δεῖ χρηματίζειν (α), μίαν μὲν *κυρίαν*, ἐν ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονεῖν εἰ δοκοῦσι καλῶς ἄρχειν (β), καὶ περὶ σίτου καὶ φυλακῆς τῆς χώρας χρηματίζειν, καὶ τὰς εἰσαγγελίας ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς βουλομένους ποιεῖσθαι, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημευομένων ἀναγιγνώσκειν καὶ τὰς λήξεις τῶν κλήρων καὶ τῶν ἐπικλήρων (γ), ὅπως μηδένα λάθῃ μηδὲν ἔρημον γενόμενον.

396. Ἑτέραν δὲ (τὴν δευτέραν), ταῖς ἱκετηρίαις, ἐν ᾗ θεὶς ὁ βουλόμενος ἱκετηρίαν, ὑπὲρ ὧν ἂν βούληται, καὶ ἰδίων καὶ δημοσίων, διαλέξεται πρὸς τὸν δῆμον.

397. Αἱ δὲ δύο περὶ τῶν ἄλλων εἰσίν, ἐν αἷς κελεύουσιν οἱ νόμοι, τρία μὲν ἱερῶν χρηματίζειν, τρία δὲ κήρυξι καὶ πρεσβείαις, τρία δὲ ὁσίων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

398. Ἐπὶ δὲ τῆς ἕκτης πρυτανείας πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ περὶ ὀστρακοφορίας ἐπιχειροτονίαν διδόασιν εἰ δοκεῖ ποιεῖν ἢ μή, καὶ συκοφαντῶν προβολὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων μέχρι τριῶν ἑκατέρων, κἄν τις ὑποσχόμενός τι μὴ ποιήσῃ τῷ δήμῳ.

399. *Ἀγορεύσεις.* Τὸν κήρυκα καλεῖν πρῶτον τοὺς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότας, εἶτα δέ, τὸν βουλόμενον τῶν ἄλλων Ἀθηναίων, οἷς ἔξεστι.

400. *Συζήτησις.* Πρῶτον μὲν τὸν πρεσβύτατον τῶν Ἀθηναίων σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντα τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν, δεύτερον δ' ἤδη καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν.

---

393. Αὗται συνήθως συνεκαλοῦντο ἐν καιρῷ πολέμου ὑπὸ τῶν στρατηγῶν.

394. Ἐπειδὰν τὸ καθάρσιον περιενεχθῇ καὶ ὁ κῆρυξ τὰς πατρίους εὐχὰς εὔξηται (*Αἰσχίν. Τιμάρχ.* 23). — β) *Δεινάρχου — Ἀριστογ.* 16.

395. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. XLIII, Δημοσθ. Τιμοκρ.* 21. — β) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 18 καὶ 399. *Δημοσθ. Θεοκρ.* 27, *Πολυδ. Η.* 87. — γ) *Πολυδ. Η.* 95.

396. *Πολυδ. Η.* 96, *Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. XLIII.*

397. *Πολυδ. Η.* 96, *Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. XLIII.*

398. *Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. XLIII.*

399 *Πολυδ. Η* 96, *Αἰσχίν. Κτησιφ.* 4.

400. *Αἰσχίν. Κτησιφ.* 2. — *Ἴδε καὶ ν. 1 Π.* 503.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

401. *Θέματα.* Ἀπροβούλευτον μηδὲν ψήφισμα εἰσιέναι εἰς τὸν δῆμον.

402. *Ἐπιχειροτονία.* Τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν· τοὺς δὲ προέδρους, οἳ ἂν τύχωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅ τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται· τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν ὀμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὅρκον. ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὀφείλειν τῶν μὲν πρυτάνεων ἕκαστον χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ, τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφειλέτω τετταράκοντα δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων.

403. *Εἰσαγωγὴ νέου νόμου.* Πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψας τοὺς νόμους οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τεθέντων νόμων ψηφίσηται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον, ἀναγράψας εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ἡ ἐκκλησία γένηται. αἱρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός.

404. Πολιτεύεσθαι Ἀθηναίοις κατὰ τὰ πάτρια, νόμοις δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος, καὶ μέτροις καὶ σταθμοῖς, χρῆσθαι δὲ καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷσπερ ἐχρώμεθα ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. Ὁπόσων δ' ἂν προσδέῃ οἵ δε ᾑρημένοι νομοθέται ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀναγράφοντες ἐν σανίσιν ἐκτιθέντων πρὸς τοὺς ἐπωνύμους σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ, καὶ παραδιδόντων ταῖς ἀρχαῖς ἐν τῷδε τῷ μηνί. Τοὺς δὲ παραδιδομένους νόμους δοκιμασάτω πρότερον ἡ βουλὴ καὶ οἱ νομοθέται οἱ πεντακόσιοι, οὓς οἱ δημόται εἵλοντο, ἐπειδὰ ὀμωμόκωσιν.

405. *Ψηφοφορία.* Τοὺς νομοθέτας εἶναι ἕνα καὶ χιλίους ἐκ τῶν ὀμωμοκότων, συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν βουλήν. Ἡ ψηφοφορία ἐγένετο διὰ ψήφων.

---

401. Ἴδε θέμα 33 καὶ σημείωσιν θέμ. 18.

402. Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 20 καὶ 21. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 20 ἐπ.*

403. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 23.* Ἴδε ἀνωτέρω θέμ. 20.

404. *Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 83, 84.*

405. Ἴδε θέμ. 361.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

406. Μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων, μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ, κρύβδην ψηφιζομένοις.

407. Ποιοῦσι δὲ καὶ ἀρχαιρεσίας στρατηγῶν καὶ ἱππάρχων καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἀρχῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καθ' ὅ τι ἂν τῷ δήμῳ δοκῇ.

408. *Περιορισμοὶ ῥητόρων*. Τῶν ῥητόρων ἐάν τις λέγῃ ἐν ⟨τῇ⟩ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ ⟨μὴ⟩ περὶ τοῦ εἰσφερομένου, ἢ μὴ χωρὶς περὶ ἑκάστου, ἢ δὶς περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς αὐτῆς, ἢ λοιδορῆται ἢ κακῶς ἀγορεύῃ τινά, ἢ ὑποκρούῃ, ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνεστηκὼς λέγῃ περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἢ παρακελεύηται, ἢ ἕλκῃ τὸν ἐπιστάτην, ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς κυριευέτωσαν οἱ πρόεδροι μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰς ἕκαστον ἀδίκημα ἐγγράφειν τοῖς πράκτορσιν. Ἐὰν δὲ πλέονος ἄξιος ᾖ ζημίας, ἐπιβαλόντες μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν. Ὅταν δ' ἐξίωσιν ⟨αἱ⟩ κλήσεις, κρινάτωσαν· καὶ ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ, κρύβδην ψηφιζομένων, ἐγγραψάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσιν.

409. *Δικαστικὴ δικαιοδοσία δήμου*. Ἠσκεῖτο παρὰ τῆς ἐκκλησίας, ἢ παρεπέμπετο βουλῇ ἢ Ἀρείῳ πάγῳ, ἢ ζητηταῖς (α). Ὁ δῆμος ὥριζε συνηγόρους ἢ συνδίκους, ἀποζημιουμένους (β).

410. *Προβολή*. Προβολὴ δὲ ἦν κλῆσις εἰς δίκην κατὰ τῶν κακόνως πρὸς τὸν δῆμον διακειμένων (α). Προβολὴ δ' ἐγίνοντο τοῦ δήμου ψηφισαμένου καὶ τῶν εὐνουστάτων τῇ πόλει... καὶ περὶ τῶν ἐξυβρισάντων ἢ ἀδικησάντων ἢ ἀσεβησάντων περὶ τὰς ἑορτὰς (β) περὶ τῶν ἀδικημάτων κατὰ τῆς δημοσίας περιουσίας (γ), περὶ τῶν ἐμπορικῶν μηνύσεων (δ) καὶ περὶ τῶν συκοφαντῶν, ὅτι οἱ νόμοι ἔδωκαν κατ' αὐτῶν γραφὰς μὲν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, εἰσαγγελίας δὲ εἰς τὴν βουλήν, προβαλὰς δ' ἐν τῷ δήμῳ, νομίζοντες τοὺς ταύτῃ τῇ τέχνῃ χρωμένους ἁπάσας ὑπερβάλλειν τὰς πονηρίας (ε). Ἰσοδυνάμει αἰτήσει ἀδείας πρὸς ἄσκησιν ἀγωγῆς (στ).

---

406. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 22α.

407. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. 44, 4.*

408. *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 35.*

409. α) *Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 14, 36, 40, 65.* — β) *Δεινάρχ. Ἀριστογ. 6, Αἰσχίν. Κτησιφ. 13.*

410. α) *Πολυδ. Η. 46.* — Προσγράφουσι δὲ καὶ κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀποχειροτονεῖν, εἰ δοκοῦσι μὴ καλῶς ἄρχειν (*Ἁρποκρατ.*). — β) *Δημοσθ. Μειδ. 175,* ἴδε θέμα 247. — Τοὺς πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ ὑστεραίᾳ τῶν Πανδίων. ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν, ἔπειτα τὰς προβολὰς παραδιδότωσαν τὰς γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς ἢ τῶν ἀγώνων τῶν ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅσαι ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ὦσιν (*Δημοσθ. Μειδ. 8*). — γ) Προβολὴ φανεροῦ μέν τινος, λανθάνοντος δὲ μήνυσις. Καικίλιος δέ φησιν εἰ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

411. *Εἰσαγγελία.* Εἰσαγγελία ἐστὶν ὁ περὶ κοινῶν ἀδικημάτων δεδώκασιν ἀπενεγκεῖν οἱ νόμοι. Γενέσθαι δέ, ἐάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον ῥήτωρ, ἢ μὴ τὰ ἄριστα συμβουλεύῃ χρήματα λαμβάνων, ἢ ἐάν τις προδῷ χωρίον, ἢ ναῦς ἢ πεζὴν στρατιάν, ἢ ἐάν τις εἰς τοὺς πολεμίους ἀφικνῆται, ἢ ἐνοικῇ παρ' αὐτοῖς, ἢ στρατεύηται μετ' αὐτῶν, ἢ δῶρα λαμβάνῃ (α). Πρός δε καὶ τὰ ἄγραφα ἀδικήματα (β).

412. Εἰσήγετο ἡ εἰσαγγελία εἰς τὸν δῆμον, διορίζοντα πέντε συνηγόρους.

413. Τοὺς μὲν ἄλλας γραφὰς γραψαμένους χιλίας τ' ὀφλισκάνειν, εἰ τὸ πέμπτον τῶν ψήφων μὴ μεταλάβοιεν, καὶ προσατιμοῦσθαι, τοὺς δὲ εἰσαγγέλλοντας μὴ ἀτιμοῦσθαι μέν, ὀφλεῖν δὲ τὰς χιλίας· ἔοικε δὲ τοῦτο διὰ τοὺς ῥᾳδίως εἰσαγγέλλοντας ὕστερον προσγεγράφθαι.

ναι ἣν κατὰ τὰ δημόσια μέταλλα ὑπορυττόντων ἀποφέρουσι καὶ καθόλου τῶν κοινὰ κλεπτόντων. (*Ρητορ. Λεξ.*, *Δημοσθ. Μειδ. 171, κ.λπ.*). — δ) *Ρητορ. Λεξ.* — ε) Ἴδε θέμα 295. — Διαφέρει *φήμη* καὶ *συκοφαντία*. Φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῇ, διαβολὴ δὲ ἀδελφόν ἐστι συκοφαντίᾳ. Διορῶ δ' αὐτῶν ἑκάτερον σαφῶς. Φήμη μὲν ἐστιν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγῃ τινὰ ὡς γεγενημένην πρᾶξιν· συκοφαντία δ' ἐστίν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἷς ἀνὴρ αἰτίαν ἐμβαλών, ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσαις πρός τε τὴν βουλὴν διαβάλλῃ τινά. Καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῷ, τῶν δὲ συκοφαντῶν, ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα (*Αἰσχίν. Παραπρεσβ. 145*). — στ) Εἰσήγετο ἡ ὑπόθεσις διὰ τῶν θεσμοθετῶν (*Πολυδ. Η. 87*) εἰς τὴν Ἡλιαίαν πρὸς ἐκδίκασιν (*Δημοσθ. Μειδ. ὑπόθεσις*).

411. α) Εἰσαγγελία ἐστὶν ὁ περὶ κοινῶν ἀδικημάτων δεδώκασιν ἀπενεγκεῖν οἱ νόμοι. Ἔστι δὲ τὸ μελετώμενον ἐν ταῖς τῶν σοφιστῶν διατριβαῖς, ἔστι δ' ὅτε ἐμβάλλοντες τοὺς συκοφαντουμένους εἰσήγγειλον (*Ρητορ. Λεξ.*) — β) Ἤτοι τὰ μὴ προβλεπόμενα ὑπὸ νόμου, ὅτε ὁ δῆμος εἴτε ἐνομοθέτει περὶ αὐτῶν, εἴτε ἐδίκαζεν ὁ ἴδιος, μέχρι προστίμου 500 δραχ., εἴτε παρέπεμπε τὴν ὑπόθεσιν εἰς δέκα ἄρχοντας, οἵτινες εἰσεῖγον αὐτὴν εἰς τὴν Ἡλιαίαν «Τιμοκράτης εἶπεν, ὁπόσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ κατάγνωσις αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι εἰσάγειν τοὺς ἕνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μή τι δημοσίᾳ κωλύῃ, ἐὰν δὲ μή, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ᾖ. κατηγορεῖν δ' Ἀθηναῖον τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ ὅ τι ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ. (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 63 σελ. 720*).— Καταλέγονται εἰς ταύτας, τὸ ἀδίκημα τῶν ἐν Ἀργινούσαις πολεμησάντων στρατηγῶν (*Ξενοφ. Ἑλλην. Α. 7*), τὸ κατὰ τοῦ Ἀντιφῶντος ψήφισμα (*Πλουτ. Βίος ῥητόρων σελ. 833*), τὸ τῆς ἀσεβείας καὶ ἄλλα.

412. Ὁ δῆμος ἢ ἐνήγαγεν ἢ ἐδίκαζεν, ὅτε ὁ δῆμος ἐπεῖχε θέσιν ἐνάγοντος.

413. Ὅτι δὲ ὁ εἰσαγγείλας καὶ οὐχ ἑλὼν ἀζήμιος ἦν, Ὑπερείδης ἐν τῷ ὑπὲρ Λυκόφρονος φησίν. καίτοι γε ὁ Θεόφραστος τοὺς μὲν ἄλλας γραφὰς γραψαμένους χιλίας τ' ὀφλισκάνειν, εἰ τὸ πέμπτον τῶν ψήφων μὴ καταλάβοιεν, καὶ προσατιμοῦσθαι, τοὺς δὲ εἰσαγγέλλοντας μὴ ἀτιμοῦσθαι μέν, ὀφλεῖν δὲ τὰς χιλίας· ἔοικε δὲ τοῦτο διὰ τοὺς ῥᾳδίως εἰσαγγέλλοντας ὕστερον προσγεγράφθαι (*Πολυδ. Η. 53*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

414. *Γραφὴ παρανόμων.* Ἐάν τις λύσας τινὰ τῶν νόμων τῶν κειμένων ἕτερον ἀντιθῇ μη ἐπιτήδειον τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῳ, τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον ὃς κεῖται, ἐάν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον.

415. Τὸν λέγοντά τινα νόμον καὶ μὴ ἀντεισφέροντα κολάζεσθαι.

416. Τὸν γράψαντα νόμον μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον τιμωρίᾳ, ὅμως δὲ ἐξεῖναι ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας.

417. Ὑπομοσάμενος γάρ τις τὸ γραφέν, οὗ ἡ κατηγορία ὑπωμοσία ἐκαλεῖτο, διήλεγχεν ὅτι ἔστι παράνομον ἢ ἄδικον ἢ ἀσύμφορον. . . καὶ οὐκ ἦν μετὰ τὴν ὑπωμοσίαν τὸ γραφέν, πρὶν κριθῆναι, κύριον.

418. Ἦν ὁ ἀγὼν τιμητὸς Ὁ τρὶς ἡλωκὼς παρανόμων ἄτιμος.

419. *Μὴ ὑποβολὴ εἰς τὸν δῆμον ψηφίσματος ἢ εἰσαγγελίας.* Ἔνδειξις δὲ ἡ πρὸς τὸν ἄρχοντα ὁμολογουμένου ἀδικήματος μήνυσις, οὐ κρίσεως ἀλλὰ τιμωρίας δεομένου. ὁ δ' ἐνδεικνύμενος ἐν γραμματείῳ πρὸς τὸν ἄρχοντα τὴν ἔνδειξιν ἀποφέρει, ἵν' ὑπεύθυνος ᾖ τῆς ψευδοῦς ἐνδείξεως. Προσγράφουσι δὲ καὶ κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονεῖν, εἰ δοκοῦσι μὴ καλῶς ἄρχειν.

420. *Ὀστρακισμός.*—Κόλασις οὐν ἦν ὁ ἐξοστρακισμός, ἀλλὰ παραμυθία καὶ κουφισμός, ἡδομένου τοῦ ταπεινοῦν τοὺς ὑπερέχοντας. Οἱ δ' ἄρχοντες πρῶτον μὲν διηρίθμουν τὸ σύμπαν ἐν ταὐτῷ τῶν ὀστράκων πλῆθος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

414. Ἴδε ἀνωτέρω θέματα 20, 21, 22.

415. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 23.

416. Τοῦ νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην, ὃς ἀπέθανε πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν· κἆτα διετρίβη χρόνος, καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος· νόμος γὰρ ἦν τὸν γράψαντα νόμον ἢ ψήφισμα μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον. ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τὸν νόμον ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας, κἂν οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὦσι (*Δημοσθ. Λεπτίν. προοίμ.*).

417. Ἴδε θέμα 20. — *Δημοσθ. Τιμοκρ. 33 - 39, Αἰσχίν. Κτησιφῶντος, Πολυδ. Η. 57.*

418. Ὁ τρὶς τιμωρηθεὶς διὰ γραφῆς παρανόμων ἠτιμοῦτο.

419. *Δεινάρχου —Ἀριστογ. 10, Δημοσθ. 53.—Σουΐδα λέξ. Νομοφύλακες.*— Τότε ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην ὑμῖν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων, καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων (*Πλάτων. Ἀπολογ. Σωκρ. ΧΧβ*).

420. Ἐξοστρακίζεσθαι τοὺς ὑπερέχοντας τὰ δέκα ἔτη. — Ἡ οὗτος διήρκει δέκα ἔτη. — Ἴδε *Πλουτ. Θεμιστ. — Θουκυδ. Α. 102.* — Ἡ ἐξορία ἢ ὁ ὀστρακισμὸς ἐπεβάλλετο ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν ἑκούσιον ἢ ἀκούσιον φονέα (*Ὁμήρου Ἰλ. Ψ. 88*), βραδύτερον ὅμως, καὶ πιθανώτερον ἐπὶ Κλεισθένους, ἐνομοθετήθη ὁ ἐξοστρακισμός, ὁ ὁποῖος ἐπεβάλλετο εἰς πᾶν ἄτομον, καὶ δὴ πολιτικὸν κατὰ τὴν ἐπιχειροτονίαν τοῦ δήμου, αἰτήσει οἱουδήποτε, ἐφ' ὅσον αἱ διδόμεναι ψῆφοι ἔδει νὰ μὴν εἶναι ἐλάσσονες τῶν ἑξακισχιλίων (διαρρυθμηθέντων δὲ τῶν ὀστράκων, ὅτε πλεῖστα ἐγέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

β'. Βουλὴ τῶν πεντακοσίων

421. *Ἐκλογὴ τῶν πεντακοσίων* (α).— Ἐκληροῦντο πεντακόσιοι οἱ βουλεύειν ἐφιέμενοι, ἀνὰ πεντήκοντα ἐξ ἑκάστης τῶν δέκα φυλῶν, ἐκ τῶν τὴν βουλευτικὴν ἡλικίαν ἀγόντων, ἦν δὲ ἡ ἐκλογὴ ἐνιαύσιος (β).—Τὰ μέλη ἐπανεξελέγοντο (γ).

422. Οἱ βουλευταὶ ὑπεβάλλοντο εἰς δοκιμασίαν, ἔδει νὰ εἶναι Ἀθηναῖοι, ἐξ ἀμφοῖν, τριακονταετεῖς, καὶ νὰ μὴ κατεδικάσθησαν εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας (α).— Ἡ βουλή, διὰ ψηφοφορίας, ἠδύνατο ν' ἀποβάλῃ μέλος τι αὐτῆς, δι' ἀνάρμοστον διαγωγήν, ὁ τοιοῦτος δὲ ἐκαλεῖτο *ἐκφυλλοφορηθείς* (β).

423. *Ὅρκος βουλευτῶν*.—Τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῷ δήμῳ Ἀθηναίων. Κατὰ τοὺς νόμους βουλεύσω.—Οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα, ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιὼν ἁλῷ, ἢ τέλος τι πριάμενος ἢ ἐγγυησάμενος ἢ ἐκλέγων μὴ καταβάλλῃ. Καθεδεῖσθαι ἐν τῷ γράμματι, ᾧ ἂν λάχωσι. Καὶ οὐ δέξομαι ἔνδειξιν ἢ ἀπαγωγὴν ἕνεκα τῶν πρότερον γεγενημένων, πλὴν τῶν φευγόντων.

424. *Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς*. Τὸ βουλευτήριον ἦν περὶ τὸ Μητρῷον τῆς Ἀκροπόλεως (α), πάντοτε μεστὸν ἰδιωτῶν (β).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νοντο καὶ μὴ ἐλάττω τῶν ἑξακισχιλίων, ὁ ἐξοστρακιζόμενος ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ὤφειλε νὰ καταλίπῃ τὴν πόλιν, καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ αὐτῆς ἐπὶ δέκα ἔτη. Οὗτος δὲν ἀπετέλει, κυρίως εἰπεῖν, ποινήν, οὐδ' ἐλάμβανε χώραν γραφή τις, διὰ τοῦτο, δὲν ἐπήγετο τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας τοῦ ἐξοστρακιζομένου, ὅπως ἐγένετο ἐπὶ ἀειφυγίας, καθωρίζετο δὲ καὶ ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτοῦ. Ἀναφέρονται ὡς ἐξοστρακισθέντες, ἐν ἀρχῇ μὲν ὁ Κλεισθένης, ὁ εἰσαγαγὼν τὸν θεσμὸν τοῦτον, βραδύτερον δὲ ὁ Ἀριστείδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Κίμων, ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ἄλλοι καὶ τελευταῖος ὁ λυχνοποιὸς Ὑπέρβολος (*Θουκυδ. Η. 73, Πλουτ. Ἀλκιβ. 13, Ἀριστείδ. 10, Πολυδ. Η. 19*).

421. α) Δευτέραν προσκατένειμε βουλήν, ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης, τεττάρων οὐσῶν, ἑκατὸν ἄνδρας ἐπιλεξάμενος, οὓς προβουλεύειν ἔταξε τοῦ δήμου καὶ μηδὲν ἐᾶν ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρεσθαι (*Πλουτ. Σόλων ΙΘ'.*). Ὅταν αἱ φυλαὶ βραδύτερον ἐπὶ Κλεισθένους ηὐξήθησαν εἰς δέκα, ἐξελέγοντο ἀνὰ πεντήκοντα μέλη ἐξ ἑκάστης φυλῆς. Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο κατ' ἔτος.— β) *Δημοσθ. Μειδ. 114, Αἰσχίν. Παραπρ. 5*).—Τὴν δὲ βουλὴν βουλεύεσθαι πολλὰ μὲν περὶ πολέμου, πολλὰ δὲ περὶ πόρου χρημάτων, πολλὰ δὲ περὶ νόμων θέσεως, πολλὰ δὲ περὶ τῶν κατὰ πόλιν γιγνομένων, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις, καὶ φόρον δέξασθαι, καὶ νεωρείων ἐπιμεληθῆναι καὶ ἱερῶν (*Ξενοφ. Πολιτ. Ἀθην. Γ'. 2, Αἰσχίν. Παραπρ. 16*).

422. α) *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 111 - 2, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 22, Δημοσθ. Τιμοκρ. 144, Ἀνδοκίδ. Μυστ. 93.* — β) Οὗτος ἦτο ἱκανὸς νὰ μετέχῃ ὡς δικαστὴς εἰς τὰ δικαστήρια, ἴδε ἀνωτέρω θέμα 325. — Ἡ ψηφοφορία ἐγένετο διὰ φύλλων ἐλαίας.

423. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 144, Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 93.*

424. α) *Πανσαν. Α. 3.* — β) *Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 111.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

425. *Προσευχή.* Εἰσιόντες οἱ βουλευταὶ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ προσεύχονται.

426. *Ἀρχαιρεσίαι.* Καθ' ἑκάστην Βουλὴν ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἥτις προεδρεύσει καὶ καθῆσθαι τοὺς φυλέτας, βοηθοῦντας τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ.—Ἑκάστη φυλὴ ἐπρυτάνευεν ἐπὶ δέκατον τοῦ ἔτους (α), αἱ μὲν πρῶται τέσσαρες, ἓξ καὶ τριάκοντα ἡμέρας ἑκάστη, αἱ δὲ ἕξ, αἱ ὕστεραι, πέντε καὶ τριάκοντα ἡμέρας ἑκάστη, κατὰ διαδοχὴν τοῦ κλήρου.—Κατὰ σελήνην γὰρ ἄγουσι τὸν ἐνιαυτὸν (β).

427. Ἡ πρυτανεύουσα φυλή, κλήρῳ αἱρεθεῖσα, (ἧς τὰ πεντήκοντα μέλη ἐκαλοῦντο Πρυτάνεις) ἐκλήρου τὸν *Ἐπιστάτην* καὶ δέκα *Προέδρους* (α), ἡρεῖτο δὲ καὶ ὁ *γραμματεὺς* καὶ ὁ *ἀντιγραφεύς* (β).

428. Καὶ ἐπειδὰν συναγάγωσιν οἱ πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον, οὗτος κληροῖ προέδρους ἐννέα, ἕνα ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης πλὴν τῆς πρυτανευούσης, καὶ πάλιν ἐκ τούτων ἐπιστάτην ἕνα, καὶ παραδίδωσι τὸ πρόγραμμα αὐτοῖς· οἱ δὲ παραλαβόντες τῆς τ' εὐκοσμίας ἐπιμελοῦνται, καὶ ὑπὲρ ὧν δεῖ χρηματίζειν προτιθέασιν καὶ τὰς χειροτονίας κρίνουσιν καὶ τὰ ἄλλα πάντα διοικοῦσι, καὶ τοῦ [[τ']] ἀφεῖναι κύριοί εἰσιν.

429. Καὶ ἐπιστατῆσαι μὲν οὐκ ἔξεστιν πλέον ἢ ἅπαξ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, προεδρεύειν δ' ἔξεστιν ἅπαξ ἐπὶ τῆς πρυτανείας ἑκάστης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

425. *Ἀντιφῶντος — Χορευτ. 45.*

426. α) *Ἀριστοφ. Ἐκκλησ. 396 σχόλ.* — β) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 43, 2.* — Ἡ διάρκεια ὅμως αὕτη ἐποίκιλλε κατὰ λόγον τῶν ἡμερῶν, ἃς περιελάμβανεν ἕκαστον σεληνιακὸν ἔτος, ἤτοι τῶν 344 ἢ 355 τοῦ συνήθους τοιούτου, ἢ 384 τοῦ ἐμβολίμου.

427. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 43, 3 καὶ 44, 2.* — β) Κληροῦσι δὲ καὶ γραμματέα τὸν κατὰ πρυτανείαν καλούμενον, ὃς τῶν γραμμάτων ἐστὶ κύριος, καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τὰ γιγνόμενα φυλάττει, καὶ τἆλλα πάντα ἀντιγράφεται καὶ παρακάθηται τῇ βουλῇ. πρότερον μὲν οὖν οὗτος ἦν χειροτονητός, καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους καὶ πιστοτάτους ἐχειροτόνουν......νῦν δὲ γέγονε κληρωτός. κληροῦσι δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς νόμους ἕτερον ὃς παρακάθηται τῇ βουλῇ, καὶ ἀντιγράφεται καὶ οὗτος πάντας. χειροτονεῖ δὲ καὶ ὁ δῆμος γραμματέα τὸν ἀναγνωσόμενον αὐτῷ καὶ τῇ βουλῇ (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 54 3, Πολυδ. Η. 98*). — Οἱ ὑπογραμματεύοντες, ἀργύριον εἰλήφασι καὶ πιθανῆς καθ' ἑκάστην πρυτανείαν ἀνελογίζοντο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ, ἦσαν δὲ παρὰ τῷ Πρυτανείῳ ἀείσιτοι.

428. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 44, 2.* — Ἀνὰ ἕνα Πρόεδρον ἐξ ἑκάστης φυλῆς, ὅστις ἐκαλεῖτο ἐπιψηφίζων Πρόεδρος. Πιστεύεται, ὅτι περιορισθέντων τῶν καθηκόντων τῶν Πρυτάνεων, ταῦτα περιῆλθον εἰς τοὺς Προέδρους, πιστεύεται ἀκόμη, ὅτι κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν, κατὰ νεώτερον νόμον, ἐξελέγετο μία τῶν φυλῶν ὅπως προεδρεύῃ τῶν συνεδριάσεων, καὶ ἐφορᾷ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τὴν τάξιν.

429. Ὁ Ἐπιστάτης ἐπεῖχε θέσιν Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἐξελέγετο διὰ μίαν ἡμέραν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

430. *Κῆρυξ*. Τὸν κήρυκα εὔξασθαι μετ' εὐφημίας πολλῆς, καὶ οὕτως τὸ βουλεύεσθαι περὶ τῶν πραγμάτων παραδιδόναι. Τὸν κήρυκα τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι, εἴ τις δῶρα λαμβάνων, μετὰ ταῦτα λέγει καὶ γινώσκει περὶ τῶν πραγμάτων, ἐξώλη ποιεῖν αὐτόν τε καὶ γένος καὶ οἰκίαν.

431. *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῆς Βουλῆς*. Τὴν Βουλὴν κυρίαν εἶναι ζημιοῦν πεντακοσίας. Αὕτη πρότερον μὲν ἦν κυρία, καὶ χρήμασι ζημιῶσαι καὶ δῆσαι καὶ ἀποκτεῖναι. Ὕστερον δὲ ὁ δῆμος ἀφείλετο τῆς βουλῆς τὸ θανατοῦν καὶ δεῖν καὶ χρήμασι ζημιοῦν, καὶ νόμον ἔθετο, ἄν τινος ἀδικεῖν ἡ βουλὴ καταγνῷ ἢ ζημιώσῃ, τὰς καταγνώσεις καὶ τὰς ἐπιζημιώσεις εἰσάγειν τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὅ τι ἂν οἱ δικασταὶ ψηφίσωνται, τοῦτο κύριον εἶναι (α).—Ἡ βουλὴ προβουλεύει εἰς τὸν δῆμον· καὶ οὐκ ἔξεστιν οὐδὲν ἀπροβούλευτον, οὐδ' ὅ τι ἂν μὴ προγράψωσιν οἱ Πρυτάνεις ψηφίσασθαι τῷ δήμῳ. Κατ' αὐτὰ γὰρ ταῦτα ἔνοχός ἐστιν ὁ νικήσας γραφῇ παρανόμων (β).—Τοὺς Πρυτάνεις μὴ ἀναψηφίσαι (γ).

432. *Ὑπηρεσίαι Δήμου ἢ Βουλῆς*. Δοκιμάζει ἡ βουλὴ καὶ τοὺς *βουλευτάς*, τοὺς τὸν ὕστερον ἐνιαυτὸν βουλεύσοντας, καὶ τοὺς ἐννέα ἄρχοντας. Καὶ πρότερον μὲν ἦν ἀποδοκιμάσαι κυρία, νῦν δὲ τούτοις ἔφεσίς ἐστιν εἰς τὸ δικαστήριον (α). Κληροῖ δέκα *ῥήτορας*, ὅπως ὑπερασπίζωνται τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ ἔν τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῇ βουλῇ (β). *Πέντε συνδίκους*, ἐκλεγομένους παρὰ τοῦ λαοῦ, ὅπως προστατεύωσι τοὺς ἀρχαίους νόμους, ὅταν ἐπροτείνετο ἡ κατάργησις ἢ ἡ τροποποίησις αὐτῶν ὑπὸ τῶν Νομοθετῶν ἢ τῶν πολιτῶν (γ), τοὺς *περιστιάρχους*, οἵτινες ἐξήγνιζον τοὺς χώ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διὰ κλήρου μεταξὺ τῶν πεντήκοντα πρυτάνεων, καὶ προήδρευε τῆς Βουλῆς, καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Δήμου, ἐὰν συνέπιπτε νὰ συνέλθῃ αὕτη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν (*Ξενοφ. Ἀπομνημ. Α'. 1, 18, Πλάτων. Γοργ. 474, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 44, 2 καὶ 3*).

430. *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 23, Δεινάρχ. Ἀριστογ. 14.*

431. α) Καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ διαχειροτονεῖν ἦν ἡ βουλὴ πότερα δικαστηρίῳ παραδοίη ἢ ζημιώσειε ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία κατὰ τὸν νόμον (*Δημοσθ. Εὐέργ. Μνησιβ. 43*). — Οὗτος γὰρ (ἐνν. ὁ νόμος), ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἠγωνισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μη διὰ τὸ δεδέσθαι χεῖρον ἀναγκάζοιντο ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ παντάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 144, 145*). — β) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 54. 4.* — γ) Ἡ βουλὴ δὲν ἠδύνατο νὰ συζητήσῃ ἐκ νέου ἐπὶ θέματος ἀποφασισθέντος (*Θουκυδ. δημηγορία Νικίου VII. 14*).

432. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55, 2.* — β) *Σουΐδα, λ. ῥήτωρ.* — Δὲν ἠδύναντο νὰ εἶναι ῥήτορες οἱ ἑταιρηκότες. Οὔτε ἠδύναντο νὰ ἀσκήσουν γραφὴν κατά τινος (Αἰσχίν. Τιμάρχ. ὑπόθ.). — γ) *Ἢ συνήγοροι*. Αἱρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ους τῶν συνελεύσεων (δ), *τοὺς τριάκοντα ἓξ ληξιάρχους*, οἵτινες ἐτήρουν κατάλογον τῶν ἐμφανιζομένων ἢ ἀπουσιαζόντων ἐν ταῖς συνελεύσεσι(ε), *τοὺς τριάκοντα προβούλους ἢ συγγραφεῖς*, οἵτινες ὑποχρεοῦντο διὰ τῶν συγγραφῶν των νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ σωτηρίαν τῆς πόλεως (στ).

433. Πρὸς δέ, ἡ βουλὴ κληροῖ, *τοὺς ἀγορανόμους* (α), *τοὺς σιτοφύλακας* (β), τοὺς *ἐπιμελητὰς τοῦ ἐμπορίου* (γ), τοὺς *μετρονόμους* (δ), τοὺς *γραμματεῖς* (ε), τὸν *ἀντιγραφέα* (στ), τοὺς *ἱεροποιοὺς* (ζ), τοὺς *ἐπισκευαστὰς ἱερῶν* (η), τοὺς *ἀστυνό-*

ἑκατομβαιῶνος μηνὸς (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 23*). — δ) Ἐκαλεῖτο οὕτω ὡς προπορευόμενος τῶν περιστίων, ἤτοι τῶν καθαρσίων μέσων (*Σουΐδα λ. περιεστίαρχος, Ἀριστοφ. Ἐκκλησ. 128.*). — ε) Ἓξ καθίσταντο τῶν πολιτῶν ἐγγεγραμμένων ἐν λευκώματι, καὶ τριάκοντα ἀνδρῶν αὐτοῖς προσαιρεθέντων τοὺς μὴ ἐκκλησιάζοντας ἐξήταζον καὶ τοὺς μὴ ἐκκλησιάζοντας ἐζημίουν καὶ σχοινίον μιλτώσαντες διὰ τῶν τοξοτῶν συνήλαυνον τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν (*Πολυδ. Η. 104, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 22*). — στ) *Ψήφισμα Πυθοδώρου.* Τὸν δῆμον ἑλέσθαι μετὰ τῶν προϋπαρχόντων δέκα προβούλων ἄλλους εἴκοσιν ἐκ τῶν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη γεγονότων, οἵτινες ὀμόσαντες ἦ μὴν συγγράψειν ἃ ἂν ἡγῶνται βέλτιστα εἶναι τῇ πόλει συγγράψουσι περὶ τῆς σωτηρίας· ἐξεῖναι δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῷ βουλομένῳ γράφειν, ἵν' ἐξ ἁπάντων αἱρῶνται τὸ ἄριστον...... τοὺς πατρίους νόμους οὓς Κλεισθένης ἔθηκεν ὅτε καθίστη τὴν δημοκρατίαν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 29, 2, Θουκυδ. Η. 1 καὶ 67*). Εἰς τούτους ἀνετίθετο καὶ ἡ ἀποστολὴ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν δι' ὑποθέσεις ἐμπιστευτικὰς (*Πλουτ. Ἀριστείδ. 21, Ἡροδότ. ΣΤ', 7, Ζ'. 172, κ.λπ.*).

433. α) *Ἀγορανόμοι.* Πέντε μὲν εἰς Πειραιέα, πέντε δ' εἰς ἄστυ. τούτοις δὲ ὑπὸ τῶν νόμων προστέτακται τῶν ὠνίων ἐπιμελεῖσθαι πάντων, ὅπως καθαρὰ καὶ ἀκίβδηλα πωλήσεται (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 50, 2*). — Οὗτοι ἐκληροῦντο ἀνὰ εἷς ἐξ ἑκάστης φυλῆς (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 112*), εἰσέπραττον τὸ ξενικὸν τέλος, ὅπερ κατέβαλλον οἱ ξένοι καὶ οἱ μέτοικοι, ἵνα τοῖς ἐπιτρέπηται ἡ ἔκθεσις ἐμπορευμάτων ἐν τῇ ἀγορᾷ (*Πλάτων. Νόμοι 917 - 8*). — β) *Σιτοφύλακες* Οὗτοι ἦσαν κληρωτοί, πέντε μὲν εἰς Πειραιέα, πέντε δ' εἰς ἄστυ, νῦν δ' εἴκοσι μὲν εἰς ἄστυ, πεντεκαίδεκα δ' εἰς Πειραιέα. οὗτοι δ' ἐπιμελοῦνται πρῶτον μὲν ὅπως ὁ ἐν ἀγορᾷ σῖτος ἀργὸς ὤνιος ἔσται δικαίως (*Λυσίου — Σιτοπ. 2 καὶ 3*), ἔπειθ' ὅπως οἵ τε μυλωθροὶ πρὸς τὰς τιμὰς τῶν κριθῶν τὰ ἄλφιτα πωλήσουσιν, καὶ οἱ ἀρτοπῶλαι πρὸς τὰς τιμὰς τῶν πυρῶν τοὺς ἄρτους καὶ τὸν σταθμὸν ἄγοντας ὅσον ἂν οὗτοι τάξωσιν· ὁ γὰρ νόμος τούτους κελεύει τάττειν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 51. 3, Δημοσθ. Λεπτίν. 32, Ἁρποκρ. σιτοφύλακες*). Καὶ *σιτῶναι* τρεῖς ἐχειροτονοῦντο οἵτινες ἐπεμελοῦντο τὴν ἀγορὰν σίτου εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις (*Λυσίου — Σιτοπ. 3*). — γ) *Ἐμπορίου δ' ἐπιμελητὰς* δέκα κληροῦσιν· τούτοις δὲ προστέτακται τῶν τ' ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ σιτικὸν ἐμπόριον τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστυ κομίζειν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 51. 4, Δημοσθ. Λάκρ. 51, Θεοκρ. 8, Δεινάρχ. Ἀριστ. 10*). — δ) *Μετρονόμοι.* Κληροῦνται ⟨ῑ⟩, πέντε μὲν εἰς ἄστυ, ε̄ δὲ εἰς Πειραιέα· καὶ οὗτοι τῶν μέτρων καὶ τῶν σταθμῶν ἐπιμελοῦνται πάντων, ὅπως οἱ πωλοῦντες χρήσονται δικαίοις (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 51. 2*), κατ' ἄλλην γνώμην ἦσαν οὗτοι 15 ἐν Πειραιεῖ καὶ 9 ἐν τῇ πόλει (*Ἁρποκρ. μετρονόμοι*). — ε) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 427. — στ) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 427. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μους (θ), τὸν *εἰς Σαλαμῖνα Ἄρχοντα* (ι), τὸν *ἐν Πειραιεῖ Δήμαρχον* (ια), τοὺς *Ἕνδεκα* (ιβ), τοὺς *εἰσαγωγεῖς δικῶν* (ιγ), τοὺς *τεσσαράκοντα* (ιδ), τοὺς *διαιτητὰς* (ιε), τοὺς *ὁδοποιοὺς* (ιστ), τοὺς *ἀρρητοποιοὺς* (ιζ).

ζ) *Ἱεροποιοί,* ἤτοι οἱ κληρούμενοι κατ' ἔτος δέκα ἱεροθύται, οἵτινες ἔθυον θυσίας τὰς πεντετηρίδας, πλὴν τῶν Παναθηναίων (*Πολυδ. Η. 107, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 54. 6, Φωτίου, ἱεροποιοί*), καὶ ὧν ἐτιμῶντο περισσότερον οἱ ψηφιζόμενοι διὰ τὰς θυσίας πρὸς τὰς σεμνὰς θεὰς (*Δημοσθ. Μειδ. 115*). — η) *Ἐπισκευασταὶ ἱερῶν,* ἤτοι οἱ προετοιμάζοντες τὰς πομπὰς (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 186*). — θ) *Ἀστυνόμοι,* ὧν κληροῦνται πέντε ἐν Πειραιεῖ, καὶ πέντε ἐν Ἀθήναις, καὶ τάς τε αὐλητρίδας καὶ τὰς ψαλτρίας καὶ τὰς καθαριστρίας οὗτοι σκοποῦσιν, ὅπως μὴ πλείονος ἢ δυεῖν δραχμαῖς μισθωθήσονται, κἂν πλείους τὴν αὐτὴν σπουδάσωσι λαβεῖν οὗτοι διακληροῦσι καὶ τῷ λαχόντι μισθοῦσιν. καὶ ὅπως τῶν *κοπρολόγων* μηδεὶς ἐντὸς Ι σταδίων τοῦ τείχους καταβαλεῖ κόπρον ἐπιμελοῦνται· καὶ τὰς ὁδοὺς κωλύουσι κατοικοδομεῖν καὶ δρυφάκτους ὑπὲρ τῶν ὁδῶν ὑπερτείνειν καὶ ὀχετοὺς μετεώρους εἰς τὴν ὁδὸν ἔκρουν ἔχοντας ποιεῖν καὶ τὰς θυρίδας εἰς τὴν ὁδὸν ἀνοίγειν· καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀπογιγνομένους ἀναιροῦσιν, ἔχοντες δημοσίους ὑπηρέτας (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 50. 2, Πολιτ. ΣΤ'. 5, Πλάτων. Νομ. ΣΤ'. 7, Δημοσθ. Καλλικλ. προοίμ.*). Εἰς τούτους ἦτο ἀνατεθειμένη καὶ ἡ ἐπιτήρησις τῶν ἑτοιμορρόπων οἰκοδομημάτων. — ι) καὶ ια) *Σαλαμῖνος Ἄρχων, Πειραιῶς Δήμαρχος,* κληροῦσι δὲ τούτους, οἵ τά τε Διονύσια ποιοῦσιν ἑκατέρωθι καὶ χορηγοὺς καθιστᾶσιν· ἐν Σαλαμῖνι δὲ καὶ τοὔνομα τοῦ ἄρχοντος ἀναγράφεται (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 54, 8*). — ιβ) *Ἕνδεκα.* Ὧν οἱ δέκα ᾑροῦντο ἐξ ἑκάστης φυλῆς κλήρῳ, ὁ δὲ εἷς ᾑρεῖτο ἐπίσης ὡς γραμματεύς. Καθιστᾶσι δὲ καὶ τοὺς ἕνδεκα κλήρῳ τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ τοὺς ἀπαγομένους κλέπτας καὶ τοὺς ἀνδραποδιστὰς καὶ τοὺς λωποδύτας, ἂν μὲν [ὁμολογῶ]σι, θανάτῳ ζημιώσοντας, ἂν δ' ἀμφισβητῶσιν, εἰσάξοντας εἰς τὸ δικαστήριον, κἂν μὲν ἀποφύγωσιν, ἀφήσοντας, εἰ δὲ μή, τότε θανατώσοντας, καὶ τὰ ἀπογραφόμενα χωρία καὶ οἰκίας εἰσάξοντας εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ τὰ δόξαντα δημόσια εἶναι παραδώσοντας τοῖς πωληταῖς, καὶ τὰς ἐνδείξεις εἰσάξοντας· καὶ γὰρ ταύτας εἰσάγουσιν οἱ ἕνδεκα. εἰσάγουσι δέ τῶν ἐνδείξεών τινας καὶ οἱ θεσμοθέται (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 52. 1*). Ὁ καταδικαζόμενος εἰς θάνατον παρεδίδετο αὐτοῖς (*Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. 3, 54*), οἵτινες διὰ τοῦ κωνείου, διδομένου μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου προεκάλουν τὸν θάνατον (*Πλάτων. Φαίδων 65 - 6*). Ἐκαλοῦντο καὶ δημόκοινοι (*Ἀντιφῶν. Φαρμακ. 20*), καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν κακούργων (*Ἀντιφῶντος — Ἡρώδ. 17*), ἐπέβλεπον δὲ οὗτοι, ἢ διὰ τοῦ ὑπηρέτου των τὰς ἐν δίκαις βασάνους (*Δημοσθ. Νικόστρ. 23 ἐπ.*), καὶ ἐπὶ συνοπτικῶν δικῶν, οἷαι, ἡ ἀπαγωγή, ἡ ἐφήγησις, ἡ ἔνδειξις, ὧν αἱ ποιναὶ εἶχον καθορισθῇ διὰ νόμου, εἶχον τὴν ἡγεμονίαν τῶν δικαστηρίων, ἄνευ παρεμβάσεως τούτων, ταὐτὸν καὶ ἐπὶ δημεύσεως περιουσιῶν. — ιγ) *Εἰσαγωγεῖς δικῶν.* Κληροῦσι δὲ καὶ εἰσαγωγέας ε̄ ἄνδρας, οἳ τὰς ἐμμήνους εἰσάγουσι δίκας, δυοῖν φυλαῖν ἕκαστος. εἰσὶ δ' *ἔμμηνοι* προικός, ἐάν τις ὀφείλων μὴ ἀποδῷ, κἄν τις ἐπὶ δραχμῇ δανεισάμενος ἀποστερῇ, κἄν τιν ἐν ἀγορᾷ βουλόμενος ἐργάζεσθαι δανείσηται παρά τινος ἀφορμήν· ἔτι δ' αἰκείας καὶ ἐρανικαὶ καὶ κοινωνικαὶ καὶ ἀνδραπόδων καὶ ὑποζυγίων καὶ τριηραρχικαὶ καὶ τραπεζιτικαί. οὗτοι μὲν οὖν ταύτας δικάζουσιν ἐμμήνους εἰσάγοντες, οἱ δ' ἀποδέκται τοῖς τελώναις καὶ κατὰ τῶν τελωνῶν, τὰ μὲν μέχρι δέκα δραχμῶν ὄντες κύριοι, τὰ δ' ἄλλ' εἰς τὸ δικαστήριον εἰσάγοντες ἔμμηνα (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 52. 2, Πολυδ. Η. 101, Δημοσθ. Πανταίν. 35 ἐπ.*). — ιδ) *Τεσσαράκον-*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τα. Κληροῦσι δὲ καὶ ⟨τοὺς⟩ τετταράκοντα, τέτταρας ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης, πρὸς οὓς τὰς ἄλλας δίκας λαγχάνουσιν· οἳ πρότερον μὲν ἦσαν τριάκοντα καὶ κατὰ δήμους περιόντες ἐδίκαζον, μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα ὀλιγαρχίαν τετταράκοντα γεγόνασιν. καὶ τὰ μὲν μέχρι δέκα δραχμῶν αὐτοτελεῖς εἰσι δ[ικ]άζειν, τὰ δ' ὑπὲρ τοῦτο τὸ τίμημα τοῖς διαιτηταῖς παραδιδόασιν. οἱ δὲ παραλαβόντες, ἐὰν μὴ δύνωνται διαλῦσαι, γιγνώσκουσι, κἂν μὲν ἀμφοτέροις ἀρέσκῃ τὰ γνωσθέντα καὶ ἐμμένωσιν, ἔχει τέλος ἡ δίκη. ἂν δ' ὁ ἕτερος ἐφῇ τῶν ἀντιδίκων εἰς τὸ δικαστήριον, ἐμβαλόντες τὰς μαρτυρίας καὶ τὰς προκλήσεις καὶ τοὺς νόμους εἰς ἐχίνους, χωρὶς μὲν τὰς τοῦ διώκοντος χωρὶς δὲ τὰς τοῦ φεύγοντος, καὶ τούτους κατασημηνάμενοι καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ διαιτητοῦ γεγραμμένην ἐν γραμματείῳ προσαρτήσαντες παραδιδόασι τοῖς δ̅ τοῖς τὴν φυλὴν τοῦ φεύγοντος δικάζουσιν. οἱ δὲ παραλαβόντες εἰσάγουσιν εἰς τὸ δικαστήριον, τὰ μὲν ἐντὸς χιλίων εἰς ἕνα καὶ διακοσίους, τὰ δ' ὑπὲρ χιλίας εἰς ἕνα καὶ τετρακοσίους. οὐκ ἔξεστι δ' οὔτε νόμοις οὔτε προκλήσεσι οὔτε μαρτυρίαις ἀλλ' ἢ ταῖς παρὰ τοῦ διαιτητοῦ χρῆσθαι ταῖς εἰς τοὺς ἐχίνους ἐμβεβλημέναις (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 53. 1, Πολυδ. Η. 100, Δημοσθ. Τιμοκρ. 112, Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ'. 13. 2, Δημοσθ. Πανταίν. 33*). Οὗτοι περιφέροντο εἰς τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς, ἐπεῖχον δὲ θέσιν εἰρηνοδικῶν, ἐνήργουν καὶ ὡς εἰσαγωγεῖς καὶ ὡς δικασταί. — Ἴδε καὶ κατωτέρω σημείωσιν. — ιε) *Διαιτηταί*. Οὗτοι δ' εἰσὶν οἷς ἂν ἑξηκοστὸν ἔτος ᾖ· τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἐπωνύμων. εἰσὶ γὰρ ἐπώνυμοι δέκα μὲν οἱ τῶν φυλῶν, δύο δὲ καὶ τετταράκοντα οἱ τῶν ἡλικιῶν· οἱ δὲ ἔφηβοι ἐγγραφόμενοι πρότερον μὲν εἰς λελευκωμένα γραμματεῖα ἐνεγράφοντο, καὶ ἐπεγράφοντο αὐτοῖς ὅ τ' ἄρχων ἐφ' οὗ ἐνεγράφησαν καὶ ὁ ἐπώνυμος ὁ τῷ προτέρῳ ἔτει δεδιαιτηκώς· νῦν δ' εἰς στήλην χαλκῆν ἀναγράφονται, καὶ ἵσταται ἡ στήλη πρὸ τοῦ βουλευτηρίου παρὰ τοὺς ἐπωνύμους. τὸν δὲ τελευταῖον τῶν ἐπωνύμων λαβόντες οἱ τετταράκοντα διανέμουσιν αὐτοῖς τὰς διαίτας καὶ ἐπικληροῦσιν ἃς ἕκαστος διαιτήσει· καὶ ἀναγκαῖον ἃς ἂν ἕκαστος λάχῃ διαίτας ἐκδιαιτᾶν. ὁ γὰρ νόμος, ἄν τις μὴ γένηται διαιτητὴς τῆς ἡλικίας αὐτῷ καθηκούσης, ἄτιμον εἶναι κελεύει, πλὴν ἐὰν τύχῃ ἀρχὴν ἄρχων τινὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἢ ἀποδημῶν· οὗτοι δ' ἀτελεῖς εἰσὶ μόνοι. ἔστιν δὲ καὶ εἰσαγγέλλειν εἰς τοὺς διαιτητάς, ἐάν τις ἀδικηθῇ ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ, κἄν τινος καταγνῶσιν, ἀτιμοῦσθαι κελεύουσιν οἱ νόμοι· ἔφεσις δ' ἔστι καὶ τούτοις. χρῶνται δὲ τοῖς ἐπωνύμοις καὶ πρὸς τὰς στρατείας, καὶ ὅταν ἡλικίαν ἐκπέμπωσι προγράφουσιν ἀπὸ τίνος ἄρχοντος καὶ ἐπωνύμου μέχρι τίνων δεῖ στρατεύεσθαι (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 53. 4*). Ἑκάστη φυλὴ εἶχεν ἴδιον διαιτητὴν (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 12, Λυσ. Παγκλ. 3*), ἐπὶ ἔτος, πιθανώτερον, ἀσκοῦντα τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν (*Δημοσθ. Μειδ. 86*), ἕκαστος τούτων ὡρκίζετο μόνον ἐφ' ἑκάστης ἀνατιθεμένης αὐτῷ δίκης (*Δημοσθ. Καλλιππ. 30, Ἰσαίου — Δικαιογ. 32*), καὶ ἐπληρώνετο ἀνὰ δραχμὴν (παράστασιν καλουμένην) ὑπὸ τῶν διαδίκων (*Δημοσθ. Τιμόθ. 19, Πολυδ. Η. 127*), ἦτο ὑπεύθυνος ἔναντι τοῦ ἀδικηθέντος διαδίκου, δυναμένου νὰ καταγγείλῃ αὐτὸν (*Δημοσθ. Μειδ. 87*). Πάλαι πᾶσα δίκη ἔδει προηγουμένως νὰ ὑποβληθῇ εἰς διαιτητήν, βραδύτερον ὅμως τοῦτο ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. 27*, ἴδε καὶ θέμα 294). — Ἴδε εἰς βιβλίον 12 τοῦ παρόντος δικονομικὰς διατάξεις. — ιστ) *Ὁδοποιοί*. Κληροῦσιν ὁδοποιοὺς πέντε, οἷς προστέτακται δημοσίους ἐργάτας ἔχουσι τὰς ὁδοὺς ἐπισκευάζειν (*Ἀριστοτ. Ἀθην.* Πολιτ. *54. 1, Αἰσχίν. Κτησιφ. 25*). — ιζ) *Ἀρρητοποιοί*. Ἤτοι, ὁ ἱεροφάντης, ὁ δᾳδοῦχος, ὁ ἱεροκήρυξ, ὁ θύτης καὶ οἱ περὶ τὰ μυστηριώδη τῶν πομπῶν ἀπασχολούμενοι ἱερεῖς, οἵτινες διῃτῶντο εἰς τὸν Παρθενῶνα, καὶ ἐσιτίζοντο εἰς τὸ Πρυτανεῖον (*Παυσαν. Α. 27. 4*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

434. Κληροῦσι δὲ καὶ *ἀθλοθέτας* δέκα ἄνδρας, ἕνα τῆς φυλῆς ἑκάστης. οὗτοι δὲ δοκιμασθέντες ἄρχουσι τέτταρα ἔτη, καὶ διοικοῦσι τήν τε πομπὴν τῶν *Παναθηναίων* καὶ τῶν ἀγῶνα τῆς *μουσικῆς* καὶ τὸν *γυμνικὸν* ἀγῶνα καὶ τὴν *ἱπποδρομίαν*, καὶ τὸν *πέπλον* ποιοῦνται, καὶ τοὺς *ἀμφορεῖς* ποιοῦνται μετὰ τῆς βουλῆς, καὶ τὸ *ἔλαιον* τοῖς ἀθληταῖς ἀποδιδόασι.

435. Δοκιμάζει τοὺς ἵππους ἡ βουλὴ διὰ τῶν *καταλογέων* (α), ἐπιμελεῖται ἡ αὐτὴ τῶν *τριήρων* καὶ τῶν *σκευῶν* καὶ τῶν *νεωσοίκων* (β), ἐξετάζει τὰ *δημόσια οἰκοδομήματα* (γ), συνεπιμελεῖται μετὰ τοῦ ταμίου τῶν Στρατιωτικῶν τὰ τῆς *ἑορτῆς τῶν Παναθηναίων* (δ).

436. Ἐξεῖναι δὲ καὶ ἰδιώτῃ τῷ βουλομένῳ εἰσιόντι εἰς τὴν βουλήν, συμβουλεύειν ὅ τι ἂν ἀγαθὸν ἔχῃ περὶ τῶν νόμων.

437. Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς ὀφλὼν ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται· ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὠφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία πᾶσα. ἐὰν δέ τις τῶν προέδρων δῷ τινὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὠφληκότι ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτῖσαι, ἄτιμος ἔστω.

438. Ἠδύνατο ἡ Βουλὴ νὰ προικίσῃ τὰς θυγατέρας διασήμων Ἀθηναίων (α), καὶ νὰ συντρέχῃ τοὺς οἰκονομικῶς πάσχοντας, τοὺς *ἀδυνάτους* (β).

439. Τὴν Βουλὴν ποιεῖν τριήρεις καινὰς (α).—Ἐὰν ἀξίως ἡ βουλὴ δοκῇ βουλεῦσαι, διδόναι τὸν δῆμον δωρεὰν αὐτῇ (β).—Τὴν ποιήσασαν τὰς τριήρεις αἰτεῖν τὴν δωρεάν, τὴν μὴ ποιήσασαν μὴ αἰτεῖν (γ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

434. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 60. 1.* — Ἐκαλοῦντο καὶ ἀγωνοδίκαι, καὶ ραβδοῦχοι.

435. α) Τοὺς δ' ἱππέας καταλέγουσι μὲν οἱ καταλογεῖς, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ δέκα ἄνδρας ...... μὴ δυνατοὺς εἶναι τοῖς σώμασιν ἱππεύειν ἐξαλείφουσι....κἂν μέν τις ἐξομόσηται μὴ δύνασθαι τῷ σώματι ἱππεύειν ἢ τῇ οὐσίᾳ, τοῦτον ἀφιᾶσιν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 49. 1, Ξενοφ. Ἑλλην. Β. 3. 20, Δημοσθ. Πολυκλ. 6*). — β) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 46. 1.* — γ) *Ἀριστοτ. αὐτόθι.* — δ) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 49. 3.*

436. Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 84 - 3.

437. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 50.* — *Ἀνάλογος ν. 6 Π. 1. 18 καὶ ν. 131, 244 Π. 50. 16.*

438. α) *Πλουτ. Ἀριστ. XXVII.* — β) Δοκιμάζει δὲ καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἡ βουλή· νόμος γάρ ἐστιν ὃς κελεύει τοὺς ἐντὸς τριῶν μνῶν κεκτημένους καὶ τὸ σῶμα πεπηρωμένους ὥστε μὴ δύνασθαι μηδὲν ἔργον ἐργάζεσθαι, δοκιμάζειν μὲν τὴν βουλήν, διδόναι δὲ δημοσίαν τροφὴν δύο ὀβολοὺς ἑκάστῳ τῆς ἡμέρας. καὶ ταμίας ἐστὶν αὐτοῖς κληρωτὸς (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 49. 4, Λυσίου — Ἀδυνάτου, Ὑπερείδ. Λυκόφρ. IX.*).

439. α) Ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων λαμβάνουσαν χρήματα ἀπὸ τοῦ δήμου (ἢ τῶν εὐπορωτέρων), καινὰς ποιεῖν τριήρεις (*Οὐλπιαν. ἐπὶ Δημ., Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 46. 1*). — β) *Δημοσθ. Ἀνδροτ. 5.* γ) *Λιβάνιος, Δημοσθ. Ἀνδροτ. ὑπόθ.*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

440. Ἂν ἡ Βουλὴ ἄγῃ τὰ Ἀπατούρια (α) μετὰ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων κατὰ τὰ πάτρια, ἐψηφίσθαι τῇ βουλῇ ἀφεῖσθαι τοὺς βουλευτὰς τὰς ἡμέρας, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι βουλαὶ διαφίενται, ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς οἱ Προτένθαι (β) ἄγουσι πέντε ἡμέρας.

441. Τὴν βουλὴν τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μυστηρίων ἕδραν ποιεῖν ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ.

442. Ταύτην ὑπεύθυνον εἶναι.

443. *Σίτησις*. Οἱ πρυτανεύοντες συσσιτοῦσιν ἐν τῷ θόλῳ, λαμβάνοντες ἀργύριον παρὰ τῆς πόλεως (α), ὁ Ἐπιστάτης (β), οἱ Ἄρχοντες (γ), οἱ ἀθλοθέται (δ), διάφοροι ὑπάλληλοι, οἷον οἱ ἀρρητοποιοί, οἱ ἱερεῖς, οἱ ὑπογραμματεῖς (ε), οἱ ξένοι Πρέσβεις (στ) καὶ οἱ διὰ πρᾶξίν τινα σιτήσεως ἀξιωθέντες (ζ). Σίτησιν ἐν τῷ Πρυτανείῳ ἀντεπρόβαλεν ὁ Σωκράτης ὡς ἀντιτίμημα, εἰς τὸ παρὰ τοῦ Μελήτου προβληθὲν τίμημα καὶ ἄλλοι τινές.

444. *Μισθός*. 1) Ὁ δῆμος μισθοφορεῖ τοὺς ἐκκλησιάζοντας ταῖς μὲν ἄλλαις ἐκκλησίαις δραχμήν, τῇ δὲ κυρίᾳ ἐννέα ⟨ὀβολούς⟩, 2) τὰ δικαστήρια τρεῖς ὀβολούς, 3) ἡ βουλὴ πέντε ὀβολούς, 4) τοῖς δὲ πρυτανεύουσιν εἰς σίτησιν ὀβολὸς προστίθεται [[δέκα προστίθενται]], 5) ὁ Ἄρχων εἰς Σαλαμῖνα δραχμὴν τῆς ἡμέρας, 6) οἱ ἀμφικτύονες εἰς Δῆλον δραχμὴν τῆς ἡμέρας ἑκάστης ἐκ Δήλου ⟨λαμβάνουσι⟩, 7) αἱ ἀποστελλόμεναι ἀρχαὶ εἰς Σάμον ἢ Σκῦρον ἢ Λῆμνον ἢ Ἴμβρον εἰς σίτησιν ἀργύριον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

445. *Ἐπιστάτης*. Ἔστι δ' ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων εἷς ὁ λαχών· οὗτος δ' ἐπιστατεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ οὐκ ἔστιν οὔτε πλείω χρόνον οὔτε δὶς τὸν αὐτὸν

---

440. α) Ἀπατούρια, ἑορτὴ Ἀθήνησιν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας· ὧν ἡ πρώτη *Δορπία* ἐκαλεῖτο, ἡ δευτέρα *Ἀνάρρυσις*, ἡ τρίτη *Κουρεῶτις* καὶ ἡ τετάρτη *Ἐπίβδα* (*Ἡσύχιος*, *Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 134, Πλάτων. Τίμαιος 21*). Κατὰ τὴν Κουρεώτιδα εἰσήγοντο εἰς τὴν φρατρίαν τὰ τέκνα τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ ἐγένετο διαδικασία περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν (*Ἰσαίου — Κίρωνος 18, Δημοσθ. Εὐβουλ. 54, Μακάρτ. 11, 81, Πλάτων. Τίμαιος 21*). — β) Σύστημά τι οἱ Προτένθαι εἰσί, καθάπερ καὶ οἱ παράσιτοι ὀνομαζόμενοι (*Ἡσύχιος*).

441. *Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 111.*

442. *Αἰσχίν. Κτησιφ. 235, 6 ἑπ.*

443. α) Εἰς τὸ Πρυτανεῖον, ἔνθα διετηρεῖτο ὁ ἄσβεστος λύχνος, ἐξ οὗ ἐλάμβανον πῦρ οἱ εἰς ἀποικίας ἀπερχόμενοι (*Στράβων. Θ. 416, Πολυβ. Α. 7*), ἔθυον οἱ Πρυτάνεις καὶ συνέτρωγον (*Δημοσθ. Παραπρεσβ. 400, Πλουτ. Κίμων 1, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 43. 2, 62. 2*). — β) Ἴδε θέμα 445. — γ) *Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 125.* — δ) Ἀθλοθέται δ' ἐν Πρυτανείῳ δειπνοῦσι τὸν Ἑκατομβαιῶνα μῆνα, ὅταν ᾖ τὰ Παναθήναια (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 62.* — ε) Ἴδε σημείωσιν ιζ τοῦ θέματος 433.— στ) *Πολυδ. Θ. 40, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 125.* — ζ) Καὶ οἱ διὰ πρᾶξίν τινα σιτήσεως ἀξιωθέντες, καὶ εἴ τις ἐκ τιμῆς ἀείσιτος ἦν (*Πολυδ. Θ. 40*).

444. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 62. 1.*

445. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 44. 1.* — β) Ἀριστοτ. αὐτόθι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γενέσθαι. τηρεῖ δ' οὗτος τάς τε κλεῖς τὰς τῶν ἱερῶν, ἐν οἷς τὰ χρήματ' ἐστιν καὶ ⟨τὰ⟩ γράμματα τῇ πόλει, καὶ τὴν δημοσίαν σφραγῖδα. Ἐπιστατεῖ οὗτος ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ, ἵνα μὴ ἐρασθῇ τυραννίδος (α), καὶ μένειν ἀναγκαῖον ἐν τῷ θόλῳ τοῦτόν ἐστιν καὶ τριττὺν τῶν πρυτάνεων ἣν ἂν οὗτος κελεύῃ (β).

446. *Πρόεδροι.* Οἱ ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἐκλεγόμενοι, οἵτινες ἐκαλοῦντο ἐπιψηφίζοντες.

447. *Πρυτάνεις.* Ἐκαλοῦντο οἱ ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν μὴ πρυτανευουσῶν φυλῶν.

γ'. Ἐννέα ἄρχοντες

448. Ὁ πρῶτος τούτων ἐκαλεῖτο *ἐπώνυμος*, ὁ δεύτερος *βασιλεύς*, ὁ τρίτος *πολέμαρχος* καὶ οἱ ἄλλοι ἓξ *θεσμοθέται*, παρ' οἷς καὶ γραμματεύς.

449. *Δοκιμασία τούτων.* Δοκιμάζονται δ' οὗτοι πρῶτον μὲν ἐν τῇ βουλῇ τοῖς φ πλὴν τοῦ γραμματέως, οὗτος δ' ἐν δικαστηρίῳ μόνον ὥσπερ καὶ ἄλλοι ἄρχοντες (πάντες γὰρ καὶ οἱ κληρωτοὶ καὶ οἱ χειροτονητοὶ δοκιμασθέντες ἄρχουσιν), οἱ δ' ἐννέα ἄρχοντες ἔν τε τῇ βουλῇ καὶ πάλιν ἐν δικαστηρίῳ. καὶ πρότερον μὲν οὐκ ἦρχεν ὅντιν' ἀποδοκιμάσειεν ἡ βουλή, νῦν δὲ ἔφεσίς ἐστιν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ τοῦτο κύριόν ἐστι τῆς δοκιμασίας.

450. Ἐπερωτῶσιν δ', ὅταν δοκιμάζωσιν, πρῶτον μὲν «τίς σοι πατὴρ καὶ πόθεν, τῶν δήμων, καὶ τίς πατρὸς πατήρ, καὶ τίς μήτηρ, καὶ τίς μητρὸς πατὴρ καὶ πόθεν τῶν δήμων;» μετὰ δὲ ταῦτα, εἰ ἔστιν αὐτῷ Ἀπόλλων πατρῷος καὶ Ζεὺς ἑρκεῖος,

---

446. Ἀριστοτ. *Ἀθην. Πολιτ. 44. 1.* — Προεδρεύειν δ' ἔξεστιν ἅπαξ ἐπὶ τῆς πρυτανείας ἑκάστης.

447. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 44. 2.*

448. Αἱ δὲ κληρωταὶ ἀρχαὶ πρότερον μὲν ἦσαν αἱ μὲν μετ' ἐννέα ἀρχόντων ἐκ τῆς φυλῆς ὅλης κληρούμεναι, αἱ δ' ἐν Θησείῳ κληρούμεναι διῃροῦντο εἰς τοὺς δήμους· ἐπειδὴ δ' ἐπώλουν οἱ δῆμοι, καὶ ταύτας ἐκ τῆς φυλῆς ὅλης κληροῦσι πλὴν βουλευτῶν καὶ φρουρῶν· τούτους δ' εἰς τοὺς δήμους ἀποδιδόασι (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 62. 1*). — Οἱ δὲ καλούμενοι ἐννέα ἄρχοντες τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ὃν τρόπον καθίσταντο [εἴρ]ηται· [νῦν] δὲ κληροῦσιν θεσμοθέτας μὲν ἓξ καὶ γραμματέα τούτοις, ἔτι δ' ἄρχοντα καὶ βασιλέα καὶ πολέμαρχον κατὰ μέρος ἐξ ἑκάστης φυλῆς (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55. 1*). — Ἐν ἀρχῇ οἱ ἄρχοντες ἐξελέγοντο ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μεντιδῶν, ἀπογόνων τοῦ Κόρδου, κατὰ τὸ 684 π.Χ., οὗτοι ἐξελέγοντο ἐκ τῶν Εὐπατριδῶν ἐν γένει, βραδύτερον ὁ Σόλων ἔταξεν ὅπως οὗτοι ἐκλέγονται μεταξὺ τῶν εὐπορωτέρων. Ἡ διὰ κλήρου ἐκλογὴ εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ Κλεισθένους κατὰ τὸ 508 π.Χ., ἐπὶ Ἀριστείδου δὲ ἐξελέγοντο ἐκ πάντων τῶν Ἀθηναίων, ἄνευ διαστολῆς τινος (*Ἀριστοτ. Πολιτ. Β'. 9, Πλουτ. Ἀριστείδ. 1* καὶ *22, Σόλων. 18, Λυσίου — Ἀδυνάτ. 13*).

449. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55. 2.*

450. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55. 3, Δεινάρχ. Ἀριστογ. 17, Δημοσθ. Εὐβουλ. 70*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ποῦ ταῦτα τὰ ἱερά ἐστιν, εἶτα ἠρία εἰ ἔστιν καὶ ποῦ ταῦτα, ἔπειτα γονέας εἰ εὖ ποιεῖ, καὶ τὰ τέλη ⟨εἰ⟩ τελεῖ, καὶ τὰς στρατείας εἰ ἐστράτευται. ταῦτα δ' ἀνερωτήσας «κάλει», φησιν, «τούτων τοὺς μάρτυρας».

451. Ἐπειδὰν δὲ παράσχηται τοὺς μάρτυρας, ἐπερωτᾷ *«τούτου βούλεταί τις κατηγορεῖν;»*, κἂν μὴ ᾖ τις κατήγορος, δοὺς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν οὕτω δίδωσιν ἐν μὲν τῇ βουλῇ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ τὴν ψῆφον· ἐὰν δὲ μηδεὶς βούληται κατηγορεῖν, εὐθὺς δίδωσι τὴν ψῆφον· καὶ πρότερον μὲν εἷς ἐνέβαλλε τὴν ψῆφον, νῦν δ' ἀνάγκη πάντας ἐστὶ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἵνα, ἄν τις πονηρὸς ὢν ἀπαλλάξῃ τοὺς κατηγόρους, ἐπὶ τοῖς δικασταῖς γένηται τοῦτον ἀποδοκιμάσαι.

452. Δοκιμασθέν⟨τες⟩ δὲ τοῦτον τὸν τρόπον βαδίζουσι πρὸς τὸν λίθον ἐφ' οὗ τὰ τόμι' ἐστίν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ διαιτηταὶ ὀμόσαντες ἀποφαίνονται τὰς διαίτας καὶ οἱ μάρτυρες ἐξόμνυνται τὰς μαρτυρίας.

453. *Ὅρκος*. Ἀναβάντες δ' ἐπὶ τοῦτον ὀμνύουσι δικαίως ἄρξειν καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, κἄν τι λάβωσιν ἀνδριάντα ἀναθήσειν χρυσοῦν. ἐντεῦθεν δ' ὀμόσαντες εἰς ἀκρόπολιν βαδίζουσιν καὶ πάλιν ἐκεῖ ταὐτὰ ὀμνύουσι, καὶ μετὰ ταῦτ' εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσέρχονται.

454. *Ἀνίκανοι*. Ἐάν τις Ἀθηναίων ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν Ἐννέα Ἀρχόντων γενέσθαι (α). Τῷ Ἄρχοντι, ἂν μεθύων ληφθῇ, θάνατος ἡ ζημία (β). Τὴν τοῦ βασιλέως γυναῖκα ἀστὴν εἶναι, καὶ παρθένον γαμεῖν (γ).

455. *Πάρεδροι τῶν Ἀρχόντων — Ἐπιλαχόντες*. Λαμβάνουσι δὲ καὶ παρέδρους ὅ τ' ἄρχων καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος δύο ἕκαστος οὓς ἂν βούληται, καὶ οὗτοι δοκιμάζονται ἐν τῷ δικαστηρίῳ πρὶν παρεδρεύειν, καὶ εὐθύνας διδόασιν ἐπὰν παρεδρεύσωσιν (α). Ἐκληροῦντο καὶ ἰσάριθμοι *ἐπιλαχόντες*.

455α. *Προνομίαι Ἀρχόντων*. Ἐξῃροῦντο τῆς τριηραρχίας καὶ τῶν εἰσφορῶν

---

451. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55. 4.* Ἡ μὲν τῶν ἐκκλησιῶν κυρία, ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονοῦσιν, εἴπερ καλῶς ἄρχουσιν, ἢ ἀποχειροτονοῦσι (*Πολυδ. Η. 95, Δημοσθ. Θεοκρίν. 27, Ἁρποκρατ. κυρία ἐκκλησία*).

452. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55. 5.*

453. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 55. 5, Πολυδ. Η. 86.*

454. α) *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 21.* — β) *Διονυσ. Λαερτ. Σόλων IX.* — Ἴδε καὶ *ν. 6 § 6 Π. 49. 16.* — γ) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 87.

455. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 56. 1.* — β) Ἐὰν ὁ πρῶτος λαχὼν ἀποδοκιμασθῇ ἢ τελευτήσῃ, ἀντὶ ἐκείνου γένηται βουλευτὴς ἢ ἄρχων ὁ ἐπιλαχὼν αὐτῷ (*Ἁρποκρατ. λεξ. ἐπιλαχών, Αἰσχίν. Τιμάρχ. 106*).

455α. α) Ἴδε θέμα 379, *Δημοσθ. Λεπτίν. 18.* — β) *Δημοσθ. Μειδίου 32, 33, Πολυδ. Η. 86.* — γ) *Δειν́άρχ. Δημοσθ. 47, κ.λπ., Πλουτ. Σόλων, XIX.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(α), ὁ ὑβρίζων τούτους ἐτιμωρεῖτο ἀτιμίᾳ (β), μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀρχῆς των καθίσταντο ἀρεοπαγῖται (γ).

456. *Ἐπώνυμος Ἄρχων.* Οὗτος εὐθὺς εἰσελθὼν πρῶτον μὲν κηρύττει, ὅσα τις εἶχεν πρὶν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἀρχήν, ταῦτ' ἔχειν καὶ κρατεῖν μέχρι ἀρχῆς τέλους. ἔπειτα *χορηγοὺς τραγῳδοῖς* καθίστησι τρεῖς ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων τοὺς πλουσιωτάτους· πρότερον δὲ καὶ *κωμῳδοῖς* καθίστη πέντε, νῦν δὲ τούτοις αἱ φυλαὶ φέρουσιν. ἔπειτα παραλαβὼν τοὺς χορηγοὺς τοὺς ἐνηνεγμένους ὑπὸ τῶν φυλῶν εἰς Διονύσια ἀνδράσιν καὶ παισὶν καὶ κωμῳδοῖς, καὶ εἰς Θαργήλια ἀνδράσιν καὶ παισίν, (εἰσὶ δ' οἱ μὲν εἰς Διονύσια κατὰ φυλάς, εἰς Θαργήλια ⟨δὲ⟩ δυοῖν φυλαῖν εἷς· παρέχει δ' ἐν μέρει ἑκατέρα τῶν φυλῶν) τούτοις τὰς ἀντιδόσεις ποιεῖ καὶ τὰς σκήψεις εἰσ[άγει, ἐά]ν τις ἢ λελητουργηκέναι φῇ πρότερον ταύτην τὴν λητουργίαν, ἢ ἀτελὴς εἶναι λελητουργηκὼς ἑτέραν λητουργίαν καὶ τῶν χρόνων αὐτῷ τῆς ἀτελείας μὴ ἐξεληλυθότων, ἢ τὰ ἔτη μὴ γεγονέναι· δεῖ γὰρ τὸν τοῖς παισὶν χορηγοῦντα ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη γεγονέναι.

457. Καθίστησι δὲ καὶ εἰς Δῆλον *χορηγοὺς* καὶ *ἀρχιθέω*[*ρον* τ]ῷ τριακοντορίῳ τῷ τοὺς ἠθέους ἄγοντι.

458. Πομπῶν δ' ἐπιμελεῖται τῆς τε τῷ Ἀσκληπιῷ γιγνομένης, ὅταν οἰκουρῶσι μύσται, καὶ τῆς Διονυσίων τῶν μεγάλων μετὰ τῶν *ἐπιμελητῶν*, οὓς πρότερον μὲν ὁ δῆμος ἐχειροτόνει δέκα ὄντας, καὶ τὰ εἰς τὴν πομπὴν ἀναλώματα παρ' αὐτῶν ἀνήλισκον, νῦν δ' ἕνα τῆς φυλῆς ἑκάστης κληροῖ καὶ δίδωσιν εἰς τὴν κατασκευὴν ἑκατὸν μνᾶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

459. Ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῆς εἰς Θαργήλια καὶ τῆς τῷ Διὶ τῷ Σωτῆρι. διοικεῖ δὲ καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Διονυσίων οὗτος καὶ τῶν Θαργηλίων. ἑορτῶν μὲν οὖν ἐπιμελεῖται τούτων.

460. *Δικαστικὴ δικαιοδοσία Ἐπωνύμου.* Γραφαὶ δὲ καὶ δίκαι λαγχάνονται πρὸς αὐτόν, ἃς ἀνακρίνας εἰς τὸ δικαστήριον εἰσάγει, *γονέων κακώσεως* (αὗται δ' εἰσὶν ἀζήμιοι τῷ βουλομένῳ διώκειν), *ὀρφανῶν κακώσεως* (αὗται δ' εἰσὶ κατὰ τῶν

---

456. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 56. 2.* — Οὗτος ἦτο ὁ κυρίως ἄρχων, ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καθωρίζετο τὸ ἔτος, καὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου κατεχωρίζοντο αἱ πράξεις εἰς τὰ ἀρχεῖα (*Πολυδ. Η. 89*).

457. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 56. 3, Δεινάρχ. Δημοσθ. 81.*

458. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 56. 4.*

459. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 56. 5, Πολυδ. Η. 89.*

460. Ὁ Ἐπώνυμος ἤσκει τὴν ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν ἀνικάνων. Ἴδε θέμα 127. *Δημοσθ. Μακάρτ. 77.* — Περὶ κλήρου ἢ ἐπικλήρου (ἴδε θέμα 142), *Δημοσθ. Μακάρτ. 7, 16, 54, Πολυδ. Η. 89, Δημοσθ. Στεφάν. Β'. 18, 22, 24, κ.λπ.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐπιτρόπων), *ἐπικλήρου κακώσε[ως....* (αὗτ]αι δ' εἰσὶ κατὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν συνοικούντων), *οἴκου ὀρφανικοῦ κακώσεως* (εἰσὶ δὲ καὶ [αὗται κατὰ τῶν] ἐπιτρόπων), *παρανοίας*, ἐάν τις αἰτιᾶταί τινα παρανοοῦντα [τὰ ὑπάρχοντα ἀ]πολλύν[αι], *εἰς δατητῶν αἵρεσιν*, ἐάν τις μὴ θέλῃ τὰ κοινὰ [τὰ ὄντα νέμεσθαι], *εἰς ἐπιτροπῆς κατάστασιν, εἰς ἐπιτροπῆς διαδικασίαν*, [*εἰς ἐμφανῶν κατάστασ*]*ιν*, *ἐπίτροπον αὑτὸν ἐγγράψαι, κλήρων καὶ ἐπικλήρων ἐπι*[*δικασίαι*. ἐπιμελεῖτ]αι δὲ καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν γυναικῶν ὅσαι ἂν τελευτ[ήσαντος τοῦ ἀνδρ]ὸς *σκήπτωνται κύειν*· καὶ κύριός ἐστι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐπιβάλ[λειν ἢ εἰσάγειν εἰς] τὸ δικαστήριον. *μισθοῖ* δὲ καὶ τοὺς οἴκους τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλ[ήρων, ἕως ἄν τις τετταρ]ακαιδεκέτις γένηται, καὶ τὰ *ἀποτιμήματα* λαμβάν[ει· καὶ τοὺς ἐπιτρόπους], ἐὰν μὴ διδῶσι τοῖς παισὶ τὸν *σῖτον*, οὗτος εἰσπράττει.

461. *Ἄρχων Βασιλεύς*. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρῶτον μὲν *μυστηρίων* ἐπιμελεῖτ[αι μετὰ τῶν *ἐπιμελητῶν*, ὧ]ν ὁ δῆμ[ος χ]ειροτονεῖ, δύο μὲν ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, ἕνα δ' [ἐξ Εὐμολπιδῶν, ἕνα] δ' ἐκ Κηρ[ύκω]ν. ἔπειτα *Διονυσίων* τῶν ἐπὶ Ληναίῳ· ταῦτα δ' ἐστι [πομπή τε καὶ ἀγών. τ]ὴν μὲν οὖν πομπὴν κοινῇ πέμπουσαν ὅ τε βασιλεὺς καὶ οἱ ἐπιμεληταί, τὸν δὲ ἀγῶνα διατίθησιν ὁ βασιλεύς. τίθησε δὲ καὶ τοὺς τῶν λαμπάδων ἀγῶνας ἅπαντας· ὡς δ' ἔπος εἰπεῖν καὶ τὰς πατρίους θυσίας διοικεῖ οὗτος πάσας.

462. *Δικαστικὴ δικαιοδοσία βασιλέως*. Γραφαὶ δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν *ἀσεβείας*, κἄν τις *ἱερωσύνης* ἀμφισβητῇ πρός τινα. διαδικάζει δὲ καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὰς ἀμφισβητήσεις τὰς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν ἁπάσας οὗτος. λαγχάνονται δὲ καὶ αἱ τοῦ *φόνου* δίκαι πᾶσαι πρὸς τοῦτον, καὶ ὁ προαγορεύων εἴργεσθαι τῶν νομίμων οὗτός ἐστιν. εἰσὶ δὲ *φόνου* δίκαι καὶ *τραύματος*, ἂν μὲν ἐκ προνοίας ἀποκτείνῃ ἢ τρώσῃ, ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, καὶ *φαρμάκων*, ἐὰν ἀποκτείνῃ δούς, καὶ *πυρ-*

---

461. *Ἀριστοτ. 56. 5.* — Ἡ σύζυγος αὐτοῦ ὑπεχρεοῦτο, ὅταν ἐκαλεῖτο νὰ προσφέρῃ ὡρισμένας θυσίας, κατὰ τὰ πάτρια τὰ ἄρρητα (*Δημοσθ. Νεαίρ. 75*).

462. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 57. 2.*— Οὗτος γὰρ ἐνδὺς στολήν, μιμούμενος τὰ ἱερὰ ἐπεδείκνυε τοῖς ἀμυήτοις καὶ εἶπε τῇ φωνῇ τὰ ἀπόρρητα, τῶν δὲ θεῶν, οὓς ἡμεῖς θεοὺς νομίζομεν καὶ θεραπεύοντες καὶ ἁγνεύοντες θύομεν καὶ προσευχόμεθα, τούτους περιέκοψε. καὶ ἐπὶ τούτοις ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς στάντες κατηράσαντο πρὸς ἑσπέραν καὶ φοινικίδας ἀνέσεισαν, κατὰ τὸ νόμιμον τὸ παλαιὸν καὶ ἀρχαῖον. ὡμολόγησε δὲ οὗτος ποιῆσαι. ἔτι δὲ παρελθὼν τὸν νόμον ὃν ὑμεῖς ἔθεσθε, εἴργεσθαι τῶν ἱερῶν αὐτὸν ὡς ἀλιτήριον ὄντα, ταῦτα πάντα βιασάμενος εἰσελήλυθεν ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔθυσεν ἐπὶ τῶν βωμῶν ὧν οὐκ ἐξῆν αὐτῷ, καὶ ἀπήντα τοῖς ἱεροῖς περὶ ἃ ἠσέβησεν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἐλευσίνιον, ἐχερνίψατο ἐκ τῆς ἱερᾶς χέρνιβος. κ.λ.π. (*Λυσίου —Ἀνδοκίδου 51, 1, 10, 15, 24, κ.λπ., Δημοσθ. Λάκριτ. 48. Ἀνδροτ. 27, Νεαίρ, 74, Πολυδ. Π. 90, Ἀρποκρατ.* λέξ. ἐπιμελητὴς μυστηρ., *Πλάτων. — Εὐθύφρ. 2, Θεαίτητ. 44, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 1143*).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καίας· ταῦτα γὰρ ἡ βουλὴ μόνα δικάζει· τῶν δ' *ἀκουσίων* καὶ *βουλεύσεως* κἂν οἰκέτην ἀποκτείνῃ τις ἢ μέτοικον ἢ ξένον, οἱ ἐπὶ *Παλλαδίῳ*· ἐὰν δ' ἀποκτεῖναι μέν τις ὁμολογῇ, *φῇ δὲ κατὰ τοὺς νόμους*, οἷον μοιχὸν λαβὼν ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσας ἢ ἐν ἄθλῳ ἀγωνιζόμενος, τούτῳ ἐπὶ *Δελφινίῳ* δικάζουσιν· ἐὰν δὲ φεύγων φυγὴν ὧν *αἴδεσίς* ἐστιν αἰτίαν ἔχῃ ἀποκτεῖναι ἢ τρῶσαί τινα, τούτῳ δ' ἐν *Φρεάτου* δικάζουσιν· ὁ δ' ἀπολογεῖται προσορμισάμενος ἐν πλοίῳ· δικάζουσι δ' οἱ λαχόντες ταῦ[τ' ἐφέται] πλὴν τῶν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνομένων, εἰσάγει δ' ὁ βασιλεύς, καὶ δικάζουσιν ἐν ἱερ[ῷ] καὶ ὑπαίθριοι, καὶ ὁ βασιλεὺς ὅταν δικάζῃ περιαιρεῖται τὸν στέφανον. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἔχων τὸν μὲν ἄλλον χρόνον εἴργεται τῶν ἱερῶν καὶ οὐδ' εἰς τὴν ἀγορὰν ν[όμος] ἐμβαλεῖν αὐτῷ· τότε δ' εἰς τὸ ἱερὸν εἰσελθὼν ἀπολογεῖται. ὅταν δὲ μὴ εἰδῇ τὸν ποιήσαντα, τῷ δράσαντι λαγχάνει. δικάζει δ' ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ *φυλοβασιλεῖς* καὶ τὰς τῶν ἀψύχων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων.

463. *Ἄρχων - Πολέμαρχος*. Οὗτος θύει μὲν θυσίας τήν τε τῇ Ἀρτέμιδι τῇ ἀγροτέρᾳ καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ, διατίθησι δ' ἀγῶνα τὸν ἐπιτάφιον [[καὶ]] τοῖς τετελευτηκόσιν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐναγίσματα ποιεῖ.

464. *Δικαστικὴ ἐξουσία Πολεμάρχου*. Δίκαι δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν ἴδιαι μόνον, αἵ τε τοῖς μετοίκοις καὶ τοῖς ἰσοτελέσι καὶ τοῖς προξένοις γιγνόμεναι· καὶ δεῖ τοῦτον λαβόντα καὶ διανείμαντα δέκα μέρη τὸ λαχὸν ἑκάστῃ τῇ φυλῇ μέρος προσθεῖναι, τοὺς δὲ τὴν φυλὴν δικάζοντας τοῖς διαιτηταῖς ἀποδοῦναι. αὐτὸς δ' εἰσάγει δίκας τάς τε τοῦ ἀποστασίου καὶ ἀπροστασίου καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων τοῖς μετοίκοις, καὶ τἄλλ' ὅσα τοῖς πολίταις ὁ ἄρχων, ταῦτα τοῖς μετοίκοις ὁ πολέμαρχος.

465. *Θεσμοθέται*. Πρῶτον μὲν τοῦ προγράψαι τὰ δικαστήρια εἰσι κύριοι τίσιν ἡμέραις δεῖ δικάζειν, ἔπειτα τοῦ δοῦναι ταῖς ἀρχαῖς· καθότι γὰρ ἂν οὗτοι δῶσιν, κατὰ τοῦτο χρῶνται.

466. *Δικαστικὴ ἐξουσία Θεσμοθετῶν*. Ἔτι δὲ τὰς εἰσαγγελίας εἰσαγγέλλουσιν εἰς τὸν δῆμον καὶ τὰς καταχειροτονίας καὶ τὰς προβολὰς ἁπάσας εἰσάγουσιν οὗτοι καὶ γραφὰς παρανόμων καὶ νόμον μὴ ἐπιτήδειον θεῖναι καὶ προεδρικὴν καὶ ἐπι-

---

463. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 58. 1.*

464. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 58. 2.* — Πᾶσαι αἱ δίκαι αἵτινες εἰσήγοντο διὰ τοῦ Ἐπωνύμου Ἄρχοντος, εἰσήγοντο διὰ τοῦ Πολεμάρχου, ἐφ' ὅσον ἀφεώρων ξένους ἢ μετοίκους, ἐν αἷς τὴν περὶ ἀποστασίου καὶ ἀπροστασίου (*Δημοσθ. Λάκριτ. 48, Πολυδ. Η. 91, Ἁρποκρατ. λέξ. πολέμαρχος*).

465. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 59. 1.*

466. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 59. 2.* — Διαρρήδην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος ἑτέρῳ νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴ που εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 38*). — Ἐδέχοντο γραφὰς καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στατικὴν καὶ στρατηγοῖς εὐθύνας. εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν παράστασις τίθεται, ξενίας καὶ δωροξενίας, ἄν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν ξενίαν, καὶ συκοφαντίας καὶ δώρων καὶ ψευδεγγραφῆς καὶ ψευδοκλητείας καὶ βουλεύσεως καὶ ἀγραφίου καὶ μοιχείας. εἰσάγουσι δὲ καὶ τὰς δοκιμασίας ταῖς ἀρχαῖς ἁπάσαις καὶ τοὺς ἀπεψηφισμένους ὑπὸ τῶν δημοτῶν, καὶ τὰς καταγνώσεις τὰς ἐκ τῆς βουλῆς. εἰσάγουσι δὲ καὶ δίκας ἰδίας, ἐμπορικὰς καὶ μεταλλικὰς καὶ δούλων, ἄν τις τὸν ἐλεύθερον κακῶς λέγῃ. καὶ ἐπικληροῦσι ταῖς ἀρχαῖς οὗτοι τὰ δικαστήρια τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια. καὶ τὰ σύμβολα τὰ πρὸς τὰς πόλεις οὗτοι κυροῦσι, καὶ τὰς δίκας τὰς ἀπὸ τῶν συμβόλων εἰσάγουσι, καὶ τὰ ψευδομαρτύρια ⟨τὰ⟩ ἐξ Ἀρείου πάγου.

467. *Κλήρωσις δικαστῶν*. Τοὺς δὲ δικαστὰς κληροῦσι πάντες οἱ ἐννέα ἄρχοντες, δέκατος δὲ ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν, τοὺς τῆς αὐτοῦ φυλῆς ἕκαστος.

δ΄. Βουλὴ Ἀρείου Πάγου

468. *Βουλὴ Ἀρείου Πάγου*. Τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ βουλὴν εἶναι ἐκ τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων (α), ταύτην εἶναι ἐπίσκοπον πάντων, καὶ φύλακα τῶν νόμων (β).

ἀγωγὰς καὶ εἰσῆγον αὐτὰς εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, εἰσάγουσι τὰς ἀπὸ συμβόλων δίκας, κ.λπ. (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 61, Νεαίρ. 18, 52*). — Ἐὰν παρέλιπον νὰ εἰσαγάγωσι δίκας κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, δὲν ἠδύναντο νὰ γίνουν ἀρεοπαγῖται μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, τῆς ἐνιαυσίας (ἴδε θέμα 18, *Δημοσθ. Τιμοκρ. 20 ἐπ.*).

467. Ἐκλήρουν τοὺς δικαστὰς (*Πολυδ. Η. 87, 88*), κ.λπ.

468. α) Ἡ Βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου διέφερε τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων, καὶ πρώτη διαφορὰ ἐστὶ τὸ τὴν τῶν πεντακοσίων τὰ δημόσια πράγματα διοικεῖν, τὴν δ' ἐν Ἀρείῳ πάγῳ τὰ φονικὰ μόνον. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ αὕτη δημόσια διῴκει, λέγομεν ὅτι, ἡνίκα μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο, τότε μόνον περὶ δημοσίων συνήγετο. δευτέρα διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων ἀριθμῷ ὑποπίπτει ὡρισμένῳ, ἡ δὲ ἀορίστῳ. ὡς γάρ τινες τῶν ῥητόρων λέγουσι, κατ' ἔτος οἱ ἐννέα ἄρχοντες αὐτῇ προσετίθεντο· ὡς δέ τινες, ὅτι οἱ ἓξ μόνον θεσμοθέται.... τρίτη διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων κατ' ἐνιαυτὸν διεδέχετο, ἡ δὲ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν ἦν ἀδιάδοχος· εἰ μὴ γάρ τις ἥμαρτε μεγάλως, οὐκ ἐξεβάλλετο (*Δημοσθ. Ἀνδροτ. προοίμ.*). Ταὐτὸν ἐν Ρώμῃ διὰ τοὺς πραίτωρας, *ν. 2. Κ. 1. 39.* — β) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 29 (*Δεινάρχ. Δημοσθ. 9*). Ἄνω βουλήν, ὀνομάζουσιν αὐτήν, οἰόμενος Σόλων, ἐπὶ δυσὶ βουλαῖς, ὥσπερ ἀγκύραις ὁρμοῦσαν, ἧττον ἐν σάλῳ τὴν πόλιν ἔσεσθαι, καὶ μᾶλλον ἀτρεμοῦντα τὸν δῆμον παρέξειν (*Πλουτ. Σόλων 19*, ἴδε καὶ *Ἰσοκρ. Ἀρεοπαγ.*). Ἔρυμά τε χώρας καὶ πόλεως σωτήριον........ κερδῶν ἄθικτον βουλευτήριον.... ....εὑδόντων ὕπερ ἐγρηγορὸς φρούρημα γῆς (*Αἰσχύλ. Εὐμενίδ. 701*), οὗτινος, οὐδεὶς πώποτε, οὔτε φεύγων ἁλούς, οὔτε διώκων ἡττηθείς, ἐξήλεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 66*). Ὁ Ἄρειος Πάγος εἶχε μεγίστην ἰσχύν, διότι, τὴν τῶν σωμάτων φυλακὴν ὁ δῆμος παρακαταθήκην ἔδωκεν, ᾧ τὴν πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν πολλάκις ἐγκεχείρικεν....ὃ φυλάττει τὰς ἀπορρήτους διαθήκας, ἐν αἷς τὰ τῆς πόλεως σωτήρια κεῖται (*Δειναρχ. Δημοσθ. 9*). Ἀλλ' ἡ μεγάλη ἰσχύς, ἣν ἔσχεν αὕτη, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Περικλέα διὰ τοῦ Ἐφιάλτου,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

469. Μηδένα ποιεῖν κωμῳδίας Ἀρεοπαγίτην.

470. Τὴν Βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἐγγράφειν πρὸς τοὺς λογιστάς... λόγον καὶ εὐθύνας διδόναι.

471. *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις Βουλῆς Ἀρ. Πάγου.* Δικάζειν δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς (α). Ταύτην ἐπέστησαν ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας τῶν παίδων (β). Ἔταξαν ἐπισκοπεῖν, ὅθεν ἕκαστος ἔχει τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοὺς ἀργοὺς κολάζειν (γ). Ἐπιμελεῖσθαι τὰ περὶ ὑγείας, ἐπιβλέπειν τὰ μέτρα καὶ σταθμά, καὶ τὰς ἱερὰς ἐλαίας (δ). Πρὸς ταύτῃ καθιδρύθησαν οἱ *νομοφύλακες*, οἳ ἐκώλυον τ' ἀσύμφορα τῇ πόλει πράττειν (ε).

πεῖσαι τὸν δῆμον ψηφίσμασι μειῶσαι τὰς κρίσεις, πλὴν ὀλίγων, αὐτῆς καὶ τὰ πάτρια καὶ περιβόητα νόμιμα καταλῦσαι (*Διοδώρ. ΙΑ. 77, Πλουτ. Κίμων. ΙΕ, ΙΓ, Περικλ. 1, 9, Αἰλιανοῦ ΙΑ. 9, Ἀριστοτ. Πολιτ. Β. 9. 3*), ἀλλὰ βραδύτερον ἐπὶ Εὐκλείδου, μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Τριάκοντα, ἀνέκτησε τὴν προτέραν θέσιν αὐτῆς (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 51 ἐπ., Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 84*).

469. Τὴν μὲν κωμῳδοποιΐαν οὕτως ἄσεμνον ἡγοῦντο, καὶ φορτικόν, ὥστε νόμος ἦν. μηδένα ποιεῖν κωμῳδίας Ἀρεοπαγίτην (*Πλουτ. Ἀθην. δόξης*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

470. Οὕτω τὴν ἐκεῖ σκυθρωπὸν καὶ τῶν μεγίστων κύριον ἄγει ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον. οὐκ ἄρα στεφανωθήσεται ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου; οὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστιν (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 20 ἐπ.*). — Ἐντεῦθεν, οὐκ ἐᾷ τὴν οὐσίαν καθιεροῦν, οὐδ' ἀνάθημα ἀναθεῖναι, οὐδ' ἐκποίητον γενέσθαι, οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ, καὶ ἄλλα πολλά· (*Αἰσχίν. αὐτόθι*).

471. α) Ἐγίνετο δὲ διωμοσία, καὶ μετὰ τὴν διωμοσίαν κρίσις· προοιμιάζεσθαι δὲ οὐκ ἐξῆν, οὐδ' οἰκτίζεσθαι. μετὰ δὲ τὸν πρότερον λόγον ἐξῆν φυγεῖν, πλὴν εἴ τις γονέας εἴη ἀπεκτονώς. καθ' ἕκαστον δὲ μῆνα τριῶν ἡμερῶν ἐδίκαζον ἐφεξῆς, τετάρτῃ φθίνοντος, τρίτῃ, δευτέρᾳ... ὑπαίθριοι δ' ἐδίκαζον. φόνου δὲ ἐξῆν ἐπεξιέναι μέχρις ἀνεψιῶν, καὶ ἐν τῷ ὅρκῳ ἐπερωτᾶν τίς προσήκων ἐστὶ τῷ τεθνεῶτι· κἂν οἰκέτης ᾖ, ἐπισκήπτειν συγκεχώρηται. τὸ ἐπὶ *Παλλαδίῳ* ἐν τούτῳ λαγχάνεται περὶ τῶν ἀκουσίων φόνων.......τὸ ἐπὶ *Δελφινίῳ*... δικαίως δ' ἔφη τοῦτο δεδρακέναι. τὸ ἐπὶ *Πρυτανείῳ* δικάζει περὶ τῶν ἀποκτεινάντων, κἂν ὦσιν ἀφανεῖς, δικάζει δὲ καὶ περὶ τῶν ἀψύχων τῶν ἐμπεσόντων καὶ ἀποκτεινάντων..........τὸ ἐν *Φρεαττοῖ*. ἐν τούτῳ ἐκρίνετο εἴ τις τῶν φευγόντων ἐπὶ ἀκουσίου φόνου αἰτίᾳ δευτέραν αἰτίαν ἑκουσίου προσλάβοι, ἣν δ' ἐπὶ θαλάττῃ τὸ δικαστήριον (*Πολυδ. Η. 117 - 120*). Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 319. — β) Ἀλλ' ἐν ταύταις ταῖς ἀκμαῖς πλείονος ἐπιμελείας ἐτύγχανον ἢ παῖδες ὄντες (*Ἰσοκράτ. Ἀρεοπαγ. 37, Διονυσ. Ἁλικαρν. Κ. 2*). — γ) *Πλουτ. Σόλων 22, Ἰσοκρατ. Ἀρεοπαγ. 38*. — δ) *Λυσίου — Σηκοῦ 2, Δημοσθ. Νεαίρ. 83 ἐπ.* Καὶ χαλεπῶς φερούσης τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς καὶ ζημιούσης τὸν Θεογένην (Ἄρχοντα — Βασιλέα), ὅτι τοιαύτην (μὴ Ἀθηναίαν καὶ μὴ ἁγνὴν) ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ταύτην εἴασε ποιῆσαι τὰ ἱερὰ τὰ ἄρρητα ὑπὲρ τῆς πόλεως (*Δημοσθ. Νεαίρ. 81*). — ε) *Πλουτ. Φωκ. 1, Δημοσθ. Στεφάν.* — Τῶν δικῶν τούτων οἱ Ἀρεοπαγῖται ἐνήργουν ὡς ἀνακριταί. Οὔτε κατηγοροῦμεν οὔτε ἀπολογούμεθα. οὐ γὰρ ἡμῖν πάτριόν ἐστιν (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 83*). Πρῶτον μὲν διομεῖται κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας ὅ τινα αἰτιώμενος εἰργάσθαι τι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ε΄. Στρατιωτικὴ ὑπηρεσία

472. *Στρατηγοί.* Χειροτονοῦσι δὲ καὶ τὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἀρχὰς ἁπάσας, στρατηγοὺς δέκα, πρότερον μὲν ἀφ' ⟨ἑκάστης⟩ τῆς φυλῆς ἕνα, νῦν δ' ἐξ ἁπάντων· καὶ τούτους διατάττουσι τῇ χειροτονίᾳ, ἕνα μὲν *ἐπὶ τοὺς ὁπλίτας*, ὃς ἡγεῖται τῶν ὁπλιτῶν ἂν ἐξίωσι, ἕνα δ' ἐπὶ τὴν *χώραν*, ὃς φυλάττει, κἂν πόλεμος ἐν τῇ χώρᾳ γίγνηται, πολεμεῖ οὗτος· δύο δ' *ἐπὶ τὸν Πειραιέα*, τὸν μὲν εἰς τὴν Μουνιχίαν, τὸν δ' εἰς τὴν Ἀκτήν, οἳ τῆς φυλακῆς ἐπιμελοῦνται [[καὶ]] τῶν ἐν Πειραιεῖ· ἕνα δ' *ἐπὶ τὰς συμμορίας*, ὃς τούς τε τριηράρχους καταλέγει, καὶ τὰς ἀντιδόσεις αὐτοῖς ποιεῖ καὶ τὰς διαδικασίας αὐτοῖς εἰσάγει· τοὺς δ' ἄλλους πρὸς τὰ παρόντα πράγματα ἐκπέμπουσιν.

473. *Ἔγκρισις τῶν ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένων.* Ἐπιχειροτονία δ' αὐτῶν ἐστι κατὰ τὴν πρυτανείαν ἑκάστην, εἰ δοκοῦσιν καλῶς ἄρχειν· κἄν τινα ἀποχειροτονήσωσιν, κρίνουσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, κἂν μὲν ἁλῷ, τιμῶσιν ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, ἂν δ' ἀποφύγῃ, πάλιν ἄρχει. κύριοι δέ εἰσιν ὅταν ἡγῶνται καὶ δῆσαι τὸν ἀτακτοῦντα καὶ ⟨ἐκ⟩κηρῦξαι καὶ ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν· οὐκ εἰώθασι δὲ ἐπιβάλλειν.

474. Τῶν δὲ στρατηγῶν τὸ νῦν εἶναι τὴν αἵρεσιν ἐξ ἁπάντων ποιεῖσθαι τῶν πεντακισχιλίων, τὴν δὲ βουλὴν ἐπειδὰν καταστῇ ποιήσασαν ἐξέτασιν ⟨ἐν⟩ ὅπλοις ἑλέσθαι δέκα ἄνδρας καὶ γραμματέα τούτοις, τοὺς δ' αἱρεθέντας ἄρχειν τὸν εἰσιόντα ἐνιαυτὸν αὐτοκράτορας, καὶ ἄν τι δέωνται συμβουλεύεσθαι μετὰ τῆς βουλῆς.

475. Τὸν Στρατηγὸν παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι.

476. Τοὺς Στρατηγοὺς δεινὰ ποιοῦντας καὶ κατάγοντας τὰ πλοῖα τῶν συμμάχων εἰσαγγέλειν.

τοιοῦτον, εἶτ' οὐδὲ τὸν τυχόντα τιν' ὅρκον τοῦτον ποιήσει........τῷ δὲ ἐπιδεῖν διδόντα δίκην ἔξεστιν, ἣν ἔταξεν ὁ νόμος, τὸν ἁλόντα, πέρα δ' οὐδὲν τούτου (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 67*).

472. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 61. 1.*

473. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 61. 2.*

474. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 31. 2.*

475. Καὶ τοὺς μὲν νόμους προλέγειν τῷ ῥήτορι καὶ τῷ στρατηγῷ, ⟨τῷ⟩ τὴν παρὰ τοῦ δήμου πίστιν ἀξιοῦντι λαμβάνειν, παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι, πάσας τὰς δικαίας πίστεις παρακαταθέμενον, οὕτως ἀξιοῦν προεστάναι τοῦ δήμου (*Δεινάρχ. Δημοσθ. 71*).

476. Εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα κωλῦσαι δύναιτ' ἄν, καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν (*Δημοσθ. Χερρον. 29, σελ. 97*). — *Ὅρκος στρατηγῶν. Δὶς ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἐμβάλλειν.* Ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς κῆρυξ Ἀνθεμόκριτος, αἰτίᾳ τῶν Μεγαρέων ἀποθανεῖν ἔδοξε, γράφει ψήφισμα κατ' αὐτῶν Χαρῖνος, ἄσπονδον μὲν εἶναι καὶ ἀκήρυκτον ἔχθραν, ὃς δ' ἂν ἐπιβῇ τῆς Ἀττικῆς Μεγαρέων θανάτῳ ζημιοῦσθαι· τοὺς δὲ στρατηγοὺς ὅταν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

476α. *Κατάστασις. Δικαιώματα—Καθήκοντα.* Ἡ στρατηγία κατεῖχεν ὑπερέχουσαν θέσιν, καὶ ἰδίᾳ ἐν καιρῷ πολέμου (α), βραδύτερον ὅμως κατέστη ἀργυρώνητος διὰ δωροδοκίας, καὶ ἐλάμβανον χώραν πολλαὶ καταχρήσεις τῶν στρατηγῶν (β).—*Δικαιώματα.* Διώκουν οὗτοι τὸν στρατόν, συλλέγοντες τὰ στελέχη αὐτοῦ ἀμέσως ἢ διὰ τῶν ταξιαρχῶν των (γ), ἐπεμελοῦντο τὴν εἴσπραξιν τῶν διὰ πόλεμον ἐπιβαλλομένων εἰσφορῶν, καθώριζον κατ' ἔτος τοὺς τριηράρχους (δ), ἐδίκαζον ὡς εἰσαγωγεῖς τὰς ἐκ τούτων προκυπτούσας διαφορὰς τὰς ἀντιδόσεις, καὶ τὰς δίκας ἀστρατείου καὶ ἀναυμαχίου (ε), ἠμπόδιζον, εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις τὴν συνέλευσιν τοῦ δήμου (στ), ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου ὑπέκειντο εἰς κατηγορίας καὶ ἀνάκλησιν τῆς ἐξουσίας των (ζ).

477. *Ταξίαρχοι.* Χειροτονοῦσι δὲ καὶ ταξιάρχους δέκα, ἕνα τῆς φυλῆς ἑκάστης· οὗτος δ' ἡγεῖται τῶν φυλετῶν καὶ λοχαγοὺς καθίστησιν.

478. *Ἵππαρχοι.* Χειροτονοῦσι δὲ καὶ ἱππάρχους δύο ἐξ ἁπάντων· οὗτοι δ' ἡγοῦνται τῶν ἱππέων, διελόμενοι τὰς φυλὰς ε̄ ἑκάτερος· κύριοι δὲ τῶν αὐτῶν εἰσιν ὧνπερ οἱ στρατηγοὶ κατὰ τῶν ὁπλιτῶν. ἐπιχειροτονία δὲ γίγνεται ⟨καὶ⟩ τούτων (α).—Χειροτονοῦσι δὲ καὶ εἰς *Λῆμνον* ἵππαρχον, ὃς ἐπιμελεῖται τῶν ἱππέων τῶν ἐν Λήμνῳ(β).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

479. *Φύλαρχοι.* Χειροτονοῦσι δὲ καὶ φυλάρχους ⟨ι̅⟩ ἕνα τῆς φυλῆς, τὸν ἡγησόμενον ⟨τῶν ἱππέων⟩ ὥσπερ οἱ ταξίαρχοι τῶν ὁπλιτῶν.

480. *Στρατιωτικὴ ὑπηρεσία.*—Τοὺς Ἀθηναίους μέχρι τεσσαράκοντα ἐτῶν στρατεύεσθαι, ἀρξαμένους ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα, καὶ μέχρι μέντοι εἴκοσι, παῖδας ὄντας, περιπολεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν φρούρια, εἰς ὑπερορίους δὲ πολέμους ἀπὸ εἴκοσιν.

ὀμνύωσι τὸν πατρικὸν ὅρκον, ἐπομνύειν ὅτι καὶ δὶς ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἐμβαλοῦσι (*Πλουτ. 30. 3.*).

476α. α) Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Μιλτιάδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Περικλῆς, ὁ Φωκίων καὶ ἄλλοι, οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ καὶ συγχρόνως πολιτικοί, καὶ ἐνίοτε ῥήτορες, (*Ἰσοκράτ. Εἰρήν. 173*), βραδύτερον ὅμως περιωρίσθησαν μόνον εἰς τὰ στρατηγικά των καθήκοντα. — β) *Ἰσοκράτ. Εἰρήν. 168.* — γ) *Λυσίου — Ἀλκιβιάδ. Β. 6.* — δ) *Δημοσθ. Λάκριτ. 48, Βοιωτ. περὶ ὀνομ. 8, Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. 3).* — ε) *Ἀνδοκίδ. Μυστήρ. 35.* — στ) *Θουκυδ. Β. 20.* — ζ) *Δημοσθ. Φιλίππ. 53, Ἰσοκρατ. Εἰρήν. 168, Δημοσθ. Χερρον. 97, 12.*

477. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 61. 3.*

478. α) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 61. 4.* — β) *Ἀριστοτ. 61, 6.*

479. *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 61. 5.*

480. Ἐκ παίδων μὲν γὰρ ἀπαλλαγεὶς περίπολος τῆς χώρας ταύτης ἐγενόμην δύ' ἔτη.... πρώτην δ' ἐξελθὼν στρατείαν τὴν ἐν τοῖς μέρεσι καλουμένην... οὕτως ἠγωνισάμην ὥστε ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων ἐπαινεῖσθαι· καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐκ διαδοχῆς ἐξόδους τὰς ἐν τοῖς ἐπωνύμοις ⟨πάσας⟩ ἐξῆλθον (*Αἰσχίν. Παραπρεσβ. 167. ἐπ.*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

481. Τοὺς νέους μηκέτι ἀβροδιαίτους εἶναι, μηδὲ κομᾶν.

482. Μὴ θεῖναι τὰ ὅπλα ἐνέχυρα.

483. Ἐάν τις ἀδοκίμαστος ἱππεύῃ, ἄτιμον εἶναι.

484. Τοὺς ἱππέας καθιστάναι τοὺς δυνατωτάτους καὶ χρήμασι καὶ σώμασι (α). Ἡ τῶν ἱππέων ὅπλισις (β).

485. Στρατείαν μὴ ἐξάγειν πρὸ τῆς τοῦ μηνὸς ἑβδόμης.

486. Ἄρνα προβάλλειν τοὺς πόλεμον αἴρειν βουλομένους.

---

481. Τότε δὲ καὶ τοῖς νέοις τὰ σκληρότατα τῆς ἀγωγῆς ἐπανιέντες, οὐκ ἐκώλυον καλλωπίζεσθαι περὶ κόμην καὶ κόσμον ὅπλων καὶ ἱματίων, χαίροντες, ὥσπερ ἵπποις γαυριῶσι καὶ φρυαττομένοις πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Διὸ κομῶντες εὐθὺς ἐκ τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας μάλιστα περὶ τοὺς κινδύνους ἐθεράπευον τὴν κόμην λιπαράν τε φαίνεσθαι καὶ διακεκριμένην (*Πλουτ. Λυκοῦρ. XXII*).

482. Λέγει οὖν ὅτι αὕτη (ἡ πενία) τῇ ἑαυτῆς βίᾳ ἀναγκάζει καὶ τοὺς νόμους παραβαίνειν τοὺς θεσπίσαντας, ὅπλα ἐνέχυρα μὴ τιθέναι (*Ἀριστοφ. Πλοῦτος*). Δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνει (*Δημοσθ. Φιλίππ. Α΄. 48. 28*).

483. Ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις, χαλεπὸν ἡγησαμένη ταῦτα πάντα τὸν ἵππαρχον μόνον ὄντα ἀπεργάζεσθαι, προσαιρεῖται μὲν αὐτῷ συνέργους φυλάρχους, προστάττει δὲ τῇ βουλῇ συνεπιμελεῖσθαι τοῦ ἱππικοῦ (*Ξενοφ. Ἱππαρχ. Γ΄. 9, Οἰκονομ. Θ΄. 15*). Ἕκαστος ἱππεὺς εἶχεν ἴδιον ὑπηρέτην τὸν *ἱπποκόμον* (*Θουκυδ. Ζ΄. 75, 78, Ξενοφ. Ἑλλην. 2. 4*).

484. α) Ἓν μόνον ἄν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον, πεφιλοτιμημένον εἰς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί· ἱπποτρόφος ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος ἅτε νέος καὶ πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς ὢν (*Δημοσθ. Φαινίππ. 24, Ξενοφ. Οἰκον. Β΄. 6, Λυκοῦργ. Λεωκρ. 139*). — β) *Ἰώσηπος Γ΄. γ, Πολύβ. 18, 12, κ.λπ.*

485. Ἀπείρητο Ἀθήνησιν στρατείαν ἐξάγειν πρὸ τῆς τοῦ μηνὸς ἑβδόμης (*Ἡσύχιος*).

486. Κηρυχθέντος τοῦ πολέμου ἐπρόβαλλον ἄρνα ἐπὶ τὴν πολεμίαν, ὡς σύμβολον δὲ καθῄρουν τὰς στήλας τῆς εἰρήνης (*Ἡσύχιος λ. ἄρνα, Δημοσθ. Μεγαλοπολιτῶν 27*), τῇ Λακωνικῇ στήλῃ ὑπογράφοντες ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις (*Θουκυδ. Ε΄. 56*). Ἀρξαμένου τοῦ πολέμου, δὲν μετεχειρίζοντο ἰοβόλα ὅπλα (*Ὁμήρου Ὀδ. Α. 259*), ἐνίοτε δὲ συνωμολογεῖτο νὰ μὴ γίνῃ χρῆσις οὐδὲ τηλεβόλων (*Πολύβ. ΙΓ΄. 3, Στράβων Ι΄. α*), ἀντηλλάσσοντο σύμβολα (*ἐπικηρύκεια*), δι' ὧν ἀπὸ κοινοῦ ἀπεφασίζετο νὰ ἀποφεύγωνται αἱ πρὸς ἀλλήλους ἀδικίαι, ἡ παροχὴ *ἐκεχειρίας* πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν, διότι ἐθεώρουν ὅσιον τὸ νὰ θάπτωνται οἱ ἐχθροὶ (*Παυσαν. Α. 32. 4, Ἡροδότ. Θ΄. 79*), πλὴν προδότου (*Πλουτ. ἐν βίῳ Ἀντιφῶντ. ῥήτορος*), καὶ τυράννου (*Πλουτ. ἐν βίῳ Ὁμήρου*).— Ἐθεωρεῖτο βέβηλον νὰ γίνηται σύλησις τοῦ νεκροῦ, πλὴν τῶν ὅπλων (*Πλάτων. Πολιτ. Ε΄. 469*), συμπεριεφέροντο πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἐπιεικῶς, διότι ἢ ἀντήλλασσον τούτους (*Θουκυδ. Β΄. 103, Ε΄. 3*), ἢ ἀπέδιδαν αὐτοὺς ἐπὶ λύτροις (*Ξενοφ. Ἑλλην. ΣΤ΄, 2. 36, Δημοσθ. Νικόστρ. 11, 12, Θουκυδ. Α΄. 69, Ἀριστοτ. Νικομάχ. Ε΄. 10, κ.λπ.*), ἢ καὶ ἠλευθέρουν (*Ξενοφ. Ἑλλην. Α΄. στ. 14, Πλουτ. Λύσανδρ. Ζ΄.*) — Τέλος καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐποιοῦντο χρῆσιν (*Πλουτ. Δημήτρ. 8 κ.λπ.*), καὶ τὴν οὐδετερότητα τῶν μὴ ἐμπολέμων ἐσέβοντο (*Σαριπόλου τὰ τῶν Ἐθνῶν νόμιμα λη - μβ.*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

487. Τὸν Πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν.

488. *Ἀπαλλαγαὶ στρατοῦ.* Ἀτέλειαν εἶναι τῆς στρατείας τοῖς τέλος πριαμένοις (α).—Τοὺς τῷ Διονύσῳ χορεύοντας μὴ στρατεύεσθαι (β).

489. *Ποιναὶ καὶ βραβεῖα στρατοῦ.* Πλεονεκτεῖν μὲν ποιεῖν τοὺς εὐτάκτους, μειονεκτεῖν δ' ἐν πᾶσι τοὺς ἀτακτοῦντας.

490. Τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν δειλὸν καὶ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἀπέχεσθαι ἀγορᾶς, μήτε στεφανοῦσθαι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ. Ἐάν δέ τις ταῦτα ποιῇ, εἰσιὼν ὅπῃ μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ Ἕνδεκα, καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν Ἡλιαίαν. Κατηγορήτω δὲ ὁ βουλόμενος, οἷς ἔξεστι. Ἐὰν δὲ ἁλῷ, τιμάτω ἡ Ἡλιαία, ὅ τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτεῖσαι. Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.

491. Τὸν τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα ἄτιμον εἶναι.

492. Τοῦ λειποναυτίου καὶ ἀναυμαχίου τὴν ζημίαν εἶναι ἀτιμίαν.

στ'. Οἰκονομικὴ κατάστασις — Οἰκονομ. Ὑπηρεσίαι

493. *Εἰσπράξεις.* Αἱ εἰσπράξεις τοῦ δήμου Ἀθηναίων προήρχοντο α) ἐκ τῶν φόρων, β) ἐκ τῶν τελῶν, γ) ἐκ τῶν τιμημάτων, δ) ἐκ τῶν εἰσφορῶν, καὶ ε) ἐκ διαφόρων ἄλλων προσόδων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

487. Τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ἡγεῖτο ὁ Πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος εἶχεν οὕτω τοῖσιν Ἀθηναίοισι τὸν Πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν (*Ἡρόδοτ. Κλειώ*).

488. α) Ἐωνημένος τὴν πεντηκοστὴν τοῦ σίτου ἐν εἰρήνῃ, καὶ δέον αὐτὸν καταβάλλειν τὰς καταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον κατὰ πρυτανείαν, καὶ οὔσης αὐτῷ ἀτελείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν (*Δημοσθ. Νεαίρ. 27*). Ἤτοι, οἱ ἐνοικιασταὶ δημοσίων προσόδων ἐξῃροῦντο τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. — β) Ὅσα μὲν οὖν ἢ τοὺς χορευτάς, ἐναντιούμενος ἡμῖν, μὴ ἀφεθῆναι τῆς στρατείας ἠνώχλησε (*Δημοσθ. Μειδίου 58, 156, κ.λπ.*).

489. Εἷς γε μὴν τὸ εὐπειθεῖς εἶναι τοὺς ἀρχομένους μέγα μὲν καὶ τῷ λόγῳ διδάσκειν ὅσα ἀγαθὰ ἔνι ἐν τῷ πειθαρχεῖν, μέγα δὲ καὶ τὸ ἔργῳ κατὰ τὸν νόμον πλεονεκτεῖν μὲν ποιεῖν τοὺς εὐτάκτους, μειονεκτεῖν δ' ἐν πᾶσι τοὺς ἀτακτοῦντας (*Ξενοφ. Ἱππαρχ. 1. 24*).

490. Ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ᾤετο δεῖν ἐνέχεσθαι τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν λελοιπότα τὴν τάξιν καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 103, Αἰσχίν. Κτησιφ. 175*).

491. Λυσίθεος Θεόμνηστον εἰσήγγειλλε τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, δημηγορεῖν ......εἴ τίς σε εἴποι ῥῖψαι τὴν ἀσπίδα...οὐδὲ γὰρ τὸ αὐτό ἐστι ῥῖψαι καὶ ἀποβεβληκέναι (*Λυσίου — Θεομν. Α. 1, 9*).

492. Ὡς τοῦ μὴ στρατεύεσθαι, καὶ τοῦ λείπειν τὴν τάξιν, καὶ τοῦ τὰ ὅπλα ἀποβαλεῖν, ζημίαι ἦσαν ὡρισμέναι ἐκ τῶν νόμων, οὕτω καὶ τοῦ μὴ ναυμαχῆσαι. Τοῦτο τὸ ὄφλημα ἀναυμαχίου ἐκαλεῖτο, ὡς ὁ Ἀνδοκίδης· οὕτω δὲ δεῖ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτίμους εἶναι (*Σουΐδα, Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 74*).

493. Τὰ καθήκοντα τῆς διαχειρίσεως τοῦ δημοσίου πλούτου, ὡς καὶ τῶν κρατικῶν δαπανῶν, εἶχον ἀνατεθῆ εἰς τὴν Βουλήν, ἥτις, κατ' ἀρχὰς μὲν εἶχεν ἀναθέσει αὐτὴν εἰς τοὺς Κωλακρέτας,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

494. *Φόροι.*—Τοὺς φόρους ἀπετέλουν, οἱ τῶν μεταλλείων Λαυρίου (α), τὸ μετοίκιον (β), τὸ ξενικὸν (γ), τὸ ἀνδραποδικὸν (δ), τὸ πορνικὸν (ε), τὸ συμμαχικὸν (στ),

---

βραδύτερον δὲ εἰς ἕνα μόνον Ἄρχοντα (οἷοι ὁ Λυκοῦργος, Εὔβουλος καὶ ἄλλοι), ὅστις εἶχε τὴν γενικὴν ἐπίβλεψιν τῶν τε ἐσόδων, τῶν ἐξόδων, καὶ τῶν παρὰ διαφόρων ἀρχῶν τηρουμένων, ειδικῶν ὡς ἀνεξαρτήτων, ταμείων. Προϋπολογισμὸς δὲν κατετίθετο, οὔτε ἦτο γνωστὴ ἡ ἰσοσκέλισις τῶν δαπανῶν καὶ ἐξόδων, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ δαπάναι, συνήθως ὑπερέβαινον τὰς εἰσπράξεις καὶ ἢ ἐπὶ ἐκτάκτων περιστάσεων ἢ στάσεων, τὸ τυχὸν ἔλλειμμα τὸ συνεπλήρου ἡ Βουλή, εἴτε δι' αὐξήσεως τῶν εἰσφορῶν, εἴτε διὰ τῆς, ἀδικαιολογήτου ἐνίοτε, δημεύσεως τῆς περιουσίας τῶν ἰδιωτῶν, οὕτω «ὅταν ἡ βουλή.... εἰς ἀπορίαν καταστῇ, ἀναγκάζεται εἰσαγγελίας δέχεσθαι, καὶ δημεύειν τὰ τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν ῥητόρων, τοῖς πονηρότατα λέγουσι, πείθεσθαι» (*Λυσίου — Νικομάχου 22, κατὰ ἐπικρατ. 1, Ἀριστοφ. Ἱππ. 1370*). Τὸ σύνολον τῶν ἐτησίων εἰσπράξεων, ἀνήρχετο, κατὰ μὲν τὸν Ἀριστοφάνην (*Σφῆκες 656 ἑπ.*) εἰς 2.000 τάλαντα, κατὰ δὲ τὸν Ξενοφῶντα (*Κύρου Ἀνάβασ. VII. 1. 17*), αἱ εἰσπράξεις τῶν ἐνδήμων φόρων καὶ τῶν τῆς ὑπερορίας ἀνήρχοντο εἰς 1.000 τάλαντα.

494. α) *Μεταλλείων Λαυρίου.* Αἱ πρόσοδοι τούτων ἐν ἀρχῇ διετίθεντο μεταξὺ τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους αὗται ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν ναυπήγησιν πλοίων (*Πλουτ. Θεμιστ. Δ, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 22, Ἡροδότ. VII. 144*). — Αἱ πρόσοδοι τούτων ἐποίκιλλον μεταξὺ τῶν 50 - 100 ταλάντων ἐτησίως, περιορισθέντων βραδύτερον, πάντως ἀπετέλουν χρυσοφόρον πηγὴν (*Αἰσχύλ. Πέρσαι 237, Ξενοφ. Πόροι Δ'.*) διὰ τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἐξεμετάλλευον αὐτὰ διὰ μισθωτῶν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 47. 2*), ἀποδιδόντων τὸ 1)24 τῆς παραγωγῆς καὶ χρησιμοποιούντων μέγαν ἀριθμὸν δούλων πρὸς τοῦτο.

β) *Μετοίκιον.* Οἱ μέτοικοι κατέβαλλον ειδικὸν φόρον, τὸ μετοίκιον, συνιστάμενον ἐκ δραχμῶν δώδεκα ἐτησίως, ἢ δραχμῶν ἓξ διὰ τὰς χήρας, ἥτις καταβολὴ παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ μετέρχωνται ἐπάγγελμά τι. Αἱ πρόσοδοι τούτων ἀπέδιδον 20 - 50 τάλαντα ἐτησίως, διὰ τοῦτο δὲ ὁ Ξενοφῶν (*Πόρων καὶ Προσόδων 2. 1*), χαρακτηρίζων αὐτὰς (τῶν καλλίστων ἔμοιγε δοκεῖν εἶναι) συνιστᾷ νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ αὔξησις τῶν μετοίκων. Οἱ μέτοικοι ὑπεχρεοῦντο καὶ εἰς ἐκτάκτους συνεισφορὰς (ἴδε σημείωσιν θέματος 60, *Πολυδ. Γ. 55*).

γ) *Ξενικόν.* Ἐπεβάλλετο φόρος καὶ εἰς τοὺς ξένους, τοὺς θέλοντας ν' ἀσκήσουν ἐπάγγελμά τι.

δ) *Ἀνδραποδικόν.* Περὶ τῆς ὑπάρξεως τούτου ὑπάρχει ἀμφισβήτησις, ὁ δὲ ἐπικαλούμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος φόρος ἀνδραπόδων (*Πόρων — Προσόδ. IV. 25*), πιθανῶς νὰ ἀφεώρα τὸν φόρον τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν ἐκ τῆς ξένης, τὸν ἐπώνιον, ἢ τὸν τῆς ἐξαγωγῆς τούτων, συγκείμενον ἐξ 1 - 2%, ὅστις ἦτο σημαντικός, λόγῳ τῶν εἰς Ἀθήνας διαρκῶς εἰσρεόντων δούλων, ἀνερχομένων ἐν ὅλῳ τῶν ἐν Ἀθήναις διαμενόντων τοιούτων εἰς 200 - 400.000. — Οἱ ἀπελεύθεροι ἐπλήρωνον τριώβολον (*Ἁρποκρατ. λ. μετοίκιον*).

ε) *Πορνικόν.* Ἡ ὕπαρξις τούτου θεωρεῖται ἀναμφισβήτητος, ὁ φόρος δὲ τῶν ἑταιρῶν ἀνήρχετο εἰς τριώβολον, καὶ ἐπεῖχε θέσιν φόρου ἐπαγγέλματος (*Σουΐδα λέξ. διάγραμμα, Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 50, Πλάτων. Πρωταγόρ. XXXII. Δ'.*).

στ) *Συμμαχικόν.* Ὁ φόρος οὗτος κυρίως ἤρξατο μετὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους ἐπὶ Θεμιστοκλέους (*Θουκυδ. Α. 93*) καὶ ὠργανώθη ἐπὶ Ἀριστείδου, ἐπεβλήθη εἰς τοὺς συμμάχους, ὑποχρεωθέντας νὰ συνεισφέρωσιν εἰς Ἀθήνας εἴτε τριήρεις εἴτε χρήματα (*Θουκυδ. Α'. 96, 19, Β. 9,*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ τῶν κληρουχιῶν (ζ), οἱ τελωνιακοὶ (η), τὰ ἐκ τῶν δημοσίων γαιῶν εἰσπραττόμενα (θ), ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων (ι), οἱ εἰς τοὺς ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους ἐπιβαλλόμενοι (ια).

ΣΤ. 85), καὶ νὰ καταβάλωσι τοῦτον ἐν ἀρχῇ μὲν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Δήλου (*Θουκυδ. Α. 96*), βραδύτερον δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν (*Θουκυδ. Α. 57, Ζ. 7, Διοδώρ. Σικελ. ΙΒ. 38, Πλουτ. Ἀριστείδ. ΚΕ*). — Ἐκ τοῦ φόρου τούτου ἐν ἀρχῇ μὲν εἰσεπράττοντο 460 τάλαντα ἐτησίως (*Θουκυδ. Α. 96, Διοδώρ. Σικελ. ΙΑ. 47*), βραδύτερον δὲ ἐπὶ Περικλέους 600 τάλαντα (*Θουκυδ. Β. 13*), καὶ ἔτι βραδύτερον εἰς 1.000 (*Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. Ζ. 1. 27*), διὰ νὰ φθάσῃ μετ' οὐ πολὺ εἰς 1.200 (*Αἰσχίν. Παραπρεσβ. 175, Ἀνδοκίδ. Εἰρην. Λακεδ. 9*), καὶ εἰς 1.300 (*Πλουτ. Ἀριστείδ. 24*), ἀλλ' ὡς εἰκὸς ὁ φόρος οὗτος κατέστη καταθλιπτικὸς διὰ τοὺς συμμάχους, οὗ ἕνεκα οἱ Ἀθηναῖοι ἀντεκατέστησαν τοῦτον διὰ φορολογίας 5o)o ἐπὶ πάντων τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων τῶν συμμάχων (*Θουκυδ. Ζ. 28*), καὶ ἔτι βραδύτερον, ἐπὶ τῆς δευτέρας ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν, ἀντὶ τούτου ἐθεσπίσθη νέος φόρος ὑπὸ τὸ ὄνομα *συντάξεων*, ὅστις ἦτο μετριώτερος.

ζ) *Κληρουχικός*. Ἡ κληρουχία εἶναι περίπου ταὐτόσημος τῆς ἀποικίας, διαφέρουσα αὐτῆς, διότι ἡ μὲν ἀποικία ἱδρύετο εἰς ξένας χώρας, ἐνῷ ἡ κληρουχία σκοπὸν εἶχε ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κληρούχων εἰς κατακτηθείσας χώρας, ἐπὶ σκοπῷ τῆς διανομῆς γαιῶν εἰς αὐτοὺς πρὸς καλλιέργειαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀραίωσιν τοῦ αὐξανομένου πληθυσμοῦ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τρίτου τὴν δημιουργίαν σχέσεως στενωτέρας πρὸς τὴν μητρόπολιν, ἰσοδυνάμου πρὸς ἐξάρτησιν (*Ἡροδότ. Ε. 77, ΣΤ. 100*). — Αἱ κληρουχίαι κυρίως ἀνεπτύχθησαν ἐπὶ Περικλέους.

η) *Τελωνιακοὶ δασμοί*. Ὁ φόρος οὗτος ἀνήρχετο μὲν εἰς 2% (*πεντηκοστή*), ἐπιβαλλόμενος ἐπὶ παντὸς εἰσαγομένου ἢ ἐξαγομένου ἐμπορεύματος, ἰδίᾳ τοῦ σίτου (*Ἁρποκρατ. λ. πεντηκοστή, Δημοσθ. Νεαίρ. 27*), τῶν ἐξ ἐρέας ὑφασμάτων καὶ ἄλλων εἰδῶν (*Δημοσθ. Μειδ. 133*), ἔφθανε δὲ τὰ 5% (*εἰκοστή*) ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων ὑπὸ τῶν ὑπηκόων πόλεων τῶν Ἀθηνῶν (*Θουκυδ. Ζ. 28, Ἀριστοφ. Βάτραχ. 348*), καὶ ἀνῆλθεν εἰς 10% ἐπὶ τῶν ἐκ Πόντου κομιζομένων. Ὁ φόρος οὗτος εἰσεπράττετο παρὰ τῶν πεντηκοστολόγων (*Δημοσθ. Φορμ. 7*) ἢ τῶν εἰκοστολόγων (*Ἀριστοφ. Βάτρ. 348*), συνήθως δὲ ἐμισθοῦτο καὶ ἰδίᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ σίτου εἰς ἰδιώτας, *τελώνας* καλουμένους, οἵτινες εἶχον εὐρέα δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ βαρείας ὑποχρεώσεις. Αἱ πρόσοδοι τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἐκ τοῦ φόρου τούτου ἔδει νὰ εἶναι σημαντικαί, ἐντοσούτῳ ὁ Ἀνδοκίδης (*Περὶ Μυστηρ. 133*) ὑπολογίζει ταύτας ὡς ἀνερχομένας εἰς τριάκοντα τάλαντα ἐτησίως, πιθανῶς ὅμως νὰ εἶχεν ὑπ' ὄψει αὐτοῦ μόνον τὰς ἐκ σίτου τοιαύτας, διότι οἱ λοιποὶ ξένοι ἐρευνηταὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλλην. δικαίου (ἴδε Ἀ. *Ἀνδρεάδου, Ἑλλην. Δημοσίαν Οἰκονομίαν σελ. 255*), ὑπολογίζουν ὅτι αἱ ἐν γένει πρόσοδοι τοῦ φόρου τούτου δέον νὰ ὑπολογισθοῦν ὡς ἀνερχόμεναι εἰς 1.800 - 2.000 τάλαντα ἐτησίως.

θ) *Δημοσίων κτημάτων*. Ἤτοι οἱ ἐκ τεμενῶν, ἱερῶν, δημοσίων οἰκιῶν καὶ ἄλλων εἰσπραττόμενοι φόροι (*Ξενοφ. Προσόδ. 19, Ἁρποκρατ. λέξ. ἀπὸ μισθωμάτων*), εἰς ταῦτα καταλεκτέον καὶ τὰ ἐκ τῶν κληρουχιῶν περιερχόμενα εἰς τὸ δημόσιον.

ι) *Ἰδιωτικῶν κτημάτων*. Ἐπεβλήθη ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Πεισιστράτου φόρος εἰκοστῆς, ἤτοι 5o)o ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς Ἀττικῆς γῆς, ὃν ὁ Πεισίστρατος εἶχε περιορίσῃ εἰς δεκάτην ἀντὶ τῆς εἰκοστῆς (*Θουκυδ. ΣΤ'. 51*). — Δεκάτης φόρος ἐπίσης ἐπεβάλλετο καὶ ὑπὲρ τῆς συντηρή-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

495. *Τέλη*. Τὰ δικαστικὰ τέλη, ἤτοι τὰ πρυτανεῖα (α), ἡ παράστασις (β), ἡ παρακαταβολὴ (γ), ἡ ἐπωβελία (δ) καὶ τὰ ἐκ πλειστηριασμῶν τέλη.

σεως ναῶν (*Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. Ε'. 3. 11*), καὶ ἕνεκα ἄλλων λόγων (*Ἡροδ. Ζ'. 132, Δημοσθ. Λεπτίν, 60, Ξενοφ. Ἑλλην. Α'. 8, 27* καὶ *31*).

ια) **Φόρος** *ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων*. Οὗτος ἐκαλεῖτο *ἐπώνιον*, τὸ ἐπὶ ὠνῇ διδόμενον, εἴη δ' ἂν ἴσως ἡ πέμπτη (*Ἁρποκρατ. λ. ἐπωνία*). ἐξετείνετο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, «Μεγαρέων οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιΐας διατρέφονται (*Ξενοφ. Ἀπομνημ. 11. 7*). — Πλὴν τούτου εἰσεπράττετο καὶ ὁ φόρος *διαπύλιον*, ὅστις πιθανῶς ἐπληρώνετο διὰ τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα, ἀλλὰ μὴ κομιζόμενα εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ὁ φόρος *ἐγκυκλίων*, ὅστις ἐπεβάλλετο ἐπὶ παραχωρουμένης *μονοπωλίας* Εἴδους τινός, λ. χ. ἁλιείας κ.λ.π. (*Στράβων. V. 11. 6.* καὶ *8*, *Ἀριστοτ. Οἰκονομ. Β'. β. 111.* Ἴδε *Ξενοφῶντος Ἀθηναίων Πολιτεία Β. 7*). —Ὁ Ἕρμιππος (*Ἀθήναιος Α. σελ. 27*) ἀκμάσας κατὰ τὸ 428, καθορίζει·

«Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι
ἐξ οὗ ναυκληρεῖ Διόνυσος ἐπ' οἴνοπα πόντον
ὅσσ' ἀγάθ' ἀνθρώποις δεῦρ' ἤγαγε νηὶ μελαίνῃ.
Ἐκ μὲν Κυρήνης καυλὸν καὶ δέρμα βόειον,
ἐκ δ' Ἑλλησπόντου σκόμβρους καὶ πάντα ταρίχη,
ἐκ δ' αὖ Ἰταλίας χόνδρον καὶ πλευρὰ βόεια.
καὶ παρὰ Σιτάλκου ψώραν Λακεδαιμονίοισιν,
καὶ παρὰ Περδίκκου ψεύδη ναυσὶν πάνυ πολλαῖς.
Αἱ δὲ Συράκουσαι σῦς καὶ τυρὸν παρέχουσιν.
Καὶ Κερκυραίους ὁ Ποσειδῶν ἐξολέσειεν
ναυσὶν ἐπὶ γλαφυραῖς, ὅτιὴ δίχα θυμὸν ἔχουσιν.
Ταῦτα μὲν ἐντεῦθεν. Ἐκ δ' Αἰγύπτου τὰ κρεμαστὰ
ἱστία καὶ βύβλους, ἀπὸ δ' αὖ Συρίας λιβανωτόν.
Ἡ δὲ καλὴ Κρήτη κυπάριττον τοῖσι θεοῖσιν,
ἡ Λιβύη δ' ἐλέφαντα πολὺν παρέχει κατὰ πρᾶσιν,
ἡ Ῥόδος ἀσταφίδας τε καὶ ἰσχάδας ἡδυονείρους.
Αὐτὰρ ἀπ' Εὐβοίας ἀπίους καὶ ἴφια μῆλα·
ἀνδράποδ' ἐκ Φρυγίας, ἀπὸ δ' Ἀρκαδίας ἐπικούρους.
Αἱ Παγασαὶ δούλους καὶ στιγματίας παρέχουσιν.
Τὰς δὲ Διὸς βαλάνους καὶ ἀμύγδαλα σιγαλόεντα
Παφλαγόνες παρέχουσι· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός·
Φοινίκη καρπὸν φοίνικος καὶ σεμίδαλιν,
Καρχηδὼν δάπιδας καὶ ποικίλα προσκεφάλαια».

Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι αἱ Ἀθῆναι εἶχον καταστῆ κέντρον ἐμπορικὸν καὶ ὅτι εἰς αὐτὰς κατὰ τὸν Περικλῆ καὶ Ἰσοκράτην «ἐπεσέρχεται διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς πάντα» καὶ ὅτι «ἃ παρὰ τῶν ἄλλων ἓν παρ' ἑκάστων χαλεπὸν ἐστι λαβεῖν, ταῦθ' ἅπαντα παρ' ἡμῖν ῥᾴδιόν ἐστι πορίσασθαι». Ἴδε *Ἀνδρεάδου, Δημοσία Οἰκονομία, σελ. 257.*

495. α) *Πρυτανεῖα*. Ταῦτα ὡρισμένα, ὅ τι ἔδει καταβαλεῖν πρὸ τῆς δίκης τὸν διώκοντα καὶ τὸν διωκόμενον· εἰ δὲ μὴ διέγραφον τὴν δίκην οἱ εἰσαγωγεῖς. ὁ δὲ ἡττηθεὶς ἀπεδίδου τὸ παρ'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

496. *Τιμήματα.*—Τὰ τιμήματα ἀπετελοῦντο ἐκ τῶν χρηματικῶν ποινῶν (τιμημάτων) (α), καὶ ἐκ τῶν δημιοπράτων (β).

497. *Εἰσφοραί.* Αἱ εἰσφοραὶ ἦσαν ἑκούσιαι, οἷα ἡ ἀργυρολογία (α) καὶ αἱ ἐπι-

---

ἀμφοτέρων δοθέν, ἐλάμβανον δὲ αὐτὸ οἱ δικασταί. καὶ οἱ μὲν ἀπὸ ἑκατὸν δραχμῶν ἄχρι χιλίων δικαζόμενοι τρεῖς δραχμὰς κατετίθεντο, οἱ δὲ ἀπὸ χιλίων τριάκοντα. οἱ δὲ οἴονται πρυτανεῖα εἶναι τὸ ἐπιδέκατον τοῦ τιμήματος *κατατίθεσθαι δὲ αὐτὸ τοὺς γραψαμένους ἐπὶ μισθοδοσίᾳ τῶν δικαστῶν* (*Πολυδ. Η. 38*).

β) *Παράστασις.* Δραχμὴ ἦν, ἣν ὁ διώκων παρὰ διαιτητῇ προσεισέφερε (*Πολυδ. Η. 38, Ἁρποκρατ. λ. παράστασις*). Τοιαύτη κατεβάλλετο ὑπὸ τοῦ διώκοντος εἰς τὰς δημοσίας δίκας, τὰς καλουμένας γραφάς, ἦτο δ' αὐτὴ εὐτελής, διότι τὴν δίκην παρηκολούθει συνήθως καὶ ἄλλη ποινὴ μὴ χρηματική (*Αἰσχίν. Κτησιφ.*).

γ) *Παρακαταβολή.* Ἦν δ' αὕτη ἐπὶ μὲν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ἀμφισβητημάτων τὸ πέμπτον, ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν τὸ δέκατον (*Πολυδ. Η. 32 καὶ 38*). Ἠσκεῖτο συνήθως ἐπὶ κληρονομικῶν δικῶν, καὶ ἐπὶ δικῶν κατὰ τοῦ δημοσίου, ὅταν ὁ πιστωτὴς ἐξήτει τὸ, νὰ λάβῃ τά, ἐκ τῆς δημευθείσης περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου του, ὀφειλόμενα αὐτῷ (*Σουΐδα λέξ. ἐνεπίσκημα.*).

δ) *Ἐπωβελία.* Αὕτη δ' ἦν τὸ ἕκτον τοῦ τιμήματος μέρος (εἷς ὀβολὸς καθ' ἑκάστην δραχμήν), ὃ ὤφειλεν ὁ μὴ ἑλών, προσώφειλεν ὁ ἁλωθεὶς (*Πολυδ. Η. 38, Δημοσθ. Ἀφόβου Α. 67, Εὐεργ. Μνησιβ. 64*).

496. α) Ἤτοι τὰ πρόστιμα, τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν (*Δημοσθ. Μειδ. 47, Τιμοκρ. 105, κ.λπ.*), καὶ τὰ ὁποῖα συνήθως ἔφθαναν τὰς 1.000 δραχμάς, ἐνίοτε δὲ ὑπερέβαινον τὸ ποσὸν τοῦτο, οὕτω, ὁ Περικλῆς κατεδικάσθη εἰς 50 ταλάντων πρόστιμον (*Πλουτ. Περικλ. 35*), εἰς τὸ αὐτὸ πρόστιμον ἐπίσης ὁ Δημοσθένης (*Πλουτ. Δημοσθ. 27*), ὁ Μιλτιάδης, ὁ Κίμων κ.λπ. Μεταξὺ τῶν ποινῶν τούτων περιλαμβάνεται καὶ ἡ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου καταγιγνωσκομένη τοιαύτη εἰς τὴν *δίκην ἐξούλης*, ἥτις ἠσκεῖτο κατὰ τοῦ ἀνθισταμένου νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν δικαιωθέντα διὰ τῆς *δίκης ἐμβατείας* τὸ ἐπιδικασθὲν ἀκίνητον, ὅπερ προήρχετο εἴτε ἐκ κληρονομίας ἢ ἐξ ἄλλων αἰτίων (ἴδε *Δημοσθ. Ὀνήτορα*). Τὸ καταγνωσθὲν πρόστιμον, ἐὰν μὲν ἐπρόκειτο περὶ δημοσίας γραφῆς, ἔδει νὰ καταβληθῇ ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, (*Δημοσθ. Νεαίρ. 7*), ἄλλως, ἀπράκτου παρελθούσης ταύτης, ἐδιπλασιάζετο τοῦτο (*Δημοσθ. Νεαίρ. 7*), ἐὰν δὲ ἐπρόκειτο περὶ ἰδιωτικῆς δίκης, ὁ δανειστής, ὑπὲρ οὗ ἡ ὑποχρέωσις πληρωμῆς, ἐδικαιοῦτο νὰ κατάσχῃ (ἐνέχυρα λαβεῖν) κινητὰ τοῦ ὀφειλέτου του (*Ἀριστοφ. Νεφέλ. 37, Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησ. 34, 54*), καὶ ἐὰν ταῦτα δὲν ἦσαν ἐπαρκῆ, νὰ καταβάλῃ ἀκίνητα αὐτοῦ διὰ τῆς ἐμβατείας (*Δημοσθ. Ὀνήτορ. Α. ὑπόθ. 1, 2*).

β) *Δήμευσις.* Ἀπετέλει αὕτη δημοσιονομικὴν ἀνάγκην, διότι δι' αὐτῆς ἐνεπλουτίζετο τὸ δημόσιον ταμεῖον (ἡ βουλή..... ὅταν εἰς ἀπορίαν καταστῇ, ἀναγκάζεται εἰσαγγελίας δέχεσθαι, καὶ δημεύειν τὰ τῶν πολιτῶν, (*Λυσίου — Νικομ. 22, Ἀριστοφ. Ἱππ. 1370, Σφῆκες 559, κ.λπ.*). Τὰ δημευόμενα *ἀπεγράφοντο* ὑπὸ τῶν δημάρχων ἢ καὶ ἰδιωτῶν (ἀπογραφομένων καλουμένων), ἀνεγιγνώσκετο δὲ δὶς ἡ ἀπογραφὴ τούτων εἰς τὸν δῆμον (*Πολυδ. Η. 95*). — Ἡ δήμευσις ἐπεβάλλετο καὶ κατὰ τῶν θεῶν ἀσεβούντων (*Πολυδ. Ι. 97*).

497. α) *Ἀργυρολογία.* Ἤτοι τὰ ἐκ λύτρων τῶν πολέμων εἰσπραττόμενα ποσά, ἅτινα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

όσεις (β), ἢ ἦσαν ἀναγκαστικαί, οἷα ἡ εἰσφορὰ (γ), ἡ χορηγία (δ), ἡ γυμνασιαρχία ε), ἡ ἑστίασις (στ) καὶ ἡ τριηραρχία (ζ), δι' ἣν εἶχον ὑποχρέωσιν αἱ συμμορίαι (η), αὶ καθ' ἧς ἀντετίθετο ἡ ἀντίδοσις (θ). Αἱ τελευταῖαι ἐκαλοῦντο λειτουργίαι.

σαν συνηθέστατα ἄφθονα (*Ἡροδότ. VI. 132, καὶ VIII. III, Διοδώρ. XI, 62, Πλουτ. Κίμων. ΙΙΙ. 9, Ἀριστείδου XX. 4, Θουκυδ. 11. 13, Λυσίου — Πολυστρ. 24*).

β) *Αἱ ἐπιδόσεις ἤτοι αἱ δωρεαί.* Αὗται ἐγένοντο εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς εἴδη καὶ δὴ εἰς αροχὴν ὅπλων, ἢ σίτου ἢ ἄλλων εἰδῶν. Δὲν εἶχον ἐξαναγκαστικὸν σκοπόν, ἀλλ' ἁπλῶς διὰ εσπίσματος τοῦ δήμου προσεκαλοῦντο εἰς αὐτοπροαίρετον εἰσφορὰν οἱ πολῖται, οἵτινες μετὰ γενναιοδωρίας ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην (*Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ. Α. 2, 11, Πολιτ. Ε. VII, 11, Ἰσοκρ. Ἀεροπαγ. 20, Ἰσαίου — Φιλοκτήμ. 45*).

γ) *Εἰσφορά.* Αὕτη, κυρίως εἰπεῖν, ἀποτελεῖ φόρον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, καὶ δὴ προοδευτικόν. Εἰσήχθη αὕτη κατὰ τὸ 428, ὅτε (προσδεόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν καὶ αὐτοὶ εἰσενεγκόντες τότε πρῶτον ἐσφορὰν διακόσια τάλαντα. *Θουκυδ. Γ'. 19*), καὶ διερρυθμίσθη ἐπὶ Ναυσινίκου κατὰ τὸ 378, ὅστις ἀφ' ἑνὸς μὲν καθώρισε τὸν φόρον τοῦτον, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἀνέθεσε τὴν εἴσπραξίν του εἰς τὰς *συμμορίας* (περὶ ὧν ἴδε κατωτέρω τοῦ παρόντος σημείωσιν η). Ἡ εἰσφορὰ κατεβάλλετο οὐ μόνον παρὰ τῶν ἰδιοκτημόνων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν μετοίκων, ὡς καὶ τῶν ἀστῶν, τῶν ἐχόντων *ἀφανῆ* περιουσίαν ἤτοι μὴ ἀκίνητον, εἰς ἃς ὑπήγοντο (αἱ ἐν χρήμασι καὶ σώμασι καὶ σκεύεσι, τὰ ἐπὶ τραπέζῃ καὶ τὰ δανείσματα. *Δημοσθ. Ὀλυμπιοδ. 12, Ἰσαίου Κίρων. 35, κ.λπ.*). Ἡ φορολογητέα περιουσία ὁλόκληρος τῆς δημοκρατίας ἀνήρχετο κατὰ μὲν τὸν Πολύβιον (*Β. 62, 7*) εἰς 5.750 τάλαντα, κατὰ δὲ τὸν Δημοσθένη (περὶ συμμοριῶν) εἰς 6.000 τάλαντα, ἐπὶ τῆς περιουσίας ταύτης, προοδευτικῶς, ἤτοι βάσει τοῦ εἰσοδήματος ἑκάστης τάξεως, καθωρίζετο τὸ καταβλητέον ποσόν, ὅπερ ἐποίκιλλε, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀπὸ 1 - 10 τοῖς ο)ο (ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος). Ὁ φορολογούμενος, ἐὰν ἐνόμιζεν ὅτι ἀδίκως κατετάχθη εἰς τὸν φορολογικὸν κατάλογον, καὶ ὅτι ἄλλος ἰδιώτης, ὀλιγώτερον φορολογηθεὶς αὐτοῦ, ἦτο πλουσιώτερος τούτου, ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν *ἀντίδοσιν* (ἴδε κατωτέρω σημείωσιν θ'.). Πάντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἄνευ ἐξαιρέσεως, ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν καταβολὴν (*Δημοσθ. Λεπτίν. 18*), ὁ δὲ τυχὸν ἀρνούμενος νὰ πληρώσῃ τὸ βαρῦνον αὐτὸν ποσόν, ὑφίστατο τὰς συνεπείας τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας του, χωρὶς νὰ ὑπόκηται ὅμως εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 169, Ἀριστοκρ. 209*). Τὴν φροντίδα τῆς εἰσπράξεως εἶχον οἱ στρατηγοὶ ἐν καιρῷ πολέμου (ἴδε θέματος 476 σημείωσιν). Ἴδε πλείονα εἰς *Α. Ἀνδρεάδου, Δημοσία Οἰκονομία, σελ. 283 ἑπ.*

δ) *Ἡ χορηγία.* Ἀνῆκεν αὕτη εἰς τὰς *ἐγκυκλίους λειτουργίας*, εἰς ἃς καταλέγονται ἡ Γυμνασιαρχία, ἡ Λαμπαδαρχία, ἡ Ἀρχιθεωρία καὶ ἡ Ἑστίασις, καὶ εἰς ἃς μετεῖχον μόνον οἱ ἔχοντες πρόσοδον τουλάχιστον τριῶν ταλάντων (*Ἰσαίου — Πύρρου 80, Δημοσθ. Ἀφόβ. 62*). Διὰ τὴν Χορηγίαν, ἑκάστη φυλὴ ἐξέλεγεν ἕνα διὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων (*Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 132*), καὶ ἐκλήρουν ἕνα αὐλητὴν καὶ διδάσκαλον πρὸ πάσης ἑορτῆς ὁ Ἐπώνυμος Ἄρχων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τὰ Μεγάλα Διονύσια, ὁ Βασιλεὺς διὰ τὰ Λήναια, καὶ οἱ Ἀθλοθέται διὰ τὰ Παναθήναια, (*Δημοσθ. Μειδ. 13*). Ὁ ἐκλεγεὶς χορηγὸς ἐξέλεγε μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων τοὺς χορευτάς, τοὺς ὁποίους, ἰδίαις δαπάναις, ἐνεκαθίστα εἰς κατάλληλον διδασκαλεῖον (*Ἀντιφῶντος — Χορευτ. 11*), καὶ ἔτρεφε, διαρκούσης τῆς διδασκαλίας (*Ξενοφ. Πολ. Ἀθην. Α'. 13, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 1154, Ἀντιφῶντος — Χορευτ. 13 ἑπ., Πολυδ. Θ. 41*). Αἱ δαπάναι τῆς χορηγίας ἦσαν βαρύταται, ἐκυμαίνοντο μεταξὺ 300 - 5.000 δραχμῶν (*Λυσίου —*

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δωροδοκ. 1 - 4). Ἐπὶ χοροῦ παίδων ὁ χορηγὸς ἔδει νὰ ἔχῃ ἡλικίαν μείζονα τῶν 40 ἐτῶν (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 11, Ἰσαίου — Φιλοκτ. 60*).

ε) *Ἡ Γυμνασιαρχία.* Οἱ Γυμνασιάρχαι ἐξελέγοντο ὡς καὶ οἱ χορηγοί, ὑποχρέωσις δὲ τούτων ἦτο νὰ ἐπιμελῶνται τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας, νὰ εὐπρεπίζουν τὰς παλαίστρας, νὰ δαπανῶσι διὰ τὴν ἄσκησιν καὶ διατροφὴν τῶν ἀθλητῶν, νὰ δαπανῶσιν ἐπίσης διὰ τὴν *λαμπαδιδρομίαν*, γενομένην δι' ἱπποδρομίας κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας, καθ' ἣν ἡττᾶτο ἐκεῖνος οὗτινος ἐσβέσθη ἡ λαμπὰς πρότερον (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 5, 6, Δημοσθ. Μειδ. ὑπόθεσις, Ἀριστοτ. Πολιτικὰ Ε. 7. 11*).

στ) *Ἑστίασις.* Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μεταξὺ τῶν ὁμοφύλων σχέσεων, ἐδημιουργήθη ἡ ἑστίασις, ἥτις ἀποτελεῖ λειτουργίαν, τελουμένην διαδοχικῶς ὑπὸ τῶν εὐπορωτέρων, ὁ παρέχων τὸ φυλετικὸν δεῖπνον ἐκαλεῖτο ἑστιάτωρ (*Ἁρποκρατ. λ. ἑστιάτωρ, Δημοσθ. Μειδ. 157, Βοιωτ. ὀνόμ. 7, Ἰσαίου — Πύρρ. 80*).

ζ) *Τριηραρχία.* Ἀφ' ἧς αἱ Ἀθῆναι, ἔδωσαν προσοχὴν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἡ μὲν Βουλὴ ὑπεχρεώθη νὰ παρέχῃ ἓν πλοῖον ἐτησίως, οἱ δὲ στρατηγοί, ἐν καιρῷ πολέμου, ἐπέβαλλον εἰς τοὺς εὐπορωτέρους τῶν Ἀθηναίων νὰ προσφέρωσιν ἀνὰ ἓν πλοῖον ἕκαστος τούτων ἢ τὸν ἐξοπλισμόν των, καὶ νὰ ἀναλάβωσιν τὴν δαπάνην τοῦ ἐξοπλισμοῦ τούτου καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου (*Δημοσθ. Μειδ. 154, Εὐεργ. Μνησιβ. 29, πρὸς Πολυκλ. 7*). Ἡ δαπάνη εἰς ἣν ὑπεβάλλοντο οἱ τριήραρχοι, ἦτο σπουδαία (*Λυσίου — Ἀριστοφ. 23, Διογ. 24*), διὰ τοῦτο, ἀπηλλάσσοντο τῆς τριηραρχίας οἱ μὴ ἔχοντες εἰσόδημα ἀνώτερον τῶν 80 μνῶν, ἤτοι κεφάλαιον 10 ταλάντων (*Ἰσαίου — Φιλοκτ. 60, Δικαιογ. 36, 41 ἑπ.*), ἐπίσης ἀπηλλάσσοντο οἱ Ἐννέα Ἄρχοντες (*Δημοσθ. Λεπτ. 27*), οἱ πρὸ ἔτους λειτουργήσαντες (*Ἰσαίου — Ἀπολλοδ. 38*), οἱ ἀνήλικοι (*Λυσίου — Διογείτ. 24*), αἱ ἄγαμοι ἐπίκληροι, οἱ ἀδύνατοι, οἱ κληρουχικοὶ καὶ οἱ κοινωνικοὶ (*Δημοσθ. Συμμορ. 182, Ἁρποκρατ. 175*). Ἡ διάρκεια τῆς τριηραρχίας ἦτο ἐτησία, ἀλλ' ἐκ φιλοτιμίας τινὲς ἐτριηράρχουν ἐπὶ πλείονα χρόνον (*Ἰσαίου — Ἀπολλοδ. 38*), πάντως ὅμως, οὐδεὶς ἠδύνατο δύο λειτουργίας λειτουργεῖν (*Δημοσθ. Ἀπολλοδ. 9*). Ἡ ἐκλογὴ τῶν τριηράρχων βραδύτερον ἀνετέθη εἰς τὰς *συμμορίας* (ἴδε ἑπομένην σημείωσιν). Διὰ τὴν κακὴν χρῆσιν τῶν παραδιδομένων τριήρων ἐδικάζοντο οἱ τριήραρχοι ἐνώπιον δικαστηρίων, προεδρευομένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ. Οἱ ὡς τριήραρχοι καλούμενοι, ἠδύναντο νὰ προστρέξωσιν εἰς τὴν *ἀντίδοσιν* (ἴδε κατωτέρω σημείωσιν θ), ἐφ' ὅσον ἐνόμιζαν ὅτι οὐχὶ δικαίως κατετάχθησαν εἰς τὴν τριηραρχίαν. — Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη σὺν ἑκκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συντελειῶν ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τεσσαράκοντα ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους, (ἤτοι ἀπὸ τὰς συμμορίας ἐξελέγοντο 16 τριήραρχοι, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο ἀπὸ τῆς ἡλικίας 25 ἐτῶν μέχρι τῶν 40 νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὰς τριήρεις). Τοὺς τριηράρχους αἱρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τίμησιν, ἀπὸ ταλάντων δέκα. Ἐὰν δὲ πλειόνων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ᾖ χρημάτων κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν ἕως τριῶν πλοίων καὶ ὑπηρετικοῦ ἡ λειτουργία ἔστω. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἔστω καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα ταλάντων, εἰς συντέλειαν συναγομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα (*Δημοσθ. Στεφ.* 106, σελ. 262). — Τοὺς τριηράρχους τοὺς ἐκπλέοντας καὶ τοὺς ἐπιμελητὰς τοὺς ἐν συμμορίαις, τοὺς ὀφείλοντας παραλαβεῖν τὰ σκεύη, καθ' ὧν αἱ συμμορίαι συνετάχθησαν καὶ εἰσπράττειν (ἤτοι οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν συμμοριῶν παρελάμβανον τὰ σκεύη, ἢ τὴν ἀξίαν αὐτῶν). Τὸν ὀφείλοντα τὰ σκεύη τῇ πόλει, ἢ ἀποδιδόναι αὐτά, εἰ δὲ μὴ ἐνέχυρα λήψεσθαι. Τοὺς τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 19*). Τοὺς διαδόχους ἀπιέναι ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν καταστάθῶσιν. Ἐάν τις μὴ διαδέξηται τὴν ναῦν ἐν τῷ χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, ἐπιτίμια εἶναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

497α. *Διάφοροι ἄλλαι πρόσοδοι*. Ἡ πώλησις κρατικῆς περιουσίας (α), τὰ ἐκ

η) *Συμμορίαι*. Τὸ σύστημα τῆς ἐκλογῆς τῶν διαφόρων λειτουργῶν μεταξὺ τῶν εὐπόρων, προσέκρουεν ἐνίοτε εἰς τὸν δίκαιον καταλογισμὸν τούτων. Οὗ ἕνεκα, ἐπὶ Ναυσινίκου (377), καθιερώθησαν αἱ συμμορίαι. Κατὰ ταύτην διωρίζοντο 1.200 *συντελεῖς*, (*Δημοσθ. Μειδ. 155*) ἐκ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν (*Ἀρποκρατ. λέξ. συμμορία*), ἡλικίας 35 - 40 ἐτῶν, ἀνὰ 120 ἐξ ἑκάστης φυλῆς, οἵτινες διῃρέθησαν εἰς 20 συμμορίας ἐξ ἑξήκοντα προσώπων ἑκάστης, διατελούσης ὑπὸ *ἐπιμελητὴν* (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 21*). Αἱ ἀνωτέρω 20 συμμορίαι ὑποδιῃρέθησαν εἰς *συντελείας*, ἑκάστη τῶν ὁποίων, ἀποτελουμένη ἐκ 16 τὸ πολὺ προσώπων, ὑπεχρεοῦτο νὰ διατηρῇ ἀνὰ μίαν τριήρη (*Δημοσθ. Στεφ. 261, Μειδ. 154*). Ἐὰν ἡ ἀνάγκη τῆς καταρτίσεως τῆς τριήρους ἦτο κατεπείγουσα, οἱ μᾶλλον εὔποροι, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν συμμοριῶν (*Δημοσθ. Πολυκλ. 8*) προκατέβαλλον τῇ ἧττον πλουσίᾳ συμμορίᾳ τὴν εἰσφορὰν ἑκάστου, *προεισφορὰν* καλουμένην (*Δημοσθ. Φαίνιππ. 3*), ἣν καὶ διένειμον ἀκολούθως μεταξὺ τῶν ὑποχρέων (*Δημοσθ. Μειδ. 155*). Οἱ μὴ κεκτημένοι περιουσίαν δέκα ταλάντων, ἥτις ὑπέκειτο εἰς φορολογίαν, ὑπεχρεοῦντο νὰ μετάσχουν εἰς τὰς συντελείας, οὕτω διὰ τῆς συνδρομῆς πλειόνων προσώπων, συνεπληροῦτο τὸ ποσὸν τῶν 10 ταλάντων (*Δημοσθ. Στεφ. 262*). Ἡ φορολογητέα περιουσία, ἐξηλέγχετο ὑπὸ τῶν δημάρχων καὶ κατεγράφετο ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων (τῶν ἐπιγραφέων ἢ διαγραφέων ἢ ἐκλογέων).

θ) *Ἀντίδοσις*. Πᾶς πολίτης, κατατασσόμενος εἰς λειτουργίαν τινά, τριηραρχίαν ἢ χορηγίαν, ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ ἄλλον, πλουσιώτερον αὐτοῦ, εἴτε ν' ἀναλάβῃ οὗτος τὴν λειτουργίαν, εἴτε νὰ ἀνταλλάξῃ μετ' αὐτοῦ τὰς περιουσίας των, ὁπότε ἐὰν ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀνταλλαγή, ἡ λειτουργία ἐβάρυνεν αὐτόν. Ἀλλ' ἐὰν ὁ καθ' οὗ ἡ ἀντίδοσις, εἶχεν ἀντιρρήσεις, ἐπελαμβάνετο τῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς συντηρητικῶς ὁ ἁρμόδιος Ἄρχων, ὅστις ἠρεύνα τὰς περιουσίας ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, ἔτασσε φύλακας τῶν περιουσιῶν των, ἐξήταζε τοὺς περιουσιακοὺς τίτλους καὶ τὰ ὑπάρχοντα βάρη ἑκατέρου τούτων (*Δημοσθ. Φαίν. 5 ἐπ.*). Μεθ' ὅ, βάσει τῶν τηρηθεισῶν διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν σημειώσεων, ἑκάτερος τῶν ἀμφισβητούντων ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν παρεῖχε ἀκριβῆ *καταγραφήν*, τῆς περιουσιακῆς καταστάσεώς του, καὶ ἑκάτερος τούτων ὤμνυεν ὅτι ἦτο ἀκριβὴς ἡ καταγραφή, εἰς ἣν ὅμως δὲν περιελαμβάνετο οἱαδήποτε συμμετοχὴ τούτων εἰς τὰ ἐν Λαυρίῳ ἀργυρεῖα (*Δημοσθ. Φαίνιππ. 18*). Κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτην αἱ περιουσίαι ἀμφοτέρων ἐτέλουν ὑπὸ μεσεγγύησιν, μὴ δυνάμεναι ν' ἀπαλλοτριωθῶσι (*Δημοσθ. Ἀφόβ. Β' 17, Μειδ. 19 ἐπ.*). Ἐὰν παρὰ ταῦτα δὲν ἐπήρχετο συμφωνία μεταξὺ τῶν διαφερομένων, ἡ ὑπόθεσις εἰσήγετο εἰς τὰ δικαστήρια ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ αὐτοῦ Ἄρχοντος (*Ἴδε Δημοσθ. Φαίνιππ. προοίμ.* καὶ *1 ἐπ., Μειδ. 80*).—«...καθ' ἕκαστον ἔτος ποιοῦσι τὰς ἀντιδόσεις». Τὸν εἰς λειτουργίαν τινὰ χειροτονούμενον «... ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγματος, εἴ τινα ἑαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντα ἐπεδείκνυε. Καὶ εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὡμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντικαθίστατο· εἰ δὲ ἠρνεῖτο, τὴν οὐσίαν ἀντεδίδοσαν». Παρασημαίνειν τὰ οἰκήματα τοῦ προβληθέντος. «...τοὺς δ' ἀντιδιδόντας ἀλλήλοις, ὅταν ὀμόσαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν, προσομνύειν τόν δε τὸν ὅρκον «ἀποφαίνω τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ ὀρθῶς καὶ δικαίως, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυρείοις, ὅσα οἱ νόμοι ἀτελῆ πεποιήκασι». «...τριῶν ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ διδόναι τὴν ἀπόφασιν». «...τῶν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲν ἀποφαίνειν» (*Δημοσθ. Φαίνιππ.* ὑπόθ., *4 ἐπ.*).

497α. α) *Πώλησις περιουσίας τοῦ Κράτους*. Ἤτοι τῶν ἀναθημάτων καὶ ἄλλων κινητῶν περιουσιακῶν στοιχείων. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πώλησιν ἀκινήτων εἰς τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον Ῥη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ πλειστηριασμοῦ τέλη (β), αἱ ἐκ μονοπωλείων εἰσπράξεις (γ) καὶ διάφοροι ἄλλοι (δ).

τορικήν. (Β'. 11, 16) ὑποστηρίζεται «εἴ τι τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἠμελημένων ἐστὶ καὶ μήτε πρόσοδον ποιεῖ μήτε τοῖς θεοῖς ἐξαίρετόν ἐστι· λέγω δ' οἷον τόπους τινὰς δημοσίους ἠμελημένους, ἐξ ὧν τοῖς ἰδιώταις ἢ πραθέντων ἢ μισθωθέντων πρόσοδος ἄν τις τῇ πόλει γίγνοιτο· κοινότατος γὰρ ὁ τοιοῦτος πόρος ἐστίν» (*Ἀνδρεάδου, Δημοσία Οἰκονομία σελ. 138*).

β) *Τὰ ἐκ πλειστηριασμῶν τέλη*. Πᾶσαι αἱ ἀγοραπωλησίαι καὶ αἱ ἐκ πλειστηριασμῶν, ὑπέκειντο εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ τέλους *ἐπωνίων*, δι' ἧς ἄλλως ἐπετυγχάνετο ἡ δημοσιότης τῶν πράξεων τούτων (*Στοβαίου, Ἀνθολόγ. ΜΔ'. 22*).

γ) *Αἱ ἐκ μονοπωλίων εἰσπράξεις*. Τῶν πόλεων ἔνιαι τὸν πόρον τούτων ποιοῦνται, ὅταν ἀπορῶσι χρημάτων, μονοπωλίαν γὰρ τῶν ὠνίων ποιοῦσι (*Ἀριστοτ. Πολιτικὰ Α'. IV. 6*). Ταῦτα ἐπεβάλλοντο ἐπὶ τοῦ σίτου, τοῦ ἐλαίου, τῶν νομισμάτων, τῆς ἁλιείας καὶ ἄλλων πρώτης ἀνάγκης εἰδῶν.

δ) *Ἔκτακτοι φορολογίαι*. Αἱ ὑπέρογκοι δαπάναι εἰς ἃς ὑποβάλλεται τὸ Κράτος, ἀναγκαίως συντελοῦσιν εἰς τὴν τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος ὑποτίμησιν, ἥτις ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὸ κοινόν, ἀνεξαρτήτως φύλου καὶ καταστάσεως, σπεύδει νὰ ἐπενδύσῃ τὰς οἰκονομίας του εἰς ὑγιὲς νόμισμα. Αἱ τοιαῦται οἰκονομικαὶ δυσπραγίαι δὲν ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Πάντες οἱ λαοὶ ἐδοκίμασαν αὐτάς, συνοδευομένας μάλιστα ὑπὸ λιμοῦ, ἀλλὰ κατώρθωσαν νὰ τὰς παρακάμψουν, ἐφαρμόσαντες διάφορα ἔκτακτα οἰκονομικὰ μέτρα, ὧν πλεῖστα ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Οἰκονομικοῖς του (*1346 ἑπ.*). Βάσεις τῶν μέτρων τούτων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι. — Ι. *Ἡ ἀνάπτυξις τῶν προσόδων*. Κύριον μέσον πρὸς αὔξησιν τῶν προσόδων ἀποτελεῖ ἡ ἀνάπτυξις τῶν πόρων, ἥτις συνετελέσθη διὰ τῶν ἑξῆς μέσων. 1) *Διὰ τῆς διαθέσεως τῶν κτημάτων τοῦ δημοσίου* (Βυζάντιοι δὲ δεηθέντες χρημάτων, τὰ τεμένη τὰ δημόσια ἀπέδοντο, τὰ μὲν κάρπιμα χρόνον τινά, τὰ δὲ ἄκαρπα ἀεννάως κ.λπ., *Ἀριστοτ. Οἰκ. 1346,10*). — 2) *Διὰ τῆς φορολογίας*, ἥτις ἐπεβλήθη· α) ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων (νόμου ὄντος ἐν Βαβυλωνίᾳ δεκάτην εἶναι τῶν εἰσαγομένων, *Ἀριστοτ. Οἰκ. 1352.25*). — β) *Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν ἐγχωρίων προϊόντων* (Λαμψακηνοί.... ὄντος μεδίμνου τῶν ἀλφίτων τετραδράχμου, προσέταξαν τοῖς ἀγοραίοις πωλεῖν ἑξάδραχμον, καὶ τοῦ ἐλαίου τὸν χοᾶ ὄντα δραχμῶν ⟨τριῶν⟩, τεττάρων καὶ τριωβόλου, τοῦ τε οἴνου καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν τιμὴν ἐλάμβανεν ὁ ἰδιώτης, τὸ δὲ πλέον ἡ πόλις, καὶ εὐπόρησε χρημάτων, *Ἀριστοτ. Οἰκ. 1347. 30*). — γ) *Διὰ τῆς φορολογίας τῆς περιουσίας τῶν ἰδιωτῶν* (ἐξ ἧς ἀπογραφείσης, ἔλαβε τὸ δέκατον ὁ Κύψελος ὁ Κορίνθιος, ἐὰν δέ τις τῶν πολιτῶν δὲν εἶχε περιουσίαν, τὸ σῶμα αὐτοῦ διμναῖον τιμήσασθαι, *Ἀριστοτ. αὐτόθι 1346. 5 καὶ 1347. 20*). Καταστήσας οὕτω γενικὴν καὶ ὁμοιόμορφον τὴν φορολογίαν, ἀρχήν, ἣν καθιέρωσεν ὁ Σόλων (ἀτελῆ μηδένα εἶναι), καὶ υἱοθέτησε τὸ Ρωμ. δίκαιον (*Βασιλ. 54. 5. 9 καὶ 15, r. 1, 3 Κ. 10. 46 κ.λπ.*). — 3) *Διὰ τοῦ καταναγκαστικοῦ δανείου*, ὅπερ ἐπεβλήθη εἰς τὰς πλουσίας τάξεις (Μέμνων Ρόδιος κυριεύσας Λαμψάκου, δεηθεὶς χρημάτων ἐπέγραψε τοῖς πλουσιωτάτοις αὐτῶν πλῆθός τι ἀργυρίου, *Ἀριστοτ.* αὐτόθι, *1347. 35* καὶ *1351*). — 4) *Δι' ἀκυρώσεως τοῦ νομίσματος ἢ μειώσεως τῆς ἀξίας αὐτοῦ* (*Ἀριστοτ. Οἰκ. 1347. 5*), καὶ ἐκδόσεως ἑτέρου σιδηροῦ (*1348. 25*), ἢ ἐκ κασσιτέρου (*1349. 30*), ἢ ἐκ χαλκοῦ ἀντὶ ἀργύρου, (*1350. 25*), ἢ τέλος διὰ διπλασιασμοῦ τῆς ἀξίας αὐτοῦ (ἐπικόψας χαρακτῆρα ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμὰς (*Ἀριστοτ. Οἰκ. 1349.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

36).— 5) Καὶ δι' ἄλλων μέσων, οὕτω· α) *Διὰ τῆς κηρύξεως ὡς δημοσίων τῶν πρὸς τὰς ὁδοὺς εὑρισκομένων θυρῶν, καὶ πωλήσεως αὐτῶν εἰς τοὺς τέως ἰδιοκτήτας* ('Ιππίας [ὁ] 'Αθηναῖος τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερῴων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ τὰ προφράγματα καὶ τὰς θύρας τὰς ἀνοιγομένας ἔξω ἐπώλησεν· ὠνοῦντο οὖν ὧν ἦν τὰ κτήματα, καὶ συνελέγη χρήματα οὕτω συχνὰ *'Αριστοτ. Οἰκ. 1347. 5*).— β) *Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρήσεως κοσμημάτων* ('Εφέσιοι δεηθέντες χρημάτων νόμον ἔθεντο μὴ φορεῖν χρυσὸν τὰς γυναῖκας, ὅσον δὲ νῦν ἔχουσι δανεῖσαι τῇ πόλει, *1349. 10*· ὁ δὲ Διονύσιος ὁ Συρακούσιος ἐπέβαλε διὰ νόμου, ἐπὶ ποινῇ ἱεροσυλίας, εἰς τὰς γυναῖκας ὅπως καταθέσωσι τὰ κοσμήματά των εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος, ἅτινα παρέλαβεν οὗτος ἐκ τοῦ ἱεροῦ λόγῳ δανείου, *1349. 15*).— γ) *Διὰ τῆς ἀποκοπῆς ἑνὸς μισθοῦ* (Κλεομένης....παραλλάξας ἕνα μῆνα παρὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀφῄρει μισθὸν ἀεὶ μηνός, *1353. 1*· ἐν ᾧ οἱ Λακεδαιμόνιοι Σαμίων δεηθέντων χρήματα αὐτοῖς εἰς τὴν κάθοδον δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν ἡμέραν καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύγια νηστεῦσαι, *1347. 15*). — δ) Καθωρίσθησαν ὑπὸ τῶν 'Εφεσίων διὰ νόμου τοῦ 84 π. Χ. διάφοροι περιορισμοὶ τῶν ἐνυποθήκων δανείων, λόγῳ τῶν ἐπενεχθεισῶν ἐν γένει ζημιῶν ἐκ τῶν τότε πολέμων αὐτῶν. — 6) *Διὰ τῆς συγκεντρώσεως εἰς μίαν Τράπεζαν πάσης νομισματικῆς ἐνεργείας* (οἱ Βυζάντιοι τῶν τε νομισμάτων τὴν καταλλαγὴν ἀπέδοντο μιᾷ τραπέζῃ· ἑτέρῳ δὲ οὐκ ἦν οὐθενὶ οὔτε ἀποδόσθαι ἑτέρῳ οὔτε πρίασθαι παρ' ἑτέρου· εἰ δὲ μή, στέρησις ἦν, *1346. 24*). 'Αναλόγους, ἀλλ' ἐπὶ ἄλλων βάσεων, συστάσεις περὶ αὐξήσεως τῶν πόρων, ποιεῖται ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ περὶ Πόρων καὶ Προσόδων μελέτῃ του, ἔνθα, πρῶτος οὗτος, ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἤδη εὐδοκιμούσης ἐν 'Ελβετίᾳ καὶ 'Ιταλίᾳ βιομηχανίας τῶν Ξένων. — II. *Προστασία τῆς παραγωγῆς.* Ἕτερον μέσον δι' οὗ αὐξάνονται οἱ πόροι εἶναι ἡ προστασία τῆς παραγωγῆς, οὕτω· α) 'Απηγορεύθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος ἡ σφαγὴ προβάτου ἐλάσσονος τοῦ ἑνὸς ἔτους (*μὴ σφάζειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον* (*'Ανδροτίων παρ' 'Αθηναίῳ*), *ἢ θῆλυ* (*'Αριστοτ. Οἰκ. 1349. 14*). 'Απηγορεύθη ἐπίσης ἡ θυσία ἢ ἡ σφαγὴ βοὸς (*βοῦν ἀρότην μὴ θύειν*) καὶ (*βοῦς μὴ καταθύεσθαι, νόμοι Σόλωνος*), καὶ ἐδόθη ἀμοιβὴ εἰς τοὺς φονεύοντας λῦκον (*λύκον δὲ τῷ κομίσαντι πέντε δραχμὰς ἔδωκε λυκιδέα δὲ μίαν, ὧν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος, τὸ μὲν βοὸς εἶναι, τὸ δὲ προβάτου τιμήν, Πλουτ. Σόλων23.25*). Ταὐτὸν καὶ ἐν τῷ ρωμ. δικ., ν. 1 § 10 Π. 9. 1, ἐν Βασιλ. 60. 2-1.- β) 'Απηγορεύθη ἡ ἐκκοπὴ ἐλαίας (*'Εάν τις ἐλαίαν 'Αθήνησιν ἐξορύττῃ .... ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ ἑκατὸν δραχμὰς τῆς ἐλαίας ἑκάστης*). 'Ο νόμος οὗτος παρελήφθη καὶ ἐν τῷ ρωμ. δικ., ἐπεξετάθη δὲ ἐπὶ 'Αρκαδίου καὶ 'Ονωρίου καὶ εἰς τὰς κυπαρίσσους καὶ πλατάνους (*ν. 1, 2 Κ. 11. 78. ἴδε καὶ Π. 47. 7 καὶ 43. 27, ἐν Βασιλ. 60. 2 - 1*). — γ) 'Απηγορεύθη ἡ ἐξαγωγὴ τῶν διὰ τὴν κατανάλωσιν τῆς χώρας χρησίμων προϊόντων, πλὴν τοῦ ἐν ὑπερπαραγωγῇ ἐλαίου (*ἔλαιον μόνον ἐξάγειν, ἄλλα δὲ μή· καὶ κατὰ τῶν ἐξαγόντων ἀρὰς πρὸς τὸν Ἄρχοντα ποιεῖσθαι, ἢ ἐκτίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχμὰς εἰς τὸ δημόσιον*). 'Η ἀπαγόρευσις αὕτη τοῦ Σόλωνος, εἰς ἣν περιελήφθησαν τὰ διὰ τὰς ναυπηγήσεις χρήσιμα (ξύλα, πίσσα καὶ κηρός), πιθανῶς δὲ καὶ τὰ σῦκα, ἐγένετο *ἵνα μόνοι ἀπολαύοιεν οἱ κατοικοῦντες τὰ γινόμενα* (*Σχόλ. εἰς Πλοῦτον τοῦ 'Αριστοφάνους*). Παρεμφερὴς διάταξις ὑπῆρξεν εἰς τὸ ρωμ. δίκ. (μηδεὶς εἰς τὸ βαρβαρικὸν ἀπαγέτω οἶνον, ἢ ἔλαιον ἢ γάρον (*Βασιλ. 19. 1. 83*). *Κλεομένης 'Αλεξανδρεὺς Αἰγύπτου σατραπεύων, λιμοῦ γενομένου ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τόποις σφόδρα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ μετρίως, ἀπέκλεισε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου. τῶν δὲ νομαρχῶν φασκόντων οὐ δυνήσεσθαι τοὺς φόρους ἀποδοῦναι τῷ μὴ ἐξάγεσθαι τὸν σῖτον, ἐξαγωγὴν μὲν ἐποίησε, τέλος δὲ πολὺ τῷ σίτῳ ἐπέβαλεν* (*'Αριστοτ. Οἰκον. 1352. 15*). — δ) *'Επεδιώχθη ἡ ἀνάπτυξις τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς* ('Ιφικράτης 'Αθηναῖος, Κότυος, συναγαγόντος στρατιώτας, ἐπόρισεν αὐτῷ χρή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

498. *Δαπάναι.* Ὁ δῆμος Ἀθηναίων ἐβαρύνετο διὰ τῶν δαπανῶν, τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας, ἤτοι τῶν στρατιωτικῶν (α) καὶ τῶν ὀχυρώσεων (β), προσδὲ τῶν διπλωματικῶν (γ), εἰς ἃς προσθετέον καὶ τὰς *εἰς τὸ δέον* (δ), τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως (ε), τῶν τῆς ἱερᾶς διοικήσεως (στ), τῶν δημοσίων ἔργων (ζ), τῶν

ματα τρόπον τοιοῦτον. ἐκέλευσε τῶν ἀνθρώπων ὧν ἦρχε προστάξαι κατασπεῖραι αὐτῷ γῆν τριῶν μεδίμνων· τούτου δὲ πραχθέντος συνελέγη σίτου πολὺ πλῆθος, *Ἀριστοτ. 1351. 18*). — ε) *Κατεδιώχθη ἡ ἀεργία,* καὶ ἐπεβλήθη ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπὶ Δράκοντος, τῆς ἀτιμίας δὲ ὑπὸ Σόλωνος, καὶ τοῦτο διότι ὡς πολλὰ ἡ σχολὴ ποιεῖ κακά. Καὶ τὸ ρωμ. δικ. ἐπέβαλεν ἐπίσης ποινὰς εἰς τὸν ἄεργον (*ν. 26 Κ. 10. 32, καὶ ν. 1 Κ. 11. 26, ἐν Βασιλ. 54. 27. 1*).

498. α) *Στρατός.* Αὕτη ἦτο ἡ σημαντικωτέρα δαπάνη, διότι καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἐπὶ Περικλέους, διετηροῦντο 1.600 τοξόται, 1.200 ἱππεῖς, 500 φρουροὶ νεωρείων, καὶ πρὸς τούτοις ἐν τῇ πόλει φρουροὶ 50 (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. XXIV*), πλὴν τούτων δὲ καὶ 1.200 Σκῦθαι τοξόται. Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα (*ἐν Ἱππάρχῳ α. 15*) ἡ δαπάνη μόνη τῶν ἱππέων ἀνήρχετο εἰς 40 τάλαντα. Πλὴν τούτων, κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀριστοτέλη (*αὐτόθι*) ἐπεὶ συνεστήσαντο τὸν πόλεμον ὕστερον, ὁπλῖται μὲν 2.500 καὶ ναῦται 3.000. — Κατὰ ἱκανὸν μέρος ὁ στρατὸς ἦτο ὠνητὸς ἐκ μισθοφόρων, οὗ ἕνεκα ἡ συμβολὴ αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ δὲν ἦτο ἱκανοποιητικὴ (*Θουκυδ. VII. 13*).

β) *Ὀχυρώσεις.* Λόγῳ τῆς τοποθεσίας τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τῶν κινδύνων, οὓς διέτρεχεν ἐκ τῆς ξηρᾶς (*Θουκυδ. 1, 143, 9*), ἠναγκάσθησαν νὰ κατασκευάσουν τὰ μακρὰ τείχη, καὶ νὰ τὰ ὀχυρώσουν, κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὰς Ἀθήνας νὰ τὰς καταστήσουν σχεδὸν νῆσον, καὶ νὰ κατασκευάσουν πολλὰ οἰκοδομήματα καὶ νεωσοίκους (*Ἰσοκράτ. Ἀεροπαγίτ. 27*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) *Διπλωματικαί.* Ἤτοι αἱ δαπάναι, αἵτινες ἐγένοντο εἰς ἀποστολὰς πρέσβεων (ἐφοδίου ἢ πορείου) πρὸς ξένας χώρας, αἵτινες ἦσαν συχνόταται καὶ δαπανηρόταται (*Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 66, Δημοσθ. Παραπρεσβ. 19. 158*).

δ) *Εἰς τὸ δέον.* Ἤτοι αἱ μυστικαὶ δαπάναι, αἵτινες ἐχορηγοῦντο πρὸς ξένα κράτη ἢ πρὸς ἐξαγορὰν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, χωρὶς νὰ κατονομάζωνται, οὐδὲ νὰ παρέχωνται ἐξηγήσεις εἰς τὴν Βουλὴν «Περικλέους ἐν τῷ τῆς στρατηγίας ἀπολογισμῷ δέκα ταλάντων ἀνάλωμα γράψαντος ἀνηλωμένων εἰς τὸ δέον ὁ δῆμος ἀπεδέξατο μὴ πολυπραγμονήσας μηδ' ἐλέγξας τὸ ἀπόρρητον» (*Πλουτ. Περικλ. 23, Ἀριστοφ. Νεφέλ. 858 - 9*).

ε) *Ἐκπαίδευσις.* Ἡ δωρεὰν ἐκπαίδευσις ἀπαντᾶται εἰς μικρὰς πολιτείας (*Πλουτ. Θεμιστοκλ. Χ, Διοδώρ. Σικελ. XII. 12*), συνιστᾶται δὲ ὡς ὑποχρεωτικὴ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων (*Πλάτων. Νόμοι 804.*), ἀλλ' ἐν Ἀθήναις, αἱ δαπάναι δι' αὐτὴν περιωρίζοντο εἰς τὴν ἵδρυσιν καλλιτεχνικῶν ἔργων καὶ εἰς τὴν τακτικὴν διδασκαλίαν δραματικῶν ἔργων. Ἡ περαιτέρω ἐκπαίδευσις συνετελεῖτο διὰ τῶν μορφωμένων δούλων καὶ μετοίκων.

στ) *Ἱερὰ διοίκησις.* Οὐδεμία ἑλληνικὴ πόλις δὲν εἶχε τόσας ἑορτάς, ὅσας εἶχον αἱ Ἀθῆναι (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. 111. 2, Πλάτων. Ἀλκιβιάδ. β. XII, Ἀριστοφ. Σφῆκ. 663*), ἦσαν δὲ αὗται δαπανηρόταται (*Ἰσοκράτ. Ἀεροπαγ. ια*), ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἀπορροφοῦν μέγα μέρος τῶν δημοσίων εἰσπράξεων. Εἰς ταύτας περιλαμβάνονται τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια κ.λπ., οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, οἱ ἐν Νεμέᾳ, Δήλῳ κ.λπ., οἱ γυμνικοί, οἱ δραματικοὶ καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ὅμως συνέβαλλον εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς κοινωνίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ζ) *Δημόσια ἔργα.* Τὴν ἔλλειψιν τῶν στοιχειωδῶν δημοσίων ἔργων, ἐν οἷς ὑδραγωγείων

πρὸς ἀνακούφισιν ὡρισμένων τάξεων καὶ τῶν ἀπόρων πολιτῶν, οἷαι, διὰ τὴν ἐπάρκειαν τοῦ σίτου (η), διὰ τὴν διατροφὴν ὀρφανῶν (θ), ἢ τῶν ἀδυνάτων (ι), διὰ τὴν σίτησιν (ια), διὰ τὰς κρεονομίας (ιβ), διὰ τὴν προίκισιν θυγατέρων ἐπιφανῶν

(*Θουκυδ. ΙΙ. 48. 2 καὶ ΙΙΙ. 87*) καὶ ἄλλων, ἀνεπλήρωσεν ὁ Περικλῆς, ὅστις προέβη εἰς τὸν καλλωπισμὸν τῆς πόλεως, ὄχι διὰ νὰ καλλωπίσῃ αὐτὴν ὡς ἀλαζόνα γυναῖκα (*Πλουτ. Περικλ. ΧΙΙ*), ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ ἐργασίαν εἰς τοὺς πάσχοντας θῆτας τῆς ἐποχῆς του, καὶ πρὸς τοῦτο ἐχρησιμοποίησε πᾶν ἀντικείμενον πολύτιμον (*Πλουτ. Περικλ. ΧΙΙ*), καὶ κατώρθωσεν ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν συρροὴν πολλῶν ξένων ἐν Ἀθήναις, διὰ τῆς συρροῆς τῶν ὁποίων ἐκέρδιζαν πολλὰ οἱ πολῖται, καὶ ἐκορυφοῦτο ἡ αἴγλη τῆς πόλεως (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. Ι. 18*), ὡς ἐπιγραμμίζει ὁ ποιητὴς Λύσιππος, εἰ μὴ Ἀθήνας τεθέασαι, στέλεχος εἶ· εἰ δὲ τεθέασαι μὴ τεθήρευσαί δ' ὄνος· εἰ δ' εὐαρεστῶν ἀποτρέχεις, κανθήλιος). Ταῦτα δὲ κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, αἵτινες ἦσαν λιταὶ καὶ μέτριαι (*Δημοσθ. Συντάξ. 29*).

η) *Σιτάρκεια*. Ἡ πτωχότης τοῦ Ἀττικοῦ ἐδάφους, ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν ἀφορμή, ὥστε νὰ καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἔξωθεν εἰσαγωγὴ σίτου (*Δημοσθ. Στεφάν. 87, Θουκυδ. Α. 2*), δεδομένου ὅτι ἔναντι παραγωγῆς 400.000 μεδίμνων, εἰσήγοντο ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἕτεροι 800.000 μέδιμνοι (*Δημοσθ. Λεπτίν. 31. 2*), ἐντεῦθεν, ἀφ' ἑνὸς κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως διὰ συνθηκῶν ἐξασφαλισθῇ ἡ εἰσαγωγὴ ξένου σίτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ θεσπισθῶσιν εἰδικοὶ περιορισμοὶ καὶ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν (διότι εἰς οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ἐπετρέπετο νὰ μεταφέρῃ σῖτον ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἢ νὰ συνάψῃ ναυτοδάνειον εἰς σιτοφόρα πλοῖα κομίζοντα σῖτον ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν), καὶ περὶ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ (διότι ἐκ τοῦ μεταφερομένου σίτου εἰς Πειραιᾶ μόνον τὸ 1)3 διετίθετο εἰς τοῦτον, τὰ δὲ 2)3 ἔδει νὰ ἐδίδοντο εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ διότι δὲν ἐπετρέπετο εἰς οὐδένα πολίτην νὰ ἀγοράζῃ πέραν τῶν 50 φορμῶν). Ἀλλὰ πλὴν τῶν μέτρων τούτων, καὶ ὅταν ὑπῆρχον ἔκτακτοι περιστάσεις, εἴτε προσεκαλοῦντο οἱ βασιλεῖς σιτοφόρων χωρῶν νὰ προβοῦν εἰς δωρεάς, εἴτε ἀπεφασίζετο ἡ διανομὴ σίτου εἰς τιμὴν ἥσσονα τῆς πραγματικῆς, εἴτε καὶ διενέμετο οὗτος δωρεάν.

θ) *Διατροφὴ τῶν ἐκ πολέμου ὀρφανῶν*. (*Διογ. Λαέρτ. Α. 54, Διοδ. Σικελιώτ. ΧΧ. 84, Αἰσχίν. Κτησιφ. 154, Ἰσοκράτ. Συμμαχ. 29*).

ι) *Ἀδύνατοι*. (*Πλουτ. Σόλων 31*.—Ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν τοῦ 11 θέματος καὶ θέμα 438).

ια) Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 443.

ιβ) *Κρεονομίαι*. Ἤτοι τὰ ἐκ τῶν θυομένων ζῴων κρέατα. — Θυσίας δὲ καὶ ἱερὰ καὶ ἑορτὰς καὶ τεμένη γνοὺς ὁ δῆμος ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἑκάστῳ τῶν πενήτων θύειν καὶ εὐωχεῖσθαι καὶ κτᾶσθαι ἱερὰ καὶ πόλιν οἰκεῖν καλὴν καὶ μεγάλην, ἐξεῦρεν ὅτῳ τρόπῳ ἔσται ταῦτα. θύουσιν οὖν δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἱερεῖα πολλά· ἔστι δὲ ὁ δῆμος ὁ εὐωχούμενος καὶ διαλαγχάνων τὰ ἱερεῖα (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. ΙΙ. 9*).

ιγ) *Προίκισις θυγατέρων ἐπιφανῶν*. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 438.

ιδ) *Μισθοί*. Κατὰ τὴν Ἀθηναίων Πολιτείαν τοῦ Ἀριστοτέλους (*ΧΧΙV*) οἱ μισθοδοτούμενοι ἀνήρχοντο περίπου εἰς 20.000 (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν λαμβανόντων ἐκκλησιαστικὸν μισθόν). Μολονότι ὁ ἀριθμὸς τῶν μισθοδοτουμένων ἦτο μέγας καὶ δυσανάλογος πρὸς τὴν χώραν, ἐδικαιολογεῖτο ἐν τοσούτῳ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἄλλαι πρόσοδοι ἐν Ἀθήναις, οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ δημιουργῶνται δημόσια κτήρια, ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν ὁποίων θὰ ἀνεκού-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπόρων ἀνδρῶν (ιγ), διὰ τὰς δαπάνας μισθῶν (ιδ), ἐν αἷς τοῦ βουλευτικοῦ (ιε), τοῦ δικαστικοῦ (ιστ) καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ (ιζ), καὶ τέλος διὰ τὰς δαπάνας τοῦ θεωρικοῦ (ιη).

498α. *Περιορισμὸς τῶν δαπανῶν.* Ἀλλ' οὔτε ἡ ἀνάπτυξις τῶν προσόδων, οὔτε ἡ προστασία τῆς παραγωγῆς θὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ δημοσίου ταμείου ἐὰν ἐκ παραλλήλου δὲν περιορισθοῦν αἱ δαπάναι καὶ δὲν καταργηθῶσιν αἱ μὴ ἀπαραίτητοι.

φιζε πολὺν πληθυσμόν, οὔτε ἄλλως ἐδικαιολογεῖτο νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας ὁ πολίτης εἰς τὸ Κράτος δωρεάν, στερούμενος πάσης ἀνέσεως. Καὶ ὁ μὲν Ἀριστοφάνης (*Ἱππῆς 797 ἐπ. καὶ 1349 ἐπ. καὶ Σφῆκες 303 - 6*), ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ μισθοδοσία ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην, ἐνῷ ὁ Πλάτων (*Γοργίας 515 ε*) διατείνεται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῶν μισθῶν κατέστησαν ἀργοί, δειλοί, λάλοι καὶ φιλάργυροι, καὶ πρὸ παντὸς φιλόδικοι (*Ξενοφ. Ἀπομνημον. Γ'. 5. 16, Λουκιανοῦ Ἰκαρομένιππος 16, Θουκυδ. Α. 77*).

ιε) *Βουλευτικός.* Ἀντὶ δραχμῆς ὡρίσθη εἰς πέντε ὀβολοὺς ἑκάστῳ (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 62. 2, ἴδε καὶ θέμα 444*).

ιστ) *Δικαστικός.* Οὗτος ἐν ἀρχῇ ἦτο εἷς ὀβολὸς ἢ διώβολον (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 27. 3, Πλουτ. Περικλ. ΙΧ*), ἀλλ' ἐπὶ Κλέωνος ἀνεβιβάσθη εἰς τρεῖς ὀβολοὺς (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 62. 2, Ἴδε καὶ θέμα 444*).

ιζ) *Βουλευτικός.* Πρῶτον μὲν Ἀγύρριος ὀβολὸν ἐπόρισεν, μετὰ δὲ τοῦτον Ἡρακλείδης ὁ Κλαζομένιος ὁ βασιλεὺς ἐπικαλούμενος διώβολον, πάλιν δ' Ἀγύρριος τριώβολον (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 41. 3*), βραδύτερον ἀνῆλθε διὰ μὲν τὴν κυρίαν ἐκκλησίαν εἰς 9 ὀβολούς, ἤτοι 1 καὶ 1)2 δραχμήν, διὰ δὲ τὰς λοιπὰς εἰς 1 δραχμὴν (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 62. 2*).

ιη) *Θεωρικός.* Τὸ θεωρικὸν εἶχε σκοπὸν νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀπόρους τὴν ἀξίαν τοῦ εἰσιτηρίου τοῦ θεάτρου Διονύσου. Εἰσήχθη πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Περικλέους (*Πλουτ. Περικλ. ΙΧ*). Ἀπετελεῖτο ἐξ ἑνὸς διωβόλου. Βραδύτερον ἐπεξετάθη ἡ παροχή του εἰς πάντα τὰ θεάματα καὶ ἑορτάς, καὶ βραδύτερον ἔτι διὰ νὰ ἐμπλουτισθῇ τὸ ταμεῖον τοῦτο, καθιερώθη ἡ ἀρχὴ ὅπως πάντα τὰ περισσεύματα δίδωνται διὰ τὸ θεωρικόν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι τοῦτο μικρὸν κατὰ μικρὸν θὰ διενέμετο μεταξὺ τῶν πολιτῶν. Κακίζων ὁ Ἀριστοτέλης τὰς προθέσεις ταύτας, δογματίζει «ἔτι δ' ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἄπληστον, καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἱκανὸν διωβολία μόνον, ὅταν δὲ τοῦτ' ᾖ πάτριον, ἀεὶ δέονται τοῦ πλείονος εἰς ἄπειρον ἔλθωσι» (*Πολιτ. Β'. 4. 11*), καὶ ἔτι περαιτέρω. «Τὰ γὰρ περιϊόντα νέμουσιν (οἱ δημαγωγοί)· λαμβάνουσι δ' ἅμα, καὶ πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν· ὁ τετρημένος γὰρ ἐστι πίθος ἡ τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις» (*Πολιτ. Ζ. 111. 4*). Βάσει τῶν προθέσεων τούτων ὁ Εὔβουλος ἔθεσε νόμον, καθ' ὃν ἐτιμωρεῖτο πᾶς ὑποβάλλων νόμον δι' οὗ θὰ ἐζητεῖτο ἡ χρησιμοποίησις τῶν θεωρικῶν ὡς στρατιωτικῶν, διὰ τοιαύτην δὲ παράβασιν ἐτιμωρήθη ὁ Ἀπολλόδωρος (*Δημοσθ. Νεαίρ. 5 ἐπ., Αἰσχίν. Κτησιφ. 57*). Παρὰ ταῦτα βραδύτερον ὁ Δημοσθένης ἐπέτυχε τὴν ἵδρυσιν ταμείου στρατιωτικῶν, εἰς ὃ συνεκεντρώθησαν τὰ περισσεύματα (ἴδε *Δημοσθ. Φιλίππ. Α. 40*), ὅπερ καὶ ἴσχυσε μέχρι τοῦ Ἀριστοτέλους (*Πολ. Ἀθ. 43, 47*).

498α. Ἔτι δὲ καὶ τὰς δαπάνας τῆς πόλεως ἁπάσας, ὅπως εἴ τις περίεργος ἀφαιρεθῇ καὶ εἴ τις μείζων, ἐλάττων γένηται· οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὰ ὑπάρχοντα προστιθέντες πλουσιώτεροι γίνον-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

499. *Ἐκμίσθωσις δημοσίων προσόδων.* Τὰ πλεῖστα τῶν δημοσίων τελῶν ἐμισθοῦντο ὑπὸ πολιτῶν ἢ ἑταιριῶν διὰ τῶν πωλητῶν, ἐνεργούντων ὡς ἀντιπροσώπων τῆς ἐφορίας τῆς Βουλῆς. Οἱ Τελῶναι, ὡς εἴρηται, ἐξῃροῦντο τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, εἶχον δὲ συνήθως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ των εἰσπράκτορας, *ἐκλογεῖς* καλουμένους.

500. Τοὺς τὰ τέλη ὠνουμένους, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα ἕως τῆς ἐννάτης πρυτανείας, τὰ διπλᾶ καταβαλεῖν.

501. Τὴν οὐσίαν δημοσίαν εἶναι, ὃς ἂν ἐγγυησάμενός τι τῶν τῆς πόλεως, μὴ ἀποδῷ τὴν ἐγγύην.

502. Ἐπεγγυᾶν δ' ἐπιορκήσαντα τὸν Ἀπόλλω, δεδιότα δὲ δίκης ἕνεκα δρασκάζειν.

503. *Ἀποταμίευσις δημοσίου θησαυροῦ.* Χίλια τάλαντα κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ καὶ μὴ ἀναλοῦν. Ἢν δέ τις εἴπῃ ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα εἰς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι νηΐτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν εἶναι.

504. Θανάτῳ ζημιοῦσθαι, εἴ τις ἐπιχειροίη μεταποιεῖν τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά.

505. Ὁπόταν πόλεμος ᾖ, τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι.

στ΄. Οἰκονομικαὶ ὑπηρεσίαι

506. *Ταμίαι.* Οὗτοι ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ (α), μεταξὺ τῶν πεντακοσιομεδίμνων (β), δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπηρετήσουν πέραν τῶν πέντε ἐτῶν (γ). Πλὴν τούτων

ται, ἀλλὰ καὶ ἀφαιροῦντες τῶν δαπανημάτων (*Ἀριστοτ. Ρητορ. Α. 4, σελ. 1359β*). — *Διατριβὴ Ἰω. Λ. Ζέπου ἐν Δικαιοσύνῃ Α΄. (1932) σελ. 79 ἑπ.*

499. Ἴδε σημ. η' θέματος 494, θέμα 487 καὶ 507.

500. *Δημοσθ. Τιμοκρ. 82 ἑπ., κατ' Ἀριστογ. Α. ὑπόθ.*

501. Ἐδημεύοντο τὰ κτήματα τοῦ ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, ἐφ' ὅσον δὲν παρεῖχεν ἐγγυητάς.

502. Τούτων τὸ μὲν ἐπιορκήσαντα ὀμόσαντά ἐστι, τὸ δὲ δρασκάζειν, ὃ νῦν ἀποδιδράσκειν ὀνομάζομεν (*Λυσίου — Θεομν. 17*). Λεύκων τις γεωργὸς μέλιτος ἀσκοὺς εἰς φορμὸν ἐμβαλών, ἐκόμιζεν Ἀθήναζε· κριθὰς σὺν τοῖς φορμοῖς ἐμβαλών, ὡς ὑπὲρ κριθῶν ὀλίγον εἰσπραχθησόμενον τέλος, τοῦ δὲ ὄνου πεσόντος, οἱ Τελῶναι βοηθῆσαι βουλόμενοι, ἔμαθον ὅτι μέλι ἐστὶ καὶ ἀπηνέγκαντο αὐτὸ ὡς ἀτελώνητον (*Ζηνόβιος*).

503. Ταὐτὸν τῷ θέματι 245.

504. Ταὐτὸν τῷ θέματι 246. — Ὁ νόμος οὗτος τοῦ Εὐβούλου ἐτροποποιήθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν 18 τοῦ θέματος 498.

505. Ἴδε ἀνωτέρω σημ. ιη' τοῦ 498 θέματος. — Ἴδε καὶ *Δημοσθ. Νεαίρας 5 ἑπ.*

506. α) Ὁ ταμίας ἐστὶν αὐτοῖς (τοῖς βουλευταῖς) κληρωτὸς (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 49. 4*). — β) Κελεύει γὰρ κληροῦν τοὺς ταμίας ἐκ πεντακοσιομεδίμνων (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πο-*

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξελέγοντο οἱ *Ταμίαι τῶν ἀδυνάτων*, οἵτινες ἦσαν κληρωτοὶ (δ), οἱ *τῶν Στρατιωτικῶν*, οἵτινες ἐχειροτονοῦντο (ε) καὶ εἰσέπραττον τὸ ἀντίτιμον τῶν πωλουμένων μετάλλων καὶ τελῶν (στ´), καὶ διεχειρίζοντο τὰ τῶν ἄθλων τῶν εἰς τὰ Παναθήναια (ζ), ὁ τῆς *Παράλου* καὶ νῦν τῆς τοῦ *Ἄμμωνος*, ὅστις ἐχειροτονεῖτο (η), *οἱ δέκα Ταμίαι τῆς Ἀθηνᾶς*, οἵτινες ἐκληροῦντο ἀνὰ εἷς ἐκ τῆς φυλῆς ἐκ τῶν πεντακοσιομεδίμνων κατὰ τὸν Σόλωνος νόμον (ἔτι γὰρ ὁ νόμος κύριός ἐστιν), ἄρχειν δ' ὁ λαχὼν κἂν πάνυ πένης ᾖ, οὗτοι παραλαμβάνουσι τό τε ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰς Νίκας καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς. (θ).

507. *Ἄλλοι οἰκονομικοὶ λειτουργοί. Δέκα λογισταὶ καὶ εὔθυνοι*, ἀνὰ εἷς ἐξ ἑκάστης φυλῆς, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῆς βουλῆς (α), καὶ δύο *πάρεδροι*, παρ' ἑκάστῳ

λιτ. 8). — γ) Οἱ ταμίαι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπηρετήσωσι πέραν τῶν πέντε ἐτῶν. (*Ἀριστοφ. Ἱππ. 947*). — δ) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 49. 4.* — ε) Ἄρχει δὲ ὁ λαχών, κἂν πάνυ πένης ᾖ. (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 47. 1*) — στ) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 47. 2.* — ζ) Τῆς ποιήσεως τῶν Νικῶν καὶ τῶν ἄθλων (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 49. 3*). — η) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 61. 7.* — θ) *Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 30. 2 καὶ 47. 4*. Εἰς τὸν ἐν Ἀκροπόλει ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν κατατεθειμένα τὰ τῶν Περσῶν λάφυρα, πολύτιμα ἀγάλματα εἰκόνες (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 129, κατ' Ἀνδροτίων. 71. Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 1189*). Διὰ κλήρου ἐπίσης ἐξελέγοντο καὶ οἱ ταμίαι τῶν λοιπῶν θεῶν, οἵτινες βραδύτερον ἡνώθησαν, ἐξαιρέσει τῶν τῆς Ἀθηνᾶς (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 136*). Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐφυλάττοντο καὶ τὰ χρήματα τῆς πόλεως, τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς (*Θουκυδ. Β. 13*). Ἐπίσης μεγάλην δύναμιν εἶχεν ὁ ταμίας τῆς πόλεως (ἐπιστάτης τῆς κοινῆς προσόδου) ὅστις συνήθως ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν προτάσεις περὶ νέων προσόδων. Παρὰ τοῖς ταμίαις ἦσαν συμβοηθοὶ οἱ *πορισταὶ* (*Δημοσθ. Φιλίππ. Α. 49, 15*). Ἰδιαίτεροι Ταμίαι, ὑπῆρχον διὰ τὰ δημόσια ἔργα, διὰ τὰς ἱερὰς τριήρεις (*Πολυδ. Η. 116 Δημοσθ. Μειδ. 171*), διὰ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα (*Δημοσθ. Χερσον. 101*), οἱ δῆμοι καὶ αἱ φυλαί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

507. α) *Εὔθυνοι — Πάρεδροι*. Κληροῦσι δὲ καὶ εὐθύνους ἕνα τῆς φυλῆς ἑκάστης, καὶ παρέδρους δύο τῶν εὐθύνων (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 48. 3 - 5*) καὶ κληροῦσιν οἱ βουλευταὶ λογιστὰς δέκα, τοὺς λογιουμένους ταῖς ἀρχαῖς κατὰ τὴν πρυτανείαν ἑκάστην (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 48. 3*), καὶ *συνηγόρους* τούτοις δέκα, πρὸς οὓς ἅπαντας ἀνάγκη τοὺς τὰς ἀρχὰς ἄρξαντας λόγον ἀπενεγκεῖν. οὗτοι γὰρ εἰσι μόνοι ⟨οἱ⟩ τοῖς ὑπευθύνοις λογιζόμενοι καὶ τὰς εὐθύνας εἰς τὸ δικαστήριον εἰσάγοντες. κἂν μέν τινα κλέπτοντ' ἐξελέγξωσι, κλοπὴν οἱ δικασταὶ καταγιγνώσκουσι καὶ τὸ γνωσθὲν ἀποτίνεται δεκαπλοῦν· ἐὰν δέ τινα δῶρα λαβόντα ἐπιδείξωσιν καὶ καταγνῶσιν οἱ δικασταί, δώρων τιμῶσιν, ἀποτίνεται δὲ καὶ τοῦτο δεκαπλοῦν· ἂν δ' ἀδικεῖν καταγνῶσιν, ἀδικίου τιμῶσιν, ἀποτίνεται δὲ τοῦθ' ἁπλοῦν ἐὰν πρὸ τῆς $\bar{\theta}$ πρυτανείας ἐκτείσῃ τις, εἰ δὲ μή, διπλοῦται. τὸ ⟨δὲ⟩ δεκαπλοῦν οὐ διπλοῦται (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 54. 2 καὶ 48. 3*). Ἦσαν ὑπεύθυνοι πάντες οἱ ἔχοντες ἀρχήν, ἤτοι οἱ στρατηγοί, οἱ πρέσβεις, οἱ ἄρχοντες μετὰ τῶν παρέδρων των, οἱ διαιτηταί, οἱ ἱερεῖς καὶ αἱ ἱέρειαι (*Αἰσχ. Κτησιφ. 56*), οἱ δημόσιοι γραμματεῖς (*Λυσίου — Νικομ. 5*), οἱ ἐπιμεληταὶ δημοσίων οἰκοδομῶν, οἱ τριήραρχοι, ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων, καὶ ἐξ Ἀρείου Πάγου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἱ λαϊκοὶ δικασταί. Ἕκαστος τῶν ἄνω ὑπευθύνων ὤφειλεν ἐντὸς 30 ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς παύσεώς των, νὰ δώσουν λογοδοσίαν (*Ἁρποκρατ., Σουΐδα λεξ. λογισταί*). Ὁ ἀπολογισμὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν εὐθύνων (β), *οἱ συνήγοροι σύνδικοι* (γ), *οἱ πράκτορες* (δ), *οἱ δέκα πωληταὶ* (ε), *οἱ δέκα ἀποδέκται* (στ), *οἱ ἐπιγραφεῖς* (ζ), *οἱ ἑλληνοταμίαι* (η), *οἱ τελῶναι*, ἤτοι οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν δημοσίων προσόδων (θ) καὶ *οἱ ζητηταὶ ἢ μαστῆρες* (ι).

τοῦ ὑπευθύνου παρεδίδετο εἰς τὸν *λογιστὴν* ἐν ἀρχῇ, ἐὰν οὗτος ἀνεύρισκεν ἀνωμαλίας, ἢ ἐὰν ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ ὑπέβαλε κατηγορίαν κατὰ τοῦ ὑπευθύνου, ἡ ὑπόθεσις μετεβιβάζετο εἰς τοὺς *εὐθύνους*, ἐὰν δὲ καὶ οὗτοι ἐβεβαιοῦντο ὅτι ὑπῆρχον ἀνωμαλίαι, διεβίβαζαν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκάλει ὁ κήρυξ τὸν βουλόμενον νὰ κατηγορήσῃ (*Αἰσχιν. Κτησιφ. 23*). Τὸ δικαστήριον ἐκληροῦντο ὑπὸ τῶν λογιστῶν, μετεῖχον δ' αὐτοῦ καὶ οἱ εὔθυνοι (*Πολυδ. Η. 100*, ἴδε καὶ *Ἀνδροκίδ. Μυστηρ. 37*, καὶ *Λυσίου — Πολυστράτου*). Οἱ λογισταὶ ἐξήταζον καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν ὑπευθύνων, ὅτε ἐὰν δὲν ὑπῆρχε κατηγορία τις ὠνομάζοντο ἀνεύθυνοι (*Πολυδ. Η. 54, Δημοσθ. — Περὶ στεφ. 310*). — β) *Πάρεδροι*. Ἴδε προηγουμένην σημείωσιν. — γ) *Συνήγοροι ἢ σύνδικοι*. Ἴδε σημείωσιν α' τοῦ παρόντος θέματος. Ἐκαλοῦντο καὶ εὔθυνοι, καὶ λογισταὶ καὶ συνήγοροι καὶ ἐξετασταὶ (*Ἀριστοτ. Πολιτικὰ ΣΤ'. 3*), ἐξελέγοντο ἀνὰ δέκα τοιοῦτοι κατ' ἔτος διὰ κλήρου ἢ χειρονίας (*Ἁρποκρατ. λ. συνήγοροι*), ὤφειλον δὲ νὰ ἐνεργήσωσιν ἐξ ἐπαγγέλματος πᾶσαν καταδίωξιν, ἐὰν τοῖς ὑπεδεικνύετο τοῦτο ὑπὸ τῶν λογιστῶν, νὰ ἐνεργήσωσι κατάσχεσιν ἢ δήμευσιν τῆς περιουσίας τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, ἢ νὰ ἐπιληφθῶσι πάσης ἀξιώσεως τρίτου, ἔχοντος ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ τῆς δημευομένης περιουσίας, ἤτοι τοῦ *ἀνεπισκήμματος* (ἴδε *Λυσίου. Μαντιθέου 7*, τοῦ αὐτοῦ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων, τοῦ αὐτοῦ, ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. χρημάτων κ.τ.λ.). — δ) *Πράκτορες*. Ἐκαλοῦντο οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ εἴσπραξις τῶν *ἐπιβολῶν καὶ τῶν τιμημάτων*, τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἢ τῶν ἀρχόντων ἐπιβαλλομένων. Οὗτοι, παραλαμβάνοντες τὸ γραμματεῖον, εἰς ὃ ἦσαν ἐγγεγραμμένοι οἱ ὀφειλέται, ἐνέγραφον τοῦτο εἰς σανίδας ἐν τῇ ἀκροπόλει, καὶ ἤσκουν *ἔνδειξιν* κατὰ παντὸς ἐξαλείφοντος ἐκ τοῦ πίνακος τούτου τὸ ὄνομα τοῦ ὀφειλέτου (*Ἁρποκρατ. λ. ἀγραφίου, Ἀνδοκίδ. Μυστηρ. 11, Δημοσθ. Θεοκρίν. 50*). Ἐὰν δὲν κατεβάλλετο ἡ ὀφειλὴ μέχρι τῆς ἐννάτης πρυτανείας, ἢ ἐντὸς ἕνδεκα ἡμερῶν ἐπὶ γραφῆς ὕβρεως, ἐδιπλασιάζετο αὕτη, καὶ αὖθις ἐνεγράφετο (*Αἰσχίν. Τιμάρχου, Δημοσθ. Πανταιν. 22*), ταύτην δὲ ἠκολούθει ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ δήμευσις, τουναντίον ἐὰν κατεβάλλετο, παρεδίδετο ὑπὸ τῶν πρακτόρων εἰς τοὺς ἀποδέκτας ἢ εἰς τοὺς ταμίας τοῦ θεοῦ, ἢ τῆς θεᾶς, ἐὰν ἡ ἐπιβολὴ ἐγένετο ὑπὲρ αὐτῶν. — ε) *Πωληταί*. Δέκα μὲν εἰσί, κληροῦται δ' εἷς ἐκ τῆς φυλῆς. μισθοῦσι δὲ τὰ μισθώματα πάντα, καὶ τὰ μέταλλα πωλοῦσι..... καὶ τὰς οὐσίας τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου φευγόντων καὶ τῶν ἄλλων ἐναντίον τῆς βουλῆς πωλοῦσιν.......ἀναγράφουσιν δὲ καὶ τὰ χωρία καὶ τὰς οἰκίας τ' ἀπογραφέντα καὶ πραθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ· καὶ γὰρ ταῦθ' οὗτοι πωλ[οῦσιν. ἐστὶ] δὲ τῶν μὲν οἰκιῶν ἐν πέντε ἔτεσιν ἀνάγκη τὴν τιμὴν ἀποδοῦναι, τῶν δὲ χωρίων ἐν δέκα..... εἰσφέρει δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς μισθώσεις τῶν τεμενῶν.... ἐστὶ δὲ καὶ τούτων ἡ μὲν μίσθωσις εἰς ἔτη δέκα.........ὅταν δ' ἢ χρημάτων καταβολή, παραδίδωσι τοῖς ἀποδέκταις..... τὰ δ' ἄλλα ἀπόκειται χωρὶς ἵνα μὴ προεξαλειφθῇ (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 47. 2 - 5, 52. 1*). — Οὗτοι ἐπώλουν τοὺς μὴ καταβαλόντας τὸ μετοίκιον μετοίκους (*Δημοσθ. Ἀριστογ. Α. 57*) ὡς καὶ τοὺς *παρεγγράπτους* ξένους (*Πολυδ. Η. 90, Ἁρποκρατ. λ. πωληταί*). — Διετήρουν οὗτοι ἀρχεῖον ὅπερ ἐκαλεῖτο *πωλητήριον*. — στ) *Ἀποδέκται*. Εἰσὶ δέκα κεκληρωμένοι κατὰ φυλάς· οὗτοι παραλαβόντες τὰ γραμματεῖα ἀπαλείφουσι τὰ καταβαλλόμενα χρήματα......καὶ πάλιν ἀποδιδόασιν τὰ γραμμα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

508. *Λογοδοσία πάντων τῶν οἰκονομικῶν λειτουργῶν.* Ἐγγράφειν ὅτι οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως, οὔτ' ἀνήλωσα. Ἀνυπεύθυνον δὲ καὶ ἀζήτητον καὶ ἀνεξέταστον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει.

τεῖα τῷ δημοσίῳ· κἂν τις ἐλλίπη καταβολήν, ἐνταῦθ' ἐγγέγραπται, καὶ διπλάσιον ἀνάγκη τὸ ἐλλειφθὲν καταβάλλειν ἢ δεδέσθαι κ.λπ. (*Ἀριστοτ. Ἀθηv. Πολιτ. 48. 1 - 2*). — Ἔκριναν καὶ ἀπεφαίνοντο ἐπὶ ἀμφισβητουμένων ὑποθέσεων, ἢ εἰσῆγον αὐτὰς εἰς δικαστήριον (*Πολυδ. Η. 97, Ἀριστοτ. Πολιτικὰ ΣΤ. 8, Δημοσθ. Τιμοκρ. 160 ἐπ. 198 ἐπ.*).— Οἱ ἀποδέκται ἐπεῖχον θέσιν εἰσπράκτορος. — ζ) *Ἐπιγραφεῖς.* Ἐκαλοῦντο οἱ καταγράφοντες τὴν ἀναλογοῦσαν ἑκάστῳ εἰσφορὰν (Ἴδε σημ. γ' καὶ η' τοῦ θέμ. 497. — *Πολυδ. Η. 103*). — η) *Ἑλληνοταμίαι.* Καὶ εἵλοντο οἱ πεντακισχίλιοι ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων τῇ θεῷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς δέκα καὶ ἑλληνοταμίας καὶ τῶν ἄλλων ὁσίων χρημάτων ἁπάντων εἴκοσιν οἱ διαχειροῦσιν....αἱρεῖσθαι δὲ πάντας τούτους ἐκ προκρίτων, ἐκ τῶν ἀεὶ βουλευόντων πλείους προκρίνοντας (*Ἀριστοτ. Ἀθηv. Πολιτ. 30. 2*). — Οὗτοι εἰσέπραττον τὰς συνεισφορὰς τῶν συμμάχων πόλεων, ἐν ἀρχῇ μὲν εἰς Δῆλον, καὶ ἐκεῖ ἐφύλαττον ταῦτα (*Ξενοφ. Πορσόδ. 5, Θουκυδ. Α'. 96, Ἀνδοκίδ. Εἰρήν. 38*) βραδύτερον δὲ εἰς Ἀθήνας (*Πλουτ. Ἀριστείδ. 25, Διοδώρ. ΙΒ'. 38*), καὶ ὕστερον αὖθις εἰς Σάμον. Οὗτοι κατέβαλλον τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τοὺς πολέμους (*Πολυδ. Η. 114*). Εἰς τούτους ἀνετέθη ὕστερον ἡ εἴσπραξις τῶν θεωρικῶν καὶ στρατιωτικῶν. — θ) *Τελῶναι.* Ἦτοι οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν δημοσίων προσόδων, οἵτινες ἐξεμίσθουν ταῦτα διὰ δημοπρασίας ὑπὸ τῶν πωλητῶν, ἐκαλοῦντο καὶ εἰκοστῶνται, πεντηκοστολόγοι κ.λπ. κατὰ λόγον τοῦ εἴδους τῶν μισθουμένων. Συνήθως τὸ ἔργον τοῦτο ἤσκουν οἱ μέτοικοι ἢ ἑταιρίαι, παρεῖχον δὲ πάντες ἀποχρώσας ἐγγυήσεις, καὶ προκατέβαλλον συνήθως τὴν πρώτην δόσιν. Ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ὑπεχρεοῦντο δὲ νὰ καταβάλλωσι τὰ τέλη εἰς τὸ βουλευτήριον καθ' ὡρισμένας προθεσμίας, πᾶσα καθυστέρησις τῆς καταβολῆς ἐπήγετο τὸν διπλασιασμὸν αὐτῆς, τὴν ἀτιμίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας του. Οἱ τελῶναι, ἐφρόντιζον νὰ μὴ εἰσάγωνται λάθρα ἐμπορεύματα, ἐπέβλεπον τὸν λιμένα, τὰς ἀγοράς, ἤσκουν τὴν *φάσιν* καὶ ἄλλας μηνύσεις κατὰ τῶν ἀποκρυπτόντων ἐμπορεύματα, συνελάμβανον τοὺς ἐνόχους καὶ προσῆγον εἰς τὸν ἄρχοντα, προσελάμβανον ἐνίοτε ὡς ὑπαλλήλους των *ἐκλογεῖς*, ἤτοι εἰσπράκτορας. Περὶ τούτων ἴδε λεπτομερείας ἐν Δημοσθένει κατὰ Τιμοκράτους. — ι) *Ζητηταὶ ἢ μαστῆρες.* Διωρίζοντο οὗτοι εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ἵνα ἐξιχνιάσωσι τοὺς δημοσίους ὀφειλέτας καὶ τὰς καταχρήσεις αὐτῶν (*Ἁρποκρατ. Σουΐδα λ. ζητηταί, Πολυδ. Η. 115.*). Ἑλέσθαι ζητητὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποπειρωμένων διαλαθεῖν καὶ τούτους μηνύειν (*Δημοσθ. Τιμοκρ. ὑπόθ. 696*). Καθήκοντα ζητητοῦ ἤσκει ἐνίοτε ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ πᾶς Ἄρχων (*Δειναρχ. Δημοσθ. 3, 50, 55*). Οἱ ζητηταὶ ὤφειλον νὰ παραδώσωσιν εἰς τὰς ἁρμοδίας ἀρχὰς πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἀποκρύπτοντάς τι, ἐβοηθοῦντο δὲ πρὸς τοῦτο ἀπὸ τοὺς δημοσίους συνηγόρους.

508. Ἀλλ' ἔστι τις ἄνθρωπος, ὃς οὔτ' εἴληφεν οὐδὲν τῶν δημοσίων οὔτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν. Καὶ τοῦτον ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τοὺς λογιστάς. Καὶ πῶς ὅ γε μηδὲν λαβὼν μηδ' ἀναλώσας ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐτὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος ἃ χρὴ γράφειν· κελεύει γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφειν, ὅτι «οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως οὔτ' ἀνήλωσα». Ἀνυπεύθυνον δὲ καὶ ἀζήτητον καὶ ἀνεξέταστον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 22*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

509. *Εὐθῦναι τῶν λογοδοτούντων*. Τὸν ὑπεύθυνον, τὴν οὐσίαν μὴ καθιεροῦν, μηδὲ ἀνάθημα ἀναθῆναι, μηδὲ ἐκποίητον γενέσθαι, μηδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ.

510. Ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ ἀποδημεῖν. (α). Μηδὲ στεφανοῦν (β).

511. Τὸν αὐτὸν μὴ ἄρχειν, ὑπεύθυνον ὄντα, ἑτέρας ἀρχῆς (α). Ἐὰν τις ὀφείλων ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ, θάνατον ζημίαν εἶναι.

512. Ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὀφείλειν, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ, ἐάν τε ἐγγεγραμμένος ᾖ ἐάν τε μή.

513. Τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ μὴ πολιτεύεσθαι.

514. Τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ ἄτιμον εἶναι

515. Τὰ τρία τῆς οὐσίας μέρη τῷ ἰδιώτῃ, τῷ ἀπογράψαντι γίγνεσθαι.

516. Ἀπαλείφειν τοὺς ἐγγεγραμμένους ἀπὸ τοῦ ὀφλήματος, καθ' ὅ τι ἂν ἐκτίνῃ.

517. Τὸν οὐ δικαίως ἐγγεγραμμένον, ἐξαλείφεσθαι. Τὸν δ' οὐ δικαίως αὐτὸν ἐγγεγραφότα, ἀντιγράφεσθαι.

---

509. *Αἰσχίν. Κτησιφ. 21.*

510. α) *Αἰσχίν. Κτησιφ. 21.* — β) Πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων, ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι, διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων, εἰκότως· ἠσχύνοντο γὰρ οἶμαι οἱ δικασταί, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, πρώην μέν ποτε ἀναγορευομένους ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὅτι στεφανοῦνται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ δήμου χρυσῷ στεφάνῳ, ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπισχὼν ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου κλοπῆς (ἕνεκα τὰς εὐθύνας) ὠφληκώς· ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου. κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης τίθησι νόμον καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 10 ἐπ. 20*).

511. α) *Αἰσχίν. Κτησιφ. 21, 31.* — β) Ταὐτὸν τῷ θέματι 251. Ἐὰν δὲ ἁλῷ, ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὃς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ, θάνατον λέγει· τοῦτο γὰρ ἐστ' ἐπ' ἐκείνῳ τὸ ἐπιτίμιον (*Δημοσθ. Λεπτίνην*).

512. *Δημοσθ. Θεοκριν. 22, κατ' Ἀριστογείτονος.*

513. *Δημοσθ. Ἀριστογ. Β'. 1, κατ' Ἀριστογ. Α. 30, 70.*

514. Οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου ἐκηρύσσοντο ἄτιμοι καὶ ἐδημεύετο ἡ περιουσία των. (*Αἰσχίν. Τιμάρχου*).

515. Ὁ μηνύων ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου ἐλάμβανε τὸ τρίτον τῶν δημευθέντων κτημάτων του.

516. Ἐξηλείφετο τὸ χρέος τοῦ ὀφειλέτου, κατὰ τὸ μέρος τῶν παρ' αὐτοῦ καταβληθέντων. — Εἶχον δ' ἐξουσίαν οἱ ταμίαι καὶ ζημίαν ἀφελεῖν, εἰ ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐπιβληθείη (*Πολυδ. Η. 97*).

517. Ὁ ψευδῶς καταμηνύων τινά, κατεδιώκετο ἐπὶ ψευδεγγραφῇ, καὶ κατεγράφετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς ὀφειλέτου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

518. *Ποιναὶ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου*. Μὴ ἐκτιθέντος τοῦ ὀφλήματος ἐπὶ τῆς ἐννάτης Πρυτανείας, διπλοῦν ἔσεσθαι τὸ ὄφλημα.

519. Ἔνδειξιν εἶναι κατὰ τοῦ ὀφείλοντος καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου.

520. Ἐάν τις τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ μὴ ἐκτίσας τὸ ὄφλημα τῇ πόλει, ἐξαλειφθῇ, εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀγραφίου.

521. Τὸν ἐξελεγχθέντα ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, λέγειν ἐν τῷ δήμῳ παραδίδοσθαι τοῖς Ἕνδεκα.

522. Εἴ τις ὀφείλων, πρὸ τῆς ἐκτίσεως τελευτήσῃ, τοὺς παῖδας ἀποδιδόναι τὸ ὄφλημα, εἰ δὲ μὴ καὶ αὐτοὺς ἀτίμους εἶναι, ἕως ἂν ἀποδῶσι.

523. Τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον, διπλάσια ταῦτα διδόναι, τὸν δὲ ὀφείλοντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ.

524. Τοὺς ἔχοντας τά τε ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια χρήματα, καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μὴ τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν, τοῖς νόμοις χρωμένη τοῖς τελωνικοῖς.

525. Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως καὶ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἑξακισχι-

---

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

518. *Δημοσθ. Ἀριστογείτονος*. — Οἱ τῷ δήμῳ χρήματα ὀφείλοντες ἐκ καταδίκης καὶ μὴ ἀποδίδοντες μέχρι τῆς ἐννάτης Πρυτανείας, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπεκλείοντο, μήτ' ἐγγυητὰς καταστῆσαι δυνάμενοι τοῦ ὀφλήματος (*Σουΐδας*).

519. Διὰ τῆς ἐνδείξεως κατεδιώκοντο οἱ μετέχοντες εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἐνῷ ἦσαν ὀφειλέται τοῦ δημοσίου.

520. *Ἀγραφίου δίκη:* τῶν ἐκ καταδίκης ὠφληκότων τῷ δημοσίῳ γράφουσι τὰ ὀνόματα ἐν σανίσιν οἱ κατὰ καιρὸν περὶ τούτων διοικοῦντες, προστιθέντες ἀνὰ πόσον ἐστὶ τὸ ὄφλημα .... ἐὰν οὖν τις ἀναγραφῇ μὲν ὠφληκέναι, δόξῃ δὲ μὴ ἀποδεδωκέναι, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξηλειμμένον ᾖ ἐκ τῆς σανίδος, συγκεχώρηται τῷ βουλομένῳ τῶν ἀστῶν εἰσάγειν κατὰ αὐτοῦ δίκην ἀγραφίου (*Σουΐδας, Δημοσθ. Θεοκρ. 51*). Ἄλλως ἐν τῷ ρωμ. δικ. ν. 1 ἐπ. Κ. 11. 58.

521. Ὁ ὁμιλῶν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, παραδίδοται εἰς τοὺς Ἕνδεκα, ἐὰν εἶναι ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου (*Δημοσθ. Θεοκρίν. 51 κ.λπ.*).

522. Περὶ μὲν τοίνυν τοῦ νόμου, καθ' ὃν ὠφληκότος αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ δημοσίῳ χρήματα καὶ οὐκ ἐκτετικότος οὐκ ἔξεστι λέγειν οὐδὲ γράφειν τούτῳ....... κληρονόμον γάρ σε καθίστησιν ὁ νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς τοῦ πατρός, ὄντι δ' ἀτίμῳ σοι λέγειν οὐ προσῆκεν οὐδὲ γράφειν (*Δημοσθ. Ἀνδροτίων 33*).

523. Ὁ χρησιμοποιῶν δημόσια χρήματα, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὰ διπλᾶ, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος φυλακίζεται μέχρις ἀποπληρωμῆς.

524. Δεσμὸν καὶ διπλασίαν ἠπείλει ὁ τῶν τελωνικῶν νόμος (*Οὐλπιανός*).

525. α) Ταὐτὸν τῷ θέματι 77 τοῦ παρόντος. — β) Καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτίσειν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λῶν, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις· τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ' ὅ τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν οὗτος ὀφλὼν ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται· ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὠφληκότος ἱκατεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία ἅπασα. ἐὰν δέ τις τῶν προέδρων δῷ τινὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν ἢ αὐτῷ τῷ ὠφληκότι, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτῖσαι, ἄτιμος ἔστω (α) καὶ τοὺς ἐγγυτὰς ὑπευθύνους εἶναι (β).

ζ'. Διάφοροι Ὑπηρεσίαι

526. Ἐν ταῖς ὑπηρεσίαις καταλέγονται, οἱ *γυναικονόμοι* (α), οἱ *σωφρονισταὶ* (β), οἱ *ἐπίσκοποι - φύλακες*, (γ) οἱ *ναυφύλακες* (δ), οἱ *Κρηνοφύλακες* (ε), οἱ *οἰνόπται* (στ), οἱ *πυλαγόροι* (ζ), οἱ *τειχοποιοὶ* (η), οἱ *ἀπογραφεῖς* (θ), οἱ *ἀποστολεῖς* (ι), καὶ οἱ *πρέσβεις* (ια).

τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλε. τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι τῶν δεσμῶν, ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώσιμα μισθουμένων καὶ τῶν ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δ' ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ὄφλῃ, τοῦ ὑστέρου ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐνάτης ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 39 ἐπ.*).

526. α) *Γυναικονόμοι* ἢ *γυναικόκοσμοι*. Ἐξελέγοντο οὗτοι ἀριστίνδην ὑπὸ τῶν Τριάκοντα (*Πολυδ. Η. 112, Ἀριστοτ. Πολιτικὰ Δ. 12, ΣΤ'. 5, Πλουτ. Σόλων 21*), οἳ ἐζημίουν τὰς ἀκοσμούσας, καὶ τὰς ζημίας αὐτῶν γράφοντες ἐξετίθεσαν ἐπὶ τῆς πλατάνου τῆς ἐν Κεραμεικῷ (*Πολυδ. αὐτόθι, Ἁρποκρατ. λ. χιλίας, Ἡσυχίου λ. πλάτανος*), καὶ ἐπέβλεπον μετὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν τοὺς εἰς συμπόσια καὶ ἑορτὰς καλουμένους, ὅπως μὴ ὑπερβαίνωσι τοὺς τριάκοντα (*Ἀθήν. ΣΤ'. 245*), καὶ ἐτιμώρουν τὰς ἀμυχαῖς κοπτομένας καὶ θρηνούσας καὶ κωκυούσας ἐν ταφαῖς (*Πλουτ. Σόλ. 21*). — β) *Σωφρονισταί*. Δέκα ἀνὰ εἷς ἐξ ἑκάστης φυλῆς, κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, λαμβάνοντες μίαν δραχμὴν καθ' ἡμέραν ὑπὸ τοῦ δήμου ἢ τοῦ Ἀρείου Πάγου, οἵτινες ὤφειλον νὰ ἐπιβλέπωσι τοὺς νέους καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰ γυμνάσια, καὶ νὰ διδάσκωσιν αὐτοῖς τὴν σωφροσύνην (*Δεινάρχ. Φιλοκλ. 15, Ἀριστοτ. Ἀθηγ. Πολιτ. 42. 2 καὶ 3*). Ἐκαλοῦντο καὶ *Ἐπιμεληταὶ τῶν ἐφήβων*, παρὰ τούτοις ὑπηρέτουν καὶ *κοσμηταὶ* καὶ *παιδοτρίβαι*, οἵτινες ἐδίδασκον ὁπλομαχεῖν καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν (*Ἀριστοτ. αὐτ.*). — γ) *Ἐπίσκοποι — φύλακες*. Ἤτοι οἱ ἐπιθεωρηταί, ἐκπεμπόμενοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς ὑπηκόους πόλεις, καὶ λαμβάνοντες μισθὸν ὑπ' αὐτῶν (*Ἁρποκρατ. λ. ἐπίσκοπος, Ἀριστοφ. Ὀρνιθ. 1022, Ἀντιφῶντ. Λαισποδ. καὶ Λινδ. φόρου, ἀποσπάσμ. VIII καὶ IX*). — δ) *Ναυφύλακες*. Οἱ φυλάττοντες τὰ πλοῖα (*Ἀρισ. ἀπόσπ. 339*). — ε) *Κρηνοφύλακες*. Ἐπιμεληταὶ κρηνῶν, οἵτινες ἐχειροτονοῦντο (*Ἀριστοτ.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

η΄. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν ὑπαλλήλων ἐν γένει

527. Αἱ ἀρχαὶ ἦσαν κληρωταὶ ἢ χειροτονηταὶ ἢ αἱρεταί.

528. Τὰς χειροτονητὰς ἀρχὰς ἁπάσας καὶ τοὺς *ἐπιστάτας τῶν δημοσίων ἔργων*, καὶ πάντας ὅσοι διαχειρίζονταί τι τῶν τῆς πόλεως, πλέον ἢ τριάκονθ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουν ἡγεμονίας δικαστηρίων ἄρχειν, δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν γραμματέα καὶ τοὺς λογιστάς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς.

529. Ἐνιαυτὸν διαλιπόντα ἕκαστον λειτουργεῖν (α). Ταμιῶν (β).

530. *Διπλαῖ ὑπηρεσίαι*. Δὶς μὴ ἄρχειν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, μηδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ (α). Δὶς οὐκ ἐξεῖναι

Ἀθην. Πολιτ. 43. 1). — στ) *Οἰνόπται*. Οὗτοι ἀρχή τις εὐτελὴς ἦν ἐν Ἀθήναις, οἳ ἐφεώρων τὰ ἐν τοῖς δείπνοις, εἰ κατ' ἴσον πίνουσιν οἱ συννόντες (*Ἀθήν. 10. 425*). — ζ) *Πυλαγόραι*. Οὗτοι ἐξελέγοντο ἐτησίως ἐν Ἀθήναις, καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον. — η) *Τειχοποιοί*. Δέκα ἐκλεγόμενοι διὰ χειροτονίας δι' ἓν ἔτος ἐξ ἑκάστης φυλῆς. Εἰς τούτους ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ ἐπισκευὴ τῶν δημοσίων κτιρίων καὶ τειχῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν μακρῶν. Καλοῦνται καὶ *ἐπιστάται τοῦ μεγίστου τῶν ἔργων*, εἶχον ἰδιαίτερον ταμίαν, ἐλογοδότουν καὶ διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των, καὶ ἐθεωροῦντο ὡς παράγοντες ἐν τῇ πολιτείᾳ. — Ὁ δῆμος χειροτονεῖ καὶ τοὺς ἐπιστάτας τῶν δημοσίων ἔργων.... ἔστι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιὸς .....οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπιστάται πάντες ἡγεμονίᾳ χρῶνται δικαστηρίου κ.λπ. (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 14, 17, 28. 31*). — θ) *Ἀπογραφεῖς*. Οἱ ἀπογράφοντες τὰ ὑπὸ δήμευσιν κτήματα. — ι) *Ἀποστολεῖς*. Δημόσιοι ὑπάλληλοι δέκα τὸν ἀριθμόν, οἵτινες ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ ἐξελέγχωσι τὰ ὑπὸ τῶν τριηράρχων ἐξοπλιζόμενα πλοῖα, δικαιούμενοι νὰ φυλακίζωσι τούτους διὰ πᾶσαν ἀμέλειαν περὶ ταῦτα (*Δημοσθ. Περὶ Στεφάν. 262, Πολυδ. Η. 99*). Συνειργάζοντο μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν τῶν νεωρείων (*Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησιβ. 29*). — ια) *Πρέσβεις*. Ἐχειροτονοῦντο ὑπὸ τοῦ δήμου (*Θουκυδ. Ε΄. 45, Αἰσχίν. Κτησιφ. 62, περὶ παραπρεσβ. 62*). Οὗτοι ὤφειλον νὰ λογοδοτήσουν καὶ διὰ τὰς ὑπ' αὐτῶν γενομένας δαπάνας, καὶ διὰ τὸ ὑπ' αὐτῶν συντελεσθὲν ἔργον (*Δημοσθ. Παραπρεσβ. 267, 342, 406, Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 61*). — Ἡ τυχὸν πλημμελὴς διαγωγὴ αὐτῶν περὶ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων των ἐκαλεῖτο *παραπρεσβεία*, ἠδύνατο δὲ πᾶς ἰδιώτης νὰ ὑποβάλῃ μήνυσιν διὰ γραφῆς, ἥτις διεξήγετο ἐπιμελείᾳ τῶν λογιστῶν (*Πολυδ. Η. 40, 45*). Ἀλλὰ καὶ δι' εἰσαγγελίας ἠδύνατο νὰ καταδιωχθῇ ὁ παραβάτης (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 79*).

527. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 382.

528. Οἱ ὑπὲρ τὰς τριάκοντα ἡμέρας διαχειριζόμενοι, δὲν δύνανται ν' ἀναλάβουν τὴν ὑπηρεσίαν των, ἐὰν δὲν δοκιμασθοῦν, περαίνοντες δ' αὐτὴν λογοδοτοῦσιν ἐνώπιον τῶν λογιστῶν καὶ τοῦ γραμματέως.

529. α) Αἱ δημόσιαι λειτουργίαι δίδονται δι' ἓν ἔτος (*Δημοσθ. Λεπτίν. 21*). — β) Γνώμη τοῦ δήμου χειροτονεῖσθαι τὸν ταμίαν. Μὴ πλείω πέντε ἐτῶν διέπειν τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα (*Πλουτ. Λυκούργου*).

530. α) Φαῦλον ἂν δόξειεν εἶναι καὶ τὸ πλείους ἀρχὰς τὸν αὐτὸν ἄρχειν, ὅπερ εὐδοκιμεῖ παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις· ἓν γὰρ ὑφ' ἑνὸς ἔργον ἄριστ' ἀποτελεῖται· καὶ πολιτικώτερον, πλείο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γενέσθαι τὸν αὐτὸν Ἐπιστάτην (β). Ἄν τις ἀστυνομήσῃ δὶς (γ). Μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου σύνδικον πλέον ἢ ἅπαξ συνδικῆσαι (δ). Ὑπογραμματεῦσαι οὐκ ἔξεστι δὶς τὸν αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἀρχῇ (ε).

531. *Ἀπαλλαγαὶ ὑπηρεσιῶν.* Τὰς ἐκ τοῦ δήμου χειροτονίας ἐν τῇ βουλῇ μὴ ἐξόμνυσθαι (α). Μὴ δύο λειτουργίας λειτουργεῖν (β).

532. Εἴ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

533. Ὅς ἂν ἄρξῃ ἐν τῇ πόλει τῆς δημοκρατίας καταλυθείσης, νηποινεὶ τεθνάναι, καὶ τὸν ἀποκτείνοντα ὅσιον εἶναι καὶ τὰ χρήματα ἔχειν τοῦ ἀποθανόντος.

534. Ἐάν τις ἀρχὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ, ζημιοῦσθαι (α). Ἐάν τις θεσμοθέτην ἢ ἄρχοντα ἐστεφανωμένον, ἤ τινα τούτων, οἷς ἄν ἡ πόλις τινὰ ἄδειαν ἢ στεφανηφορίαν, ἤ τινα τιμὴν δῷ, ὑβρίσῃ τις ἢ πατάξῃ, ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτιμος ἔστω καθάπαξ (β).

θ΄. Θρησκευτικαὶ διατάξεις

535. *Θρησκευτικαὶ διατάξεις. Θυσίαι.* Θεοῖς καρποῖς ἀγάλλειν (α). Πρόβατον καὶ δραχμὴν ἀντὶ μεδίμνου. Πρόβατον καὶ δραχμὰς ιη΄ ἀντὶ μεδίμνου (β). Ταῖς νουμηνίαις θύειν (γ). Βοὰς μὴ καταθύειν (δ).

νας μετέχειν τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον (*Ἀριστοτ. Πολιτικὰ Β΄*.). — β) Ἴδε ἀνωτέρω θέματα 429 καὶ 445. — γ) Δὲν ἠδύνατό τις ν' ἀστυνομήσῃ δίς. Ἀστυνόμοι δέκα· τούτων δὲ ε̄ ἄρχουσιν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 50. 2*). — δ) *Ἰσαίου — Κατ' Ἐλπαγόρου καὶ Δημοφάν. ἀπόσπ. XI.* — ε) Γραμματεὺς ὁ κατὰ πρυτανείαν κληρωθεὶς ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπὶ τῷ [[τὰ]] γράμματα φυλάττειν καὶ ψηφίσματα, καὶ ἕτερος ἐπὶ τοὺς νόμους ὑπὸ τῆς βουλῆς χειροτονούμενος. ὁ δ' ὑπὸ τοῦ δήμου αἱρεθεὶς [γραμματεύς], ἀναγινώσκει τῷ τε δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ (*Πολυδ. Η. 92, 98, 102*).

531. α) Ἐξωμοσία δέ, ὅταν τις ἢ πρεσβευτὴς αἱρεθεὶς ἢ ἐπ' ἄλλην τινὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἀρρωστεῖν ἢ ἀδυνατεῖν φάσκων ἐξομνύηται αὐτὸς ἢ δι' ἑτέρου (*Πολυδ. Η. 55*) — Ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ παραιτηθῇ ὁ χειροτονούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ. — β) *Δημοσθ. Πολυκλ. 58.*

532. Ταὐτὸν θέματι 241.

533. Ταὐτὸν τῷ θέματι 242.

534. α) Ταὐτὸν θέματι 250. — β) Ταὐτὸν θέματι 249.

535. α) Νόμος τοῦ Τριπτολέμου (*Πορφύριος*). Αἱ θυσίαι ἐν ἀρχῇ ἐγένοντο διὰ φυτῶν, ἐκριζουμένων καὶ καιομένων μετὰ τῶν καρπῶν καὶ τῶν φύλλων των, εἶτα ἐγένοντο δι' ἀρωμάτων καὶ τέλος διὰ ζῴων. Θεσμὸς αἰώνιος τοῖς Ἀτθίδα νεμομένοις κύριος τὸν ἅπαντα χρόνον θεοὺς τιμᾶν καὶ ἥρωας ἐγχωρίους ἐν κοινῷ, ἐμποινίμοις νόμοις πατρίοις ἰδίᾳ, κατὰ δύναμιν σὺν εὐφημίᾳ καὶ ἀπαρχαῖς καρπῶν πελάνους ἐπαιτίους. Καὶ πρῶτον μὲν τὰ περὶ τοὺς θεούς, ἐντεῦθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον, οὐκ ἀνωμάλως οὐδ' ἀτάκτως οὔτ' ἐθεράπευον οὔτ' ὠργίαζον· οὐδ' ὁπότε μὲν δόξειεν αὐτοῖς, τριακοσίους βοῦς ἔπεμπον, ὁπότε δὲ τύχοιεν, τὰς πατρίους θυσίας ἐξέλειπον· οὐδὲ τὰς μὲν ἐπιθέτους ἑορτάς, αἷς ἑστίασίς τις προσείη, μεγαλοπρεπῶς ἦγον, ἐν δὲ τοῖς ἁγιωτάτοις τῶν ἱερῶν ἀπὸ μισθωμάτων ἔθυον· ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον ἐτήρουν, ὅπως μηδὲν μήτε τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

536. Τοὺς ἐκ θυσίας ἰόντας, φέρειν ἐξ αὐτῆς τῆς θυσίας τοῖς οἰκείοις (α). Τὰ ὑπολειπόμενα τῆς θυσίας τοὺς ἱερέας λαμβάνειν (β).

537. Ναοὶ τὸν ἁλόντα θακεύοντα ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος ἑαυτὸν αἰτιᾶσθαι, καὶ θνήσκειν.

538. Τοῖς δευτεροπότμοις μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν τῶν σεμνῶν θεῶν.

539. Τοὺς ἱκέτας εἶναι ἀσφαλεῖς (α). Ἱερείων τιμαὶ (β).

ι΄. Ἑορταὶ - Ἀγῶνες

540. *Ἑορταὶ - Ἀγῶνες.* Ἁπάντων τῶν Ἀθηναίων ἀγόντων ἱερομηνίαν, μήτ' ἰδίᾳ, μήτε κοινῇ, μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν, ὅ τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς ᾖ.

πατρίων καταλύσουσι μήτ' ἔξω τῶν νομιζομένων προσθήσουσι (*Ἰσοκρ. Ἀρεοπαγιτ. 29 ια΄, Ἁρποκρατ. λ. ἐπίθετοι ἑορταί, Λυσίου — Ἀνδοκ. 15*). — β) Τὸ θυσιαζόμενον πρόβατον δέον νὰ ἔχῃ ἀξίαν μιᾶς δραχμῆς, ὁ δὲ μέδιμνος κριθῆς δεκαοκτώ. Τὸ θυόμενον εἶναι, ἅγιον, καθαρόν, ὅσιον, ἁγνόν, εὐαγές, ἄχραντον, μὴ κολοβόν, ἀρτιμελές, μὴ ἔμπηρον ἢ ἠκρωτηριασμένον ἢ διάστροφον (*Πολυδ. Α. 33*). — γ) Ἦτοι τὴν πρώτην ἡμέραν ἑκάστου μηνός, ἀφιερωμένην εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Πῶς δὲ ταῖς νουμηνίαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες τ' ἀγαθὰ τῇ πόλει διδόναι, καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὔχεται (*Δημοσθ. Ἀριστογ. Α΄*). — δ) Καὶ κατὰ χρόνον δέ τινα, ἐκλιπόντων τῶν βοῶν, νομοθετηθῆναι διὰ τὴν σπάνιν ἀπέχεσθαι αὐτοὺς τῶν ζῴων συνάγειν βουλομένους, καὶ πληθῦσαι τῷ μὴ καταθύεσθαι (*Φιλοχώρ. Θ΄*).

536. α) Οἱ γὰρ ἐκ θυσίας ἰόντες, ἔφερον ἐξ αὐτῆς τοῖς οἰκείοις, κατὰ νόμον τινὰ (*σχόλ. Ἀριστοφ. Πλοῦτ.*). — β) Νόμος δ' ἦν τὰ ὑπολειπόμενα τῆς θυσίας τοὺς ἱερέας λαμβάνειν· ἃ εἰσίν, οἷον δέρματα καὶ κωλαῖ (*Ἀριστοφ. Σφῆκ.*).

537. Ταὐτὸν τῷ θέματι 247.

538. Δευτερόποτμος, ὁ ὑπό τινων ὑστερόποτμος· οὕτω δὲ ἔλεγον, ὁπότε τινὶ ὡς τεθνεῶτι τὰ νομιζόμενα ἐγένετο, καὶ ὕστερον ἀνεφάνη ζῶν. Ἀπειρῆσθαι τοῖς τοιαύτοις εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Σεμνῶν Θεῶν (Ἐριννύων), οἱ πολέμοις, ἢ ὁ φημισθεὶς ἐπὶ ξένης τετελευτηκώς, ἔπειτα ἐπανελθών, ἢ ὁ δεύτερον διὰ γυναικείου κόλπου διαδὺς (ἐθεωροῦντο ὡς ἐξερχόμενοι ἐκ νέου ἐκ κόλπου γυναικός), ὡς ἔθος ἦν παρ' Ἀθηναίοις (*Ἡσύχιος*).

539. α) Τὸ δὲ Κυλώνειον ἄγος ἤδη μὲν ἐκ πολλοῦ διετάραττε τὴν πόλιν..... ὥρμησε συλλαμβάνειν ὁ Μεγακλῆς καὶ οἱ συνάρχοντες.......καὶ τοὺς μὲν ἔξω κατέλευσαν, οἱ δὲ τοῖς βωμοῖς προσφυγόντες ἀπεσφάγησαν (*Πλουτ. Σόλων XII*). Οἱ ἱκέται, ἐν οἷς καὶ οἱ ξένοι καταφεύγοντες εἰς τὸν βωμὸν τῶν θεῶν, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἐλέου, ἦσαν ἀσφαλεῖς. — β) Ἂς γὰρ ἐν τῷ ἑκκαιδεκάτῳ τῶν ἀξόνων ὁρίζει τιμὰς τῶν ἐκκρίτων ἱερείων, εἰκὸς μὲν εἶναι πολλαπλασίας, ἄλλως δὲ κἀκεῖναι πρὸς τὰς νῦν εὐτελεῖς εἰσι (*Πλουτ. Σόλων XXIII*).

540. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων ἀνεστέλλετο πᾶσα ἐνέργεια, καὶ πᾶσα συνέλευσις, ἐκτὸς ἐὰν αὕτη ἐπρόκειτο νὰ συζητήσῃ περὶ ἀντικειμένου ἀφορῶντος εἰς τὴν ἑορτήν. Ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας....οὔσης ἑνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν, εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτ' ὄντων Κρονίων, καὶ διὰ ταῦτ' ἀφειμένης τῆς βουλῆς, διαπραξάμενος μετὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

541. Ἐν τῷ τῶν Παναθηναίων ἀγῶνι μὴ ἐξεῖναι τῷ βαπτὸν ἔχοντι ἱμάτιον θεωρεῖν.

542. Καθ' ἑκάστην πενταετηρίδα Ἀθηναίων τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔτη ῥαψῳδεῖσθαι.

543. Τοὺς μετοίκους ἐν ταῖς πομπαῖς, αὐτοὺς μὲν σκάφας φέρειν τὰς δὲ θυγατέρας αὐτῶν ὑδρεῖα καὶ σκιάδια.

544. Τὸν ἐξειπόντα τὰ μυστήρια τεθνάναι.

545. Ἐν οἷς τις ἱματίοις μυηθείη, εἰς ταῖν θεαῖν ταῦτα ἀνατιθέναι.

546. Μὴ τιθέναι ἱκετηρίαν τοῖς μυστηρίοις.

547. Κατ' ἔτος τελεῖν τὰ Θεσμοφόρια.

548. Τοὺς Πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ ὑστεραίᾳ τῶν Πανδίων.

τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόντων καθίζεσθαι νομοθέτας διὰ ψηφίσματος, ἐπὶ τῇ τῶν Παναθηναίων προφάσει (*Δημοσθ. Τιμοκρ. 26*).

541. Ληφθέντα μὲν γάρ τινα τῶν πολιτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναίων ἄγεσθαι παρὰ τὸν ἀγωνοθέτην, ὅτι βαπτὸν ἔχων ἱμάτιον ἐθεώρει, τοὺς δὲ ἰδόντας ἐλεῆσαί τε καὶ παραιτεῖσθαι καὶ τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος, ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησεν ἐν τοιαύτῃ ἐσθῆτι θεώμενος (*Λουκιαν. Νιγρῖνος 14*).

542. Οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν (ἐνν. τὸν Ὅμηρον), ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἑκάστην πενταετηρίδα τῶν Παναθηναίων, μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψῳδεῖσθαι τὰ ἔπη (*Λυκοῦργ. Λεωκρ. 102*). Ἵππαρχος, ὁ τοῦ Πεισιστράτου, τὰ Ὁμήρου ἔπη πρῶτος ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας (*Αἰλιανός*).

543. Οἱ μέτοικοι χιτῶνας ἐνεδύοντο χρῶμα ἔχοντες φοινικοῦν, καὶ σκάφας ἔφερον, ὅθεν καὶ Σκαφηφόροι προσηγορεύοντο (*Σουΐδας λ. Ἀστοφορεῖν, Αἰλιανός*).

544. Διαγόρας ὁ Μήλιος:... τοῦτο οὖν ἐκήρυξαν κατ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐν χαλκῇ στήλῃ ἔγραψαν, τῷ μὲν ἀποκτείναντι τάλαντον λαμβάνειν, τῷ δὲ ἄγοντι δύο. ἐκηρύχθη δὲ τοῦτο διὰ τὸ ἀσεβὲς αὐτοῦ, ἐπεὶ τὰ μυστήρια πᾶσι διηγεῖτο, κοινοποιῶν αὐτὰ καὶ μικρὰ ποιῶν καὶ τοὺς βουλομένους μυεῖσθαι ἀποτρέπων (*Σουΐδα λ. Διαγόρας*).

545. Ἔθος γὰρ ἦν ἐν οἷς τις ἱματίοις μυηθείη, εἰς θεοῦ τινος ἀνατιθέναι ταῦτα, ὥσπερ δηλοῖ καὶ Μελάνθιος ἐν τῷ περὶ μυστηρίων. Πάτριόν ἐστι ταῖς θεαῖς ἀφιεροῦν καὶ τὰς στολὰς τοῖς μύσταις, ἐν αἷς τύχοιεν μυηθέντες. — Ἡ ἑορτὴ τῶν μηστηρίων, τῶν μὲν μικρῶν ἐγένετο πρὸς τιμὴν τῆς Περσεφόνης, τῶν δὲ μεγάλων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος. Εἰσερχόμενοι, ἐκαθαρίζοντο εἰς τὸ ὕδωρ, ἐνδυόμενοι νέα φορέματα, τὰ δὲ παλαιὰ ἀφιέρωναν εἰς τὰς θεάς.

546. Ἱκετηρία μὲν ἐστίν, ἄν τις ποιῇ δεήσεις, εἰκόνα φέρων ἐν χερσίν, ἢ κλάδον ἢ λαμπάδα, εἴτε καὶ χάρτην ἔγγραφον ἔχοντα τὰς δεήσεις (*Ἰω. Χρυσόστομος*). Ἄδραστος δ' εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενος ἐπὶ τὸν ἐλέου βωμὸν κατέφυγε, καὶ ἱκετηρίαν θεὶς ἠξίου θάπτειν τοὺς νεκροὺς (*Ἀπολλόδωρος*).

547. Νόμος ἦν Ἀθηναίοις, κατ' ἔτος τελεῖν τὰ Θεσμοφόρια (πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος), καὶ παρθένοι γυναῖκες, καὶ τὸν βίον σεμναί, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς τὰς νομικὰς βίβλους καὶ ἱεράς, ὑπὲρ τῶν κορυφῶν αὐτῶν ἀνετίθεσαν, καὶ ὡσανεὶ λιτανεύουσαι ἐπήρχοτο εἰς Ἐλευσῖνα (*Σχόλ. εἰς Εἰδυλ. κ'. Θεοκρίτου*).

548. Ἐν δὲ ταύτῃ ἐπειδὰν χρηματίσωσιν οἱ πρόεδροι περὶ ὧν διῴκηκεν ὁ ἄρχων, χρηματί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν, ἔπειτα τὰς προβολὰς παραδιδότωσαν τὰς γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς ἢ τῶν ἀγώνων, τῶν ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅσαι ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ὦσιν.

549. Δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον, καὶ πάλιν δεῦρο.

550. Ἁλῴοις ἱερεῖα μὴ θύειν.

551. Τῷ Ὀλύμπια νικήσαντι δραχμὰς πεντακοσίας δίδοσθαι.

552. *Χοροί*. Ἐν ἐκκλησίᾳ τὸν Ἄρχοντα ἐπικληροῦν τοῖς χοροῖς τοὺς Αὐλητὰς (α). *Τὸν Τραγικὸν* χορὸν συνιστάναι ἐκ πεντεκαίδεκα (β).

553. Μὴ χορεύειν ξένον ἢ χιλίας ἀποτίνειν τὸν χορηγόν.

554. Ξένον οὐκέτι εἰσελθόντα εἰς τὸ θέατρον ἐξεῖναι προσκαλέσασθαι πρὸς τὸν Ἄρχοντα.

ζειν καὶ περὶ ὧν ἄν τις ἠδικηκὼς ᾖ περὶ τὴν ἑορτὴν ἢ παρανενομηκὼς (*Δημοσθ. Μειδ. 9*). Τὰ Πάνδια ἐπανηγυρίζοντο ὑπὲρ τοῦ Διός.

549. Ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν ἀφίκηται τὸ πλοῖον εἰς Δῆλον, καὶ πάλιν δεῦρο· τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς (*Πλάτων. Φαίδων Δ Β'., Ξενοφ. Ἀπομνημ. IV. 8. 2*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

550. Ἄξιον δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμηθῆναι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην γενόμενον, ἐξελεγχθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀσεβεῖν θύοντα παρὰ τὰ πάτρια τὰς θυσίας, ἐκολάσατε ὑμεῖς, καὶ ἄλλα τε κατηγορήθη αὐτοῦ καὶ ὅτι Σινώπῃ τῇ ἑταίρᾳ Ἁλῴοις ἐπὶ τῆς ἐσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐλῇ Ἐλευσῖνι προσαγούσῃ ἱερεῖον θύσειεν, οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἱερεῖα θύειν, οὐδ' ἐκείνου οὔσης τῆς θυσίας, ἀλλὰ τῆς ἱερείας (*Δημοσθ. Νεαίρ. 116*).

551. *Πλουτ. Σόλων XXIII. 20.* Συνέστειλε (Σόλων) καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἐν ἀγῶνι ἀθλητῶν. Ὀλυμπιονίκῃ μὲν τάξας πεντακοσίας δραχμάς, ἰσθμιονίκῃ ἑκατὸν καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων (*Διογ. Λαερτ. Σόλων VIII*). Ἴδε ν. 1. Κ. 10. 54 καὶ ν. 10 Π. 50. 12.

552. α) Παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐν ᾗ τὸν ἄρχοντα ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει... παρελθὼν ὑπεσχόμην ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντὴς καὶ κληρουμένων πρῶτος αἱρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν ἔλαχον (*Δημοσθ. Μειδ. 13*). Ἡ κλήρωσις ἐγένετο ἕνα μῆνα πρὸ τῆς ἑορτῆς. — β) Τὸ δὲ παλαιὸν ὁ τραγικὸς χορὸς (εἰς ὃν ἐψάλλοντο θλιβερὰ ᾄσματα) πεντήκοντα ἦσαν, ἄχρι τῶν Εὐμενίδων Αἰσχύλου· πρὸς δὲ τὸν ὄχλον αὐτῶν τοῦ πλήθους ἐκπτοηθέντος, συνέστειλεν ὁ νόμος εἰς ἐλάττω ἀριθμὸν τὸν χορόν (*Πολυδ. Δ. 110*).

553. Νόμου γὰρ ὄντος Ἀθήνησι τότε, μὴ χορεύειν ξένον, ἢ χιλίας ἀποτίνειν τὸν χορηγόν, ἅπαντας εἰσαγαγὼν ξένους τοὺς χορεύοντας ἑκατὸν ὄντας, ἅμα καὶ ζημίαν ἀνὰ χιλίας ὑπὲρ ἑκάστου, εἰσήνεγκεν εἰς τὸ θέατρον (*Πλουτ. Φωκίων XXVIII*). — Οὐκ ἐξῆν δὲ ξένον χορεύειν ἐν τῷ Ἀστικῷ χορῷ, ἐν δὲ τῷ Ληναίῳ ἐξῆν, ἐπεὶ καὶ μέτοικοι ἐχορήγουν (*σχολ. εἰς Πλοῦτον Ἀριστοφ.*).

554. Κελεύοντος δὲ τοῦ νόμου τῶν χορευτῶν ἐξάγειν ὃν ἄν τις βούληται ξένον ἀγωνιζόμενον, οὐκ ἐξὸν ἐπιχειρήσαντα κωλύειν (ἤτοι ἐὰν ἔλαβε μέρος ἤδη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδισθῇ, *Ἀνδοκιδ. Ἀλκιβ. 20*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

555. Ἂν τις χορηγὸς ἀγωνιζόμενον τὸν ξένον καλέσῃ μὲν πρὸς τὸν Ἄρχοντα, πεντήκοντα δραχμάς, ἐὰν δὲ καθέζεσθαι κελεύσῃ χιλίας ἀποτίνειν.

556. Ἐξεῖναι τοὺς ἀτίμους ἀγωνιζομένους ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός, καὶ ἐξάγειν ἐκ τῆς θυμέλης.

557. Τὰς τραγῳδίας τῶν ποιητῶν, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, τὸν γραμματέα τῆς πόλεως παραγινώσκειν, τοῖς ὑποκρινομένοις οὐκ ἐξεῖναι ὑποκρίνεσθαι.

558. Τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ κυκλίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν, δίδοσθαι μὲν τοῖς νικῶσιν οὐκ ἐλάττονος δέκα μνῶν, τοῖς δὲ δευτέροις ὀκτώ, ἓξ δὲ τοῖς τρίτοις κριθεῖσι.

ια΄. Διαγωνισμοὶ δράματος, μουσικῆς. Θέατρον

559. *Διαγωνισμοὶ δράματος καὶ κωμῳδίας. Θέατρον.* Τῶν περὶ τῶν κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

555. Ἐβούλετο γὰρ ὁ δῆμος μηδένα γίνεσθαι θόρυβον κατὰ τὴν ἑορτήν· διὰ τοῦτο γὰρ κἂν παρανόμως τις ἠγωνίζετο, οὐ συνεχώρουν τῷ χορηγῷ αὐτὸν ἐξάγεσθαι, ἀλλὰ τότε μὲν ἀγωνίζεσθαι· μετὰ ταῦτα δὲ κρίνεσθαι προσέταττον.

556. Ἐκέλευε γὰρ νόμος, τοὺς ξένους προσκαλεῖν πρὸς τὸν ἄρχοντα· τοὺς δὲ ἀτίμους ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός, καὶ ἐξάγειν ἐκ τῆς θυμέλης.

557. Τοὺς ἀνωτέρω τρεῖς ποιητάς, ἀπολαμβάνοντας μεγάλης ὑπολήψεως, ἀπηγορεύοντο νὰ ὑποκρίνωνται οἱ ὑποκριταί. — Εἰσὶ δὲ Ἀθηναίοις εἰκόνες ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας ποιητῶν. τραγῳδίας δὲ κεῖνται τῶν φανερῶν, Εὐριπίδης, Σοφοκλῆς. τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ Αἰσχύλου, πολλῷ τε ὕστερον τῆς τελευτῆς δοκῶ ποιηθῆναι, καὶ τῆς γραφῆς, ἣ τὸ ἔργον ἔχει τὸ ἐν Μαραθῶνι (*Παυσ. Ἀττικὰ 1. 21. 1*).

558. Ἡ ὄρχησις τοῦ κυκλικοῦ χοροῦ ἦτο ἡ λεγομένη διονυσιακὴ πυρρίχη, ἐπιεικεστέρα οὖσα τῆς ἀρχαίας, ἤτοι τῆς πολεμικῆς, εἶχον γὰρ οἱ ὀρχούμενοι θύρσους ἀντὶ δοράτων (*Ἀθην. ΙΔ΄. 631, Ἀριστοφ. Ὀρν. 123*). Εἰς τοὺς κυκλίους χορούς, τρεῖς ἐν ὅλῳ, ὁ πρῶτος νικητὴς ἐλάμβανεν ὡς βραβεῖον δέκα μνᾶς, ὁ δεύτερος χορὸς ὀκτὼ καὶ ὁ τρίτος ἕξ. (*Σουΐδα, λ. χορηγός, Ἀθήν. ΙΔ. 633, Πολυδ. Δ. 106 ἐπ.*).

559. Χύτρα ὠνομάζοντο ἡ τρίτη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῶν Ἀνθεστηρίων πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Κατ' αὐτὴν ἐγένοντο γυμνάσια τῶν Κωμῳδῶν, εἰς ἃ συμμετεῖχον καὶ οἱ δοῦλοι, οἵτινες, ἐὰν ἠρίστευον, ἀπέκτων τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου. Κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν ἐξετίθεντο τὰ βρέφη (*Ἀριστοφ. Βάτρ. 1188, Θεσμοφ. 512 ἐπ.*). Εἰσήνεγκε δὲ καὶ τοὺς νόμους, τὸν περὶ τῶν Κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς χύτροις ἐπιτελεῖν, ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξόν, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλελοιπότα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

560. Μὴ εἰσελθεῖν τινα εἰπεῖν, μήπω τριάκοντα ἔτη γεγονότα.

561. Τὸν Ἄρχοντα μὴ φανερῶς κωμῳδεῖν.

562. Μὴ κωμῳδεῖν ἐξ ὀνόματος.

563. Εὐκοσμίαν ἔχειν ἐν τοῖς θεάτροις. Τὸν Ἄρχοντα τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν τὸν μὴ πείθοντα εἰπεῖν, εἰ δ' οὐδ' οὕτω ἐπείσθη, ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν.

564. Ἀλεκτρυόνας ἀγωνίζεσθαι δημοσίᾳ ἐν τῷ θεάτρῳ μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἔτους.

565. *Μουσική.* Τὴν μουσικὴν κατὰ τὰ εἴδη αὐτῆς διαιρεῖσθαι, καὶ οὐκ ἐξιέναι ἄλλῳ εἰς ἄλλο καταχρῆσθαι μέλους εἶδος.

---

560. Οὔπω ἐπέτρεπον ἐμαυτῷ τὸ λέγειν δημοσίᾳ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας. Οὐ γὰρ πρῶτον καθίει τὰ δράματα ὁ ποιητὴς εὐλαβούμενος. Ἀπὸ δὲ τῶν Ἱππέων ἤρξατο εἰσιέναι. Νόμος δὲ ἦν μὴ εἰσελθεῖν τινα εἰπεῖν, μήπω τεσσαράκοντα ἔτη γεγονότα, ὡς δέ τινες τριάκοντα (*σχόλ. Ἀριστοφ. Νεφέλ. 530*).

561. Ὁ κωμῳδοποιὸς ἐξετέλει χρέη δημοσίου ἐλεγκτοῦ (*Ἰσοκράτ. Εἰρήν. 161*). Βαβυλωνίοις δράματι πολλοὺς κακῶς εἶπεν. Ἐκωμῴδησε γὰρ τάς τε κληρωτὰς καὶ τὰς χειροτονητὰς ἀρχάς, καὶ Κλέωνα παρόντων τῶν ξένων. Καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ὁ Κλέων, ἐγράψατο αὐτὸν ἀδικίας εἰς τοὺς πολίτας, ὡς εἰς ὕβριν τοῦ δήμου ταῦτα πεποιηκότα. (*σχόλ. Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 67, καὶ Ὀρνιθ. 1297*).

562. Πιθανῶς ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη νὰ ἐτέθη μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ Σωκράτους, ὅστις διεκωμῳδήθη εἰς τὰς Νεφέλας, ὡς εἰσάγων καινὰ δαιμόνια.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

563. Διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως οἱ ἀρχαῖοι εἶχον θεατρικὴν ἀστυνομίαν, ἀποτελουμένην ἐκ ῥαβδοφόρων ἢ ῥαβδούχων (*Ἀριστοφ. Εἰρήν. 718*). Τὸ θέατρον ἤρχιζε τὴν πρωΐαν ἢ μετὰ τὸ ἄριστον (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 76*), διήρκουν δὲ αἱ παραστάσεις 10 - 12 ὥρας, οὗ ἕνεκα οἱ θεαταὶ ἐν τοῖς διαλείμμασι ἐλάμβανον οἶνον καὶ διάφορα ἄλλα (*Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ. 1. 5, Ἀθην. ΙΑ'. 465, Ἴδε πλείονα εἰς Αἰσχίν. Κτησιφ.*).

564. Πόθεν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν ὅδε ὁ νόμος, ἐρῶ. ὅτε Θεμιστοκλῆς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐξῆγε τὴν πολιτικὴν δύναμιν, ἀλεκτρύονας ἐθεάσατο μαχομένους· οὐδὲ ἀργῶς αὐτοὺς εἶδεν, ἐπέστησε δὲ τὴν στρατιάν. Τὸ τοίνυν γενόμενον αὐτοῖς σύνθημα τότε ἐς ἀρετὴν ἐβουλήθη διαφυλάττειν καὶ ἐς τὰ ὅμοια ἔργα ὑπόμνησιν (*Αἰλιανοῦ, Ποικίλης Ἱστορίας Β'. 28*). Καὶ εἰ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας......μάλιστα ἂν μάθῃς ὡς ὑπὸ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν καὶ προστέτακται πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνεα διαπυκτεύοντα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως (*Λουκιαν. Ἀνάχαρσις ἢ περὶ γυμνασίων 37, Πολυδ. Ζ'. 136, Πλουτ. Λυκοῦργ. 25*).

565. Τοῖς περὶ τὴν μουσικὴν πρῶτον τὴν τότε, ἵνα ἐξαρχῆς διέλθωμεν τὴν τοῦ ἐλευθέρου λίαν ἐπίδοσιν βίου. διῃρημένη γὰρ δὴ τότε ἦν ἡμῖν ἡ μουσικὴ κατὰ εἴδη τε ἑαυτῆς ἄττα καὶ σχήματα, καὶ τί εἶναι εἶδος ᾠδῆς εὐχαὶ πρὸς θεούς, ὄνομα δὲ ὕμνοι ἐπεκαλοῦντο· καὶ τούτῳ δὴ τὸ ἐναντίον ἦν ᾠδῆς ἕτερον εἶδος, θρήνους δέ τις ἂν αὐτοὺς μάλιστα ἐκάλεσε· καὶ παίωνες ἕτερον, καὶ ἄλλο Διονύσου γένεσις, οἶμαι, διθύραμβος λεγόμενος. νόμους τε αὐτὸ τοῦτο τοὔνομα ἐκάλουν, ᾠδὴν ὥς τινα ἑτέραν· ἐπέλεγον δὲ κιθαρῳδικούς. τούτων δὴ διατεταγμένων καὶ ἄλλων τινῶν οὐκ ἐξῆν ἄλλῳ εἰς ἄλλο καταχρῆσθαι μέλους εἶδος· τὸ δὲ κῦρος τούτων γνῶναί τε καὶ ἅμα γνόντα δικάσαι, ζημιοῦν τε αὖ τὸν μὴ πειθόμενον οὐ σύριγξ ἦν οὐδέ τινες ἄμουσοι βοαὶ πλήθους, καθάπερ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

566. *Σχολεῖα — Γυμνάσια — Γυμνασίαρχος.* Οἱ δὲ τῶν παίδων διδάσκαλοι ἀνοιγέτωσαν μὲν τὰ διδασκαλεῖα μὴ πρότερον ἡλίου ἀνιόντος, κλειέτωσαν δὲ πρὸ ἡλίου δύνοντος. Καὶ μὴ ἐξέστω τοῖς ὑπὲρ τὴν τῶν παίδων ἡλικίαν οὖσιν εἰσιέναι τῶν παίδων ἔνδον ὄντων, ἐὰν μὴ υἱὸς διδασκάλου ἢ ἀδελφός, ἢ θυγατρὸς ἀνήρ· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτ' εἰσίῃ, θανάτῳ ζημιούσθω. Καὶ οἱ γυμνασιάρχαι τοῖς Ἑρμαίοις μὴ ἐάτωσαν συγκαθιέναι μηδένα τῶν ἐν ἡλικίᾳ τρόπῳ μηδενί· ἐὰν δὲ ἐπιτρέπῃ καὶ μὴ ἐξείργῃ τοῦ γυμνασίου, ἔνοχος ἔστω ὁ γυμνασιάρχης τῷ τῆς ἐλευθέρων φθορᾶς νόμῳ. Οἱ δὲ χορηγοὶ οἱ καθιστάμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔστωσαν τὴν ἡλικίαν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη.

567. Δοῦλον μὴ γυμνάζεσθαι, μηδὲ ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις.

ιβ΄. Φιλόσοφοι - Ρήτορες

568. *Φιλόσοφοι.* Λόγων τέχνης μὴ διδάσκειν.

569. Μηδένα φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξῃ, εἰ δὲ μή, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

570. *Ρήτορες.* Μὴ εἰσελθεῖν τινα εἰπεῖν μήπω τριάκοντα ἔτη γεγονότα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὰ νῦν, οὐδ' αὖ κρότοι ἐπαίνους ἀποδίδοντες, ἀλλὰ τοῖς μὲν γεγονόσι περὶ παίδευσιν δεδογμένον ἀκούειν ἦν αὐτοῖς μετὰ σιγῆς διὰ τέλους, παισὶ δὲ καὶ παιδαγωγοῖς καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ ῥάβδου κοσμούσης ἡ νουθέτησις ἐγίγνετο (*Πλάτων. Νόμοι Γ΄, XV. σελ. 700, ἴδε Β΄. XI, σελ. 669*).

566. *Αἰσχίν. Τιμαρχ. 12.* Ἑρμαῖα ὠνομάζοντο ἡ ἑορτὴ ἡ πανηγυριζομένη πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ ἀπὸ τοὺς νέους τῶν Γυμνασίων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπινον, ἐμέθυον, κατ' αὐτὴν δὲν ἦσαν δεκτοὶ οἱ παῖδες, ἀλλὰ μόνος ὁ Γυμνασιάρχης (*Διογένης*). Γυμνασιάρχαι ὠνομάζοντο οἱ ἐπιφορτισμένοι νὰ προμηθεύουν τὸ ἔλαιον καὶ τὰ λοιπὰ χρήσιμα εἰς τὰς παλαίστρας. *Ἴδε Αἰσχίν. Τιμάρχ. 6 ἐπ.*

567. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 64. *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 138.*

568. Ὁ Κριτίας, ὅτε τῶν τριάκοντα ὢν νομοθέτης μετὰ Χαρικλέους, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἔγραψε, λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν (καὶ τοῦτο, διότι ἤθελον περιορίσωσι τὴν μόρφωσιν, *Ξενοφ. Ἀπομνημον.*).

569. Καὶ ὁ νόμος οὗτος εἰσήχθη ὑπὸ τῶν Τριάκοντα, ἀποτέλεσμα δ' αὐτοῦ ἦτο νὰ ἀναχωρήσωσι τῶν Ἀθηνῶν πάντες οἱ φιλόσοφοι. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Τριάκοντα, ὁ νόμος οὗτος κατελύθη. *Ἴδε Διογ. Λαέρτ. 1. σελ. 223.*

570. Ἐλάμβανον γὰρ οἱ ῥήτορες δραχμήν, ὅτε συνηγόρουν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἢ ὑπὲρ ἄλλου τινός· ἐκ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι μισθοφόρος ἦν ἡ ἀρχή. Κληρωτοὺς δὲ γενομένους δέκα συνηγόρους φησὶ (*Ἀριστοτέλης*). — *Συνήγοροι — ἰδιῶται.* Ἐν ἀρχῇ ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς διαδίκους νὰ προσλαμβάνουν συνήγορον, βραδύτερον ὅμως ἐδέχθησαν νὰ γράφῃ τὸν λόγον ἔμπειρος ῥήτωρ, καὶ νὰ ἀπαγγέλῃ ὁ διάδικος, καὶ τοῦτο διότι συνήθως οἱ διάδικοι δὲν εἶχον ἴσην ἱκανότητα ἐν τῷ λέγειν. Τοιοῦτοι ῥήτορες ὑπῆρξαν ὁ Ἀντιφῶν, ὁ Δημοσθένης, ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσαῖος καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

571. Ἐάν τις λέγῃ ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν... «ἢ τὰς στρατείας», φησί, «μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῷ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκώς»... «ἢ πεπορνευμένος», φησίν, «ἢ ἡταιρηκώς»... «ἢ τὰ πατρῷα», φησί, «κατεδηδοκὼς ἢ ὧν ἂν κληρονόμος γένηται»... Ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα μὴ μόνον λέγῃ... «δοκιμασίαν μέν», φησίν, «ἐπαγγειλάτω Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος, οἷς ἔξεστιν», ὑμᾶς δ' ἤδη κελεύει περὶ τούτων ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγιγνώσκειν.

572. Τὸν ῥήτορα παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι.

573. Μὴ προοιμιάζεσθαι, μηδὲ οἰκτίζεσθαι, μηδ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν.

ιγ΄. Συμπόσια

574. *Συμπόσια.* Τοὺς κεκλημένους μὴ εἶναι ἐπὶ τοῖς τριάκοντα.

575. Πάντας μαγείρους τοὺς ἐν ταῖς συνόδοις διακονοῦντας παρὰ τοῖς γυναικονόμοις ἀπογράφεσθαι.

ἄλλοι, οἵτινες οὕτω ἀπεκόμιζαν ἱκανὰ κέρδη. Ὠνομάζοντο δὲ κυρίως *λογογράφοι καὶ* ὄχι συνήγοροι. Ἔπι βραδύτερον ἐπετράπη εἰς τὸν διάδικον νὰ ἀντιπροσωπευθῇ ὑπὸ συνηγόρου, ἰδίᾳ ὅταν ἦτο ἀσθενής, ἢ ὅταν εἶχεν ἀνικανότητά τινα, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἔδει πρὸς τοῦτο νὰ λάβῃ ἄδειαν ἀπὸ τὸ δικαστήριον. ἐπίσης παρείχετο δικαίωμα εἰς τὸν συνήγορον νὰ ἐκπροσωπῇ τὸν διάδικον, ἐὰν ἦτο συγγενής του, ἢ φίλος του, ἢ ἐὰν ἦτο ἐχθρὸς τοῦ ἀντιδίκου, ἢ ὅταν εἶχε κοινὸν συμφέρον μετὰ τοῦ διαδίκου (*ἴδε προοίμιον λόγων Ἰσαίου, περὶ Νικοστράτου, Φιλοκτήμονος, Δημοσθένους—Ἀνδροτίωνος καὶ ἄλλους*). Οἱ συνήγοροι οὗτοι ἀπηγορεύετο νὰ λαμβάνουν ἀντιμισθίαν, ἐπὶ ποινῇ μηνύσεως αὐτῶν εἰς τοὺς θεσμοθέτας (ἴδε ἀνωτέρω θέμα 252 καὶ 299).

571. Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 408.— *Αἰσχίν. Τιμάρχ. 28 ἐπ., Λυσίου — Θεομνήστου 1 ἐπ.*

572. Ὁ ῥήτωρ δέον νὰ ἔχῃ νόμιμα τέκνα καὶ ἰδιοκτησίαν. ἵνα δύνηται νὰ προΐσταται τοῦ δήμου. (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 134, Παραπρεσβ. 149, 177*).

573. Ὁπόταν γὰρ ἀνελθοῦσα εἰς τὸν Ἄρειον πάγον ἡ βουλή, συγκαθέζεται φόνου, ἢ τραύματος ἐκ προνοίας, ἢ πυρκαϊᾶς δικάσοντες, ἀποδίδοται λόγος ἑκατέρῳ τῶν κρινομένων.......οἱ δὲ ἐς τ' ἂν μὲν περὶ τοῦ πράγματος λέγουσιν ἀνέχεται ἡ βουλή, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα· ἢ δέ τις ἢ προοίμιον εἴπῃ πρὸ τοῦ λόγου, ὡς εὐνουστέρους ἀπεργάσαιτο αὐτούς, ἢ οἶκτον, ἢ δείνωσιν ἔξωθεν ἐπάγοι τῷ πράγματι (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται), παρελθὼν ὁ κῆρυξ κατεσιώπησεν εὐθύς, οὐκ ἐῶν ληρεῖν πρὸς τὴν βουλήν, καὶ περιπέττειν τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγενημένα βλέποιεν (*Λουκιαν. Ἀνάχαρσ.*).

574. Χαιρεφῶν δ' ἔφησεν ὁ παράσιτος εἰς γάμον ἄκλητος εἰσελθών. καὶ κατακλιθεὶς ἔσχατος, τῶν γυναικονόμων ἀριθμούντων τοὺς κεκλημένους καὶ κελευόντων αὐτὸν ἀποτρέχειν ὡς παρὰ τὸν νόμον ἐπὶ τοῖς τριάκοντα ἐπόντος, ἀριθμεῖτε δή, ἔφη, πάλιν, ἀπ' ἐμοῦ ἀρξάμενοι (*Ἀθήναιος 245.46*).

575. Οἱ εἰς τὰ συμπόσια ὑπηρετοῦντες μάγειροι ὀφείλουν νὰ καταγράφωνται εἰς τοὺς Γυναικονόμους (*Ἀθήναιος ΣΤ'. 245, Πλουτ. Σόλων 21, Πολυδ. Η. 112*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

576. Ἐν τοῖς συμποσίοις μὴ πίνειν ἄκρατον.

577. Προσφέρεσθαι μετὰ τὰ σῖτα ἄκρατον μόνον ὅσον γεύεσθαι, τοῦ ἀγαθοῦ Δαίμονος.

578. Τοὺς Ἀρεοπαγίτας κολάζειν τοὺς ἀσώτους.

ιδ΄. Σίτισις, στεφάνωσις

579. *Σίτισις — Παράσιτοι — Στεφάνωσις.* Τὸν αὐτὸν μὴ παρασιτεῖν πολλάκις. Ἐὰν δὲ ᾧ καθήκῃ μὴ βούληται, κολάζεσθαι.

580. Τοῖς παρασιτουμένοις μάζαν παρέχειν, ἄρτον δὲ ταῖς ἑορταῖς προσπαρατιθέναι.

581. Ἐὰν μέν τινα ὁ δῆμος Ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι· ἐὰν δὲ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι.

582. Μὴ ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον ἐν τῷ Θεάτρῳ· ἢ ἄτιμον τὸν κήρυκα.

583. Μηδὲ ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι στεφανούμενον, ἀπούσης, βουλῆς, δήμου, καὶ φυλετῶν καὶ δημοτῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

576. *Ὁμήρου Ὀδ. Ι. 203.*

577. Καὶ θεσμὸν ἔθετο Ἀμφικτύων προσφέρεσθαι μετὰ τὰ σιτία ἄκρατον μόνον ὅσον γεύσασθαι, δεῖγμα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη κεκραμένον, ὁπόσον ἕκαστος βούλεται· προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ, τὸ τοῦ Διὸς σωτῆρος ὄνομα διδαχῆς καὶ μνήμης ἕνεκα τῶν πινόντων, ὅτι οὕτω πίνοντες ἀσφαλῶς σωθήσονται (*Ἀθήναιος Β 38 d*).

578. Ταὐτὸν τῷ θέματι 126.

579. Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν δημοσίῳ σιτήσεως, ὅπερ αὐτὸς παρασιτεῖν κέκληκε· τὸν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἐᾷ σιτεῖσθαι πολλάκις· ἐὰν δὲ ᾧ καθήκῃ (ὁ προσκεκλημένος) μὴ βούληται, κολάζει (*Πλουτ. Σόλων*).

580. Σόλων δὲ τοῖς ἐν πρυτανείῳ σιτουμένοις μᾶζαν παρέχειν κελεύει, ἄρτον δὲ ταῖς ἑορταῖς προσπαρατιθέναι, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοὺς ἀριστεῖς συνάγων πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα «φύρετο δ' ἄλφιτα», φησὶν (*Ἀθήναιος Δ 137 e*). — Μᾶζαν ἤτοι κρίθινον ἄρτον.

581. Οὐ γὰρ οἶμαι ᾤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν... ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ἐν τῷ δήμῳ, ἐν Πυκνὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 33*).

582. Τοὺς δὲ ἀνακηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ μείζοσι τιμαῖς τιμᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. τοῖς μὲν ἀπεδέδεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ χρῆν στεφανοῦσθαι...οἱ δὲ ἀνηγορεύοντο ἐναντίον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων (*Δημοσθ. περὶ στεφάνου, Αἰσχίν. Κτησιφ. 13 - 15*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

583. *Αἰσχίν. Κτησιφ. 44.*

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

584. Μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος· αὐτὸν δὲ τὸν στέφανον ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς.

ιε΄. Ἱεροὶ ὑπηρέται - Παράσιτοι

585. *Ἱεροὶ ὑπηρέται — Παράσιτοι — Ἱερομνήμονες.* Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλεύοντα τῶν τε ἀρχόντων, ὅπως ἂν καθιστῶνται, καὶ τοὺς παρασίτους ἐκ τῶν δήμων αἱρῶνται κατὰ τὰ γεγραμμένα. τοὺς δὲ παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἑκτέα κριθῶν, δαίνυσθαί τε τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια. τὸν δ' ἑκτέα παρέχειν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν κριθῶν.

586. Θύειν τῷ Ἀπόλλωνι τῶν Ἀχαρνέων παρασίτους.

587. Τὰ δὲ ἐπιμήνια θυέτω ὁ Ἱερεὺς μετὰ τῶν παρασίτων. Οἱ δὲ παράσιτοι ἕνα τῶν ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια. Ὃς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς τὸ Δικαστήριον.

588. Καὶ τῷ κήρυκε ἐκ τοῦ γένους τῶν κηρύκων τοῦ τῆς μυστηριώτιδος, τούτους δὲ παρασιτεῖν ἐν τῷ Δηλίῳ ἐνιαυτόν.

589. Τοῖν δὲ βοιοῖν τοῖν ἡγεμόνοιν τοῖν ἐξαιρουμένοιν, τὸ μὲν τρίτον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, τὰ δὲ δύο μέρη, τὸ μὲν ἕτερον τῷ ἱερεῖ, τὸ δὲ τοῖς παρασίτοις.

590. Εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ νεὼ τοῦ Ἀργείου, καὶ τοῦ παρασιτίου, καὶ τῆς οἰκίας τῆς ἱερᾶς διδόναι τὸ ἀργύριον, ὁπόσου ἂν οἱ τῶν ἱερέων ἐπισκευασταὶ μισθώσωσι.

---

584. *Αἰσχίν. Κτησιφ. 46.* — Τὸν στεφανούμενον ξενικῷ στεφάνῳ τὸν λόγον ποιεῖσθαι εἰς βίον ἀξιόχρεων καὶ τρόπον σώφρονα (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 249*).

585. Παράσιτος ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τοὔνομα οὐ μὴν ἐφ οὗ νῦν, ἀλλ' ἱερᾶς ὑπηρεσίας τοὔνομα, ὁ ἐπὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ σίτου ἐκλογὴν αἱρούμενος (*Πολυδ. ΣΤ΄. 35*).—*Οἱ παράσιτοι* προήρχοντο ἐξ εὐγενῶν οἰκογενειῶν, ἐξελέγοντο ὡς βοηθοὶ τῶν ἱερέων ἢ ἄλλων ἀρχόντων. Ἦσαν δώδεκα τὸν ἀριθμόν. (*Ἀθήν. ΣΤ΄. 235*).

586. Οἱ Ἀχαρνεῖς θεὸν Ἀπόλλωνα τιμῶσι Ἀγυιέα (*Παυσ. Ἀττ.*). Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα, τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα καὶ τοὺς παρασίτους, οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται, καὶ τοὺς γέροντας, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς *πρωτοπόσεις*. Ἡ δ' ἐκ παρθενίας τινὶ γημαμένη, *πρωτόποσις* ἐκαλεῖτο (*Πολυδ. Γ. 39*).

587. Ἐπιμήνια ὠνομάζοντο αἱ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἑκάστου μηνὸς προσφερόμεναι θυσίαι, ἠδύναντο δὲ νὰ ἐκλεγῶσιν ὡς παράσιτοι καὶ οἱ νόθοι (*Πολέμων, Ἀθήναιος ΣΤ΄.*).

588. Κῆρυξ ὁ μέν τις τῶν μυστικῶν...ὁ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ κατ' ἀγορὰν τὰ ὤνια ἀποκηρύττοντες (*Πολυδ. Η. 103*).

589. Κατὰ τὰ Παναθήναια αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐθυσίαζον βόας διανεμομένους ὡς ἀνωτέρω.

590. Οἱ παράσιτοι εἶχον ἰδιαίτερον ταμεῖον καὶ ναόν, αἱ δαπάναι δ' αὐτοῦ ἐβάρυνον αὐτὸν (*Πολυδ. ΣΤ΄. 35*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

591. Θαλλοφόρους τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγεσθαι.

592. Τοὺς ἱερέας καὶ τὰς ἱερείας ὑπευθύνους εἶναι, οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη.

593. Μηδένα ἱερωσύνην οὐδενὸς θεῶν κληροῦσθαι, οὐκ ὄντα καθαρὸν τὸ σῶμα. Ἐπειδὴ ἀγνοῦντι θυσία ἔστι τῷ Λεῷ.

594. *Ἱερομνήμονες*. Τάγμα ἱερέων εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

595. *Οἰκοδομικὰ — Σχέδιον πόλεως*. Συνιστᾶται ὅπως αἱ οἰκίαι οἰκοδομῶνται εἰς ὑψηλοὺς χώρους καὶ σχηματίζωσι μετὰ τῶν παρακειμένων τοιούτων εὐθεῖαν γραμμὴν ἔναντι τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως (α). Ὠκοδομοῦντο εἰς τὸ βάθος τοῦ οἰκοπέδου, ἀφήνουσαι πρὸ αὐτῶν αὐλήν, ἐχωρίζοντο αἱ γειτνιάζουσαι διὰ μεσοτοίχου (β), καὶ ἐλαμβάνοντο μέτρα ὅπως καθίσταται εὐχάριστος καὶ ὑγιεινὴ ἡ ἐν αὐταῖς διαμονὴ (γ). Ἐν ἀρχῇ ἦσαν μικραὶ καὶ εὐτελεῖς (δ), ἀλλὰ βραδύτερον κατέστησαν πολυτελέστεραι καὶ περισσότερον ἐξυπηρετικαὶ (ε). Περιελάμβα-

---

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

591. Ὥσπερ παῖς γίνεται καλός, οὕτω καὶ μειράκιον, καὶ ἀνὴρ καὶ πρεσβύτης· τεκμήριον δέ, Θαλλοφόρους δὴ τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται (*Ξενοφ. Συμπόσιον*). Οὗτοι κατὰ τὰ Παναθήναια ἔφερον κλάδους ἐλαίας.

592. Καὶ τοὺς Εὐμολπίδας καὶ Κήρυκας (*Αἰσχίν. Κτησιφ. 18*).

593. Δοκιμάζειν δὲ τὸν ἀεὶ λαγχάνοντα, πρῶτον μέν, ὁλόκληρον καὶ γνήσιον· ἔπειτα ὡς ὅτι μάλιστα ἐκ καθαρευουσῶν οἰκήσεων, φόνου δὲ ἁγνὸν καὶ πάντων τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰς τὰ θεῖα ἁμαρτηνομένων, αὐτόν τε καὶ πατέρα καὶ μητέρα κατὰ ταῦτα βεβιωκότας (*Πλάτων. Νόμοι ΣΤ'*).

594. Ἀπετέλουν τὴν ἀνωτέραν τάξιν.

595. α) Καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἐν κύκλῳ πρὸς τοῖς ὑψηλοῖς τῶν τόπων, εὐερκείας τε καὶ καθαριότητος χάριν.........εἰς τὰς ὁδοὺς πασῶν τῶν οἰκήσεων ἐχουσῶν εὐέρκειαν (*Πλάτων. Νόμοι ΣΤ'. σελ. 778 - 9*). — β).....διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοίχους παρ' ἀλλήλους (*Θουκυδ. 2. 3*). — γ) Ἆρά γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν, οἵαν χρὴ ἔχειν τοῦτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὅπως ἡδίστη τε ἐνδιαιτᾶσθαι καὶ χρησιμωτάτη ἔσται; τούτου δὲ ὁμολογουμένου· οὐκοῦν ἡδὺ μὲν θέρους ψυχεινὴν ἔχειν, ἡδὺ δὲ χειμῶνος ἀλεεινήν;.......οἰκοδομεῖν δεῖ ὑψηλότερα μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλῄηται, χθαμαλώτερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπίπτωσιν ἄνεμοι (*Ξενοφ. Ἀπομνημ. 3. 8*).—δ) Τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει γενομένων οὕτω μετρίας καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους καὶ τὴν Κίμωνος καὶ τὴν Ἀριστείδου καὶ Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρ' ὑμῶν οἶδεν ὁποία πότ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν (*Δημοσθ. Συντάξεως XIII, 29, Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 206 ἐπ.*). — ε) Καὶ γάρ τοι τότε μεν τὰ μὲν τῆς πόλεως ἦν εὔπορα καὶ λαμπρὰ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ δὲ οὐδεὶς ὑπερεῖχε τῶν πολλῶν.....τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ κατασκευάσματα τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι, προπύλαια ταῦτα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νον δύο διαμερίσματα τὸν ἀνδρωνίτην καὶ τὸν γυναικωνίτην (στ). *Συνοικία.* Πολλαὶ οἰκοδομαὶ περιελάμβανον πλείονα διαμερίσματα, ἀποτελοῦντα πολυκατοικίαν, τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα ἐκαλοῦντο συνοικίαι (ζ), αἵτινες κεχωρισμένως ἐξεμισθοῦντο πρὸς διαφόρους ξένους καὶ ἰδίᾳ πρὸς μετοίκους, μὴ δυναμένους νὰ ἔχουν ἰδίαν ἀκίνητον περιουσίαν (η). Αἱ οἰκοδομαὶ ἦσαν συνήθως μονόροφοι, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως εἶχον δύο ὀρόφους, πιθανῶς δὲ καὶ πλείονας. Ὁ ἄνω ὄροφος ἐκαλεῖτο μετέωρον (θ) ἢ ὑπερῷον (ι), διετίθετο δὲ ἢ ὡς ξενὼν ἢ ὡς γυναικωνίτης (ια). Δὲν εἶναι γνωστὸν ἐὰν αἱ συνοικίαι αὗται ἠδύναντο νὰ ἀνήκουν εἰς περισσοτέρους καὶ νὰ ἀποτελοῦν ὀροφοκτησίαν (ιβ). Πλὴν τούτων καθωρίσθη ἡ μεταξὺ τῶν ἀγροτικῶν οἰκιῶν ἀπόστασις (ιγ), περιορισμοὶ διὰ τὴν κατασκευὴν μανδροτοίχου (ιδ) ἢ τάφρου ἢ βόθρου (ιε), ἢ δένδρων (ιστ), ἢ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν μιλισσώνων (ιζ). Ἡ ἐπιμέλεια τῆς τηρήσεως τῶν περιορισμῶν τούτων ὡς ἐπίσης ἡ εὐθυγράμμισις, ἡ καθαριότης καὶ ἡ ἐπίβλεψις τῶν ὀχετῶν, ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὴν φροντίδα τῶν ἀστυνόμων (ιη).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νεώσοικοι, στοαί, Πειραιεύς, τἆλλα οἷς κατεσκευασμένην ὁρᾶτε τὴν πόλιν. νῦν δ' ἰδίᾳ μὲν ἑκάστῳ τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων τοιαύτη περιουσία ἐστὶν ὥστε τινὲς μὲν αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας κατεσκευάκασιν οἰκίας κ.λπ. (*Δημοσθ. Ἀριστοκρ. 206, Ὀλυνθιακ. Γ. 35*). — στ) Τὰ διαμερίσματα ταῦτα κατὰ μὲν τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους εὑρίσκοντο εἰς χωριστὸν ὄροφον (τῆς γυναικὸς ἐν τῷ ὑπερῴῳ), κατὰ δὲ τοὺς μετέπειτα χρόνους εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον (*Ἀριστοφ. Ἐκκλησιάζ. 961, Θεσμοφορ. 482, Λυσίου Ἐρατοσθ. φόν. ΙΒ'. 13 καὶ Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησ. 55, Ξενοφ. Οἰκ. Θ'. 5, κ.λπ.*). — ζ) Ὅπου μὲν γὰρ πολλοὶ μισθωσάμενοι μίαν οἴκησιν διελόμενοι ἔχουσι, συνοικίαν καλοῦμεν, ὅπου δὲ εἷς ἐνοικεῖ, οἰκίαν (*Αἰσχίν. Τιμάρχ. 124*). — η) Εἰς τούτους ἀπηγορεύετο ἡ ἔγκτησις ἰδιοκτησίας, οὗ ἕνεκα ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ μισθώνωσι οἰκίας πολιτῶν Ἀθηναίων (*Δημοσθ. Φορμ. 6, Ξενοφ. Προσόδ. Β. 2, κ.λπ.*). — θ) *Ἴδε διατριβὴν Ἰω. Δ. Ζέπου ἐν Δικαιοσύνῃ Α'. (1923) σελ. 97*. — ι) Ὑπερῷόν τι ἦν τῆς ἡμετέρας οἰκίας, ὃ εἶχε Φιλόνεως ὁπότ' ἐν ἄστει διατρίβοι (*Ἀντιφῶντ. Φαρμακ. 14*). — ια) *Ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν στ'.*, *Δημοσθ. Εὐεργ. Μνησ. 56*). — ιβ) *Ἴδε Ἰω. Δ. Ζέπου μελέτην ἐν Δικαιοσύνῃ Α'. (1923) σελ. 97*). — ιγ) *Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 164*. — ιδ) *Ἴδε θέμα 163*. — ιε) *Ἴδε ἀνωτέρω θέμα 162*. — ιστ) *Ἴδε θέμα 165*. — ιζ) *Ἴδε θέμα 167*. — ιη) Οἱ ἀστυνόμοι καὶ τὰς ὁδοὺς κωλύουσι κατοικοδομεῖν, καὶ δρυφάκτους ὑπὲρ τῶν ὁδῶν ὑπερτείνειν, καὶ ὀχετοὺς μετεώρους εἰς τὴν ὁδὸν ἔκρουν ἔχοντας ποιεῖν, καὶ τὰς θυρίδας εἰς τὴν ὁδὸν ἀνοίγειν. κ.λπ. (*Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 50*). Τοὺς δὲ ἀστυνόμους ἐπιμελεῖσθαι καὶ προσαναγκάζοντας τὸν ὀλιγωροῦντα ζημιοῦντας, καὶ πάντων δὴ τῶν κατὰ τὸ ἄστυ καθαρότητος τ' ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ὅπως ἰδιώτης μηδεὶς μηδὲν τῶν τῆς πόλεως μήτε οἰκοδομήμασι μήτε οὖν ὀρύγμασιν ἐπιλήψεται. καὶ δὴ καὶ ὑδάτων τῶν ἐκ Διὸς εὐροίας τούτους ἐπιμελεῖσθαι χρεών, καὶ ὅσα ἐντὸς πόλεως ἢ ὁπόσα ἔξω πρέπον ἂν οἰκεῖν εἴη (*Πλάτων. Νόμοι ΣΤ'. 779 c*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

596. *Τουρισμός.* Ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν περὶ πόρων καὶ προσόδων μελέτην του, ἐκθειάζων ἐν ἀρχῇ τὸ κλῖμα καὶ τὴν τοποθεσίαν τῆς Ἀττικῆς, ὡς δροσεράν, καρποφόρον καὶ ἀμφιθάλαττον, συνιστᾷ εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Πειραιεῖς νὰ ἐπωφεληθῶσι τῶν ἐξαιρετικῶν τούτων προνομίων, προκαλοῦντες τὴν συρροὴν ξένων. Πρὸς τοῦτο ὑποδεικνύει νὰ κατασκευάσουν εἴς τε τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ πολυτελεῖς ἀγοραίας οἰκίας καὶ πωλητήρια, ἔχων τὴν γνώμην ὅτι ὅσῳ γε μὴν πλείους ἐσοικίζοντό τε καὶ ἀφικνοῖντο, δηλονότι τοσούτῳ ἂν πλεῖον καὶ εἰσάγοιτο καὶ ἐξάγοιτο καὶ ἐκπέμποιτο καὶ πωλοῖτο καὶ μισθοφοροῖτο καὶ τελεσφοροίη (α). Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῇ ἰδανικῇ πολιτείᾳ του, δογματίζει ὅτι δέον νὰ εἶναι οἱ ξένοι εὐπρόσδεκτοι ἀναλόγως πρός τε τὴν ἀξίαν ἑκάστου ἐπισκέπτου καὶ πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει οὗτος. Διὰ τοῦτο δὲ κατατάσσει τοὺς ξένους ἐπισκέπτας εἰς τέσσαρας κατηγορίας, ἤτοι, α) τοὺς ἐρχομένους κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον (καθάπερ οἱ τῶν ὀρνίθων διαπορευόμενοι) δι' ἐμπορικοὺς σκοποὺς (πετόμενοι χρηματισμοῦ χάριν), β) τοὺς ἐρχομένους διὰ νὰ θαυμάσωσι τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως καὶ νὰ ἀκροασθῶσι μουσικὰ ἔργα, γ) τοὺς διὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν ταξειδεύοντας καὶ δ) ἐκείνους, οἵτινες περιοδεύουσιν εἰς διαφόρους χώρας διὰ νὰ μελετήσωσι καὶ νὰ διδάξωσι διάφορα θέματα. Ὁρίζει δι' ἑκάστην τάξιν τούτων ἴδιον μέσον ὑποδοχῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

---

596. α) Πρῶτον διηγήσομαι τὴν φύσιν τῆς Ἀττικῆς λέξων· τὸ μὲν τὰς ὥρας ἐνθάδε πραοτάτας εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ γιγνόμενα μαρτυρεῖ· ἃ γοῦν πολλαχοῦ οὐδὲ βλαστάνειν δύναιτ' ἂν ἐνθάδε καρποφορεῖ. ὥσπερ δὲ ἡ γῆ, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὴν χώραν θάλαττα παμφορωτάτη ἐστί. καὶ μὴν ὅσαπερ οἱ θεοὶ ἐν ταῖς ὥραις ἀγαθὰ παρέχουσι, καὶ ταῦτα πάντα ἐνταῦθα πρωιαίτατα μὲν ἄρχεται, ὀψιαίτατα δὲ λήγει..........καὶ μὴν οὐ περίρρυτός γε οὖσα ὅμως ὥσπερ νῆσος πᾶσιν ἀνέμοις προσάγεταί τε ὧν δεῖται καὶ ἀποπέμπεται ἃ βούλεται· ἀμφιθάλαττος γάρ ἐστι.......εἰ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοφυέσιν ἀγαθοῖς πρῶτον μὲν τῶν μετοίκων ἐπιμέλεια ἂν γένοιτο· αὕτη γὰρ ἡ πρόσοδος τῶν καλλίστων ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, ἐπείπερ αὐτοὺς τρέφοντες καὶ πολλὰ ὠφελοῦντες τὰς πόλεις, οὐ λαμβάνουσι μισθόν, ἀλλὰ μετοίκιον προσφέρουσι..........ἐπειδὴ καὶ πολλὰ οἰκιῶν ἔρημά ἐστιν ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ οἰκόπεδα, εἰ ἡ πόλις διδοίη οἰκοδομησαμένοις ἐγκεκτῆσθαι (οἱ μέτοικοι) οἳ ἂν αἰτούμενοι ἄξιοι δοκῶσιν εἶναι.............εἰ δὲ καὶ τοῖς ἀγοραίοις οἰκήσεις τε καὶ πωλητήρια κατασκευασθείη καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν τῷ ἄστει, ἅμα τ' ἂν κόσμος εἴη τῇ πόλει καὶ πολλαὶ ἂν ἀπὸ τούτων πρόσοδοι γίγνοιντο, κ.λπ. (*Ξενοφ. περὶ πόρων καὶ προσόδων 1, 2*). — β) Τέτταρες δ' εἰσὶ ξένοι.....ὁ μὲν δὴ πρῶτός τε καὶ διὰ τέλους ἀεὶ θερινὸς ὡς τὰ πολλὰ διατελῶν ταῖς φοιτήσεσι, καθάπερ οἱ τῶν ὀρνίθων διαπορευόμενοι, καὶ τούτων οἱ πολλοὶ κατὰ θάλατταν ἀτεχνῶς οἷον πετόμενοι χρηματισμοῦ χάριν ἐμπορευόμενοι ἔτους ὥρᾳ πέτονται πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις...... ὁ δὲ δεύτερος, ὄμμασιν ὄντως θεωρὸς ὅσα τε μουσῶν ὠσὶν ἔχεται θεωρήματα..........τρίτον δὲ ξένον ὑποδέχεσθαι χρὴ δημοσίᾳ τὸν κατά τι δημόσιον ἐξ ἄλλης χώρας ἀφιγμένον.......τέταρτος δέ, ἄν ποτέ τις ἀφίκηται, σπάνιος μέν, ἂν δ' οὖν ποτέ τις ἔλθῃ τῶν παρ' ἡμῖν θεωρῶν ἀντίστροφος..........ἀξιῶν τι καλὸν ἰδεῖν τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι διαφέρον ἐν καλλοναῖς ἢ καὶ δεῖξαί τι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

597. *Κοινωνικὴ πρόνοια.* Εἴρηται ἀνωτέρω (α) ὅτι οἱ ἀδύνατοι (ἤτοι οἱ στερούμενοι πόρων) Ἀθηναῖοι ἐπροστατεύοντο ὑπὸ τῆς Πολιτείας, παρεχούσης εἰς αὐτοὺς οἰκονομικὰ βοηθήματα, παρεμφερὴς προστασία παρείχετο καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους, οἵτινες οὐχὶ σπανίως ἐπλεονέκτουν καὶ αὐτῶν τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν (β).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κατὰ ταὐτὰ ἄλλῃ πόλει............τούτοις δὴ τοῖς νόμοις ὑποδέχεσθαί τε χρὴ πάντας ξένους τε καὶ ξένας ἐξ ἄλλης χώρας (*Πλάτων. Νόμοι ΙΒ'. VI, σελ. 952 ἑπ.*).

597. α) *Ἴδε θέματα 11, 438, 498.* — β) Ὁ δὲ δῆμος αὐτὸς αὑτῷ οἰκοδομεῖται παλαίστρας πολλάς, ἀποδυτήρια, λουτρῶνας καὶ πλείω τούτων ἀπολαύει ὁ ὄχλος ἢ οἱ ὀλίγοι καὶ οἱ εὐδαίμονες (*Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. V. 10*). Τῶν δούλων δ' αὖ καὶ τῶν μετοίκων πλείστη ἐστὶν Ἀθήνησιν ἀκολασία.........ὅτι ἐῶσι τοὺς δούλους τρυφᾶν αὐτοὶ καὶ μεγαλοπρεπῶς διαιτᾶσθαι ἐπίσης (*Ξενοφ. Πόροι — Πρόσοδοι 1. 2, Δημοσθ. Φιλίππου Γ'. 3*).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

Ἀγορανόμος 433.
Ἀγοραπωλησία. Κεκρυμμένα ἐλαττώματα 190.
Ἀγροτικῶν οἰκιῶν ἀπόστασις 163 - 4.
Ἀγχιστεία 129.
Ἀγωγὴ λαϊκή. Ἴδε λαϊκή.
Ἀγὼν τιμητός, ἀτίμητος 322, 419.
Ἀγῶνες. Ὀλυμπίων 551, περιορισμοὶ 553 - 6, δράματος - κωμῳδίας 557, 559 - 562, ἀλεκτρυόνων 559, μουσικῆς 565. Ἴδε ἑορταί.
Ἀδικήματα. Βλάβη, ἑκουσία, ἀκουσία 224, 227, αὐτόφωρα 228, παραγραφὴ 229, ἠθικὸς αὐτουργὸς 230, ἠθικὴ ζημία 231, ἔρευνα κατ' οἶκον 233, ποιναὶ διάφοροι 233, μία ποινή, διάρκεια δίκης 224, σύλληψις 235, ἀδικήματα κατὰ τῆς Πολιτείας 299, προδότου 236 - 243, 532 - 3, κατὰ τῆς θρησκείας 247, κατὰ τῶν Ἀρχῶν, τοῦ πρεσβεύοντος 248, ὕβρις κατὰ θεσμοθέτου ἢ Ἄρχοντος 249, λοιδωρία ἀρχῆς ἐν συνεδρίᾳ 250, διαφθορὰ κατὰ τοῦ δήμου 252, ἀπόκρυψις ἐξορίστου 253, κατὰ τῆς ζωῆς 256 - 271, 462, κατὰ τοῦ σώματος 272 - 3, αἰκία 274 - 5, κάκωσις 275α, 118 - 9, αὐτόχειρος 276, κατὰ περιουσίας 277 - 286, κατὰ τῆς τιμῆς 287 - 297, κατὰ τῶν ἠθῶν, μοιχεία 300 - 3, βιασμὸς 305 - 7, προαγωγεία - ἑταίρησις 308 - 10, ψευδομαρτυρία 311, διαφθορὰ νομίσματος 312, ὁπλοφορία 313, ἀχαριστία 314, ἀστρατείου - λιποταξείου 489, τοῦ ὅπλα ἀποβεβληκότος 490, λειποναυτίου, ἀναυμαχίου 491.
Ἀδύνατοι. Τίνες 11, 438, δαπάναι 498, ταμίαι 506.
Ἀθηνᾶς. Ταμίαι 506, στέφανοι 584.
Ἀθηναῖοι. Τίνες 36, ἀπομάκρυνσις 42, μὴ μυροπωλεῖν 207.
Ἀθώωσις. 194.
Ἀθλοθέται 434, σίτησις 443.
Αἴδεσις 270, 462.
Αἰκία 274, κατὰ δούλου 275.
Αἱμασιᾶς περιορισμοὶ 163.
Αἱρεταὶ ἀρχαὶ 382.
Αἰσχροκέρδεια 217.
Αἰτιολογικόν. Ἀποφάσεως 363.
Ἀκυρότης. Πεπραγμένων, Τριάκοντα 364.
Ἄλλων ἕνεκα 11, 438, 498, 506.
Ἀλῴων ἑορτὴ 550.
Ἄμυνα 262.
Ἀμφικτύονες Δήλου, μισθὸς 444.
Ἀμφισβήτησις. Κλήρου, διαδικασία 142.
Ἀναδικία 357.
Ἀνακοπή 314.
Ἀναρμοδιότης 339.
Ἀνάρρυσις 440.
Ἀναστολὴ ἐκτελέσεως 235, ποινῆς 549.
Ἀνδραποδισταί. Ποινὴ 284, ἴδε δοῦλος.
Ἀνδράποδον 494.
Ἀνδρολημψία 261, 321.
Ἀνεψιοί. Τίνες 129.
Ἀνήκουστος 319, 318. ἀπολογία 335.
Ἀνήλικοι. Δὲν διατίθενται 135, δὲν συμβάλλονται 177.
Ἀντιγραφεὺς 427, 433, 376.
Ἀντίδοσις 375, 497, 456. 497.
Ἀντιλαχεῖν 376, 344.
Ἀντωμοσία 376.
Ἄξονες 28.
Ἀπαγόρευσις ἴδε παράνοια. Πατρὸς 125.
Ἀπογραφεῖς 526.
Ἀπαγωγὴ 321 - 2.
Ἀπατούρια 440.
Ἀπελεύθεροι. Ἴδε δοῦλοι.
Ἀπόδειξις. Ὁμολογία 345, μάρτυρες 346 - 356, ὅρκος 332, 376.
Ἀποδέκται 507.
Ἀποκλεισμὸς 492.
Ἀπολογία διαδίκων 335.
Ἀποκήρυξις 139α.
Ἀπόλειψις 106 - 7.
Ἀπόπεμψις 106.
Ἀπόρρητα 291.
Ἀποστολεῖς 526.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀποταμίευσις. Δημοσίου θησαυροῦ 503, 245.
Ἀποτυμπανισμὸς 233.
Ἀπόφασις. Ἰσοψηφία 360, αἰτιολογικὸν 363, κῦρος 364.
Ἀποχειροτονία Νόμων 402, Ἀρχόντων 419, Στρατηγοῦ 473.
Ἀπωμοσία 376.
Ἀργία. Βουλῆς 440, ἄεργοι 13.
Ἀργυρολογία 497.
Ἄρειος Πάγος. Ἀεροπαγῖται οἱ τέως Ἄρχοντες 455α, Δικαστήριον 319, κολάζει ἀσώτους 126, 578. Ἴδε Βουλή.
Ἀρρητοποιοὶ 433, σίτησις 443.
Ἀρχαί. Ἐκλογαί, χειροτονηταὶ κλπ. κυάμοις 381-3. Μισθοὶ 444 ἐξύβρισις 249, 250, ἐὰν τις ὀφείλων ἄρχῃ 251.
Ἀρχιθεωρὸς 457.
Ἄρχοντες Ἐννέα 448, δοκιμασία 449 - 452, ὅρκος 453, ἀνίκανοι 310, 454, προνόμια 455α, πάρεδροι 455, συζύγ. Βασιλ. 454, σίτησις 443.
Ἀσέβεια 247, 462, ἀπορρήτων 291, γραφὴ 247.
Ἀσκληπιεῖον 458.
Ἀστρατεία 274α, 489.
Ἀστυνόμοι 433, 595.
Ἄσωτοι. Κολάζονται 126, 578.
Ἀτιμία. Ἄτιμοι, τίνες 75 - 6, ἐὰν ζητοῦν νὰ γίνουν ἐπίτιμοι 71, 525, ὁ καταδεδωκὼς τὰ πάτρια 144, ποινὴ ἀτιμίας 233, οἱ αὐτομολοῦντες 240, ὁ ὑβρίζων ἄρχοντα 248, ὁ προξενῶν βλάβην εἰς τὸν δῆμον 252, συζύγου μοιχαλίδος 303, οὐ μαρτυροῦν 346, οὐ μετέχουσιν ἐκκλησίᾳ 391, ὁ τρὶς λωκῶς ἐν γραφῇ 418, ὁ ἀστράτευτος, ὁ λιποτάκτης 489 - 491, οἱ ὀφειλέται τοῦ Δημοσίου 514, 522, 525.
Αὐληταὶ 552.
Αὐτόφωρα ἀδικήματα 228, κλοπῆς 282 - 4.
Αὐτόχειρος ποινὴ 276.
Ἀφανὴς περιουσία 497.
Ἄφεσις 194.
Ἀχαριστία 314.
Ἄψυχα. Εὐθύνη 225.

Βαλαντιοτόμος 282.
Βάραθρον. Ποινὴ 233.
Βάσανος δούλου 346.
Βία 277.
Βιασμὸς 305 - 7.
Βλάβη ὑπὸ δούλου 187, ὑπὸ ἐλευθέρου 188, ὑπὸ ζώου 189, ἑκουσία - ἀκουσία 224, ἴση ζημία 224.
Βασιλεὺς Ἄρχων 374, 461, δικαστικὴ δικαιοδοσία 462.
Βοὸς θυσία 197, 589.
Βουλή. Πεντακοσίων 421, ἐκληροῦντο, ἐπανεξελέγοντο 421, ἐδοκιμάζοντο, προσόντα 422, ἐκφυλλοφορηθεὶς 422, ὅρκος 423, κανονισμὸς 424, προσευχὴ 425, ἀρχαιρεσίαι 426, ἡ πρυτανεύουσα φυλὴ ἐκλήρου ἐπιστάτην, προέδρους, γραμματέα, ἀντιγραφέα 427 - 8, κήρυκος εὐχαὶ 430, δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις βουλῆς 431, ὑπηρεσίαι δήμου - βουλῆς 432-7, ἱκεσία πρὸς αὐτὴν 437, ἐπροίκιζε θυγατέρες ἐπιφανῶν 438, συνέτρεχεν ἀδυνάτους 438, ἐφρόντιζε τὴν κατασκευὴν τριήρων καὶ ἐστεφανοῦτο διὰ τοῦτο 439, ἐσχόλαζε κατὰ τὰς ἑορτὰς 440, συνεδρίαζεν ἅπαξ εἰς Ἐλευσῖνα 441, ἐλογοδότει 442, ἐσιτίζοντο οἱ πρυτανεύοντες καὶ ἄλλοι 443, ἐμισθοδοτοῦντο 444, 498, οἱ ἰδιῶται ἠδύναντο νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς βουλὴν καὶ συμβουλεύσωσιν 436.
Βουλὴ Ἀρείου Πάγου. Καταρτίζεται ὑπὸ παλαιῶν ἀρχόντων, κατὰ τί διαφέρει βουλῆς πεντακοσίων 468, 500, λογοδοτεῖ 470, δικαιοδοσία 471.
Βρόχος. Ποινὴ 233.

Γάμος. Σκοπὸς 82, μονογαμία 83, ἀμφοῖν Ἀθηναίοιν 83, 85, κωλύματα 84, ἔκδοσις ξένη 86, τοῦ βασιλέως 87, 454, διὰ βίας 88, δούλων 89, ἐγγυητός, τίς ἐγγυᾶται 91, ἐπικλήρου 90, ὑποχρεώσεις τῆς συζύγου 92 - 94.
Γαμηλία 82.
Γειτονικὰ κτήματα 158 - 167.
Γεννῆται 385.
Γεραιραί. Ὅρκος 87.
Γεώμοροι 385.
Γονεῖς. Κάκωσις 274α, 460, ποιναὶ 274α.
Γραφαί. Διάκρισις γραφῶν καὶ δικῶν 321 - 375. Τίνες εἰσήγοντο εἰς Ἡλιαίαν 374. Γραφὴ Ἀγραφίου 184, 321, 520, ἀλογίου 321, ἀναυμαχίου 491, ἀποστασίου 70, 71, ἀπροστασίου 55, 62, ἀσε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

βείας 247, 322, ἀστρατείου 489, ἐξαιρέσεως δούλου 322, ἐπιτροπῆς 322 ἑταιρήσεως 309, ἱεροσυλίας 247, κακώσεως 274α, 321. 322, λειποναυτίου 354, 491, λιποταξίου 489, ξενίας 53, 54, παρανόμων 22, 72, 414 - 419, 431, σίτου 216, ψευδοκλητείας 330.
Γραμματεὺς βουλῆς 427, 433.
Γυμνάσια 567.
Γυμνασιαρχία. Εἰσφορὰ 497.
Γυμναστικῆς ἀγὼν 434.
Γυναῖκες. Περιορισμοὶ 43 - 45, 46, δὲν διατίθενται 135, πῶς συμβάλλονται 177, κάκωσις 275α, ἐξύβρισις 289, βιασμὸς 305 - 7, αἱ ὁμολογοῦσαι κυεῖν 460.
Γυναικονόμοι ἢ γυναικόκοσμοι 43, 526.

Δακτυλογλύφος 205.
Δάνειον. Ἐπὶ σώμασι 6, 182, περιορισμοὶ 214.
Δαπάναι. Δήμου 498, προϋπολογισμός, ἰσολογισμὸς 492, δικαστικαὶ 495, ἱερᾶς διοικήσεως 498, δαπανῶν περιορισμοὶ 498α.
Δατητῶν αἵρεσις (διανομή) 460.
Δεδικασμένον 365. Ἐπὶ κλήρου καὶ ἐπικλήρου 98.
Δελφίνιον δικαστήριον 319.
Δένδρων ἀπόστασις 164 - 6.
Δεσμά. Ποινὴ 233.
Δευτερόποτμος (νομιζόμενος νεκρὸς) 538.
Δῆλος 457. Ἀναστολὴ ποινῆς 549.
Δήμευσις—Δημιόπρατα 496, ὀφειλετῶν Δημοσίου 501, δήμευσις 233, 496, προδότου 238, 243.
Δημιουργοὶ 385.
Δῆμος (Ἐκκλησία). Δωρεαὶ 180, ἐπαγγελία εἰς δ. 181, ἐὰν δὲν πληρωθῇ ἡ ὀφειλὴ 184, ἐγγύησις ὑπὲρ αὐτοῦ 186, ὀφειλαὶ ἐκ δημοσίων προσόδων 186. Ἴδε ἐκκλησία.
Δημόσια ἔργα 498.
Δημόσιος θησαυρὸς 503.
Δημόσιοι ὀφειλέται. Εὐθῦναι, ποιναὶ 509 - 523.
Δημόσιοι πρόσοδοι. Μίσθωσις 499, εὐθύνη μισθωτῶν 186, 500.
Διαγωνισμοί. Δράματος, κωμῳδίας 557, 559.
Διαδικασία. Δικαστηρίων, κλῆσις 330, προανάκρισις 331, ὅρκος διαδίκων 332, εἰσαγωγὴ δίκης 333, μὴ ἐμφάνισις 334, ἀπολογία 335, ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι 318, 329, ὁ διάδικος ὀφείλει ἀπαντᾶν 336, ἐνστάσεις 337 - 340, 365. Διαδικασία ποιν. δικαστηρίων. Ἀγὼν τιμητός, ἀτίμητος, γραφαί, δίκαι 321 - 2.
Διάδικοι. Ὀφείλουν ἀπαντᾶν 336, ὑπερασπίζουν τὰ δίκαια μόνοι των 335, 570.
Διαζύγιον. Ἀποτελέσματα 102 - 3, 106 - 7, τύχη τῆς προικὸς θανάτῳ 104, ἐπικλήρου 105, τόκοι ἐπιστρεφομένης προικὸς 192. Ἴδε ἀπόλειψις, ἀπόπεμψις.
Διαμαρτυρία 142. Μὴ εἰσαγώγιμον τὴν δίκην 342.
Διανομή. Ἴδε δατητῶν αἵρεσιν.
Διατροφή. Ὀρφανῶν 460, γονέων 116, πότε δὲν ὑποχρεοῦνται 118 - 119.
Διαθήκη. Σύνταξις, περιεχόμενον 135γ' ἐπ.
Διαχείρισις ἀλλοτρίων 191.
Διαπύλιος φόρος 494.
Διαιτησία 346 - 8, δημόσιοι 374, 433, μεταβίβασις εἰς ἕτερον δικαστήριον 359, ἐρήμην ἀπόφασις 344. Δύναμις 178, ἰδιωτικαί, δημόσιοι διαιτ., ἀποζημίωσις, συνυποσχετικὸν 178.
Διδασκαλεῖα. Τέκνων 120, 556.
Διεκδίκησις 169.
Δικαστήριον 371 - 2.
Δικαστήρια. Πολιτικά, Ἡλιαία, Ἄρχων Βασιλεύς, Ἐπώνυμος, Πολέμαρχος, Θεσμοθέται, οἱ Ἕνδεκα, οἱ Ναυτοδίκαι, οἱ Δημόσιοι διαιτηταί, οἱ Τεσσαράκοντα, οἱ Εἰσαγωγεῖς, τὸ Ὠδεῖον 374. Ποινικὰ 471. Ἄρειος Πάγος, Ἐφέται, Παλλάδιον, Δελφίνιον, Φρεαττύος, Ἡλιαίας, Ἄρχων - Βασιλεὺς 319, 374.
Δικασταὶ 323. Μισθὸς 444, κλήρωσις 467, ἀριθμὸς 326, μισθὸς 498. ὅρκος 327.
Δίκη. Διαφέρει γραφῆς 375, μὴ οὖσα 376, καρποῦ, οὐσίας 373, ἰδιωτικαὶ 322, ἀνάδικοι πότε 357, ἐμπορικαὶ 369, ἔμμηνοι 370, μεταλλικαὶ 199, παραγραφὴ δικῶν 200. Οὐδεὶς ἀνήκουστος 318, 329, ἄσκησις 320, ἔνδικα μέσα 321, εἰσαγωγὴ 333, ἀπαράδεκτος διὰ συμβάσεις ἐκτὸς Ἀθηνῶν ἢ ἀπηγορευμένας 201. Δίκαι 375. Ὅρκος, εὐθυδικία, εἰσαγώγιμος, κυρία, ἀναβολή, διαγραφὴ 334, 344, ἐνστάσεις 337 ἐπ., τίνες εἰσήγοντο εἰς Ἡλιαίαν 374 - 5.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δικαστικὰ ἔξοδα. πρυτανεῖα. παρακαταβολή, ἐπωβελία, παράστασις, ἐνεπίσκημμα 341.

Δικαιοδοσία δικαστική. Δήμου, 409 - 420, Βουλῆς Πεντακοσίων 431, Βουλῆς Ἀρείου Πάγου 471, Ἐπωνύμου 460, Βασιλέως 462.

Διονύσια 548, 456, 458 - 9, 461.

Διωμοσία 376.

Διπλωματικαὶ δαπάναι 498.

Δοκιμασία. Ἔνδικον μέσον 321. Βουλευτῶν 422, 432, Ἀρχόντων 432, 449 - 452, Ἱερέων 593.

Διχοστασία λαοῦ 15.

Δοῦλοι. Ἀνικανότητες αὐτῶν 64, προστασία 65, 275, τελοῦν ὑπὸ κύριον 66, ἀπελευθέρωσις 67 - 8, ὑποχρεώσεις ἀπελευθέρου 69, ἀποστασίου γραφὴ 70, ζημίαι δούλου 187, ἐξύβρισις 289, οὐ γυμνάζονται 567, ἀνδραποδικὸς φόρος 494.

Δράκοντος. Ποινικοὶ νόμοι 223.

Δωρεὰ 179. Δήμου εἶναι κυρία 180, εἰς Βουλὴν 439.

Δωροδοκία 298 - 9.

Ἔγγραφα. Στοιχεῖα 174 - 6.

Ἐγγύησις. Γάμου 82, 91 Ὑπὲρ Δήμου 186, 525. Διάρκεια 185.

Ἐγκύκλιοι φόροι 494, 497.

Ἔθνος 385.

Εἰσαγγελία. Ἔνδικον μέσον 321, 407, 409. Δήμου 411 - 13, 408, 466.

Εἰσαγωγεῖς. 374. 433.

Εἰσφορὰ 497.

Εἰσπράξεις. Τοῦ Δήμου, ἴδε 498α.

Ἐκεχειρία 492.

Ἐκκλησία. Μετέχουν πάντες οἱ Δῆμοι, τόπος συνεδριάσεως 390. Πρόσκλησις, τίνες ἐκαλοῦντο, οἱ μὴ προσερχόμενοι, τίνες εἴργοντο 391, σύγκλητοι ἔκτακτοι 393, τακτικαί, ἀντικείμενον 395 - 8, ἀγορεύσεις 399, πρεσβύτεροι 399, 400 συζήτησις 400, ἀπροβούλευτον μηδὲν 401, ἔγκρισις (ἐπιχειροτονία) 402, εἰσαγωγὴ νέου νόμου, διόρθωσις παλαιοῦ 403 - 4, περιορισμοὶ 405 - 8, δικαστικὴ δικαιοδοσία ἐκκλησίας 409, προβολὴ 410, εἰσαγγελία 411 - 13, γραφὴ παρανόμων 414 - 19, ὀστρακισμὸς 420, συνεδρίασις εἰς Ἐλευσῖνα 548.

Ἐκκλησιαστικῶν 392, 444, 498, οἰκόσιτοι 392.

Ἐκμαρτυρία 353.

Ἐκπαιδεύσεως δαπάναι 498.

Ἐκλογαὶ ἀρχῶν. Κληρωταί, χειροτονηταί, αἱρεταὶ κύαμοι 381 - 3.

Ἐκτέλεσις. Ἀποφάσεως 373, ἀναστολὴ 235, 371 - 2, ἐπιστροφῆς πλοίου ἐκ Δήλου 549, ἐνέχυρα λαβεῖν, ἐμβατεία, ἐξούλης, δίκαι καρποῦ, οὐσίας 373, συντηρητικὴ προσωπικὴ κράτησις 373.

Ἐκφυλλοφορηθεὶς 324, 422.

Ἐλαίας ἐκρίζωσις 168, ἀπόστασις 165.

Ἐλαίου πώλησις 210.

Ἑλληνοταμίαι 507.

Ἐλευσίνια. Συνεδρίασις Βουλῆς 441, 548.

Ἐμβατείας 373, 142, 496.

Ἔμμηνοι δίκαι 370, 374, 433.

Ἐμπορικαὶ δίκαι 369.

Ἐμπόρων ὑποχρεώσεις 203—7, ἐμπορία ἐλαίου, σύκων, πίσσης 208 - 10, σίτου 211 - 16, προστασία, ἀμοιβαὶ 218 - 19, ἐπιμεληταὶ ἐμπορίου 433, φόρος ἐμπόρων 494.

Ἐμφανῶν κατάστασις 460.

Ἔνδειξις. Κατὰ ὀφειλέτου τοῦ δήμου 184, κατὰ συκοφάντου 215, ἔνδικον μέσον 321 - 2, 419.

Ἐνεπισκήψασθαι 376.

Ἐνέχυρον 373.

Ἐνῆλιξ 40.

Ἔνδικα μέσα 321, ἔφεσις 358, ἀναδικία 357, διάφορα 376, συντηρητικῆς προσωποκρατήσεως 373.

Ἕνδεκα. Δικαστ. ἐξουσία 374, 433.

Ἐννέα Ἄρχοντες. Ἴδε Ἄρχοντες.

Ἐνστάσεις. Ἀφέσεως 194, δεδικασμένου 365, ἀπαραδέκτου 337, ἐξοφλήσεως 338, ἀναρμοδιότητος 339, μὴ νομίμου 334.

Ἐξορία 233, ἀπόκρυψις ἐξορίστου 253.

Ἐξοστρακισμὸς 233, 420, 416, 142, 496.

Ἐξούλης δίκη 322, 373, 169.

Ἐξύβρισις. Ἄρχοντος ἢ θεσμοθέτου 249, 250, 534, ἰδιώτου 287 - 291, γυναικὸς παιδός, δούλου 289, ναοῦ 537.

Ἐξωμοσία 376.

Ἑορταί. Ἀγῶνες. Κατ᾽ αὐτὰς ἀπαγορεύεται πᾶσα ἀδικία 540, Παναθήναια 541, ἐπ., Ἑρμοῦ 566.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπαγγελία 181, πρὸς δῆμον, ἐὰν ἐξαπατήσῃ 254, 255.
Ἐπίβδα 440.
Ἐπιγραφεῖς 507.
Ἐπίδοσις. Εἰσφορὰ 497.
Ἐπίκληρος. Ὑποχρέωσις γάμου συγγενεῖ 90, διαδικασία πότε 95, 141 - 2, ἀνικανότης συζύγου 96 - 7, ἀμφισβήτησις ἐπὶ δεδικασμένου 98, θῆσσης 100, ὁ Ἄρχων ἐπιμελεῖται τούτων 127, κάκωσις 275α, 460.
Ἐπιμελητής. Ἐμπορίου 433, μυστηρίων 461.
Ἐπιορκία 502.
Ἐπισκευασταὶ ἱερῶν 433.
Ἐπίσκοπος. Φύλαξ 526.
Ἐπικηρύκεια 492.
Ἐπιστάτης. Ἐκληροῦτο 427, ἦρχε μίαν ἡμέραν 429, ἐσιτίζετο ἐν Πρυτανείῳ 443, δικαιώματα, ὑποχρεώσεις 445.
Ἐπιτροπεία. Εἴδη αὐτῆς 121, δὲν ἠδύνατο ὁ ἐπ. συνοικεῖν τῇ μητρὶ 121, ἀνίκανος ὁ κληρονομῶν τῶν ὀρφανῶν 122, μισθοῖ οἰκίας 123, ἡ ἀγωγὴ κατ' αὐτοῦ παραγράφεται πενταετία 124, ὁ Ἄρχων ἐπιμελεῖται τῶν ὀρφανῶν 127, κάκωσις 275α, 460, ἐπίτροπος κλήρου καὶ ἐπικλήρου 460, ἐπιτροπῆς κατάστασις, διαδικασία 460.
Ἐπιχειροτονία. (Ἔγκρισις) νόμων 402.
Ἐπωβελία. Δικαστικὸν τέλος 495.
Ἐπώνιον. Φόρος 494.
Ἐπώνυμοι ἀνδριάντες 19.
Ἐπώνυμος Ἄρχων 374. Δικαιώματα 456 - 59, δικαστικὴ δικαιοδοσία 460.
Ἐργασία. Ἀφαίρεσις 199, ὀνειδισμὸς 219.
Ἐρημοδικία 334, 343. Ἐπανάληψις συζητήσεως 344.
Ἔρημος οἶκος. Ἐπιμελεῖται ὁ Ἄρχων 127.
Ἑστίασις. Εἰσφορὰ 497.
Ἑταῖραι 47, 48, 304.
Ἑταίρησις 308 - 310. Περιορισμοὶ 310.
Ἔτος σεληνιακὸν 81, 426.
Εὐθυδικία 142.
Εὐθύνη. Ἔνδικον μέσον 321, 365.
Εὔθυνοι 507.
Εὐπατρίδαι 385, 386.
Εὔποροι 379, 387.
Ἔφηβοι. Ἐνηλικιότης 40, ὅρκος 41.
Ἐφέται 319.
Ἔφεσις 358, 376.
Ἐφήγησις. Ἔνδικον μέσον 321, 322.

Ζευγῖται 385.
Ζημία. Ποιναὶ 233.
Ζητηταὶ 507.
Ζῴου, βλάβαι 189, κυνὸς 226, προστασία 195 - 8.

Ἡλιαία. Δικαστήριον 319. Τὸ μέγιστον τῶν δικαστηρίων, τίνας ὑποθέσεις ἐξεδίκαζεν 374. Ὅρκος Ἡλιαστῶν 328.
Ἡλικία. Ἴδε πρόσωπον, πατρικὴ ἐξουσία, ἔφηβος, ἐνῆλιξ, ἐπίκληρος.
Ἡμέρα 368.

Θαλλοφόροι 591.
Θανατικὴ ποινὴ 233, 237, 239, 240 - 6, 247 - 8, 251, 254, 255, 256, 257, 259, 272, 278, 281 - 4, 308, 310, 503, 537, 544, 549.
Θαργήλια 456, 459.
Θέατρον. Περιορισμοὶ 561 - 4, ἀστυνομία 562.
Θεσμοθέται 374, δικαστικὴ δικαιοδοσία 465 - 6.
Θεσμοφόρια 545.
Θεωρικὰ χρήματα. Μετατροπὴ 246, 504, δαπάναι 498.
Θῆτες 385, 388.
Θρησκεία. Ἴδε ἀσέβεια. Θρησκευτικαὶ διατάξεις 535 ἐπ.
Θυγατροῦς 129.
Θυσίαι. Νεκρῶν 155-6, βοὸς 197, 535, θεοῖς, 535, Ἀλῴοις 550, Ἀπόλλωνος 586, προβάτου, μεδίμνου 535, νουμηνίαις θύειν 535, μερὶς οἰκείοις 536, ἱερεῦσι 589.

Ἰδιοκτησία 157, περιορισμοὶ 158 - 167, ἀποτίμησις 172.
Ἱερὰ διοίκησις. Δαπάναι 498, διαχείρισις, ὀφείλεται 524.
Ἱερεῖον. Θυσίαι, τιμαὶ 39, δευτερόποτμος 538, ἱκέτης ἀσφαλὴς ἐν αὐτῷ 539, ἐν μυστηρίοις 546, ἱματίων. 545.
Ἱερομνήμονες 594.
Ἱεροποιοὶ 433.
Ἱεροὶ ὑπηρέται. Ἱερεῖς 587, 589, 592, προσόντα 593, λογοδοσία 592, σίτησις 443, ἀμφισβήτησις ἱερωσύνης 462.
Ἱεροσυλία 247.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἱκεσία. Ξένων 59, δούλου 77, ὀφειλέτου δήμου 437, 525, ἐν ναῷ 539.
Ἱππάδες 385.
Ἱππάρχου ἐκλογή 407, 478.
Ἱπποδρομιῶν ἀγὼν 434.
Ἰχθυοπῶλαι 203, 204.

Κάκωσις 117 - 9, 275α, τέκνων, συζύγων, ἐπικλήρων, χηρῶν, ὀρφανῶν, ποιναὶ 275α.
Καδδίσκος. Ἐκλογῆς 360 - 1, 382 - 3, διπλῆ ψηφοφορία 384.
Καλλιεργείας προαγωγὴ 498α.
Κεκρυμμένα ἐλαττώματα 190.
Καρποῦ δίκη 383.
Καταλογεῖς 435.
Καταλύσεις 51.
Κῆρυξ 361, βουλῆς 430, 432, εὐχαὶ 430, ἐν γένει 588.
Κληρονομία. Ἐν τῷ γένει τεθνεῶτος 128, πατρὸς ἐξ ἀδιαθέτου 129, νόθων 130, συνδρομὴ γνησίας καὶ νόθου 131, οἱ κληρονόμοι ἰσόμοιροι 132 - 3, ἐὰν συντρέχουν θετοὶ καὶ γνήσιοι 134, ἐν διαθήκῃ διαθέτει ὅπως ἂν βούληται 135, 179, δὲν διατίθενται γυναῖκες, ἀνήλικοι, νομικὰ πρόσωπα 135, ἐὰν ἡ θυγάτηρ ἐπροικίσθη ἡ περιουσία περιέρχεται εἰς τοὺς ἄλλους συγγενεῖς 136, ἀνίκανοι διαθέσθαι παράφρονες καὶ λοιποὶ 137, πότε κληρονομοῦν οἱ θετοὶ ὅταν συντρέχουν γνήσιοι 138, οἱ θετοὶ πότε διαθέτουν 139, ἀποκήρυξις 139α, ἐξαίρετον 140, ἀγωγὴ κλήρου 141, ἀμφισβήτησις, διαδικασία 142, παραγραφὴ ἀγωγῆς 143, ὑποχρεώσεις κληρονόμων 135γ, κλήρου διαδικασία 95, 141 - 2, ἀμφισβήτησις ἐπιδεδικασμένου 98.
Κληρουχιῶν φόρος 494.
Κληρωταὶ ἀρχαὶ 382 - 4.
Κλῆσις. Διαδίκου 330.
Κλοπὴ 278 - 284, ἐπιστροφὴ κλαπέντος 285, κλεπταποδόχος 286, σύκων 279, κόπρου 280, ἱερῶν 238.
Κοινωνικὴ πρόνοια 597.
Κοσμημάτων. Ἀπαγόρευσις χρήσεως 498α.
Κοπρολόγος 433.
Κουρεῶτις 440.
Κρεονομίαι. Δαπάναι 498.
Κρημνός. Ποινὴ 233.
Κρηνοφύλακες 526.
Κύρβεις 28.
Κυριότητος ἀμφισβήτησις 169.
Κυλώνειον ἄγος 539.
Κωλακρέται 492.
Κώνειον. Ποινὴ 233.

Λαϊκὴ ἀγωγὴ 16, 54, 56, 71, 73, 86, 117, 213, 214 - 6, 274α, 289, 316, 321.
Ληξίαρχος 432.
Λιπομαρτύριον 354.
Λογισταὶ 507.
Λογοδοσία. Βουλῆς 442, οἰκονομικῶν λειτουργῶν 508, στρατηγῶν, περιορισμοὶ - εὔθυναι 509 - 517.
Λοιδωρία, ἴδε ἐξύβρισις.
Λοχαγοὶ 477.
Λυκοκτόνου ἀμοιβὴ 196.

Μανδρότοιχος 163.
Μάρτυρες. Ψευδομαρτυρία 311, δὲν μαρτυροῦν οἱ ἄτιμοι 346, οὔτε οἱ ξένοι εἰς δίκας ἀπροστασίου 347, οὐδεὶς μαρτυρεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ 348, οἱ συγγενεῖς 349, ἡ μαρτυρία ἔγγραφος 350, ὅρκισις 351, ἀντικείμενον 352, ἐκμαρτυρία 353, λιπομαρτύριον 354, ἄρνησις μαρτυρεῖν 355, ψευδομαρτυρία 356.
Μαστῆρες 507.
Μελισσοτροφείων ἀπόστασις 167.
Μέταλλα. Προστασία 199, φόρος 494.
Μεταλλικαὶ δίκαι 199.
Μετέωρον 595.
Μέτοικοι. Τίνες 60, εἶχον προστάτην 61, ἀπροστασίου δίκη κατὰ τῶν μὴ ἐχόντων τοιοῦτον 62, δὲν κατατάσσονται διὰ πόλεμον 63, δὲν δύνανται νὰ δανείζουν διὰ σίτον μὴ μεταφερόμενον εἰς Ἀθήνας 214, ὑπόκεινται εἰς τὸν Πολέμαρχον 60, μετέχουν εἰς τὰ Παναθήναια 543, πληρώνουν φόρον μετοικίου 494.
Μέτρα καὶ σταθμὰ 79.
Μετρονόμοι 433.
Μήνυσις. Τίς μηνύει 315, 317, 260.
Μισθοί. Τίνες μισθοδοτοῦνται 444. Δαπάναι 498.
Μίσθωσις. Οἴκου ὀρφανοῦ 123.
Μνημόσυνα (νομιζόμενα) 155 - 6.
Μνησικακεῖν 4.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μοιχεία. Ποιναὶ 300 - 1, περιορισμοὶ μοιχαλίδος 302, δὲν δύναται ὁ σύζυγος νὰ συνοικήσῃ αὐτῇ 303, τίνες δὲν ὑπόκεινται εἰς μοιχείαν 304.
Μονοπώλιον 497α.
Μουσικῆς ἀγὼν 434, 565.
Μυροπῶλαι 207.
Μυστήρια. Ἐπιμέλεια 461, ἀνακοινώσεις τούτων 544.

Ναοί. Ἐξύβρισις 538, ἐπισκευαὶ 590.
Ναυτοδίκαι 374.
Ναυφύλακες 526.
Νεκροί. Δίκαια 2, 114, ταφή, τάφος 145, 146, 148, περιορισμοὶ 148, θυμάτων πολέμου 8, 9, 10, αὐτοκτονούντων 147, διατυπώσεις πένθιμοι 150 - 2, θυσίαι 153, μνημόσυνα 155, 156, 309, ὁ προδότης δὲν θάπτεται 238, ἐξύβρισις νεκροῦ, 2, 114, 287, τάφος ἑταιρήσαντος πατρὸς 309, δευτερόποτμος (νομιζόμενος νεκρὸς) 538.
Νεώσοικοι 435.
Νόθοι. Τίνες 108, στεροῦνται ἀγχιστείας 109.
Νομικὰ πρόσωπα 78, διατίθενται 135.
Νόμισμα 80, διαφθορὰ 312, μείωσις ἀξίας 498α. Δεκάβοιον, ἑκατόμβοιον 333α.
Νομιζόμενα 155 - 6, 309.
Νομοθέται 21.
Νόμος. Πῶς τίθεται 2, 17, ἐπιχειροτονία 18, 402, διόρθωσις 19, 404, μεταβολὴ 20, ὁ τιθεὶς τὸν νέον 21, μὴ ἐπιτήδειος 22, οὐ προσωπικὸς 22α, ἐὰν δὲν προτείνεται ἄλλος 23, ἐὰν γίνηται ἐπίκλησις ἀνυπάρκτου 24, ἐάν τις ἐπιφέρῃ σύγχυσιν ἢ μεταποίησιν 23α, 244, μὴ ὀπισθενέργεια 25, ἑρμηνεία 288, 300, ἄγραφοι 26, ἀναπλήρωσις ἐλλείποντος 27, ποῦ κατεγράφοντο 28, ἐπιτήρησις νόμων 29, ἰσχὺς νόμων Σόλωνος 30, εἰσαγωγὴ νέου 403 - 4, 414 - 418, χρῆσθαι ἀρχαίοις 404, μὴ ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι 406.
Νομοφύλακες 415, 471.
Νουμηνία. Θύειν 535.

Ξενία 51, ξενών, πανδοχεῖα, καταλύσεις, προξενεῖα, ὑποχρέωσις ξενίζειν 51.
Ξένοι. Διαμονὴ 40, δὲν δύνανται νὰ ἐργάζωνται 50, 206, δέον νὰ μὴ ἀδικῶνται 51, δέον νὰ καθοδηγῶνται οἱ παραπλανηθέντες 52, ξενίας γραφὴ 53, 54, δὲν μαρτυροῦν εἰς γραφὴν ἀπροστασίου 55, 347, ἐὰν ξένος συνοικῇ ἀστῇ 56, ἐὰν ξένη 57, δὲν μυοῦνται 58, δεκτοὶ εἰς ἱερὰς συναθροίσεις 59, οὐ μετέχουν ἐκκλησίᾳ 391, ξενικὸς φόρος 494.
Ξύλον. Ποινὴ 233.

Ὁδοποιοὶ 433.
Οἰκογενειακά. Ἔρημον ἐπιμελεῖται ὁ ἄρχων 127.
Οἰκοδομαὶ δημοσίου 435, 498, ἰδιωτικαὶ 595.
Οἰκοδομῶν ἀγροτικῶν ἀπόστασις 164.
Οἰκονομικὴ κατάστασις. Ὑπηρεσίαι. εἰσπράξεις 493, ἐπ., δαπάναι 498 ἐπ.
Οἰκονομικῶν λειτουργῶν λογοδοσία 508.
Οἰκόσιτοι ἐκκλησιαστικοὶ 382.
Οἰνόπται 526.
Ὁμογάλακτες 385.
Ὄνομα τέκνου 37. Ἴδε πρόσωπον.
Ὀπλοφορία 313.
Ὅρκος. Γεραρῶν 87, ἐφήβων 41, δικαστῶν 327, ἡλιαστῶν 328, διαδίκων 332, 376, μαρτύρων 351, διαιτητῶν 366, διάφοροι δικαστικοὶ 376, βουλευτῶν 243, 423, Ἐννέα Ἀρχόντων 453, στρατηγῶν 476.
Ὅροι συνθήκης 171.
Ὀρφανῶν. Κάκωσις 275α, 460, ἐπιμέλεια 460, δαπάναι δήμου 498.
Ὄρχησις. Πυρρίχη 558.
Ὀστρακισμός. Ἴδε ἐξοστρακισμός.
Οὐδετερότης 492.
Οὐσίας δίκη 169, 373.
Ὀφειλέται δημοσίου 77. ἐὰν ὀφειλέτης ἄρχῃ 251, περιορισμοί, εὐθῦναι 509 - 517, ποιναὶ 518 - 523, ἱκεσία 525.
Ὀφθαλμοῦ ἐξόρυξις, ποινὴ 273.
Ὀχυρώσεων δαπάναι 498.

Παλλάδιον Δικαστήριον 319.
Παναθήναια. Ἑορτασμὸς 434, 435, 506, 540 - 543.
Πανδοχεῖα 51.
Παραγραφή. Κατὰ ἐπιτρόπου 124, ἀγωγῆς κλήρου 143, δικῶν 200, ἀδικημάτων 229, (ἔνστασις) 376.
Παραγωγῆς προστασία 498α.
Παρακαταβολή. Δικαστικὸν τέλος 495.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πάραλος. Ταμίας 506.
Παράνοια 460, 125.
Παράσιτοι 585 - 589.
Παράστασις. Δικαστικὸν τέλος 495.
Παραστατικὴ ἀγωγή. Ἴδε ἐμφανῶν κατάστασις.
Παρατιλμός. Ποινὴ 233.
Παρέγγραπτος 507.
Πάρεδροι. Λογιστῶν 507.
Πατρικὴ ἐξουσία. Ὑποχρεώσεις τέκνων ὑπολήψεως πατρὸς 114, ὁ πατὴρ δίδει καὶ ἐξαλείφει ὄνομα 114α, ὑποχρεώσεις τιμᾶν τὸν πατέρα, ἄλλως οὐ δύνανται τὰ τέκνα ἄρχειν 115, ὁ μὴ τρέφων ἢ τύπτων γονεῖς 116, κάκωσις γονέων 117, πότε δὲν ὑποχρεοῦται εἰς διατροφὴν 118, 119, 309, ὑποχρεώσεις πατρὸς διδασκαλίας κολυμβητικῆς 120. Κάκωσις 275α, 460.
Πεντακοσιομέδιμνοι 385
Πειραιῶς Δήμαρχος 433.
Πέπλος Ἀθηνᾶς 434.
Περιστίαρχοι 432.
Πλοιάρχου. Ὑποχρεώσεις 220, ἀτυχήσας 221.
Ποδοκάκκη. Ποινὴ 233.
Πόθεν ἔσχε 14.
Ποιναί. Δράκοντος 223, οὐδεὶς ἀνήκουστος 318, ποινῆς καθορισμὸς 362, ποιναὶ διάφοροι 233, ὀφειλετῶν δημοσίου 518 - 523, ποινικὰ δικαστήρια 319.
Πολέμαρχος 374, 463, δικαιοδοσία 463 - 4.
Πόλεμος. Θύματα 8, 9, 10, κήρυξις, ἐπακόλουθα 492, δαπάναι 505.
Πολιτεύματα. Μεταβολαὶ 389.
Πολίτης. Ἑταιριζομένου στερήσεις, τὶς 377, τὰ ἴσα εἶναι 378, οὐδεὶς ἀτελὴς 379, 380.
Πολιτογράφησις 72
Πορνικὸς φόρος 494.
Πράκτορες 507.
Πρεσβύτεροι. Ὑπανίστασθαι 3, ἀγορεύει ἐν ἐκκλησίᾳ 399, 400.
Πρέσβεις. Ἀντιποίησις ἀξιώματος 248, ξένων σίτησις 443, 526.
Πρόβατον. Σφαγὴ 198.
Πρόβουλοι 432.
Προαγωγεία 308 - 310.
Προανάκρισις. Ἐν δίκῃ 331.
Προβολή. Ἔνδικον μέσον 321, δήμου 410.
Πρόδικος ὅρκος 332.
Προδότης 236 - 239.
Πρόεδροι. Βουλῆς 427, 446.
Προίξ. Ἀντικείμενον 99, εἰς τίνα δίδεται παθούσης τῆς γυναικὸς 101, ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ σύζυγος 104, τῆς ἐπικλήρου 105, προίκισις ὑπὸ δημοσίου 438, 498, τόκοι 182.
Πρόξενος 51.
Προσευχή. Βουλῆς 430, ἐκκλησίας 394.
Πρόσκλησις 376.
Πρόσωπα 36, ὄνομα, ἀφαίρεσις αὐτοῦ 37, 115, ταὐτότης 38, φρατρία 38 - 9, θυσίαι 39, ἐνηλικίωσις 40, ὅρκος ἐφήβων 41, πολιτογράφησις 71, 72, ἔλεγχος 74, ψευδὴς ἐγγραφὴ 73.
Πρόστιμον. Ποινὴ 233, 496.
Προσωποκράτησις συντηρητικὴ 373.
Προωμοσία 376.
Πυλαγόρας 526.
Πυρρίχη. Χορὸς 558.
Πρυτανεῖον. Τέλος δικαστικὸν 319.
Πρυτάνεις. Βουλῆς 427, 431, 446, 447.
Πρυτανεύουσα φυλὴ 427.
Πώλησις περιουσίας τοῦ Κράτους 494, 497α.
Πώλησις. Ἀδελφῶν, θυγατέρων 7.
Πωληταὶ 507.

Ῥαφανίδωσις. Ποινὴ 233.
Ῥήτορες. Ἑταιριζόμενοι 310, περιορισμοὶ 570 - 573, Βουλῆς πρὸς ὑπεράσπισιν 432. Ἴδε συνήγοροι.

Σαλαμῖνος. Ἄρχων. 453, μισθὸς 444.
Σεισάχθεια 5.
Σεληνιακὸν ἔτος 81, 426.
Σιταρκείας προστασία 211 - 217, δαπάναι 498, σιτοφύλακες 433.
Σίτησις. Τίνες 443, 218, 579, 580, δαπάναι 498.
Σκηνώματα 51.
Σύζυγοι. Κάκωσις 275α, μοιχεία 300 - 1, περιορισμοὶ 302 - 3.
Συγγενεῖς. Μαρτυρία 349. Τίνες 129.
Συγγραφεῖς 432.
Συκοφαντία 295 - 7, 406, ἐμπόρου 215, ἀπόδειξις ἀληθείας 292.
Σύκων. Κλοπὴ 279, ἐξαγωγή, 297.
Συμβάσεις. Στοιχεῖα 173, ἀθέμιτοι 174, ἀλλοδαπῆς 201, δὲν ἐπροστατεύοντο αἱ ἀλλοδαπαὶ καὶ αἱ ἀπηγορευμέναι 201.
Συμβιβασμὸς 194.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σύμβολα. Πότε κύρια 175, ἀπὸ συμβόλων δίκαι 376.
Συμμάχων φόροι 494.
Συμμορίαι. Μετοχὴ στρατηγοῦ 472. Ἐν γένει 497.
Συμπόσια 574 - 7.
Συνήγοροι 335, 432, ἐὰν λάβῃ χρήματα 299, 507, ἐὰν ἑταιρίζηται 310, περιορισμοὶ 408. Ἴδε σύνδικος καὶ ῥήτορες
Σύνδικοι. Βουλῆς πρὸς προστασίαν ἀρχαίων νόμων 432, λογιστῶν 507.
Συνοικία 595.
Συντηρητικὴ προσωπικὴ κράτησις 373.
Συντελεῖς 497.
Συνυποσχετικὸν διαιτησίας 178.
Στίγματα. Ποινὴ 233.
Στραγάλη. Ποινὴ 233.
Στρατηγός. Ἐκλογὴ 407, χειροτονοῦνται 472, 474, ἐπιχειροτονία αὐτῶν 473, προσόντα 474 - 5, δικαιώματα, ὑποχρεώσεις 476 - 476α.
Στρατιωτικαὶ δαπάναι 498, ταμίαι 506.
Στεφάνωσις 581 - 584.
Στρατιωτικὴ ὑπηρεσία. Προσόντα, ὑποχρεώσεις, ἀνίκανοι 480 - 486, ἀπαλλαγαὶ 487, ποιναί, βραβεῖα 488, ἀστρατεύτων κλπ. 489 - 491.
Σταθμὰ 79.
Σχέδιον πόλεως 595.
Σχολεῖα 120, 566.
Σωφρονισταὶ 526.

Ταμίαι. Τίνες, προσόντα, διάρκεια ὑπηρεσίας 506.
Τάξεις. Προσώπων διαίρεσις 385.
Ταξίαρχοι 477.
Τάφος. Ἴδε νεκροί.
Τάφρος 160, 162
Τειχοποιοὶ 526.
Τέλη 495.
Τελῶναι 494, 507.
Τελωνιακοὶ φόροι 494.
Τεσσαράκοντα 374, 433.
Τέχναι διπλαῖ 12, 530, ἀφαίρεσις 199.
Τέκνων ὑποχρεώσεις 114 - 117, ἐξαίρεσις 118 - 9, διδασκαλία, κολυμβητικὴ 120.
Τιμήματα 496.
Τιμητὸς ἀγών. Ἴδε Ἀγών.
Τόκος 192 - 3.
Τοιχορύχος. Ποινὴ 283.
Τουρισμὸς 596.
Τράπεζαι. Συγκέντρωσις νομισματικῆς συναλλαγῆς 498α.
Τραῦμα. Ἐκ προνοίας 272 - 273.
Τριακάδες 385.
Τριακονταέριος 457.
Τριηραρχία. Εἰσφορὰ 497.
Τριήρεις 435, 438.
Τριττὺς 385.
Τροχός. Ποινὴ 233.
Τύμβου περιορισμοὶ 161 - 2, χρῆσις 170.
Τυραννία 241 - 3, 532, 533.

Ὕβρις. Ἴδε ἐξύβρισις.
Ὑπαλλήλων δικαιώματα - ὑποχρεώσεις 527 - 530, 534, ἀπαλλαγαὶ ὑπηρεσιῶν 531.
Ὕδρευσις 158 - 160.
Υἱοθεσία. Τίς δύναται νὰ υἱοθετήσῃ 110 - 111, ὁ υἱοθετηθεὶς πότε δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυσικήν του οἰκογένειαν 112, πότε κληρονομοῦν οἱ θετοὶ υἱοὶ 113, κληρονομία θετοῦ, ὅταν συντρέχει καὶ γνήσιος 134, πότε κληρονομοῦν ἐπιγενομένων γνησίων 138, πότε διαθέτουν 139.
Ὑπερημερία. Ἀποτέλεσμα 183.
Ὑπερῷον 595.
Ὑπηρεσίαι διπλαῖ 530.
Ὑπογραμματεῖς. Σίτησις 443.
Ὑποθήκη 171, περιορισμοὶ 172.
Ὑπωμοσία 22, 376, νόμου 417.

Φάσις 212 - 216, 295 - 297, 317, ἔνδικον μέσον 321.
Φήμη. Διαφέρει συκοφαντίας 406.
Φιλόσοφοι 568 - 569.
Φόνος. Ἐκ προνοίας 256 - 257, ἀνθρωποκτόνου 258, τίς μηνύει φονέα 260, τίς συλλαμβάνει τὸν φονέα 259, ἀνδροληψία 261, ποιναὶ φονέως 257, 263, 264, 265, ἄμυνα 262, ἀκούσιος φόνος 266, σύλληψις ἀκουσίου φονέως 267, ὁ ἀκούσιος φονεὺς ἐξορίζεται 268, πότε καὶ πῶς ἐπιστρέφει οὗτος ἐξ ἐξορίας 269, αἴδεσις 270, ἐὰν ὁ ἀκούσιος φονεὺς διαπράξῃ καὶ ἑκούσιον πῶς δικάζεται 271, κάθαρσις φονέως 269.
Φόροι. Διάφοροι 498α, 494, δημοσίων γαιῶν 494, ἰδιωτικῶν κτημάτων, ἐμπόρων, βιομηχάνων, ἐγκύκλιοι, διαπύλιος 494. 497.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φρατρία 385. Εἰσαγωγὴ τέκνου 38, 39.
Φρέαρ 158, 159, 160, 163.
Φρεαττύος. Δικαστήριον 319.
Φυγή. Ποινὴ 233. Ἴδε καὶ ἐξορία.
Φύλαρχος 479.
Φύλακες. Ἐπίσκοποι. 526.
Φυλὴ 381, ἐξ αὐτῆς οἱ βουλευταὶ 426 - 428, 456, πόσαι 385.
Φυλοβασιλεῖς 462.

Χαμαιτυπεῖα 48, 304.
Χειροτονηταί. Ἐκλογαὶ ἀρχόντων 382 - 384·
Χῆραι. Ὁ Ἄρχων ἐπιμελεῖται τὰς φασκούσας κύειν 127, κάκωσις 275α.
Χηρωσταὶ 129.
Χορηγία. Εἰσφορὰ 497.
Χορηγὸς 457, τραγωδοῖς, κωμωδοῖς 456.
Χορός. Τραγικὸς 552, περιορισμοὶ 553 - 556. Αὐληταὶ 552.
Χρῆσις 170.
Χρόνος 81, 426.
Χῦτρα. Ἀγὼν 559.

Ψευδὴς καταμήνυσις 292 - 293.
Ψευδομαρτυρία 311, 356, ἀποτέλεσμα 357
Ψήφισμα. Δύναμις 31, ἐπέτειον 32, ἀπροβούλευτον 33, 401, ψευδὲς 34, ἀφαίρεσις πινακίου 35.
Ψηφοφορία. Ἀποφάσεως, καδδίσκοι 360 - 361, διπλοψηφία 384, ἐν ἐκκλησίᾳ 406.

Ὠδεῖον. Δικαστήριον 374.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ